apoſtolorum ſymbolū nō dimittim⁹· q2 cūcta
opera noſtra in eius nomie incipim⁹ et concludi
mus in quem credimus · Similiter ad vtrumq3
off cium confeſſionem et Miſerere mei deus· as
dicim⁹· ut quicq̄d in nocte peccauim⁹ aut in die
deliquim⁹· per ꝯfeſſionē et penitenciam dilua
mus adimplentes illud · Cōfitemini alterutrū
peccata veſtra· Reſpicientes eciam illud· q̄ ꝯs
lim ſacerdos farine aſſarum offerebat in die vi
te ſue medietatem in mane et medietatē3 poſt
meridiem· Sacrificium autē3 noſtrum eſt ſpūs
humiliatus· Vltimo notandum ē q̄ oīa offi
cia diurna q̄ntu3 ad p̄s inuariabilia ſūt· nocturͣ
na vero variabilia· p̄ter illud· Per nocte3 enim
intelligitur mundus iſte qui variabilis eſt· Per
diem vero ille eternus qui ē inuariabilis · de q̄
ſcriptum eſt· Ordinacōe tua pſeuerat dies · Et
eſt verior littera pſeuerat in ſingulari quam p
ſeuerant in plurali· licet aliter quaſi ꝯmuniter
ꝓferatur· Hoc eciam officium in quibuſdā ec
cleſiȷs quantū ad ymnum inuariabile eſt· prout
ſub ti· de p̄ma dictum eſt· et eciam quantum ad
p̄s· lectionem p̄ces et collectam ita q̄ ꝓ nulli⁹
ſancti ſolēnitate· ſicut nec officium p̄me variatͣ
pro eo quia in illo de pace et ſpecialiter de illa
ad quam ſuſpiramus agitur ·que ut p̄miſſum ē
inuariabilis eſt hoc dumtaxat excepto quoniā
in dominicis diebus dicunt ad p̄mam illos quin
q3 p̄s· ſcilicet· Deus deus meus reſpice in me ₇c̄
et ſequentes p̄s· Confitemini· ꝓut ibi dictu3 ē
Sed quare illi quinq3 pſalmi in p̄ma et verſus
In manus tuas domine ₇c̄· in cōpletorio pocius
quam in aliȷs horis ponuntur· Reſponſio xp̄us
cui in his horis canimus· qui eſt p̄ncipium et fi
nis in cruce pendēs legitur incepiſſe p̄s illum·
Deus deus meus· et omnes p̄s ſequentes ſeria
tim vſq3 ad dictum verſū dixiſſe et ibi finiuiſſe·
et ſpiritum emiſiſſe· Merito igit̄ ₇ nos in paſſi
onib3 huius ſeculi ꝯſtituti ad ipſius imitacio
nem in hora p̄ma· que eſt in p̄ncipio horaꝝ di
ei· et nō alibi dictos quinq3 p̄s· Et in ꝯpletorio
q̄d ē in aliquam ꝯſideracōnem ē finis· ſiue vltis
ma horarum diei· debemus dicere verſum ipſu3
Quod vero hoc officium ad vltimam diei hora3
pertineat· hac conſideracione apparet· Nam in
prima dicis q̄tuor octonarios verſuum in pſal
mis· duos pro prima· et duos pro ſecunda ho
ris· Et in tercia ſex· duos pro tercia· duos pro
quarta· et duos pro quinta · Et in ſexta ſex· du
os ꝓ ſexta· duos ꝓ ſeptima et duos pro octaua
Et in nona ſex· duos pro nona· duos ꝓ decima
et duos pro vndecima · Reſtat vltima hora· ſc3
duodecima· ad quā ptinet completoriū quod
notat ymnus· Te lu· an· ter · Premiſſos autem
octonarios ꝯbinam⁹· ſi duo caritatis p̄cepta ob
ſuam⁹ facimus· xi· ꝯbinaciones ut ꝓ quauis ho
ra diei in qua delinquim⁹· vnū dn̄o legis et ca
ritatis binarium offeram⁹· Vt pro p̄ma· Beati
pro ſecunda· Retribue· pro tercia· Legem po
ne· ꝓ quarta· Memor eſto· ꝓ q̄nta· Bonitatē·

pro ſexta· Defecit· pro ſeptima· Dixi· ꝓ octa
ua· Iniq̄· pro nona· Mirabilia· ꝓ decima· Cla
maui· pro vndecima· Principes· Sunt ergo vn
decim ꝯbinaciones· ad emendandū vndenarium
noſtre trāſgreſſionis· et in quolibet octonario
aliquid de lege domini memoratur· q2 per eam
vinea colitur· et denarius eternitatis acquirit̄
Sunt ergo· xxij· octonariȷ· qui p horas diei di
cuntur ꝓpter racionem ſub ti· de prima dictam·
Et dicuntur bini et bini· et ſic duplicati ſunt·
·xi· Vnde vndecimus enī numerus ſignificat trāſcō
nem· ſicut denarius pfectione3· Dicuntur ergo
per· xi· ut p ea que in illis dicuntur remiſſione3
mandatorum ſuorum nobis relaxat·

¶ Incipit ſexta pars de officiis domini
carum ſpecialiter ₇ quarundā feriaꝝ
et feſtiuitatum domini et ieiunioꝝ q̄
tuor temporum·

Proxima precedenti pte de diuinis officiȷs in
genere diximus· nunc autem de ſpecialitatibus
et diuerſitatib3 eorundem p anni circulū oſten
damus· videlicet de officiȷs dominicarū et q̄rū
dam feriarum· et feſtiuitatum domini· et de ieiu
niȷs q̄tuor tempoꝝ· et ꝯueniēcia ipſorum offi
ciorum tam nocturnalium q̄ eciā miſſe· non vni
us dumtaxat eccleſie· ſed diuerſarū officia pro
ſequentes· Ad quorum euidenciā eſt diſtinctio
temporum p̄mittenda· Siquidem ann⁹ ſolaris
quatuor temporum ſucceſſione dilabitur · ſcili
cet hiemis in quo ſemina iaciuntur · veris in q̄
ſeminata ꝓdeūt · et in ſpicas accuunt̄· eſtatis in
qua meſſes albeſcunt et falce ſuccidunt̄ · et au
tumpni in quo p ventilacōnem g̅na a paleis ſe
perata in horreis reponunt̄· Sic et magnus vi
te p̄ntis annus durans ab inicio ſeculi vſq3 ad fi
nem mūdi· q̄tuor temporum varietate menſura
tur· Primum fuit tempus deuiacōnis in ge
nere humano· videlicet · ab adam vſq3 ad moy
ſen· in quo declinauerunt homines a cultu dei
q̄ vera lux ē ſci ydolatre · et nil illuminacionis ho
ctrine habentes et ſimul inutiles facti ſūt· et nō
fuit qui faceret bonum vſq3 ad vnum· Tunc eīn
reliquit homo deum creatorē ſuum et de lapi
de dixit· tu es deus meus· Hoc tempus· q2 fuit
ignorancie et cecitatis bene cōcordat hiemi· in
qua obſcuritas regnat· Secundum tempus
fuit reuocacōnis ſiue renouacōis· videlic3 a mo
yſe vſq3 ad natiuitatem xp̄i· quo edocti ſūt ho
mines p legem ₇ ꝓphetas de aduentu xp̄i de cu
racōne peccati· et dilectione vnius dei· Tunc
dominus dixit ad iſrahel audi iſrahel· dominu3
deum tuum adorabis et illi ſoli ſuies· et doct⁹
eſt homo· quid ſibi ip̄i· quid deo· q̄d ꝓximo fa
cere tenet̄· Poſtmod̄ ob eandē cauſam ſuſcita
uit ꝓphetas ut· ſ· p̄dicacō hominē magis ab er
rorib3 reuocar3· Hoc tpus ꝯcordat cū vere· q̄d
hab3 aliquid luminis· ſ3 multū obſcuritatis·
¶ Terciū tpus fuit regreſſionis ſiue reconciliaci
onis ₇ viſitacōis· videlic3 a natiuitate xp̄i vſq3

ad aſcenſionē eiuſdem·ꝑ quam facta eſt gracia
hominibꝫ et ꝑdicacio euangelij de quo dicitur·
Ecce nunc tempus acceptabile·ecce nūc dies ſa
lutis· Hoc eſt tempus gracie· quo oriens nos
viſitauit ex alto·in quo tempore dominꝰ qui ē
ſol iuſticie mundum ſui ꝑſencia viſitauit·et ꝓpa
doctrina ſufficienter illuſtrauit·hoc tempꝰ con
cordat cū eſtate i qua claritas rēgnat Quar=
tum tempus ē ꝑegrinacionis·videlicet ab aſ=
cenſione domini vſqꝫ ad diem iudicij·vbi erit ↄ=
ſumacio ſeculi quod tempus eſt habens multū
luminis qꝛ dei miſericordia reuelata fuit ⁊ diuina
miſteria·habet tñ aliqͥd obſcuritatis noſtra ne
gligencia faciente et ſic ↄcordat cū autumpno
qui habet aliquid obſcuritatis·ſed ampliꝰ cla=
ritatis In ꝑmo tēpore viroꝝ fidei flos ſpei·fru=
ctus caritatis·frigore infidelitatiſ exaruit· In
ſecundo vinea domini aliquatenꝰ viruit et flo=
ruit· In tercio virens et florens fructus vber=
rimos attulit· In quarto cadentibꝫ folijs ꝟbo
rum decolorari cepit·Rurſus tempus deuiacō
nis dictum eſt tempus culpe et pene· Nā ꝓptē
ipſam deuiacionem homo ſubiectus eſt culpe·
et ꝓpter culpam pene· Vñ dicit dominus putas
cum venerit filius hominis inueniet fidem ſ꞉ꝑ
terram· Tempus reuocacōnis dicitur tempus
doctrine et ꝓphecie· ꝓpter decalogū·per quod
deus docuit genus humanum· Tempus reↄcili
acōnis dicitur tempus libertatis ⁊ gracie atqꝫ
leticie· Tempus ꝑegrinacōnis dicitur tempꝰ
luctus et pene·ſiue laboris ⁊ penitencie·quod
nos facimus declinacōnis ⁊ negligencie· Pri=
mū fuit deſperacōnis· Secunduꝫ reſpiracōnis
Terciū liberacōis· Quartū exercitacōis· Hec
quatuor tempora repſentat eccl̄ia ſingulis an=
nis ſiue ſtatus eccl̄ie per hec quatuor tempora
variatur tempus hiemis et deuiacōnis in quo
mors regnauit repſentat eccl̄ia a·lxx·vſqꝫ ad
paſcha recolens caſum et penaꝫ ꝑoꝝ parentū
propter eorum culpam·et ideo cantica leticie
excepto gloria patri ſubticentur· ꝓut ſub ti·ꝺ
·lxx dicetur· Siletur eñ gloria in excelſis deo
quod in teſtimoniū pacis auditum eſt·quando
veritas de terra orta eſt·et iuſticia de celo pro
ſpexit· Tempus veris et renouacōnis repre
ſentat eccleſia in aduentu domini·ꝑ queꝫ oīa
renouata ſūt vſqꝫ ad natale domini· Vñ ad no=
tandum ꝙ pr̄es illius temporis habuerūt ali=
quid luminis ſed multū obſcuritatis reſpectu ſe
quencium iminora cantica leticie cantat gloria
pr̄i et all̄a·ſꝫ maiora ſupprimit·ſcꝫ gloriam ex=
celſis· Te deum laudamus·et ſequēcias·prout
ibi dicetur·quia eñ hoc tempore peccatum re
gnauit·non ꝓpter ignoranciam ut mors prius
ſed ꝓptē carnis infirmitatē·ideo cantē alleluia
quia patres huius temporis ſub lege fuerunt
Sꝫ gloria in excelſis ſiletur qꝺ eſt ſignū pacis
et iuſticie quā lex dare nequiuit· Tempus eſta
tis et reↄciliacōnis ſiue regreſſionis repſentat
ab octauis paſche vſqꝫ ad octauaꝫ penth·quia

per paſchalem agnum reↄciliamꝰ deo·omnia cā
tica leticie et fere poſt omnes dictōnes alleluia
multiplicans·ad ſignificandū habitū gaudiuꝫ
de noſtra reſurrectione·ſignificat eñ tempus
illud ſtatum felicitatis eterne tunc eciā gloria
in excelſis cantatur·quia in reſurrectōne iuſticia
id eſt caritas ꝑficiet̄ et plena pax dabit̄· Du=
plex eciā alleluia cantat̄ in albis et in dominicis
illius tempis·et ſtantes tūc oramꝰ· In ꝑuatis
vēo ferijs gloria in excelſ̄ et duplex alleluia ñ
cantatur·licet ſepe alleluia ꝑterꝗ̄ in·lxx·dicat̄·
ꝓut ſub ti·de·vij·diebus poſt paſca et in ſeqn
ti ti·dicetur· Tempus autumpni et ꝑegrinaci
onis repreſentat eccleſia ab octauis pēth·vſqꝫ
ad aduentum domini·quia nobis deo reↄcilia=
tis non reſtat niſi ut nos ꝑegrinos reputemus
cum pſalmiſta dicente· Aduena ego ſum et pe=
grinus ⁊c̄·cantans oīa leticie cātica ad deſig
nandum gaudium de his que ſūt diuina miſte=
ria reuelata·quandoqꝫ tamē aliqua cantica ſub
ticet nec multiplicat alleluia·ſicut fecit in tem
pore ꝑcedenti ad ſignificandū declinacōneꝫ a bo
no·ꝙ̄ nobꝭ neglia noſtra parit·⁊ cātat alleluia
in ſpe reſurrectōnis·et gl̄ia in excelſis ꝓ iuſticia
reddita·Item quotidie dicit alleluia·ſed nō glo
ria in excelſis ut dicetur ſub tempore aduentꝰ
Cantat eciam alleluia poſt graduale in ſignuꝫ
laboris per quem ad patriam vite tranſeunduꝫ
eſt· Ex premiſſis colligitur euidēter ꝙ recte in
principio hiemis homo quaſi deſperans dicit
Circumdederūt me gemitus mortis· In prin=
cipio veris quaſi reſpirans dicit· Ad te leua
ui animā meā· In ꝑcipio eſtatis architector
eccl̄ie petri s renatis ꝑ baptiſmū et illūiatis ꝑ
gr̄ciam dicit· Quaſimodo geniti infantes ⁊c̄· In
ꝑcipio autumpni exultans ꝺ dei miſericordia
dicit· Domine in tua miſericordia ſperaui· Sed
attendens miſeriā in quā ex ſua neglia lapſus ē
ſtatim ſubiungit verſiculum· Vſquequo domie
obliuiſceris me in finem· Et graduale· Ego dixi
domine·miſerere mei ſana animam meam quia
peccaui tibi· Rurſus hec quatuor tempora ↄ
ſiderantur ſecundum quatuor principales diei
partes·que ſūt nox ꝑtinens ad tempus deuiaci
onis· Nox eñ obſcura eſt et ydolatre ceci erant
Aurora ꝑtinens ad tempus reuocacōis· Meri
dies ꝑtinēs ad tempus reↄciliacionis ſiue re=
greſſionis·et veſpera ꝑtinēs ad tempus ꝑeg=
nacōnis· Deſignant̄ eciaꝫ ꝑ quatuor ꝑcipales
xp̄i actōnes q̄ ſūt natiuitas·paſſio·reſurrectio·
et aduentus ad iudicium· Ad natiuitatē ꝑtinēt
circūciſio·apparicio·baptiſmus·et purificacio·
Ad paſſionē·ieiuniū et temptacō· Ad reſurre
ctionē·aſcenſio in celū·et ſancti ſpiritus emiſſio
Ad aduentum ad iudicium·trāſfiguracō·et mi
raculoꝝ opacō·Item paſſio compat̄ hiemi·na=
tiuitas veri·reſurrectō eſtati·aduentus ad iudi
cium autumpno quando vetuſtas dierū ſedebit
tenēs ventilabrum in domo ſua·et mūdabit are
am ſuam ⁊c̄· Item natiuitas xp̄i concordat tpi

reuocacionis ſeu renouacōis ꝓpter prophetas
qui eum multis modis ꝑdixerut. Paſſio xpi tē-
pori deuiacionis ꝓpter penam culpe ꝑoꝝ parē
tum reſurreccio tempori regreſſionis ꝓpter le
ticiam. Aduentus ad iudicium tempori pegri-
nacionis. quia huiuſmodi temp9 durabit vſqꝫ
ad diem iudicij. Vñ ꝓpheta. aduena ego ſū apd
te et pegrinus ſicut omēs patres mei. Tē-
pus ergo reuocacōnis ſiue renouacōnis q̄ fcā ē
per legem et ꝓphetas durat vſqꝫ ad natale dñi
tantum ut ꝑmiſſum eſt. Alij tamē dicūt q vſqꝫ
ad ſeptuageſimā et ibi incipit temp9 deuiacio
nis. Sed ſm ꝑmum dictum queritur de tem-
pore qđ eſt a natale dñi vſqꝫ ad. lxx. ſub q̄ dco
rum temporꝫ contineatur. Sup quo dicunt q̄
dam. quod tempus. qđ eſt a natali vſqꝫ ad octa
uas ephie ptinet ad tempus regreſſionis. qđ
eſt tempus gaudij. ſicut et illud vnde et in qui-
buſdam eccleſijs tunc albis vtunē veſtimentis
ſicut et tempore paſcali neqꝫ tunc ieiunaē nec
genua flectunē. Reliqua vero pars. ſcꝫ ab octa
uis ephie vſqꝫ ad. lxx. ſub tempore pegrinaci
onis continetur. Et licet yſaias legaē die nata
lis domini non ideo dies illa eſt ſecundum ipos
de tempore reuocacōnis alia enī conſideracōe
hoc fit et ante euāgelium in nocturnis ⁊ añ epi
ſtolam in miſſa. ſupponitur enī tunc baſis colū-
ne. ut per vtrumqꝫ teſtimoniū natiuitas xpi ꝓ-
betur. Jtē queritur quare a tēpore reuerſis ſiue
renouacōnis ſiue reuocacōnis incipiunt eccſie
officia. Videtur enī q deberēt incipe a tempe
hiemis ſiue deuiacōnis. quia prius eſt deuia-
cio q̄ a deuiacione reuocacō. Preterea in tpe
deuiacōnis legitur ꝑmus lib theologie. ſcꝫ ge-
neſis ſup hoc dicunt quidem q id facit eccſia ne
incipiat ab errore. ſed certe non dicit tempus
illud deuiacōnis eo q eccſia illo tempore deui
et. ſed quia errorem ꝑoꝝ parentum recolit. ut
nos ad penitenciam trahat. Et ideo hec racō ñ
placet. Eſt ergo racio. quia enī p aduentum do
mini oīa noua facta ſūt. Vñ apocalipſis. Ecce
noua facio oīa. Jdeo in honorem aduentus do
mini a tempore renouacōnis incipit eccſia offi
cium ſuum. Preterea ſi incipet ab hieme vtens
verbis deſperacōnis poſſet homo illa audiēs
deſperare. merito ergo incipit a vere ut cuꝫ po
ſtea audierit verba deſperacōnis non deſperet
quia ꝑceſſit certa ꝓmiſſio vere liberacōis que
fit in aduentu. Jncipit ḡ a tempore renouacō
nis ſeu reuocacōnis. in quo tenet rem. Qui autē
libri et quibus temporibus leganē breuiter ē
videndum. Et quideꝫ in pleriſqꝫ locis ab aduē
tu domini vſqꝫ ad natale eiuſ legitur yſaiaſ. Qui
quanto de xpo vberius ceteris prophetauit
tanto natiuitati eius legitur vicinius. preter quā
in ieiunijs quatuor temporꝫ que ꝓprias habēt
lectiones. Jn ipa eciam natiuitate non ſolum de
illo legitur et cantatur. ſed eciam de cauſis ipi
us feſtiuitatis. put in omibus fieri ſolet feſti-
uitatibus qđ fit ad oñdendū magnū gaudium

nobis celitus datum. Jn prima vero dominica
poſt natale legitur in quibuſdaꝫ eccleſijs đ epi
ſtolis pauli ad ipam ptinentibus natiuitatem.
Jn octaua natalis de ſmonibus et đ oīn eſ. euā
gelij eiuſdem diei. Jn epla de yſaia. ſecundū ge
laſium papam. Jn octaua ephie de omeſ. euāge
lij eiuſdem diei. Ab octaua ephie. vſqꝫ ad. lxx.
cantitur de pſalmis. et leguntur epiſtole pauli
in quibus legitur de labore et luctu. et pugē ei9
Jn. lxx. vero vſqꝫ ad dominicam ante ramoſ pal
marum legitur pentateucum. Septuageſima
enī tempus nr̄e captiuitatis et pene et culpe đ
ſignat. de qua miſtice ad hieruſalem redire de-
bemus. ſicut hebreos olim de babilonica capti-
uitate exeuntes figuratum eſt. ut ergo memo-
res ſint captiuitatis ſue qui ſurſum tendunt. le
gitur ꝑmo de adam qui in principio mundi fa-
ctus ē et de eieccōne eius de padiſo. deinde đ di
luuio. et quomō abraham exiuit de terra ſua et
de mundi huius laboribus ad exemplū paciēcie
Et ſicut olim hebrei captiuitati ducti in babilo-
niam in triſticia fuerunt fere vſqꝫ ad finem. lxx.
annoꝝ. Et conceſſa ſibi licencia repatriādi ga-
uiſi ſunt. licet non plenarie ita et nos fere vſqꝫ
ad finem. lxx. dierum. ſcꝫ in ſeptuageſima cāte
mus voces et cantica leticie. ut ꝑmiſſum ē ⁊ ſub
ti. de tempore aduentus dicetur. xv. tam die-
bus ante paſca legitur hieremias. quia ille ap
cius quā alij de paſſione tractauit. ⁊ in ꝓpria p
ſona paſſionē domini ꝑſignauit. Ab octauis ve
ro paſce. xv. diebus. vel ſm alios vſqꝫ ad quar
tam dominicā poſt paſca. Apoc. legitur et cā-
tatur ꝓpter miſteria paſſionis et reſurreccionis
que iohanni reuelata ſunt. et apoſtoli predica
uerunt. Jn apoc. enī fit mencio de ciuitate noua
hieruſalem deinde vſqꝫ ad aſcenſionem legunē
epiſtole canonice. et actus aploꝝum. et cantaē
de pſalmis. quia et dauid ꝓphetauit đ paſſione
et reſurreccione et aſcenſione. et apoſtoli ꝑdi-
cauerunt que a dño didicerūt vſqꝫ ad aſcenſio-
nem eius corporali ꝑſencia pfruentes. Jnter
aſcenſionē vero et penth. cantaē de ipo feſto.
qꝛ diſcipuli ſurſū ſubleuati ꝓmiſſa patris mune
ra expectabant. Ab octauis penth. vſqꝫ ad ka
len. auguſti leguntur libri regū et paralipome
non ⁊ cantaē. deus omniū. qꝛ ſicut ſamuel. ſaul
dauid et alij ꝓ lege domini pugnauerunt. ſic et
nos poſtq̄ acceperim9 donū ſpūſſancti in bap
tiſmo vtute debem9 pugn̄re conē demones for
mati nati nutriti ⁊ armati. A kalend auguſti vſqꝫ
ad kalendas ſeptēbris legiē et cantaē đ ſapia
qꝛ in pugna maxime nececeſſaria ē ſapiencia. ⁊
quia auguſtus ſextus ē menſis et in ſexta etate
qua deus venit debem9 ꝓpter eius ꝑſenciam ſapiē
ter viuere. qꝛ inter nos audita eſt ſapiencia ip
ſa que ex ore altiſſimi ꝓdijt. Rurſus menſis
ille calidus eſt et in anno. Per qđ media homi medius
nis etas deſignatur et in media eſtate vbi quis
qꝫ ab eſtu vicioꝝ plus accenditur pl9 ſuccurre
re debet ſapiēcia. Jn ſeptembri legiē et cantaē

de Job· Thobia· Eſdra· Judith· et heſter· q̃
hij aduerſa pacienter ſuſtinuerũt· ⁊ eccleſia in
fine mundi aduerſa omnia pro domino tollera-
bit· A kalendis octobris vſq̃ ad nouembrem le
gunt̃ libri machabeoꝝ et cantatur de eis· quia
iſte octauus menſ leticiam reſurrectõis miſti
cat· q̃ ſicut iudei finitis p̃lijs et reſtaurato tem
plo· in ymnis et confeſſionibꝫ benedicebãt do-
minũ ſic in gloria reſurrectionis ⁊ magne feſti
uitatis deuictis p̃lijs dyaboli ſancti et iuſti in
dño feſtinabũt et gaudebunt· Juxta illud· Be
ati qui habitãt in domo tua dñe· A kalendiſ no
uembris vſq̃ ad aduentũ domini legit̃ ezech·
et daniel et ·xij· ꝓphete minores cum reſponſo-
rijs vidi dñm ⁊c· Ezechiel eñ vidit quatuor a-
nimalia in figura q̃tuor euãgeliſtaꝝ· qui nati
uitatem· paſſionem· reſurrectionẽ· et aſcenſio-
nem docuerũt· Jſti ḡ ideo ante aduentũ legun
tur quia clarius xp̃i aduentũ predixerũt· Deni
q̃ aurelius papa· in burcardo li· iij· c· hi q̃ſta-
tuit ut hi qui inuẽti fuerint libros famoſos et
ignotos in eccĩa legere vel cantare excõicent̃·
Ex premiſſis ergo liquet q̃ in eccĩa libri noui
et veteris teſtamenti legunt̃ q̃d eciã ĩ ſuis lo-
cis dicetur et de ordine eciam librorũ dicetur
ſub dominica· xi· poſt pẽth· Et eſt notandũ q̃
teſtamentũ dupliciter accipit̃· Jſtaꝫ ꝓmiſſio ip
ſa ſcꝫ id q̃d teſtat̃ ſeu legitur dicitur teſtamen
tum· Vnde nouũ teſtamentum dicitur gr̃a fide
libus ꝓmiſſa ſcilicet· fides· caritas· ceteréq̃ v-
tutes ſiue vita eterna in futuro et virtus in pre
ſenti vita· Et apoſtolus ideo noui teſtamẽti me
diator eſt ut repromiſſionẽ accipiãt· qui vоca-
ti ſunt hereditatis eterne· Scriptura eciam q̃
illa ꝓmittuntur dicitur teſtamentum· Vñ no
uum teſtamentum dicitur ſcp̃tura noui teſtam̃
ti· Et vetus teſtamentũ dicitur ſcriptura vete-
ris teſtamenti et hec quaſi humana ſimilitudie
dicuntur· ſicut enim qui teſtamentum condit he
redem inſtituit· cirographũ facit· teſtes aduo
cat· agenda p̃ heredem indicit· ſic et deus patẽ
volens filios iſrahel in terra ꝓmiſſiõis heredes
inſtituere· cirographum fecit· i· legem dedit
teſtes aduocat· ſcilicet moyſen· et aaron· et a-
genda per illos edixit· et hoc eſt vetus teſtam̃
tum· ſed q̃ id trãſitoria et temporalia ꝓmit
tebant· ideo xp̃s volẽs xp̃ianos· ſcilicet fideles
eterne hereditatis heredes facere· Conſequen
ter nouum teſtamentum condidit· ſcꝫ euãgeliũ
aduocauit teſtes· ſcꝫ apoſtolos eiſq̃ agẽda in
dixit quod· t· tandem morte ꝓpria conſecrauit·
Preterea teſtamentuꝫ eſt teſtacio mentis qua
quiſq̃ quod mente ↄcipit ore teſtat̃ et p̃ ſcp̃-
turam corroborari iubet· Vñ eciam hac ſĩtudi
ne hec et illa ſcp̃tura d̃r teſtamentum· Ceterum
ideo illa ſcp̃tura d̃r vetus teſtamentum· Primo
quia vetera· i· terrena· ſcꝫ ad veterem hominẽ
ptinencia ꝓmittebat dicens· ſi hec et illa feceri
tis bona terre comedetis· Et iterum terrã flu-
entem lacte et melle dabo vobis et ſimilia· vñ d̃
illud vetus ⁊ tranſitorium fuit· Secundo dicit̃
vetus teſtamentum· q̃ per veterem hominem
ſcꝫ p̃ moyſen veterem vetuſtate peccati miniſtra-
tum fuit· Tercio q̃ nouo ſupueniente ceſſauit
et deſijt tanq̃ aliquid vetuſtum· Vnde apoſto
lus vetera tranſierũt· ecce noua facta ſũt om̃ia
Quarto dicitur vetus· reſpectu noui· q̃ eo fuit
antiquius tempore· Quinto quia a vetuſtate
peccati non liberat· hec vero ſcriptura nouum
dicitur teſtamentum· Primo q̃ noua· i· celeſtia
ſcꝫ ad celeſtis hominis ↄſeruacõnem ptinẽcia-
ꝓmittit dicens· qui agrum aut domũ ⁊c· cẽtu
plum accipiet· et vitam eternam poſſidebit· Se
cundo dicitur nouum· quia p̃ nouum hominem
id eſt ab omni peccato immunẽ· ſcilicet p̃ xp̃m
miniſtratum eſt· Tercio dicitur nouum id eſt vl
timum· quia nouiſſimũ hominis· t· immobile p̃-
ſeuerat q̃d teſtatoris obitu confirmatur· Vnde
eñ dicitur eternum· i· ꝑpetuum quaſi durabile
ac et immutabile· de quo dictum eſt in q̃rta p̃-
te ſub· vij· pticula ſecrete ſuper verbo noui et
eterni· Xp̃us enim iam non moritur et mors illi
vltra non dominabitur· Quarto d̃r nouũ reſpe-
ctu veteris· quia illo magis eſt nouum tempo-
re vel quia vetus· lex eſt quaſi radix· ipſũ vero
nouum teſtamentum eſt quaſi fructus· Quinto
quia innouat· non eñ illud diſcunt niſi homi-
nes renouati ex vetuſtate p̃ graciam· et ptinen
tes iam ad nouum· t· quod eſt regnum celorum
¶ Circa libros eccleſiaſtici officij eſt ſciendum
q̃ ipm offm̃ conſiſt· t in cantu et in lectione· De
cantu tres ſũt libri· de lectione ſex· Sunt eciam
quidam alij libri eccleſiaſtici ꝓut in ſecunda p̃-
te in fine tractatus d̃ ſacerdote dictum eſt· Sa
ne tres libri de cantu ſũt· antiphonarius· gr̃dua
rius· et trophonarius· Antiphonarius a dig-
niori videlicꝫ ab antiphonis nomẽ ſũpſit· quas
beatus ignacius p̃triarcha audiuit p̃ ãgelos de
cantari· cum tamen ibi ſint reſponſoria atq̃ v-
ſus· In pleriſq̃ tamẽ locis liber ille reſponſo-
rium a reſponſorijs q̃ ibidem ↄtinent̃ appellat̃
Graduarius dictus eſt a gradualibus que in
eo continentur· qui a pluribus officiari⁹ nũcu-
patur ab officijs ſeu introitibꝫ qui ibi ↄtinent̃
Graduale dictum eſt a gradibus· ꝓut dictum
eſt in quarta pte ſub ri· de graduali· De intitu
lacõne antiphonarij· graduarij· et lectõnarij in
ſequenti· t· dicetur· Trophonari⁹ eſt liber
ↄtinens tropos· i· cantus· qui cũ introitu miſſe
dicunt̃ p̃ſertim a monachis· vocant̃ eciam tro-
pi ſequẽcie ſiue ꝓſe et kyriel· et neume· Et dici
tur a tropos q̃d eſt conuerſio· de quo in eadeꝫ
pte ſub· t· de introitu dictum eſt· Quidam eciã
hunc librum ꝓſarium a ꝓſis appellant· Vitalia
nus papa· cantum romanum inſtituit et organo
concordauit· Ceterum libri lectionis ſũt iſti
Primus eſt biblioteca· Secundus omeliarius·
Tercius paſſionarius· Quartus legendarius·
Quintus lectionarius· Sextus ſmologus·
Bibleoteca à greco nom̃ accepit· ⁊ eſt nomen

equiuocũ ſcilicet locus in quo libri reponunť. et volumẽ ex omnibus libris veteris et noui te. a hiero. cōpoſitum. Omeliarius ẽ liber cōtinens ſanctorum omelias. et legiť in dominicis. et in natali et in feſtis ſanctorum. ꝓpria euāgelia hñtium et in paſca et in penteč. cum ferialibus eorundem Omelia autem idem eſt ꝙ bona laus ſiue verbũ ad populum. Et nota ꝙ plures fecerũt omelias. viz. Auguſtinus. Hieronimus. Beda. Origenes. Gregorius. et alij. Beda tamẽ alias nō cōpoſuit niſi quas auguſtinus compoſuerat. ſed ſuis verbis eaſdem ſupueſtiuit. Nam aug9. verba diſputacōnis habuit. Beda vero ſtilũ ſmonis et lectionis. Quare beda vocať venerabilis in. vij. pte ſub eius feſto dicetur. Item non oẽs omelie autentice ſũt. ut quedā origenis. qui ad heresim diciť declinaſſe. Alique tamen omelie ipſius a beato Hieronimo teſte papa. Gelaſio leguntť fuiſſe correcte. ſeu approbate. et quando ille in eccleſia leguntť nomẽ actoris ꝓpter hereſis infamiam ſubticetur. ſicut et nomẽ ſalomonis qui deceptus fuit a mulieribus tacetur in lectionibus ꝓpter infamiam ydolatrie. ſed diciť lectio libri ſapie. ſic eciam quia moyſes heſitauit ad aquas contradictōnis. quia dominũ exacerbauit. non dr̃ lectio libri geneſis moyſi legiſlatoris. ſicut diciť lectio libri apoč. beati johannis apoſtoli. De hoc agitur in ꝓhemio quinte ptis et ſub ſabbato paſcali. volunt tamen quidam ꝙ in pñcipio omeliarum ipſius dicatur omelia origenis correcta ſeu approbata a hieronimo. Et in ſequentibus dici debet omelia eiuſdẽ.

¶ Paſſionarius eſt liber cōtinens paſſiones ſanctorum et legitur in feſtis martirũ. Plures āt ſũt paſſionarij quorum quidam canonizati ſunt. quidam vero teſte papa. Gelaſio ſunt apocriphi. ut de beato gregorio et cirico et julita et alij quidam quos heretici cōpilaſſe dicunť. quare in eccleſia legi interdicuntur. Ancherus papa ſtatuit martirum geſta ſcribi. et in eccleſijs haberi et hoc ꝓpter maximũ pbrm martirio coronatum. Legendarius autẽ vocať liber ille. vbi agitur de vita et obitu confeſſorum ut hylarij martini. et aliorum confeſſorum. et legiť in feſtis eorum. dum tamen autenticatus ſit. Lectionarius eſt in quo lectiones epiſtolarum pauli et alie leguntť. qui quãq; epiſtolarius diciť. et eciā legẽdarius dici poteſt. Sermologus eſt lib contines ſermōes. quos leo papa. et alij plurẽs ſancti compoſuerunt. et legitur in feſtis confeſſorum a natali vſq; ad octauas ephie. In purificacōne beate marie. et in feſto omniũ ſanctorũ et in pluribus alijs. Conſiderandum qz ẽ triũ ſcripturas pcipue in eccleſia frequẽtari ſcilicz dauid ꝓphete qui fuit homicida. proditor et adulter. Math. apoſtoli qui fuit publicanus et in hoc ipſo infamis. Et pauli qui fuit credulis xp̄i et eccleſie pſecutor. Et eciam aug9. q̃ fuit manicheus. et tempore theodoſij impatoris cōuerſus eſt. qđ fit in exemplum. videlicet ut alij peccatores non deſperent ſed ſperent. Si tamẽ penituerint poſſe veniam conſequi. quātũlibz graui noxa perplexi ſint. et oraciones et elemoſinas eorum poſt penitenciam poſſe deo placere.

¶ Et eſt ſciendum ꝙ beatus hieronimus tempe damaſi pape correxit pſalteriũ. lxx. qđ tunc cātabatur vbiq;. et adhuc iuxta ordinacionẽ gregorij pape qui poſtremo offm̃ eccleſiaſticum ordinauit. ſecundum illud. antiphonas. reſponſoria alleluia. tractus. et alia quedam in eccleſia decantamus. Subſequenter vero pſalterio ipõ iterato corrupto. idem hiero. illud de nouo integre ex greco tranſtulit in latinũ ꝓut ipſe in ipĩus pſalterij ꝓhemio atteſtatur. qđ nouum dictus damaſus rogatu ipĩus hiero. inſtituit decantari et vulgariter gallicũ appellať. et quaſi vbiq; legitur et fere cōmuniter cũ ſuo ꝓhemio in textu biblie habeť. pmiſſũ vero pſalterium ſecundũ. lxx. romanis remanſit. et hodie illo vtuntur. Deniq; idem hiero. attẽdens ꝙ iudei nobis improperabāt ꝙ pſalterium falſificauerimus. qm̃ a ſuo vero diſcordabat. Tercio pſalteriũ de verbo ad verbũ ex hebreo tranſtulit in latinũ qđ in pluribus a gallico diſcrepat ac romano. Pauci tñ illud habent q̃uis ab omnibus et in textu biblie deberz haberi. Et nota ꝙ quidam portant pſalterium. ſed in eo nō pſallunt. prout dictum eſt in. t. de laudibus matutinis. Qui ſint dominici dies et priuilegiati et pñcipales. et qualiť dies dominica maior eſt alijs diebus. quibus nominibus dies ſeptimane appellentur. et qui ſint dies ꝓfeſti. qui feſtiuales. ſiue ſolẽnes in ꝓhemio. vij. ptis diceť.

Gregorius papa inſtituit ne in eccleſia romana dyaconi cantare debeant. ſed ſolum euangelice lectionis officium inter miſſarum ſolennia exoluant. Pſalmos vero ac reliquas lectiones ſubdyaconi vel ſi neceſſe fuerit minores ordines exhibeant ſiue dicant.

¶ De tempore aduentus.

Q Voniā ſicut pmiſſum eſt eccleſiaſtica officia ab aduentu domini qđ eſt tempus renouacōnis incipiũt merito ab hoc tempore ducimus iniciuz aſſumendum. Prenotandum igitur eſt. ꝙ beatus petrus pmo inſtituit tres ſeptimanas integras ante natali venerari. in cōmemoracōz aduentus xp̄i et quartā que tñ nunq̃ pficiť. qr vigilia natalis ñ eſt de aduentu ut infra diceť. Agitur vero aduentus domini p quatuor ſeptimanas ad ſignificandũ. ꝙ eſt q̃druplex aduẽtus filij dei. ſed vltima nunq̃ finitur. qr ſanctorum gloria que dabitur in vltimo aduentu. ſcz ad iudiciũ nunq̃ terminabiť. Prim9 aduent9 eſt in carnem. ſcz in vtero virginis aſſumptam đ quo dictum eſt. Oſanna filio dauid benedictus qui venit in nomine dñi. Secundus in mentem q̃ deſcenſus fit quotidie in cordibus fidelium per ſpiritum ſanctum. đ quo johan. xiiij. c. Ad eum veniemus. et manſionem apđ eũ faciem9. Et diť

ſapiens· Domine emitte ſapiam tuaꝫ ut mecum
ſit· de his duobus habetur· Abacuc·ij· Si morā
fecerit expecta eum quia veniens veniet et non
tardabit· Tercius aduentus eſt in morte cu=
iuſlibet· de quo dicit beatus jacobꝰ· Pacientes
eſtote vſqꝫ ad aduentū dn̄i· Et math·xxiiij· Si
ſciret paterfamilias q̄ hora veniret fur ⁊c̄· Jō
et vos eſtote parati ⁊c̄· Et iteꝝ ſi in p̄ma vigi=
lia venerit·i·in iuuentute· et in ſecunda ⁊c̄·⁊ ita
inuenerit·ſcꝫ in penitencia beati ſūt ſerui illi·

Quartus erit in maieſtate qui erit in die iudi
cij· de iſto legitur yſaie·iij·c· Dominus ad iudi
cium veniet cum ſenioribꝫ populi ſui· Et no=
ta q̄ p̄mus aduentus liberauit animas a dya=
boli ſeruitute· Secūdꝰ liberat eas a peccato· Ter
cius a pena· Quartus corpa liberat· Verum
eccleſia non celebrat niſi duos aduentus·ſcili=
cet in carnē ⁊ ad iudicium· Nā primū et ſecundū
reputat ꝓ eodem· ideo enī venit in carnē·ut ve
niat in mentem· ideoqꝫ dictum eſt· veniens ve=
niet et non tardabit· veniens·ſcꝫ in carnē· veni
et ſcꝫ in mentem· et iteꝝ quia vterqꝫ miſericor
die eſt· Similiter tercius et quartus habentur
pro eodem· quia vterqꝫ eſt iuſticie racione vni=
us effectus· Celebrat ergo eccleſia aduentum
huiuſmodi ſub binario ut filijs ſuis generet ti=
morem et amorem dei· Vn̄ in p̄s· Eleuamini por=
te eternales ⁊c̄· timor domini ſanctus qui pma
net in eternū· Et amor·ſcilicet ipſius qui ſimilr̄
in eternum durabit· Vnde p̄ma ad corinth·xij·
·c· Caritas nunq̄ excidit· timorem autem debe=
mus ei·ut domino amoreꝫ ut patri· vn̄ malach·
·ij· Si ego ſum pater vbi eſt amor· et ſi dominꝰ
vbi eſt timor· Celebratur ergo aduentus p
quatuor ſeptimanas· In prima ſpecialiter de
primo aduentu cantat eccleſia· In ſecunda et
tercia de ſecundo· et hoc ideo· quia antiqui pa=
tres p̄mum aduentum tantum expectauerūt· ſe
cundū vero antiqui et modn̄i· In q̄rta vero ſep
timana recolit eccleſia tempus in quo dn̄s de=
ſcendit in vterum virginis· Vnde tūc dicir̄· Ro
rate celi deſup et nubes pluāt iuſt· apiatur ter
ra et germinet ſaluatorē· Item tempus a pri=
mo aduentu vſqꝫ ad ſecundū recolit eccleſia mē
penth· et aduentum domini· in quo cantat alle
luia in ſpe reſurrectionis· Et gloria in excelſis
deo ꝓ iuſticia reddita et dicit quotidie alleluia
quia ſpes eius non infirmatur· Sed gloria in
excelſis deo· non dicit quotidie· ſed tantū in fe=
ſtis· quia ſemper in fide non ſemper in opibus
laudat· quotidie enī offendit· licet ſemper in fi
de iuſticiam teneat· De hoc dictum eſt in ꝓhe=
mio huius ꝑtis· et dicetur ſub·t· de ſeptem di
ebus poſt paſca· Ceterum ꝑ tres aduentus
ebdomadas patres trium tempoꝝ accipimus·
Primi fuerunt ante legē· qui ꝓcul a deo remo=
ti clamabant· Ad te leuaui· Secundi ſub lege·
qui doctrina legis inſtructi· et ideo ad lumē ꝓ
pius accedentes in introitu· populus ſyon ap=
pellar̄· Tercij fuerūt ꝓphete p̄ſbtim illi quos
inuenit xp̄i natiuitas· ut ſymeon quibꝫ quia re
demptor eſt ꝓpe dicitur in introitu· Gaudete·

Aſſerunt eciam quidam· q̄ in officiō p̄me eb=
domade agitur de vocacōne iudeoꝝ· In officiō
ſecunde de vocacōne gencuꝫ· Vnde ibi dicitur
Ad ſaluandas omnes gentes· In officiō tercie
de vocacōne vtriuſqꝫ populi· vnde ibi dicir̄ no
ta ſit omnibus hominibus· Rurſus cantar̄ in p̄
ma in pſona joh· in ſecūda ꝓphetaruꝫ· in tercia
apoſtoloꝝ· in quarta in pſona doctoruꝫ· Tem
pore aduentus tacetur gloria in excelſis· qd̄ ꝑ
tinet ad natiuitatem· ut in nocte natiuitatis de
uocius· et auidius decanter̄· Ad notanduꝫ hūc
ymnū primo fuiſſe nocte illa ab angelis decan
tatū· quodqꝫ maior gloria xp̄i eſt in eccleſia tem
pore noui·t q̄ fuit in veteri· Tacetur eciaꝫ ite
miſſa eſt· quod ꝑtinet ad reſurrectōnem· Meri=
to autem tacetur vtrumqꝫ in aduētu· quia tunc
vtrumqꝫ expectatur· pari eciam racōne tacer̄·
par vob· qd̄ ſimiliter ꝑtinet ad reſurrectōnem
Tacetur eciam· Te deum laudamus· qr nondū
preſens eſt quem expectamus· et ad p̄ſentes tā
tum hoc cantico vti ſolemus· Et nota q̄ hec
tria non ſemper ſe concomitanr̄· ut dicetur in
ꝓhemio·vij·ꝑtis· Sed quare alleluia non tace
tur hoc tempore cum ſit canticum leticie· naꝫ in
aduentu eſt ieiunium nec tunc nupcie celebrantr̄·
Preterea autē eſt ieiunium meroris· aut exulta
cionis· Si meroris omnia cantica exultacōnis
debent taceri· Si exultacōnis omnia debent di
ci· ergo ⁊ gloria in excelſis· Solucō hoc ieiuni
um eſt ꝑtis exultacōnis et ꝑtim meroris· Exul
tacōnis eſt racōe primi aduentus ſcꝫ in carnē
de quo mencio ſit in hoc tempore· Meroris eſt
ꝓpter ſecundū aduentū· ſcilicet ad iudicium de
quo ſit eciam ibi mencio· et ideo in eo quedam
cantica leticie dicunr̄· ꝓpter aduentū miſericor
die et exultacōnis· et quedam ſubticenr̄· et ieiu
natur ꝓpter aduentū ſeuere iuſticie et meroris·
Alleluia ergo non ſubticetur· quoniā tp̄e aduē
tus aliquid eſt leticie ꝓpter ſpem quā habuerr̄
antiqui de xp̄i incarnacōne· et ꝓpter noſtram
certitudinē quā habemus per p̄mum aduētuꝫ
de futura glorificacōne· ſed in·lxx· non ſic· qr
totum tempus illud meroris eſt· et ideo tunc n̄
dicunr̄ cātica āgeloꝝ ſed hominū· ut ibi dicer̄

In feſtis vero·ix·lectionū que occurrūt in ad
uentu· debet celebrari miſſa de feſto ſolēnis in
tercia cum gloria in excelſis et ite miſſa eſt· Et
deponuntur cappe nigre· ſeu violacee· et aſſu=
muntur ſolēnes a miniſtris et ſacerdote prout
feſtū requirit· In hora vō nona de ieiunio miſ
ſa dicitur· et tūc dalmatice et ſubtilia ſiue tuni
celle dimittunr̄ et ꝯpetentes tempi· et ieiunio
reſumunr̄· ſicut in tercia ꝑte ſub ti·d̄ dalmatica
dictum eſt· Hoc quoqꝫ tempore officium beate
virginis non dicitur in eccleſia· qr totum offici
um huius temporis ad laudem eius ꝑtinet· Et
nota q̄ vrbanus papa·ij· in concilio apud cla=
romontem celebrato ſtatuit· ut officium beate

virginis quotidie diceretur · et in die ſabbati
ſolēnter fieret · in quo officō matutino dicun
tur ille lectiones · O beata maria q̄s digne · ſup
re ex illo ſermone auguſtini · loquamī dilectiſſi
mi ⁊c · Hoc eciam tempore non debet fieri ſpeci
aliter ꝯmemoracō alicuius ſancti p̄cedencium
xp̄i aduentum quia omnes illi in infernū deſcē
derunt · Et ideo eccleſia occidentalis pro eis nō
ſolēnizat · nec eciam ſequencium · quia cum hoc
tempore eccleſia de aduentu filij dei ſolēnizet ·
non eſt alioꝝ ſolēnitas admiſcenda · ymmo mi
nor cedit maiori · quia adueniēte pncipe ceſſat
magiſtratus · Idcirco cum ipſe ſit p̄mium et co
rona ſanctoꝝ omniū · et ſit omnia in omībus et
ſufficiencia ſinguloꝝ · ſupfluū foret recurrere
ad alioꝝ ſuffragia mendicata · Generaliſ tamē
ꝯmemoracō omniū ſanctoꝝ bene fit · quoniam
licet ſancti ex aduentu filij dei ſpeciale gaudiū
et p̄mium aſſecuti fuerint · maius tamē et gnāa
le gaudium eoꝝ extitit · qꝛ creaturā racionalē
ex vnione ad diuinam naturam viderunt ineffa
biliter ſublimatā quia ergo bonum ꝯmune p̄po
derat pticulari et per conſequēſ generale gau
dium eoꝝ gaudio ſpeciali · quia illud qd p̄miſ
ſū eſt fuit omnibus ſanctis vtriuſqꝫ teſtamenti
ad gaudium · Idcirco ꝯueniens eſt ut tempore
ipſius aduentus eoꝝ gaudium ꝯmuniter et ge
neraliter recolatur · Et in generali omniū ſan
ctorum ꝯmemoracione ſingulis diebus dicitur
antiħ illa · Ecce dominus veniet ⁊c · q̄ ptinet ad
quartum aduentū in quo apparebit gloria ſan
ctorum · Dicitur eciā cum ip̄a antiħ · oracio illa ·
Conſciencias noſtras q̄s domine viſitando pu
rifica ⁊c · in qua ſimiliter concordando cū antiħ
fit generaliter ꝯmemoracio de omnibꝰ ſanctis
dum dicitur ibi · ut veniens cum omnibꝫ ſanctis
et tunc ptinet ad quartum aduentum ſcꝫ in ma
ieſtate · In multis tamen locis ſubtrahunē ver
ba illa cum omnibus ſanctis et tūc ptinet ad ſe
cundum aduentum · ſcꝫ in mente · Non fit eciam
ꝯmemoracio de cruce ſicut fit in alijs temporꝫ
bus ne p̄us videatur dominus paſſus q̄ natus ·
et iterū ne fiat ꝯtra illud p̄ceptū · Exo · xxiij · et
· xxiiij · Non coques edum in lacte mr̄is ſue · i · cri
ſtum non crucifiges dū adhuc tener et lactans
eſt · Contē hoc p̄ceptum fecerūt iudei q̄ xp̄m ea
dem die · i · eadem ſexta feria in q̄ ut quidam di
cunt ꝯceptus eſt crucifixerūt · Notandū autē
eſt q̄ tempore aduentus omnes antiphone do
minicales in matutinis laudibus terminanē p
alleluia · ad ſignificandū gaudium de certitudi
ne aduentus ſaluatoris habitum · ut in matuti
no officio fit quaſi p̄dictō · Et in matutinis lau
dibus notetur exultacio · Item in p̄ma ſecūda
et tercia ebdomada repetunē reſponſoria do
minicalia · ſed in quarta ſūt ſpecialia q̄ per eb
domadā cantanē · et ſūt · xv · qꝛ ille expectatē ven
turus qui inſtituerat vetus teſtamentū et erat
inſtiturus nouum · Quin denarius enī numerꝰ ꝯ
ſiſtit ex ſeptenario et octonario · at ſeptenariꝰ

advetus · octonarius vero ad nouum refertur
teſ · In ſingulis quoqꝫ ſeptimanis cantus inno
uatur ꝓpter gaudium ꝓficiencū qui ꝓficiunt d
virtute in virtutem ut videant deum deorꝫ in
ſyon · Illud eciam notandum eſt q̄ p̄ma domini
ca aduentus nunq̄ eſſe poteſt ante quinto kal'
decembris · nec eciam poſt tercio nonas decem
bris · ſed quecunqꝫ illarum · vij · litteraꝝ que in
ter dictas kaſās et nonas includunē rep̄ſenta
uerit dominicam ibi ē prima dominica aduētus
Sed et in dominica ꝓximiori feſto beati andree
vel kaſās decembris ſiue ante ſiue retro eſt ſem
per inicium aduentus · et ſi ipſum feſtum cadit
in dominica ibi eciam eſt inicium aduentꝰ · Ad
uentus ꝯmē debet · xxi · dieē · i · tres ſeptimanas
integras adminus p̄ter vigiliā natal' domini ·
Verūptamen cum aduentus incipiat a die do
mica ſi forte ꝯtingat ſimiliter natale in die do
mica venire optet tempus aduentꝰ p quatuor
ebdomadas ꝓtelari alioquin vigilia natalis et
ſabbatum quatuor temporꝝ concurrerent in
eadam die qd eſſe non poteſt · quia vtrumqꝫ il
loꝝ ꝓprium habet officium · et ad diuerſa tem
pora ptinent · Nam ſabbatū eſt de aduentu · ſed
vigilia ad tempus gaudij ptinet · cum nō ſit d
aduentu · ſed de natali · et ſic aduentus non ha
beret · xxi · diem excepta vigilia natalis ſicut di
ctum ē · Qd vigilia ptineat ad tempus gaudij ·
patet ex ip̄a ordinacōne gg · qui vltimas aduē
tus antiphonas poſuit de euāgelio · ſcꝫ ꝯpleti
ſūt dies · et ecce ꝯpleta ſūt oīa · Quādo ergo
natale eſt in domica quatuor tempa celebrā
tur in penultima ebdomada · Si autē natale ve
nerit in ſecunda feria vel deinceps vſqꝫ in domi
nicam tunc poſt · xxi · diem habebit in quo fiat
vigilia · Et quando feſtū venerit in ſecunda fe
ria fiet officium de vigilia in die dominica · que
ꝓprium non habet officium · et tunc ꝓpter domi
nicam cantabitur allā · Sed ieiunabiē in ſabbō
p̄cedenti tā ꝓ vigilia natalis q̄ ꝓ ieiunio qua
tuor temporꝝ de hoc eciam dicetur ſub ti · d ca
pite ieiunioꝝ · Non eſt etiam ignorandū q̄ li
cet in pncipio ſiue in p̄ma dominica aduentꝰ cā
teē introitus · Ad te leuaui · Si quis tamē diligē
ter attendat in dominica p̄cedenti illam p̄para
cionem aduentus domini quo ad quedaꝫ incho
atur · qd oſtendit epiſtola que tunc ſecundum
quoſdam legitur · Ecce dies veniunt · dicit do
minus et ſcꝫ dauid ⁊c · finis euangelij eiuſdem di
ei · ſcꝫ · Abijt ihus tranſmare · qd eſt ioħ · vi · c ·
Hoc idem inſinuat vbi dicitur hic eſt vere ꝓphe
ta · qui venturus eſt in mundum ⁊c · ſatis enī cō
ueniens eſt q̄ in p̄cedenti dominica incohoetur
quia nō reſpiraret deſperās niſi certa ꝓmiſſio
vere liberacōnis p̄cederet qua audita reſpirās
clamat · Ad te leuaui animam meam ⁊c · In quinta
igitur ebdomada an̄ natiuitatem domini incho
atur preparacō aduentus quo ad quedam · Vn̄
et ī antiq̄s gradualibus et lectōnarijs titulus
eſt talis · quinta dominica ante natiuitatē do

mini nam ab illa dominica vſq3 ad natiuitatē do
mini ſunt quinq3 officia dominicalia et quinq3
epiſtole·et·v·euangelia·In quarta vero domi
nica ante natiuitatem domini inchoatur ꝑpara
cio aduent9 quo ad officium matutinale ꝗ quo
ad multiplicem officiorum varietatē et innoua=
cionē·quia ergo quatuor ſūt officia dominica=
lia ab illa dominica vſq3 ad natiuitatez·ideo in
antiphonarijs nodis intitulatur quarta dūica
Quadruplex autem racio huius duplicis inti
tulacōnis librorum et inchoacōnis aduētus red
di conſueuit·Prima quia ꝑ lectionariū recoli=
mus aduentum domini in mundū ſignificatū eē
per quinq3 mundi etates·ꝑ antiphonarium ve
ro recolimus aduentum domini nunciatum eſſe
per quatuor ordines librorum·ſcilicet ꝑ legem
per ꝓphetas·per pſalmos·et ꝑ inicium euan=
gelij narrantis domini concepcionem·Inicium
euangelij vocamus quicq̄d eſt in libro luce qui
hyſtoriam ante natiuitatem domini plen9 ce=
teris ꝓſecutus eſt·ſicut de angelo a zacharia
miſſo annūciante natiuitatem ꝑcurſoris·Et ſic
de ꝓphecia illa·Benedictus dn̄s deus iſrahel·
Et de gabriele archangelo ad virginem miſſo
et ſimilibus·Secunda eſt·quia actor lectōna=
rij·nos hortatur ut purgemus hoſpiciū nr̄i cor
poris·q̄d ꝑ quinq3 ſenſus ſordidatuz eſt ad ſu
ſcipiendum deum·quia in ſordibus habitaē de
ſpicit venturus·Actor vero ātiphonarij nos
docet purgare corpus noſtrum conſtans ex q̄
tuor elementis·facientes dignam manſionez deo
regi venturo·iuxta illud·Ego et pr̄ veniemus
et manſionem apud eum faciemus· Tercia ē
quia in quarta domica eſt que ad ſpirituales et
non in quinta que ad ſeculares ꝑtinet·ut dice
tur in ti·ſe·innouantur cantus·Spiritualium
enī eſt cāticuz nouum cantare et non ſeculariū
qui cū adhuc quaſi veteres ſint et mala eorum
adhuc recencia pocius lugere q̄ꝫ gaudere de=
bent·Renouatus quidem cantus gaudium ele=
ctorum ſig̃t qui ꝓficiunt de virtute in virtutem
in qua videbitur deus deorum in ſyon· Quar
ta ē·qr in eccleſia duo ſūt ordines hominū ex=
pectanciū dn̄i aduentū ꝗ ſtudenciū ad digne ſu
ſcipiendū deū venturū·vnus ordo in ſeculari ꝯ
uerſacione ſtudet·alter in ſpirituali·Seculaēſ
qui rebus tranſitorijs ſtudent que quinq3 cor=
poris ſenſibus adminiſtrantur ꝑ quinq3 ebdo
madas intelliguntur·Iuxta illud euāgelij joh̄
Erant viri quaſi quinq3 milia·Siquidez quinq3
milia viri deum ſecuti deſignant eos qui in ſecu
lari adhuc habitu poſiti ex exterioribus q̄ poſ
ſident bene vti nouerāt·ipſi namq3 ſaturenē qn̄
q3 panib3 qr legalia inſtituta eis ꝓponēda ſunt
que ꝑ quinarium numerū·ꝓpter quinq3 libros
moyſi intelliguntē·Per quatuor vero ſeptima=
nas ſpirituales intelligunē qui rebus tñſito=
rijs abiectis nudi nudum ſecuntur xp̄m·q̄ ꝑ q̄=
tuor euangelia ad pocōrem ꝑfectōnē excitanē
Quod eciam ad iſtos q̄ternarius numer9 ꝑtine
at apparz in alio euāgelio in q̄ q̄tuor milia ho
minū qui ſunt euāgelica ꝑfectione ſublimes le
gunē refecti ſeptē panib3·i·ſeptiformi gr̄a ex=
tuditi et repleti·Hanc diſtinctōnem figurauit
dn̄s moyſi quando in ingreſſu tabernaculi iuſ=
ſit poni·vij·colūnas et ante oraculū vnaz·ante
ſancta ſanctorum quatuor·ꝓut legitē exo·xxvi·
et·xxxvi·c·Si quidem·v·colūne exterius poſi=
te ſūt ſeculares·qui in exterioribz maxime ver=
ſantur·q̄tuor colūne ante ſancta ſanctorum ſunt
ſp̄uales·qui quaſi interius poſiti·domino deuo
cius obſequunē·vna colūna ante tabernaculum
vnitatem fidei quanq̄ꝫ iſti tam illi colūt deſig=
nat·et ꝓpter hanc cauſam clerici ſeculares in ve
ſpertinis officijs·v·p̄s cantāt·Monachi vero
et religioſi qui altiorem elegerunt viam non ni
ſi quatuor in quo ſe ꝑfectiores oſtendunt·Q̄d
autem quadratum eſt ex quacunq3 parte verta
tur manet idem et firmum·Similiter et ꝑfect9
quocunq3 loco et tempore idem et immobilis
manet·

De prima dominica aduentus domini·

Prima dominica de aduentu q̄ eſt q̄r=
ta a natali domini·et in qua ſecunduz
quoſdam inchoatur officiū aduent9
ꝑtinet ad ſp̄uales·et ideo in ea inno=
uantur cantus·p̄cedens vero que quinta eſt ad
ſeculares ſicut in p̄cedenti·t·dictū eſt·Ad ſpi=
rituales ꝑtinent duo verſiculi·quorum vnus fre
quentatur in veſpertino officiō·ſcz·Rorate celi
deſuper·Alter in matutino·ſcz·Vox clamātis in
deſerto·In p̄mo oſtēditur quid facere debeāt
In ſecundo exequunē·Ipſi ſūt celi rorantes et
nubes pluētes·Ros eſt ſubtilior ꝗ pluuia groſ
ſior·Tūc ſūt rorantes qn̄ de incarnacōne ſal=
uatoris ſubtilia dicunt·ut illud·Verbum caro
factum eſt·et ſimilia·Tunc ſūt pluentes quan
do groſſiora·id eſt intellectu faciliora dicūt·ſi
cut ē q̄ꝫ maria dēſpōſata ē joſeph·et q̄ꝫ puer na
tus eſt in bethleem·et reclinatus p̄ſepio et hu=
iuſmodi·Iſti faciūt q̄ꝫ aperiatur terra et g̃minz
ſaluatorem·Ad litteram·terra eſt virgo maria
que aperta quantum ad fidem cordis ſine dam
no v̄ginitatis·et concepit et pepit ſaluatorez
Sed moraliter terra eſt cor humanū quod viri
ſpirituales ſua p̄dicacione aperiunt·ut germi=
nat ſaluatorem·i·xp̄us in eo informaē·iuxta il=
lud apoſtoli·Filioli mei quos iterum parturio
donec xp̄us informetur in vobis·Iſti ſūt vox cla
mantis in deſerto·id eſt in mūdo parate viā do
mini rectas facite ſemitas eius Vie ſunt opera
ſemite ſunt cogitacōnes quas debemus pa=
rare in aduentu ſaluatoris·Hanc ꝑparacōnem
notat oracio que poſt ꝯmunionē hac die in miſ=
ſa ſequitē·Suſcipiam9 dn̄e miſericordiā tuaz in
medio ꝛc̄·Et ex eo q̄d in fine illius oracōnis dici
tur ꝯgruis honorib3 p̄cedam9·Viam g̃ pare
eſt pn̄iam agere et p̄dicare·Semitas rectas fa
cere eſt poſt mādata ꝯcilia obſeruare Hanc
huius dn̄ice totum matutinale officium ꝑtinet

ad primum aduentum· ut premiſſum eſt· Legitē
enī yſa· qui de aduentu loquitē apcius q̄ aliq̄s
alius pͣpheta· Vnde in ſecundo capitulo ipi9 ha
betur· Ecce mons ꝛc· In p̄mo vero habetē de ne
quicia iudeoꝝ· Primū reſponſoriū eſt· Aſpici
ens a longe· qđ eſt de primo aduētu· et non ſu
mitur de aliquo libro theologie· nec compila=
tum eſt a greḡ· ordinatore matutini officij· ſed
a quodam eius monacho qđ inde apparet· quia
illud infra ebdomadam non repetitur· Sꝫ oīa
alia reſponſoria· ſic que ab ipō greḡ· edita ſūt
Et ſi obiciatur q illo dempto non remanēt niſi
octo reſponſoria iſti dominice· Reſpondetē no=
uem ſūt computato illo· Ecce dies veniūt quod
ſecundū ordinem greḡ· nonum eſt· et cantatur
in veſperis ſabbati p̄cedentis· Cantatur autem
hoc reſponſoriū in pſona johānis bap· vl̄ ſpō
ſe dicentis· Aſpiciens a lōge a terra· videlicet
ad celum· Video dei potenciam venientem· et li
cet pͣprie patri potencia aſſignetē· hic tamē po
tenciam accipe filium dei· cui data eſt poteſtas
in celo et in terra qui eſt potens dominus in p̄=
lio· Cui pͣpheta accingē gladio tu· ſu· fe· t· po·
Hic venit dum ſe viſibilem monſtrauit et nebu=
lam totam terram tegentem· Hec nebula ē dei
miſericordia que preſtat refrigerium conē e=
ſtum viciorum· Hanc moyſes intrauit cuꝫ ad ſu
ſcipiendū legem aſcendit· Hanc petrus intelle
xit cum in nube lucida videns dn̄m moyſen et he
liam dixit· Faciamus h̄ tria tabnacula· Hec po
pulum in deſertū deduxit· et ab igne ꝓtexit· Hec
eſt virtus altiſſimi que virgini obumbrauit que
totam terram tegit· q2 miſericordia domi ple=
na eſt terra· Hec eciam nebula eſt humanitas fi
lij dei· que totum mundū ſaluat· medicina enim
omniū in feſtinacōne nebule· Nebula eciam po=
teſt dici infidelitas ſeu ignorancia· Ignorabat
enī homo deum ſeipſū· natale ſolum et concupi
ſcenciam eſſe peccatum· Hec nebula totam ter
ram tegebat· quia omnes declinauerūt· ſ· in· f·
ſ· Ite obuiā ei et dicite nūcia· n· ſ· t· e· qui reg·
es in po· iſrahel· Similia dixit johānes diſcipu
lis parate viam domino· et p diſcipulos ad xp̄m
Tu es qui venturus es an alium expectam9 ob=
uiam ſponſo· ſcilicet p viam caritatis et dicite
nuncia nobis quaſi dicat· Reuela nobis p tuam
p̄ſenciam· ſi tu es meſſias in lege ꝓmiſſus· et ſi
regnaturus es in populo iſrahel· Porro in ſo=
lito modo p̄mum reſponſoriū habet in quibuſ=
dam eccleſijs tres verſus ſicut et reſponſorium
p̄mum natalis domini· p̄mo ad ſignificandum q
iſte aduentus domini ſaluat homines trium te=
porum· ſcilicet illos qui fuerūt ante legeꝫ· ſub
lege· et ſub tempore gracie· Et ꝓpter hoc eciā
fit triplex repeticio· p̄ma a remociori quo ad fi
nem· et poſtea minus remoto· et poſtea a ppi
quiori· ad oſtendendū q patres primi tempo=
ris remociores fuerūt ab aduētu xp̄i q̄ patres
ſecundi et tercij· et patres ſecūdi temporis ma
gis remoti q̄ patres tercij· Deinde reincipitur

reſponſoriūm· ad notanđ deſiderium et ad ſig=
nandum q debemus attribuere finē et princi=
pium boni opis ei qui ē alpha et o· ¶ Vltimo
dictis verſibus ſubiūgitē gloria patri· q2 om=
ne deſideriū et ꝑuiciū ad deum trinū eſt referē
dum et ibi non fit reiteracō partis· ſed tocius
reſponſorij· q2 poſt vitam p̄ntem omīa opa cō
ſūmantur· et tunc erit deus omnia in omnibus
et ꝯſūmacō et ſufficiencia omniuꝫ· Secundo iō
p̄miſſum reſponſoriuꝫ tres habet verſus et vnū
gloria· ad ſignandum q̄tuor aduentus de qui=
bus in· c· p̄cedenti p̄miſſum ē· et ad ſignandum
quatuor tempora· ſ· tempus ante legem· tem=
pus legis· pͣphecie et gracie· Alloquens enī ec=
cleſia omnes homines qui fuerūt ante legeꝫ· q̄
rum pauci ſecuti ſūt· vnum deum dicit in p̄mo
verſu· Quiq3 terrigene ꝛc· i· O vos omnes mali
boni diuites et paupes· ite obuiam ei et dicite·
Indica nobis ſi tu es ipſe qui regnaturus es in
populo iſrahel· In ſcōo verſu· qui in pſona ho=
minū que fuerūt ſub lege· in qua aliq̄d fuit im
pfectionis· q2 data fuit infirmis alloquitē ipſū
legiſlatorem· Qui regis iſrahel intende q̄ſi di=
ceret· qui populum iſrahel in lege tua regis· et
ſicut paſtor ouem deducis· Indica nobis ſi tu
es ipē q̄ regnaturus es in populo iſrahel· In tē
cio iam ex dictis pͣphetaꝝ certificati de aduētu
ſaluatoris ex deſiderio clamāt· Excita potenciā
tuam et veni qui regnaturus es in pp̄lo iſrahel·
In alijs vero eccleſijs eſt tercius verſus· Tolli
te portas· In quarto ḡcias agens ſaluatori de
aduentu ſuo q̄ dignatus eſt venire p̄mo toti tri=
nitati dicit· Gloria patri· Tercō ideo reſpō
ſorium tres hꝫ v̄ſus· quomā lex et pſalmodia et
pͣphecia hūc ſaluatoris aduentū prenunciaue=
runt· Quarto tres v̄ſus patres triuꝫ tempo
rum ſignificant· patres quidem ante legē hūc
aduentum p̄uiderūt· patres ſub lege deſidera=
uerunt· patres gracie p̄dicauerūt· Dicit ergo
baptiſta vel eccleſia· vos patres ante legē qui
q3 terrigene ſi· h· ſ· v· d· et pau· ite obuiam ei·
Terrigenas vocat malos qui terrena ſequuntē
filios hominū dicit bonos· diuites ſubdit quos
terrigenas appellauerat ꝓpter paupes quos fi
lios hominū· Vos ergo quiq3· i· quilibet terri=
gene malicia diuites et filij hominum ſpū pau=
peres· qui eſtis ſimul in vnum in vno ouili agni
et edi· Ite obuiam ei· ut vos mali p ingreſſum
incipiatis· vos boni p ꝓgreſſum ꝑficiatis· voſ
eciam patres ſub lege dicite· Qui regis iſrahel
intende· qui deducis velud ouem joſeph nūcia
nobis ꝛc· Qui regis iſrahel judaicum populum
per doctrinam legis domini videnteꝫ qui dedu
cis· i· de virtute ducis velud ouem· i· innocenteꝫ
joſeph· id eſt populū gentilem augmentatum
per frumentum mortificatum· intende ſup nos
id eſt lumen pietatis infunde et nuncia nob̄ ꝛc·
vos q3 patres ſub gracia dicite· Tollite por=
tas pn̄· ve· et ele· porta eterna ꝛc· qui regnatu
rus ꝛc· O p̄ncipes et poteſtates aeris hui9 et

gemma viperarum tollite · id eſt auferte · por-
tas mortis · id eſt vicia per que dyaboluſ intrat
ad corda · et o porte eternales · id eſt virtutes
ad eternitatem ducentes eleuamini contra vi-
cia et per vos introibit et habitabit in nobis rex
glorie qui regnaturus eſt in populo iſrahel Et
nota · quod ad tercium verſū non respondetur nun
cia nobis · quia patres teſtamenti noui certifi-
cati ſūt de aduētu xp̄i p̄tes grē certi ſūt de introi
itu regis glorie · Verū quia nūquam ſuffecit nec
ſufficiet fides incarnacōnis ſine fide trinitatis
Ideo ſubiūgitur · Gloria patri · et quia venit in
humanitate venturus eſt eciā in maieſtate · Jō
reſponſorium denuo repetitur · In repeticōne
vero nebulam accipias ad litteram · Iuxta illd
veniet in nubibus celi · et ſicut nubes ſuſcepit
eum · et alibi nubes et caligo in circuitu eius · Se
cundum reſponſorium eſt · Aſpiciebam in viſu
noctis · ſūptum per greg · de daniele · c · vij · xp̄m
venturum prophetante · qui his verbis miſteri
um incarnacōnis verbi · quod in principio erat
apud deum aperuit dicens · Aſpiciebam in viſu
aut viſione noctis · Triplex quidem eſt viſio · ſ ·
noctis ante graciam · diei · ſub gracia · et lucis in
gloria · In nocturna viderunt patriarche et p-
phete qui ſub nube fuerunt et hoc daniel aſpici
ebat in viſu noctis · In diurna viderunt apoſto-
li quibus xp̄i humanitas apparuit · In lucida vi
debunt filij dei facie ad faciem · Hanc diſtinctio
nem veritas in euangelio innuit dicens · Abra-
ham exultauit ut videret diem meum · vidit et
gauiſus eſt · Iterum multi reges et prophete vo
luerunt videre que vos videtis et non viderunt
Sequitur · Et ecce in nubibus celi filius homi-
nis veniebat · nubes celi caro verbi · de qua yſa-
ias · Aſcendit dominus ſuper nubem leuē · et da
tum eſt ei regnum et honor · ſcilicet nomen quod ē
ſuper omne nomen quod eſt ab eterno datum · ſed
in tempore manifeſtatum · et omnis populus
tribus et lingue ſeruient ei · Nam ut yſaias ait ·
ei curuabuntur omnia genua et iurabit omnis
lingua in domino · Tercium reſponſoriū · Miſ
ſus eſt gabriel · quibus verbis lucas texuit or-
dinem annunciacionis · Quartū eſt · Aue ma
ria gracia plena · quibus verbis lucas idem mo
dum concepcōnis annexit · d · Spiritus ſanctus
ſuperue · in te · et virtus al · ob · ti · Superueniet
in te protegendo te et ab omni ſorde pur-
gando te · et deinde virtus altiſſimi · ſcilicet ver
bum dei obumbrabit tibi ex te carnē ſumendo
quod enim ex te naſcetur ſanctum vocabitur fi-
lius dei · Xp̄m enim qui non eſt conceptus ex vi
rili ſemine · merito ſanctus naſcitur et dei filius
appellatur · Sequitur verſus · Quo modo in me
fiet iſtud interrogatiue · et ſic quo modo ſunt
due dicciones · vel admiratiue · et ſic vna diccio
Quintum reſponſorium eſt · Saluatorem in
quo incarnacio per apoſtolum confirmatur ·
Sextū eſt · Ecce virgo concipiet · Septimum
Ecce dies veniunt · in quibus ſed idem per prophe

tas roboratur Octauum · Obſecro domine · in
quo idem per legem comprobatur · [ ] Nonū eſt ·
Audite verbum · in quo idē per prophetas oprobatur ·
tur · Laudes matutine vtrūque ſonant aduētū
Non enim ita agitur aliquando de vno aduentu
quin et de alio admiſceatur · ſed pauca de ſecundo ha-
bentur · et hoc propter repreſentacōnem gaudij
ne ſpes luxuriet in preſūpcōnem · Siquidem pri
ma antiphona que de fine joelis ſumitur eſt ap
te de primo aduentu · Vnde ibi dicitur · in illa die
ſcilicet quando meſſias veniet montes · id eſt a-
poſtoli ſeu magni p̄dicatores ſtillabunt dulcedi
nem · ſcilicet verbi dei et colles · ſcilicet minores p̄-
dicatores fluent lac · ſcilicet ſimplicis doctrine mi-
noribus et maioribus · Secunda · ſcilicet iocun
dare partim eſt de yſaia · partim eſt de zacharia ·
Tunc enī iocundata eſt ſecundum zachariā ſy-
on · i · eccleſia de iudeis · et exultauit hieruſalem
id eſt eccleſia de gentibus · Tercia ſcilicet ecce do-
minus veniet · eſt de ſecundo aduentu · ſcilicet in ma
ieſtate · Quarta eſt omnes ſicientes tunc enim
omnes id eſt de omni genere ſicientes · ſcilicet ſalu-
tis et ſciencie doctrinā venerunt ſecundū yſaiā
ad aquas baptiſmatis et doctrine · Quinta eſt ·
Ecce veniet propheta magnus · et ipſe renouabit
hieruſalē · ſcilicet dando legē et noua condendo p̄
cepta · Hoc tempore dicitur per horas capitulū
illud · Egredietur virga · yſa · xi · c · Et illud · In di
ebus illis hiere · xiij · c · Et illud · Erit in nouiſſi-
mis · yſa · ij · c · Et illud · Ecce virgo · yſa · vij · c · Et
illud · Venite aſcendamus · yſa · ij · Ad miſſam vero in
troitus ē · Ad te leuaui etc̄ · quia per aduentū domi-
ni in carnem ſpes maxime eleuatur · Sic enī deus
dilexit mundum · ut filiū ſuum vnigenitū daret
Et iterū · Proprio filio ſuo non pepercit etc̄ · Et
nota quia et ſi quidam excitentur alij tamē ſom
no torpent · Ideo cantor incipiens · Ad te leua-
ui animā meā · exaltando vocem ab inferiori ad
ſuperius procedit quod proprium eſt excitantis
quod eciam notatur in epiſtola · vbi dicitur · Ho-
ra eſt iam nos de ſomno ſurgere · Sequitur ver
ſiculus · Vias tuas domine demonſtra mihi quia
xp̄us veniens nobis vias ſuas indicauit · Vnde
yſa · Erit mons domus domini etc̄ · Venite aſcen
damus ad montem domini · et ad domum dei ja
cob · et docebit nos vias · Que autem ſint vie ille
oſtendit epiſtola que eſt ad romanos · xiij · c · Sciē
tes · quia hora eſt iam nos de ſomno ſurgere ·
· In eo enim quod ibi dicitur · Nox preceſſit · dies au
tem appropinquauit aſſignatur effectus · quia
factus eſt dies quando natus eſt ſol · Et ideo ſe
quitur · Sic ut in die honeſte ambulemus · ſcili
cet in omnibus operibus bonis · et induamus nos
in ſimilitudinem chriſti · ut ſic filij dei ſimus · quia
propter hoc filius dei factus eſt homo ut ho-
mo fieret filius dei · Oraciones primum aduen-
tum reſpiciunt · et poſſunt eciam adaptari con-
grue ad ſecundum · Poſtea ſequitur reſponſo-
rium · in quo oſtenditur ſpes · que facta eſt in
ortu ſolis vniuerſi qui te expectant et cetera ·

Sequitur alleluia· Oſtende ꝛc· quia tunc oſten
dit dominꝰ faciem ſuam· quam qui videt ſalua-
tur· Unde cum dixiſſet dominus ceco· Quid vis
ut faciem tibi· Reſpondit Rabom ut videā quā
faciem non poterant homines ante videre· qꝛ
erant in regione umbre mortis· Sed lux orta ē
eis ꝙ poſſint videre· Quod autem dicitur· Oſtē
de nob do· fa· tu· ē ſenſus· da nobis domine co-
gnicionem tuam· facies enim dei in ſcripturis
ſanctis non caro ſed diuina cognicio intelligi-
tur· quia per faciem conſpectam quiſqꝫ cogici-
tur· Sequitur in quibuſdā eccleſijs euāgeliuꝫ
math· xxi· c· Cū appropinquaſſet ꝛc· qđ ad paſ-
ſionem ptinet quo ad litterā· Ad diē vero hāc
quo ad allegoriam et ſpiritualē intelligenciaꝫ
Venit enim tunc dominus hieruſalem per beth
fage que interpretatur domus bucce· i· ad eccleſi
am que pua erat· in qua xp̄us apparuit per con
feſſionem· et per montem oliueti· per quā deſi-
gnatꝰ eminēcia miſericordie· per quā venit fili
us dei in mundum et miſit diſcipulos ſuos dicēſ
Ite in caſtellū· id eſt in mundum· et inuenietis
aſinam et pullū· i· iudaicū populū· qui dure cer
uicis eſt et gentilem ſine iugo legis· Itē p hu
iuſmodi aialia oſtēdit vias ſuas· humilia enim
ſunt· Vñ in math· Diſcite a me quia mitis ſū et
humilis corde· Legitur eciam ideo· quia ibi ha
betur· Benedictus qui venit in nomine domini·
quod ptinet ad p̄mum aduentum· et ꝓpter alia
verba legitꝰ in alijs eccleſijs illud· Cum appro-
pinquaret ihūs ꝛc· quod dicitur in dominica pal
marum· In alijs vero eccleſijs legitur euāgeli
um· Principiū euāgelij ihū xp̄i ꝛc· qđ eſt Marc
· i· c· ꝓpter illa verba· Ecce ego mittā angelum
meum ante faciem tuam· Et nota ꝙ in textu euā
gelij non continetur pncipiū ſed inicium· Sed
eccleſia ponit pncipium ꝓ eo ꝙ legēs euange
lium ſtatim p̄miſit in· t· Inicium ſancti euangelij
ne idem repeti videatur· In nonnullis eccleſijs
eciam legitur· Erunt ſigna· Sequitꝰ offertoriū
de ſpe· Ad te leuaui animā meam· Et poſtcon-
munio de eodem et ꝓpter idem legunt euange-
lium illud· Erunt ſigna· quod eſt luce· xxi· c·
qđ pertinet ad ſecundum aduentum· vbi dꝛ ꝓpe
eſt regnū dei· Cui adaptatꝰ epiſtola· vbi dicitꝰ
ꝓpior eſt noſtra ſalus· Et quia ꝓpe eſt regnum
tuum domine· Ideo ad te leuaui dicit in introi-
tu cantor· i· vetus homo vel iohes baptiſta ut
quidam dicunt· dicit· Ad te leuaui animā meam
deus meus· Et ideo vias tuas domine demon-
ſtra mihi· Et hoc in reſponſorio· Et oſtēde no
bis domine mi· tuam· Et hꝫ in alleluia Et quaſi d
miſericordia certificatus cōcludit in poſtcōmu
nione· Dominus dabit benignitatem· i· effectuꝫ
bonum et terra noſtra· ſcꝫ caro dabit fructum
id eſt bona opera·

¶ De dñica ſecunda aduentus dñi·

In hac ſecunda dominica aduentus ut p̄miſſum
eſt· agitur de ſecundo aduentu· Verum qꝛ gau
dere melius eſt quam flere· et dilectio melior ē
quam timor· Ideo in ea quedam dicuntꝰ ptinen
cia ad ſcđm aduentum· et quedā ad vtrūqꝫ Ecce
enim in matutinis reſponſoriū primū eſt· Ihe-
ruſalē cito veniet ſalus tua· tūc omnes plora-
būt modo eſt tempus gaudij aliud eſt de p̄mo et
ſecundo aduentu· Preterea ibi ſūt duo v̾ſus ſe-
cundū quaſdā eccl̄ias· ad idē exp̄mendū ſicut et
in alleluia ut iam dicetur· Primus eſt hieruſa-
lē ſi me audieris ꝛc· et vtitur dominꝰ verb̄ moy
ſi ut intelligatur ꝙ ipſe ē qui moyſe loquebatꝰ
Aliquando eciam vtitur verb̄ ſalomonis ut ſci-
amus ꝙ ip̄e eſt ſapiencia de quo locutus eſt ſa
lomon· iſtud reſponſorium ſumptum eſt de mi-
chea et eciam illud qđ ſequitur· ſcꝫ bethleē· Que
dam tamen eccleſie illud dicunt in dominica ſe
quenti et eſt de primo aduentu· et loquitur de
generacione temporali xp̄i et eterna de tempa
li· cum dicit bethleem ciuitas dei ſūmi· quia in
bethleem natus ē· De eterna cū dicit· Et egreſ-
ſus eius ſicut a principio dierum· De alijs· Re-
patet· In laudibꝫ p̄ma antiphona ē de ſecun
do aduentu· Ecce in nubibus celi ꝛc· In miſſa
vero introitus ptinet ad vtrumqꝫ hoc modo·
Populus ſyon ecce dominus veniet ad ſaluan-
das gentes· yſa· xxx· c· In vtroqꝫ eñ aduentu
ſaluat· Sequitur et auditam faciet dominꝰ vo-
cem laudis ſue· Ipe eñ eſt turtur· cuius vox au
dita eſt in terra noſtra· qꝛ attulit nouū tempꝰ
vox eius in ſecūdo aduentu erit· Venite bñdi-
cti patris mei ꝛc· Verſus autē ad ſcđm ptinet ad
uentum· Qui regis iſrahel intende qui deducis
ouem ioſeph· id eſt de hoc mūdo ducis· ioſeph
· i· augmentum· in bono ſicut ouem· i· ſimplicem
Et quia in matutinis p̄mum reſponſorium eſt·
hieruſalem et in miſſa introitus eſt· Poplus
ſyon· Ideo in hac dominica fit ſtacio in eccleſia
que dicitur hieruſalē· Sequitur oracio· Exci-
ta domine corda noſtra ad ꝑparandas vnigeni-
ti tui vias ꝛc· que eſt de p̄mo aduentu tantum·
Epiſtola vero eſt de ſecundo· Quecunqꝫ ſcrip-
ta ſūt ꝛc· ad romanos· xv· ut per pacienciam et
ꝯſolacionem ſcripturaꝝ ſpem habeamus· et ſic
inuitamꝰ ad ſpem· ut que patimꝰ leuia fiant· Re
ſponſorium ptinet ad vtrumqꝫ· Ad p̄mum dicꝰ·
Ex ſyon ſpēs decoris eius· Ad ſcđm cum dicitur
Deus noſter manifeſte veniet· Verſus vero ad
primum tantum· d· Congregate· ſ· ovos ange-
li illi ſanctos eius· id eſt p̄dicatores bonos qui
ordinant teſtamentum eius· ſ· nouum ſup ſacri
ficia· i· ſuper vetus teſtamentū· Primus eñ eſt
qđ animale eſt ſicut dicit apoſtolus· deinde ꝙ
ſpirituale· Vel qđ dicit congregate hoc in pri
mitiua eccleſia maxime neceſſariuꝫ fuit· ſcilicet
ovos boni p̄dicatores ut paulus et alij· Dein-
de ſequitur alla qđ inſolito modo habꝫ duos v̾
ſus ſecundū quaſdā eccleſias· et hoc fit· qꝛ ibi
de duplici aduentu agitur· Primus ē de pri
mo· cum dicitur· Letatꝰ ſū ꝛc· Ante p̄mum enim
aduentū xp̄i deſperabāt hoiēs de ſalute· Tunc
vero letati ſūt· qñ audierūt ꝙ filiꝰ dei hō factꝰ

erat · Secundus verſus eſt de ſecundo · Stātes
erāt pedes nr̄i · i · affectuſ nr̄i in atrijs ꝛc̄ · Jā em̄
in ſpe et deſiderio ibi ſum9 euāgelium eſt · Luce
· xxi · c · ſ · Erunt ſigna in ſole ꝛc̄ · et eſt de ſo ad=
uentu tm̄ ibi ei ōndunt̄ ſigna · que fient ante di
em iudicij · quoniam totus mundus turbacione
ſua iudicium domini oſtendet · Jbi eciam ſequi
tur · His autē fieri incipientibꝫ reſpicite et le=
uate capita veſtra · ecce appropinquabit redem
pcio veſtra · Ecce ſpes · Quedam vero eccl̄ie le=
gunt euangeliū · Cū audiſſet johes · qd̄ ſimilitē
ad ſecundū ptinet aduentū · ex eo ꝙ johānes q̄
rit · Tu es qui venturus es an aliū expectamus
Cui domin9 · Ecce ego veni ad redimendū · Et
rurſus · Veniam ad ſaluandum qd̄ ex ſignis con
iecturare poteſtis · qꝛ et ceci vident ꝛc̄ · Offer=
toriū eſt de p̄mo aduentu · Poſtcōmunio hieru
ſalem ꝛc̄ · que eſt baruth · iiij · et · v · c · eſt de vtro
qꝫ · Jn tercia vero et q̄rta feria et ſabbato legūt̄
euangelia de teſtimonio xp̄i · ſcꝫ de johe et de
teſtimonio johānis de xp̄o et eius aduentu · De
quo eciā loquitur epiſtola · Pacientes eſtote q̄
tunc dicitur ·

De dominica tercia aduentus dn̄i ·

Sequitur tēcia dominica in qua ſimili
ter agitur de ſo aduentu · Vnd̄ in no
cturnis · primum reſponſoriū eſt · Ec
ce apparebit domin9 ſup nubē candi=
dam · id eſt ſup carnem que erit candida p glo
riam immortalitatis · ut mali timeant in ſecun=
do aduentu · Naꝫ in primo aduentu apparuit do
minus ſup nubem leuem · id eſt immunem a pec
cato · et ſumit̄ hoc reſponſoriū de apoc̄ · vbi di=
citur · Vidi et ecce nubes cādida · verſus ē de ſe=
cundo vtroqꝫ aduentu · Jn laudibꝫ p̄ma antipho=
na ē de ſecundo aduentu · Veniet domin9 et non
tardabit · et illuminabit abſcondita tenebrarū
om̄ia enim manifeſta erunt · qꝛ libri ꝯſcienciaꝝ
aperierunt coram eo · Jn miſſa vero introitus ē d̄
ſecundo aduentu · Gaudete in dn̄o ſemper · ad
philipenſes · iiij · c · apoſtolus em̄ non loquit̄ de
p̄mo aduentu cum dicit · dominus ꝓpe eſt · ſed de
ſecundo aduentu · Vn̄ inuitat ad gaudium ſpiri=
tuale per ꝙ firmiter expectam9 gaudia ſecun=
di aduentus · Vn̄ dicit · Gaudete in domino ſp
ſcꝫ expectando ſm̄ aduentum · Et repetit̄ gau=
dete · qꝛ gaudiū ſpūale facit nos dulciter ſuſti=
nere om̄ia aſpera mundi ut nihil euellat nos a
ſpe eternorum · et ideo quia ita neceſſarium eſt
gaudium ſpirituale iſta repetit · Vel ꝓpter gau
dium de vtroqꝫ aduentu ꝙ habent ſancti · Hui9
gaudij cuſtos eſt modeſtia · et ideo ſequitur mo
deſtia veſtra ꝛc̄ · Hoc gaudiuꝫ quod eſt pax om
nibus ſanctis optat eccleſia filijs ſuis in verſu
cum dicit · et pax dei que exupat omnem ſenſum
ſcilicet hominis · quia nullus homo habet totū
vſum pacis huius · Collecta · ſcꝫ · Aurē tuaꝫ q̄s
dn̄e · eſt de aduentu in mente ē audita em̄ ꝯſolaci
one de aduentu domini ſacerdos orat ut tene=
bras q̄s patim̄ in eo ꝙ falſo iudicam̄ ſua viſita=
cione illuſtret · Epiſtola · Sic nos exiſtimꝫ ho=
mo ꝛc̄ · que eſt p̄ma ad corinth · iiij · c · eſt de ſe=
cundo · Alie eccleſie dicunt epiſtolā · Gaudete ī
domino ſemper que eſt ad phil̄ · iiij · c · R · d̄ pri
mo · Qui ſedes ſuper cherubin manifeſtare co=
ram effraim · id eſt fructificantē in bonis operi=
bus beniamin · id eſt filium dextre · et manaſſe · q̄
oblitus eſt terrenoꝝ · hoc fiet in iudicō · verſuſ
eciam · Qui regis jſrahel · eſt d̄ primo qui ducit
ad ſecundū · Alleluja · Excita domine · eciam eſt
de p̄mo · euāgeliū · Cum audiſſet johānes ꝛc̄ · ꝙ
eſt in math · xi · c · ſimiliter ē de p̄mo · Quidaꝫ em̄
de diſcipulis johānis · non credebant xp̄m eſſe
meſſiam ꝓmiſſum in lege · vnde miſit eos ad cri
ſtum ut interrogarent eum · Tu es qui ventur9
es an alium expectamus · ut p viſa miracula cri=
ſtum iam veniſſe cognoſcerēt quaſi diceret · Jp
ſe multo melius ſcire deberet quam ego · et dix=
it eis jh̄us · ceci vident ꝛc̄ · quaſi · d · vos eſtis ma
giſtri non ergo ſcitis hoc qd̄ dicitur ī yſa · xxxv ·
Tunc ſaliet ſicut ceruus claudus et apient̄ lin=
gue mutorum et loquitur de tempe meſſie qua
ſi · d · facta ꝓbant · Offertoriū eciam eſt de p̄mo
aduentu · Poſtcōmunio de ſecundo · Dicite · pu
ſillanimes confortamini · Optet em̄ ꝙ puſilla=
nimes ꝯfortentur ad hoc ut ſuſtineat tribula=
ciones · et ſic expectent cum fiducia ſecundū ad
uentum ·

De quarta feria et jeiunijs q̄tuor tpoꝝ

In hac ſeptimana fiunt jeiunia quatuor tempo=
rum · Vnde hic p̄mo de illis · Secūdo d̄ alijs ie
iunijs · Tercio de huius diei officio ꝓſequimur
Jn p̄mitiua quidem eccleſia ſtatutum fuit ꝙ ie
iunia q̄tuor tempm fierent ter in anno · Sꝫ ca=
lixtus papa ꝯſtituit quater in āno fieri · Nam et
iudei quat̄ in anno ieiunabāt · ſcilicꝫ ante paſca
et ante penth · ante cenophegiam in ſeptēbri ·
et ante encennia · de quibus dicetur in ꝓhemio
· vij · partis · Si enim tantum ter in anno in tres
partes diuiſio ieiunaretur · forte remanerēt ali
qui dies de quibus p̄micias non redderem9 · Jn
iſtis enim ieiunijs p̄micias tempis exoluim9 ut
iam dicetur · De quib9 zacharias ait · Jeiunium
quarti · quinti · ſexti · et decimi domui jude ⁊ hie
ruſalē dies feſtos vertet̄ in gaudiū · Quater ḡ
ieiunamus in āno · p̄mo ut quatuor elementa in
nobis viciata · i · corpus noſtrum ex eis conſtās
in quatuor anni temporibus caſtiget̄ · Homo
enim conſtat ex quatuor elemētis quantum ad
corpus · et ex tribus potencijs quantuꝫ ad ani
mam · ſ · racionali · ꝯcupiſcibili ⁊ iraſcibili · ut ḡ
illa moderentur in nobis quater in anno ieiuna
mus p tres dies · ut quaternarius numerus ad
corpus · et ternarius ad animam referatur · Si
quidem annus diuiditur in quatuor tempora q̄
ſunt ver · eſtas · autumpnus · et hyems · que ꝓp=
ter ſua delectamenta a dei amore nos auertē ſo
lent · Ver calidum eſt et humidum · tūc ergo ie=
iunamus · ut elementū humoris caſtiget̄ in no
bis · ne ꝯſenciat falſe pulchritudini veris · Jeiuna

mus itaq̃ cont̃ luxuriã et humore et calor e na
ſcentẽ· Eſtas calida eſt et ſicca· tunc ergo ieiu=
namus ut elementũ caloris in nobis caſtiget=
ne conſenciat incendio carnali· Vel tunc ieiuna
mus contra ſupbiam· q2 tunc fructus terrarũ
qui florent et maturant̃ ſupbiendi materiã p̃=
ſtant· Autumpnus eſt frigidus et ſiccus · Tũc
g̃ ieiunemus· ne aliq̃ languore aĩ areſcamus et
deffluamus et ſine pinguedine olei in tabnaclõ
eterno inueniamũ· Vel tunc ieiunam9 cõtra aua=
riciam· q2 tunc meſſes colligimus et habemus
hyemis frigida et humida eſt· Vñ tũc ieiunam9
ne mẽbra noſtra fluxu atq3 luxu ſoluant̃ in con
meſſacionibus et potacõibus· ac per h̃ amor
dei negligatur· Vel tunc ieiunamus contra pi
griciam· q2 torpemus frigore· Jeiunamus g̃ in
dictis q̃tuor temporibus anni· ut p ieiunia p̃=
ſeruemũ a vicijs· et que deliquam9 in illis pur=
gentur· Rurſus quoniã q̃dlibet temp9 tres
habet menſes· ideo quater ieiunam9 in ãno treſ
dies· vnum diem ieiunantes ꝓ menſe· ut ſic ſatiſ
faciamus in die quod deliquimus in menſe· Se
cundo eciam ideo ieiunamus· Nam primum ieiu
nium fit in marcio· ſ· in prima ſeptimanã· xl· ut
in nobis virtutum germina oriantur· et in nob̃
marceſcant vicia que nequeũt omino extingue

Secundum fit in eſtate in ſeptimana penth̃·
quia tunc venit ſpiritusſanctus et nos debemus
eſſe feruentes in ſpiritusſancto· Tercium fit
in ſeptembri ante feſtum ſancti michaelis· quã
do fructus colligunt̃ et nos debemus deo red=
dere fructum bonoꝝ operũ· Quartum fit in
decembri quando herbe moriunt̃· q2 et nos mũ
do mortificari debem9· Tercio ideo quia ver
refertur ad puericiam· eſtas ad adoleſcenciam·
autumpnus ad maturitatem ſiue virilitatẽ· hy=
emis ad ſenectutem· Jeiunamus ergo in veri ut
ſimus pueri p innocenciam· In eſtate ut efficia=
mur iuuenes p conſtanciam· In autũpno ut ma
turi per modeſtiam· In hyeme ut ſenes p pru=
denciam et honeſtam vitam Quarto ideo in q̃
tuor anni temporibus ieiunamus· ut deus nob̃
conſeruet omnia que ad humanum vſũ in illis
temporibus de terra naſcuntur· Quinto ad
ſignificandum quatuor que fuerunt in illis q̃=
tuor temporibus· ſcilicet concepcõ domĩ in ve=
re· natiuitas in hyeme· concepcõ johãnis bap=
tiſte in autumpno· et natiuitas eius in eſtate

Sexto ſm hiero· Ob diuerſas plagas que in
illis temporibus acciderunt· In quibus autem
diebus et quare hec ieiunia fiãt in ·viij· pte ſb
ti· de anno ſolari dicetur· Hec ergo ieiunia vo=
cantur quatuor temporꝝ· q2 in p̃miſſis quatu=
or anni temporibus fiunt· Vocantur eciam
ieiunia triplicia pro eo· quia fiunt tribus dieb
quibus homines ieiunant in ſeptimana· Antiq̃
enĩ ieiunabant eiſdem ferijs et poſtea ſupaddi
ta ſũt ieiunia iſta· Vocantur eciã ieiunia p̃mici
arum· q2 cum in lege preceptum ſit ut primicie
et decime deo dentur· placuit ſanctis patribus

ut dicit Auguſtinus in libro de doctrina xp̃ia =
na ſoluere decimas et p̃micias temporis · Vñ ꝓ
p̃micijs inſtituerũt ieiunia quatuor temporum
Et inde dicta ſũt ieiunia primiciarum · Pro de=
cimis vero inſtituerunt ieiunium· xl· Sciendum
autem ẽ q2 ieiunia vernalia p̃mo inſtituta fuerũt
in p̃ma ſeptimana marcij· Eſtiualia in ſecunda
ieiunij· Autumpnalia in tercia ſeptẽbris· Hie=
malia in quarta decembris· Sed ꝓpter multa q̃
inde ſurgebãt incomoda ſtatuit leo papa· ut
hiemale fiat in tercia ſeptimana aduentus ver=
nale in p̃ma ſeptimana· xl· eſtiuale i ſeptimana
poſt penth̃· autumpnale vero fiat ſm veterem
inſtitucionem· Quare ieiunia inſtituta ſũt in di
ctis menſibus· et quare in eis fiunt ordinacõ es
vide in ſexta pte ſub ſabbato poſt dominicam
·xvij· et in prohemio ſecunde partis · Caue tñ
in computacione ſeptimanaꝝ menſis ſeptemb̃s
quia ſi ipe menſis incepit in prima vel in ſecun=
da vel in tercia vel in quarta feria· illi dies com
putantur pro prima ſeptimana illius menſis· et
in tercia ab illa ieiunium fiet· Si vero menſis ip
ſe incepit in q̃nta vel in ſexta vel in ſeptima fe=
ria· tunc in ſequenti dominica incipias compu=
tare primam ſeptimanã· et in tercia poſt illaʒ
ieiunium fiet· et ſic dies p̃cedentes nihil opan
tur quantum ad computacionem ſeptimanarũ
Verumptamen ſecundum p̃mariam eccleſie inſti
tucionem ieiunia veris dicuntur prima· q2 fie=
bant in primo menſe· ſcʒ in ianuario qui apd̃ ro
manos primus menſis fuit· Jeiunia eſtatis dicũ
tur· quarta· quia fiebãt in quarto menſe· ſ· in ie
iunio· Jeiunia autumpni ſeptima · quia fiunt in
menſe ſeptimo· ſcʒ in ſeptembri· Jeiunia hiemiſ
decima· quia fiunt in decimo menſe ſcilicʒ in de
cembri· Vnde zacharie· viij· c· ieiunium p̃mi et
ieiunium quarti· et ieiunium ſeptimi et decimi· ſ·
menſis erit domui iude in gaudium · Sed cuʒ h̃
ieiunia recolant quatuor anni tempora ut dcm
eſt· quare aguntur in primo menſe· et in quar
to· et in ſeptimo· et in decimo· cum principia tẽ=
porum non ſũt in his menſibus· Reſpondeo h̃
ieiunium tractum eſt· de veteri lege· Vnde agi
tur in illis menſibus noſtris ſecundum numerũ
menſium illius temporis· Judei enĩ ſecundũ lu=
naciones ieiunabãt· ſcilicet in prima· in quarta·
in ſeptima et in decima· et hoc eſt q2 legitur· ie
iunium primi· ieiunium quarti· ieiunium ſepti=
mi· et ieiunium decimi· quia ſicut in prima luna
cione eſt principium anni illorum· ſic et marci=
us eſt principium anni noſtri· Quod autem ieiu
nia noſtra ortum habuerunt a veteri lege· appa
ret ex hoc q2 a ieiunio veris vſq3 ad eſtiuale ſũt
·xiiij· ebdomade· quia tot generaciones fuerũt
ab abraham vſq3 ad dauid · Item ab eſtiuali vſ
q3 ad autumpnale· ſunt ſimiliter· xiiij· ſeptima=
ne· quia tot generaciones fuerũt a dauid vſq3
ad jeconiam· Item ab autumpnali vſq3 ad hiema
le aliе· xiiij· q2 tot reges fuerũt a jeconia vſq3 ad
xp̃m computatis regibus illis quos math̃ · in

ſuo euangelio p̄termiſit·
¶ De ieiunijs quatuor temporum·

Quia de ieiunijs quatuor tempoꝝ mē
tio facta eſt· conſequens eſt ut de a-
lijs ieiunijs h̄ aliqua ꝑſtringam⁹· Eſt
autē ieiuniū omnis oīm membroꝝ
ſatiſfactio· ut ſcꝫ mēbra ſatiſfaciant ſecundum
peccatum quod cōmiſerunt vel geſſerunt ut ſi
gula peccauit ieiunet et ſufficit · quia enī ſola
fuit in culpa ſola ſit in pena· Similiter ſi oculus
Vnde hieremie· Oculus meus depꝛedatus ē ani-
mam meam· et ꝑ feneſtras oculoꝝ meoꝝ mors
intrauit in animā · Et auguſtin⁹· Oculo nihil ē
nequius· et ſic de alijs mēbris · Vel ieiunium ē
parcimonia victus et abſtinencia ciboꝝ· Augu
ſtinus dicit· Maximū et ꝑfectum ieiunium ē ab
abſtinere ab iniquitatibus et a carnis volupta
tibus et delectacōnibꝫ huius ſeculi · Vn̄ pius
papa ait· nihil ꝓdeſt orare et ieiunare ſi mens
ab iniq̃tate et ab obtrectacōnibꝫ lingua cohibe
atur· Et dicit̄ ieiunium a ieiuno q̄d eſt q̄ddam in
teſtinū in homine q̄d ſemper eſt vacuum et ſub
tile· ſic et nos ieiunantes debemus eſſe vacui a ſu
perfluis et a vicijs· tam in corpore · quā in mē
te· Autoritas ieiunij eſt ex tribꝫ· ex ꝑſona· ex lo
co· et ex tempore· Ex ꝑſona· quia precepit de-
us ade et eue ut abſtinerent a fructu ligni ſciē-
cie boni et mali · Ex loco· quia in paradiſo inſti
tutum fuit et inicium habuit · Ex tempore · qꝛ
ab antiquo preceptum eſt celebrari · creacione
namqꝫ hominis in p̄mo mundi exordio dictū fu
it ei de ligno ſciēcie boni et mali ne comedas et
qꝛ fuit celebratū ante legē a moyſe et ſub lege
ab helia· et in tempe gracie a xp̄o · Moyſes enī
ñ comedit neqꝫ bibit· xl· diebus· helias q̄ꝫ am-
bulauit· xl· diebus et · xl· noctibꝫ in fortitudine
ſub cinericij panis· et xp̄us· xl· diebꝫ et · xl· no-
ctibus ieiunauit· Fuit eciam celebratum in ſex
etatibꝫ· nā in ea etate que fuit ab adam vſqꝫ ad
noe fuit abſtinencia carnium et vini· A noe ve-
ro in poſterū fuit conceſſum vinum et carnes· ⁊
ſic de ceteris etatibꝫ· Cōmendatur autē ieiuni-
um exēplis· quoniā eua quādiu ieiunauit et ab-
ſtinuit in padiſo et ꝟgo ꝑmanſit · Adam· quia
ieiunium violauit a delicijs paradiſi in ſummaꝫ
miſeriam corruit· Helias quia ieiunauit in celū
curru igneo raptus ē· Moyſes poſt ieiuniū cū
deo locutus ē· Hieruſalem ꝑ ieiunium liberat̄ a
zenacherib tempe regis ezechie et yſaie · Jona
q̄ꝫ p̄dicante preſtatur venia niniuitis in ſacco
et cinere et ieiunio penitenciam agentibus· Je
iunamus eciam exemplo apoſtoloꝝ ut dicetur
ſub quarta feria penth̄ · Porro ieiunium aliud
corporis eſt et carnis· aliud mentis· aliud auari
cie· aliud faſtidiētis· aliud diſpenſacōnis · ali-
ud deuocōnis· aliud votiue ꝓmiſſiōis· aliud ſup
plicōnis· aliud compaſſionis· aliud inſpiracōis
aliud recōſpectionis· aliud racōnabile· aliud ir
racōnabile· aliud q̄litatis ſiue ponderis· aliud
quantitatis· aliud numeri· aliud ſumme exactio
nis · aliud alt̄nitatis· aliud zerofagie· aliud me
roris· aliud exultacōnis· aliud vanitatis ſiue y
pocriſis· aliud virtutis ſiue caritatis· aliud indi
ctionis· aliud neceſſitatis· aliud inſtitucōnis· a
liud voluntatis· aliud paritatis· Sane ieiuniuꝫ
corpis et carnis eſt· quando quis abſtinet a ci
bis ne nimis pingueſcat · vel ut ab infirmitate
liberetur· vel quia comedere non poteſt et hoc
nullius eſt meriti · Jeiunium mentis eſt quādo
quis abſtinet a vicijs · vel eciam a cibis ne caro
pingueſcat laſciuijs· Jeiuniū auaricie ut bur
ſe parcatur· Jeiunium faſtidientis· eſt q̄d fit
ut appetat· Jeiunium diſpenſacōnis · eſt q̄d
celebratur in vigilijs ſolēnium dierum et mḡna
rum feſtiuitatum· ut natalis domini · Que ideo
dicuntur vigilie· quoniam antiquitus in p̄cipuis
feſtiuitatibus duo nocturnalia agebant̄ officia
et populus q̄ ad feſta venerat tota nocte in dei
laudibus in eccleſia vigilabat· q̄d adhuc rome
et in pleriſqꝫ locis in magnis feſtiuitatibus p̄-
ſertim ſanctoꝝ patronoꝝ eccleſiarum obſer-
uatur· Sed quia luſores et cantores conuenie
bant et turpibus cantilenis et ſaltacōnib⁹ et
conmeſſacōnibus et potacōnibus et fornicacō
nibus intendere ceperunt· ꝓpter hec et multa a
lia inconueniencia· que fiebant huiuſmodi vigi
lie ſūt interdicte et inſtitutum ut loco eaꝝ fiāt
ieiunia que ieiunia adhuc retinent nomē officij
ꝑſtam omnino vigilie et non ieiunia nuncupan
tur· Si quis tamen ieiunaret ⁊ honeſte in eccle
ſia vigilaret vtiqꝫ bene faceret et ꝓut fit in natiui
tate johānis baptiſte ꝓpter eius reuerenciam·
Hec igitur inſtitucio dicitur diſpenſacio· qꝛ ie
iunium ponitur loco vigiliaꝝ · de hoc dictum ē
in· v· pte ſub ti· de nocturnis· Jeiunium de-
uocōnis eſt ad q̄d q̄s neceſſario nō tenet̄ q̄d in
ferius voluntariū appellatur· Jeiuniū votiue
ꝓmiſſionis eſt ut ſi quis vouet q̄ certa die ieiu-
nabit· vel a carnibus abſtinebit· Et nota q̄ vo-
ta ex diſcrecionis ꝯſenſu comite racone emiſſa
deo reddenda ſunt· iuxta illud· vouete et reddi
te deo vota veſtra· Votoꝝ autē aliud eē neceſ-
ſitatis· aliud ſpontanee voluntatis· Neceſſita-
tis eſt q̄d eſt fidei annexum ut q̄d fit in baptiſ-
ſimo· puta fidei catholice ꝓfeſſio et ſathane
abrenunciacō· et votum obſeruacōnis decēꝫ p̄
ceptorum legis· et ꝯtinencie q̄ quis in ſuſcep-
cione ſacri ordinis vouetur · Et talia vota q̄ſqꝫ
inuiolabiliter obſeruare tenetur · Spontaneo-
rum vero votoꝝ· aliud eſt diſcretum· aliud eſt
indiſcretum· Indiſcreta ſūt vota pueroꝝ ⁊ pu
ellarum dum ſūt in parentum poteſtate · Vnde
illis volentibꝫ irritari poſſunt· Si igitur puel-
la infra nubiles annos vouerit caſtitatem ꝑpe-
tuam licite nubere poterit parentibus vel cura
toribus illam ad hoc cogentibus· Indiſcretuꝫ
eſt eciam votum mulieris in poteſtate viri exiſ-
tis· Vnde ſi illo inſcio vouerit pegrinari vir vo
tum huiuſmodi poterit reuocare· quia ipa non
habet poteſtatē ſui corpis· ſed vir· Indiſcrecō

eciam attenditur quandoq; circa ꝓuectos et li-
beros· ut ſi forte quis vouerit ad qđ ꝓficiendū
ſufficere nequit· vel in quo natura ita debilita
retur ꝙ poſſet fieri ſui ipſius homicida ·vel ꝙ
ſine alterius licencia complere nequit ·vel ꝙ n̄
ex deliberacione· ſed ex iracundie calore emitti
tur et talia pocius ſūt ſpernenda quā execucio-
ne digna· Jeiunium ſupplecōnis eſt ut ſi q̄s
vltra penitenciam ſibi a ſacerdote iniunctam a
liquid ſuppleat de ſuo· Jeiunium compaſſio-
nis eſt ut ſi ſacerdos alicui dicat ꝓ hoc peccato
fac cantari duas miſſas et ieiuna et ego ꝓ te cā
tabo et tres dies ieiunabo· ꝓpter hoc tam̄ non
debet aliquid recipe· q2 ſacerdos debet cōpati
ꝓximo ſuo et orare ꝓ eo· et eciam ieiunare· pōt
eciam dici compaſſio ut ſi quis petit a ſacerdo-
te penitenciam patri ſuo iniunctā ut ꝓ p̄re pa
gat partem illius· Quatuor eñ modis fit hu
iuſmodi compaſſio· quādoq; ꝑ ſacrificia ·qñq;
ꝑ ieiunia· quandoq; ꝑ oracōnes ·quandoq; ꝑ e
lemoſinarum largicionem· Jeiunium inſpira
cōnis eſt· ut in beato nicolao· qui adhuc infās
et manens incunabilis tribus dieb; in ebdoma-
da a mamilla matris ſue abſtinebat ·vel ut alij
dicunt quarta feria et ſexta ſemel tantum ſuge
bat mamillas· Jeiunium circumſpecōnis ē·
qñ ꝓ aliqua imminēte tempeſtate· ꝓ periculo
hoſtiū· vel ꝓ caſu cuiuſlibet anguſtie ieiunamꝯ

·Jeiunium racionabile eſt ·quando cibū et po
tum moderate ſumimus· nec naturā debilitamꝯ
vnde apoſtolus· Racionabile ſit obſequium ve
ſtrum· non in cōmeſſacōnibus et ebrietatibus·
Jrracionabile eſt ſi quis velit ieiunare ꝑ duos
vel ꝑ tres dies· vel ꝑ totam ebdomadam qđ n̄
approbat deus· vult eñ hominē ſic ieiunare ut
cogatur vicijs mori nō ut cogat̄ natura diſſol-
ui· Vnde prohibetur ieiunium quod quidā fa
ciunt a cena domini vſq; ad paſca· Jeiunīu q̄
litatis eſt ſi quis voueat ſe vlterius non come-
ſturum carnes· Jeiuniū quantitatis eſt ſi q̄s
cōmedat ad pondus vel ad menſuram non plus
vna die q̄ꝫ altera vel ſi quis voueat ſe non ome
ſturum niſi tanti ponderis panem· Jeiuniū
numeri eſt quando quis vouet· ꝙ de cetero non
comedet niſi vna vice in die· cogitās ꝙ cōmede
re pluries in die beluarum eſt ·et comedere bis
hominum· ſemel angelorum· Jeiunium ſum-
me exactionis eſt in his· qui non comedunt niſi
olera· radices· et herbas· ut johannes baptiſta
in deſerto· et maria egipciaca in heremo que cū
duobus panibus tantum iordanem tranſiens·
auſteram vitam in heremo· v· annis egit· Je-
iunium alternitatis eſt ut cum quis vno die co-
medit et alio ieiunat· Jeiunium zorofagie di
citur ſicca comeſtio· a zoros qđ eſt ſiccū et pha
gin quod eſt comedere· Vnde priſtianus in zo
rophago biſancij· Sicca vero cōmeſtio eſt ut ī
fructibus pomis· piris· caſtaneis et conſimili-
bus· Quidam tamen ſiccam cōmeſtionem appel
lant legumina ſiue cruda ſiue cocta eciam ſi lixa
ta comedantur cum coclari· Jeiunium meroꝛ-
ris conſiſtit in vno ·ſcilicet in abſtinēcia ciboꝝ
et fit ꝓpter duo ·ſcilicet ꝓpter corpalem abſen
ciam· et ſpiritualem ſponſi ·hoc repſentat ec-
cleſia in tribus quatuor temporibus· Jeiuni
um exultacōnis conſiſtit in duobus· ſc; in ab-
ſtinencia ciborum et mundanaꝝ reruꝫ· et fit ꝓp
ter vnum ſc; ꝓ quadā interne dulcedinis ꝑgu-
ſtacōne· Juxta illud guſtate et videte· hꝫ repre
ſentat eccleſia in vigilia et ebdomada pꝯ penth
vtrūq; vero repreſentat in tempore aduentus·
prout ibi dictum eſt· Eſt ergo duplex ieiuni
um· ſc; tribulacōis et gaudij ſiue meroris et ex
ultacōnis ſic habet̄ in glo· ſup illo loco math·
·ix· c· Nunquid poſſunt filij ſponſi lugē q̄ꝺiu
fuerit ſponſus cum eis· Jeiunium vanitatis
ſiue ſimulacōnis vel fictōnis eſt in ypocritis·

·Jeiunium virtutis ſiue caritatis eſt in ſanctis
et perfectis· Jeiunium indictionis eſt ut in
die beati marci· Jeiunium neceſſitatis eſt i p
fectis· Jeiunium inſtitucōnis eſt ieiuniū· xl·
et alia a ſanctis patribuſ inſtituta· que quaē in
ſtituta fuerint· iam dictum eſt· et dicetur ſub
ti· de capite ieiunioꝝ· Et nota ꝙ ieiuniū indi-
ctionis neceſſitatis· et inſtitucōnis ad idem re-
feruntur· Jeiunia neceſſaria· ſc; ꝑ eccleſiā in-
ſtituta et indicta· ſūt ieiunia q̄tuor temporꝝ· et
vigiliaꝝ apoſtoloꝝ· natiuitatis domini· beati
johānis baptiſte· oīm ſanctoꝝ· aſſumpcōis be
ate marie· beati laurencij ·xl· et ſexte ferie p̄ter
illas que ſūt inter paſca et penth· et preter q̄ꝫ
ſi natiuitatem domini in ea venire contingat· ni
ſi tunc aliqui voto vel religione ſint aſtricti· Di
cunt tamen quidam ꝙ ieiunium ſextis ferijs nō
eſt neceſſitatis· niſi quo ad carnes ·alioquin nō
liceret ciſtercienſibus illud mutare· Sed et ſm
leonem papam· licet non ſit neceſſitatis ſabba-
to a carnibus abſtinere· racionabilis tamen cō
ſuetudo ·et canon innoc· aliter interp̄tatur eo
ꝙ in illo triduo poſt paſſionem domini tota fi-
des in ſola beata virgine maria remanſit· Gene-
ralia quoq; et ſpecialia ieiunia ꝑ epiſcopos in
ſinođ et concilijs inſtituta ſolui non debent·

Siquidem ad neceſſaria ieiunia tenentur do
li capaces cum et ipſi delinquere poſſint· diſpē
ſari tñ poteſt circa hoc cum impubibus· et eci
am cū conſtitutis in maiori etate· et cum ſenibꝯ
et infirmis ac debilibus· Mulieris vero lꝫ ꝓptē
viroꝝ ꝓhibicōnem ieiunia votiua volūtaria di
mittere debeant· prout ſup̄ tactum eſt· indicta
tamen per eccleſiam non licet· et in illis ſacer-
dos forte ꝓpter ſcandalum cum eis valeat diſpē
ſare· Aliter eñ indicta ieiunia redimi pecunia·
vel alio modo nequeunt· niſi caſualis neceſſitas
ſubſit· Tunc eñ bene poſſunt redimi vel cōmu-
tari ſicut et ieiunium feſti quod eſt die lune fit
in ſabbato· Vnde et in quibuſdam locis in qui
bus ſūt eccleſie ſancti quintini nō ieiunat̄ in vi-
gilia ſanctoꝝ omniū ·ſed die tercia p̄cedenti· de
hoc dictum eſt in prohemio ſecūde ptis· Poſſꝫ

eciam ſtatui ut quidam dicunt· ut in dictis ieiu-
nijs bis parum tamen comederetur ſicut faciūt
ciſtercienſ· opantes qui ad tollendū ſcandalū et
caritatem ſeruandā aliquid pguſtant · nec ꝓp-
ter hoc ieiunium p eccleſiam indictum ſoluere
dicuntur· Voluntaria vero· ſcʒ ad que aliq̄ vo-
to vel ꝓpoſito ſe aſtringunt vel eciam que ſacer
dotes p̄ter indicta ꝓpter peccata imponunt li-
cet cōmutare et rdimere· eciā ſi nulla cauſa ſub
ſit dūmodo vtilior ſit compenſacio· Ceterum ꝯ
medere ante horam comedendi· et ante miſſam
in ieiunijs ſtatutis et neceſſarijs mortale pecca
tum eſſe ſacri canones affirmant · inuolūtarijs
vero veniale· Supra vigilias apoſtolorum no
tandum eſt ꝙ ieiuniū paritatis quando videli-
cet paria ſanctoꝝ merita pariter ieiunamꝰ· ſicut
patʒ in vigilijs beatoꝝ jacobi et bartho· et ali
orum apoſtoloꝝ qui non habēt ieiunia inſtitu
cōnis in quibus ieiunamꝰ ꝓ eo ꝙ fuerīt apoſto-
li· quomā alij apoſtoli vigilias habēt · Cuʒ eīn
ſint meritis pares decet ut omnes habeant ie-
iunia· vn̄ cōcil· bracarenſ· dicit· Nō oim apoſto
loꝝ vigilie ſūt ieiunande preter vigilias apo-
ſtoloꝝ philippi et jacobi et johānis euāgeli-
ſte· Eccleſia tamen gallicana non tenet · niſi de
ſex apoſtolis· et de quatuor eoꝝ ieiunijs · pe-
trus et paulus habent pariter vnum · quia eadē
die paſſi ſūt· Symon et iudas habēt aliud· ma-
theus habet terciū· andreas quartū · In vigi-
lijs iſtoꝝ ieiunādū eſt· ut ſicut illi paſſi ſunt ꝓ
xp̄i nomine· ſic et nos cum eis compaciamur· ſi cū
eis conregnare velimus· De alijs vero apoſto-
lis inſtitutum nō eſt ꝓpter aliqua impedimēta
Ecce eīn feſtū philippi et jacobi eſt int̄ paſca
et penth· qđ tempus gaudij eſt et leticie idcʒ
tunc non eſt ieiunium· Si opponitur de ieiunijs
letaniaꝝ· Reſpondet̄ ꝙ neceſſitas interueīt ꝓ-
ut ibi dicetur· vel id non eſt ieiuniū neceſſita-
tis· ſed voluntatis· et de eo ꝙ quidam ꝓpter ex-
pectacionem ſpiritusſancti ieiunant ab aſcenſio
ne vſqʒ ad penth· ꝓ eo ꝙ apoſtoli dicuntur· illo
tempore ieiunaſſe· Reſpondetur ꝙ nulla ſcrip-
tura autentica dicit apoſtolos tunc ieiunaſſe·
Vnde tunc ieiunandum n̄ eſt· quia tempus illud
eſt de tempore paſcali· In vigilia tamē penth·
bene ieiunandum eſt ut p ieiunium mundati · et
purificati ſpiritumſanctum digne ſuſcipe me-
reamur· Item jacobus zebedei frater johannis
euangeliſte occiſus eſt ab herode in diebus azi
morum· quare ieiunium non habet· nec eciam tūc
de illo feſtum celebratur ꝓ ut in · vij · parte ſub
ip̄ius feſto dicetur· De beato bartholomeo cu-
ius feſtum celebratur· ix· kalās ſeptembris di-
citur ꝙ fuit excoriatus· et ſequēti die obijt · et
ſic ſi haberet vigiliam opteret ꝙ eſſʒ tercia die
ante ꝙ eſſet contra normā alioꝝ feſtuoꝝ ieiu
nioꝝ· Quidam autem celebrant feſtum excori-
acōnis alij obitus et et melius · Sed ſicut in cō
cil· bracarenſ· cauetur· In hoc conſuetudo cuiuſ-
libet eccl̄ie ē obſuanda · Barnabas autem nō

habet ieiunium· qꝛ non eſt d̄ numero duodecim
apoſtoloꝝ· nec dicitur apoſtolus niſi qꝛ cum
eſſet ſocius pauli miſſus fuit ad predicandum·
vn̄ ſegregate mihi barnabam et paulū · De be
ato q̄ꝫ thoma non eſt ieiunium ſtatutum· qꝛ eiꝰ
feſtum eſt in aduentu domini· vbi continuū eſt
ieiuniū · Mathias eciam ieiunium inſtitucōnis
non habet· quia frequenter feſtū illius ſolet cō
tingere in· xl· et ſemper eſt in· lxx· et tunc ē tē-
pus ieiunij· vel qꝛ non fuit de primitiuis apo-
ſtolis ſed poſt paſſionem domini ſorte electus
eſt et p electionem aliorum loco jude ꝯſtitutus
Vnde propheta· Et epiſcopatum eius accipiet
alter· Decretalis tamen dicit ꝙ hic habet vigi
liam et ieiunium· nec eſt vis ſiue iſtud feſtuʒ fi-
at in prima die biſextili ſiue in ſecunda· ꝓut in
· vij · pte ſub anno ſolari dicetur · Joh· euange-
liſta feſtum habet tercia die poſt natale domi-
ni et tunc non eſt ieiunium· tum ꝓpter feſta tūc
occurrencia· tum quia ipſe die illa nō obijt · ym
mo in die feſti beati johannis baptiſte· Si tamē
fieri poſſet bonum eſſet in omnibus apoſtoloꝝ
vigilijs ieiunare · Beatus laurencius ſolus int̄
martires· et ſolus beatus martinus int̄ confeſ-
ſores ieiunium habent· Porro dicunt quidā ꝙ
non ſoluit ieiunium· licet paret qui in ieiunijs i
dictis p̄terq̄ꝫ in· xl· comedit caſeū ⁊ oua· Alij ꝯ
tradicunt ex cauſa tamen in aliquibus locis illō
poſſet concedi· De ieiunio ideo quadrageſime·
greg· ita dicit· Par autem eſt ut qui his diebʒ
a carne animalium abſtinemus · ab omnibus q̄ꝫ
que in ſemētinam trahunt originem carnis· ie
iunemus a lacte· videlicet caſeo et ouis · Quidā
autem heretici dicunt· ꝙ xp̄iani nunquam debe
rent carnes caſeum et oua comedere· quia ut di
cunt hoc non legitur in nouo teſtamento · ym-
mo apoſtoli iudicauerunt abſtinere ab immola
tis ſimulacroꝝ et ſanguine et ſuffocato · Et a
poſtolus · Si eſca ſcandaliſauerit· f· m· n· m· c· in
e· Et alibi· bonum eſt non mādncare carnem· ne
qʒ bibere vinum· Non legitur eciam ut dicūt ꝙ
xp̄us ex aliqua natura eorum que mouentur di
ſcipulis ad manducandū daret· nec eciam ante
ſe manducari ſineret· preter piſces· nec ex fru-
ctu alicuiꝰ creature que moueat ſe excepto fru
ctu apum · Electuarijs vero n̄ aliter vti licet· ni
ſi ſicut alio delicato cibo · Secus eſt i medicina
curatiua· ꝑſeruatiuam tamen vbi nullum ē ſig-
num inſtantis infirmitatis recipe nō licet· Qui
dam tamen dicunt ꝙ ꝓ nulla medicina· nec eciā
ꝓ electuarijs ieiunium ſoluitur· nec eciam ꝓ
potu ante cibum vel poſt · Sic enim videtur in-
ductum ex conſuetudine eccleſie ieiunantis et illō
tollerantis· Seneſcalci autem vel quilibet alij ſ
uitores vel portantes enchenia· non ſoluunt ie-
iunium ſi preguſtant cibos ante dominos for-
te de toxico dubitantes · Quibus eciam caſibus
monachi abbatibus ſeruientes et alij ſeruito-
res poſſunt carnes p̄guſtare· Idemqʒ eciam de
medicis preguſtantibus medicinas· Tempore

ieiūnioꝝ precōſe veſtes deponunt et humiles
aſſumuntur et carnes tam ſolide ꝙ liquide diſ-
mittunt. Sed cū piſces ſint caro q̄re hoc tē-
pore comedunt. Reſpōſio deus non maledixit
aquis quoniā p aquam baptiſmi futura erit ē
miſſio peccatoꝝ. hoc eñ elementū digniſſimū
eſt. ꝙ ſordes abluit. et ſup ꝙ ſpiritus domini
ante mundi conſtitucōnem ferebat. Terre ve-
ro maledixit in operibus hominis inde eſt ꝙ om
ne genus carnis qđ in terra verſatur taꝫ q̄dru
pedia ꝙ aues in ieiunijs non licet comedere.
Et licet quedam aues circa mare verſent et in
aquis et quedam in eis vel ex eiſđ naſcant mag
tñ ad naturā terre a qua nutrimentū pcipiūt q̄
ad hoc ptinere dicunt. Adhuc cum quidam
piſces ſint habentes ex vna parte formā q̄dru-
pedis animalis et ex altera piſcis. ut biuer9 in
ieiunijs poſſunt comedi ex parte qua piſcis vi-
detur. ex alia vero minime. Ad hoc piſciū vſus
ſecundum greg. ita xpiano relinquitur. ut hēi
infirmitatis ſolacium non luxurie pariat incen-
dium. Deniqꝫ qui a carne abſtinet nequaquam
ſumptuoſiora marinarum beluarum conuiuia p̄
paret. Vinum quoqꝫ in ieiunijs ſic bibere pmit
timur. ut ebrietatem omnino fugiamus. Vnde
in penitenciali romano ſtatutū eſt ut penitens
paruis piſciculis et mediocri ceruiſia tempora
teutatur. Poſtremo notanđ eſt ꝙ ſicut ait gḡ.
in omelia illius euangelij. homo quidam diueſ
fecit cenam magnam refectio corpis in diebuſ
ieiunioꝝ poſtꝙ nulla alia paratur non prandi
um ſed cena vocatur.

De officio quarte ferie.

Nunc ad huius diei officium redeamus
Siquidem in hac quarta feria exami
nantur ordinandi an ſint ydonei ad ſu
ſcipiendos ordines vel non. quoniam
in quarta etate leuite a dauid et a ſalomone ad
templi miſteria diſtributi ſūt. Et inđ eſt ꝙ due
lectiones legunt ad miſſam. quarum prima q̄
legitur ſub throno nocturnali. ſcꝫ đclinate ſig
nificat vetus teſtamentum. et ſecunda que le-
gitur ſub omnium throno ſcilicet aſcendere ſig-
nificat nouum teſtamentum. ad ſignificandum
ordinandos in vtroqꝫ teſtamēto debere eſſe in-
ſtructos. monendi eñ ſūt qui ad ordinem ſacꝝ
conſcendunt ꝙ habeant noticiam legis et pphe
tarum quibus poſſint alios erudire. Prima le-
ctio eſt. Erit in nouiſſimo yſa. ij. c. Secunda eſt
Locutus eſt dñs. yſa. vij. c. Sed et lex et pphe-
te quarta mundi etate viguerūt. a doctrinaꝫ ie
iunioꝝ habemus a veteri teſtamento ut p̄miſ-
ſū eſt. ſemel genua flectuntur. quia tam in lege
ꝙ in prophecia deus vnus coli precipitur. Quo
ciēs autē in quarta feria due lectōnes legunt
tociens in anno in primo ſabbato poſſunt ge-
neraliter ordines celebrari. qđ ſexies cōtingit
videlicet ter in. xl. et ter extra quadrageſimā
de quo dictum eſt in prohemio ſecunde partis.
In ſextis vero ferijs ieiuniorum quatuor tē-
porum vna dumtaxat lectio ad miſſam legitur
quia lex et prophete que fuerūt in quarta eta
te in vno euangelio in ſexta etate recapitulan-
tur. Sane huius quarte ferie euangelium eſt
miſſus eſt ange. ⁊c. quod eſt luce. i. c. In q̄ para
nimphi recitatur annūciacō. virginis conſen-
ſus et domini incarnacio. que propheticis tuƀ
fuerat antea declinata. Vnde precinit prophe
ta introitum. Rorate celi deſup et nu. plu. iuſ.
yſa. xlv. c. Rorate dicit et pluere qꝛ deſcendit v
bū in aulam credule vginis. ſicut pluuia in vel
lus. Celos dixit et nubes angelos et pphetas q̄
enarrant gloriam dei in pphetica lectione. Erit
in nouiſſimis diebus. quod eſt yſa. ij. c. agitur
de monte domini qui de paruo lapide creuit in
montem. qui regnabit in domino jacob. Vñ re-
cte ſubditur in ḡduali. Tollite portas pñ. ve.
et introibit rex glorie. Et quis aſcendet in mon
tem domini. In epiſtolari lectione. Locutus ē do
minus ad achaꝫ ⁊c. que eſt yſa. vij. c. manifeſte
agitur de beata virgine cui rite ſuccinitur gra-
duale. ppe eſt dominus. et ne qua ſurrepat dubi
tacō ſubdit in offertorio. Confortamini. Alie
tñ eccleſie dicunt. Aue maria. qđ ſumitur ex di-
cto euāgelio. Comunio eſt. Ecce virgo yſa. vij.
In matutinali vero offō in quibuſdam eccleſijs
pſalmodia finita dyaconus ſubdyacon9 et aco-
liti in albis cum candelabꝛs et thuribulo pceſ
ſionaliter iuſſu prelati ad pulpitum pgūt. vbi
dyaconus pnunciat euāgeliū. Miſſus eſt et ei9
omeliam. deinde incenſat altare. et poſtea ipſe
et ſubdyaconus ſedent. donec vnus acolitus a c
cenſauerit choꝝ qđ quidam fit ob reuerenciaꝫ
dominice ānunciacōnis. que in ipſo euangelio
continetur. Semper p̄latus illos mittit. ad no-
tanđ ꝙ de9 pater pphetas p̄miſit ad p̄nuncian
dum domini incarnacōnem futurā. et gabrieleꝫ
angelum miſit ad annūciandum eam virgini ma
rie. Dyaconus euangelium pnuncians eſt ange
lus annūcians virgini ꝙ conciperet. Altaris thu
rificacō eſt ſpiritus ſancti. ipſi virgini obumbra
cio. miniſtroꝝ quies ſiue ſeſſio eſt ipſius vgi-
nis timor et cogitacio qualis eſſet angeli ſalu-
tacio chori vero thurificacō eſt patrum illius
temporis de filij dei incarnacōne diu deſidera-
ta exultancium graciarum actio et ḡtulacio.

De ſexta feria.

In ſexta feria vna tantum lectio ad miſſam legi-
tur. qꝛ actor noui et veteris teſtamenti de qui-
bus p̄miſſuꝫ eſt vnus ſolus deus ē. et qꝛ ex vtro
qꝫ teſtamento vnum euāgelium factū eſt. et ē
epiſtolaris lectio. Egredietur virga. que eſt yſa.
. xi. c. Et manifeſte de aduentu domini et de bea
ta virgine intelligitur. que cum eſſet virgo im
maculata ppe fuit. Ideoqꝫ in introitu eccleſia p̄
cinit. Prope eſto mihi. et in verſu. Beati imma
culati. et ad idē ptinet euangelium. Exurgens
maria. qđ eſt luce. i. c. Graduale. Oſtende noƀ
domine. Et offerenda. Deus tu. Vel ſecundum a
lios. Audi iſrahel. primum reſpiciunt aduentū

quam quia celi enarrauerunt·i· apoſtoli predi
cauerunt· In ſecundo aduētu cum domino iudi=
caturi· Idcirco eſt hodierna ſtacō ad ſanctos
apoſtolos· de quibus habet̄ in cāticovirginis
de quo fit mencō in pmiſſo euangelio vbi dicit̄
Depoſuit potentes de ſede ·i· ſupbos ſcribas
et phariſeos· et exaltauit humiles·i·apoſtolos
Et in comūione· Ecce dn̄s veniet·zacharie vi·c·
De ſabbato·
In die ſabbati dicunt̄ lectiones de veteri teſtam̄
to ante lectionem illam · Angelus domini ·que
ſumunt̄ de lege et pphetis · Et in quibuſdam ec
cleſijs pma eſt· Clamabunt · que eſt yſa ·xix ·c·
Secunda eſt· Letabit̄ q̄ eſt eiuſdē·xxxv·c· Ter
cia eſt· Sup montē· que ē eiuſdē·xl·c · Quarta
eſt · Xp̄o meo · que eſt eiuſdem· xlv ·c · Ideo
autem ſūt quatuor· q2 q̄tuor ſūt ordines bene=
dicencium deum videlicet plati·clerici religioſi
et laici·ſiue populus quos p̄s enumerat dicens
domus iſrahel benedicite dominū ·per hoc po=
pulus·domus aaron benedicite dominum·p h̄
plati·domus leui·benedicite dominum ·p hoc
miniſtri·qui timetis dominuȝ benedicite ·d·p h̄
religioſi intelligunt̄· Prima ergo lectio pti
net ad populum· Secunda ad prelatos·
Tercia ad miniſtros· Quarta ad omnes reli
gioſos· In his em̄ lectionibus informant̄ ordi
nandi ut ad exempla ſanctoꝝ patrum dictoꝛuȝ
q̄tuor ordinū cum eis benedicant dominū·ſiue
ut benedictō illoꝝ veniat ſup eos ·vel ideo q̄=
tuor legunt̄· q2 ieiunās debet habere quatuor
cardinales virtutes ſcȝ temporanciam ·q2 ip̄m
ieiunium temporancia eſt · Prudenciā·vnde a=
poſtolus· racōnabile ſit obſequiū veſtrū · For=
titudine· vnde prouer· vult de muliere forti·i·
de eccleſia · Accinxit fortitudine lumbos ſuos·
q2 oportet nos multū laborare ad hoc ut caro
noſtra munda ſit · q2 cum magna ſit pugna· q2
valde corrupta eſt ·et ſpinas et tribulos ger=
minat·et ideo cū magna atricōne venit ad can
dorem·ſicut et biſſus · Et ad iuſticiam ·vn̄ yſa·
Et erit iuſticia cingulum lumborum ei9 et fides
cinctorium renum eius de criſto loquitur in mē
bris quando em̄ ſit iuſticia in terra recedunt la
trones· ſimiliter quando iuſticia ſit in nobis re
cedunt parui motus· et non ſupant· licet in no
bis habitent· Si vero non fiat iuſticia n̄ recedēt
vn̄ yſa· quia non fecimus iuſticiā non receſſerūt
habitatores terre · vbi eſt iuſticia ·ibi eſt pax·
Fides antē ē cinctorium renum eius· quia ut di=
cit greg· Deſpectus terrenoꝝ reſtringit fluct9
carnalium voluptatum· vnde ſi ieiunas a cibis
corpis oportet ut ieiunes a cibis demonis ·et
cōmedas cibos mentis· qui autem ſic ieiunāt nō
nocebit eis ignis tribulacōnis· nec ignis mun=
danus· ſicut nec trib3 pueris nocuit ignis for=
nacis babilonis· Et ideo ſequit̄· Lectio daniel
·iij·c· Angelus domini · Precedit aūt ipſa le=
ctio ordinacōn eȝ clericoꝝ· ad notand̄ q2 nemo
rite poteſt ad ꝯſecracōnem accedere n̄ p9tran

ſeat per fornacem atq3 in fornace dominū bene
dicant· iuxta illud ſapiencie· Vaſa figuli pbat
fornax et homines iuſtos temptacō tribulacio
nis· quia qui ad ſacrum accedunt miniſteriū p
bandi ſunt in camino multarum tribulacōnū et
temptacōnum· Iuxta illud apoſtoli · Et hij p=
bentur pmo et ſic miniſtrēt· pter ordinandos
em̄ legitur ad ſignificanduȝ · q2 ſic vivere debēt
ut nō noceat eis aliquis ignis regis babilonis
·i·dyaboli ſicut ignis tribus pueris non nocuit
et ſequentur benedictiones· ſcȝ ymn9· Bn̄dict9
es domine ꝛc̄· Quia poſt pbacionē coronantur
et a domino benedicentur· Et in fine ſubicitur v=
ſus· gloria patri et fi·ꝛc̄· in laudē et honorē tri
nitatis qd̄ non fit poſt p̄s· benedicite · Tum q2
ibi in ultimo verſu fit mencio de patre et filio et
ſpiritu ſancto· tum quia ibi in facto trium pue=
rorum tota trinitas fuit dehoneſtata· hic vero
verſus precedentes ad ſolius patris ptinent
laudes· et in ordinandis trinitas honorat̄· Cho
ro autem licet ſedere dū lectio ipſa dicitur ·ſed
non in cantu· Aliud em̄ ſignificat ip̄a lectio in le
gendo· et aliud in cantando· Vnde tūc ſtare de
bet epūs et clerus· quoniā non debemus quie=
ſcere qui ſcimus pueros illos pro deo laboraſ=
ſe· Dicunt̄ autem in ſabbatis ieiunioꝝ ·vij· le=
ctiones euangelio ꝯnumerato eo q2 ·vij· ſūt or
dines· Et quidam dicūt ·xij· p eo q2 antiquitus
rome et adhuc in ꝯſtantinopoli fieri dicit̄ · le=
gebatur grece et latine· et legebant̄ ·xij· lectō
nes ppter duodecim lectiones · quoꝝ ſex erant
greci et ſex latini· Erant tamen ſolūmodo ſex i
ſentencijs· quoniā ille ſex ſine euāgelio q̄ lege=
bantur latine legebantur et grece· ſicut ſi dixe
rimus· amē et poſtea dixerimus vere n̄ ideo due
tres· Ideo autē legebat̄ dupliciter q2 rome
erant greci quibus latina lingua incognita e=
rat· Erant eciam latini pmixti quibus greca in
cognita erat· Vel hoc fiebat ad notandum vtri
uſq3 populi vnionem· Ceterum ad oracōnem
que dicitur poſt lectionē · Angelus domini· ſcȝ
Deus qui tribus pueris ꝛc̄· nō flectit eccl̄ia ge=
nua· licet in oracōnibus aliaꝝ lectōnum an̄ fle
cteret pterq̄ in octauis pentl̄·ad oſtendendū
q2 eccl̄ia conformis eſt tribus pueris · Fecit em̄
nabuchodonoſor ſtatuam et cogebat om̄es ad
orare eam· Sed tres pueri cum daniele nolue=
runt genua flectere an̄ ſtatuaȝ tales debēt eſſe
ordinandi qui ante ſtatuā· i· ante mūdi gloriaȝ
genua n̄ flectant· Quare clerici ordinētur· et q̄
re in ſabbato· dictū eſt in pꝛhemio ſecunde ptis
Quidam conferunt ſacros ordines inf̄ lectio=
nem angelus et epiſtolā pauli· ut poſt ordina=
cionem ꝯponāt ordinatis epiſtolā et euāgeliū
ad inſtar boni paſtoris ſiue patris qui mittens
filiū monet eū quid et qualiter actur9 ſit · Ordi
nati p capellas mittēdi p epiſtolam monentur
ut alios corripientes benedictionem quā acce=
perunt cuſtodiant · p euangelium vero dicitur
eis· Euntes docete omnes gentes· Nonulli eciā

ſubdyaconatu ante epiſtolam ratione premiſſa
preſtito continue poſt eam dyaconatū et ſacer
dotium p̄bent quib⁹ p̄ſtitis in vocem letabun
dam erumpūt dicentes· benedict⁹ es domine
eo ꝙ hij p̄ſertim ordines inuitant̄ ad laudes ⁊
preſtantur citra euangeliū· quia moyſes et aa
ron leuitas in tabernaculi miniſteriuȝ ordina⸗
uerunt·et xp̄s·lxxij· ordinatos ad p̄dicādū mi
ſit· Debet etiam legi epiſtola·ſcȝ rogamus ⁊c̄
que eſt·ij·ad theſal᷑·ij·c·Ab aliquo de ordina
tis die ipſa·quia epiſcopus debet prius ordi⸗
natos ammonere ⁊ poſtea ad maiorē āmonici
onē epiſtolā il᷑ tradē·Preterea ordinat⁹ do⸗
ctrinaȝ ſibi in ordinatione traditam per hoc ſe
reducere in opus oſtendit Et ꝓpter eādē eci
am rationē vn⁹ de nouiter ordinatis legit tūc
euangelium·Anno quindecimo· quod eſt luce
·iij·c·Poſt epiſtolam etiaȝ cantatur tractus q̄
ſignificat grauitatem q̄ ſacrat⁹ ſeu ordinat⁹
ſeruare debet·ne in ſupbiam elat⁹ in laqueos
incidat dyaboli·Cōmunio ē·Exulta ſatis· que
eſt zacharie·ix·capitulo·

De dominica quarta aduent⁹ dn̄i·

IN quarta dominica aduent⁹ p̄mum reſponſori
um in nocturnis eſt·Canite tuba·quod ſūptuȝ
ē a iohele·Antiquitus em̄ iudei canebāt tubiſ
ad inuitandum homines ad nupcias ⁊ ad ſolē⸗
nitates ⁊ ad mouendum caſtra·Vnde nunc p̄ci
pit dominus prelatis vt cantent tubis inuitan
tes gentes ad nupcias noui regis quaruȝ dies
inſtat·ſcilicet dies natalis domini in qua xp̄us
deſponſauit ſibi humanam naturā ſecundū q̄d
dicitur in pſalmo·Et ip̄e tanq̄ ſpōſus ꝓcedēs
de thalamo ſuo·Canite igitur· quia ꝓpe ſunt
nupcie·⁊ ꝓpter p̄miſſam cauſam cantores hac
ſeptimana alcius ſolito vocem ſuam exaltāt in
reſponſorijs et in introitibus· vt ſi p̄us ſopore
negligentie oppreſſi lectionibus excitari noluī
mus ſaltem vociferacōib⁹ ⁊ tumultu cantuū
excitemur·Siquidem in vij·annis ante annum
iubileum p̄cepit domin⁹ canere tubis·ꝓ ip̄i⁹
anni inſtantis leticia·In hac aūt hyſtoria hu
ius dominice·partim ex ꝓphetis·ptim ex euan
gelio cōpilata cōmunia vtriuſq̄ȝ decantantur
aduent⁹ et p̄ſertim vocatio gencium declarat̄·
per criſti aduentum·vbi in pſona apoſtoloꝝ·
vel doctoꝝ dicitur·Canite tuba vocate gen/
tes·Sane gentilitas videns calcatam fore di
uinitatē in vtero virginali clamat ad eam in in
troitu dicens ſecundum quaſdā eccleſias·Me⸗
mento noſtri domine in beneplacito·p·t·hoc ē
in filio in quo bene cōplacuiſti ex milib⁹ popu
li·qui fuit tuus ab inicio mundi·et ideo cōgra
tulatur alteri in epiſtola dicens ſecundū quaſ
dam eccleſias Gaudete·que eſt ad philipenſ·
iiij·c·Sed et iuxta ↄſideracōeȝ vteri virginal᷑
cantat i graduali ꝓpe dominum eſſe et celerem
eius aduentum·In alleluia vero veni domine·
Et in offerenda·ↄfortamini Et in cōmunione·
ecce virgo·deſiderat·et conſolatur·et cauſam
concludit conſolatōnis·Porro ad oſtendendū
deſiderium antiquoꝝ patrum·in fine aduent⁹
cantantur·vij·an·vnaqueq̄ȝ ſecundum ordinē
ſuum ſua die vſq̄ȝ ad natale que incipiūt ab o·
prima eſt·O ſapientia ⁊c̄·Sunt autem ſeptem
quia dirigunt̄ ad criſtum in quo requieuit ſpi⸗
ritus ſapiencie et intellect⁹ ſpiritus concilij ⁊
fortitudinis ⁊c̄·Per que ſepteȝ dona ſue incar
nacōis nobis graciam miniſtrauit ꝓut in ip̄is
vij·antiphonis apparet·Sunt etiam·vij·q̄ cā
tantur in deſignatōne antiquoꝝ patrum· qui
ſeptenario ſeruientes aduentum domini expec
tabāt·Vnde in omnibus dicitur veni·Vel ſep
tem ſūt·ꝓpter ſeptem dona ſpiritusſancti·que
xp̄us veniens largitus eſt mūdo ⁊ per que ex
pectantes illuminati ſunt·⁊ ſunt omnes ſecun
di thoni·p̄mo·quia quelibet loquit̄ d̄ vtroq̄ȝ
aduentu Secundo quia ſignant nobis geminā
dilectionem·ſcȝ dei ⁊ ꝓximi·Tercio ꝓpter ge⸗
minam criſti·ad quē diriguntur naturam·Vn̄
gemine gigas ſubſtancie·Quarto quia ip̄e an
tiphone notant·tam deſiderium·tam antiquo
rum patrum expectanciuȝ p̄mum ſaluatoris ad
uentum quam modernoꝝ expectancium ſecun
dum·Omnes ergo ſunt ſecundi thoni in ſignū
ꝙ ſecundum expectamus aduentum·Et aduer⸗
te quia ille q̄ habent in p̄ncipio verba pertinē
cia ad diuinitateȝ· ptinēt ad eos qui expectāt
primum·vt o ſapientia·et o adonei·Adonei au
tem interp̄tatur dominus·quia dominat̄ cūcte
creature·vel quia omnis creatura dominatui
eius ſeruit Ille vero que habent verba ptinē
cia ad humanitatem ptinent ad expectātes ſe
cundū·vt O radix yeſſe·⁊ o clauis dauid Sūt
etiam quedam que vtriq̄ȝ conueniunt vt o rex
gencium·Nam dei filius dicitur rex ſecundū di
uinitatem·Iuxta illud·Deus iudicium tuum ri⸗
gida ⁊c̄·et etiam ſecundum humanitatē Iuxta
illud·Domine in virtute·t·le·r·⁊c̄·Sepi⁹ tn̄
ſecundum humanitatem rex dicitur·quia ſecun
dum eam ventus eſt oleo leticie pre participi⸗
bus ſuis· Rurſus eccleſia in hijs ſeptem anti
phonis oſtendit multiplicitatem morbi ſui· et
ad quamlibet petit remedium ſui morbi·Nam
ante filij dei aduentum in carne eram⁹ ignorā
tes ſiue ceci penis eternis addicti ſerui dyabo
li mala peccati ↄſuetudine iūcti tenebris obuo
luti·exules a patria ⁊ expulſi· Ideoq̄ȝ indige
bam⁹ doctore·redemptore·liberatore·educto
re·illuminatore·et ſaluatore·q̄ȝ igitur ignorā
tes eramus·Ideo ab ipſo doceri indigebamus·
Vnde in p̄ma an·clamam⁹·O ſapiencia que eſt
ex ore ⁊c̄·eccleſi·xxiiij·⁊ ſapiencie·viij·et yſa·
xl·c·Quia vero parum ꝓdeſſ̄ȝ·ſi doceremur·⁊
non redimeremᷓ·Ideo in ſecundo ab ip̄o redimi
poſtulam⁹·O adonei ⁊c̄·exo·vj·⁊·xiij·⁊·iij·et
xix·et·xx·c·Sed quia nil ꝓdeſſet ſi eſſem⁹ do
cti et redēpti·⁊ adhuc poſt redemptōem deti
nerem̄ captiui Ideo in tercia petim⁹ liberari·
O radix yeſſe ⁊c̄·yſa·xl·⁊·lij·⁊ lx·c·Sed quid

prodeſſȝ captiuis ſi eſſent redempti ⁊ liberati
ſi tamen nondum eſſent ab omni vinculo abſo-
luti · vt ſcilicȝ ſub peccato eſſent · et vincti libẽ
quo vellent ire non poſſent · et ideo in quarta
ab om̄ibꝰ peccati vinclis deduci petimꝰ · O cla
uis dauid ⁊c̃ · apoc̃ · iij · et yſa · xlij · et luce · i · c ·
Preterea qꝫ hij qui diu fuerũt in carcere oclos
habẽt obtenebrãtes nec clare videre poſſent
Ideo poſt abſolutionem a carcere · reſtat nos
illuminari · vt videamꝰ ꝙ ire debeamus · ⁊ ideo
in quinta hoc petimꝰ · Oriẽs ſplẽdor ⁊c̃ · zach ·
vj · ſapientie · vij · et malach · vltimo · ⁊ luce · i · c ·
Sed ſi eſſemus docti ⁊ ab inimicis petitꝰ libe
rati et illuminati · Quid valeret niſi deberemꝰ
ſaluari · Ideo in duabus ſequentibꝰ petimꝰ ſal
uari · O rex gencium ⁊c̃ · et aggei · i · et · ij · petri
ij · et eph · ij · ⁊ geñ · ij · c · in qua petimꝰ ſalutem
gẽciũ et O emanuel ⁊c̃ yſa · vij · math · i · ⁊ yſa ·
xxxiij · et geñ · penl · c · in qua petimꝰ ſalutem iu
deorum · In quibuſdaȝ vero eccleſijs addũt alie
due · Prima in honorem beate virginis que con
cepit · Secunda pro angelo qui ad virginẽ in
troiuit · vel in honorȝ ſancti thome cuiꝰ feſtũ
tunc accidit · Due quidem addunt vt pficiatur
nouenariꝰ numerꝰ · ad deſignandũ quia p ſep
teȝ dona ſpiritusſancti peruenimꝰ ad ix · ordines
angelorum quorum quilibet deſiderabat xp̄i nati
uitatem vt impleretur numerus ipſorum qui de
celo ceciderunt · Quedam etiã eccleſie cãtãt
xij · que exp̄munt · xij · pphetas qui xp̄i aduentũ
p̄dixerunt · que etiã xij · apoſtolorum teſtimonia
roborauerũt · ex quo · xij · tribꝰ ⁊ · xij · ſignati ſal
uantur · Sed non ſunt niſi vij · habentes veni ·
Omnes autem incipiunt per O · quod pocius
admiratiue ponitur ꝙ vocatiue · Cantatᷣ in ve
ſperis · quia dominꝰ venit ĩ veſpera mũdi hic
eſt helias qui ſero carne ⁊ in mane pane veſcitᷣ
Dominus ſcilicet noſter qui in vltima etate mũ
di carnem aſſumpſit · et diluculo reſurgẽs ĩ pa
nem angelorum trãſiuit · Et nota ꝙ hec ebdoma
da pxima natiuitati p̄paracio merito nũcupatᷣ
et in ea hiſtoria · Clama ⁊ in fortitudine canta
tur · que non ut quidã ſimplices autumãt qua-
tuor tẽpora · Sed ad domini pertinẽt pximaȝ
natiuitatem · Vnde cum ſex matutinalibꝰ laudi
bus decantatur · quoniam quelibet illiꝰ feria
pprias habet ad laudes antiphonas · quia per
ſex etates antiqui ſe ad aduentum p̄parauerũt
Et nos per ſex opera miſericordie ad ſecunduȝ
etiaȝ preparamur Verũtamẽ feriales antipho
nas · ꝙ in illa feria in qua occurrit feſtum ſãcti
thome ſcripte ſunt viij · die antea · Quidam ca-
nere cõſueuerũt · docet enim añ natiuitateȝ do-
mini cãtꝰ oẽs antiphonas ⁊ fere oĩa reſp̄õſo
ria renouari · quia ſicut per plures et frequẽci
ores nũcios magis ac magis mouetᷣ animꝰ ſub
diti ad ſolicitudinẽ honorifice ſuſcipiendi pre
latum · ſic ⁊ renouacione cãtus magis ⁊ magis
mouemur · ad curam noſtre p̄paracõis ĩ ſuſcep
cione domini Et vt per quottidianã renouacõ

nem cantus excitemur frequẽcius ad turpes et
terrenas cogitaciones purgãdas ut ſit dignũ
habitaculum ⁊ ornatũ vẽturo regi regũ pijs
cogitacionibꝰ p̄paremꝰ · Poteſt tamẽ et totꝰ
aduẽtꝰ preparatõ nominari · Vnde ĩ pricipio
legitur · abiciamus opera tenebrarum ⁊ indua
mus arma lucis ⁊c̃ · que omnia ſunt p̄paratões
inſigna Intitulatᷣ autem in antiquis libris do/
minica iſta · dominica vacat Primo quia oſten
dit ꝙ omnis ſanctus vacat · ex quo iohãnes · ꝙ
inter natos mulierum non ſurrexit maior · non
eſt dignus ſoluere corrigiam calciamẽti · ſicut
dicitur in euãgelio huius dominice · i · incarna
cionis miſteria denudare Et pter hoc dominꝰ
papa non facit ſtacionem ad aliquem ſanctum
Secundo dicitur vacãs · quia nõ habet pprium
officium ſed mutuat alienũ · ſcȝ · Rorate celi ⁊c̃
et hoc pter ordines p̄cedentes diei · in quibꝰ
fuit apoſtolicus occupatꝰ · Sepe enim in decẽ
bri cõſueuerũt ordines ab apoſtolicis celebrari
Tercio quia numerum dierum aduentus excedit
ſcȝ · xxi · quare inter dominicas aduentus nõ de-
buit cõputari · ſed vacãs pociꝰ appellari · Quar
to quia apoſtolicus olim hac die dominica ele
moſinis vacabat · ⁊ tam ipẽ quam ſui circa hoc
intenti nullam ſtacionem faciebãt · pter quod
dicta eſt vacans · ſcilicet a ſtacione et indulgẽ
cia · Quedaȝ eccleſie dicũt in hac dominica euã
gelium Miſerũt iudei · quod eſt ioh · i · c · ⁊ epi
ſtolam · Gaudete · ꝙ eſt ad philipenſ · iiij · c · Alij
vero dicunt epiſtolam · Sic nos exiſtimet · que
eſt ad corinth · iiij · capitulo ·
In vigilia natiuitatis domini eſt inuitatorium
Hodie ſcietis · quia veniet d · ⁊ · m · v · g · e · quod
ẽ tranſſumptũ de exo · xvi · c · ex eo quod ibi dici
tur veſpere ſcietis · quia eduxit vos dominus ·
de terra egipti · et mane · v · g · e · Et poteſt dici
ꝙ hec breuis clauſula ex vna pte ad natiuitatẽ
et ex alia parte ad reſurrectionẽ · Sic hodie ſci
licet in vita p̄ſenti ſcietis quia veniet dominus
id eſt panis viuꝰ qui de celo deſcẽdit ⁊ ma · vi ·
gloriã eius · ideſt reſurrectõnis gloriam · non
ſolum humanam ſed etiam gloriaȝ diuinitatis
eius · Sane in hac vigilia eccleſia monet · et
inuitat filios ſuos · vt parati ſint ad ſuſcipien-
dum dominum · vnde in nocturnali officio p̄mũ
reſponſoriuȝ ẽ · Sanctificamini ſcȝ filij iſrahel
id eſt viri ſpirituales · qui videtis deum per fi
dem · et parati eſtote vt interſitis ad nupcias ·
quia nõ erit in cena qui eicietur a nupcijs · Se
quitur ĩ verſu et mane vi · gloriam eius · id eſt
aduentum glorie eius · vel mane ad literã · et h̃
vltima pars de exo · ſũpta eſt · Sed p̄ma nõ eſt
ſumpta de aliquo libro · Dicitur etiaȝ capitulũ
Gaudete in domino · phil · iiij · c · Diurni vo of
ficij intencõ eſt oſtendere ꝙ xp̄s natꝰ ſit · et h̃
dicitur in epiſtola paulꝰ ſeruus ⁊c̃ · que eſt ad
ro · i · c · Et in euangelio cũ eſſet deſponſata · qđ
eſt math · i · c · Hac eniȝ die deſponſacõ legitur
marie vt ſciatur ꝙ alio fuit deſponſata · ſcilicet

ioſeph· et ab alio fecūdata· ſcꝫ a ſpiritu ſancto·
Quedam tamen eccleſie ad hoc ut in creduł
maioꝛ certitudo ſit premittunt ꝓphecıā ꝓpter
ſyon ꝛc· que eſt pſa· lxij· c· in quo oſtēdiť ipſuꝫ
fore naſciturum· Natus autem eſt vt populum
ſaluum faceret et terre iniquitatē deleret· ho-
die in ſpe per ſacramēta gracie mane in re per
reuelationem glorie· hec patent in introitu· ⁊
in graduali· hodie ſcietis exo· xvj· c· et in allā
craſtina· Quidam tñ dicūt alleluia· aue maria·
et hoc quādo vigilia eſt in dominica· Tūc em̄
dicıť alleluia· ꝓpter reſurrectionē domini· Jdē
etiam patet in poſtcommunione Reuelabitur
que eſt pſa· xl· ca· Sed quia in eius incarnaci-
one erat futura iudeoꝛuꝫ diſperſio· ideo ī gra
duali ſubditur verſus Qui regis· in quo ꝓ eis
orať· quantus ſit oſtendit pŝ· Qui ad introitū
cantať ſcilicet· domini eſt terra· de quo etiam
ſumiť offerēda Tollite portas· Jn veſperis
autē vigilie natalis domini dicūt quidaꝫ pſal
mos· lau· pueri· lau· do· oēs gētes· lauda ania
mea· d· lau· d· q· bonus· ⁊ lauda iheruſalem· in
quibus inuitamur ad laudes· Alij vero dicunt
Laudate pueri dominū· Qui confidunt· Jncon
uertendo· Memento domine· ⁊ Benedict⁹ dñs
Et merito quia prim⁹ deuot⁹ inuitat ad laudā
dum iugiter et predicandum· Secund⁹ monet
in deo ꝯfidere· Jn trib⁹ ſequentibus redditur cā
quare laudibus ſit inſtandū et in domino cōfi
dendū· ſcꝫ quia nr̄am captiuitateꝫ conuertit ⁊
multum magnificauit· qꝛ ꝓmiſſa cōpleuit dū
fructum ventris dauid ſuper ſedem eius cōſti-
tuit· quia inclinauit celos atqꝫ· d· Qui demū d̄
alto manum ſuam emittet· ut nos eripiat ab a
quis multis· et a filijs alienis· Veſpere iſte aūt
priuilegiate ſunt· quia cum cetera officia veſp
tina ꝓpter ſupueniens feſtum mutenť· iſte non
mutanť· Jn vigilijs etenim alioꝝ feſtoꝝ· capi
tulum· ymnus· antiphona et collecta· Jn aliqb⁹
etenim eccleſijs totis veſperis diei expletis ſo
lūmodo an· et collecta de ſequenti feſto dicūť
eo ꝙ dominus in veſperis· id eſt vltima etate
mundi venit ad ſaluandum ſaltē reliquias ge
neris humani·

De officio natalis domini

Quecumqꝫ ī officō natalis domini di
cuntur de exultacione natiuitatis ſūt
quia ſicut cātatur in reſponſorio· De
ſcendit de celis xp̄s· id eſt de ſinu pa
tris vt appareret et viſibiľ· Vnde egreſſus eius a
patre· ideſt ab occulto et intimo patris· Seqꝫ-
tur Jntroiuit· ſcilicet ꝑ aurem virginis· id eſt
per fidem que eſt ex auditu· Sicut legiť ī epi-
ſtola ad ro· Vnde cuꝫ dixit ei angel⁹· Spirit⁹
ſanctus ſupueniet in te· ſpirituiſancto acquie-
uit Juxta illud in cāticis· Peſſulū oſtij mei ape
rui dilecto meo oſtium deſiderium eſt· peſſuluꝫ
diſcrecio quaſi ꝑ diſcrecōem aperui deſideriū
meum dilecto meo· et hoc audito dixi· Ecce an
cilla domini· non ſicut eua que fregit peſſulum

quando voluit eſſe ſicut deus· Jntroiuit dico ī
vterum virginis in quo accepit carnē noſtrā·
et exiuit per portam clauſam in regioneꝫ nr̄am
de hac porta dixit ezechiel· Porta hec clauſa
erit in eternum· et exiuit de mundo ꝑ portā au
ream· id eſt caritatem· quia per crucē· Maiorē
enim caritatem nemo habet· quam vt aīm· ſu-
po· pro amicis ſuis· Et eſt aduertendum ꝙ do
minus in fine anni naſci voluit vt oſtēderet ſe
in vltima mundi etate venire Jn ſexta feria cō
ceptus· Jn dominica nat⁹ Jn ſexta feria cruci
fixus fuit et in dominica reſurrexit· vt qui ho-
mineꝫ in feria ſexta blaſmatum ꝑdiderat in ſex
ta feria liberaret· et qui dixerat in dominica·
Fiat lux in dominica veniens oriēs ex alto nos
illuminaret· d̄ hoc diceť ſub ti· de paraſceue et
in nocte natus eſt· vt ſe ſub carne latentem ve-
nire ſignaret· vel vt ſe ad illuminandū nocteꝫ
noſtram venire monſtraret· quoniam habitā
tibus in regione vm· mo· lux orta eſt eis Vnde
ab eius natali dies ꝓlongatur· quia credētes
in eum ad eternitatis lucem vocanť· Raciona-
biliter itaqꝫ nocturna officia celebranť· Cū au
tem cetera feſta ſaluatoris· ſcilicꝫ· paſſio reſur
rectio· aſcēſio· penth· et alia ſint variabilia qꝛ
non celebranť ſemper in eiſdem kl̄is ſiue in ea
dem die menſis· Reſpondeo ſecunduꝫ auguſti·
hoc feſtum ꝑtinet ad memoriam tantum· Vn̄
ſufficit ꝑ illud memorare quota die mēſis xp̄s
natus fuit· Et ideo ſemper eadem die mēſis ce
lebratur· licꝫ ipā feria varietur ꝓpter mutacō
nem littere dominicalis· Alia vero feſta perti
nent et ad memoriam ⁊ ad ſacramētū· vbi grā
Criſtus paſſus eſt feria ſexta· vt homineꝫ qui
in ſexta feria ceciderat redimeret et ſic de alijs
Et ideo oportet ꝙ ſub diuerſ kl̄is fiant· in ea
dem feria ſcilicet in dominica· Preterea ſemp
paſca noſtꝝ accipitur dominica ꝑma poſt pa
ſca hebreoꝝ quod eſt ſemp· xiiij· luna· quia er
go luna· xiiij· non ſemper eſt eodem tempe· vł
eadem die menſis· imo variatur ſecunduꝫ ānos
ſolares· Jdeo ⁊ paſca noſtrū non ſemper eſt
eodem tempore nec in eodem die mēſis· licꝫ ſp
ſub eadē feria· ſcꝫ in dominica celebreť Rur
ſus ideo paſca penth· et alia feſta variabilia·
nec certe diei mēſiꝫ ſūt annotata· ne videamur
imitari iudeos· qui ſemper illa celebrāt in cer
tis kl̄is· Alcuin⁹ vero dixit· ꝙ ideo hoc feſtū
per ſingulos dies variatur· quia natus eſt nob̄
qui per ſingulos mundi dies lauat illos qui ꝑ
peccatum ade ſūt maculati· Circa officium no
cturnale ſciendū· ꝙ inuitatorium xp̄us nat⁹ ē
nobis ꝛc̄ Jn pſona vero angeloꝝ cantať a qui
bus paſtores vel pocius omnis popul⁹ ad ado
randum natum dominum inuitatur ix· vero pŝ
diſtinguūtur per tria nocturna· vt notetur· ꝙ
omnes ſancti patres qui fuerūt in tribuſ tēpo
ribus· ſcilicet ante legem· ſub lege· et tempo-
re gracie in nouo teſtamento ſociati ſunt ꝑ ad
uentum criſti nouē ordinib⁹ angeloꝝ vt ſicut

angeli ſancte trinitati congaudēt· ſic et illi cō
gaudeant· In primo pſalmo agitur de eterna
criſti genitura vt ineffabili In ſecundo de eiꝰ
incarnacione · In tercio de laudibus ſponſi et
ſponſe eiqꝫ in tribus primis lectionibus ꝑ yſa·
oracula teſtificamur·qui non tam ꝓphetice q̄
euāgelice incarnatōēʒ criſti deſcripſit· Pri=
ma eſt primo tempore·pſa·ix·c· Secūda eſt
cōſolamini pſa·xl·c· Tercia ē cōſurge pſa·lij
In ip̄is etiaʒ fit ꝓmiſſio in alijs oſtēdit̄ ꝓmiſ
ſionis implecio·p̄mꝰ nocturnꝰ recolit tempꝰ
ante legem ſeu eos qui fuerunt ante legem vt
abraham·yſaac et iacob· Secūdꝰ nocturnꝰ re
colit tempus legis· ſeu eos qui ſub lege fuer̄t
vt dauid et ꝓphetas ⁊ alios plures·Et ideo in
antiphonis q̄ cantātur in illꝭ duobꝰ nocturnis
quia ad vetꝰ teſt·ꝑtinent non dicitur alleluia
quoniam patres illoꝝ tempoꝝ differebātur
ab eterno gaudio·ſcilicet a patria·in qua iux=
ta apoc̄·cātatur alleluia· Terciꝰ vero recolit
nouum teſtamētū quod habuit inicium a bap/
tiſmo·quod tercio tempore·ſ·gracie nobis col
latum eſt/ſeu eos qui fuer̄t in nouo teſtꝭ·vt fūt
apoſtoli et alij ſācti Ideoqꝫ in illis antiphōis
que eos recolunt ⁊ que ex nouo teſt· ſumūtur
canitur alleluia· quoniam iſtos plꝰ honorauit
ſuus aduentꝰ· q̄ precedentes patres·ita vt ſi
digni de hoc mundo migrāt illico in celū trāſ
ferant̄ et ſocietati ſanctoꝝ iungant̄ quod anti
qui patres longo tempore expectauerūt·mur
murantes infra clauſtra inferni Ante noctur=
nos ſolent in quibuſdā locis ſuper altare tres
panni poni·ad deſignatōnem premiſſoꝝ triū
tempoꝝ·et in ſingulis nocturnis ſinguli āmo
ueri· Primus niger pro tempore ante legem·
Secūdus albus pro tēpore reuelacionis· Ter
cius rubeꝰ ꝓ tempore gracie ꝓpter dilectōēʒ
ſponſe candide et rubicunde· In quibuſdaʒ q̄ꝫ
eccleſijs ſuſpendunt̄ boni panni in quibuſdam
viles·et in quibuſdam nulli· ꝓut in p̄ma parte
dictum eſt ſub ti·de picturis. Sane ad p̄mum
reſponſorium p̄mi nocturni· dicunt̄ in quibuſ
daʒ eccleſijs tres verſus ꝓpter cauſam redditā
ſub p̄ma dominica aduentus et poſt quodlibꝫ
triū reſpōſorioꝝ prioꝝ dicitur gloria patri·
et hoc ideo·quoniam in tribꝰ reſpōſorijs tria
ſignificātur·ſcilicet reſtauracio angeloꝝ·re=
paracio hominū·et modus quo iſta facta ſunt·
Reſtauracio angeloꝝ notatur in p̄mo vbi di=
citur· Gaudet exercitꝰ angeloꝝ Reparacō ho
minū in ſecūdo· vbi dicitur ·pax vera deſcen=
dit· Modus vero quo hec facta ſunt ⁊ pociꝰ q̄
deſcendit ille qui fecit inſinuat̄ in tercio quod
eſt in quibuſdam locis· Deſcēdit de celis· in q̄
oſtendit̄· vt p̄miſſum eſt deū deſcendiſſe a pa=
tre in virginem· ⁊ ita ad nos vel per hoc ꝙ in
ip̄o reſponſorio tangitur ꝙ intrauit in regio=
nem noſtram recolitur liberacio habitanciū in
regiōe vmbre mortis· Quia ergo hec facta ſūt
per trinitatem idcirco poſt quodlibet illoruꝫ
trium reſpōſorioꝝ gloria patri cātatur quod
ad laudem ꝑtinet trinitatis Rurſus ſicut mā
na habebat ſaporem ſimule cū melle ita ⁊ cri=
ſtus duo habuit in ſe· videlicet humanitatem
deitatē·humanitas ꝑ ſimulā deitas ꝑ mel īt el
ligit̄· Vnde etiam in hoc ſcd̄o reſpōſorio dicit̄
hodie per totū munduꝫ melliflui facti ſūt celi·
quaſi·d·totus mūdꝰ mellificatꝰ eſt ⁊ dulcora
tus eſt· In tercio vero reſponſorio fit triplex
iubilus ·ſcꝫ in fabrice·i tāq̄·⁊ in gloria patri
in quo quidam in tribus ſaluatorē ꝯmendamꝰ
oſtendentes ꝙ qui ineffabiliter fabricā mūdi
creauit ⁊ ineffabiliter de virginis thalamo ꝓ
ceſſit et ineffabiliter equalis patri et ſpiritui
ſācto ꝑmāſit ſic̄ fuit ab eterno ſic nūc eſt ⁊ erit
ineternum·et hec tria triplici iubilo ſignifica=
mus·p̄mum primo ſecundum ſecundo· ⁊ terciū
tercio Et vt expſſius tercium ſignificet̄ in qui
buſdam eccleſijs cantatur gloria patri ⁊c̄·et ſi
cut erat in principio ⁊c̄· vſqꝫ amen· Et nota ꝙ
fit iubilus ſup a et ſuper o Sup a in fabrice et
in tanq̄· Sup o fit in gloria patri· ad notandū
ꝙ cui fit eſt alpha et o· id ē principiū ⁊ finis
Iubilus autem quandoqꝫ notat expectacionē
noſtram vt dicetur ſub ti· de ſeptem diebꝰ poſt
paſca· quandoqꝫ noſtram infirmitatē· vt i ver
ſu tanq̄ ſponſus· quandoqꝫ regi· de quo agit̄
magnitudinem ut ibi fabrice mūdi· quandoqꝫ
gaudij immenſitatem· vt in fine reſpōſorij ver
bum caro ſbi enī ſignāt immenſitatē gaudij qd̄
viri ſancti habent de eo· ꝙ verbum caro factū
eſt plenum gracia et veritate· De iubilo dictū
eſt in ꝓhemio quinte ꝑtis· Reſtat adhuc de
ſex reſponſorijs dicere· et quidem in p̄mis duo
bus ſecunde nocturne agimus de partu· In ter=
cio de ꝑturiente · In duobus vero p̄mis tercie
nocturne agimus· de perturiēte· ⁊ in tercio de
partu· in quo cōſuetudinem mulieꝝ imitamur
Conſueuerunt enī mulieres viſitare parturien
tes et partū et eius munuſcula ſua dare· et nos
parturientē et partum quodāmodo viſitamus
cum ꝓ modulo noſtro eos magnificamus · Ip
ſe vero laudes ſunt munuſcula que offerimus
Dicitur etiam ad horas capitulum· paulus ſer
uus ro·i·c· Et illud· multipharie· hebre·i·c·et
illud apparuit gracia· ad titum·ij· c· Et illd̄ ap
paruit benignitas ibideʒ·iij· c· In nocturnali
officio tria legunt̄ euangelia· vt habeat ecclīa
quod intendit/ nititur enī oſtēdere vtrāqꝫ na=
turam eſſe in criſto ut ſic plures ſint teſtes na=
tiuitatis xp̄i· et ꝓpter hoc etiam legunt̄ lectio
nes in quibus aug̃· ⁊ alij ſancti inducunt aliq̄s
autoritates infinitas· ſcꝫ ab eis qui fuerunt an̄
legem· ſub lege· et poſt legeʒ· quoniā integꝝ
eſt iudicium· quod plurimoꝝ ſentencijs cōfir=
matur· Legitur et quartum euangeliuꝫ math·
ſcꝫ liber generatōnis poſt nonuꝫ verſū in quo
exprimit̄ eius generacō· vt oſtendat̄ eū fuiſſe
de genere eoꝝ patrum quibꝰ facta eſt ꝓmiſſio
ſcilicet dauid · ⁊ abrahā dauid i p̄s· De fructu

vetris nc̄. et in primo paralipomenon. cū dor
mieris cū patribus tuis ſuſcitabo ſemen tuum
poſt te. Abrahe vero geñ. xvj. dictum eſt. In ſe
mine tuo benedicentur om̄es gentes. et ideo di
cit in pͥncipio filij dauid. filij abrahaꝫ. quia illꝭ
ſpecialiter facta ē ꝓmiſſio. et ſic oſtendit ꝙ ipe
erat meſſias qui ꝓmiſſus ē in lege et ꝓphetis
¶ Et nota. matheus hic deſcribit geneologiā
deſcendēdo vſqꝫ ad ioſeph. Lucas vero aſcen
dēdo ꝓut ſub epiphia dicet̄. Sed quare pocius
ioſeph ꝙ̄ marie gñacio ꝯputat̄. cū etiā criſtus
non fuerit filiꝰ ioſeph. Reſpondeo quia ambo
de eadem tribu fuer̄t et tribus. i. geneologia p
mares nō p feminas diſtingui ſolet et ꝯputari
in veteri te. Enumerādo ergo vſqꝫ ad ioſeph p
inde eſt. ac ſi vſqꝫ ad beatā virginē ꝓceſſiſſet.
Preterea criſtus maluit filios fabri vocari ꝙ̄
matrem ꝓpter ſuſceptōeꝫ adulterij lapidari. et
reuera filiꝰ ē illiꝰ fabri. q̄ fabricatꝰ ē aurorā
et ſolē. Et ſcias ꝙ natiuitas beate marie ex tri-
bu iuda et regia ſtirpe dauid originē duxit. p-
ut ſcriptura ſepe teſtatur dicens. xp̄m de ſemi
ne dauid deſcendiſſe. qui de ipa ſola natus eſt.
Siquidem dauid inter ceteros duos filios ha
buit. ſcꝫ nathan et ſalomonem. Ex cathena ſiue
generacione nathan deſcēdit virgo maria. quo
niam ex cathena ipſius nathan. leui genuit mel
chi et panthera. Panthera vero genuit bar-
antherā. Barpāthera ioachim. Joachim vir-
ginem mariaꝫ vt dicet̄ in octaua pte ſub feſto
philippi et iacobi apl̄oꝝ. Ex cathena vo ſalo
monis deſcēdit ioſeph vir ipſiꝰ marie. qm̄ ex
cathena ipiꝰ ſalomōis mathā ex uxore ſua ge
nuit iacob. Defūcto autē mathā. melchi ex tri
bu nathe filius leui. et frater pātheris nupſit
vxori ipſius nathan. ſcilicꝫ matri iacob. ex qua
genuit heli. et ſic facti ſunt fratres vterini ia-
cob et heli. Mortuꝰ aūt eſt heli ex tribu nathā
ſine liberis. cuius uxorem accepit iacob frater
eiꝰ ex t̄bu ſalomonis et ſuſcitauit ſemē fratris
eius et genuit ioſeph. Joſeph igit̄ natura eſt
filius iacob ex deſcēſione ſalomōis ſecundū le-
gē vero heli qui ex nathā nāqꝫ naſcebat̄ ſcđꝫ
naturā quidē filius erat gñantis. ſꝫm legē de
functi. Deinde cantat̄. Te deū laudamꝰ in om
niū añcedenciū actionis graꝝ. et ad deſignan
dum nos exultare cum angelis. et cōgratulari
de dragma pdita inuēta. In quibuſdā tñ eccle
ſijs finita pͥma miſſa cantat̄ dcīm euāgeliū ma
thei. Liber gñacōis. et hoc ideo. q2 duo teſtes
adminꝰ nobis neceſſarij erāt. pͥmꝰ teſtis fuit lu
cas qui i euāgelio miſſe Exijt edictuꝫ ꝛc̄. narra
uit iuxta verbū euāgelij deum natū in ciuitate
dauid. Adducit̄ ergo aliꝰ teſtis dicens eū natū
de dauid. Ac ſi dicat nō tantū eſt natꝰ de ciui-
tate dauid. ſꝫ etiā de dauid. vñ math. pͥꝰ noiat
dauid ꝙ̄ abrahā dicēs. filij dauid. filij abrahā
quāuis et alia poſſit eſſe cauſa q̄re pͥꝰ dđ noiat̄
ſcꝫ. quia dauid fuit pͥor abrahā dignitate nam
ille tantū pͥarcha iſte pͥarcha et rex. audito

igitur in euangelio miſſe vno teſte ab eccleſia
quia vix eſt quod vno teſte ſolo credatur. Iđo
adiecto alio ſcilicet matheo qui etiam genera-
cionē dñicā deſcribit. tūc plene ꝯfidens ecclia
exultās clamat. Te deū laudamꝰ vt in ore du
oꝝ triū vel pluriū ſtet om̄e verbuꝫ. Adhuc ꝙ
vix eſt ꝙ vno teſti credat̄. hinc eſt ꝙ vnꝰ ter-
minat miſſam dicēs in quibuſdaꝫ ecclijs. Bene
dicamꝰ dño. Et ecclia q̄ſi voce dimiſſa reſpōdꝫ
deo gracias. Rurſus finita miſſa dicit̄ euāge
lium. Liber generacōis. poſtea. Te deū lauda
mꝰ. q2 gñacio diuinitatatis pͥceſſit gñacōꝫ hu
manitatis. Et q2 illaꝝ noticia fuerit nobis lau
dis materia. ideo laudes ſequunt̄. Miſſa ergo
laudes pͥcedit. q2 pͥꝰ fuit eterna genitura đ q̄
miſſa illa loquit̄ quā aliq̄ creatura fuerit. que
deū laudare potuerit. In laudibꝰ matutinis q̄ſi
coream ducimꝰ. vñ in pͥma an. dicimꝰ. Quē vi-
diſtis paſtores ꝛc̄. et ipſi reſponderūt natū vi
dimꝰ. Circa miſſe vero officium notanduꝫ ē
ꝙ theleſphorꝰ papa ſtatuit i die iſta debere
cantari tres miſſas ad oſtendendū. ꝙ xp̄i nati-
uitas ſaluauit patres trium tempoꝝ. ſcꝫ pres
ante legē. ſub lege. et poſt legeꝫ. Prima cantt̄
de media nocte. ad oſtendendū. ꝙ illi qui fue-
rūt añ legeꝫ nō fuerūt illuminati aliq̄ lege. et p
illam etiam oſtendit̄ ꝙ panis qui q̄ttidie ſacri
ficat̄ et manducat̄ in altari. videlicꝫ xp̄s natꝰ
eſt in bethleeꝫ in media nocte. et in hac nocte.
ſicut dicit lucas. vñ ſapiēcie. xviij. Cū medium
ſilencium teneret om̄ia. et nox in. ſ. c. in it. h. ꝛc̄
Qđ ad litterā exponitur de natiuitate domini.
hic etiā inſinuat euangeliū huiꝰ miſſe. et collec
ta illa Deus qui hanc ſacratiſſimā ꝛc̄. et ꝓphecia
illa populus genciū ambulabat in tenebris ꝛc̄
et epiſtola et fere om̄ia que in illa miſſa dicun
tur. Idem et theleſphorꝰ papa ſtatuit in hac
miſſa ymnū angelicū. ſcꝫ. Gloria in excelſis đo
ſolenniter decātari ad recolēduꝫ ꝙ angeli no
cte iſta illū decātauerūt. in qua ab angelis pa
ſtoribꝰ eſt nunciatꝰ. vñ in euāgelio legitur et
ſubito facta eſt cum āgelo multitudo milicie ce
leſtis laudancium et dicenciū. gloria in excelſꝭ
deo. et in terra pax hominibꝰ ꝛc̄. ¶ Notanduꝫ
eſt aūt ꝙ hec miſſa et laudes matutine terminā
tur in pleriſqꝫ locis vna oracōne. ad oſtendē-
dum ꝙ totum illud officium idē indicat. ſcꝫ na-
tiuitatem eternā et temporaleꝫ. vnde ipa miſſa
incipit. Dominꝰ dixit ad me filiꝰ ꝛc̄. qđ tantum
de gñacione eterna ſeu de gñacione xp̄i intelli
git̄. qđ vo ſeq̄t̄. ego hodie genui te. de vt̄qꝫ ē
et exponitur hodie. id eſt eternaliter. Mā ſecū
dum augꝰ. Hodie penitenciaꝫ ſignificat. et qđ
eternum eſt ſemper preſens eſt. verſus de tem
porali ſcilicet. Quare fremuerunt ꝛc̄. quaſi d.
pro nichilo cum criſtus deus et homo ſit. Re-
ſponſorium de eterna in quo dicit deus pater
Ego pater ſum. Tecum pͥcipium. vnde et
ibidem ſequitur In die virtutis tue. ſcꝫ i die re-
ſurrectionis in ſplendoribꝰ ſanctorum. id ē in

luce omniū ſanctoꝝ· et dicit ſplēdoribꝰ ſctoꝝ
pluraliter propter diuerſos effectus/ ex vtero
id eſt ex intima bonitate mea· ante luciferū ge
nui te· id ē ante omnē creaturā· q̄ſi· d· ab eter=
no· Epiſtola vero· Paulus ſeruꝰ· q̄ꝫ quidam in
vigilia dicent et euāgeliū de tempali· vnde i
epiſtola dicitur ex ſemine dauid ſecundum car=
nem in euangelio dicitur· Exijt edictum a ceſa=
re auguſto· quod eſt luce· ij· c· In alijs vo ec=
cleſijs dicit̄ epiſtola· Apparuit gracia dei· q̄ ē
ad ti· ij· c· Ante epiſtolā legit̄ immediate ꝓ
phecia ¶ Primo vt baſis ſit ſub colūna innitē
te baſi non eñ q̄ dicunt̄ in euangelio crederet̄
impleta niſi forent in veteri te· ꝑdicta· Secū=
do ideo in vigilia et in hac miſſa due lectiones
ſine interuallo dicunt̄· vna de ꝓphia alia d' apo
ſtolo· quia criſtus pro duobus populis in vno
pariete coniungendis naſcitur· Tercio quia
ſuper baſim ꝓphetarum fūdata ē colūna apo
ſtoloꝝ ¶ Quarto· quia actiui et ɔtemplatiuí
per hāc natiuitatē in vna fide ſaluant̄· Quin
to· quia per vtrūqꝫ teſtamentū· xpi natiuitas
concorditer predicatur· hij ſunt duo cherubin
qui propiciatorium tegunt· ſeſe qꝫ in propici=
atorium verſis vultibus reſpiciunt· vt dictum
eſt in prohemio quarte partis· Quidam tamē
nullam dicunt ꝓphiam ſignificantes q̄ vetera
tranſierūt et noua facta ſunt omnia quaſi· d· ip
ſo facto ceſſet figura· qꝛ veritas venit· ¶ Se
cūda miſſa cantatur in diluculo in exordio diei
quando criſtus in cunabilis adoratꝰ ē a paſto
ribus· et hoc ꝑmo ad oſtendendū q̄ ſancti pr̄es
et ꝓphete qui fuerunt ſub lege ſcripta aliquā
tulam cognitōez dei habuerūt· ſed nō tantam
quantam nūc habemus· Et ideo incipit a ꝓmiſ
ſione que facta eſt antiquis in veteri lege lux
fulgebit hodie ꝛc· Scdo ido· quia ſic dominꝰ
a gabriele fuit nunciatꝰ priuſq̄ꝫ naſceretur· ſic
ante inicium diei ſue natiuitatis miſſa cantitur·
Tercium ꝑpter ortum noue lucis· quia ille quí
natꝰ eſt in ortu ſuo tam in vtero q̄ ex vtero fu
it lux vera· Dicitur ergo in ortu huius tempa=
lis lucis· quaſi ipo facto dicatur· Orta eſt lux·
huic ɔſonat introitꝰ· ſcꝫ· Lux fulgebit· et gra
duale in quo dicitur· deꝰ dominꝰ et illuxit nob
Et quod ſequitur in introitu· et vocabit̄ ammi
rabilis ſumitur yſa· ix· c· A quibuſdā tamen dr
de nocte eo q̄ paſtores in nocte illa viſitauerūt
ꝑſepe domini quod notat euangelium euiſdeꝫ
miſſe· paſtores ꝛc· luce· ij· c· Predicitur tūc eti
am in quibuſdā eccleſiis ꝓphia ſpiritꝰ domini
ſuper me· que eſt yſa· quadrageſimoprimo ca·
Deinde dicitur epiſtola· Apparuit benignitas
que eſt ad titum iij· c· Cōmunio eſt· Exulta fi=
lia zach· ix· c· Tercia vero miſſa que die cla
ra hora tercia· quādo illuxit nobis dies redēp
cionis noſtre feſtiuiꝰ celebratur ad tempꝰ re=
fertur gracie· In quo deſcendit lux magna de
celo que illu· o· h· v· in hunc mundū· Velū eñ
templi ſciſſum eſt in duas ptes· vñ ſapiencia·

Aperta ſūt prata· et apparuerūt herbe virētes
Epiſtola· multipharie que eſt ad hebre· i· c· et
euangelium legunt̄ de eterna generatōne· vñ
dicit̄ in epiſtola· Filius meus es tu ego hodie
genui te· et d' temporali habet̄ ibi· multiphar=
rie multiſqꝫ mōis In euāgelio vo de eterna vñ
incipit in pñcipio quaſi· d· in principio creatu
rarum erat verbum· quod eſt· ioh· i· c· Dicitur
etiam tunc in quibuſdam eccleſijs ꝓphecia ꝓ=
ter hec ſciet que eſt yſa· lij· c· Cōmunio eſt· vi=
derunt· yſa· lij· c· et ps· Prima ergo miſſa eſt
de eterna genitura· Secunda eſt d' ꝓmiſſio
ne antiquis facta· vñ cantat̄· Lux fulgebit nō
dicit fulſit vel fulget· Tercia eſt de verita
te nobis exhibita vnde cantat̄· Puer natus eſt
nobis yſa· ix· c· Ibi vtitur futuro· ad notandū
promiſſionem· hic preterito ad notandū pro
miſſionis implecōeꝫ Et quia eterna generacō
nobis eſt occulta· iuxta illud yſa· Generationē
eius quis enarrabit· ideo miſſa de eterna ge=
nitura nocte ꝓfunda cantat̄· quia vero ātiqui
patres quibus facta eſt ꝓmiſſio· certi erāt de
incarnacione domini· ſed non tm̄ quantum pa/
tres noui teſt· quibꝰ exhibita eſt veritas Ideo
miſſa de ꝓmiſſione antiquis facta cātat̄ illuſcē
te aurora in qua eſt modicum lucis· Sed ſecū=
dum ipſum introitum videt̄ q̄ deberet eē lux
fulgēs· ſed nō eſt ita· quia lux in aurora rubet
in tercia fulget· in ſexta feruet· in veſpera te=
pet· quia vera temporibꝰ noui teſt· manifeſta
eſt veritas Inde ē q̄ miſſa q̄ ē de exhibicōe ue
ritatis clara luce cantat̄· ¶ Prima ergo miſſa
ptinet ad generatōeꝫ eternam· ſcꝫ de patre ſi=
ne matre· Secunda ad temporalem· ſcꝫ de ma=
tre ſine patre· Tercia ɔpacta eſt· quia d' vtra
qꝫ agit· et ideo pertinet ad eternam ſimul et tē
poralem ¶ Notandum tamen eſt q̄ in miſſa q̄ ē
de eterna genitura legit̄ euāgeliū d' hūanita
te ſcꝫ exijt edictū a ceſare auguſto In illa vero
que eſt de veritate exhibita legitur euāgeliuꝫ
de diuinitate· ſcilicet in principio erat verbum
Ad notandum q̄ exquo humanitas diuinitati
fuit vnita· nec humanitas ſine deitate· nec dei
tas ſine humanitate fuit· nec erit· hāc racioneꝫ
aſſerit magiſter in pſalterio· Aiunt quidam
q̄ cum in collectis in lectionibus· et in euange
lio· et in offertorio ꝓoris miſſe euidenter nati=
uitas de virgine memorat̄· intencio tocius offi
cij ad tempalem poteſt natiuitatem referri· et
exponunt i introitu· hodie· id eſt hac die ante
luciferum ſtellam videlicet matutinā genui te
id eſt generacionem tuam ſum operatꝰ· Et q̄
in euangelio dicitur· Maria peperit filiuꝫ ſuuꝫ
primo genitum exponitur ꝑmogenitum· i· an/
teq̄ꝫ nullum· Officium vero ſecunde miſſe aiunt
cōcordare dictis paſtoꝝ dicentium vt legit̄ i
euangelio· tranſeamꝰ vſqꝫ bethleem et vi· hoc
v· q· factum eſt· Qui gratulantes dicunt in in=
troitu lux fulgebit· Orta enim erat ſtella ex ia
cob· vel dicitur lux fulgebit in ꝑſona legis· q̄

tempalē natiuitatē ātiquis patribꝰ ēpromiſit
et ſubditur· Dominꝰ regnauit decorē induꝰ
eſt· Illum ſcꝫ decorē quo coronauit eū mater
ſua hec eſt humanitas· et addunt in graduali·
Benedictus qui venit· ⁊ in alleluia· Dominus
regnauit et quis quantꝰ ſit· in offerēda ſuppo
nūt dicentes· dominꝰ eīm firmabit orbē terre·
Et quia pmꝰ paries ē ex hebreis · ideo pmicie
ſcꝫ paſtores i cōmunione loquuntꝰ ad eos· Ex
ulta filia ſyon · id eſt eccleſia· Officiū tercie miſ
ſe pſonat mirabilia verbi dei qd erat in princi
pio et incipit eſſe caro· ſicut legitur in euāge
lio· hoc verbum eſt puer qui ſecundū ꝓphetā
natꝰ eſt nobis· vt canimus in introitu · et hoc
eſt canticum nouum· de quo ꝓpheta in verſu·
Cantate domino canticum nouū· hoc ꝗꝫ verbū
eſt illud ſalutare· de quo ꝓtinus canitꝰ in gra
duali· Viderunt omnes hec eſt lux magna· que
deſcendit in ꝟginis vtero· que illu ·o·ho· ve·
in hunc mundum de qua dicitꝰ in euangelio In
principio ⁊c· Hic demū eſt ille diues rex ⁊ po
tēs cui dicitꝰ in offerenda · Tui ſunt celi et tua
eſt terra In fine prime et ſecunde miſſe dicunt
quidam· Benedicamus domino · ꝓut dictū eſt
ſub ti· de aduentu · Ab hac autē die vſqꝫ ad oc
tauam ephie reſponſoria et eoꝝ verſus dicū
tur cum alleluia· ad repſentandum ſummā leti
ciam que aduenit tempore gracie·

De dominica infra octauas natalis dñi·

Dominica que intercidit infra octauam nata
lis domini cantatur de natiuitate domini· vnde
introitus miſſe eſt· Dum mediuꝫ ſilencium tene
rent omnia ⁊c· ſapiētie· xix· c· Eſt enim triplex
ſilencium ſcꝫ ignorancie· deſperacōis· ⁊ glorie
Silencium ignorancie fuit ante legem· quia ig
norabāt pctā ſua· et ideo nō clamabant ad do-
minum ad vo·x· Mors regnauit ab adam vſqꝫ
ad moyſen· poſtꝙ autem lex data eſt ad cogni
cionem peccati multo tempore ſeruauerunt le
gem· Ad vltimum vero deſperauerunt quādo
ſcꝫ omēs declinauerūt ſimul mutiles facti ſunt
tunc fuit ſilencium deſperacōnis· poſtꝙ autem
venit criſtus ruptum eſt ſilenciū· vnde clamāt
omnes laudes dei Silenciū glorie· venit qn̄
impletum erit totum deſideriuꝫ noſtꝝ· In ſi
lēcio deſperacōnis veniet dominus vt ei attri
bueretur ſalꝰ humani generis· qui eſt verꝰ me
dicus· et hoc ē quod dicit Dum medium ſilen
cium tenerent omnia· Sequitur et nox· i· dya-
bolus in ſuo curſu mediuꝫ· id eſt ꝯmune iter ha
beret Omnes enim cōmuniter ad inferos deſcē
debant· Omnipotens ſermo tuus· id eſt filius
tuus domine pater· q̄ dicitur ſermo patris· qꝛ
per eum natus eſt a regalibꝰ ſedibus venit q̄
rere et facere reges· vel ad literaꝫ dum omnia
tenerent mediuꝫ· i· cōmune ſilencium de nocte
ſcilicet quando omnia ſilent· ⁊ nox in ſuo curſu
medium iter pageret ad literam Omnipotens
ſermo tuus ·a·a· re· ſe· ve· quia media nocte na
tus eſt dominꝰ· ⁊ ꝯcordat epiſtola que eſt ad
gal· iiij· c· Vbi dicitur· at vbi venit plenitudo
temporis ⁊c· Reſpoſoriuꝫ eſt ſpecioſus forma
⁊ cetera· quia immunis ab omni peccato ⁊ om
nibus virtutibꝰ plenꝰ· ſicut enim habetur ad
colloceñ· ij· In ipſo habitat omnis plenitudo
diuinitatis corporaliter· i· ad modum trine di-
menſionis· id eſt omni modo ſicut in omnibuſ
eſt· ſcꝫ· eſſencialiter pſencialiter et potenciali
ter· Item ſecundum graciā eſt in ſanctis et ſe
cundum vnionem eſt in criſto· et ideo diffuſa ē
gracia in labijs tuis· gracia· quia nūꝙ ſic locu
tus eſt homo· diffuſa eſt in quā · qꝛ in ore eius
fuit lex clemencie· vt cum dixit· mulier nemo te
cōdemnauit· nec ego te ꝯdempno· vade et am
no·p· Et cum dixit· diligite inimicos ⁊c· euan-
gelium· Erat ioſeph luce· ij · Similiter ad nati
uitatem ptinet quantum ad pncipium · licet et
ad aliud ptineat· Erant pater eius· ſcꝫ putati-
uus ⁊ mater mirantes ſup hijs que dicebantꝰ d
eo· ſ· a paſtoribꝰ· Sequitur in euāgelio ꝓphe-
cia ſimeonis · Ecce poſitus ē hic in ruinam · ſcꝫ
in fidelium· ⁊ in reſurrectionē multorū ſcꝫ fide
lium et in ſignum· id eſt in ſignatōeꝫ cui cōtra
dicetur· quaſi· d· ſi in viridi hoc faciūt in arido
quid fiet· vel· id eſt in oſtenſionē· quia p humi
litatem et pauptatē iꝰ in padiſum· vel in ſig-
num· id eſt in ſignaculum· vñ iohis pmo· Hunc
ſignauit pater et miſit in mundum vt eo ſigna
remur et aggeus· Ecce poſui te in ſignaculum
quia elegi te· Et in canticis pone me· vt ſigna-
culum ſup cor tuum ⁊c· poſituſ eſt ergo criſtꝰ
in ſignum tripliciter· ſcꝫ in ſignificatōeꝫ i oſtē
ſionem· et in ſignaculum· Rurſus hoc officiū
Dum medium ⁊c· Vox eſt pmitiue eccleſie in q̄
recolit domini natiuitateꝫ· cuiꝰ fructū pdicat
in epiſtola· quia de ſeruitute trāſiuimꝰ ad fili
orum adepcōeꝫ· et ipm ꝯmendat ſecundū ſapi
entiam in euāgelio vbi dicitur puer creſcebat
⁊ confortabatur plenus ſapiēcia ſcdꝫ potēciā
In alleluia· Dominꝰ regnauit et in offerenda·
Dominꝰ enim firmauit ſecundum pulcritudinē
in graduali ſpecioſus forma· In poſtcōmunio
ne vero· Tollite puerum· math· ij· c· Tempus
fuge vocatur· quo deſcēdit dominꝰ in egiptū
et miſtice reſpicit ad gentilitatis adopcionem
quia dominꝰ de iuda trāſiuit ad gētes· ut eas
adoptaret heredes

De feſto Circumciſionis

Hic de feſto circūciſionis dicendū ē·
Sciendum autem eſt ꝙ circūciſio pri
mo iniuncta eſt abrahe et ſemini eiꝰ
id ē hebreis ex eo naſciturus vt ſic ꝓ
baret an obediret vel non· ſicut et adam ad ꝓ-
bacioneꝫ obediēcie mandatū accepit ne de lig
no vetito manducaret· Fuit autem precepta
circumciſio ꝓpter quinqꝫ cauſas Primo vt p
obedienciā mandati abraham placeret deo cui
per preuaricationem adam diſplicuerat· Se
cundo data fuit in ſignum magne fidei abrahe
Credidit enim ſe habiturum filium in quo be-

nedicerentur omnes gentes per fidē· id ē per
quam ſpiritualis circūciſio impleret̄· vt ſic iu=
ſtificaret̄ et ipē Tercio vt ī hoc ſigno diſcer
neretur ab omni nacione populus ille Quar
to vt circūciſio facta in virili membro ꝑ quod
generatur creatura mortalium et ī quo libido
ſolet dominari· caſtitatem corꝑis et mētis ſer
uandā· ⁊ impudiciciā reſecandā iudicarꝫ· Qui=
to· quia non poſſet meli⁹ ſignificari ꝑ criſtum
tolli originale peccatū ·cum prepucio quippe
omnis homo naſcitur quēadmodū ⁊ cuꝫ origi
ginali peccato In carne ꝑpucio ideo ē iuſſa fie
ri quia in remediū inſtituta eſt· id ē contra ori
ginale peccatum quod a parētib⁹ contraxim⁹
corrupti cōcupiſcēcia que in parte illa magis
dominat̄· ⁊ quia in membro illo culpā inobedi
encie homo p⁹ cognouit· decuit ꝙ et ī illo ſig
num obediencie acciperet· Fiebat circūciſio die
viij· ex legis ꝑcepto· leuiti· xij ·et fiebat cū la=
pideo cultello ad ſignificandū ꝙ poſt ſeptena
rium huius vite in octaua die· id ē etate q̄ erit
reſurgenciū omnis ab electis per petrā· id eſt
xp̄m abſcidet̄· Corrupcio carnis et ſpirit⁹ qn̄
liberabimꝰ a ſeruitute corrupcōis qn̄ circūcide
tur a peccatis anima cuiuſqꝫ credentis in eum·
Due itaqꝫ res ſūt illius ſacramēti· ſcꝫ circūciſio
a peccatis in ꝑſenti· et circumciſio ab omi cor=
ruptione in futuro· xp̄s aūt non indigebat cir
cūcidi· vt iam dicetur· Cōferebat circūciſio
ſuo temꝑe remiſſionē peccatorum ſicut et nunc
baptiſm⁹· vn̄ greg· Quid apud nos valet vn=
da baptiſmi· hoc egit apud veteres· vel ꝓ par
uulis ſola fides· vl' ꝓ maiorib⁹ virt⁹ ſacrificij
vel ꝓ hijs qui de abrahe ſtirpe ꝓdierūt miſte
rium circumciſionis· Sed quare xp̄us qui fu
it agn⁹ immaculatus nō habens maculā· neqꝫ
rugam· qui peccatū non fecit· nec inuentus eſt
dolus in ore eius voluit circūcidi· Reſponden
do ſicut voluit in templo ꝑſentari· ſicut ⁊ bap
tizari· ſicut et de agno paſcali cum diſcipulis
epulari ſic voluit in corꝑe circūcidi ꝓpter nos
Secundo ne iudei dicerent eū non eſſe meſſiam
in lege ꝓmiſſum· quia non eſſet circūciſus nec
viueret ſecundum legē· qui de ſeipſo dixit · nō
veni ſoluere legē· ſed adimplere· Tercio ra
cione noſtri ſcꝫ ꝓpter figuram· etenim circum/
ciſio figurat ꝑſentēꝫ ſpiritualē· que eſt gracia
et futurā que erit in gloria· nec dedit nob̄ exē
plum carnaliter circūcidendi· ſed ſpiritualiter
per vite innouacōēꝫ· nam ſecundū bernhardū
dupliciter debemus circūcidi· ſ· exteri⁹ in car=
ne et interius in mēte Quarto ratōne ſui· vt· ſ·
ſe veram carnē aſſumpſiſſe oſtenderet Qui
to ne demones circūciſionis miſteriuꝫ agnoſce
rent· cum enim illa ꝯtra originale peccatū fie
ret credidit dyabolus· et hūc qui circūcideba
tur ſimiliter peccatorē eſſe· ꝓpter quam etiam
cauſā voluit vt mater ei⁹ virgo ꝑpetua deſpō
ſaretur· Sexto ꝓpter ꝑfectam humilitatem
tanq̄ eſſet peccator· voluit hoc fieri· licet non

indigeret· ſic̄ et ex humilitate voluit baptiſari
ſubdendo ſe minori Ubi ſit caro ꝑpucij criſti
dictum eſt in quarta ꝑte ſub vij· particlā cano
nis ſuper verbo noui et eterni· Fuit autē muta
ta circūciſio in baptiſmum quatuor de cauſis·
Prima quia ſacramentū baptiſmatis eſt ꝑfec
cius Secunda quia magis cōmune mulieres
enī circumcidi nō poterant· Tercia quia ma
gis gracia plenum· Per circūciſionē nāqꝫ tan
tum peccatuꝫ remittebat̄· ſed grā ad bn̄ operā
dum per eum non ꝑſtabat̄ nec virtutes dabāt̄
vel augebātur In baptiſmo enī non ſoluꝫ pec=
catum remittit̄· ſed etiam cooꝑādi ꝯfert̄ et v̄
tutes augent̄· Ideoqꝫ recte ait apoſtol⁹· ꝙ
abraham accepit circūciſionē tantuꝫ in ſignū
Quarta ꝓpter honeſtatem honeſtius enim eſt
aqua lauari q̄ corpore mutilari· Sed videt̄ ꝙ
de circumciſione non debeat fieri feſtuꝫ· cū dic̄
apoſtol⁹· Circumciſio nichil ꝓdeſt· Et iteruꝫ
ſi circumcidimini xp̄s nichil vobis ꝓderit Pre
terea cum eccleſia nō faciat feſtum de paſſione
domini videtur ꝙ in circumciſione in q̄ incipit
paſſio domini· qn̄ ꝑmū ſanguinē ſuū fudit non
ſit faciendū feſtū· ſed pocius· lamentum ſic̄ et
in paſſione Ad hoc dicit̄ ꝙ feſtum nō fit de cir
cūciſione· ſed de octaua natalis domini· Sꝫ nec
aliquid impedit nos dicere ꝙ fiat feſtuꝫ de cir
cūciſione· quia ſignificat circūciſionē que fiet
in octaua reſurrectionis a culpa et a pena· et ē
cauſa meritoria illius· et ꝓpter illud gaudium
eccleſia ſolemnizat· Ad hoc vero quod obicit̄
de paſſione· Reſpōdet̄ ꝙ alia de cauſa eccīa di
mittit facere feſtum in die qua domin⁹ paſſus
eſt quam ꝓpter paſſionem· ſcꝫ· quia tunc domi=
nus poſuit peccata noſtra in ſtatera· vnde iob
vtinā appenderentur pc̄ta mea quibus iraꝫ
merui et calamitas quā patior ī ſtatera · Opor
tuit enī filium dei pati pro peccatis noſtris vt
nos redimeret ab omni peccato Et ideo luget
eccīa magnitudinem pc̄torum ſuorum ꝯſide=
rans ꝙ ſol erubeſcens propter pc̄ta hominum
obtenebratus eſt· de quo dicetur ſub paſceue·
Celebrat̄ igit̄ hodie octaua natiuitatis· que
eſt octaua ſupplecōis ꝓut dicet̄ in ꝓhemio vij
partis· Eſt etiam hec octaua alterius negocij
ſignificatōis· Duplex eſt enī negociū· qd̄ in ea
figurat̄· vnum circūciſio domini· quod in euā=
gelio exꝑmit̄· Alterū aduēt⁹ hominis ad deū
Eſt enī duplex aduent⁹· ſcꝫ xp̄i ad homines· d̄
quo in natiuitate actuꝫ eſt· ⁊ hominū ad xp̄m
de quo in hac octaua agit̄· qd̄ notāt antipho=
ne laudū· vt illa· O admirabile cōmerciū· Nam
cōmerciū eſt vbi aliquid accipit̄· et aliquid da
tur· Dominus nāqꝫ accepit noſtraꝫ humanita
tē vt nobis daret ſuam diuinitatem quod no=
tat̄ ibi in verbis ſequētib⁹· ſcꝫ animatum cor=
pus ſumēs de virgine· Per hoc enī notat̄ ꝙ do
min⁹ accepit· per hoc vero ꝙ dicit· largitus ē
nobis ſuaꝫ deitatem notat̄ ꝙ dederit· Secūda
vero ⁊ q̄rta ātiphone terminant̄ Te laudam⁹

deꝰ noſter· q·d·ad te venimꝰ laudādo te· Ter
cia terminat̄·dei genitrix intercede pro nobis
q·d· Intercede vt filius tuus ſuſcipiat nos In
quinta dicitur illud quod dixit baptiſta· Ecce
agnus dei· q·d· ad eum venire debemꝰ· vñ an-
dreas et alius diſcipulus io· hoc audito ſecuti
ſūt dominum· In an· vero que eſt ſup̄ benedic
tus dicitur· Innouāt̄ nature· noſtra eñ natu-
ra recedendo a deo inueterata et redeundo eſt
innouata· Notandum q̄ꝫ eſt ꝙ quinqꝫ ſunt que
hanc diem reddunt ſolēnem Primū eſt quia
hac die duo feſta cōcurrunt· ſcꝫ pientis ⁊ ptꝰ
vnde et due miſſe celebrant̄· p̄ma de pariente·
ſcꝫ de beata virgine in qua dicit̄ introitꝰ Vul
tum tuum ⁊ cōmunio Simile eſt regnū celoꝝ
homi negociatori math· xiij· c· Secūda d̄ par-
tu ſcꝫ de filio in qua dicit̄ introitꝰ· Puer natꝰ
eſt nobis vel in alijs eccleſijs· Dum mediū ſilē
cium· vnde ⁊ in quibuſdam gradualibꝰ offici
um vtrūqꝫ intitulatū inuenit̄· Et ideo quia hoc
feſtum eſt de beata virgine· fit hodie ſtacō a-
pud eccleſiam beate marie trāſtiberim· quāuis
quidam ſcripſerit ꝙ fit apud ſancta ſanctoruꝫ
ad latranum· ꝓ eo ꝙ caro circūciſionis domini
ibi dicitur cōſeruari· ꝓut dictum ē in quarta
parte ſub vij· particula canonis· Epiſtola ē
Apparuit benignitas· que ad titum iij· Euāge
lium eſt· Poſtq̄ꝫ cōſummati ſunt· Luc· ij· Alle/
luia multipharie hebreoꝝ· j· Secunduꝫ qd̄
facit hanc diem ſolēnem· eſt octaua de qua dic
tum eſt Tercium impoſicio noui ⁊ ſalutiferi
nominis· de qua dicetur ſub ti· de ſabbato ſan
cto· vbi agit̄ d̄ baptiſmo· qd̄ nom̄ triplex ē ſcꝫ
filius dei xp̄s ⁊ ihs· ſicut ex euangelio colligi-
tur· de hoc dictum eſt in ꝓhemio ſecūde ptis·
Quartuꝫ eſt effuſio ſanguinis iheſu xp̄i· ho
die eñ p̄mo ſanguineꝫ ſuum ꝓ nobis fūdere ce
pit· qui eum poſtmodum ſepe fundere voluit·
Quintum eſt ſignaculum circūciſionis· ꝙ cri
ſtus hodie ꝓ nobis dignatꝰ eſt ſuſcipe ꝓpter
cauſas p̄miſſas In quibuſdā eccleſijs ſubdia
coni fortes et iuuenes faciunt hodie feſtuꝫ ad
ſignificandū ꝙ in octaua reſurgenciū que ſig
nificatur per octauā dieꝫ· qua circūciſio fiebat
nulla erit debilis etas· nō ſenectꝰ nō ſeniuꝫ nō
impotēs puericia· ſed omnes ꝯcurremꝰ in viꝝ
perfectū cuꝫ hoc mortale induet immortalita-
tem ⁊ hoc corruptibile incorruptōneꝫ vt pre
miſſuꝫ eſt· de hoc dicetur in ſeptima parte ſub
feſtis ſāctorū ſtephani ⁊ iohis· Poſtremo no
tandum eſt· ꝙ olim pagani· ⁊ gentiles in hijs
kal· multas ſupſticōnes obſeruabāt quaꝝ ali-
quas aug· in quodā ꝯmemorat ſermōe· Credē
tes enim inq̄t ianum quendā deum eſſe· eū tūc
venerabāt̄ ei duas facies figurātes vnā an̄ ali-
am poſt eo ꝙ eſt p̄ncipium anni ſequentis ⁊ fi
nis p̄cedētis· aſſummebāt eñ formas mōſtru
oſas· alij ex pellibus pecudū· alij ex capitibus
beſtiaꝝ· alij veſtientes tunicas muliebres· alij
auguria obſeruabant dantes· vel recipientes
dyabolicas ſtrenas· alij menſas laute p̄paratas
tota nocte manere ſinebant putātes totū anni
ſpacium ꝯuiuia in tali cibi abūdancia ꝑdurare
que prohibet criſtianus facere

De feſto epiphanie·

Sequitur feſtum epiphanie quod eſt
vocabulū grecum ſonat latine mani
feſtacio· ſiue apparicō· et eſt idē cum
feſto natiuitatis· michil enim naſci ꝓ
fuit niſi apparuiſſet· Verum ꝓ triplici appari-
cione hodie ſolēnizat eccl'ia· Vnde et in codici
bus antiquis hec dies ephiaꝝ pluraliter inti
tulatur· Et ideo tripliciter nominat̄· ſcꝫ ephia
theophania· et bethphania Epiphania dicitur
quantū ad illam apparicōeꝫ domini que facta
eſt magis per ſtellam Magi autē ipi fuerunt·
caſpar melchior et balthaſar· Et fuer̄t reges
iuxta illud pſalmi· Tibi offerent reges mune/
ra ⁊ iterum Reges thar· ⁊ in mu· of· re· ara· et
ſaba· do· adducēt quoꝝ corpa d̄ mediolano in
coloniā trāſlata fuerunt Et dicuntur magi a
magnitudine ſciencie Per aſtronomiā eñ cog
nouerunt· quia ſtella illa non erat ex conſtitu-
tis a p̄ncipio· ſed illa de qua balaam magiſter
ſuꝰ ꝓphetauerat· numeri· xxiiij· Orietur ſtella
ex iacob et conſurget virga de iſrahel· ⁊ de ia
cob erit qui dominet̄ ⁊ ideo moti ſūt· ut ductu
illius ſtelle venirent in bethleem vt regem na
tum quem eis ꝓphetauerat balaam adorarent
Et dicitur epiphania ab epi quod eſt ſupra ⁊
phanos quod eſt apparicō· quia de ſurſuꝫ illa
fuit apparicō· ſcꝫ de celo· vel ab epi quod ē ſu
per· quia ſcriptum eſt vſqꝫ dum veniens ſtaret
ſupra vbi erat puer· Erat quidem proximior
terre quam alie ſtelle· et hec facta ſunt trede-
cima die a natiuitate domini· qua die ſtella ma
gos ad p̄ſepium duxit· Et dicunt quidem· ꝙ
ſtella illa fuit ſpiritusſanctꝰ· qui poſtea deſcē-
dit ſuper dominū baptizatū in ſpecie columbe
et ipis magis in ſpecie ſtelle· Alij ꝙ fuit an
gelus· qui apparuerat paſtoribus iudeis· ſcꝫ il
lis tanq̄ꝫ racione vtentibꝰ in forma racionabili
Iſtis vero gētilibꝰ tanq̄ꝫ irracōnabilibꝰ i ſpe
cie irracōnabili Alij et veriꝰ ꝙ fuit de nouo
creata que peracto officō ſuo redijt i p̄mordi-
alem materiam· Alij dicunt· ꝙ cecidit in pu
teum· vbi adhuc dicitur apparere· ſolis tamen
virginibꝰ· Solet autem queri quomō tā ci-
to· videlicꝫ· infra· xiij· dies de tam remotiſſimis
regionibus hieruſolimā venerunt que dicitur
eſſe in medio mūdi· iuxta illud pſalmi· Rex no-
ſter opatus eſt ſalutē in medio terre· Dicit yſi-
dorus· ꝙ an̄ natiuitateꝫ ſtella illis apparuit vt
poſſent ibi eſſe i tempe oportuno Hieronimꝰ
dicit ꝙ in die natalis primo ab eis viſa eſt· ſed
venerunt in dromedarijs· iuxta illud ꝓpheticū
Inundacio camelorum operiet te dromedarij ma
dian et effa que velociſſime currūt· vnde et di
cunt̄ a dromo· quod eſt curſus· et aros quod ē
virtus· et ſunt minores camelis· ſed velocius

currunt quam illi·ſcȝ tantū in vna die quantū
equus in tribus Queritur etiam quare magi
venientes munera obtulerunt·Reſpondendo·
ꝙ ſecundum bedam antiquitꝰ nullꝰ ad regem
vel dominū vacuꝰ introibat qđ perſe et caldei
obſeruāt·Secundo ſecundum bedā·Obtulerūt
aurum beate virgini·ꝓpter inopie ſubleuacio
nem·thus contra ſtabuli fetorē·mirraȝ ꝓpter
membroꝝ pueri ꝯſolidacionē ⁊ vermiū expul
ſionem· Tercio quia aurū ad tributum·thꝰ
ad ſacrificium·mirra vero ad ſepulturā ꝑtinet
Per hec ergo tria inſinuanť in xp̄o·regia po
teſtas·diuina maieſtas·et humana mortalitas
Quarto quia aurum ſignificat dilectionem·
thus oracionem·mirra carnis mortificationeȝ
que tria offerre deo debemus ¶Scđa appari
cio fuit eadem die in baptiſmo multis tamē an
nis reuolutis·ſcȝ xiij·die triceſimi vł triceſimi
ꝑmi āni·vt lucas·Et ip̄e ih̄s erat incipiēs q̄ſi
annoꝝ·xxx·Et ideo hec apparicō diciť theopha
nia a theos·quod eſt deꝰ·⁊ phanos qđ eſt ap
paricio·quia ibi tota trinitas apparuit·pater
i voce ⁊ filiꝰ in carne·ſpiritꝰ in coluba·Quidā
aūt heretici dixerunt·ſolum in die epiphanie
baptizare debē ꝓ eo ꝙ tūc xp̄s fuit baptizatꝰ
nec dari ſpiritum·ſcilicȝ baptizato in alio die·
⁊ greci eadeȝ die baptizāt·ob q̄ heresim extir
pandam ſancti patres decreuerūt neminē·niſi
in articulo neceſſitatis eadem die baptizare de
bere· Tercia apparicō fuit·poſtea ſimiliter
eodē die anno reuoluto·cum eſſet·xxx·annorū
et triginta dieꝝ·ſcilicȝ qn̄ manifeſtauit ſe eſſe
deum per mutacōeȝ aque in vinū qđ fuit ꝑmuȝ
miraculum apertū·qđ dn̄s fecit in chana gali
lee·vel ſimpliciter ꝑmuȝ qđ fecit Et hec appa
ricō diciť bethphania a beth·quod eſt domus
et phanos qđ eſt apparicō quia iſta apparicō
facta fuit in domo in nupcijs·De hijs tribus
apparicōibꝰ fit ſolēnitas in hac die ſed qꝛ ec
cleſia non poteſt ꝑfecte đ omnibꝰ vno ⁊ eadē
die ſolēnizare Jdeo de ſtella plene exequiť et đ
alijs aliquid admiſcet·vt noteť ꝙ tres fuerūt
in illa die apparicōes·que leguntť in euāgelio
tanq̄ ſub die eadem facte· De primo miraclo
hodie fere totum cantať officiū qꝛ in ea ſpecia
liter natiuitas domini gentibus eſt notificata·
De ſecūdo duo reſponſoria cantanť·ſcȝ ꝑmuȝ·
Hodie in iordane·Et in columbe ſpecie quod a
pluribus eccleſijs poniť nouū·⁊ ideo ꝑmum et
nouum·quia baptiſma eſt ꝑmum ſacramentum
noſtre redempcōis·ꝑ qđ reformamꝰ ⁊ ſimiles
angelis efficimꝰ·quoꝝ ſunt ix·ordines Bruno
autē ſineñ·ep̄us corector officij antiphonarij·
dixit ꝙ in reſpōſorio·in colūbe ſpecie et man
vox de celo·que diciť in octaua ad laudes·non
debet eſſe verbum iſtud ipſiuȝ audite·qꝛ i bap
tiſmo non fuit hoc dictū a patre·ſȝ in trāſfigu
racōne et qui agunt feſtum trāſfiguracōis cā
tant reſpōſoriū·in quo illud ꝯtineť q·d·Ego
ſum teſtis ꝙ hic eſt ille qui ꝓmiſſus eſt i lege

deutro·xviij·vbi dixit moyſes·Prophetaȝ de
gente tua et de fratribꝰ tuis ſuſcitabit tibi de
us ipſū ⁊c·Qui autē verba eiꝰ que loquetur in
nomine meo audire noluerit ego vltor exiſtam
¶De tercio vero miraculo cuȝ alijs cātať vna
an·ſcȝ tribus miraclis·Beda etiam dicit in cō
mento ſup lucam quartam apparicōȝ factā fu
iſſe eadem die anno reuoluto cum eſſȝ·xxxi·an
noꝝ·ſcȝ in fractione·qn̄qȝ panū·⁊ ſaturatōne
quinqȝ miliū hominū·⁊ illa diciť·phagipha
nia a phagin·qđ eſt bucca ſiue cōmedere·ſed
de hac nil hodie agitur· Preterea dubitatur
vtrū hoc ꝯtigerit iſta die·tum qꝛ in originali
bede non ſic legitur·tuȝ quia io·vj·vbi de hoc
miraculo agitur dicitur·Erat autem ꝓximum
paſca ⁊c· Jdeo aūt iſtitutū fuit hac die feſtū đ
tribꝰ miraclis·quia hec dies fuit antiq̄tꝰ cele
bris in honore auguſti ceſaris ꝓpter tripliceȝ
eiꝰ triumphū quo ſuo tempe romano imperio
tres regiones ſubiugauit·ſcȝ parchiam egip
tum·et mediam· Jllam ergo celebritatē ecclia
in meliꝰ ꝯmutauit·viȝ ad celebrandū xp̄o pro
eius triplici miraculo·Jn quibuſdam eccleſijs
nō diciť hac die ad nocturnos·dn̄e la·in·a·nec
deus in adiutoriuȝ·nec gloria patri·nec ymnꝰ
ad notandum ꝓmptitudineȝ genciū·que ſtatim
ſtella apparente venerūt ex arrupto·ergo ad
nocturnos venitur·q̄ſi ip̄o facto dicat eccleſia
quibꝰ nō eſt narratū đ eo veniebāt·⁊ q̄ nō au
dierunt ꝯtemplati ſūt·pſa·lij·c·Vel pōt dici
ꝙ in hoc feſto fit ꝑcipue mencio de gētiliū cō
uerſione quos illi tres magi inicialiter ꝑceſſe
runt Quia ergo ꝯuerſio ipoꝝ gentiliū adhuc
erat imꝑfecta·quia in paucisſimis·ſcȝ in ipſis
tribꝰ magis Jdeo in ſignū huiꝰ eccleſia omit
tit cantica·que iam ꝯuerſorum ſeu ꝑfectorum
eſſe videnť·ſicut gloria patri·ymnuȝ·⁊ huiuſ
modi hac etiā de cauſa non ꝑmittiť·dn̄e labia
in·ap·nec deꝰ in adiutoriuȝ·quia ſcđm ap̄lum·
Corde crediť ad iuſticiā·ſcȝ ꝑus·ore autē con
feſſio fit ad ſalutem·ſcȝ poſtea· Inuitatori
um etiam non diciť ꝓpter·iij·raciones·Prima
ad oſtendendū ꝙ eccleſia in ꝑmicijs ſuis venit
de gentibꝰ ad dominū non inuitata vel vocata
per ꝑconē aliquē·ſed ſola ſtella duce·Juxta il
lud nemo nos ꝯduxit·vt ſic incuciať erubeſcē
cia eis qui tarde credunt cum multos habeant
ꝑdicatores·Magi eīn non vocati venerūt ado
rare criſtū Secunda vt nos qui quotidie imi
tamur et excitamꝰ ad orādum ⁊ deꝑcanduȝ deū
videamur deteſtari inuitatōem fraudulentam
herodis dicentis magis Jte et interrogate di
ligenter đ puero ⁊c· Tercia eſt cauſa·qꝛ ip̄a
res nos inuitat·ſcȝ ſtella ꝑ quam ſignificať fi
des que ducit nos ad deum·et illuminat nos in
nocte huiꝰ ſeculi· Quarta quia p̄s·venite·q̄
ideȝ dic·diciť in nocturnis ⁊ ſic idem repeti vi
dereť·licet ergo hac die nō dicať inuitatoriuȝ
tamē p̄s inuitatoriꝰ·ſcȝ·venite exultemꝰ i ter
cio nocturno ad ſeptimā antiphonam dicitur·

ad oſtendenduȝ ꝙ i tercio tempore ſcȝ gracie
ſufficiēter inuitata eſt eccleſia de gētib9 ⁊ nul
lus ſe excuſare poteſt · qꝛ in omnē terraȝ exiuit
ſonus eoꝝ · Et quia tercio tempore · ſcȝ gracie
data eſt vniformis gracia in plenitudine · Di
citur ergo ad · vij · antiphonā · ad notandū · ꝙ per
baptiſmū datur ſpirit9 ſeptiformis · Per ebdo
madam dicitᷣ inuitatoriū in pſonam magoruȝ ·
alijs que viderāt nunciancium · Leguntᷣ autem
tres lectiones de yſa · qui expꝛeſſius loquitur de
criſti natiuitate de qua · ſiue de nati apparicione
hoc feſtum eſt · Sed queritᷣ quare in quibuſ
dam eccleſijs in pꝛincipio tercij nocturni hui9 fe
ſti cantitur pſ · Deus noſter refugiū cum anti ·
fluminis ⁊c̄ · Cum ipſe pcedat in ordine pſalte
rij vltimū pſ pme nocturne · et omnes ſecunde
Reſpondēdo terciū nocturnū recolit nouū teſt ·
quod eſt temp9 gracie · quapꝓpter hoc terciuȝ
nocturnū habet in capite antiphonam · Flumi
nis que cum dicto pſalmo · nouum tangit teſt ·
⁊ ideo dict9 pſ tūc · et nō p9 dicitur · Preterea
an · ipſa hȝ alleluia qd non ponitᷣ i antiphonis
pme vel ſecūde nocturne · vt dictum eſt ſub na
tali Rurſus ideo ponitᷣ in vij · loco · quia per
tinet ad ſeptiformem gracie ſpiritum per vim
baptiſmi collatum · Sequētes etiam antiphōe
cum ſuis pſ · nouū indicant teſt · Et hij tres pſ
mōſtrant commocionē genciū cōtra pdicationeȝ
apłoꝝ · ſubuerſionē ydoloꝝ ⁊ cōuerſionē fideli
um Romana tamē eccleſia dictā antiphonā flu
minis cum ſuo pſalmo ponit in pmo nocturno
et pſ · venite in tercio · ſcd̄m rectum ordinatuȝ
et naturalē ordinē pſalmoꝝ · et cōgrue qꝛ gen
tes tempe gracie venerūt ad fideȝ · Et attēde
ꝙ antiphone in pma pꝛochia ſiue nocturna · cō
tinet ſacerdotes · et ſecunda reges in tercia vſ
ꝗ ad āgelos puenitᷣ Poſt terciū nocturnū ſta
tim cantatᷣ euāgeliū luce Factum eſt autē · in ꝗ
de baptiſmo ſaluatoris plene agit · et eius ge
neologiam deſcribit · quia vt pmiſſum eſt hoc
feſtum de natiuitate eſt · Notādū aūt eſt ꝙ ma
theus in euāgelio · Liber gnacionis enumerat
generacōeȝ illam incipiēs ab abrahā deſcēdē
do vſqȝ ad ioſeph virum marie · de qua nat9 eſt
iheſus ⁊c̄ · oſtendēs per hoc ꝙ a ſūmo celo fuit
egreſſio eius · et qualiter domin9 ad nos deſcē
dit · Similiter yſa · xj · Dona ſpiritusſancti enu
merās vltimo ponēs timoreȝ dicit et repleuit
eum ſpiritu timoris domini · Sed lucas in hoc
euāgelio Cum factum eſſet · illa enumerat aſcē
dendo · quia poſt baptiſmū eam enumerat · nec
ſiſtit eā i abrahā · ſȝ in eadē vſqȝ ad deū pcedit
p gradus ſic · ꝗ fuit heli ⁊c̄ · oſtēdens p hoc ꝙ a
baptiſmo iter eſt ad deū · ſed hoc ꝗſi p quoſdā
gradus virtutū · qui ſignificantᷣ p patres gra
datim ordinatos · ⁊ tangit filios ſecundū legē
non ſecundū naturam ſic · qui fuit nathan · qui
fuit dauid ſuple fili9 · ſcȝ adoptiu9 · Vna ergo
generacio deſcribitᷣ deſcendendo · altera aſcen
dendo · qm̄ vna carnalis · altera ſpiritualis · In
vna ponitur genuit · vbi carnalis generalis et
temporalis ſucceſſio expꝛimitur · In altera poni
tur · qui fuit vt notetᷣ ſpiritualis generacōnis
adoptacio · et deſcribitᷣ aſcēdendo · vt notetur
ſpiritualis aſcenſus · pma terminata eſt in vir
ginis ptu · ſecunda nobis inchoata eſt per bap
tiſmū Tria ergo ſūt euangelia huius ſolēnita
tis · Vnum eſt de baptiſmo · ſcȝ · Factum eſt · Se
cundū de magis · ſ · Cum nat9 eſſȝ iheſus · quod
dicitur in miſſa · ⁊ ibi dicitᷣ · ſicut enī ſcriptum ē
per pꝛophetam · ſcȝ micheam · c · v · Terciū eſt de
nupcijs · qd dicitᷣ in dominica ſequenti poſt fe
ſtum beati hilarij · Sane pmiſſa duo euange
lia de gnacōe xpi de nocte dicuntᷣ · vnū in nati
uitate · alteꝝ in epiphia · quia vtraqȝ xpi gnacō
fuit in nocte · i · obſcura ⁊ pꝛorum ſenſib9 nō in
tellecta · De hoc etiā ſub natali dictū eſt · Poſt
euāgelium eccleſia exultando dicit Te deū lau
damus · Parum ergo agitᷣ de baptiſmo domini
in nocturno officiō · ſed ſuppletᷣ i octaua · in qua
agitur de apparicione facta igitᷣ baptiſmo pre
ſertim in antiphonis laudum que oſtendunt of
ficium baptiſmi in nobis · ſcilicet vt baptizemꝰ
vt a peccatis per nrm̄ lauacrū abluamꝰ · Omes
enī vnius et ſeptimi thoni ſūt · vni9 ad notan
dum eccleſie vnitatē in qua ſolum baptiſma ꝓ
deſſe poteſt · Septimi ad notandū ꝙ in baptiſ
mo datur ſeptiformis gracia ſpiritusſancti · ul
qꝛ p baptiſmū puenitᷣ ad ſeptimam etatē quie
ſcenciū · Si enī aliquis ſtatim poſt baptiſmum
digne acceptū decedat mox recipit pmaȝ ſto
lam que datur in ſeptima etate · i · in ſecūda ve
ſpera · Antiphona vero ad magnificat eſt oc
taui thoni · quia in veſpera mundi nobis dabitᷣ
ſtola ſecūda · i · gloria corpis · ꝗ in octaua eta
te nos receptores ſperam9 · Duplex eſt enī mū
di veſpera pma eſt ſexta etas ſcd̄m ꝙ domin9
dicitur in veſpa mundi nat9 · Iuxta illd · vergē
te mundi veſpere · Secunda eſt finis mundi in
qua vel poſtꝗ dabitᷣ nobis gracia carnis & ꝗ
dicitᷣ · Ad veſperā demorabitᷣ flet9 · Nam vſqȝ
tunc erit fletus miſerie noſtre · ſed tunc erit fi
nis Dicitᷣ etiā ad horas capitulū illud Surge
et illuminare et illud ſup te ⁊ illud · Inūdacio ꝗ
ſūt yſa · lx · c · Miſſa ſiue diurnū officiū ſimilitᷣ p
tinet ad pmū pꝛincipale ⁊ pcipuū miraculū · ſcȝ
ad pmicias tēpoꝝ genciū et ad munera mago
rum · et ad xpi natiuitatē · vn̄ introit9 qui ſumi
tur de yſa · licet non ſit incōtinue eſt Ecce adue
nit ⁊c̄ · Eccleſia enī de gētilib9 electa ꝓ ſuo vo
catōis inicio gaudens grōſum laudis pconium
offert deo ꝓ ſua ſalute · d · Ecce ⁊c̄ · q · d · Ecce i
pꝛopatulo eſt ꝙ dn̄s natura dn̄ator effectu adue
nit · i · ad nos venit · i · carnē aſſumpſit · Velut al
ludam9 pſenti diei ad nos venit · i · qui in carne
latebat · per multa ſigna de9 eſſe apparuit · vt
p ſtellam · p magoꝝ munera · per vocē pater
nam · ⁊ per ſpiritūſanctū in colūba · et ꝓpter h
vtitur aduerbio demōſtrandi ecce oſtendens
apparicionē filij dei quaſi ad oculū per pmiſſa

Epiſtola· Surge et illumiare · Et graduale
Omnes de ſaba ꝛc̄ ·ſūt de eodem· et ſumuntur
de yſa ·lx·c· Et euangelium de eodem· ſcilicȝ
Cum natꝰ eſſȝ iheſus ꝛc̄·qđ eſt math·ij·c· Ex
quo ſumunẗ allā·et cōmunio· Sicut aūt matu
tino officio fit ſupplecio in octaua vt iam tactū
eſt·ita ⁊ miſſe officio ſimpliciter fit ſupplecō
Nam introitꝰ miſſe hodierne notat gaudiū gē
cium de aduentu ſaluatoris exultanciū· ⁊ ī col
lecta hortatur gētes ad ꝯtemplandā eius ſpe
ciem puenire quā ꝑ fidem cognouerunt· Reli
quū totū eſt de miraculo huiꝰ diei · ſcȝ de gen
tilibꝰ ꝑ ſtellam ductis · Non eſt etiam ꝓtermit
tendū ꝙ in ytalia in miſſa huiꝰ diei futurū pa
ſca populus annūciaẗ· Sacerdos nāqȝ vł aliꝰ
poſt offertorium dicit alta voce annuncio cari
tati veſtre gaudiū magnū qđ erit omni ꝑplō·
quia ·lxx· erit tali die·et paſca tali· In conci
lio vero brathareñ·ita legiẗ placuit vt poſt=
ꝙ omnia in cōſilio ſacerdotū fuerint ordinata
ſupuenturū ipſius anni paſca· quo kalendaꝝ
die·id eſt quo die añ vel poſt kalēdas· vł quo
ta luna debeat ſuſcipi a metropolitano epiſco=
po intimetur· ꝙ ceteri epiſcopi vel reliquꝰ cle
rus breuiculo ſubnotantes vnuſquiſqȝ in ſua ec
cleſia aduenientē natalis domini die poſt euā
gelicā lectionē populo annūcient· hoc tamen
non vbiqȝ ſeruatur· Rurſus in concilio car
thagineñ· ſtatutum eſt ·vt dies paſca formata
rum·ſcȝ literarum ſubſcriptione omnibus inti=
metur dies vero concilij ·xi· kał ·nouembris ſer
uetur· Quidam autem vltra montani epiſcopi
in ſynodo quā celebrāt die mercurij· proximio
ri feſto beati luce premiſſa annunciāt· Quidam
aſſerunt in vigilia epiphanie ieiunandum fore
eo ꝙ ſibi proprium officium appropriatur· et
alleluia in officio niſi in dominica interueniat·
ſubticetur et dicitur euangelium· defuncto he
rode· quod eſt math·ij·c·

¶ De octaua epiphanie·

IN octaua epiphanie in omni cantu et in lectio=
ne yſa· que legiẗ pro epiſtola· ſcilicet Domine
deus meus· agitur de baptiſmo· vnde ibi diciẗ
Exultēt ſolitudines iordanis Ideo quia in ior
dane vim regeneratiuā dominus contulit aqs·
inſtituendo baptiſmum ·et quia gentes que a
deo ꝓpus erant quaſi in ſolitudine deſerti·ad eū
redeūt· Octaua ergo epiphanie ſupplecōis
eſt· vt in ti· ꝓcedenti dictuȝ eſt· quia ſicut ī fe
ſto recolimꝰ· quomodo criſtus baptizatꝰ eſt·
ita in octaua rem ꝓpter ꝙ baptizatꝰ eſt· quod
antiphone illius diei oſtendunt· In octaua
igitur de ſecundo epiphanie miraculo· ſcilicet
de baptiſmo iubilaẗ· ut in an· veterē hominem
et ceteris que ſequuntur · que quia tranſlate
ſunt de greco in latinum grauius continēt in
dictamine poeoma· Et ſunt de ſeptimo thono
quia pertinent ad baptiſmū · vbi ſeptiformis
gracia ſpiritus ſancti operatur · Et ſunt nouem
quoniam per ianuam baptiſmi peruenimꝰ ad
conſorcium ix· angelorum· Sunt tamen octo ſ
hoc expreſſiꝰ agentes· propter veram octauā
ad quā baptiſma ducit· Et merito baptiſmi of
ficium ad octauam defertur· quia vicem tenet
circūciſionis· que in octaua celebratur· et can=
tatur hac die inuitatoriū· quia predicantibus
apoſtolis ad baptiſmū ſunt homines inuitati·
Quedam vero eccleſie dicunt hac die ad miſſaȝ
euangelium · venit iheſus a galilea· quod eſt
math·iij·c· Alie dicunt· vidit iohannes iheſuȝ
venientē ad ſe· quod eſt iohānis·j·c·et epiſto
lam· Surge illuminare·

¶ De prima dominica poſt epiphaniam·

DE prima dominica poſt epiphaniaȝ
ſcilicet infra octauas dicturi premit=
timus· ꝙ ab epiphania vſqȝ ad lxx·
poſſunt eſſe ſex dominice ad plus· et
vna ad minꝰ· In quibus omnibꝰ intendit eccłia
in nocturnis officijs oſtendere· apparicōeȝ do
mini vt ſtella oriaẗ in nobis que ducat nos in
bethleem ſuperiorem· et fere oīa que hoc tē
pore dicuntur ad gaudium pertinent· verūta=
men vero non niſi tres ex ipis dominicis ꝓpri=
um habent officiū· et ideo quando quatuor ſūt
ad plures ſequēs officium dicitur in quibuſdā
eccleſijs· in prima dominica poſt octauas· quā
do vero ſunt tres dominice tantū dicitur in do
minica īfra octauas· ¶ In hac ergo dominica
ſcilicȝ infra octauas monet nos eccleſia ī intro
itu vt offeramus domino aurum· quia rex re=
gum eſt· et thus quia deus deorum· et hoc idē
facit in duabus ſequentibus· Et eſt introitus·
In excelſo throno vidi ſedere virum quē ado
rat multitudo angelorum · quod ſumptum eſt
de illo loco yſa· vidi dominum ſedentem ſuper
ſolium excelſum ꝛc̄· ꝙ enim hic dicit thronum
dicit ibi ſolium· quod idem eſt · et ꝙ diciẗ hic
multitudo angeloꝝ idem eſt· etiam quod dici
tur in yſa· ꝙ angeli canebant ſanctus ſanctus
ſanctus· Sane thronus excelſus eſt eccleſia
in qua ſedet deus que monet nos vt adoremus
criſtum· ſicut verum regem· Epiſtola vero mo
net nos· vt offeramus mirram dicens· Obſecro
vos per miſericordiam dei· vt exhibeatis cor=
pora veſtra hoſtiam viuenteȝ ſanctā· deo pla
centem ꝛc̄· ad ro· xij· c· per hoc oſtenditur mir
ra· que intelligitur in carnis mortificacōe
Euangelium eſt de apparicione domini· Cū
factus eſſet iheſus annorum ·xij· Luce·ij·cap·
vbi ſequitur mater eiꝰ inuenit eum in templo
diſputantem cum ſapientibus· et docentem·
Poteſt etiaȝ dici· ꝙ ad hoc vt efficiamur thro
nus in quo dominus ſedeat· tria ſunt nobis ne=
ceſſaria mundicia carnis· humilitas mentis· et
exultacio in domino· Ad mundiciam carnis·
inuitamur in epiſtola· vbi dicitur · Obſecro
vos ꝛc̄· vt ſupra Ad humilitatem mentis in
euangelio criſti exemplo de quo ibi legitur ·
quod parentibus ſubditus erat· Ad exultacio
nem in domino in graduali in quo benedicimus

domino qui facit mirabilia ſolus · ⁊ in alleluia
et in offertorio in quo dño iubilare iubemꝰ · In
tereſt tamē inter alleluia ⁊ offertoriū · quia in
alleluia tātum ſemel dicitur · Jubilate deo om
nis terra · In offertorio autem geminatur ſub
diuerſa melodia · Ad notandū ꝙ in gaudio do
mini creſcere debemus · quia ſumꝰ miſticū cor
pus · vñ in euāgelio dicit̄ · Puer autem creſce-
bat ⁊c̄ · In ↄmunione que eſt luc · ij · notat̄ criſti
humanitas · ſecundū ꝙ̄ vocat eum filium · ⁊ q̄ſi
increpans dicit Fili quid feciſti nobis · ſic ⁊ eci
am deitas ſecūdū ꝙ̄ ipe dicit · neſciebatis quia
in hijs que ſūt patris mei oportet me eſſe

¶ De dominica ſecunda poſt epiphaniam

In hac ſecunda dominica que eſt prima poſt oc
tauas in ſequētibꝰ dominicis cantat̄ in quibuſ
dam eccleſijs ad veſperas in ſabbatis · Reſpō-
ſoriū · Peccata mea dñe ſicut ſagitte infixa ſūt
in me · ſed anteꝙ̄ vulnera generent · i me · id eſt
pc̄ta alia · ſana me ⁊c̄ · Et ꝓpter eandē cauſā dr
in reſponſorio matutinali · Domīe ne in ira tua
Oſtendit em̄ eccl̄ia ſuis filijs penas ignis pur
gatorij et inferni · quia ↄmedendus ē agnꝰ pa
ſcalis cuꝫ lactucis agreſtibꝰ ⁊ vt molam̄ inter
duas molas ſpeꝫ · ſcꝫ et timorē · Quia vero intē
dit eccl̄ia nob̄ maifeſtare fidē filij dei vt dictuꝫ
eſt · quod ſit melius per epiſtolas pauli · ⁊ p̄s ·
Jdeo legunt̄ epiſtole ⁊ pſalmi cātant̄ Omnia
em̄ fere reſponſoria ab octauis epħie vſqꝫ ad ·
· lxx · ſunt de dauid non de bellis · ſed de p̄s · In
quibus inſtruim̄ de bonis operibꝰ · quia fides
ſine operibus mortua eſt · ⁊ quia maxime i pſal
mis dei miſericordiā imploramꝰ · et ꝓpter hoc
quidā legunt · de pſalmis hoc tempe · vt ſic re
ſponſoria lectionibꝰ cōreſpondeant · ſed certe
p̄s · legi nō debēt · niſi ꝓut q̇dam faciūt triduo
ante paſca · Et nota ꝙ pene omnia reſponſo
ria dominicarū huiꝰ tempis vſqꝫ ad lxx · ſumū
tur de nocturno dominicali · ⁊ de quinqꝫ p̄s · q̇
ſecunt̄ · ſcꝫ · Deꝰ deus meus reſpice et alijs · Re
ſponſoria ſecunde ferie ſimiliter ꝺ eius noctur
no ſumunt̄ · et ita fere de omnibꝰ alijs · Epiſto
le vero pauli legunt̄ p̄mo quia ipe p̄ ceteris ꝺ
fide locutꝰ eſt · per ꝙ̄ quaſi p ſtellā xp̄s cogno
ſcitur · In illis em̄ ad penitenciam reuocamur ·
Secundo · quia ſicut ꝓphete naſciturū dominū
p̄dixerūt et maxime yſaias · vñ yſaiam añ nati-
uitatē domini legimꝰ · ita et apoſtoli deū natū
p̄dicauerīt ⁊ maxime paulꝰ qui plus alijs labo
rauit · vñ eius epiſtolas poſt natiuitatem legi
mus xp̄m natum oſtendētes · Breuiter autē no
tandū eſt ꝙ ꝑ natiuitate ſaluatoris varijs mo
dis a die natiuitatis vſqꝫ ad octauā epħie oſtē
ſa exultauimꝰ · veꝝ quia exultacōneꝫ que eſſe
debuit ſp̄ualis · pene om̄s ↄuertimꝰ in carnalē
cōmeſſacōibus ebrietatibꝰ · et iocis inutilibus
vacātes · inde eſt ꝙ in hac dominica que eſt p̄
ma poſt octauaꝫ epħie · in officio nocturno hy
ſtoriā dñe in ira ⁊c̄ · cantamꝰ in qua domini mi
ſericordiā implorāmꝰ et p̄ penitēcie lamentū
peccata deflemus · Et quia quolibet die pec
camꝰ · ideo quelibꝫ dies ſua debet habē ſpeci-
alia officia · ſcꝫ reſpōſoria · Dies ergo domini-
cus habet ſua · ſcꝫ · ix · Et ſcd̄a feria habē debet
ſua · ſcꝫ tria · et ſic ꝺ alijs · ſicut em̄ in ebdomada
ante natiuitatē ad notandū ſaluatoris deſide-
riū ſingulis diebꝰ ſingl̄a reſpōſoria ⁊ ſingl̄as
an · in laudibꝰ cantauimꝰ ita ad notandū plāc-
tum nr̄m · ⁊ deſideriū penitendi ſingl̄is diebus
poſt octauas epiphanie ꝓpria reſponſoria de-
putamꝰ · et tam in nocturnis p̄s · ꝙ̄ in laudibuſ
matutinis quolibꝫ die dicimꝰ antiphonas ſpe
ciales que feriales dicunt̄ · quia ille tantū in fe
rialibꝰ diebꝰ vel noctibus cantāt̄ · niſi feſtum
impediat excepto tempe quod ē a paſca vſqꝫ
ad octauas penth̄ · Circa miſſe officium ſciē
dum eſt ꝙ introitꝰ huiꝰ dominice eſt · Omnis
terra ⁊c̄ · Et dicitur ad idē qꝺ et aliud officiuꝫ
ſcꝫ ad oſtendendū apparicionē · Sed iſtud totū
plenū eſt hac voce · Jubilate ꝓpter innouacōꝫ
noſtram · quia nouus rex noua lex · apoc̄ · Ecce
noua facō om̄ia · Rurſus ideo i hac dominica
cantat̄ om̄is terra ⁊c̄ · qm̄ auguſtꝰ ceſar ad glo
riam imperij romani · miſit · vt de ſingl̄is ciuita
tibus orbis aliquis romā veniret afferēs inde
tantū terre quantū pugnꝰ claudere poſſet · vt
p hoc appareret om̄s romano impio fore ſub
iectos · ex qua terra facta eſt i vrbe quidā mō
titulꝰ · ſup quē fabricata fuit quedā eccleſia a
romanis ad fidē ↄuerſis · que fuit i hac domini
ca dedicata · qr ergo mōticlus ille de omni ter
ra factꝰ eſt · ideo in feſto dedicatōis illiꝰ eccle
ſie ſup illū ↄſtructe cātatur omnis terra ⁊c̄ · ⁊
ſicut ceſar auguſtꝰ ab oibꝰ mūdi partibꝰ ado-
rabat̄ · a quibꝰ terra illa apportata fuit · ita de
us ab omni terra · i · ab om̄ibꝰ homībꝰ · ſiue ab
omni gñe hominū adorat̄ · Beatꝰ q̄ꝫ greg ·
tali die pacem fecit in orbe · et ꝓpter hoc in col
lecta huiꝰ diei poſuit · ⁊ pacem tuā nr̄is ↄcede
temporibꝰ · hāc igit̄ pacē · et xp̄i verā adoraci
onē opatur vera dilectō ꝓximi ad quā inuita
mur in ep̄l̄a habentes donacōnes ⁊c̄ · ad ro · xij
c · in q̄ monem̄ vt donacōnes a xp̄o habitas ad
alioꝝ edificatōeꝫ exerceamus · vñ ibi dicit̄ ne-
ceſſitatibꝰ ſanctoꝝ ↄmunicātes Ad idē etiā
i euāgelio inuitam̄ exēplo dñi · qui ſicut ibi le-
git̄ in nupcijs mutās aquaꝫ in vinū · et magna
miracl̄a faciēs neceſſitatibꝰ eoꝝ ſubuenit · q̄ꝝ
intererat cōuiuātibꝰ miniſtrare · Sed ep̄l̄a nō
videt̄ ↄuenire miniſterio euangelij · qꝺ ē nup
cie facte ſunt in chana galilee · io · ij · c · Sed bñ
cōuenit · qr ad cōfirmacōeꝫ nr̄am facta ſūt mi-
racula ⁊ dona data nob̄ ⁊ tanꝙ̄ in nupcijs ſpi
ritualibꝰ apponit ap̄lus xx · fercula p̄ncipalia ·
dicēs · ſiue ꝓphecia ſcd̄m racionē fidei ⁊c̄ · Cha-
na em̄ zelꝰ interp̄tat̄ · galilea trāſmigracio · ꝙ
igit̄ nupcie facte ſunt in chana galilee ſignifi
cat ꝙ in corde illiꝰ qui celū · i · ardenteꝫ amorē
habet tranſmigrandi de vicijs ad virtutes · de
mūdo ad patreꝫ · de terra ad celū ſiunt nupcie

et xp̄us dñs ibi eſt cum matre ſua ·hoc eſt em̄
de ꝑmis leticijs·in illo corde vbi ſiunt nupcie·
q̄ xp̄s natus eſt de virgine·ibi mutat̄ aqua in
vinum·i·inſipiditas oportet in leticiā ſpūalē
Ad has ſiqdeʒ nupcias celebrādas Innoc̄·pa
pa·iij·ſtatuit hac die ſtacōʒ apud venerabile
hoſpitale ſpiritusſancti fieri·ubi tāq̄ in chana
galilee eſt celus trāſmigrādi de vicijs ad vir=
tutes ibi ſiquidē poſite ſunt ſex ydrie id eſt in
ſtituta ſūt et pfectiſſime exercenē ſex opa miſe
ricordie que ſūt paſcere eſuriētem·potare ſici=
entē·colligere hoſpitē·veſtire nudū·viſitare
infirmum·adire incarceratum·ꝛ eſt ibi mater
ihesu·qm̄ in honorē beatiſſime marie virginiſ
illius loci eſt eccleſia dedicata·Inuitat̄ etiā ꝛ
filius ihesus cum diſcipliſ ad has nupcias qm̄
effigies ihu xp̄i·que ſudariū ſiue veronica vul
gariter appellat̄·hac die ex inſtitutōe eiuſdem
innoc̄·a domino papa et cardinalibꝰ populis
fidelibꝰ·ad has nupcias pietatis ꝛ miſericor=
die celebrandas·illic cōuenientibꝰ ibi ſolēnit̄
demōſtrat̄ In offertorio autē q̄ſi ꝓ gaudio
coreizamus·qđ ſpūalis facit ebrietas·gemi=
nantes verba tam in offertorio quā in eiꝰ ver
ſibus Gemmam ꝯem̄ illud Iubilate deo omnis
terra ſimiliter illud·reddam tibi vota mea·et
illud·locutū eſt os meum in tribulatōne mea·
Duo enim ſūt genera hoim ꝟba gemmāciū
vel multiplicantiū·ſcʒ coreizantes ꝛ infirman
tes ſiue afflicti·Coreizātes vt hic infirmātes·
vt in verſibꝰ ipꝰius offertorij·vir erat in terra
quod cantat̄ in dominica xxj·poſt penth·Sed
in hoc eſt differencia·qūia hic tam in offerto=
rio·quam in verſibus duplicamꝰ verba·ibi ve
ro tantū in verſibꝰ quaſi ridiculoſe gemmant̄
Et eſt racio quia inſtitutor officij loquit̄ ibi in
offertorio tanq̄ hyſtoriographus rem ſimplici=
ter narrans·et tanquaʒ non egrotās de iob in
tercia pſona loquēs·Cuiꝰ paciencia nob̄ in ex
emplum ꝯmendat̄·in verſibꝰ vero eiuſdem of
fertorij loquit̄ tāq̄ infirmꝰ ꝑ dolore multipli
cans ꝟba dicens vtinā apprehēderent̄ pcta ꝛc̄
Egrotanti em̄ loqui conāti·verba intercipiūt̄
et ſepe incepta vix efferunt̄·reducēs nobis ad
memoriam iob·egrotātē et dolētem·cuiꝰ ꝟba
ſepe repetit more egrotātis·cū anhelitꝰ non
eſt ſanꝰ neqʒ fortis·ꝛ iđo impfecta ſepe repe
tere ſolet·geminant̄ etiaʒ verba in offertorio
quod dicit̄ in dominica q̄nquageſime·et i illo
quod dicit̄ feria q̄nta poſt ſecundā dominicaʒ
quadrageſime Ideo autē hoc ꝑcipue fit in of=
fertorio·quia i eo ꝑcipue oſtendit̄ offerentis
affectus·In poſtcōmunione dicit dñs·jo·ij·c·
Miſtice oſtendit q̄ dominꝰ aquam in vinū mu
tat in nobis·ſcʒ aquam timoris in vinū diuini
amoris·aquā litere in vinū ſpūalis intelligen
cie aquā mortalitatis in vinū immortalitatis

De dominica tercia poſt ephiam·

Tercia dominica poſt epiphaniam·nos
monet adorare cum angelis vnuʒ regē
d·in introitu·Adorate dominuʒ omnes angeli
eius ꝛc̄·Monet etiaʒ nos adorare cum ipis·qr
dixit iohi angelꝰ in apoc̄·Conſeruꝰ tuus ſum
et fratrum tuoꝝ·ſequit̄ ibi·Audiuit et letata
eſt ſyon id eſt eccleſia·Et nota q̄ iſte introituſ
habʒ in ſe feſtū yppapātis·q̄n eſt ſenſus ab oc
taua ſemp vel ipm ꝯtingit·niſi·lxx·impediat·
Inde eſt q̄ verba huius introitus cum verbis
inuitatorij illiꝰ feſtiuitatis cōueniunt·in itro
itu nāqʒ dicitur·Audiuit et letata eſt ſyon·In
inuitatorio vero dicit̄·gaude ꝛ letare ſyon oc
currens deo tuo·quibꝰ etiā ꝯueniunt verba re
ſponſorij illiꝰ feſti·ſcʒ·Adorna thalamū tuuʒ
ſyon·Euangeliū·cum deſcendiſſʒ ihs·math·
viij·c·eſt de ſanacōe leproſi·vbi dicit̄·Domi
ne·ſi vis potes me mūdare·ecce fides·vn̄ dixit
ei·volo mūdare·Sed epiſtola que eſt·Noli
te eſſe prudentes ꝛc̄·ad ro·xij·c·nō videt̄ con
cordare euāgelio·ſed bene ꝯcordat et ꝯpetit
miſtico ſenſui vel intellectui iſtā ſanacō leproſi
ſignificat·q̄ deꝰ vult ſanare nos a lepra vola=
tili·que eſt heretica prauitas que euolat per
totum mūdum et ab omni alia lepra·i·ab omni
peccato per ſtellam·i·p fidē natiuitatis ꝛ ap
paricōis·huic intellectui cōcordat epiſtola et
ꝑmam leprā remouet·cuʒ dicit·Nolite eſſe pru
dentes apud voſmetipos·ꝛc̄·hoc ſolum eſt cau
ſa hereſis·q̄ homo ꝓprio ſenſui vult inniti in i
telligēcia ſcripturaꝝ·Aliam lepraʒ remouet
cum dicit·Nulli malum ꝓ malo reddentes Sed
ſi eſurierit inimicꝰ tuꝰ ciba illum ꝛc̄·Pōt eciaʒ
dici q̄ in officio huiꝰ dominice inuitant̄ ange=
li ad domini oracōeʒ pro ſua reintegratōne q̄
eſt in conuerſione iudeoruʒ et gentilium·vn̄ in
graduali cauſa reddit̄ Ad cōuerſionē gentiliū
pertinet quod dicit̄·Timebūt gētes nomē tu
um ꝛc̄·Ad cōuerſionē iudeoꝝ qđ dicit̄·qr edi
ficabit dominꝰ ſyon·ꝓ hac reintegracione dicit̄
in alleluia·Adorate dominū omnes angeli eiꝰ
Ad idem etiam ptinet euāgelium quo agit̄ de
curacione leproſi·ſub figura iudaici populi·ꝛ
de curacōe cēturionis·ſub figura gentilis po
puli a domino ſpiritualiter curati et cum vtri
uſqʒ populi curatōʒ opatur dilectio ꝓximi·j ō
i epiſtola inuitamur ad eam vbi dicit̄ ne redda
mus maluʒ ꝓ malo·ſed bona corā deo et homi
nibꝰ exhibeamꝰ In offertorio eccřia ꝺ vtroqʒ
pplo collecta deum laudat dicens·dextera dn̄i
fecit virtutē ꝛc̄·Et quia xp̄s vſqʒ in diem iu=
dicij quātum eſt ad corpꝰ miſticū ſemp agetur
Ideo cantat̄ ꝯmunio in pluribꝰ eccleſijs·puer
ihesus creſcebat ꝛc̄·licʒ in alijs dicat̄·Mirabā
tur omnes luce·iiij·c·xp̄s em̄ puulus fuit cum
paucis iudeis cōgnoſcebat̄·et creuit quia non
tantū a iudeis·ſed etiam a gētibꝰ ꝯgnitus eſt·
Illud aūt mirabāt̄ omnes ꝛc̄·Satis bene ꝯ
uenit·quia iudei ꝛ gētiles videntes mirabilia
eius ꝛ audientes dona ammirātes cōuertebāt̄
Sane officia ꝑcedentiū trium dominicaꝝ qui
daʒ referūt ad tres annos quibꝰ dicūt domi nū

poſt baptiſmuꝫ predicaſſe et diuinitatem ſuaꝫ
miraculis declaraſſe·dicunt em̄ eum tribus an=
nis p̄dicaſſe ⁊ parte quarti anni quantuꝫ eſt a
natiuitate vſqꝫ ad paſſionē p̄mū officium refe
runt ad hoc ꝙ angeli legunt̄ miniſtraſſe domi
no poſt baptiſmum· et poſt ieiuniū· ⁊ poſt dy
aboli temtacionem· vn̄ i officio illo dicit̄· quā
adorat angeloꝝ multitudo· quia ergo ange
li in principio iſtoꝝ trium annoꝝ ſtatim poſt
baptiſmū poſt temtacōeꝫ angeli acceſſerunt et
miniſtrātes·Ideo poſt epiphaniā in domica
que occurrit infra octauas cantat̄ in introitu·
in excelſo·Et legit̄ euangeliū·cum factus eſſet
ih̄s ānoꝝ xij·Et bene ꝯgruit·vt illud pꝯ duo
decimā dieꝫ natiuitatis ꝓxima dominica legat̄
ꝙ poſt anno xij·ꝯſtat eſſe pactum·et ſi neceſſe
fuerit etiam in ſequenti dominica repetatur·
Secundum officiū dicunt eſſe de miraculis·q̄a
in ſecūdo anno miraculis manifeſtꝯ coruſcauit
et ideo in ſc̄da dominica legitur epiſtola ī qua
graciaruꝫ dona ſcribunt̄·Et euāgeliū de inicio
ſignoꝝ domini recitat̄ quod etiam ea cōgruit
racione·quia hoc miraculū ſecundo baptiſma
tis anno legit̄ eſſe pactum quo qꝛ litere in ſpi=
ritū ḟre i celū corruptibil̄ incorruptibile muta
cio figurat̄·ideo qꝺ om̄is terra adoret i intro
itu iubilat̄·Tercium officium dicunt eſſe de cō
uerſione genciū et iudeoꝝ ꝓut iam dictuꝫ eſt
quia em̄ in tercio āno ſua nos paſſione redemit
per quā vtrūqꝫ populū ab eterna infirmitate
curauit·ideo legit̄ euangeliū de infirmo ⁊ le=
proſo curati ꝓpter qꝺ fit in cantibꝯ verboruꝫ
geminacio·vt in introitu letata eſt ſyon·et·e·
f·i·⁊ in graduali timebunt gētes ⁊ reges·⁊ i
alleluia exultet terra·et letent̄ inſule·et in of
fertorio·dextera dn̄i·et qꝛ p vtriuſqꝫ xp̄i cura
cionē adauctus eſt numerus angeloꝝ·Ido in
introitu inuitātur ad laudes cuꝫ dicit̄ adorate
qꝛ vero nō cātat̄ putridꝯ humor niſi deponat̄
ſup̄bie tumor·Ido dicit̄ in ep̄lā·vt ad exēplū
criſti pacientis et non percucientis·nō ſimus ma=
lum pro malo reddentes·Hec quidem tria offi
cia nobis inſinuant xp̄i beneficia nob̄ p̄ſtita ad
letificandū corda noſtra·vnde cātamꝯ in offer
torijs·Iubilate·Iubilādū em̄ ē ꝙ nos eduxit
de clauſtris inferni ⁊ liberauit de inferno īfe/
riori· Quartū eſt aūt euangeliū in quo agit̄
de dormicione domini in nauicula ⁊ de excitaci
one ad illam ꝑtem anni referūt in quo dn̄s obi
it ⁊ reſurrexit Dormicō nāqꝫ domini in nauicu
la eſt eius dormicio in cruce ⁊ eius excitacō eſt
eiꝯ reſurrectō·q̄ ſuoꝝ vota cicꝯ fieri exegerit
Quintum euangelium ad hoc refert̄·ꝙ poſt
domini reſurrectionē ſenſū ſuum ſuis aperuit·
vt ſcripturas intelligerent·vnde in eo grates
refert patri·qui reuelauit eas paruulis et abſcō
dit a ſapiētibus huius ſeculi·Omnes aūt ep̄le
huius temporis ad dilectionem criſti ꝑtinēt que
facit vt ſimus inuicē xp̄i membra·Vnde dicit̄ i
prima ep̄lā·ſcꝫ que legitur in prima dominica

poſt octauaꝫ ꝙ donaciones nobis a deo datas
ad edificacionē alioꝝ exerceamus In hac ſecū
da dicitur·ne malum ꝓ malo reddamꝯ·In ter
cia dicit̄ vt inuicem diligamꝯ In quarta dicit̄
vt viſera miſericordie habeamus·Quod vero
dicit in quinta·hoc facit in p̄latis humiliter ſu
biciamur exēplo criſti·qui parentibꝯ ſubiectꝯ
fuit Iterum qꝺ dicit̄ i p̄mo euāgelio·ſcꝫ qꝺ
legit̄ in p̄ma dominica poſt octauam hic aquā
nobis ꝯuertit in vinum·ꝙ in ſecūdo leprā pec
cati tollit·ꝙ in tercio dominū dormiētem exci
tat in nobis·ꝙ in quarta nob̄ ſecreto reuelat·
Poteſt etiam et aliter dici ꝙ ſicut a die natalis
vſqꝫ ad epiphaniaꝫ apparuit ex officijs hūani
tas ſaluatoris·ſic ⁊ in hijs tribꝯ dominicalibꝯ
officijs diuinitas manifeſtaret̄ eiuſdem·Nam i
p̄me dominice euāgelio dicit̄ neſciebatis quia
in hijs que patris mei ſunt oportet me eſſe·in
quo dominus manifeſte declarat ſe eſſe deū il=
lum·ſcꝫ cui miliamiliuꝫ ſeruiūt angelorū ꝓpter
quod in introitu dicitur ꝙ eum adorat angelo
rum multitudo·In ġduali collaudāt·⁊ ad idē
in alleluia et offer·terrā inuitant dicētes·Iu
bilate deo om̄is terra·Sed quia laus ſaluato
ris nō bene ſonat in labijs peccatoꝝ ideo apo
ſtolus in epiſtola p̄hortat̄·et obſecrat vite ſā
ctimoniā·Cōmunio ꝟo ꝯſonat euāgelio In
ſecunde vero dominice euāgelio dicit̄ ꝙ domi
nus ad nupcias inuitatꝯ aquā ꝯuertit in vinū
quod fuit magnū ſue diuinitatis iudicium·So
lus em̄ deꝯ poteſt naturā mutare ⁊ noſtrū cor
ruptibile in gloria repare·ꝓpter qꝺ om̄is ter
ra eum adoret pſallat et iubilet·ꝯfiteat̄ ⁊ lau
det et angelos ad laudāduꝫ inuitat·vt appa
ret in introitu ġdu·alleluia·⁊ offer·Cōmunio
vero ꝯſonat euāgelio·In tercie dominice euā
gelio dicens dominus volo mundare·benigni=
tatē et partē ſue diuinitatis oſtēdit·vn̄ lepro
ſus mūdatꝯ·q̄ſi cor aulatam angelos q̄ hoīes
ad dominū adorandū inuitat dicens in introi=
tu·Adorate dominū et in graduali·Timebūt
gentes in all̄a vero et in offertorio dicēs·dex=
tra domini cauſā reddit·Cōmunio ꝯſonat euā=
gelio·Ecce q̄ euidenter in hijs tribus domini=
calibus officijs diuinitas apparet que vt p̄miſ
ſum ē tres ſūt·qꝛ tribꝯ annis dominꝯ p̄dicauit
Sūt q̄ꝫ nōnulli q̄ totum huiꝯ temporis ſpaciū
ſcꝫ a natali vſqꝫ ad purificatōeꝫ aſcribūt infā
cie ſaluatoris·Ideoqꝫ non debent in eo vt aiunt
fieri ꝯmemoratōes ſanctoꝝ·maxime de cruce
ne obiciat̄·ne coquas edum in lacte matris·Et
ꝓpter hoc etiam in vigilijs nocturnis·d̄ nouo
legitur teſtamēto·ꝓpter p̄ſentē vitaꝫ eiuſdem
hominis xp̄i q̄ dies iſti ſignificāt· Magnus
q̄ꝫ p̄co vel p̄ceptor ſancte natiuitatis paulus·
in legenciū manꝯ accedit qui cum veteri lege
nouā conferens graciam legē ſanctoꝝ dep̄me
bat et legem fidei cum palma iuſticie ſubleua=
bat· Et eſt hoc tempꝯ quedā xl·criſti ꝯſtās
ex duobꝯ perfectis numeris·ſcilicet ex ſenario

duplicato·ꝛ xxviij·duplicatas ſenarij dupli=
cē ſigficāt pfectionez ·ſcȝ humanitatē corpꝭ
et diuīitatez anime vnitas maioris numeri ꝑ
fecti diuinitatis vnitatem· ideo ſi ut in xij· die
bus·ſcȝ qui ſūt inter natale ꝛ apparicōez ·iubi
latur de apparicōne humanitatis· ſic in xxviij·
qui ſūt ab apparicōe vſqȝ ad purificacōnez·de
apparicōe diuinitatis· Hanc quadrageſimā cū
gaudio celebramus· quia criſti incarnacō fuit
gaudium angelorum ꝛ hominum· poſtꝙ quā=
drageſimā ſequiē ypapāti· id eſt p̄ſentacō do=
mini i templum per quam excitamur ad p̄ſētā
dum nos deo patri· Quadrageſima ergo dies
p̄ſentez ſtatū demōſtrāt eccleſie Vbi ꝑ ꝗtuor
mundi ꝑtes ſatagamꝰ vt decalogū impleamꝰ
id eſt iuſte et pie viuamꝰ in hoc ſeculo expec=
tantes beatam ſpem et aduentuȝ glorie magni
dei· in qua p̄ſentacōe apparebit nob dn̄s glori
oſus· Et ideo in hijs diebꝰ cantaē verſus· qm̄
edificabit dn̄s ſyon et videbiē in gloria ſua In
de eſt etiam ꝙ ſicut p̄miſſum eſt circa ypapāti
merito cantaē introitꝰ· Adorate· quia tūc erit
nobis facie ad faciē manifeſtū choros angelo
rum dominum adorare

De dominica quarta poſt epiphaniaȝ·

Quarta dominica poſt ephiam nō ha
bet ꝓprium officium· quia nō ſemper
ſūt quatuor ſeptimane· vſqȝ ad ſep=
tuageſimā· Habet tamē euangeliuȝ
ꝓprium qđ eſt· Aſcendente ihu in nauiculā ꝛc̄
et eſt math· viij·c· ꝛ habeē ibi quomō dominꝰ
mitigauit· et ſedauit tēpeſtatez maris· et dixit
diſcipulis ſuis· cur timetis modice fidei ꝗſi di
ceret· Modica fides eſt cauſa timoris ꝛ tempe
ſtatis cordis· qui eñ habet caritatez nichil ti
met· et hāc habet qui verā fidē habet· et ideo
de caritate ē epiſtola· Nemini eñ quicꝙ debe
atis· niſi vt inuicez diligatis ꝛc̄· que eſt ad ro·
xiij·c· Euangeliū ſignificat· ꝙ ſi xp̄s dormit
in nobis tēpeſtas oriē· qui eñ habet fidē ha
bet deum· vnde aug· Fides in te et criſtus i te
dormit igiē xp̄s in nobis· quādo in nos torpet
fides ꝛ tūc oriē tempeſtas temptacionū in cor
dibꝰ· Redit autē trāquilitas· ſi excitatur fides
que excitaē ꝑ caritatē· Et ideo in ep̄la dici hu
ius diciē· non occides· diliges ꝓximū tuū ſicut
teip̄m· Fides enim et caritas ſerenitatē faciunt
in mente hominis· Hijs tribꝰ ſentēcijs horum
triū euāgelioꝝ reformaē homo omībꝰ modis
Primo eñ mūdaē ſicut leproſus· Secundo ſe=
datur tēpeſtas tēptacionū· Tercio fiunt nup=
cie in corde ipſius· Sȝ p̄mo ponīē euangeliuȝ
de nupcijs· quia dignior eſt ille ſtatꝰ· ꝛ ſūt ibi
tres ſtatus in hominibꝰ ſecundum augmētuȝ
manifeſtacōnis criſti

De dominica quinta poſt epiphaniaȝ·

Euangeliū quinte dominice poſt epi
phaniam ſumitur de math· Confite=
bor tibi pater celi ꝛ terre ꝛc̄· in quo
oſtendiē quibꝰ deꝰ ſe manifeſtat· ſ·
paruulis et māſuetis· vñ dicit· Et reuelaſti ea
paruulis· et poſt· venite ad me omēs qui labo
ratis ꝛc̄· Et bene cōuenit ep̄la ad coll· iij· c· In
duite māſuetudinē et pietatē ꝛc̄· i· induite vos
noua veſte· vt cum nouo rege noui ſitis· Noua
eñ fecit dominꝰ oīa· Alie vero eccleſie legūt
euāgelium· Simile eſt regnū celoꝝ· quod eſt
math· xiij·c·

De dominica ſexta·

Sexta dominica· quia raro contingit
nō habet aliqđ ꝓpriū· niſi oraciones
tantūmodo ſed ei a duabus p̄cedenti
bus mutuatur

De dominica ſeptuageſime·

Poſt tempꝰ renouacōis· ſequiē tempꝰ
deuiacōnis· ſcȝ tempꝰ penitencie· qđ
ē ſeptuageſima· Viſa nanqȝ via que
ducit in bethleem ſupiorem· ꝑ ſtellā
id eſt ꝑ fidem· penitet homo ꝙ deuiauit ab illa
Prenotandū autē eſt· ꝙ ſeptuageſima inſtitu
ta fuit ꝓpter tria· Primo ꝓpter redempcionem
ſabbati vel ſecunduȝ alios quinte ferie: in qua
ſancti patres ſtatuerāt ieiunari· ꝓut iā diceē·
Secūdo ꝓpter repſentacōem· qm̄ repſentat
lxx· annos babilonice captiuitatis prout iaȝ di
citur Tercio ꝓpter ſignificacōez· qm̄ ꝑ hoc
tempꝰ ſignificaē deuiacio exilium· ꝛ tribulacō
tocius humani generis ab adam vſqȝ ad finem
mundi· qđ quidē exiliū ſub reuolucōe ſeptē die
rum peragitur· ꝛ ſub ſeptē milibꝰ annoꝝ inclu
ditur per ſeptuaginta enim dies lxx· centenas
angeloꝝ intelligimꝰ Siquidē ab inicio mūdi
vſqȝ ad aſcēſionē domini ſex milia annoꝝ ꝯpu
tamꝰ Et tūc vero quicqđ tempis ſequiē vſqȝ ad
finem mundi ſub ſeptimo millenario cōprehē
dimus cuius terminū ſolus deus nouit· quia hō
deꝰ pater in ſua poſuit poteſtate· Nec mireris
deꝰ eo qđ dictum eſt de ſex milibꝰ annoꝝ· diui
ſimode eteni anni ip̄i ꝯputanē Naȝ et alij dix
erunt· ꝙ ab origine mundi fuerūt ſolum quin
qȝ milia ꝛ ducenti anni vno minꝰ vſqȝ ad xp̄i
natiuitatē· vel ſecundū alios vſqȝ ad paſſionez·
ſecūdū alios vero vſqȝ ad baptiſmū eiꝰ Alij
dixerunt ꝙ ab adam vſqȝ ad natiuitatez criſti
ſecundū carnē cōpleta fuerūt quinqȝ milia du
centi· xxviij· anni· In hiſtorijs legiē qđ ſecun=
dum ſeptuageſimā ab adā vſqȝ ad xv· annū im
perij Julij ceſaris ꝯputanē anni· q̄nquies mil=
le ducenti vigintiqn̄qȝ· Sed ſcđm hebraicā ve
ritatē ꝗtuor milia· cōputacō tamē ſex miliū an
noꝝ a methodio pocius miſtice quam cronice
eſt vera inuenta· Criſtꝰ igiē in ſexta mūdi eta
te nos ab hoc exilio i ſpe et eterne retribucōis
reddita innocēcie ſtola per baptiſmū eripuit·
Sed cōſumacio tempe noſtri exilij vtraqȝ ſto=
la pfecte decorabit vt iam diceē· Sciendum
aūt eſt qđ quinqȝ ſūt ſeptuageſime Prima ē
ſeptuageſima annoꝝ· ſ· iudaice captiuitatis· i
qua fuerūt iudei captiui in babilone lxx· annis
De ꝗ hieremias· dicit Tdemini in manu hoſtili

et ſeruietis nabuchodonoſoꝛ ſeptuaginta ānis
et eſt ſic cōſtruēdū·trademini in manu hoſtili
ſcꝫ nabuchodonoſoꝛ et ſeruietis lxx·ānis·Nō
enī nabuchodonoſor vixit tot annis· Secū-
da eſt ſeptuaginta dieꝝ que incipit in hac do
minica qua cantaꝰ circūdederūt: ꝛ terminatur
in ſabbato in albis·ſecūdum alios in paſca·ut
iam diceꝰ· Tercia ē ſeptuageſima ꝑegrina
cionis nr̄e·ſcꝫ totū tempꝰ huiꝰ vite· qđ ſeptē
dierum reuolucione agiꝰ· Quarta eſt ſeptua
geſima ebdomadaꝝ·q̄ ſimiliter incipit A circū
dederunt·Sed terminaꝰ in ſabbato· quo cāta
tur ſicientes Quinta eſt ſeptuageſima etatuꝫ
ſcꝫ ſeptem etates· quaꝝ ſunt ſex morienciū et
ſeptima quieſcēcium· Haꝝ autē ſeptuageſi-
marum due ſunt figuratiue ·ſcꝫ ſeptuageſima
etatum·ꝛ ſeptuageſima nr̄e ꝑegnacōis·Tres
ſunt figurate·ſcꝫ ſepuageſima annoꝝ dierum
et ebdomadaꝝ·De vltimis duabus ꝑmo dicen
dum eſt·Nam lxx·ebdomadaꝝ ·figurat ſeptu
ageſimā etatū ·vt ebdomada ꝓ etate ponaꝰ·
Inde eſt ꝙ i ſeptima etate anime fideliū reqe-
ſcunt·licet q̄dā ad tempꝰ ſint in purgatorio·
Et idcirco in pn̄cipio ſeptime ebdomade can-
tatur·Letare hieruſalē vbi ponūtur tria v̄ba
leticie·ſcꝫ letare·gaudentes·et exulteris· quia
ſancti in ſeptima etate gaudēt de viſione trini
tatis·Et ſecundū qđ viſū eſt doctoribꝰ·Iuxta
ſeptuageſimaꝫ ebdomadaꝝ facte ſūt ille deno
minacōes·ſ·ſeptuageſima·ſexageſima·qn̄qua
geſima ꝛ quadrageſima Vn̄ lxx·dicta eſt·quia
ſeptima eſt ab illa in q̄ cātaꝰ letare hirl'm ſexa
geſima qꝛ ſexta ē ab' illa qn̄q̄geſima qꝛ quīta ē
ab illa q̄dꝛageſima q̄ ē q̄rta Et ſi forte queraꝰ
q̄re non diciꝰ triceſima q̄ eſt tercia ab illa·Re-
ſpondeꝰ ꝙ ſecundū varios varie inchoaꝰ abſti
nencia·Naꝫ regulares incipiunt ieiunare a lxx
greci a·lx·clerici a quīquageſima ·tota milicia
criſtiana a xl·additis q̄tuoꝛ diebꝰ ebdomade ꝑ
cedētis Sed videꝰ pocius debere dici ſepte
na quam ſeptuageſima·quia ſicut dictuꝫ eſt nō
ſunt niſi ſeptem ebdomade a circūdederūt me·
vſqꝫ ad ſiciētes·Sed idcirco hoc ſit vt in hac
ſeptuageſima aliquomō reſpōdeat·ſeptuage-
ſime iudaice captiuitatis· ſicut enī mlti ex illis
autoritate tirij· qui cognominatꝰ ē xp̄s in pa
triam redierūt·ꝛ in fine om̄s ita et ante finem
ſeptuageſime etatū·que ꝑ ſeptuageſimam eb
domadaꝝ figuraꝰ·multi ad patriam ꝑ xp̄m re
dierunt·et tandē omnes redibūt Aiūt etiaꝫ
quidā ꝙ ſeptuageſima ſic diciꝰ·quia habet ex
oꝛdium lxx·dieꝝ quos ꝯtinet ſexageſima·quia
habet inicium ſexaginta dieꝝ quos cōtinet ꝛ
ſic de quinquageſima et quadrageſima ·Nūc di
camus de tribꝰ ꝑmis·Nempe·lxx·dieꝝ repſē-
tat ſeptuageſimā annoꝝ·ꝛ figurat ſeptuage
ſima·ſiue tempꝰ noſtre ꝑegrinacōis·de q̄ iā di
ceꝰ Viſum eſt autem magno impatoꝛi karo
lo·ꝙ ſeptuageſima·ſexageſima· quinq̄geſima
et quadrageſima non ꝓpter numeꝝ ſic denomi
nentur nō enī a ſeptuageſima ſunt lxx dies ſed
tantum·lxiiij·nec a ſexageſima·vſqꝫ ad paſca·
ſunt ſexaginta dies·ſed tantuꝫ quinquaginta
tres·ſed ſic dicta ſunt ꝓpter cōſequenciā nume
randi dicta ſūt hoc modo·quia enī in lege pre
ceptum erat·vt ꝑmicie et decime darenꝰ deo·
placuit ſanctis patribꝰ ſoluere decimas dieꝝ
ꝯſtituēdis ꝓ huiuſcemodi decimis quadrage
ſimam·nam ab officio inuocauit vſqꝫ ad paſca·
demptis dominicis diebꝰ ſūt triginta ſex dies
qui ſunt·decima·trecēteſima ſexageſima dieꝝ
ex quibꝰ annus ꝯſtat · Supſunt tamen quiqꝫ
dies in anno qui videntur remanere indecima
ti de quo diceꝰ ſub quarta feria quīquageſime
et eſt vocatum tempꝰ illud q̄dꝛageſima· quia
habet ſex ſeptimanas ꝑut iam dicetur·ſub pri
ma dominica q̄drageſime Theleſphoꝛꝰ ro
papa et greg̃·volētes·ꝙ clerici aliquid adice-
rent ad penſum ſācte religionis · et vt plus q̄
laici ieiunarent adicierūt ſeptimā ſeptimanam
et vocatum eſt tēpus illđ quinq̄geſima ꝓpter
duas cauſas·ſcilicꝫ·quia quinq̄ginta dies ſunt
ab eſto michi·vſqꝫ ad dieꝫ ſāctam paſce ꝛ etiā
ꝓpter ꝯſequenciā numerādi·Nam poſt lx· ſeqꝫ-
tur quīq̄geſima·Preterea ſicut ꝑ ſex ebdoma-
das ſex miſericoꝛdie opera intelliguntꝰ ſic et ꝑ
ſeptem ebdomadas ſepteꝫ modi ſignificāꝰ qui
bus crimina remittuntꝰ·ſcꝫ ꝑ baptiſmū·ꝑ mar
tirium·ꝑ elemoſinas ꝑ indulgenciā·ꝑ ꝑdicaci
onem·ꝑ caritateꝫ·et ꝑ pniam·Poſtea vero qꝛ
ꝑus ſtatutū erat ꝑ greg̃·ij·ſiue iunioꝛē· ꝙ xp̄i
ani deberēt quinta feria ieiunare·Melchiades
papa inſtituit ꝙ nemo ieiunaret in quinta fe-
ria ſic·nec i ꝑma vt ſicut prima feria ſolemnis
erat ꝓpter dn̄i reſurrectionē · ita et q̄nta feria
eſſet ꝓpter eius cenā et aſcēſionem ·Vn̄ adhuc
die ipa lacius ꝓcuranī ·Et idcirco placuit ſāc
tis patribꝰ addere octauā ebdomadā in redēp
cionē quintarū feriaꝝ·et vocatū eſt tempꝰ il-
lud lx· ꝓpter ꝯſequenciā numerandi·Naꝫ ſicut
quinq̄geſimꝰ numerꝰ quadrageſimū·ita ſexa-
geſimꝰ quinq̄geſimū omittaꝰ ·Si enī om̄s qn̄
tas ferias ꝛ primas·id eſt dies dominicos ſub
traxeris ab hoc tempe tantuꝫ q̄dꝛaginta dies
ieiunabiles reſtant·In quibꝰ nō tantum deci-
mas ſolues·ſed ieiunij dominici numeꝝ imple
bis Innoc·ꝗ papa inſtituit ·ne ſabbato ieiuna
reꝰ eo ꝙ dn̄s in ſabbato in ſepulcro quieuit in
ſignum noſtre future q̄etis in qua oīs afflictō
a nobis excludeꝰ Idem etiā ſtatuerūt melchia-
des ꝛ ſilueſter pape·ne ꝓpter abſtinentiā ſex-
te ferie natura nimis debilitareꝰ et idcirco ad
dita eſt nona ebdomada·et vocatū eſt tempus
illud lxx·ſimiliter ꝓpter conſequēciam numerā
di·Nam ſi ſubtraxeris ab hoc tempe om̄es pri
mas ferias et quintas et ſabbata et dieꝫ paſce
nō reſtant tibi niſi triginta ſex dies ·qui vt dic
tum eſt ſunt decima dieꝝ Incipit autē lxx·a
meroꝛe et terminaꝰ in leticia ſicut et paciencia
quā ſignificat ꝛ ſicut pſalmi penitencionales

Itē partē habet in triſticia et partē in leticia
ſemiplena·quoniā qui cum penitencia trāſeūt
ꝑcipiunt vitam eternā·vel animarū beatitudi
nem·vel ſaltem certā in purgatorio expecta⸗ci
onē· Itez incipit a dominica ⁊ terminat̄ in ſab
bato·eo ꝙ a manſione paradiſi noſtra captiuitas
inchoauit·et vſq3 ad futuram requiem ꝑdura
bit uel q2 qui ꝑ pc̄tm a dn̄o nr̄o receſſim9 ꝑ pe
nitēciā ad requiē reuertemꝰ ⁊ terminat̄ ſabba
to in albis·et ſic extēdit̄ per decē ebdomadas
quia per decalogū ad leticiā ꝑuenit̄ Rurſus
incipit a februario·iuxta zachariā ꝑmo·c·qui
dicit ꝙ in vndecimo mēſe ſabaoth · In ſecūdo
anno darij factum eſt ad eum v̄bū domini·ſa⸗
baoth quidē noſtra lingua vertit̄ in virgam·
ſonat em̄ auſteritatē et correctionē·q2 in hoc
tempe ſeptuageſime de peccatis nr̄is ꝑ que ſu
m9 a dyabolo captiuati nos corripe et emūda
re debemus verum ſexageſima in quarta feria
in albis quinquageſima ī die paſce quadrage⸗
ſima in cena domini terminantur nam duo dies
qui ſequuntur·et quatuor qui ſumpti ſunt de
quinquageſima ſuplet locū ſex dierꝝ dominica
rum vt ſic reſpōdeam9 ꝓ modulo noſtri ieiunij
ieiunio dn̄i·qui ieiunauit·xl·dieb9· A ſeptu
ageſima quippe vſq3 ab ſabbatum in albis ſūt·
lxx·dies ⁊ a ſexageſima vſq3 ad quartā feriaz
in albis ſūt lx·dies et ſic de alijs Decebat enim
vt ſicut tres fuerunt iſrahelitici pp̄li de capti⸗
uitate reuerſiones ꝑma ſub ſorobabel·ſecūda
et tercia ſub eſdra vt iam dicet̄·ſic et nos nr̄a
peccata deflentes·et de peccatis miſericordiā
implorātes·tres faceremꝰ terminacōes·ſcz in
ſabbato in quarta feria·⁊ in paſca·vt reuerte
mur ad gloriā triūphantis ⁊ quartam in cena
dn̄i ꝓpter quatuor euāgelia q̄ ī hijs informanꝰ
Sunt autem ſex dies inter pn̄cipiū ſeptuageſi
me ⁊ pn̄cipium ſexageſime·⁊ ſex inter pn̄cipiū
ſexageſime ⁊ qn̄quageſime·et ſex inter pn̄cipi
um quinq̄ageſime·⁊ q̄drageſime Inter finē vo
ſeptuageſime et ſexageſime duo·et inter finez
ſexageſime ⁊ quinq̄geſime duo·⁊ inter finē qn̄
quageſime ⁊ q̄drageſime duo·Similiter et ita
habem9 a pn̄cipio vnū ſenarium ⁊ a fine duos
ſenarios A fine vero habem9 duo·⁊ duplex bi
nariū·qd̄ hoc figuret alicui9 oſtēdit dicens ꝙ
vna fuit mors xp̄i·ſcz mors corpis quam per
vnum ſenariū ſignificam9· Et mors noſtra du
plex eſt·ſcz anime et corpis q̄ ſignificam9 per
duos ſenarios· Criſt9 autē per vnā ſuā mortē
duplā noſtram deſtruxit· Itez vna fuit reſur
rectō criſti·ſcz reſurrectō corpis quā ſigficat
vn9 binari9· Et noſtra redemptō dupla eſt·ſ·
reſurrectō anime a peccato et corpis a corrup
cione quā ſigficat duplex binarius· et criſtus
ſua ſimpla reſurrectione duplā nr̄am muniuit·
Septuageſima ergo temp9 iudaice captiuita⸗
tis repſentat· Siquidē nabuchodonoſor pp̄lm
iudaicum·ꝓpter eius peccata a hierl̄m in babi⸗
lonē duxit·et lxx·annis opib9 duris afflict9 ē

vbi in organis et citharis et alijs inſtrumētis
ſicut cōſueuerat in hieruſalem non cecinit di⸗
cens· Quomō cantabim9 cāticuz nouū domini
in terra aliena·ꝓmo veſtib9 miſerie fuit vſus ſi
nitis vero lx·annis cir9 qui et xp̄s dict9 eſt re
gem babiloni cū ſubiugauit pp̄loq3 redeūdi li
cenciā ꝯceſſit·vnde pars ſub ihū magno ſacer
dote cum zorobabel ad patriaz rediēs templū
hieroſolimis cū gaudio reedificauit·pars aūt
in captiuitate remāſit·vſq3 ad cōplecionē·lxx
annorꝝ·quib9 expletis·ſub dario et aſuero et
q̄daz ſub eſdra ⁊ q̄daz ſub neemia felicit̄ reuerſi
ſūt ⁊ tunc duplex gaudium habuerūt Sane mi
ſtice nabuchodonoſor eſt dyabolus·babilonia
mūdus vel infirn9·hieruſalē paradiſus popul9
genus humanū· Nabuchodonoſor a hieruſalē
populum captiuauit et dyabolus gen9 huma/
num·a paradiſo in hunc mundū·vel in infernum
deiecit·vbi lxx·annis illū affecit· vel quia pre
ſēs vita ſeptez dieruz curriculo voluit̄· vel q2
ſeptem rubib9 annorꝝ includit̄·ꝓut iam ī pn̄⸗
cipio dictum eſt· Popul9 cātica leticie ſuſpen⸗
dit·et gen9 humanū a cāticis exultacionum in
deū ſiluit pp̄lus veſtib9 miſerie vſus fuit et ge
nus humanū veſtimento maledictionis optuz
fuit Juxta illud· Fiat ſicut veſtimentū quo opi
tur popul9 poſt lx·annos·ſub ihū redijt·⁊ ge
nus humanū in ſexta etate per ihm verū ſacer
dotem remeauit·quidā ſub eſdra·quidā ſub ne
emia redierūt Eſdra interp̄tat̄ adiutor·neem a
cōſolator·quia omnes vere fideles et finita hu
ius tempis captiuitate ꝑ xp̄m adiutorē·et per
ſpiritūſāctuz ꝯſolatorē ad patriā ſūt reditu⸗
ri·et tunc duplicatū gaudiū habebunt in glo
rificatōne corpis et anie· Rurſus hec omnia
repreſētat eccleſia a ſeptuageſima vſq3 ad ſab
batū in albis·quia em̄ pp̄lus iſrahel ſiue gen9
humanum deiectum fuit in miſeriā · Idcirco in
cipit·circūdederūt me gemit9 mortis Item
quia ille ſiluit a canticis leticie Ideo eccleſia cā
tica leticie·ſcz alleluia ⁊ glīa ī excelꝯ deo·et te
deū ſubticet· Adhuc quia populus ꝑdidit ve⸗
ſtem virtutū·Jdeo eccleſia veſtib9 cultioribus
⁊ ſolēnib9 vtpote dalmaticis·⁊ tunicelꝯ ⁊ hu
iuſmodi que ſūt veſtes leticie nō vtit̄·ſ3 pocı9
lugubrib9·Jn cibis·ꝗ3 videlicz·ieiunādo triſti
ciam repſēramus·Vn̄ zacharie·vij· Cū ieiuna
retis ꝑ hoc lxx·ānos·nūq̄ ieiunium ieiunaſtis
michi· Ideo ꝑmā ebdomadā greci ieiunio ſā
ctificabāt Item quia ille anno ſexageſimo per
cirum qui criſt9 dictus eſt reditu3 in patriā et
liberacōnez a ſeruitate recipit·ſic ⁊ nos in ſex/
ta etate ſeculi ſum9 ꝑ xp̄m a ſeruitute dyaboli
redēpti nobiſq3 reddita eſt innocencie ſtola ꝑ
baptiſmi remiſſionē · Ideoq3 in ſabbato ſācto
vnum alleluia cantam9·iam ſpe ſalutis eterne
et recupatōis patrie gratulātes et ſicut pars
pp̄li cum ſorobabel reportauit·ps vero ī cap
tiuitate remāſit·ſic et pars fideliū defunctorꝝ
cum xp̄o ſurrexit·ps in expectatōis ꝯſolatōne

remanſit. ſed et quia graues fuerunt labores il
lorum. qui in hieruſalem ſunt reuerſi in lōgitu
dine vie. et in apparatu reddit9. ideo et nos in
preſēti eccleſia laboram9 et ingemiſci9 et tunc
ſtatim poſt alleluia cantamus tractū Laudate
dominū qui laborez ſignificat. dicit᷑ tamē ꝺ lau
de dñi ꝯgratulādo ꝓpter reſurrectōnez Illi
q̄ꝫ cum leticia redeūtes in itinere vexabant᷑. et
nos per totā ebdomadā paſcalē ꝙduale cū al-
leluia cantam9. p graduale laborē. p alleluia
gaudiū deſignātes. Deinde illi oēs ꝯpleto an
no ſeptuageſimo ad patriā ſūt reuſi. et plenam
ſuſceperunt leticiā et nos ſabbato in albis quo
vt p̄miſſum eſt ſeptuageſima terminat᷑ duplex
alleluia cantam9 ſignificantes ꝙ finito auxilij
noſtri tempe captiuitas abſoluet᷑. et ſtola ge-
minabitur. Hoc igit᷑ tempe leticie cantica ſub
ticent᷑. vt p̄miſſum eſt de quib9 dicit᷑ hieremie
vij. faciam quieſcere vocē gaudij et leticie. vo-
cem ſpōſi et ſpōſe. ſiquidez ſpōſus a nob̄ abijt
Cum igit᷑ ſtatum eccleſie nō dum redempte re
colimus et noſtrum incolatū plāgim9. merito
alleluia deponimus. qꝺ ſpecialiter illam glāz
ſignificat de qua dicit᷑ in pſalmo. Exurge glā
mea exurge pſalteriū cū cithara exurgam dilu
culo. Nempe gloria patris eſt filius. qui cit ha
ram noſtre humilitatis aſſumpſit ꝙ in paſſio-
ne fractam. p reſurrectionē in pſalteriū refor
mauit. Non dicunt᷑ etiā alia cātica leticie. tum
quia hoc tempe rep̄ſentat᷑ eccleſie ſtatus. non
dum p xp̄m redempte. et hec cātica ſunt ad cri
ſtum ſpecialiter ptinēcia. tum quia in ipō tem
pore nos peccatores rep̄ſentam9. et in ore pec
catoris nō bene reſonāt p̄conia ſaluatoris Ve
runtamen canticum trium puerorum et gloria
patri. etc. non ſubticet᷑ quia nūꝙ fuit aliqꝺ tē-
pus in quo non fuerint aliqui trinitatis culto
res. Leo papa dicit. ꝙ ideo ymnos illos. ſcꝫ.
alleluia et gloria in excelſis quos angeli canta
uerunt in ſeptuageſima intermittim9. qꝛ pec-
cato veteris hominis a cōuentu angelice iubi-
lacōis expulſi in huius miſerie vite babilonie.
ſuper flumina eius ſedim9. et fleuim9 dum re-
cordarem̄ illius ſyon in qua deum decꝫ ymnus.
A ſeptuageſima ergo qñ ꝓtoplauſt9 lapſus
eſt. recitare alleluia et gloria in excelſis in ec-
cleſia ix. ebdomadib9. ſ. vſqꝫ in paſca intermit
timus. vbi xp̄s reſurgens a mortuis triſticiam
noſtrā vertit in gaudiū. et alleluia nobis redit
De hoc etiam dictum eſt in ꝓhemio hui9 ptis
Que cantica leticie dicant᷑ in feſtis que occur-
rūt in ſeptuageſima dicet᷑ in ꝓhemio vij. ptis
Incipit ēgo ſeptuageſima a merore. et in gau
dio terminat᷑. vt p̄miſſum eſt. Et nota. ꝙ in
ſabbato p̄cedenti ſepe et fere per omnia cātus-
um officia alleluia iterat᷑. ꝓ eo ꝙ illud diligi-
mus et i theſauro cordis recōdim9 ſicut amicū
iter lōginquū ꝓfecturū ſepe amplectim̄ et ei9
os faciem et cetera oſculam̄. Rurſus ideo in
ſabbato ad veſpas geminat᷑ ſeu multiplicatur

quoniā in lapſu ade. qui erat in magna quiete
gaudiū pdidim9. ſed animab9 in requiē recu
perā9. et corporib9 in reſurrectione deniqꝫ ge
minabim9. Quidam autē in ipō ſabbato dimit
tunt alleluia ad ſextā. quidā ad nonaꝫ. quidam
ad veſperas. quidam vero ad nocturnos hui9
dñice et qdā ad p̄mā dñice diei. q̄ varietas ꝓue
nit ex diuerſitate inceptōnis diei de q̄ i ꝓhe io
vij. ptis dicet᷑. Recti9 tū dimittit᷑ in veſpis
qꝛ tūc dies incipit quo ad diuina officia. quia
nox p̄ceſſit. dies autez appropinquauit. et hoc
etiam ſtatuit allexander papa. ij. vt ei9 gemi-
nacio ad finez p̄cedentis tempis penitencie. ꝙ
laus ſequit᷑ angelica referatur et ei9 depoſicio
luctui ſequentis tempis aſſignet᷑. vñ et quedā
eccleſie deponūt allā cum gaudio magno Alij
cum gemitu et ſuſpirio. illi rep̄ſentāt futuram
reparacionē. iſti de padiſo electōnez Ceterꝝ
quia hoc temp9 meroris ē. non dicūt᷑ cantica
angeloruꝫ. ſꝫ hoim. vñ ꝓ depoſito alleluia. dic
eccleſia in principijs horaꝝ. Laus tibi domine
rex eterne glorie. nō ꝙ equipolleat alleluia em̄
eſt vox angelica. iſta humana. illa hebraica. et
ideo dignior eſt latina et ideo minus dignior.
¶ In antiphonis et reſpōſorijs dicūt quidam
ineternū. In miſſa vero ꝓ alleluia dicimus trac
tum Nec fit cōmutacio in hebraicā liguaꝫ que
ſicut hiere. ait ſuper yſaiam. grec9 ſermo ſermo
ne latino opulencior eſt. nec in greca que latia
dicior eſt. Sed in latina alleluia cōmutat᷑ que
omnibus paupior eſt ad ſignificandū paupta
tem p̄ſentis vite. Et nota ꝙ a lxx. vſqꝫ i pa-
ſca per domicas noctes duo pſalmi mutant᷑ ad
laudes ſcꝫ. Miſerere mei etc. qui eſt p̄s peniten
cialis. in locum pſalmi. Dominus regnauit. qui
eſt pſalm9 leticie. et ad pfectionem informat.
Et p̄s. Confitemini. i locū p̄s. Iubilate. et hoc
ideo. quia p penitenciā venit᷑ ad laudis cōfeſ
ſionē. et ptimorē ad ſpem. Quiſqꝫ em̄ in pegri
nacione ꝙ lxx. ſignificat poſit9 timori et ſpei ē
ſubditus. p̄s. em̄ miſerere. timorē quē oportꝫ
fragiles peccatores in p̄ſenti pegrinacione ꝺ
vindicta dei habere deſignat. informans eos.
vt peccata ſua plāgant. qꝛ vero poſt dolorez
cordis et confeſſionē reatus fiducia accedendi.
ad dominuꝫ habenda eſt. Ideo deum laudātes
dicim9 ad alterutꝝ p̄s. Confitemini. Rurſus
p̄s. Cōfitemini. dicit᷑ hoc tempe ad laudes. ad
notandū pueros debere inſtrui. vt i ramis pal
maꝝ ſciāt laudes domino decantare. quoniam
hic p̄s ꝓprie ad illū diē ptinet maxime ꝓpt illū
verſū. O domine ſaluū me fac. o dñe etc vl ideo
vt p mortē et ꝯfeſſionē. ſequam̄ peccatoꝝ re-
miſſionem. Dictus vero p̄s. dñs regnauit. et
etiam p̄s. deus deus meus reſpice et ſequentes
hoc tempe dicunt᷑ ad p̄mā. ne aliqꝺ de pſalte-
rio p̄termittat᷑ qñ totū ſaltez in ſeptimana dicat᷑
quod totū in eccl'ia p̄mitiua in die legi ſolebat.
Ceterū quia vt p̄miſſuꝫ eſt p ſeptuageſimā
totum vite nr̄e ſpaciū accipim9 merito officia

dominicaruꝫ que ſunt a·lxx· vſqꝫ in paſca vari
antur ꝑ quod notanē ordines vite noſtre· ſeu
cuiuſlibꝫ anime fidelis·poſtq̄ peccauit Per
primum em̄·ſcꝫ circūdederūt me·habemus ali
quem peccata ꝯfitentē· Per ſecundū·ſcꝫ ex=
urge·habem⁹ eundem petentē· Per terciuꝫ
ſcꝫ·eſto michi·ip̄m orātē ꝗ dominū adiutorē
ſibi inuocantē Per quartū·ſcꝫ·inuocauit me
cognoſcim⁹ dominū illū audientē ſibi adiuto/
rem eſſe·iuxta illud·Te orāte dicā·ecce aſſum
Per quintū·ſcꝫ·Reminiſcere·habem⁹ illuꝫ
vel credentē vel ſperantē· Per ſextū·ſcilicꝫ
Oculi mei·intelligim⁹ eū bone operacōis ꝓmiſſi
onē facientē· Per ſeptimum ſcꝫ·Letare hie=
ruſalem·vbi de hoc dicet· Accipim⁹ eū de hac
ꝓmiſſione exultantē·et q̄ etiam requies ſit mē
tis data in hac vita·Per octauū·ſcꝫ·iudica me
deus·videm⁹ eum a deo confirmatū in virtuti
bus ꝗ bonis opib⁹ quod iam confidenter vult
et poſtulat iudicari in ꝯſummacōne eterna·
¶ Per nonum·ſcꝫ·domine ne i·intelligim⁹ q̄
iam ſit collat⁹ in ordine angeloꝝ· Orat em̄
ibi habere pſeuerancia·et q̄ iſtud totū valeat
adipiſci·ſubiungit cauſam·ſcꝫ ꝑ reſurrectōem
quod habet ꝑ decimum officiū·ſcꝫ·reſurrexi·
de hoc etiam ſub dominica q̄dragesime dicet·

¶ De officio ſeptuageſime R·

Nunc de officio p̄ſentis dominice aliq̄
dicam⁹· Sane vt premiſſum eſt·filij
iſrahel ſeruierūt lxx·annis regi babi
lonis·ꝗ poſtea liberati redierūt in hie
ruſalem·Similiter oportet nos ſeruire ipi to
ta vita iſta·vel ꝑ culpam et penam·vel admi=
nus ꝑ penam·ꝓpter quod dolens eccleſia agit
penitenciam tanq̄ poſita in captiuitate babi=
lonie·id eſt hui⁹ mundi·vt q̄nqꝫ liberet ꝗ pue
niat ad hieruſalem celeſtem·et ꝓpter hoc facit
lxx·et ideo incipit legere quinqꝫ libros moyſi
quia iſta vtilitas penitēcie ꝑ grad⁹ diſtingui
tur in illis Prim⁹ em̄ liber·ſcꝫ geneſ·inſtru
it nos in inicialib⁹ penitencie·in fide·ſcꝫ et ti=
more que ſūt eſſe penitencie·quia ꝑ ea concipi
tur penitencia·In fide autem nos inſtruit·ſi=
cut ꝗ in ſymbulo Quod em̄ ibi dicitur viſibiliū
et inuiſibiliū·dicitur hic·In p̄ncipio creauit d
us celum et terram·ſcꝫ·celum empireū et ea q̄
in eo ſunt·que ſūt inuiſibilia·ꝗ terram·i·omnia
iſta viſibilia·et ſicut ibi exp̄mit pſona patris·
ꝗ filij·ſic ꝗ hic in p̄ncipio id eſt in filio creauit
deus·ſcꝫ pater celum et terram·et poſtea exp̄=
mitur pſona ſpiritusſancti·cum dicit·ꝗ ſpirit⁹
domini ferebat ſuper aquas·id eſt ſpiritusſanc
tus qui creauit et regit om̄ia Inſtruit eccleſia
nos in fide incarnatōis ꝗ paſſiōis vt credam⁹
criſtum in quantū hominē paſſum fuiſſe·nō in
quantū deum·Et hoc ꝑ yſaac·qui non fuit im
molat⁹·ſed aries· ¶ Iteꝝ inſtruit nos vt cre=
damus xp̄m datum eſſe ex gracia·nō ex meritis
ſicut fuit yſaac Inſtruit etiam nos in fide reſur
rectionis et aſceſſionis·et ſpiritusſancti miſſiōis

per ioſeph·qui poſt vendicionē ſublimat⁹ eſt
in egipto·diſtribuens triticum per totū egip
tum·ſic xp̄s poſt vendicōnem ſublimatus mun
do diſtribuit triticum verbi dei·ꝑ p̄dicatores
ſuos ꝑ totum mundum·cui⁹ cauſa fuit reſurre
ctio·aſcēſio·et ſpiritusſancti miſſio·Incutit eti
am timorem ꝑ adam·ne nos per vicium gule ſi
ue ꝑ inobedienciā eiciam̄· de paradiſo ſpirituali
ſicut ille d paradiſo terreſtri·Et ꝑ chayn inſtru
it·vt caueam⁹ ab homicidio·Et ꝑ ciuitates pe
nitus deſtructas·ut caueam⁹ a vicio ſodomo=
rum·et ab om̄i vicio ꝑ diluuium·Et iterū a vi/
cio gule per eſau·qui ꝓpter eſum lenticule rufe
reprobat⁹ eſt· Preterea·quia in·lxx·recoli=
mus miſeriam noſtrā·quam ꝓpter peccata pa=
rentum noſtroꝝ incurrim⁹ Ideo librū geneſe
os legim⁹·vbi agit de expulſione p̄moꝝ parē
tum de paradiſo·Et de alijs de quo etiam canta=
mus reſponſoria·In ſudore vult⁹ tui·ꝗ illud
Ecce adam ꝛc·Ad maiorē tamē miſeriam deſig
nandum prius legim⁹ et cantam⁹ de dignitate
hominis·ſcꝫ q̄ eſt fact⁹ ad ymaginē ꝗ ſimilitu
dinē dei·q̄ in paradiſo etiam collat⁹ eſt·q̄ ſocia
ei facta eſt·et q̄ nec mori nec aliquā penā pati
poſſet·niſi ex culpa ſua ꝓueniret· Officium
autem miſſe eſt·Circūdederunt me ꝛc·verſus
confitet eccleſia ſe eſſe in pena ꝗ laboribus in
flictis ꝓpter peccatum·que ſunt·fames·ſitis·
calor·frigus·laſcitudo·egritudo·et mors ip̄a
per p̄uam ꝯſcientiā et amaritudo fetor et tene
bre·quales ſūt dolores inferni Sed ne iſte lu
ctus generet in nobis accidiam·ſiue triſticiaꝫ·
que mortem operat·ponit in verſu ꝯſolacōeꝫ
Diligam te domine virtus mea ꝛc·vt ſic poſſit
dicere·Fuerunt michi lacrime mee panes ꝛc·
¶ Et aduerte·quia hec verba·Circūdederunt
me ꝛc·Sunt etiam vox eccl̄ie p̄mitiue plorātis
in abel ꝓthomartyre p̄centore·cui⁹ ſanguis
de terra clamauit ad dominū que aperuit os ſu
um et ſuſcepit eum de manu chayn fratris eius
Vnde ſtacio eſt ad ſanctum laurēciū cui⁹ mors
preciosa nouo ꝗ inaudito genere paſſionis cla
mauit in celum·et inaudita eſt i vniuerſuꝫ mū
dum·vñ et eccleſia romana·p̄ ceteris eſt auten=
tica martirib⁹·Ne autem eccleſia deſperet ꝓpo
nitur ei in euāgelio triplex ſalubre remediuꝫ·
et in epiſtola triplex p̄mium·Remediuꝫ eſt vt
ſi vult ab illis plene liberari in vinea anime ſue
laboret abſcindendo vicia et peccata·poſtea i
ſtadio vite p̄ſentis currat per penitencie opa
Deinde viriliter in agone pugnat cōtra om̄ia
dyaboli tep̄tam̄ta·quod ſi fecerit triplex reme
dium habebit·quia laborāti dabit denari⁹ cur
renti brauium·et pugnāti corona· Veꝝ q̄a
non libēter homo ſuſcipit on⁹ penitentie niſi
videat p̄miū·Ideo oſtēdit p̄mium in epiſtola
prima ad corinth·ix·Neſcitis q hij qui in ſta
dio currunt·oēs quidē currūt·ſed vn⁹ accipit
brauiū·eſt em̄ brauiuꝫ p̄mium currenciū·ꝑ qd
ſignificat beatitudo eterna·que eſt premium

currentium in regnum eternum· qđ oſtenditur
vt libentius agant homines pñiam· et vt ma=
gis fleant peccata ſua· vñ ps̄· Sup flumina ba/
bilonis ⁊c̄· et ſicut in curſu exteriori remouent̄
que impediunt curſum· ſicut dicit apoſtolus
ſe facere cum dicit· Caſtigo corpus meum· et ī
ſeruitutem redigo· ⁊c̄· quaſi dicat· leuigo me·
id eſt leuem faco ad hꝫ vt poſſim curr̄e· Sic fac̄
eccleſia· macerat em̄ carn̄e ſuā· vt remotis om=
nibus nociuis ad brauium vite eterne meliꝰ cur
rere poſſit· Et bene reſpondet ei reſponſorium
Adiutor in oportuitatibꝫ et tribulacōne· Tri
bulacō em̄ oportuna et vtilis eſt homini· q̄nīaꝫ
facit nos recordari eternoꝝ gaudioꝝ· nec ſeq̄
tur all'a· quia ſubticet eccleſia cātica leticie vt
premiſſum eſt· Poſt reſponſorium ſequit̄ tra
ctus a trahendo dictus et eſt ſuauis auribꝫ ſcꝫ
De profundis clamaui ⁊c̄· ad notandum ꝙ ī ge
mitibus et ſuſpirijs trahit eccleſia vitam ſuam
de profūdis peccati vel pene· Sed ad conſula
tionem interponunt̄ verba miſericordie· cū dic̄
Quia apud te ꝓpiciacō eſt· Sed quia nullo mō
vult eccleſia ꝙ filij ſui cadant in accidiam· ideo
poſt tractum ſequitur euangelium de denario
diurno· id eſt de beatitudine eterna quā oſten
dit filijs ſuis· vt hylariter faciant penitentiam
Simile eſt regnuꝫ celorum homini patrifami
lias qui exijt p̄mo mane ⁊c̄· math· xx· c· Homo
eſt vinea dei et eccleſia quam quilibet debꝫ co=
lere ꝓpoſſe ſuo· in alijs ꝑ predicacōnem· et ī ſe
ꝑ bonam opacōnem et ſi bene coluerit habebit
vitam eternam· que dicitur denarius· In dena
rio eſt imago et ſupſcripcō· et nos habebimꝰ
ymaginem dei ⁊ apertam ſupſcripcōnem quia
erimus et dicemur dij et filij dei· vñ ps̄· Ego di
xi dij eſtis ⁊ fi· e· omnes· Sequitur offertoriū
Bonum eſt confiteri dño· ⁊c̄· in quo monemur
laudare deum in tribulacōne ꝙ poſſumus fac̄e
viſo denario diurno· Ad quem videndum pe=
tit eccleſia illuminari· d· in poſtcōmunione· Il
lumina faciem tuam ⁊c̄· Poteſt etiam et aliter
dici ſcḋm innoc̄· iij· in ſermone huius diei· Legi=
tur enim ꝙ occupacō magna creata eſt omni=
bus hominibus et iugū graue ſuper filios ade
a die exitus de ventre matris eorum vſqꝫ ī dieꝫ
ſepulture in matrem omnium· Siquideꝫ mater
omnium hominum terra eſt· et eadem omnium
eſt ſepultura· ꝓpter quod ille dicebat Nudus
egreſſus ſum de vtero matris mee· et nudus re
uertar illuc· In premiſſis aūt verbis ēca ſta=
tum humane ↄdicōnis tria ↄſiderāda ſūt· vide=
licet· ingreſſus· ꝓgreſſus· et egreſſus· De ꝓ=
greſſu p̄mittit̄ occupacō magna cre· eſt· o· h·
et iugū ⁊c̄· De igreſſu ſubiūgit̄ a die exitus de
vētre matris eoꝝ· De egreſſu cōcludit̄ vſqꝫ in
diem· ſcꝫ in· m· o· Sane in quolibet ſtatu gra
ue iugum ſup filios ade imponit̄· graue quideꝫ
in ingreſſu· grauius in ꝓgreſſu· grauiſſimum
in egreſſu· Vñ merito ꝓpheta flebat· d· quare
de vulua matris egreſſus ſum· vt videā laborē

et dolorē ⁊ conſūmerent̄ in ↄfuſione dies mei
Formatus eſt enim homo de terra· conceptꝰ in
culpa· natus ad penam· Vere itaqꝫ occupacō
magna creata eſt· o· h· et iugum graue· ſ· f· h·
a· Et beati qui occupant̄ in bonis· miſeri qui in
malis beati q̄ꝫ qui iugum xp̄i portant· miſeri q̄
iugum diaboli· Hanc humane condicōnis mi=
ſeriam cōſiderans eccleſia gemit· d· in introitu
Circūdederūt me ge· ⁊c̄· In quibus verbis ꝓ=
pheta recolit lapſum humanum· Ne vero pre
nimio dolore deſperet· Ideo ſtatim ↄmemorat
miſericordiā creatoris in ḡduali· Adiutor et c̄·
Occupacōnem aūt honeſtā et vtil̄e dominus
indicit in euangelio oparios ↄducens vt reddat
illis mercedem· Inhoneſtam vero et inutilem
docet apoſtolus in epiſtola euitare· Neſcitis
inquit· ꝙ hi qui in ſta· cur· o· q· ſed vnus acci=
pit brauium· ſic currite vt con· ⁊c̄· et ſequitur·
ego autem ſic curro non quaſi ⁊c̄· In tractu ve
ro· De profundis ⁊c̄· ꝓpheta inter iuguꝫ et iu
gum diſtinguit· d· n· Si iniquitates ⁊c̄· innuit
iugum diaboli· de quo ꝑ ꝓphetam dicit̄· cōpu
truit iugum a facie dei· vnde mox ſubdit· Quia
apud te ꝓpiciacō eſt ⁊c̄· Ecce iugum xp̄i ſuaue
de quo veritas inquit· Iugum em̄ meū ſuaue ē
et onus meum leue· In ſūma aūt officiū miſſe
continet afflictōnem· in introitu ieiuniū in ora
cione· bellū in epiſtola· auxiliuꝫ in graduali· in
euangelio in vineam inducimur· vbi compati=
mur· et congregabimus·

De ſexageſima·

Poſt ſeptuageſimam ſequitur ſexage=
ſima· Sicut aūt eccleſia celebrat ſep=
tuageſimam in miniſterio· quia que=
admodum filij iſrael per fletum exi=
uerunt et liberati ſunt per ſeptuaginta annos
de ſeruitute babilonica· ſic et ipſa eccl'ia d' ſer/
uitute diaboli cui oportet modo ſeruire libera
ta eſt ſaltē per pñiaꝫ factā in ſeptenario huiꝰ
vite· ſic etiam in miniſterio celebrat ſexa· licet
enim inſtituta fuerit in redempcōnem quinta=
rum feriaꝝ· prout dictum eſt ſub lxx· Fuit tamē
inſtituta ꝓpter ſignificacōnem· q̄m ſignificat
tempus viduitatis eccleſie et illiꝰ merorē ꝓpē
abſentiam ſponſi qui peccatoribꝫ abeſt ꝑ gra
ciam· et viatoribus per humaītatis preſentiā
Licet enim xp̄s nobis ſit pñs ſcḋm diuinitatem·
Iuxta illud· Et ero vobiſcum vſqꝫ ad conſūma=
tionem ſeculi· Tum ſcḋm quod eſt homo in celo
eſt ſedens ad dexteram patris· Nempe fructus
ſexageſimus viduis debet̄· In conſolacōnem
aūt illiꝰ abſentie ſponſi· qui eſt ad celum rap=
tus eſt dant̄ eccleſie due ale· ſcꝫ ſex opeꝝ miſe=
ricordie exercitacō· et decalogi implecio· Vñ
ſexageſima ſonat ſexies decem· vt ꝑ ſex opa mi/
ſericordie per decem· decalogus intelligatur
Sexageſima em̄ ex ſenario et denario ↄſtat· vt
ſicut dñs poſt opera ſex dierum benedixit diei
ſeptime· ſic poſt ꝑfectōnē opeꝝ decalogi per
ueniemꝰ ad beatitudinē eternā· Et dicet̄ nobis

Venite benedicti ⁊c̄. Et ideo in .lx. legit̄ euan
gelium. Cum turba plima. Luce. viij. c. de ſe
mine verbi dei. vt homines ſeminent opa mi-
ſericordie ad habendā illā benedictōnem. Et
qꝛ ſemē in ꝑtibꝫ ſuffocat̄. ideo clamat alta vo
ce in introitu. Exurge q̄re obdormis dn̄e. ⁊c̄.
¶ In tercia vero dominica. ſcꝫ quinquageſime.
oſtendit ꝑ quē velit liberari. ſcꝫ per deuꝫ. vn̄
in introitu dicit. Eſto mihi in deum protecto/
rem. et quia dominus prope eſt omibꝫ inuocā
tibus eū. ſequit̄ liberacō in ſequenti dominica.
vnde dicit in introitu. Inuocabit me et ego ex
audiam eum. Impoſſibile eſt em̄ quin ille libe
retur qui apit ꝑ confeſſionē peccata ſua q̄ ſūt
dolores ducentes ad īfernum. et dolet dolore
ſatiſfactorio. et petit a domino liberari. Quia
vero peccata hominē a deo ſepant. ideo dubi-
tando dicit. Exurge. Item dicit ter. exurge
in hodierno introitu ꝓpter triplices filios. p̄s
mo em̄ clamat ꝓ filijs qui temptant̄ per adū
ſa. ſed non ſuccumbut vt paulꝰ ꝓpter quos di
cit. Primo exurge quare obdormis. id eſt ob-
dormire videris. non exaudiendo vel liberādo
et hoc facit dominꝰ vt probent̄ et examinent̄
in igne tribulacōnis. puriores enim exierunt
tres pueri de fornace regis babilonis quā in
trauerūt. vnde non dormit ſicut habet̄ hiere.
ij. vigilantē virgā ego video. et dicit dominꝰ
ſtatim bene vides. quia vigilabo ego ſup gre
gem meam et ſup filios meos. p̄s. Ecce nō dor
mitabit neqꝫ dormiet. q̄ cuſtodit iſrael. Et q̄n-
tum ad iſtos dicit poſtea obliuiſceris tribula-
tionis. quia ſingula ſingulis debent reddi.

Secundi filij ſunt qui in pugna cadunt. et
ꝓpt̄ iſtos dicit eccl̄ia. Exurge ne repellas in fi
nem quare faciem tuam auertis. q. d. Oſtende
faciem tuam et reuertent̄ ad te. Tercij filij
ſūt qui per blanda temptant̄. nec ſuccumbunt
ſed quia aduerſa non tollerant piculum eſt ne
proſpera eos frangant. et ꝓpter hoc dicunt.
Exurge domine adiuua nos ꝓpter omnes. ſeq̄/
tur. et libera nos. de hoc etiam in dominica ſe-
quenti dicet̄. Epiſtola vero libent̄ ſuffertis
p̄ma ad Corinth. xj. c. Hortatur nos vt que/
ramus dn̄m et deſpiciamꝰ et ſuſtineamus leſo
res et tanq̄ ꝯ ꝯgnoſcentes. Dicimꝰ reſponſo
rium. Sciant gentes quoniā ⁊c̄. Tractꝰ oſtē
dit terram cōmotam conſcienciam peccatorum
In euangelio ergo ſemen iacim9s. quoniaꝫ in
.lxx. in vineam inducti ſumus. Eſt aūt euange-
liū. Exijt qui ſeminat ⁊c̄. et hoc fuit beatꝰ pau
lus. qui ſeminauit ſemen. id eſt verbum dei et
ꝓpter hoc fit hodie ſtacio apud ſanctum pau-
lum. et inde eſt ꝙ in fine collecte huiꝰ diei di-
cit̄. Doctoris gentiū ⁊c̄. Sepe em̄ ſm̄ ſtacōnes
officia ordinantur. vt hodie. quia enim ſtacio
eſt ad ſanctum paulum. ideo de eo fit mencio ī
collecta. et eodem modo in quinta feria an̄ le-
tare hieruſalem. et in ſabbato ibi ſequenti. vt
ibi dicetur. Protenditur autem lx. vſqꝫ ad

quartam feriam poſt paſca. in qua cantat̄ Ve
nite benedicti filij patris mei. qꝛ illi qui ī opi
bus miſericordie ſe exercent audient illud. ve
nite benedicti ⁊c̄. vt ip̄e teſtatur. et tunc ſpon
ſe ianua apiet̄ et ſponſi amplexu fruet̄. Unde
in epiſtola āmonetur. vt adinſtar pauli tribu
lacōneꝫ de abſentia ſponſi pacienter expectet
in euangelio vt ſeminacōm bonoꝝ opeꝝ ſem
per inſiſtat. et que quaſi deſperans. clamaue-
rat. Circūdederunt me ⁊c̄. Nunc ad ſe rediens
petit in officō in tribulacōnibus adiuuari. et
ab ipſis eripi dicens. Exurge ⁊c̄.

¶ De quinquageſima.

Sequitur de quinquageſima. In p̄mis
autem notandum eſt ꝙ multiplex eſt
quinquageſima. ſcꝫ dierum. annorū.
pſalmorum. perſonarum. et denariorum. Quīq̄
geſima dieruꝫ triplex eſt. Una a dominica iſta
vſqꝫ ad diem paſche. Alia a paſca vſqꝫ ad pen
th. de qua dicitur in conſilio aurelian̄. vt ante
paſche ſolēnitatem nō quinquageſima ſupplē
dum eſt. quia illa ſeruat̄ poſt paſca. ſed q̄dra-
geſima teneat̄. Tercia ab octaua paſche a ſab-
bato in albis vſqꝫ ad ſabbatum poſt penthe.
prima eſt penitentie afflictōnis et abſtinētie
tunc em̄ homines abſtinent a carnibus et cō-
tinent a luxurijs. Secunda eſt leticie et exulta
cionis. Tercia figure ſiue glorie et glorificaci
onis. Figurat em̄ octauā etatē vbi vtraqꝫ ſto
la. ſ. anime et corporis inducm̄. ⁊ inde eſt ꝙ duo
alleluia in illa quinquageſima cantamꝰ. Quin
quageſima q̄ꝫ pſalmoꝝ triplex eſt. et tres ſta
tus criſtiane religionis ſignificat. primus eſt
penitentie. ſecūdus iuſticie. tercius laudis vite
eterne. Ideoqꝫ prima terminat̄ in p̄s. Miſerere
mei deus. Secunda in p̄s. Miſericordiam ⁊ iu
dicium. Tercia omnis ſp̄us laudat dominum.
quod eſt in fine pſalmi. Laudate dominuꝫ de
celis. hee tres quinquageſime ſignificāt dies
diluuij. Tot em̄ diebus fuit aqua ſuper faciem
terre. ſ. centum quinquaginta. Ideo ergo tres
quinq̄geſimas pſalmoꝝ cantamꝰ. vt deꝰ a tā
diluuio et ab omni piculo nos defendat. In
q̄nquageſima vero annoꝝ erat annꝰ iubileꝰ.
q̄ q̄nquageſimꝰ erat. tanta em̄ erat ſeptenarij
celebritas. ꝙ ſeptima dies celebrat̄. ſcꝫ ſabba-
tum. et ſeptima ſeptimana vt penth. ſeptimus
menſis. vt ſeptember. et ſeptenariꝰ annꝰ vt iu
bileus. in quo omnes ſerui liberabant̄. Si vo
aliquis eſſet qui nollet liberari. ſed remanere
in ſeruitute domini ſui ducebat̄ ad poſtes tab-
naculi vel templi et pforabat̄ eiꝰ auris cū ſu-
bula quod erat ſignum ſeruicij. nec deinceps
manumittebat̄ etiam ſi vellet. Item omnia q̄
tellus ex granis ex eo anno ꝓcreabat omnibꝰ
erant omnia non em̄ colebat̄ illo anno. Omia
etiam debita illo anno remittebant̄ et poſſeſſi
ones alienate reſtituebant̄. ꝓut ſub penth. di
cetur. vnde iubileus remittens vel inicians in
terp̄tatur. ꝑ quā recte penitentia figuratur.

per quam vera libertas tribuitur et a diaboli
ſeruitute liberamur·per eam etiam peccatoꝝ
debita remittunt̃ ⁊ hereditas eterna atq; ce=
leſtes manſiones reſtituũtur· Quinq̃geſima
ergo penitentie tempus et remiſſionis ſigni=
ficat· Inde eſt q̄ hoc tp̄e p̄s·Miſerere mei de
us·qui eſt quinquageſim9·et eſt p̄s·peniten
tie et remiſſionis frequentat̃· et legitur et cã
tatur de diluuio· Nam ſicut per diluuium mun
dus purgatus eſt a malis hominib;·ita p pe=
nitentiã purgat̃ microcoſm9·id eſt minoꝛ mũ
dus·ſ·homo a vicijs et criminibus· Rurſus
quinquageſime dies in penitentia ducimg·vt
in quinquaginta ſequentib; diebus·ſ·a paſca
vſq; ad penth·quos in leticia ſumus acturi nõ
excedamus quin in die penth· ſpiritusſancti g̃
ciam ſuſcipere mereamur·Finitur eñ quinqua
geſima in die paſche ·quia penitentia ad noui
tatem vite reſurgẽ facit· De quinquageſima
pſonaꝝ ſmo habet̃ in Geñ· Abꝛaam queſiuit
a domino ſi lxx·boni eſſent in populo nunquid
pceretur eis·p̄mo dixit domin9·Poſtea de ſe=
xaginta et quinquaginta et ſic vſq; ad decem
De quinq̃geſima denarioꝛum habetur ſmo
in euangelio· vbi agitur de duob; debitoꝛib;
quoꝝ vnus tenebat̃ centũ denarios ⁊ ali9 qñ
quaginta ſed de ea nil ad pꝛeſens· Dicitur au/
tem quinquageſima q̄ſi quinquies decẽ·ſigni
ficans tempus remiſſionis vt dictum eſt· Qñ
quagenarius eñ numerus ↄſiſtit ex quinario
et denario in ſe multiplicatis·Nam qui opera
q̄nq; ſenſuũ coꝛpus per decem legis mandata
moderatus fuerit ſecure dicẽ potit·q̄ in vlti
mo die quinquageſime·ſ·in paſca cantat̃·ſc;
Reſurrexi et adhuc tecũ ſum ꝛc̃· Et nota q̄
theleſphoꝛus·et greg·pape ſtatuerũt vt cle
rici incipiant a quinquageſima ieiunare··Inſti
tuta eſt qñquageſima pꝛimo ꝓpter ſupplecõ;
vt videlicet ſupplerent̃ dies dominici qui ꝺ ie
iunio q̄drageſime ſubt̃hunt̃· Secũdo·xl·die=
bus ieiunarent̃ ·ꝓut ſub ſeptuageſima ẽ dictũ
Secundo ꝓpter ſignificacõnem·q: ſignifi=
cat tempus remiſſionis vt pꝛemiſſu; eſt·Ter
cio ꝓpter repꝛeſentacõnẽ· quia non ſolũ tp̄s
remiſſionis ſignificat· veꝝ etiam ſtatum bea/
titudinis rep̄ſentat·Nam in quinq̃geſimo ãno
ſerui efficiebant̃ liberi vt p̄miſſum eſt·et quin
quageſimo die a die agni imolati lex data eſt·
et in quinquageſimo die a paſca datus ẽ ſp̄us
ſanctus·et ideo h numerus ſtatũ beatitudinis
rep̄ſentat·vbi erit adepcõ libertatis et ↄgni
cio veritatis et pfectio caritatis· Matutina=
le diei hui9 officiũ eſt de diluuio·vt eccleſia i=
cuciat timoꝛem filijs ſuis·ne peccent p luxuriã
ſicuti in miſſa in poſtcõmunione·ne peccent p
gulam·et quia hec duo vicia maxie dominant̃
in illo tempoꝛe·ideo agit de diluuio· per qꝺ
penitentia deſignat̃·vt p̄miſſum eſt·Sꝫ ne ti=
moꝛ nimis deſperare faciat dicit reſponſoꝛiu;
Ponam arcum meum in nubib; celi in ſignum

federis quod exponitur allegoꝛice de xp̄o vl̃
de quolibet ſancto ſm ſuum modum· Arc9 eñ
ille quantomagis ad celum eleuatur tantoma
gis ad terꝛam depꝛimitur ·ita ſanctus homo·
quantomagis eleuatus eſt ad celeſtia tantoma
gis ſe humiliat·iuxta illud·Quantomaioꝛ es·
humilia te in omnibus· Item arcus iſte eſt
ſignu; federis·ſimiliter et criſtus·vnde i pſal
mo·Reſpice in faciem xpꝛiſti tui·et ſancti etiã
ſunt federis ſignum· quia poſſent iram dei te
nere·ſicut fecit moyſes· Item arcus ipſe poꝛ=
tentum eſt·ita et ſancti·quia ſi dominus ita ſu/
os affligi pmittit quid erit de malis ·vnde le
gitur in eccleſiaſtico vidit arcum·id eſt ſanctũ
et benedixit qui fecit illum· Notandum autẽ;
eſt q̄ p̄mo cantantur quedam reſponſoꝛia de
diluuio· Secundo quedam de obedientia ab=
rahe·poſtremo de ceco illuminato· Ad notan
dum·q̄ qui per penitentiã peccata ſua dilue=
rit· et mandatis dominicis vt abraam obedie=
rit a domino plene illuminari merebit̃· Poꝛ=
ro in officiõ miſſe eccleſia rogat deum et inuo=
cat pꝛo filijs ſuis afflictis·ꝺ·in introitu·Eſto
mihi in deum ꝓtectoꝛem·Poſtea vero ꝓ lap
ſis et dicit·Et in domum refugij ꝛc̃· et cauſam
ſubdit·ſ·per fidem cum dicit·Quoniam firma/
mentum meum et refugium meum ꝛc̃·Tercio
ꝓ temptatis ĩ ꝓſperitate exiſtentib;· cum di=
cit·Et ꝓpter nomen tuum dux mihi eris ⁊ enu=
tries me· De hoc etiam in pꝛecedenti domica
dictum eſt·Sequitur verſus de ſpe·q·ꝺ·quia
merito ſpei·dabis mihi h· In te domine ſpe=
raui·Oꝛacõ ꝓ afflictis eſt·ſ· Preces noſtras
queſumus exaudi domine ꝛc̃· Epiſtola eſt ꝺ ca
ritate·p̄ma ad Coꝛinth·xiij·c· Si linguis ho=
minũ loq̄r·q·ꝺ·omnes virtutes eomodo quo
haberi poſſunt ſine caritate nihil valent ad vi
tam eternam· Et ponit ibi xv· gradus ex qui=
bus puenit̃ ad templum celeſte·Pꝛimus gra=
dus eſt·caritas paciẽs eſt·Secund9 benigna
eſt·Tercius non emulat̃·ꝛc̃·Deinde ſequit̃ cõ
mendacõ caritatis·Caritas nunq̄ excidit·qm̃
autem non poteſt homo habere caritate; niſi
fiant mirabilia·Maius enim eſt de impio facẽ
pium q̄m creare celum et terꝛam· Ideo ſequit̃
reſpoſoꝛium· Tu es deus qui facis mirabilia·
verſus eſt· liberaſti in bꝛachio tuo·id eſt xp̄o
per fidem xp̄i· Et ſequitur tractus· Iubila=
te·cui9 verba videntur eſſe contra illud quod
per tractum ſignificatur·ſcilicet doloꝛes per
quos eccleſia trahit vitam miſeriam· Sed dic
q̄ iubilacõ ſeu exultacõ non eſt contrariũ tra
ctui quoniam homo beat9 ĩ ipſis miſerijs exul
tat·et etiam quando homo liberat9 eſt in ipſ
miſerijs gaudet· vnde in actibus apoſtoloꝝ·
Ibant apoſtoli gaudentes ꝛc̃·et illud ſalomo
nis· Coꝛ quod nouit amaritudinẽ anime ſue in
gaudio eius non miſcebit̃ extraneus id eſt dia
bolus hoc eſt ſuper om̃e gaudiũ· Euangeliũ
eſt de fide paſſionis et ꝛſurꝛectõis·Ecce aſcen

dimus hieroſolimam ⁊c̄· Luce· xviij·c· Et quia
ꝑ fidem ceci illuminantur · ideo ſtatim ſequit̄
ceci illuminacō· qui valde ſapienter pecijt· d·
domine vt videam·quia viſio erit tota merces
Offertorium ſimiliter eſt de fide·benedictꝰ
es domine ⁊c̄· Et aduerte·quia in euangelio ce
cus peticōnem geminat·d·bis· Fili dauid mi=
ſerē mei·et in offertorio ſimiliter etiā gracias
de illuminacōne vtriuſqꝫ populi duplicat di=
cens bis·Benedictus es domine· et in alijs ec̄
verbis magis ac magis duplicit̄ illuminari po
ſtulat dicens etiam bis·doce me iuſtificacōnes
tuas vel bis dicens iuſtificacōnes tuas ꝓpter
viam teſtimoniorum· et veritatis et mandato
rum· Poſtcōmunio·ſcilicet manducauerunt
et ſaturati ſunt nimis eſt de timore· vt ad me=
moriam reducamus quod dicitur d̄ iudeis· Ad
huc eſce eoꝝ erant in ore ipſorum·et ira aſcen
dit ſuper eos· quia enim comederant vſqꝫ ad
nauſeam ſtatim deum ad iracundiam ꝯcitauer̄t
vt videlicet incuciatur nobis timor ne ꝑ gulā
offendamꝰ deū ſicut iudei·Hoc autem fac̄ ec=
cleſia·quia tunc ſolent homines magis inten=
dē gule ꝓpter carniſpriuium quod imminet de
q̄bꝫ dicit greg̀· Multi quē di ſunt ſuo ingenio
cū venia ·et ideo bn̄ cōpetit huic diei· Poſt
etiam et aliter dici ꝙ tria ſunt neceſſaria q̄ ꝓ=
ponūtur nob̄ in epiſtola et in euāgelio· Ad h̄
vt opa penitentie que ꝑ quinq̄geſimam figu
rant̄ ſint pfecta·ſ·caritas que ꝓponitur ī eplā
memoria dominice paſſionis· et fides que ītel
ligitur per ceci illuminacōnem·et h̄ ꝓponunt̄ ī
euangelio vera fides· ſine qua nemo deo placē
poteſt·opera facit acceptabilia·memoria paſ
ſionis red dit facilia·caritas facit eſſe ꝯtinua·
Et ſicut eccleſia primo deſperans clamauerat
Circūdederūt me ⁊c̄·et poſt ad ſe rediens ad=
iuuari petebat· ita hic iam cōcepta fiducia et
ſpe venie ꝓpter penitentiam quaſi dominum
tenendo orat et dicit · Eſto mihi ⁊c̄· vbi petit
quatuor· ſcꝫ protectōnem illis qui ſunt in ad
uerſis·firmamentū illis qui ſunt in gracia·re/
fugium illis qui ſunt in culpa·et ducatum illis
qui ſunt in ꝓſperis· Epiſtola vero nos ponit
in expedicōne armis muniri docens· Tractꝰ
triūphatore milicie nos docet ſeruire ei quidē
qui nos fecit non ei cui nos vendidimꝰ· Et no=
ta ꝙ euangelioꝝ ꝯſequentiā racōnabilit̄ or=
dinatam·nam in·lxx·vineā colimꝰ·in lx·agꝝ
ſeminamꝰ ſiue ſemen ſpergimꝰ·in quinquage
ſima fructum lucis ī ceco illumina°o colligimꝰ
De feria quarta in capite ieiunioꝝ·
Oſt quinquageſimā ſequit̄ quadra
geſima que ē numerus ſpecialis pe=
nitentie in qua ieiunat eccleſia et pe
nitet de peccatis ſuis· Per peniten
ciam enī q̄ ī quadrageſima pficitur peruenit̄
ad quinquageſimam·id eſt ad annū iub. leuꝫ h̄
eſt ad remiſſionem pcōꝝ· vt p̄miſſum eſt· In
cipit aūt quadrageſimam a dominica ſequēti

in qua cantat̄· Inuocauit me· Sed in hac feria
quarta ieiunium inchoat̄ vt iam dicetur· Bea
tus petrus p̄mo inſtituit ieiuniū quadrageſi/
me ante paſca·nec vacat a miſterio·ꝙ quadra
gintaſex diebus a capite ieiunij vſqꝫ ad paſca
in abſtinentia ſumꝰ· Nam poſt babilonicā cap
tiuitateꝫ quadragintaſex annis edificatū fuit
templum domini vn̄ et nos poſt captiuitateꝫ
babilonis·id eſt ꝯfuſionis vicōꝝ quadragin
taſex diebus per abſtinentiā et bona opa noſ=
ipſos templum deo edificamꝰ· Quare auteꝫ
quadraginta ieiunet̄· et quare dicit̄ quadra=
geſima ſub dominica ſequenti dicetur· Sane
ieiunium quadrageſime ꝯmendat̄ ab inſtituci
one et a tribꝫ temporibꝫ et a pſonis que ī illis
ieiunauerūt· Rurſus ieiunia ideo ſunt inſti=
tuta·quoniā in lege p̄ceptū erat decimas deo
et primicias de omnibꝫ bonis reddi ·vn̄ et nos
idip̄m facere debemꝰ·et etiā de nobiſipſis·ſ·
de corpore·et de mente·⁊ de tempore·de his
et alijs ieiunijs dictum eſt ſub quarta feria ter
cie ebdomade aduentus· Si quideꝫ de nobis d̄
cimas et primicias deo offerimus· quando bō
num operamur· In quadrageſima ſoluitur
decima dieꝝ· qm̄ ſm̄ greg̀·a prima dn̄ica qua
drageſime vſ qꝫ in paſca·ſex ebdomade ꝯputā
tur· quoꝝ dies ſūt xlij· Ex quibus duꝫ ſex dies
dominici ſubtrahunt̄ de ieiunio remanēt tan/
tum·xxxvj·dies abſtinentie· qui ſunt quaſi de
cima anni· Vt ergo numerꝰ quadraginta di
erum q̄bꝫ xp̄s ieiunauit impleatur recipiūtur
ex inſtitucōne greg̀·pape quatuor dies prece
dentis ebdomade videlicet·quarta· quinta ſe
xta ferie et ſabbatum·Et ſm̄ hoc dicitur qua=
drageſima quaſi quatuor cum decima quoniā
trigita ſex diebꝫ qui ſūt decima addunt̄ q̄tuor
vt p̄miſſum eſt quoꝝ· Primꝰ eſt ſanctificacio
nis et mundacōnis·quia tunc tam animam q̄m
corpꝰ mūdamꝰ·cineres capitibꝫ aſpergentes
Reliqui tres ſunt de p̄micijs dieꝝ q̄ ſoluūtur
in quatuor temporibꝫ anni· Sed cum triginta
ſex dies p̄dicti ſint decima trecētoꝝ ſexaginta
dieꝝ·et annus conſtat ex trecentis ſexaginta
quinqꝫ diebus·et ſex horis· patet ꝙ cum ieiu=
namus trigitaſex dies racōne decime remanēt
quinqꝫ dies indecimati et ſex hore· Sed de il=
lis ieiunamus quatuor precedentis ebdomade
vt ſacer numerus compleatur vt p̄miſſum eſt·
Sed ſm̄ hoc adhuc remanent triginta hore ī
decimate·videlicet vnus dies qui continet xx=
iiij horas et ſex hore· Sed poteſt dici ꝙ ꝓ de
cima illius temporis in ſabbato ſancto tardiꝰ
cenamus·vel forte ꝓpter hoc die illa tardius·
ſcꝫ de nocte miſſa celebratur· vt dictum eſt in
ꝓhemio quarte partis· Nos vero ꝓuinciaꝫ
les ieiuniuꝫ quadrageſime in p̄cedenti ſecūda
feria inchoamus· et ſic duos dies· plꝰ ceteris
nacōnibus ieiunamꝰ· et hoc ſolum ꝓpter quan
dam honeſtatē· vt videlicet ſic biduo purifi=
cati in quarta feria ſacꝝ ieiunium inchoemus

verum etiam ꝓ eo ꝗ quadrageſima in magno
die jouis cene terminatur· prout ſub titulo de
lxx· dictum eſt· Vltimos ergo duos dies nō ra
cione quadrageſime· ſed ꝓpter cauſam ibi di=
ctam· et ꝓpter eorum ſanctitatem ieiunamus·
Clerici etiam in quinquageſima ieiuniū incho
are tenenē prout ibi dictum eſt· Quidā autē
dixerūt ꝗ ꝑmiſſi quatuor dies addunē alia de
cauſa· videlicet tres pro tribus diebus q̄tuor
tempoꝝ q̄ in q̄drageſima contingunt· Quar=
tus pro vigilia paſche quā ieiunare debemus
ſed ꝑmiſſa racō verior eſt· Sed cū in quadra=
geſima imitemur ieiunium xp̄i vt ꝑmiſſum eſt
et ipſe ſtatim poſt baptiſmum· ſ· poſt epyphiam
ſuum ieiuniū inchoauerit· Queritur quare ꝰ
tempore ieiuniū inchoamus et illud cū paſca
ꝯtinuamꝰ et non eo quo ipſe ieiunauit cū ipiꝰ
actio noſtra debeat eſſe inſtructio· Ad qđ q̄
druplex eſt racō· Prima qꝛ in quadrageſima
repꝛſentamus ꝑpl'm iſrael qui fuit xl· annis i de
ſerto et ſtatim poſt celebrauit paſca· Secū
da quia homines tempore verno naturaliter
ad libidinem cōmouenē ad quam reſtringēdā
inſtitutū eſt hoc tempore ieiunari· Tercia
quia xp̄i paſſioni reſurrectio continuatur igiē
racionabile fuit vt afflictō noſtra continua eſ
ſet paſſioni ſaluatoris· Cū enī ipſe ꝓ nob̄ paſ
ſus ſit· et nos ei cōpati debemꝰ· vt ita tandē
cōregnemus· et poſt paſſionem ſtatim reſurre
ctio ſubſequatur· juxta illud apoſtoli· Si com
patimur et conregnabimus· nam et egrotꝰ ma
gis affligitur cum approximat ſanitati· Quar=
ta quia ſicut filij iſrael priuſq̄ꝫ agnum comede
rent ſe affligebāt et lactucas egreſtes· id eſt
amaras comedebant· ita et nos per penitentie
amaritudinē debemus prius affligi· vt ſtatiꝫ
poſt digne poſſumus comedere agnuꝫ vite· ſ·
corpus xp̄i· vt ſic miſtice capiamꝰ paſcalia ſa
cramenta· Porro in miſſis quadrageſimalibꝰ
frequētaē humiliate capita veſtra deo eo ꝗ
illo tempore diabolus magis impugnat nos·
vn̄ deū humiliē orare· et nos ſibi huiliare de=
bemꝰ· et vt nos ſub omīpotentis dei manu hu
miliemꝰ dicitur etiā· Flectamꝰ genua de quo
dictū eſt ſub quarta ꝑte ſub t· de ſalutacōne·
Et eſt ſciendum ꝗ flectamꝰ genua et humilia
te capita ſeſe comitanē· et neutrum dicitur in
dominica die· ꝗꝛ iam vt ait greg· Qui in domini
ca die genua flectit deum reſurrexiſſe negat·
Propter multas quidē cauſas orando nos ad
terram proſternimꝰ· prout dictum eſt in quin
ta parte ſub prima· Dicitur etiam oracō ſuper
populū poſt humiliate capita ꝛc· ꝓpter tēpis
ſanctitatem· Et ad notandum ꝗ in hac vita ꝓ
nobis eſt orandum· vt in futuro audire merea
mur a domino· Venite benedicti patris mei ꝛc·
Que quidam oracō eſt vicaria ſancte cōmuni=
onis· Olim enim omnes cōmunicabant· et ccīs
caturos dyaconus ad flectendum genua inui=
tabat· Nunc vero quia multi ſuſcipiunt corpꝰ

domini indigne ꝓ cōmunione vtimur oracōne
dyacono ſicut prius ſuo fungente officō et di=
cente· hu· ca· ve· do· quia quicunq̄ꝫ humiliaue
rit ſe exaltabitur· et quiſquis hic bōis actibꝰ
benedicetur· eterne benedictōne poſtmodum
aſcribeē· In hac ergo oracōne ſacerdos mili=
tes xp̄i pugne cōmendat ad dimicandum con=
tra hoſtem antiquum· et inſidias inimicoꝝ· et
ideo premiunt eos per miniſtrum atnis humi
liatis· d· humiliate ca· ve· d· et ſic tandē capi=
tibꝫ humiliatis quaſi confirmans eos īfundit·
ſuper eos protractōnem ſue benedictōnis· et
hoc magis in· lxx· qn̄ aduerſarius noſter tunc
ſolicitus circuit querens quem deuoret· Se=
cundo in ꝑma collecta genua flectimꝰ i poſtu
lacōnem iuſticie· que eſt neceſſaria in preſenti
vita· In vltima vero reuerenter inclinamꝰ in
graciarum actione ꝓ diurno denario vite fu=
ture· Tercō in ꝑma collecta flectimꝰ genua ꝓ
pugna p̄ntis vite afflictōnem laboris· et cōti
nentie oſtendētes· In vltima vero que eſt pro
graciaꝝ actōne· caput humiliamꝰ per quod
mentis humilitas deſignatur· qꝛ in eterna vi
ta omnis labor excludetur· ſed humilitas ſem
per ſtabit· de hoc dicetur ſub ſabbato ꝑme eb
domade quadrageſime· Item in fine miſſe
diciē· Benedicamus domino· de quo dictū eſt·
in quarta parte ſub ti· de oracōne nouiſſima·
Hoc etiam tempore cortine in eccleſia ſuſpē=
duntur· de quo dictum eſt in prima parte ſub
ti· de picturis· Porro eccleſia his diebus in
magno certamine ꝯſtituta in q̄drageſima fre
quentat p̄s· Qui habitat· quia pſalmus ille i
format in certamine poſitos ſpem ſuam in do=
mino ponere· et omne adiutorium ab eo depo
ſcere· de quo ſub dominica ſequenti dicetur·
Hoc tempore dyaconus caſulā ſuper hume
rum portat de quo dictum eſt in ſecunda par=
te ſub ti· de dyacono· Ab hac quoq̄ꝫ quarta
feria vſq̄ꝫ ad dominicā palmarum diciē omni
die prefacō de ieiunio· etiam in dominicis die=
bus apud quoſdam· In illa vero dominica· et
ſequentibus diebus dicitur prefacō de paſſio
ne· Sed videē eſſe incongruum· ꝗ in domini=
cis diebus canteтur prefacō de ieiunio· cum i
illis non ieiuneē· Et ideo quidam dicūt in illis
quotidianā prefacōnem· ſed licet non ieiuneē
numero· ieiunatur tamen qualitate· id eſt in ci
bo quadrageſimali ſicut in alijs diebus· In qui
buſdam tamen eccleſijs incipiūt dicere prefa=
cionem de paſſione in dominica de paſſione· et
in quibuſdam etiam dicunt prefacōnem de ie=
iunio vſq̄ꝫ ad quartam feriā an̄ paſca· Verum
licet vt ꝑmiſſum ē q̄drageſimali ieiunio· quod
incipit in dominica quadrageſime ſupadditi
ſunt quatuor dies· ſolēnitates tamen officij q̄
drageſimalis temporis incipiunt in eadem do
minica ſicut prius· et non ante· nec in hoc inmu=
tacio facta fuit· q̄mquam pocius ex incuria q̄
ex certa ſciencia hoc contigiſſe credatur·

Nam idem deberet eſſe caput ieiunij et officij. Et ſm hoc videtur ꝙ in dictis quatuor diebꝫ deberent immediate poſt miſſam dici veſpere. ¶ Circa quod notandum eſt ꝙ quadrageſimale tempus eſt luctus ⁊ penitentie tempus penitentes autem dum conuertunt̃ ad xpiſtũ a tenebris ad lucem tranſeunt. Veſpertinũ vero tempus ꝓpter defectũ et obſcuritatem imperfectõnem deſignat. quia ergo penitentes non impfectioni et defectui. ſed pocius perfectioni et luci veritatis inſiſtunt. Idcirco conuenienter q̃ntum ad veſperas dictum eſt tempus lucis ex inſtitucõne gabiloñ. concil. ꝓuenitur. et ſic ſtatim poſt miſſaꝫ dicantur q̃ alias circa noctis tempora conſueuerant dici. hoc tamen quatuor predictis diebus precedentibus non ſeruatur. qui diebus quadrageſimalibus ſuperadditi ex alia cauſa fuerunt. Vel poteſt dici. ꝙ quia quadrageſimali tempore ꝓpt̃ diſpoſicõnem ad paſcalem ſolẽnitatem ⁊ correctõnem delictorum preteritorum ſanctioribus operibus inſiſtendum eſt. Ideo prouiſuꝫ eſt vt eo tempore quo ſeruamꝰ illa ieiunia plures oracõnum ſupplicacões ieiunij agamꝰ et ꝓpter hoc non ſolum alias horas verum etiaꝫ veſperas ante cibum dicimus. Predictis tamẽ quatuor diebus hoc non ſeruatur. ad repreſentandum primariam diſpoſicõnem penitentiuꝫ qui ĩ ſuis ꝓmordijs non poſſunt tot ſãctitatis obſeruancijs inſudare. Hoc tempore dicitur ad horas capitulum. Conuertimi. joel. ij. c. Et illud inter veſtibulum. quod eſt ibidem. Et illud. Clama ne ceſſes. yſa. lviij. c. et illud. Derelinquat impius. yſa. lv. c. ⁊ illud. Frange eſurienti. yſa. lviij. c. Sane hec quarta feria quatuor priuilegijs inſignitur. Primum ẽ. qꝛ tũ die incipimꝰ ieiunare. quod fit quadruplici racione. Primo pro eo ꝙ xpiſtus legitur q̃rta feria ſuum ieiunium inchoaſſe. quod inde videtur. quia natꝰ eſt die dominica. et ſi quis diligenter computet annos extunc vſqꝫ ad triginta ſm raciones computi inueniet eum ĩ tercia feria fuiſſe baptizatum. et ſequenti die intrans in deſertum inchoauit ieiunium. Secundo ideo in quarta ieiunium inchoamus. q̃a quarta etate ſalomon templũ edificauit. ⁊ nos quaſi fundamentum illius templi. ꝙ ex nobis extruitur iacimus ieiunando. vt in paſca templum domini eſſe poſſimus. Vnde apoſtolus. Templum domini ſanctum eſt. quod eſtis vos. Tercĩo ideo in quarta feria ieiuniũ incipit. Cũ enim eccleſia in diebus dominicis quadrageſime non ieiunet ꝓpter gaudium quod habet de reſurrectione domini que in illo die facta eſt. In reſurrectione dominus legitur bis comediſſe. ſemel cum diſcipulis euntibꝫ in emaus. et iterũ q̃n intrauit clauſis ianuis ad diſcipulos. et attulerunt ei partem piſcis aſſi et fauũ mellis. Ideo incipit ieiunare ab hac quarta feria antecedente dominicam illam que ꝓpter hoc vocatur caput ieiunij. de hoc etiam iam ꝓmiſſum eſt. ¶ Quarto. quia ſicut iam dicetur hoc tempore ad bellum procedimus. ideo quatuor diebus huiꝰ ebdomade ieiunamꝰ. vt quatuor armati virtutibꝫ. ſ. iuſticia. fortitudine. prudẽtia. et temporantia. quatuor mala que per primum parentem incurrimus deploremus. ſ. ꝙ de paradiſo eiecti ſumꝰ. quod in hac valle miſerie cibum ad modum iumentorum indigemꝰ ꝙ in infernum deſcendere timemus ꝙ in patria cum domino non gaudemus. Quinto vt defleamus quatuor mala que fecimus. ſcilicꝫ peccatum cogitacõnis. operis. conſuetudinis. ⁊ locucõnis. Secundum priuilegium eſt. quia illa die audiuntur cõfeſſiones publice penitentiũ et eis penitentie imponũtur. Terciũ. quia tũc cineres capitibus aſpergunt̃. vt iam dicetur. Quartum. quia die iſta fit proceſſio qualem ꝑ totum annum fieri non contingit. penitentes nanqꝫ tunc ab eccleſia cuꝫ proceſſione ⁊ cruce eiciunt̃. et in die cene in eadem recipiuntur. ſicut ſub illa die dicetur. Proceſſionem quidem facimus. quia tunc ad bellum contra hoſtes incedimꝰ. qui quaſi in expedicõne a lxx. vſqꝫ tũc fuimus. Precedentes ergo contra hoſtes armis noſtris armam̃. que ſunt humiliacõ. oracõ afflictio. et elemoſinaꝝ largicio. Humiliacio ſicut iam dicitur eſt in cinere. Oracio. quia tũc dicimus parce domine ⁊c̃. Afflictio de qua in euangelio. Cum ieiunatis ⁊c̃. Elemoſinarũ largicõ que maxime hoc tempore frequentanda eſt. vnde. Abſconde elemoſinam in ſinum pauperis. Talibus itaqꝫ armis armati ad bella procedimus. Vnde collecta huiꝰ diei eſt. Cõcede nobis omipotens deꝰ preſidia milicie criſtiane ſanctis inchoare ieiunijs ⁊c̃. Ceterum in hac die officium vſqꝫ ad nonam deferimꝰ nõ tm̃. quia dominus hora nona expirauit. ſꝫ etiã ꝓpter noſtram caſtrimargiam. adeo nanqꝫ ventri deditiſumus ꝙ audita miſſa ſtatim ad cibũ curremus. et de horis parum aut nihil curaremus. Vnde ĩ concilio gabiloñ. dicitur ꝙ ad miſſam concurrendum eſt et auditis miſſarum ſolẽnijs et veſpertinis officijs ac largitis elemoſinis ad cibum accedendum eſt. Hac ẽẽ die benedicitur cinis. et inſignum humilitatis capitibꝫ aſpergitur ſub his verbis. Cinis es et in cinerẽ reuerteris. quod dictũ fuit ade geñ. iij. c. Et job penitentiam in fauilla et cinẽ egit prout legitur job vltimo. c. et dominꝰ ait ĩ domo pulueris puluere vos aſpergite. Mich. i. c. Item legit̃ judith. iiij. c. Oĩs filij iſrael humiliauerunt animas ſuas in ieiunijs et cinis ſuper capita eoꝝ. et abraam inquit. Loquar ad dominum meum cum ſim puluis et cinis. Geñ. xviij. c. Et mardocheus indutus eſt ſacco. ſpergens cinerem capiti ſuo. Heſter. iiij. c. et filie ſyon conſperſerunt cinere capita ſua. Treno. iiij. c. Et hinc eſt ꝙ ſicut ex libro põtificali habetur penitẽtes et morituri ĩ ſignũ penitẽtie

et humilitatis·et q̄ terra et puluis ſūt ſe in ci
nere vel ſolo proſternunt·et ciliciū induūt·q̄
ex veteri teſtamento tractum eſt· Legitur em̄
pſa·lviij·q̄ penitentes ſacco et cinere ſternun
tur· Itez hiere·xxv·c· Aſpergimini cinere q̄a
completi ſūt dies veſtri·Itē jona·iij·c· Rex ni
niue indutus eſt ſacco et ſedit in cinē· It tren·
iij·c· Virgines hierl'm accincte ſūt ciliciis·It
in pſalmo·xxv·induebar cilicō· Fit etiam hoc
ad ſignificandū q̄ ſicut in eiectōne ade de pa=
radiſo·maledicta fuit terra in ope ſuo ſic p hu
militatem penitentie terra noſtra·ſ·liberū ar
bitrium noſtrum benedicitur per penitentiaz
vt non ſpinas et tribulos· ſed dignos fruct9
penitentie germinet· Inuitantur autez om
nes ad penitentiam generaliter cum dicitur i
an· Immutemur habitu ꝛc· Ieiunemus et plo=
remus ante deum·ꝛc· Et oſtenditur cauſa·
quare homines debeant ieiunare·ſcilicet quia
dominus expectat eos ad penitentiam· Vnde
introitus eſt· Miſereris omniuz domine ꝓpter
penitentiam·et eſt Sapientie xj·capitulo·

Omnes etiam oracōnes quecunq̄ dicuntur·
faciunt ad idem in epl'a q̄z· Conuertimini ꝛc·
que eſt joelis·ij·c· Ad hoc inuitantur genera
liter parui et magni·et vtriuſq̄z ſexus· Vnde
dicit ſanctificate ieiunium·vocate cetum· con
gregate populum ꝛc· Sequitur reſponſoriū·
Miſerere mei deus ꝛc·quod reſpōdet epiſtole
oſtendens triplicem effectū penitentie·p̄mūz
quia per eam habemus remiſſionē peccatoruz
et collacōnem gracie·et cōculcacōnem inimi=
corum· Vnde ſequitur· Dedit in opprobriū cō
culcantes me· Sequit̄ tractus· Domine nō ſe
cundum peccata noſtra ꝛc·qui ſignificat labo
rem qui in penitentia habetur·et dicitur iſte
tractus vſq̄ ad dominicam de paſſione·in ſe=
cunda quarta et ſexta feriis· vt i diebꝫ arcōri
ieiunio deputatis incepte penitentie memoreſ
oracōnes ieiunio conbinemus· In euāgelio au
tem cum ieiunaueritis ꝛc· Math·vj·c· Legitur
de modo ieiunandi·vbi dicitur· Tu autem cuz
ieiunas vnge caput tuum·et faciem tuam laua
quia omnis penitens debet vngi oleo ſpiritu=
ali·quod eſt iocunditas mentis·tanq̄m athle=
ta et pugil domini· Sicut habetur in Eccleſia
ſtico· Oleum de capite tuo non deficiat et faciē
tuam laua·id eſt interiorem hilaritatem exteri
us demonſtra ne videaris hominibus ieiunās
id eſt ieiuna·vt non intendas fauorem huma=
num·ſed ſolius dei· et pater tuus qui videt in
abſcondito reddet tibi· Offerenda eſt·exul
tabo vbi eſt graciaꝝ actō de ipetrata remiſſi
one· Cōmunio eſt·q̄ meditabit̄ in q̄ eſt alio
rū exortacō de legis meditacōe ꝗ cōſonat euā
gelio·q̄r meditari i lege ē thezaurizare i celo

De quinta feria·

Sequitur de quinta feria· Siquidem
inuitati ſunt omnes in precedēti die
ſicut ibi dictum eſt ad penitentiam·
Sed quia penitentia conſiſtit in tribus·ſcilicꝫ
in oracōne·ieiunio·et elemoſina·ideo in tribꝫ
ſequentibꝫ diebus agit de his tribꝫ· et primo
de oracōne in hac quinta feria·et ideo incipit
introitus· Dum clamarem ad dominum· Fit
autem oracio ab aliquo·qn̄q̄ pro ſe·qn̄q̄ pro
alio· Vt ergo oſtendatur quantum valet ab a
liquo pro ſe facta oracio· Igitur ſequitur epi
ſtola· Egrotauit·pſa·xxxviij·ca· In qua ꝓpoit
eccleſia regem Ezechiam in exemplo qui ora=
cione pro ſe facta impetrauit a domino xv·an
nos diebus vite ſue ſuperaddi· Vt etiam ec
cleſia oſtendat quantum valet oracō pro alio
facta legitur euangelium· Cum intraret ihes9
Mathei viij·capitulo· De centurione qui roga
uit dominū pro puero ſuo· vt ſanaretur quod
impetrauit·

De ſexta feria·

In ſexta feria agitur de ieiunio· et oſtenditur·
quale ieiunium placet deo·ſ·ſpirituale nō car
nale· Vnde epiſtola agit de hoc· Clama ne ceſ
ſes ꝛc· Pſa·lviij·c·et poſt·quare ieiunamus et
non aſpexiſti·ꝛc· Et dominus reſpondit· Nun=
quid tale eſt ieiunium quod eligi cōtorquere
quaſi circulum caput ꝛc· quaſi diceret· Nō pla
cet mihi tale ieiunium·q̄ aliquis ſe cruciet in
tantum· ſed q̄ diſſoluat faſciculos impietatis
id eſt ab omī peccato abſtineat·quod fit per
caritatem· Vnde ſequitur euangeliū· Audiſtis
quia Math·v·capitulo·agens d̄ caritate vbi
dicitur·licet hoc in eccleſia nō legatur· dictū
eſt antiquis· Non occides· ego autem dico nō
iraſceris·

De Sabbato·

In ſabbato agit eccleſia de elemoſina et de ſab=
bato· quia per premiſſa tria·ſ·oracōnes· ieiu=
nia·et elemoſinas venitur ad ſabbatiſmū men=
tis vbi pena iam facta que ſpectat ad penitē=
tiam· id eſt pax que eſt quies et ſabbatiſm9 mē
tis ſe oſculantur conueniunt·et ꝓpter hoc ſeq
tur aperte in epiſtola pſa·lviij·c· Si abſtules=
tis de medio tui in catenaz peccatorum ꝛc·que
ibidem ſequūtur·tunc vocaberis ſabbatum d̄
licatum ꝛc·que ibidem ſequūtur· et hoc idē di
citur in euangelio· Cum ſero eſſet ꝛc· Mar·vj·
capitulo· vbi dicitur de diſcipulis laboranti=
bus in mari per quos penitentes deſignantur
q̄ dominus aſcendit in nauiculam cuz eis ꝗ ſta
tim facta eſt tranquilitas·quia deo preſente i
corde hominis pacificatur anima et tranquil=
lum fit ibi· Hoc ſabbatum licet habeat epiſto
lam et euangelium· ſicut nōnulla alia per anni
circulum· non tamen eſt cantibus officiatum·
quia ſm̄ quoſdam nondum erat ſolēni ieiunio
deputatum· Hodie vero ieiunamus·vt ad q̄e=
tis eterne ſabbatum perueniamus·

De prima domica quadrageſime·R·

In hac dominica in qua cantatur· Inuocauit
me ꝛc· Incipit quadrageſima· que ſignificat
tempus penitētie ſpiritualis et vocat̄ dn̄ica

quintana· quia quinta eſt a paſca· quid autem
ſignificent quinqȝ dñice quadrageſime· dictũ
eſt in prima parte ſub ti· de picturis· Dicta eſt
autem quadrageſima ·licet in ea ſint quadra=
ginta duo dies vſqȝ ad paſca· Primo quia
eccleſia non curauit de duobȝ diebus que mi=
nucias non attẽdit· Sed ſummam numeri ponit
q̃uis ſit parum plus vel minus· Secundo quia
quadrageſima non protendit̃ niſi vſqȝ ad diẽ
cene domini· que eſt dies abſolutionis· Naȝ ꝑ
quadrageſimam bene obſeruatam· et per ve=
ram penitentiam peruenit homo ſpiritualiter
ad cenam agni· Vnde in apoka· Beatus q̃ vo=
catus eſt ad cenam nupciaꝝ agni· et ſm̃ hoc ſo=
lum ſunt xl· dies· Tercio· quia filii iſrael la=
borantes in deſerto· xl· annis cibati manna· ꝑ
quadraginta manſiones venerunt in terram
promiſſionis· quo etiam xp̃o xl· diebꝰ a deli=
ciis corporis abſtinentes verbis vite reficim̃
oracõni vacamus· vt tandeȝ per ihm̃ xpiſtũ
in terram viuentium introeamus· ſicut illi ꝑ
ihm̃ naue· id eſt per joſue in terram promiſſio
nis introducti ſunt· ·Ideo autem ſm̃ Hiero=
nimum ſunt in ea· xlii· dies· quia dominus ve=
nit ad nos per xlii· generacões computatis
iecoma patre· et iecoma filio· et ipſo domino

Sane totum tempus vite noſtre quadrage
ſima eſt· Ieiunamus autem xl· diebus· incipi
entes precedenti quarta feria· Primo ſm̃
Auguſtinum· quoniam matheus xl· generacio
nes poſuit· ad hoc enim dominus ſuo quadra
genario numero ad nos deſcendit· vt nos ad
eum noſtro quadragenario numero aſcenda=
mus· Secundo ſm̃ eundem ·quia ad hoc vt
habeamus quinquagenarium quadragena=
rio adiciendus eſt denarius· Ad hoc enim vt
perueniamus ad requiem beatam oportȝ nos
toto tempore preſentis vite laborare· Vnde et
dominus cum diſcipulis xl· diebus mãſit et pꝰ
decimam diem ſpiritumſanctũ miſit· Ieiuna
mus xl· diebus· Nam et moyſes ad accipiendũ
legem ieiunauit· xl· diebus· ſimiliter et helyas
dominus noſter q̃draginta dies ieiunauit abſ/
qȝ cibo· et hoc pro inſtitucõne et exemplo· Vñ
nõnulli vnam tantum quadrageſimam obſer=
uant· illi vero ꝓ merito ieiunauerunt· Cõmu=
mus tamẽ eſt tres quadrageſimas ſeruare· eo
ꝙ moyſes· vt tradunt hebrei ter aſcendens ad
dominum ieiunauit vel pocius· quia tres ĩ tri=
bus leguntur ieiunaſſe quadragenis· ſcilicet
moyſes· helyas· et dominus· Quare aũt xlvi·
diebus ſumus in abſtinentia· dictum eſt ſub p̃
cedenti quarta feria· Conſiderandum ẽ au=
tem ꝙ tempus quadrageſime penitentie aſcri
bitur· Penitentie autem fructus ſunt· ieiuniũ
vigilie· et alie carnis afflictões· Elemoſina
corporalis et ſpiritualis et alia miſericordie
opa· Oracio et deprecacõ et alie ſpecies cõtẽ
placõnis· fletꝰ· lacrime· et alia iſignia otricõ
nis· Ideoqȝ de his et ſimilibus ad penitentiaȝ

pertinentibus in nocturnis et diurnis officiis
hac die· et ſequentibȝ legit et cantat eccleſia
copioſe et ꝓpter hoc etiam hoc tempore dicit̃
regulariter octies in canonicis horis pſalmꝰ
ille penitencialis· Miſerere mei deus· Et eſt
notandum ꝙ propter ieiunii principium ordo
interrumpitur hiſtoriarum· Cum enim ĩ ſep
tuageſima et ſexageſima cãtatũ fuerit de adã
et in quinquageſima de Noe et abraam in hac
prima interponitur de fructibus penitentie·
·In ſecunda vero de jacobo· in tercia de joſeph
in quarta de moyſe· Antiquitus tres inſti=
tuit eccleſia ſexageſimas· de quo tactum eſt ĩ
parte prima ſub ti· de eccleſiaſticis ſacramẽtis
Sane· quia vt dictum eſt ſub quarta feria ci
nerum hoc tempus eſt milicie xpiſtiane· et in
quo dyabolus forcius contra nos inſurgit·
ideo ne homo deſperet· quaſi confortatiuum
quoddam canit eccleſia introitum· Inuocauit
me ꝛc̃· quo audito ſpe fit homo fortis· Vnde
dicit apoſtolus· Spe fortes in tribulacione
gaudentes· Et yſa· xxx· capitulo· In ſilencõ et
in ſpe erit fortitudo veſtra· Siquidem in his
duobus conſiſtit tota fortitudo hominis ſpi=
ritualis· ſcilicet in ſilencio· id eſt tumultibȝ ſe=
culi· nihil de his que ſũt ſeculi appetẽdo· et in
ſpe eterna deſiderãdo· Per epiſtolam q̃ inci
pit· hortamur vos· ii· Corinth· vi· capitulo·
Armat eccleſia milites ſuos quatuor cardiali=
bus ꝟtutibȝ· Primo fortitudine cũ dic̃· Ecce
nũc tẽpꝰ acceptabile· ecce nũc dies ſa· ꝛc̃· que
ibi de fortitudĩe dicunt̃· quia ſequitur· In om
nibus exhibeamꝰ nos ſicut dei miniſtros ĩ mul
ta paciencia· Secundo temporantia cum dicit
In caſtitate et ieiuniis multis· Tercio pruden
tia cum dicit· In ſciencia· id eſt in prudentia·
Sunt autem idem ſubiecto ſciencia et longani
mitas· quia ſciencia et longanimitate· ſcimus
conuerſari in medio praue· et peruerſe nacõis
et bonitate et ſuauitate· que eſt in ſpiritu ſan=
cto· hoc totum pro eodem ſumitur· Sequit̃
in caritate non ficta· quia omnia ſine fictõne fi
eri debent· Quarto iuſticia cum dicit· per ar
ma iuſticie· a dextris et a ſiniſtris· Poſt epi/
ſtolam ſequitur reſponſoriũ· Angelis ſuis de
us mandauit de te ꝛc̃· vt ſic ſecure homo poſſit
pugnare· Sequit̃ tractus· Qui habitat in ad=
iutorio· in quo agit de temptacõne· Tractus
vero ideo dicitur· quia ibi oſtenditur· ꝙ hec vi=
ta miſera trahitur multis doloribus et labori
bus· et quia poteſt conqueri aliquis de iequa
litate iſtius pugne· quia temptator potentiſ/
ſimus eſt· vt habetur in job· Non eſt poteſtas
ſub celo que ei valeat comparari· Et ſapientiſ
ſimus· quia multa vidit· Et crudeliſſimus quia
vt dicit hiero· Crudelis eſt et non miſerebi=
tur· homo autem infirmiſſimus et ignorãs· iõ
in ipſo tractu ponitur ſolucõ huius· quia hic
permittit deꝰ inimicum temptare· vt homo ti
meat et ad deum confugiat· quia ſcit et poteſt

et vult liberare·et ſic in ſe non ſperet·ſ; in do
qui ꝓmittit ꝙ liberabit ſi confugiat ad eum·
vult eñ deus vt homo habeat timorē de ini=
mico forti·et ſpem de promiſſionibus futuro
rum·et de dilectione dei vehemētiſſima·ergo
ſequitur ꝙ vult eum ꝓtegere queadmodum
gallina protegat pullos ſuos ex amore vehe
menti·et eſt ſpes de cuſtodia angelorum·ho=
mo autem ſi molatur inter duas molas timorē
ſcilicet et ſpem efficietur panis placēs deo·et
ſic vincet omnem temptacōnem·ſiue ſit leuis et
occulta·que dicitur timor nocturnus·ſiue le=
uis et manifeſta q̄ dicit̄ ſagitta volans in die·
ſiue ſit grauis et occulta·que dicitur negociū
perambulans in tenebris·ſiue ſit grauis et a=
perta·q̄ dicitur demonium meridianū hec q̄=
tuor genera temptacōnum vincet quilibet ſic
armatus vt dictū eſt· Sed in euangelio non
ſūt niſi tres temptacōnes·vbi dicit̄·Ductus ē
iheſus in deſertum ꝛc·Math·iiij·capitulo·et
comprehendunt̄ q̄nq; omnes temptacōes ſub
quaternario·vt dictum eſt·quandoq; ſub ter
nario vt in euangelio·q̄nq; ſub binario·vt in
eodem pſalmo inferius vbi dicitur·A laqueo
venantium·id eſt ab opere malo·et a verbo a
ſpero·id eſt a peccato oris· Temptatus autē
fuit dominus a dyabolo triplici temptacōne
ſcilicet temptacōne gule·cum dixit ei· Dic vt
lapides iſti panes fiant· Cupiditatis ſcilicet·
cum dixit·Hec omnia tibi dabo ſi procidens a
doraueris me·Et inanis glorie·ſcilicet quan=
do diabolus voluit eum deicere de pinaculo ſi
cut fecerat alijs predicatoribus multis·Et vi
cit eum dominus per autoritates ſacre ſcrip=
ture quod ſignificatum eſt·in hoc ꝙ dauid la
pidibus ſumptis de torrente deiecit goliam·
docens nos debere armari gladio verbi dei p̄
ter illa arma·quibus nos armat apoſtolus in
epiſtola hodierna vt ſic ſufficiēter ad pugnā
armati ſimus·Poteſt etiam dici ꝙ a principio
ſeptuageſime eccleſia tot tribulacōnibꝫ preſ=
ſa deſperans clamauerat· Circūdederunt me
gemitus mortis·quaſi a nulla parte euadere
poſſit·In principio vero ſexageſime·vbi etiā
de hoc dictum eſt·et dicetur in quarta domi=
nica quaſi poſita inter deſperacōnem et ſpem
clamauit· Exurge q̄re obdormis domine·In
principio quinquageſime iam deſperans cla=
mauit· Eſto mihi domine in deum ꝓtectorem
pmo deprecatiuam mutās in affirmatiuam·di
xit·dux mihi eris et enutries me· Nunc vero ī
principio quadrageſime oſtendens ſe exaudi=
tam dicit·Inuocabit me·et ego exaudiam eum·
et epiſtola dicit·In tempore placito exaudiui
te·In graduali datur nobis angelorum cuſto
dia·In tractu diuina ꝓtectio·q2 circūdamur
ſcuto veritatis·In euangelio ad exemplum ſal
uatoris ab hoſte·Triumphus·cui dicimus·
Vade retro ſathanas·In offertorio etiam di=
uina ꝓtectio vocatur cum dicit̄·Scapul' ſuis

obumbrabit tibi ꝛc· In poſtcōmunione de=
monum ſubiectio vbi dicitur·Super aſpidem
et baſiliſcum·Ab hac die vſq; ad paraſceuen
operiuntur cruces·et velum ante altare ſuſpen=
ditur·de quo in prima parte dictū eſt ſub ti·
de picturis· Hec dominica priuilegiata eſt
q2 eſt ianua et limes q̄drageſime·que repſen=
tat tempus quo filij iſrael morati ſūt in deſer=
to· Tria quidem fuerunt in populo iſrael·
quorum duo cōmemorauimus·ſcilicet peregͥ=
nacō·que fuit in egipto·quando iacob et filij
ſui profecti ſunt in egiptum· Captiuacō·que
fuit in babilone·et diſperſio·que facta fuit a
tyto et veſpaſiano·per totum mundum·quam
non cōmemorauimus·quia ab illa nunq̄m reuo
cabuntur·de qua dictum eſt·tradam eos ī ma
nu de qua non potuerunt ſurgere·In hac do=
minica ad horas dicitur capitulum·Fratres·
hortamur·ne in vacuum ꝛc·ij·Corin·vj·c·et
illud·Ecce nūc temp9 ſecūdo Corinth·vj·c·et
illud·In omnibus exhibeamus·ibidem·Et ſit
hodie ſtacō apud baſilicam lateraū·que con=
ſtructa eſt in honorem ſaluatoris et pluſq; ꝓ
phete iohannis·eo ꝙ officium hodiernū ſal=
uatoris noſtri ꝓphetice reſonat felicitatem·

De ſecunda feria·

Poſtq̄m dominus et apoſtolus arma
uerunt militem ſuum non reſtat·niſi
vt pugnet·quia hoſtes ſemper pa=
rati ſunt·quia vero per opera miſeri
cordie ſpecialiter et maxime ſit pugna iſta·iō
de ipſis eſt feria iſta·que agit de elemoſina·
Rurſus·quia onus pugne non libenter ſu=
ſcipitur·niſi intuitu premij·ideo in hac ſecun
da feria eſt introitus·Sicut oculi ſeruorum ꝛc·
et domin9 in epiſtola·Ecce ego requirā oues
meas ꝛc·que ſumpta eſt de ezechiele·xxxiiij·
oſtendit premium cum dicit·et paſcā eas·qui
enim paſcit dominum in paupe·et domin9 pa
ſcit eum·ſicut ibi legitur·In montibus iſrael·
id eſt in manſionibus eternis· Idem habet̄
per euangelium·Cum venerit filius ꝛc·math
xxv·capitulo·vbi dicitur·Venite benedicti ꝛc
Eſuriui et dediſtis mihi manducare·Debemus
autem habere oculum ad ipſum non tantum ſi
niſtrum vt reſpiciamus penas eternas et pro
pter hoc bonum faciamus·hoc enim eſſet ti=
mor ſeruilis·ſed etiam dexterum·vt conſidere
mus premia·iſtum oculum vult nobis auferre
dyabolus et nititur q̄ntum poteſt·vnde pri=
mo Reg·xj·capitulo·Rex ammonitarum no=
luit inire fed9 cum iabitis·niſi erueret eis dex
tros oculos·Similiter vult facere nobis dya
bolus vt non ſimus apti ad pugnandū ſic mi=
les qui non habet oculum dextrum·

De tercia feria·

Tercia feria agit de oracōne·et ſumit̄
introitus de pſalmo·qui eſt oracio
Domine refugium factus es nobis
Pugnamus enim orando·Vnde ihs

naue in heremo pugnabat· et moyſes orabat· merito qui pugnabat non deficiebat quia ille orando vincebat· Epiſtola vero· Querite dominum ꝛc· yſa· lv· capitulo· docet nos orare ⁊ inuitat nos ad oracōnem· querite dominum· ſcꝫ derelinquendo vicia et peccata· qꝛ multꝰ eſt ad ignoſcendum· non eñ cogitacōnes mee cogitacōnes veſtre· Que ſint vero cogitacōnes eius oſtendit hieꝛ· dicens· Ecce ego cogito cogitacōnes pacis et non afflictōnis· Si ei ex vero corde rogatur et queritur ſtatim pacificatur q̃ntumcunqꝫ deliquerit in eum homo et hoc dum inueniri poteſt· ſcilicet in preſenti Ecce oſtenditur effectus oracōnis· quia per eam homo deo pacificatur· Idem etiam habetur per euangelium· cum intraſſet· Mathei xxi· capitulo· In quo diciꝛ poſtq̃m eiecit emētes et vendentes de templo· dixit· domꝰ mea id eſt homo in quo habitat· domꝰ oracōis vocabitur· In epiſtola monemur ad petendū vt habitet in nobis· In euangelio· vt det nobꝭ eterna gaudia· Cetera que in graduali· offerenda· et poſtcōmunione cantantur ſūt querentium dominum oracōnes et conſolacōnes et graciarum actiones·

De quarta feria

Quarta feria eſt de ieiunio· ſed qꝛ illa dies eſt ſeptima a capite ieiunij· ſeptimus autem numerus et ſeptuageſimus idem ſignificant· Idem enim ſignificat numerus multiplicatus· et numerus multiplicans· Septuageſimus vero ſignificat liberacōnem a captiuitate· ideo in introitu· q̄ eſt· Reminiſcere ꝛc· petit liberacōnem ſcilicet que habetur per ieiunium· et in epiſtola et in lectione monemur ad ieiunium exemplo moyſi et helye· Lectio que legiꝛ propter ordies ſūpta eſt· ꝺ exo· xxiiij· capitulo· aſcēde ad me ī mōtem ꝛc· Epiſtola vero de tercō· Re· xix· c· Venit helyas ꝛc· Quale autem ieiunium debeat eſſe· ſcilicet ſpirituale monſtratur nobis per ieiunium moyſi· vtilitas vero per helyam· In azimo enim cibo perueniretur vſqꝫ ad montem dei oreb· id eſt ad altitudinē menſe illiꝰ· quando comedemus ſupra menſam patris xpi ī regno ſuo· per ieiunium quidem ira dei temporatur et mitigatur· quod oſtenditur per euangeliū Math· xij· capitulo· Acceſſerunt ad ihm ꝛc· ī quo habeꝛ de minuitis qui iram dei temporauerunt per ieiunium ſuum· Et nota ꝙ ī hac feria ſolēnitas ieiunij duplicatur quia ieiunaꝛ tam racōne quadrageſime· quam racōne ieiunij quatuor temporum· quia vero penitentiū aſperius ieiunantium corpora deſiccantur· In his non habitat· ſicut dicitur in euāgelio ſpiritus immundꝰ· qui habitat per loca arida q̄rens requiem et non inuenit· Corpora enim ieiunijs deſiccata faſtidit· Ideo ad ieiunia liberius appetenda moyſi et helye premittunꝛ exempla· quorum vterqꝫ in ſingulis lectōibꝰ xl· diebus et xl· noctibus ieiunaſſe perhibenꝛ·

Itaqꝫ ꝓpter ieiunij geminacōnem· ſcilicꝫ q̄dragesime et quatuor temporum duo verſus in graduali ponuntur ea que in introitu· graduali· tractu· cōmunione· et offerenda cantantur· ſunt conſolacōnes et oracōnes· vt ieiunātes a tribulacōnibus eripiantur· et ne his qui ieiunijs affliguntur· inimici dominentur·

Hec quarta feria in hoc priuilegiata ē· qꝛ illi qui in ſabbato ſequenti ordinandi ſūt interrogantur de ſcripturis ſacris et examinantur de quo et quare due lectiones legūtur ad miſſam ſub quarta feria tercie ebdomade aduētꝰ dictum eſt·

De quinta feria·

Quinta feria eſt de confeſſione ꝑ quā etiam pugnaꝛ· Et eſt introitus· Cōfeſſio et pulcritudo· Eſt autem triplex confeſſio· ſcilicet fidei· peccati· et humilitatis· Qui habet hāc cōfeſſionem pulcritudo eſt in cōſpectu eiꝰ· In cōſpiciēdo eñ deum humiliamꝰ nos et deo ſimiles ſumus imitando ipſum· Epiſtola vero ſcilicet· Orauit eſdras ꝛc· ſumitur de eſdra· ix· c· in qua eſt oracō eſdre et confeſſio· qui orauit ſicut etiaꝫ daniel orauit· peccauimus et iniuſte egimꝰ ꝛc et per iſtam confeſſionem meruerūt remiſſionem peccatorum· et ita oſtenditur effectꝰ cōfeſſionis· In alijs eccleſijs legiꝛ epiſtola· Factus eſt ſermo domini· Ezech· xviij· capitulo· que etiam loquitur de effectu ꝯfeſſionis· euāgelium· Egreſſus ihеſus ꝛc· Math· xv· c· eſt ꝺ muliere cananea· que per confeſſionē fidei cū dixit· Domine adiuua me· et per confeſſionem humilitatis· cum dixit· Nam et catelli ꝛc· meruit filie ſue ſanitatem· et dictum eſt ei· Mulier magna eſt fides tua· Quidam autē legunt euangeliū· in quo iudei glorïantes ꝙ eſſent filij abrahe conuincuntur non eſſe filij abrahe· quia non faciunt opera eius· ſed eſſe ex patre diabolo eius opera faciendo· Vel vt quibꝰdam moris eſt legitur euangeliū· quod alij legunt feria quinta ſequentis ebdomade ꝺ diuite· qui apud inferos cruciatur· patremqꝫ vocans et deprecans abraam· non vt filius exauditur· his conſonat illud propheticum· quod epiſtola premittitur· ꝙ ſi vir iuſtus genuerit filium ſanguinem effundentem et vniuerſa deteſtanda facientem· Ipſe quidem ī iuſticia viuet· Filius autem eius qui operatus eſt iniquitatem morte moriatur· Cetera que ſunt in introitu graduali· et offerenda· ſūt laudes ⁊ oraciones iuſti· Cōmunio panis quem ego dedero joh· vj· c· declarat vnde iuſtus viuat· ſcilicꝫ de carne xpi· Et attende ꝙ quinte ferie propria olim non habebant officia· ſed a dominicis eſtiualibus inofficiabanꝛ ⁊ eaꝝ euangelia nō

ſunt de ieiunijs inſtituta·ſed de diuite et lazaro et vidue filio ſuſcitato· olim etem̄ non ieiunabant·ſed vt in dominicis ſolemzabant·Sed poſtmodum a gregorio iunioꝛe quadrageſime fuerunt adiuncte ieiunio prout dictum eſt ſub ſeptuageſima et inofficiate·et inde eſt ꝙ varietas epiſtolarum et euangelioꝝ in quintis ferijs reperit̄·de hoc dicetur ſub qn̄ta feria ſequentis ebdomade·

¶ De ſexta feria·

In ſexta feria que eſt nona dies ieiūnij·qui numerus eſt angelicus petit eccleſia liberari ab omnibus tribulacōnibus et eſt introitus· De neceſſitatibus ꝛc̄·et fit hoc per angelos ⁊ maxime p angeluʒ magni conſilij·et ideo legitur euangeliuʒ iohān̄is· v·capitulo· Erat dies feſtus ⁊c̄·in quo dicitur· Angelus domini dſcēdit in piſcinam et mouebatur aqua et ſanabat̄ vnus·ideo vnus·quia tantum vnitas eccleſie ſanatur· Sed ne in contradictōne peccem⁹ ſicut iudei qui dicebant iſtd prouerbium proxime patres noſtri manducauerunt vuam acerbam in deſerto et dentes filioꝝ obſtuperunt id eſt nos punimur ꝓpter hoc ꝙ nō eſt iuſtū· ideo legitur epiſtola de ezechi· xviij·c· Anima que peccauerit ipſa morieť· Filius nō portabit iniquitatem patris·niſi imitetur patrem in malicia·vindicat enim dominus iniquitatē patrum in filios in his qui oderunt eos·

¶ De ſabbato·

Poſtea vero n̄ reſtat·niſi ſabbatiſm⁹ et eſt epiſtola de ſabbato mentis· Fratres hoꝛtamur vos·per ſabbatū vero mētis venitur ad ſabbatū eternitatis·Et ideo dicit̄ euangelium de transfiguracōne domini in qua apparuerunt ·tantuʒ moyſes et helyas·quoꝛum exemplo animatur eccleſia ad ieiunium· In miſſa hui⁹ diei lectio prima eſt·Orauit moyſes deutro· xxv·c· ſecunda eſt· Dixit moyſes filijs iſrael ibidē xj· capitulo·tercia eſt·Oracōʒ faciebāt·ij·mach primo c·quarta· Miſerere noſtri· eccleſiaſtici xxxvj·c·quinta eſt· Angelus domini· de qua dictum eſt ſub quarta feria tercie dominice de aduentu·Quia ergo pro oꝛandis oꝛat eccleſia cantat introitum· Intret in cōſpectu ꝛc̄· Et g̃duale·propici⁹ eſto ꝛc̄·Et ꝓtectoꝛ noſter ꝛc̄· et Conuertere domine ꝛc̄· et dirigat̄ ꝛc̄· et ad dominum cum tribularer ꝛc̄· Ad quinqꝫ lectiones flectit genua·vt quinqꝫ ſenſus oꝛdinandorum a domino dimittantur·Quia vero dyaconi et ſacerdotes tanq̄m perfectiores eternis intendere tenentur· Inde eſt ꝙ ante ſextaʒ lectionem·ſiue ante epiſtolam nō dicitur flectamus genua·ſicut nec ante euangelium hoc etiam fit propter reuerenciam apoſtolice lectionis·et propter eandem etiam cauſam ad oracionem ſuper populum genua non flectim⁹· ſꝫ ſolum capita inclinamus·Rurſus·quia multū valet deprecacō eccleſie aſſidua· quis em̄ qui non audiatur in tribulacōnibus· idcirco qn̄to loco legitur lectio de tribꝫ pueris de camino ignis liberatis·et ſequūtur graciaruʒ actōes in cantico·Benedictus es domine ꝛc̄· Quia vero officium predicatōnis etiam ad ſubdyaconum pertinꝫ·Idcirco ſequitur epiſtola pauli·prima ad theſ· vl·c·Rogamus vos corripite inquietos conſolamini puſillanimes ꝛc̄· Officium enim predicatoris eſt alios corripe et reliqua facere·que in epiſtola ipſa docent̄ et ita epiſtola ipſa pertinet ad oꝛdinatos ſaltem in ſacris·Deinde ſequitur tractus·Laudate dominum omnes gen· in quo omnes inuitantur ad dei laudem· qui miniſtros ſuos ſua miſericoꝛdia confirmat·Tractus ergo et canticum·Benedictus es ſunt oꝛdinatoꝛum·et qꝛ ſacerdotes in virum perfectum commutari debent·quoꝛum miniſterio panis et vinum trāſſubſtanciantur in coꝛpus et ſanguinem domī· Inde eſt ꝙ legitur euangelium de tranſfiguratione·Aſſumpſit ihesus petꝝ ꝛc̄· Math·xvij·c·debent enim tranſfigurari· ita ꝙ in eis non appareat niſi reſurrectio dei· Sed quia in preſenti fine tribulacōne·aut vix· aut nunq̄m eſſe poſſumus·et propterea ad dominum ſemper clamandum eſt· Inde eſt ꝙ ſequitur offertoꝛiū·domine de⁹ ſalutis me ꝛc̄·et poſtcōmunio·domine deus in te ſperaui ꝛc̄·Priuilegiatum eſt hoc ſabbatum·quia in eo oꝛdines celebrantur·

¶ De ſecunda dominica quadrageſime·

Hec ſecunda dominica intitulatur dominica vacat· pro eo ꝙ ꝓprio caret officio· Ideo autem caret officō·naʒ cum in precedenti ebdomada occurrunt quatuoꝛ tempoꝛa·in quoꝛum fine oꝛdīes celebrantur·habebat antiqua eccleſie inſtitucio·vt poſt finē diei ſabbati inciperet officiū oꝛdinum et in die dominica terminaretur ⁊ ita officium quod in fine diei ſabbati incipiebatur vſqꝫ in diem dominicam ꝓtendebat̄ ⁊ ſic tunc ipſa dominica proprio caret officō· Verꝫ q̄a difficile erat a ſexta feria vſqꝫ in diē dn̄icaʒ·nil comedere factum eſt·vt ī ſabbato oꝛdines celebrentur·et in die dominica que vacat officō officium quarte ferie precedentis repetatur· Poteſt etiam dici quod eccleſia ſuſpendit oꝛgana ſua in hac dominica que eſt quinta a lxx ad ſimilitudinem populi qui exiſtens in captiuitate· nec altare· nec templum habuit·ꝓmo oꝛgana ſua ſuſpendit· quare propꝛium non habet officium· Sicut autem dominica iſta vacat ab officio proprio ita et omnes quinte ferie quadrageſime· quondam proprio carebant officio· prout ſub quinta feria dicetur· Et attende ꝙ hec dominica vacat ſolū cantu diurno·nec vacat omnino officio·nec euangelio·⁊ ideo ſolum in graduali debet intitulari dominica vacat·et non in antiphonario nec

in euangeliario· Et in quibuſdam eccleſijs di⸗
citur euãgeliũ· Egreſſus quod dictũ eſt ĩ pri
ma quinta feria· in alijs aſſumpſit ihs petrum
Verum in precedenti dominica dictum eſt ꝙ i
pſa dominica armauit dominus militem ſuum
quatuor cardinalibus virtutibꝫ et gladio ver
bi dei· Sed quia vt premiſſum eſt in ſecũda
feria pugna non libenter ſuſcipit̃· niſi õniuꝫ
oſtendatur· Ideo agitur in hac ſecunda domi
nica de benedictione· que eſt quintuplex· ſcꝫ
benedictio liberacõnis· gracie augmenti gra⸗
cie contemplacõnis et glorie· Quia vero be⸗
nedictõ illa impetratur ꝑ oracõnem· ideo do⸗
minica iſta conſiſtit in oracõne· Vnde dicit in
introitu· Reminiſcere miſeracõnum tuaꝝ ⁊c̄·
petens cantu lugubri· liberacõnem a vicijs ⁊
peccatis et ſpiritibus immundis· hec eſt prima
oracio et prima dei benedictõ· ſcilicet liberaci
onis· In epiſtola vero que eſt· Rogamꝰ vos
⁊c̄· i· ad theſ· iiij· capitulo petit ſibi dari ſecun
dam benedictõnem· ſcilicet gracie ſiue graciaꝫ
ad bene ambulandum et bene agendum dicẽs·
hec eſt enim voluntas dei· vt digne ambule⸗
mus· vt ſciat vnuſquiſqꝫ vas ſuum poſſidere in
ſanctificacõnem· ſcilicet vt ſicut celeſte corpꝰ
et celeſtia appetat et in honore· ſcilicet vt ſit
deo dignum templum· quia fides dei et tem⸗
plum ſpiritusſancti ſunt noſtra corpora vt ait
apoſtolus· Omis qui caſte et pie viuit tẽplũ
dei eſt· et ſpiritusſancti ſedes· Et in hac ſola
dominica idẽ eſt graduale et tractꝰ eo ꝙ ipſa
tota ꝯſiſtit in oracõne liberacõnis Oracõ ex⸗
primit laborem et planctum· que duo ſignifi⸗
cantur in graduali et tractu· eſt autem gradu
ale· Tribulacõnes ⁊c̄· Tractus eſt· De neceſ
ſitatibus ⁊c̄· Alij autem dicunt tractum· dixit
dominus mulieri· qui eſt. Math· xv· capitulo

Tercia benedictio· eſt benedictõ augmenti
gracie· Quarta contemplacõnis· Quinta be⸗
nedictio glorie· Quia vero bñdictões huius
nõ habent̃ vel ꝯſeruant̃ ſine magna lucta· ideo
in nocturno officio de lucta iacob cum angelo
et in vtero agitur vt exemplo iacob ſupplante
mus fratres noſtros malos· ſcilicet ſi quid no
bis inferũt iniurie diſſimulãtes· et ſit pugna
iſta in vtero rebecce· id eſt ecclie· Rebecca eñi
gracia interpretatur· In primo reſpõſorio
in nocturnis agitur de augmento gracie· dixit
enim yſaac ad filium· tolle arma tua· pharetrã
⁊ arcum ⁊c̄· Arma predicatoris ſunt ſacre ſcri
pture· que dicuntur pharetra· quia de eis ſu⸗
muntur ſagitte ad percuciendum dyabolum·
Iacob igitur id eſt verus predicator vena⸗
tor et interficit homines bona venacõne ⁊ in
terfectione· ſcilicet per arcum ſacre ſcripture
et in ſe occidit beſtias· id eſt vicia et peccata·
ſcilicet porcum luxurie ⁊c̄· et tunc cenat cuꝫ eo
yſaac id eſt riſus· ſcilicet dominꝰ· qui delecta
tur in talibus· Sunt enim ei delicie cenare cũ
talibus· Vnde ſecundum reſponſoriuꝫ ẽ· Ecce
odor filij mei ſicut odor agri pleni· i· paradiſi
hoc etiam eſt id quod ſupra dicit apoſtolꝰ· vt
ſciat vnuſquiſqꝫ vas ſuum poſſidere in ſanctifi
cacõne et honore· Sequitur verſus· Qui ma
ledixerit ei· ſit ille maledictus· Omnes eñi qui
populo criſtiano iuimori maledicũt maledicti
ſunt· vt iudei gentiles et alij· In tercõ reſpon
ſorio dicitur· Det tibi deus de rore celi· et de
pinguedine terre abundantiam· eſto dominꝰ
fratꝝ tuoꝝ· ſeruiant tibi tribus et populi· Iſ
benedictio datur eccleſie· vt omnibꝫ populis
dominetur· Iſta vero tria reſponſoria ſũt ſep
timi thoni ad ſignificandum ꝙ ipſa eccleſia i⸗
petrat nobis graciam ſeptiformẽ ſpiritusſan⸗
cti· In ſecundo nocturno in quibuſdam ec⸗
cleſijs eſt reſponſoriũ· Si dominꝰ ⁊c̄· In cuiꝰ
verſu dicitur· iacob erexit in titulum lapidem
fundens oleum deſuper· Quod nos facimꝰ cũ
imitacõne xp̄i bona agimus· Vngimus enim
eum per fidem cum ipſum hominem plenũ gr̃⸗
cie eſſe credimus· et duo reſponſoria ſũt de p̃⸗
mo et vnũ de ſexto thono· quia de xp̄o agunt
qui eſt principium et finis· et vi· etate vnctus
fuit oleo leticie pre participibus ſuis· In ſep
timo vero reſponſorio orat iacob· Erue me de
manu fratris mei· quia valde euꝫ timeo· valde
enim debet timere ſanctus· ne corrumpatur a
malis· In octauo reſpõſorio agit̃ de bñdicti
one contemplacõnis· vnde ibi habetur de lu⸗
cta iacob cum angelo· quia per oracõnẽ debe⸗
mus luctari cum domino· donec habeamꝰ ſta⸗
tum contemplacõnis et dixit ei angelꝰ dimit
te me aurora eſt· id eſt ſatis habes fidem vel
caritatẽ vel graciam· nec debemus dimittere
donec de luctacõne contra vicia faciat nos cõ
templatiuos· quia regnum celoꝝ vim patit̃·
et violenti rapiunt illud· tũc tũt videtur ſine
nubilo peccati· Vnde in nono reſpõſorio di
cit iacob· vidi dominum facie ad faciem· id eſt
ſine nubilo peccati· non ſine velamine creatu⸗
rarum· Hac racõne eccleſia pariſienſis· dicit̃
legere hac die euangelium de tranſfiguracõ
ne que eſt benedictio glorie· et ita patꝫ ꝙ ha⸗
bita benedictione liberacõis gracie et augmẽ
ti gracie et contemplacõnis et conſiderato p̃⸗
mio glorie libenter et fortiter pugnant mili⸗
tes xp̄i·

De ſecunda feria·

Secunda feria eſt de oracõne· Vñ in
epiſtola q̃ incipit· Orauit daniel ⁊c̄·
danielis ix· capitulo· oſtenditur q̃n
tum valet oracõ cum ieiunio· daniel
id eſt vir deſiderioꝝ orauit pro populo ſuo·
et abſtinuit a regalibꝫ cibis· et viſus eſt legu⸗
minibꝫ· et ideo exaudita ẽ oracõ eiꝰ· ſicut ei di
ctum eſt ab angelo· ſed quia nil valet· niſi que
ſit in cognicõne dei· Ideo ſequitur euangeli⸗
um iohannis viij· Ego vado et et queritis me
et nõ inuenietis dicit dominus iudeis· et iterũ

ego ſum deſurſum ₇c̄·ego nō ſum de hoc mun
do et non ↄgnouerunt eum et ideo adhuc ma
nent in peccatis ſuis·ibi itaqȝ diuidit domin⁹
ſpirituales a carnalibus·i· aquas que ſūt ſub
firmamento ab his que ſūt ſuper firmamentū
et ita huic ſecunde ferie competit opus ſecun=
de diei· et ideo introitus eſt de ſecundo thono
Carnales enim non poſſunt orare deum· quia
non ↄgnoſcunt eum· Nam qui in carne ſunt d͛o
placere non poſſunt· Nempe ea que in introi=
tu·graduali·offerenda· et ↄmunione cantan̄t
Sunt oracōnes conſolacōnes et laudes ↄuer=
ſe gentilitatis cui dn̄s exhibuit intellectum·

De tercia feria·

Tercia feria eſt de ope diei tercie·q̄d
eſt congregen̄t aque omnes in locū
vnum et terra fructificet·hoc fit qn̄
homo nō curat de voluptatibȝ car=
nis et ieiunat per caritatem ieiunium laudabi
le eſt· vt homo non ſit multum curioſus de ci=
bo corporali· vt dicitur in euangelio · Nolite
ſolliciti eſſe·ſollicitudine · id eſt ſuffocante·ſȝ
ſollicitudine prouidentie poſſum⁹ et debem⁹
Ideo introitus eſt· Tibi dixit cor meum exqui
ſiuit te·tercij thoni· propter opus tercie diei
In epiſtola vero· Factus eſt ſermo domini ₇c̄
iij· Re·xvij· capitulo·Hortatur eccleſia vt nō
ſimus multū ſolliciti· et ꝓpter hoc helyam q̄
paſtus eſt a vidua ſareptena· et a coruo ⁊ ip
ſe etiam pauit viduam dicens·Non deficiet fa=
rina ydrie·id eſt gracia de corde et oleū de le=
chito ·id eſt gracia·ſeu vnctio ſpiritualis d͛ſu=
per·hoc idem hortatur per euangeliū·ſup ca
thedraȝ moyſi ₇c̄·Math·xxiij·capitulo· vbi ſe
quitur·vnus eſt magiſter veſter·et vnus eſt
pater veſter qui in celis eſt·qui habet curam
de omnibus· Rurſus ſareptena mulier in in=
troitu affectum ad xpriſtū oſtendit dicēs· Ti
bi dixit cor meum· In graduali ſeipſā conſola
batur et hortatur dicens· Jacta co·tu· jn offe
renda miſericordiam petit· In cōmunione q̄ſi
ſecura ſe mirabilia narraturam promittit·

De q̄uarta feria·

Quarta feria eſt de penitēcia·que fe
ria eſt dies penitentie· In illa enim
traditus eſt ſaluator et oſtenditur i
epiſtola Orauit heſter ₇c̄·heſter xiij
capitulo ·qn̄tum eam oracōnem faciat efficacē
per oracō nem heſter·que cuȝ regina exiſteret
induta fuit cilicō ·⁊ per oracōnem impetrauit
ſuſpenſionem aman in patibulo· quod paraue
rat mardocheo· Quia vero penitentia concipi
tur timore iudicij·ideo de pſalmo penitenciali
qui intitulatur per octauam reſurrectōnis ·ſci
licet· Domine ne in furore·ſumitur introitus·
ne derelinquas me ₇c̄· quia vero non valet pe
nitentia·niſi imitetur xpriſtum· ideo ſequitur
euāgeliū· Aſcendēs ih̄s ⁊c̄· math·xx·capitlo

de cruce xp̄i·vbi habetur·Ecce aſcendim⁹ hie
roſolimam· et ſequitur ibidem de filijs zebedei
qui pecierunt vt vnus ſederet a dextris ⁊ ali⁹
a ſiniſtris· et dixit eis dominus· poteſtis bibe=
re calicem quem ego bibiturus ſum ₇c̄· qui nō
bibit de calice penitentie· non bibet de calice
glorie· Et poſtponit ſe xpriſtus apoſtolis in
exemplum·qui de hoc iraſcebantur·

De quinta feria·

Quinta feria eſt de piſcibus et auib⁹
id eſt de non ↄfidentibus in domino
et confidentibus in homine· de qui=
bus habetur in epiſtola· Maledict⁹
homo qui ↄfidit in homine·hiere·xvij· capi=
tulo et ponit carnem brachium ſuū ₇c̄· Et p⁹
Bn̄dictus vir qui confidit in domino· Et h̄
oſtendūtur per euangeliuȝ homo quidam ₇c̄·
Luce xvj ·quod eſt de diuite et lazaro ·Diues
enim non confidebat in dn̄o·⁊ ideo in inferno
poſitus eſt·pauper vero confidebat·et id͛o in
ſinu abrahe requieſcit· In offertorio vero
precatus eſt moyſes ₇c̄·oſtenditur q̄ oracō iu
ſti efficax eſt· Moyſes enim erat ouis· q̄r man
ſuetiſſimus hominum fuit· et eſt forma ieiunij
et placacōnem impetrauit ſuper iram qua do
minus iratus erat iudeis· propter vitulum cō
flatilem· Rurſus quidam hodie legunt euan
gelium in quo docet·dominus non in hominis
ſed ſolius dei teſtimonio cōfidendum·de ſeipo
eñ loquens ait ſm carnis fragilitatē· Si ego
teſtimonium perhibeo de memetipſo· teſtimo
nium meum non eſt verum · Et ita ab homine
teſtimonium non accipio · Et ita habeo teſti=
monium maius johanne· His conſonat premiſ
ſa lectio de hiere· Maledictus homo qui con=
fidit in homine ₇c̄·et ita· Benedictus vir·qui
confidit in domino· Confidens igitur orat in
introitu et in graduali·et etiam in offerendis
in perſona moyſi in qua fit verboruȝ repeticō
quia ſepe ad dominum pro populo interceſſit
De hoc etiam dictum eſt ſub ſecunda domini=
ca poſt epiphaniam· Communio· Qui man=
ducat Johannis vj ·capitulo·oſtendit q̄d vti=
litatis proueniat confidenti· ſcilicet q̄ in xp̄o
maneat et xpriſtus in eo· Et hec communio bn̄
congrueret ſabbato ante dominicā palmarū·
Notandum autem eſt q̄ ſicut precedens do
minica vacat ab officō ·prout ibi dictum ē ita
et omnes quinte ferie in quadrageſima q̄ndaȝ
ꝓprio carebant officio·excepta forte quita fe
ria cene domini· Illa tamen mutuat introitum
a tercia feria illam precedenti· Nam ſicut que
libet quinta feria autoritate melchiadis pa=
pe ſoluta erat a ieiunio·ita et ab officio· Vnde
beatus Gregorius· nullum in quinta feria in=
ſtituit officium· nihilominus tamen hore et
matutine ac veſpertinum officium cantaban̄t·
Vnde neceſſarium erat·vt ſuper benedict⁹ et

magnificat· antiphone de euangelijs aliorũ dierum ſumpte dicerentur· Sed gregorius ij· inſtituit ieiunium et officium quinte ferie ea tamen que prius inſtituta erant de matutinis et veſpertinis officijs nõ mutauit· et inde eſt quod antiphone que cantantur ſuper benedictus et magnificat in quintis ferijs non conſonant euangelijs illius diei de hoc in quinta feria precedentis ebdomade dictum eſt·

¶ De ſexta feria·

Sexta feria agit de opere ſexte diei· in qua factus eſt homo· et hortatur nos eccleſia ad manſuetudinem et pacienciam· vt omnem iram de cordibus noſtris remoueamus et hoc exemplo joſeph et xpi et eſt epla· dixit joſeph· Geñ· xxxvij· c· de ioſeph qui multa paſſus eſt a fratribus ſuis· et tamen ſublimatus eſt velint nolint in euangelio math· xxj· capitulo· Monemur a predicto exẽplo xpi· homo erat paterfamilias· qui plantauit vineam· id eſt iudaicum populum per doctrinam legis· Ad vltimũ miſit filium ſuum ad cultores vinee· ad quos prius miſerat ſeruos quem interfecerũt· per hoc autem ſcilicet manſuetudinem et pacientiam ſaciabimur in futuro· Vnde introitus eſt· Ego autem cum iuſticia apparebo in conſpectu tuo ſaciabor dum manifeſtabitur gloria tua· Ad tollerandas etiam perſecucões propter iuſticiam hortatur in graduali· Ad dominum cum tribularer· et in offertorio· Domine in auxilium· et cõmunione Tu domine ſeruabis·

¶ De ſabbato·

Sabbatum de conuerſiõe vel confeſſione per que homo ceſſat ab ope ſeruili· et ſic ſabatizat et recipit benedictionem a domino· qui benedixit diei ſeptimo· Ad hoc autem inſtruimur per legem domini et graciam ſpiritusſancti· Vnde introitus eſt de lege· Lex domini &c· et eſt primi thoni· quia conuerſio ad deum eſt principiũ bone vite· Vnde ſequitur conuertẽs animas teſt· Sequitur· juſticie domini recte letificantes corda· quia dant ſabbatum ſpirituale· et hec principaliter habentur per graciam quod oſtenditur per epiſtolam· Dixit rebecca &c· Geñ· xxvij· c· in qua habetur quod rebecca monit iacob vt afferret patri ſuo yſaacc duos hedos· per rebeccam gracia dei intelligitur que nos monet et inſpirat nobis offerre deo abhominacõnem de peccato et confeſſionem per hedos deſignatur· Hedus enim animal fetidum eſt· et habet carnes ſapidas· Cum enim homini fetet peccatum ſuũ confitetur illud· quod valde placet deo et angelis eius· quia gaudium eſt angelis dei ſuper vno peccatore penitentiam agente· Sequitur autem in epiſtola de rore celi· id eſt de gracia celeſti· et de pinguedine terre· i· abundantia temporaliũ ſit benedictio tua· et preponit de rore celi· quia boni ſpiritualia preponunt temporalibus· et poſtea ſequitur de pinguedine terre· quia primum querite regnum dei et hec omia adicientur vobis· Boni ei omia habent· vnde apoſtolus tanquam nihil habentes et omnia poſſidentes· Mali ſimiliter petunt benedictõnem qui per eſau deſignantur· Sed quia ipſi preponunt temporalia ſpiritualibus dicitur eis· de pinguedine terre et de rore celi erit benedictio tua· et ſi enim habeant aliqua ſpiritualia· tamen preponunt eis temporalia· Sequitur reſponſorium· Bonum eſt confiteri domino &c· quaſi diceret eccleſia ex quo per conuerſionem et confeſſionem peccati et reprobacionem habetur· benedictio et temporalia et ſpiritualia bonum eſt confiteri domino· Item habetur in euangelio· Luce xv· homo quidam habuit duos filios et pecijt vnus dicens· Da mihi partem hereditatis que me contingit et diuiſit illis ſubſtanciam ſuam· et poſtquam ille conſumpſit omnia poſtea fuit tanta fames in terra ad quam venit· vt compelletur fame eẽ porcarius· id eſt ſubulcus· et dixit reuerſus ad ſe quanti mercenarij &c· Quando enim homo omia bona ſua amiſit per peccatum non habet quid comedat et permittit ita deus ipſum cadere· vt arguat eum malicia ſua· vt legitur hiere· ij· circa medium· et moriatur fame· et dicat· quanti ſcilicet in eccleſia qui habent iocunditatem mentis· et ego fame pereo· Reuertar in domũ patris mei· vnde in Exo· ix· habetur quod egipcij opellabãt filios iſrael exire de egipto· tũc recipitur et datur ei prima ſtola· id eſt gracia et ita in euangelio habetur de conuerſione· Rurſus tam in euangelio vbi agitur de duobus filijs quam in epiſtola· vbi agitur de iacob et joſeph duorum populorum iudaici· videlicet et gentilis ſignificacõ continetur iudaicus graciam ſpiritualem amittit· gentilis vero cõuerſus ad penitentiam de lege domini in introitu gloriatur et cantat· jn graduali vero confitetur et laudat· Jn offerenda oculos ſuos petit illuminari ne dormiat vt inimicus non preualeat ei·

¶ Et attende quod racõnabiliter in ſecunda quadrageſime ebdomada legitur euangeliũ de filio prodigo reuertente ad patrem· quia gentilis populus per doctrinam legis et euangelij ad creatoris cultum reuertitur et quiuis penitens per fidem et operacõnem· vel per duo precepta caritatis domino reconciliatur· Cõmunio eſt oportet te Luce· xv·

¶ De dominica tercia quadrageſime·

Tercia dominica eſt confeſſionis· et quarta refectionis· ſicut enim ſupradictum eſt· dominus in prima dominica quadrageſime· armauit militem ſuum· jn ſecunda oſtendit ei premium· animo do ergo nõ reſtat· niſi vt oſtendatur via· quia

per confeſſionem et refectōnem illuc venitur
Eſt ergo dominica iſta confeſſionis. Eſt autez
duplex confeſſio. ſcilicet peccati et laudis. q̄s
habere debet homo. per humilitatem eīm con
feſſionis expectat homo a deo omnia q̄ expe-
ctat. ſcilicet liberacōnem et donum gracie et
omīa alia bona. Vnde introitus eſt. Oculi mei
ſemp ad dominum zc. et eſt ſeptimi thoni. q̄a
p ſeptiformē graciam ſpūſſancti euellitur hō
de laqueo diaboli. Per confeſſionem eniz ſeru
tantur mala. Et ideo fit ſtacio ad ſanctum lau-
rentium qui per confeſſionem liberatus eſt. Iſ
humilitas liberauit joſeph de manibus fra-
trum ſuorum et de carcere. et ideo cantatur de
ipſo in officio nocturnali. Adhuc dominica
iſta ſexta eſt a dominica lxx. et ſexta feria do-
minus crucifixus eſt. et ideo fit mencō de paſ-
ſione. que per joſeph ſignificatur. et ita etiam
ipſi diei competunt que dicuntur. Naz xpriſt9
per humilitatem liberatus eſt ab inſidijs fra-
trum ſuorum. id eſt iudeorum. et exaltatus eſt
ī toto egipto. i. ī mūdo. et ita q̄ literaliter ac
ta ſunt. circa ioſeph ſpiritualiter ſūt facta er
ga xpriſtum et nocturnū officium. ordinem co
mitatur hiſtorie. Cum enim in precedenti do
minica cantatū fuerit de iacob in hac ſuccinit̄
de ioſeph qui venditus eſt a fratribȝ illos in
fame ditauit. et xpriſtus a iudeis crucifix9 ſua
morte humanū gen9 redemit et redimendo a
demonio liberauit. put in euāgelio legit̄ ho
dierno. Ceterum qualis debeat eſſe ↄfeſſio
oſtendit apoſtolus in epiſtola. Fratres imita
tores m. e. zc. ad Eph. v. c. Primo enim eē dȝ
in humilitate. ſcilicet vt humiliemus nos deo.
et ita in nouitate vite ambulemus. Secundo ī
perſeuerantia. ſcilicet vt homo non redeat ad
vomitum et vt infamia peccati remoueat̄. Vn̄
dicit. fornicacō autem et immundicia non no-
minent̄ in vobis zc. hoc fit p perſeuerantiam
in bona vita. Ad hoc idem hortamur in euan-
gelio in fine in quo oſtendit̄ q̄ gracia expel-
lit pcīm. Erat inquit ihesus eiciens demoniū
zc. Luce xi. et math. xiiij. ihs id eſt gracia. jſte
idem demoniacus cecus dicit̄ a matheo et be-
da. cecus inquit beda videt. mut9 loquit̄ poſ
ſeſſus a demonio liberatur. Et cū eieciſſet dmo
nium locutus eſt mutus. quia qñ data eſt ho-
mini gracia. confitetur et loquit̄ in confeſſio-
ne. Poſtmodum oſtendit dominus ſtabilitatē
regni ſui per indiuiduam caritatem et inſta-
bilitatem regni diaboli. Omne inquit regnuz
in ſeipſum diuiſum deſolabitur. et ſic regnum
diaboli et ſuorum qui diuiſi ſunt a deo deſtru
etur. Sed regnum dei manet ineternū. et ita ī
uitat omnes homines ad regnum ſuum. quod
manet. ꝓpter hoc debet homo perſeuranter
agere opera confeſſionis. quia p ea habebit̄
regnum celorum. et ideo reſponſorium eſt. Ex
urge domine non preualeat homo. id eſt dia-
bol9 q̄ nob̄ intendit auferre regnum celorum

Hoc igitur intendit eccleſia vt ſimus pfecti in
confeſſiōe et ſiſt pfecte moriam̄ abſqȝ pecca-
tis. vt per bonam vitam etiam infamia pecca
ti deleatur. ſicut dicit domin9 per hiero. Per-
dam babilonis nomen. hoc dicit quia gracia
expellit peccatum et infamiam. ſequit̄ et reli-
quias et germen babilonis ciuitatis id eſt me
moriam delectabilem. vt ſcilicet homo doleat
qñ ad memoriā reducet. Rurſus. quia ſicut
in euangelio dicit̄. Surdus audiuit. et mutus
verba dei narrauit. ideo dicit in itroitu. Ocu-
li mei ſemp ad dominū. et ne iterum deficiat.
miſericordiam implorans ſubdens. reſpice in
me et ī g̃duali. Exurge domine. deinde vox q̄n
dam multi facunda facundia cui9 os apperuit
ſapientia. preces ſuas ingeminat et decenti ſi
militudine in tractu porat dicens. Ad te do-
mine. In offerenda iam loquens predicat iu
ſticias domini rectas eo quod a ſe humiliato
demonium exierat. Sed ad iudaicum populuȝ
ſupbientem ſpiritus immundus redierat. In
cōmunione de muto fact9 orator gratulatur
q̄ ſic paſſer inuenit ſibi domū et turtur nidū.

De ſecunda feria.

In dominica precedenti dictum eſt. q̄ dominus
ſaluat per confeſſionem. In hac vero ſecun
da feria oſtenditur qd̄ dominus ſaluat etiam p
baptiſmum. ſed quia baptiſmus datur per tri-
nitatem. ideo de trinitate eſt introitus. In deo
laudabo verbum. et ponitur ibi ter hoc nomē
deus. et eſt de tercio thono. quod totum ↄtin
git propter hoc q̄ loquit̄ de trinitate. Epi
ſtola vero Naaman princeps zc. que eſt. iiij.
Reg̃. v. capitulo eſt de naaman quaȝ miſit rex
ſirie dominus ſuus ad helizeum vt ſanaret euȝ
et precepit ei vt in iordano ſe lauaret ſepcies
et fieret eius caro ſicut caro pueri. et ita factū
eſt. iordanus interp̄tatur deſcenſus humilita
tis in qua eccleſia mundari petit et hoc fac̄ ad
preceptum domini querens p humilitatez ſa-
lutem in aqua eſt inferior creatura. Poſtmo-
dum ſequitur reſponſoriū. Deus laudem meaȝ
ne tacueris. in quo eccleſia humiliat ſe per cō-
feſſionem. et eſt tercij thoni racōne p̄dicta. In
euangelio vero dixerūt pharisei ad ihm. Luc̄
iiij. capitulo. oſtendit dominus q̄ non ſūt miſ-
ſi pphete. niſi ad humiles. ſicut helizeus ad na
aman. et helyas ad viduam. et oſtendit ſuper-
biam iudeorum poſtea dicit. ihs autem tranſi-
ens per medium illorum ibat ad ſignificanduȝ
q̄ humilis ꝗ̄dq̄d ſibi fiat viā ſuā nō delinquat

De tercia feria.

Tercia feria eſt de oracione et miſeri-
cordia per que etiam ſaluat domin9
Vnde introitus eſt. Dum clamarem
ad dominū. Epiſtola vero mulier q̄-
dam zc. et eſt quarto li. Re. quarto capitulo

de vidua cui⁹ filios creditor in ſuitutē redigere contendebat. et ei⁹ vaſa oleo repleuit heliʒeus dicens ei ꝙ de parte olei redderet debitum qđ debebat et de reliquo ipſa et filij ſui viuerēt vidua ē eccl̄ia cui⁹ ſpōſus xp̄s nō ē pſens corporaliter ſiue viſibilit̄ q̄ veit ad xp̄m creditores ſunt demones. Vnde diabolus exactor dicit̄. quia pecuniam ſuā. id eſt immundiciam a nobis exigit cum vſuris. Vn̄ yſa. xiiij. c. quomodo ceſſauit exactor. qui emit tributum ſed xpriſtus per opera miſericordie liberauit nos ab huius creditore. et petitur huius liberacio in reſponſorio. Ab occultis meis munda me domine. Euangelium vero quod eſt math. xviij. c. eſt đ miſericordia. ſ. ſi peccauerit in te frater tuus corripe eum. ſi ignorat doce. ſi penitet. dimitte. non dico ſepcies. ſed ſeptuageſieſſepcies. id eſt quociens peccauerit dimitte. Rurſus vidua pro filijs ad helizeum orans. dicit in introitu Ego clamaui. et in graduali. ab occultis. denium precibus exaudita gracias agit in offerenda. dextera domini. Et docet in omunione. domine quis &c. quales ſe debeant exhibere. qui volunt oleum miſericordie. ſcilicet qui volunt requieſcere in monte ingrediantur ſine macula et operientur iuſticiā.

De quarta feria.

In quarta feria agitur de impleciōne mandatorum per quam dominus etiam ſaluat. Sed qr per graciam eſt impleciō mandatoꝝ. ideo ē introitus. Ego autem in domino ſperabo. et eſt primi thoni. ad oſtendendum. ꝙ ſpem debemus ponere in ſolo deo. Epiſtola vero. Honora patrem &c. eſt de Exo. xx. capitulo. in q̄ ſūt inſtituta vel diſtincta precepta domini. honora patrem et matrem &c. In reſponſorio vero petitur gracia in quo oſtendit homo īfirmitatem ſuam dicens. Miſerere mei deus. q̄niaʒ infirmus ſum. quaſi diceret. non poſſum ꝑ me adimplere mandata. In euangelio. Acceſſerunt ad iheſum &c. Math. xv. capitulo. redarguit dominus iactantiam iudeoruʒ qui magis imitebantur tradicōnibus hominum q̄m dei. et reprehendebant diſcipulos domini de tradicōnibus legis. vel ſeniorum. Quibus dominus dixit ypocrite &c. Non lotis manibus manducare. non coinquinat hominem et oſtendit per que ſaluamur ⁊ iuſtificamur. In hac quarta feria fit primo ſcrutinium. prout in quarta feria dicetur.

De quinta feria.

In quinta feria oſtendit eccleſia non eſſe ſalutē niſi a domino et maxime per virtutes. Vnde introitus eſt. Salus populi ego ſuʒ &c. et eſt q̄r tithoni. propter quatuor cardinales virtutes. Epiſtola vero. Factum eſt verbuʒ &c. eſt de hiere. vij. capitulo. vbi dicit̄. bōnas facite vias veſtras et ſtudia veſtra. et hoc ꝙp̄ē bona opera virtutum. et reprehenduntur iudei qui credebant ſe non poſſe damnari q̄a habebant domini templum. et omnes alios damnatos eſſe dicebant. Vnde ſequitur reſponſorium. Oculi oim. oſtendens. ꝙ ī ſolo deo ſperādum eſt. Euangelium vero. Surgens ih̄s. Luce. iiij. capitulo. eſt de ſanacōne ſocrus petri. per quod oſtenditur ꝙ in ſolo deo ſperandum eſt. quia ab ipſo et per ipſum ſalus mentis et corporis eſt. In alijs vero eccleſijs legit̄ euangelium ſequentis dominice. Abijt ih̄s ⁊c̄. et aliter incipit. operamini in quo improperat domin⁹ turbe ꝙ magis curabāt de ſalute corporis q̄m mentis. quoniam voluerunt eum facere regem poſt miraculum factum de ſaturatiōe quinqʒmilium hominum de duobus piſcibus et quinqʒ panibus et hortatur eos dicēs Operamini non cibum qui perit. ſed qui ꝑmanet in vitam eternam. Cui congrue premittitur premiſſa lectio hiere. vbi dominus ꝓmittit ſe habiturum cum eis et ſic quaſi regem futurum eorum qui talem cibum fuerunt operati. vt calumniam non faciant innocentem &c. ſāguinem non effundant &c. Rurſus introitus. ſcilicet ſalus populi. vox eſt domini populum conſolantis. Graduale. offertorium et communio. voces ſunt populi đ regis gracia confidentis. In hac autem quinta feria in q̄ agitur đ ſalute fit ſtacō ad ſanctos coſmam ⁊ damianum. qui medici fuerunt et homines corporaliter et ſpiritualiter ſanabant. ideo de ipſis fit mencio in collecta.

De ſexta feria.

In ſexta feria que eſt dies crucis oſtenditur ꝙ per crucem eſt ſalus. Vnde introitus eſt. Fac mecum ſignum in bōnum. id eſt crucem maiorē caritatem nemo habet. i. maius ſignū caritatis q̄m vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Epiſtola vero. cōuenerūt &c. que eſt numeri. xx. capitulo. eſt de moyſe. qui bis percuſſit petram et fluxerunt aque. vt biberēt homies et iumenta. per binam percuſſioneʒ duo ligna crucis intellige. petra xpriſtus ē. et fluxerūt aque doctrinarum et graciarum. vt poſſit bibere totum genus humanum. Reſponſorium eſt. In deo ſperauit cor meū et adiu. ſum. quia in ſola cruce perfecta eſt humani generis ſaluacio. In euangelio vero. venit iheſus in ciuitatem &c. iohannis quarto capitulo. Oſtendit dominus. ꝙ non ſolum pro nobis crucē ſuſtinuit. ſed et multos alios labores. Vnde ſequitur ibi. Iheſus ergo fatigatus ab itinere &c. et dicuntur ibi octo in quibus inſtruxit dn̄s ſamaritanam. que patent in euangelio. ⁊ iđo reſponſorium eſt octaui thoni. Communio eſt qui bibit. iohannis. iiij. capitulo.

De ſabbato ·
In ſabbato vero oſtendit̄ ꝙ dn̄s ſaluat per iu/
ſticiam et miſericordiā· Vn̄ epiſtola· Erat vir
danielis· xiij· c· Loquit̄ de ſuſāna que ſaluata ē
per iuſticiam· Euāgelium eſt de muliere d̄p̄
henſa in adulterio quam dn̄s liberauit per mi
ſericordiam· Ecce quō euangelium et epiſtola
ↄcordant· quia ergo adultera in euangelio ſal
uata eſt per miſericordiā· idō videns eccleſia
infirmitatem filioꝝ ſuoꝝ petit ſe liberari per
miſericordiam in introitu dicēs· Verba mea au
ribus percipe· et eſt quinti toni ꝓpter quinqꝫ
q̄ ponunt̄ in collecta que eſt talis· Preſta que
ſumꝰ oīpotens deus ut qui ſe affligendo carnē
ab alimentis abſtinent· ſectādo iuſticiam a cul
pa ieiunent · i · a delectacione quinqꝫ ſenſuum
ſicut daniel· ſuſanna et joachim· miſericordiā
dei non ↄſequentur qui ſic non ieiunant· Se
q̄t̄ vſus· itroitꝰ ſemiplenꝰ ſcilicet· rex meꝰ et
deus meus· Et ideo notādū̄ eſt ꝙ in introitibꝫ
aliquando duplex verſus ponitur aliquando
dimidius frequencius vnus· duplex ut in intro
itu defunctorum· Requiem verſus· Te decꝫ ꝛc̄
et alius exaudi oracionem ꝛc̄· Quia oramꝰ pro
defunctis· propter ſtolam corporis et anime
quas rogamus eis dari· Dicit̄ eciā tūc ſcd̄s v/
ſus qꝛ ſuccedit in locum illiꝰ vſus gloria pr̄i
qui in officio defunctoꝝ tacetur· ꝓ eo ꝙ mor
tui trinitatem vlterius laudare nequeūt ad cu
ius laudem ꝑtinet ipſe verſus · Sepius vero
vnꝰ d̄r quia ad vnum tm̄ ſcilicet ad deum ver
tere nos debemus· Dimidiuſ autem h̄ ponitur
qꝛ q̄ miſc̄diam dei impetrat· ſuam debet imper
fectionem in operibus cōfiteri· pſalmus enim
opus ſignificat· Poſt epiſtolā ſeq̄tur reſpō
ſorium· Si ambulem ꝛc̄· ꝙ ſic ei reſpondet quē
dominus liberat nullus ei nocere poteſt · igit̄
ſi ambulem in medio vmbre mortis nō timebo
mala ꝛc̄· vmbra mortis eſt mors tēpalis quaſi
diceret et ſi tranſeant per mortem temporalēꝫ
non eſt timendum ex quo deꝰ adiuuat· Et ſequi
tur verſus· virga tua et baculus tuus ipſa me
cōſolata ſūt· quia tribulaciones domini ↄſolāt̄
hominem bonum· Eſt aūt ꝑmi toni · qꝛ in ſolo
deo ponēda ē ſpes· In euangelio vero pre/
xit ih̄s· joh̄· viij· Oſtendit ſe dn̄s auctorem mi/
ſericordie· cum dixit· mulieri adultere· Vad̄ et
ampliuſ noli peccare· Item miſc̄dia fuit cuꝫ di
xit· qui ſine peccato eſt v̄r̄um primus mittat in
eam lapidem· In offertorio petit ſimiliter per
miſericordiam liberari cum dicit· greſſus me/
os dirige· et pertinet ad octauam reſurrectio
nis· Poſt ↄmunio vero ad beatitudinēꝫ· que ē
nemo te· joh̄· viij· ca· Illud aūt notandū ē ꝙ in
huius ſabbati ↄpletorio ātiphona· Media vi
ta cantat̄· eo ꝙ nunc mediana q̄dragesime inci
piat ebdomada qui vero eam in precedenti vi
feria cantant· numerum dieꝝ ieiunijs afflicto/
rum attendunt hanc itaqꝫ ſub breuilog̃o dux/
imꝰ exponendam· Media vita criſtꝰ ē ipſe enim
mediator eſt dei et hoīum· Ipſe eſt via verita/
tis et vita· Ipſe q̄dē ſāctus· ipſe deus· ipſe for
tis· ipſe miſericors et ſaluator· ad q̄ſtum g̃ ſmo
dirigitur· O media vita· i· o criſte vel media vi
ta ſācta trinitas eſt· q̄ eſt in ſe vita et nob̄ vita
media· i· ſufficiēs et communis ad quam ſmo di
rigitur· O media vita· i· o ſācta trinitas· ideoqꝫ
ſubdiſtinguitur ſācte deus ſācte fortis· ſancte
in· i· pater et fili· ſācte ſpiritus· a quo et ꝑ quē
et in quo ſaluamur et ideo ſaluator eciam trini
tas appellatur· ad quemcunqꝫ tamen ſermonēꝫ
dirigimus adiutorium querimꝰ quia in morte
ſumus in miſerijs preſētis vite petimuſqꝫ ne t̄
dat nos amaritudini mortis eterne· vel ſuple·
o domine nos exiſtentes in vita media ſumꝰ in
morte· Prima fuit vita iuſticie et innocencie i
q̄ creatus eſt homo· Secunda eſt vita pecca
ti et miſerie in qua lapſus eſt homo· Tercia
erit vita īmortalitatis et glorie ad quā ꝑpabit̄
homo Nos igit̄ dum ſumꝰ in media vita ſumꝰ
in morte· quia vita peccati media mors ē vite
iuſticie et ideo querimꝰ adiutorē· Alie eccleſie
dicunt· medio vite· qꝛ eni̇̄ nūc eſt medium qua
drageſime que vitā pn̄tem q̄ ſine peccatis nō
ducitur repn̄tat· merito dicitur ātℏip hōa ipa
in morte· i· in peccatis que ducūt ad mortē· Et
quia in ep̄l'a fit mēcio de ſuſāna· ideo ꝓpter eq̄
uocationem vocabuli fit hodie ſtatio apud ſā
ctam ſuſannam·

De dominica quarta quadrageſime·

Equitur quarta dominica in qua agit̄ d̄
ſuperna hieruſalem et quia in terram il
lam venitur eo duce quo filij iſrl̄' vene/
rūt in terram ꝓmiſſionis· ꝓut ſub· lxx· dictuꝫ ē
Ideo nunc legit̄ exodus· vbi dicit dominus· vi
dens vidi afflictionē populi mei qui eſt in egi
pto· et deſcendi vt liberarem eos d̄ manu pha
raonis· Sicut autem dn̄s liberauit populum
per plagas miſſas ꝑ pharaonem ſimilit̄ et per
plagas liberat de manu diaboli· q̄ non vult di
mittere nos niſi i manu forti ſicut ibi habetur
Prima plaga eſt conuerſio aq̄rū in ſāguinēꝫ
per quaꝫ peccatum īfidelitatis ſig̃ficatur ꝑ a/
lias plagas ſig̃ficatur ꝙ homo ꝑ multas t̄bu
laciones et penas q̄s habet dum moratur i pec
cato· cogitur rediē ad dominum ſicut de filio
prodigo legitur· Legitur ergo exoduſ quia ꝑ
fidem eſt exitus a ſeruitute diaboli· et ꝑ baptiſ
mum qui ſignificatur ꝑ mare rubrū et ꝑ imple
cionem mandatoꝝ· quando vero· homo taliſ ē
facit ſeipſū tabernaculum domino· qui vero nō
faciet ei hoc tabernaculum nec ipſe faciet ſibi i
futuro· Poſt exodum ſequitur liber leuitici · q̄
eſt tercius in penthateuco qui pertinet ad le/
uitas qui debebant domino offerre ſacrificia ·
Vn̄d̄ liber eſt oblacionum· Ex quo enim homo
implet mandata· et facit ſe tabernaculuꝫ nō do
mino reſtat niſi oblaciones deo offerre· Debꝫ
tamen ſal apponere in omni ſacrificio ſuo qꝛ cū
diſcretione debet omnia facere · quia g̃ tales

debēt eſſe mūdi ab omni peccato et offerre do
mino hoſtiam mundā ſāctā et immaculatā· Jō
ſequitur in leuitico d̄ mundacione lepre· Et di
citur ibi multociēs· ſācti eſtote· quoniam ego
ſāctus ſū et quia hoc fit in ſolennitate cordis
et debent omīa fieri cum gaudio· Ideo poſtea
in eodem li· agitur de ſolennitatibus· Rurſum
quia nullus ita perfect⁹ eſt quin peccet aliqn̄
ſaltem venaliter ideo ibi habetur de dubita=
cōne moyſi ad aq̄s contradictionis qui nec ꝓp
ter h̄ dimiſit opus ſpūale facere· vt ad vocem
ſuam fluerent aque cum dixit Aſcendat pute⁹
·i· doctrina ſacra· Ceterum ſicut mulier oſ̄dit
ex vna parte pomū filio ſuo et ex alia inimicū
vt veniat ad ſe ſimiliter ⁊ dominus· iuxta illud
Oſee·xi·c· In funiculis adā t̄hā eos in vincul
caritatis· Vnde in officio nocturnali oſtendit ī
inimicum qui non vult dimittere populum niſi ī
manu forti et in manu diuina ſcilicet per predi
catores· Et ideo primum reſponſorium eſt Lo
cutus eſt dominus ad moyſen ⁊c̄· Siquidē mo
yſes ex aquis aſſumptus eſt criſtus per q̄ꝫ libe
ramur ab huius inimico vel quilibet predica=
tor qui ex aquis ſcp̄ture d̄bet aſſumi· ⁊ ē quar
ti toni· quia quatuor modis nos affligit diabo
lus ſcilicꝫ interfitiendo mares· i· bona opa vel
virtuoſos quos ſubmergit in flumine delicia/
rū huius mundi et cogit ſeruire in luto luxurie
et latere auaricie· et palea inanis glorie· Por
ro q̄dē quia popul⁹ in illa ſeptuagenaria cap
tiuitate fleuit ſuper flumina babilonis· et in fi
ne tyro permittente letabund⁹ exiuit· et ḡtu=
lans hieruſalem introiuit ideo cum in p̄ma do
minica popul⁹ captiuat⁹ fleuerit dicens· Cir
cumdederunt me· Et in ſecunda orauerit dicens
Exurge· In tercia q̄ꝫ orauerit dicēs· Eſto mi
hi· In quarta conſolacionem accepit dicēte
domino· Inuocauit me et ego exau· eum· In
q̄nta eciam rurſus oracioni inſtiterit dicēs· Re
miniſcere· In ſexta vero dario licentiā ēbu=
ēte ꝯſolacionē de reuerſione percepit ideoqꝫ
dixit· Oculi mei· In hac ſeptimana tanq̄ ī fi/
ne ſeptuageſime ingrediēs hieruſalem gratu/
labundus exultat dicens· Letare hieruſalem· d̄
hoc eciam dictum eſt ſub prima dominica Se=
ptenarium q̄ꝫ preſētis vite que ſeptem dierum
curriculo voluitur· vel pocius ſeptem etatib⁹
quibus mundus ipſe diſtinguitur· ſicut per di
es· lxx· ſic p ſeptem dominicas· ſācta repn̄tat
eccleſia· Prima etas eſt ab adā uſqꝫ ad noe
Secunda vero a noe uſqꝫ ad abraham· ul' ſe
cundum quoſdam ad moyſē· Tercia a moyſe uſ
qꝫ ad dauid· Quarta a dauid uſqꝫ ad trāſmi
gracionem babilonis· Quinta a tranſmigra
cione babilonis vſqꝫ ad aduentū domini Sex
ta ab aduentu dn̄i uſqꝫ ad finem ſeculi· Septi=
ma ſimiliter uſqꝫ ad eundem finē ſimul enī cō
currunt ꝫ illa in vigilantibus et laborantibus
iſta in dormientibus et quieſcentibus· vbi req
uieſcunt electoꝝ aīe inter vbera lactātis matris

ſue ſuperne hieruſalem· In prima dominica
velut infanciam mundi homo a felici delectaci
one deiectus clamat· Circūdederunt me· In
ſecunda velut in puericia mundi concipiens ho
mo ſpem ſue reconciliacionis voce noe quaſi p̄
centoris implorat acceptilacionem reconcilia
tionis dicens· Exurge quare obdormis domie
In tercia velut in mundi adoleſcencia· conci
piens homo ſuam liberacōnem de egiptiaca ſ̄
uitute ſue ꝓtectionis et liberationis accelera/
cionem voce moyſi orat dicens· Eſto mihi ī de=
um ꝓtectorem· Quarta deſignat iuuentutē
eccīe in qua regum dyademate coronatur· ⁊ ſa
pientia ꝓphetarum ornatur· Vn̄ illud officium
voce dauid· quaſi precentoris in cantibus cele
bratur· Quinta ſenectutē eccleſie· in qua calor
naturalis īcipit deficere· Nam populo in babi
lone captiuato eccīa captiua nec altare habuit
nec templum imo organa ſua ſuſpendit ideoqꝫ
quinta dominica vacat offitō· Sexta ſeniuꝫ
eccleſie ſcilicet fines ſeculorum· cum filius dei
venit in mundum· et diaboli poteſtate libera=
uit genus humanum· ne igitur ſit immemor ac=
cepti bn̄ficij et ī gratum gratulatur et ait· O=
culi mei ſēp ad do· Hec autem ſeptima et vl
tima ſig̃ficat ſabbatum mūdi· in quo ſāctorum
anime requieſcunt· illic hieruſalem que ſurſuꝫ
eſt· que libera eſt que mater noſtra eſt letatur
Vnde dicitur dominica leticia· eſt enī ſeptima
a· lxx· et p ſeptenarium ſig̃ficatur ſeptima etas
eorum qui ſūt in requie· Repreſētat enim hec
dominica libertatem conceſſam filijs iſrahel re
deundi a babilone· anno ſexageſimo q̄ꝫ habue=
runt plenariam in anno ſeptuageſimo· Vnd̄ to
tum huius diei offitium de leticia eſt ad repre/
ſētādū illorum leticiam· et eciā noſtram· q̄niaꝫ
finitis ſex etatibus erim⁹ in ſeptima a mundi ex
ilio liberati· cum celeſtē padiſū que eſt patria
noſtra intrabimus· Cantatur ergo introitus·
Letare hieruſalem· ad oſtendendum ꝙ ſicut il=
li cum ingenti leticia a babilone venerunt ī hie
ruſalem ita et nos ab hoc mundo letantes ī ce=
leſtem hieruſalem veniemus· Babilon enim in
terpretatur confuſio· vnde ſignificat munduꝫ
vel infernum quia ī hoc mundo eſt confuſio vi=
ciorum et in inferno tormentoꝝ· Dicitur eciaꝫ
hec dominica refectionis· quia in ea domin⁹ re
fecit et ſaciauit quinqꝫ milia hoīum vel quia in
ea oſtenditur celeſtis hieruſalem ex qua omnis
refectio eſt· q̄r ergo eccleſia letatur ꝓ hac re=
fectione ideo cantat· Letare hieruſalē· i· eccle
ſia· tibi enim eterna requies ꝓmittit̄· In no
cturnali enim offitio cantatur reſponſorium·
Audi iſrahel precepta domini· ⁊ ea in cord̄ tuo
quaſi in libro ſcribe· et dabo tibi terram fluē=
tem lac et mel· Poſtea ſequitur in introitu
ab vberibus conſolacionis eius· hec v̄ba ſūt
duo teſtamenta· de quibus ſumuntur ꝓmiſſio
nes dulces in quibus eſt conſolacio noſtra· ſūt
in ea tria v̄ba leticie ſcilicet· letare gaudete· ⁊

exultate· racio quare poſita ſūt dictum eſt ſub
ca· d· lxx· in principio· Et ſumitur iſte introitꝰ
de yſa· vltimo ca· ſ; de antiqua tranſlatione qꝛ
in yſa· ſic non iacent vba hec· Verſus vero de
ps· qui loquitur de hieruſalem ſuperna ſcȝ le/
tatꝰ ſū· ⁊ eſt quinti toni· ꝓpt̄ quinqȝ milia ho
minum quos r̄fecit· vl' ideo qꝛ illi qui cohibēt
et refrenant et bene ordinant quinqȝ ſēſuſ cor
poris illi habebūt huius refectionem et cōſo
lacionem de qua in introitu ⁊ que petitur ī col
lecta· Concede queſumꝰ omnipotēs deus ut q̄
ex merito noſtre actionis affligimur tue gra⸗
cie conſolacione reſpiremus· Scripſerunt tam̄
quidam ꝙ quia liberius pap̄ qui tamen in cro
nica non inuenitur celebrauit tali die rome ī di
cta eccleſia que vocatur hieruſalem ideo cāta
tur· Letare hieruſalem· Et nota ꝙ in q̄buſdam
eccleſijs hac die· i· in feſto annunciacionis dn̄i
due collecte dicūt̄ ut quaſi duplex feſtuȝ ex ſol
uere videantur· quod nō fit in alijs p̄cipuis fe
ſtiuitatibus· ut natiuitatis dn̄i et ſimilibus· qꝛ
ille p octauas ꝓducuntur nec vnius diei dum
taxat obſeruantia ſicut iſta coanguſtantur Se
quitur epiſtola· Scriptum eſt enim quoniam
abraham duos filios habuit ⁊c̄· ad gal' · iiij· c·
Vbi ſequitur· que ſurſum eſt hieruſalem· libe
ra ē que eſt mater noſtra hoc autē dicit· vt nō
timore ſuili ſuiamus domino ſ; amore· Reſpō
ſorium eſt de eodem· Letatus ſū· ⁊c̄· et eſt ſepti
mi toni propter ſeptimam etatem ī qua erimꝰ
in quiete· ſed quia adhuc ſumus in labore ideo
ſequitur tractus ſed ſuauiſſimus· Qui confidūt
in domino et cetera in quo oſtenditur ꝙ qui in
domino ſolo ſperant habebunt illam refectio
nem· Sequitur euangelium Abijt iheſus t̄nſ
mare galilee ⁊c̄· johs· vj· c· Quinqȝ autem pa
nes quibus dominus refecit nos prout ibi le/
gitur· ſūt quinqȝ libri moyſi· duo vero piſces
ſūt pſalmus et prophetia· vel libri joſue· et ju
dicum quia d illis· vij· libris ſumūtur oracōes
in hac dominica· et ita refecit omnes· Offerto
rium eſt laudate et eſt ſecundi toni· ad oſtēdē/
dum ꝙ deum laudare debemꝰ et pro corporali
refectione et ꝓ ſpirituali· Poſtcōmunio ve
ro eſt· Hieruſalem que edificatur ut ciuitas ⁊c̄
Et loquitur de illa hieruſalem que libera eſt·
et ē quarti toni ꝓpter q̄tuor que ibi dicunt̄·
Primum eſt qꝛ om̄ia ſūt comunia· ibi enim d
us eſt omnia in omnibus· Secundū eſt ꝙ et̄
naliter participantur ea que ibi ſūt· vnde dicit
Cuius participacio eius in idipſū· Tercium
eſt ꝙ nullus de filijs diaboli poteſt ibi aſcend
re· vnde dicit· Illuc enī aſcenderunt tribus tri
bus domini· Quartum qꝛ ibi eſt continua laus
dei vnde ſequitur· Ad confitēdum nomini tuo
domine· Et inde eſt illud· Beati qui habitāt in
domo tua domine in ſecula ſeculoꝝ laudabunt
te· In hac dominica romanus pontifex celebra
turus ad eccleſiā pergēs· et rediēs ab eadē au
ream in manu ſub aſpectu populi fert roſā·

Circa quod duplex inſurgit racio· vna ſecūdū
literam· altera· ſecundum ſpiritum· Sane ſecū
dum literam· ne fidel' populus ꝓpter quadra
geſimalis obſeruantie aſperitatem ſub continuo
labore deficiat· quia quod caret alterna reqe⸗
durabile non eſt· ideo in hac mediana domini⸗
ca quadrageſime quoddam recreationis ſola/
cium interponitur vt anxietas tempata leuiꝰ
ſufferatur· iuxta illud· Interpone tuis· int̄duȝ
gaudia curis· Hodiernum nāqȝ offitiuȝ totum
leticia plena eſt· et in omni vboruȝ clauſula jo
cunditas exuberat· gaudium reſonat· hilaritaſ
inculcatur· Tria itaqȝ repreſētat· dies iſta ſcȝ
caritatem poſt odium· vnd dicitur· Letaē hie
ruſalem· et conuentum facite om̄es qui diligi
tis eam· gaudium poſt triſticiam· vnde· Gaud
te in leticia· quia in triſticia fuiſtis· et ſacieta⸗
tem poſt famem· vnde et ſaciemini ab vberibꝰ
conſolacionis veſtre· Que tria pariter deſignā⸗
tur in tribus ꝓprietatibus hꝰ floris· caritas in
colore· jocunditas in odore et ſacietas in ſapo
re· Roſa quippe pre ceteris floribus colore de
lectat odore recreat· et ſapore confortat· dele
ctat in viſu recreat in olfactu· et confortat in gu
ſtu· Nempe roſa in manu romani pōtificiſ· gau
dium iſrael litici populi deſignat· quando per
graciam c̄ſti· data eſt illi de babilonica capti⸗
uitate licenciam redeundi Deinde illam donat
nobiliori et potentiori· qui tunc in curia repe⸗
ritur· in quo nobilitas et excellentia illius pe/
culiaris populi domini deſignat̄· demū ille cū
multo equitatu ⁊ leticia ingenti· ciuitatem
cum roſa circuit figurans gaudium illius po⸗
puli in ciuitatē hieruſalē reuerſi atqȝ comunio
nem tocius fidelis populi et eccie leticiā d pre
miſſis· Spūaliter aūt flos iſte florem illū ſigſi
cat· qui de ſe dicit in canticis· Ego flos campi
et lilium conuallium· et de q̄ ꝓpheta· Egredie
tur virga de radice ieſſe· et· f· d· i· c· a· Qui eſt
vere flos florum· i· ſāctus ſāctorum· quia pre⸗
ceteris floribus· i· ſāctis colore delectat in vi/
ſu· Nam ſpecioſus forma pre filijs hominum in
quem deſiderant angeli ꝓſpicere· Qui odore
recreat in olfactu quia ſicut legitur in canticis
· i· c· Meliora ſūt vbera tua vino flagrantia vn
gentis optimis· Qui ſapore confortat ī guſtu
quia panis quem ipſe dat caro ſua eſt ꝓ mūdi
vita omne delectamētum habēs ⁊ omnis ſapo
ris ſuauitatem· Hic eſt enim qui de quinqȝ pa
nibus et duobus piſcibus q̄nqȝ milia hominuȝ
ſaturauit· Triplex autem eſt in hoc floē ma
teria aurum videlicȝ· muſtus et balſamū qꝛ tri
plex in criſto ſubſtancia· deitas corpꝰ· et ani⸗
ma· Sed balſamo mediante muſtus auro cōiū
gitur· quia anima mediāte corpus coniungitur
deitati· Diuina enim natura tante ſubtilitatis ē
vt corpori de limo terre formato non congrue⸗
ret vniri n̄ rōnali ſpiritu mediāte· Rurſꝰ flos
ipſe aureus eſt qꝛ rex regum· et dominus do⸗
minanciū· cuiꝰ robur appuit inſignijs paſſiōis

et odoꝛ in gloria reſurrectionis. Huius flo
ris baiulus eſt vicarius ſaluatoris. roman9 ve
ro pontifex ſucceſſoꝛ vtiq; petri et vicari9 ihe
ſu criſti. qui hunc floꝛem fidelibus popul' de/
monſtrat. non omni tpe ſ; in hac dominica tan
tum que ſeptima eſt ab illa que .lxx. nuncupat̃
quia criſtus non in qualibet hoꝛa ſ; in ſeptima
tantum etate videtur ab illis qui beata requie
ꝯſolantur. Rurſus in vrbe oſtenditur non ali/
bi ꝙ apud baſilicam que ſãcte crucis in hieruſa
lem appellatur. que ſupne hieruſalem tipũ op
tinet. et ſpem repreſẽtat. d' qua dicit̃ in epiſto
la hodierna. Illa que ſurſũ eſt hier'm libera ẽ
que eſt mater noſtra. in qua criſtum angeli ſã
cti et beate anime ꝯtemplantur ad quam meri
to d'r. Letare hieruſalem. ⁊ cõuentũ facite om
nes qui diligitis eam. q. d. vos catholici non
heretici. Differt autem hodierna ſtatio ab il
la que fit ibidem in ſecunda dominica aduẽtus
qꝛ illa future beatitudinis eſt annunciacio. h' ꝗ
ſi preſẽtis contemplacio. vñ et feſtiuius agit̃
quia ſpei noſtre feſtiuitas eſt. Hac eciã die cri
ſtianus coꝛonatur imperatoꝛ. ut ſẽper coꝛona
ſuperne hieruſalem meditetur. Dauid ter in re
gem vnctus eſt vt dicetur ſub dominica poſt
aſcenſionem. Hec ergo dominica priuilegia/
ta eſt quia repreſẽtat licenciam rẽundi d' ſerui
tute ad libertatem populo iſrahelitico conceſ
ſã et leticiam ex hoc habitam.

¶ De ſecunda feria.

Secunda feria eſt de iudicio. vñ' in epi
ſtola. Venerunt due ⁊c̃. iij. Re. iij. c. agi
tur de iudicio ſalomonis duabus mulieribus d'
puero contendentibus. Mulier vna que dixit ꝙ
diuidatur puer. eſt ſinagoga que diuidi cona-
ta eſt puerꝝ ihẽſũ. Alia mulier que dixit detur
ei infans viuus eſt eccleſia. vnde in r̃ſponſoꝛio
petit hec mulier puerum. Eſto mihi in deum ꝓ
tectoꝛem. i. petit ſibi dari criſtum. Euangeliu;
pꝛope erat jo. ij. c. ſimiliter eſt d' electione ven
dencium. et de iudicio ibi habetur ꝙ non crede
bat ſe ihẽſus eis. quia viſi ſũt eum interficere
poſtea ſequitur de paſſione ſua ſoluite. i. ſolue
tis templum h' et in triduo excitabo illud. ſcie
bant enim quod facturi erãt. Quia vero ex paſ
ſione domini omne gaudiu; ideo in offertoꝛio
cãtat eccleſia. Jubilate. In introitu aute; petit
iudicari ſ; ꝑus petit miſericoꝛdiã. Deus in no-
mine tuo ſaluum me fac. ſ. per miſericoꝛdia; et
in virtute tua iudica me. et eſt quarti toni. qꝛ
ibi habetur. ab inſurgentibus in me libera me
. i. ab inimicis. qui quatuoꝛ modis ſicut dictum
eſt ſub dominica. inſurgunt contra nos. ⁊ ideo
ſicut dominica fuit de miſericoꝛdia. ita ſecunda
feria eſt de iuſticia.

De Tercia feria.

Tercia feria eſt de oꝛacione idest de ef-
ficatia oꝛacionis que ſcilicet fit ſalua iu
ſticia qđ oſtendit̃ in epiſtola. Locutus eſt ⁊c̃.
que eſt exodi. xxxij. c. vbi ſequit̃ dimitte me vt
deleam eum. et moyſes oꝛauit ꝓ populo. ⁊ do
minus dimiſit peccatum. ſalua tamen iuſticia.
qꝛ reſeruauit ſibi vindictã. vñ' et ſi ꝓpter illud
peccatum qđ omiſerunt in xp̃m precipue pu
niantur. tamen et ꝓpter illud quod omiſerunt
tunc ſc; adoꝛando vitulum vnde dicit domin9
in euangelio implere menſuram patrum vroꝝ.
¶ Quia vero tam efficax ẽ oꝛacio. ideo in in/
troitu dicit eccleſia. Exaudi oꝛacionem meam
⁊c̃. V'ſus contriſtatus ſum i exercitacione mea
contriſtatus enim fuit pro dilacione patrie et
incolatu miſerie ¶ Quia vero exercitacio xp̃ia
ni ẽ in cohercione a petulãtia et laſciuia quiq;
ſenſuum idcirco quinto tono reſonat hunc itro
itum eccleſia. Et ſequitur epiſtola. Locutus ẽ
⁊c̃. in qua ſicut dictum ẽ impetrauit moyſes di
miſſionem peccati. ſalua iuſticia. et vt filij eo-
rum mererentur intrare terram pꝛomiſſionis.
ideo in reſponſoꝛio oꝛat eccleſia. vt mereatur
ipſam impetrare filijs ſuis vt intrent in terra;
pꝛomiſſionis licet adoꝛauerunt vitulum con-
flatilem. i. venerati ſũt laſciuiam et pompã mũ
di dicens. Exurge domine fer opem nobis. et
V'ſus. De9 auribus noſtris audiuim9 quoniam
tu liberaſti eos. et condonaſti eis. ſimiliter et
fac nobis ſpiritualiter. Poſtmodum ſequit̃
euangelium. Jã die feſto. joh'. vij. c. de obſti-
nacione iudeoꝝ qui dicebãt. Quõ hic l'ras ſcit
cum non didicit. Et dixit dñs. moyſes dedit vo
bis legem et vos vultis me interficere. q̃ſi. d.
contra legem veſtram vultis facere et facitis
Et dixerunt demonium habes ecce quomodo
obſtinati fuerunt. ⁊ h' ẽ quod in epiſtola habe
tur. Receſſerunt cito a via qua; oñdiſti eis. Ec
cleſia vero oñdens ſe non conſentire peccatis.
dicit in offertoꝛio expectãs expectaui dominũ
oñdens ſe expectare xp̃um vſq; in finem et qꝛ
bene expectat qui a laſciuia quinq; ſẽſuum ab-
ſtinet. ideo quinti toni ẽ. Per hanc autem
ſpem reducitur nouus popul9 i terram pꝛomiſ
ſionis vnde ſequitur poſtcõmunio. Letabimur
in ſalutari tuo. et ẽ pꝛimi toni. qꝛ omnis leticia
a deo ẽ.

De quarta feria.

Sequitur quarta feria. que ẽ cathecizã
doꝛum. quia eo die ducuntur ad eccleſi
am cathecumini. et cathecizantur id ẽ inſtruun
tur et hoc eſt tercium ſcrutinium vt iam dice/
tur. ut autem ſeruiamus conſuetudini eccleſie
ytalie que ſcrutinij ſolennitatem obſuat et iu
ribus de illo loquentibus. ⁊ quia eciam quedã
de his que in illo fiunt vbiq; in baptizando ſ'
uantur ideo aliqua de illo dicamus viz. quid ꝗ
ſit ſcrutinium et vnde dicatur et vnde oꝛigiem
traxit. quando et quociens et quare in tempo/
rib; ſtatutis fiat. quid in eo fiat vſq; ad exorciſ
mum. Et quid ab exoꝛciſmo uſq; ad eccleſie in
greſſum. Et quid ab ipſo ingreſſu uſq; in finẽ
Et quare hec omnia fiãt. Subſequenter vero
de offitio miſſe hui9 diei dicem9. Scrutiniũ

michil aliud eſt quam fidei et religionis xpia/
ne inquiſitio· Eſt enī quaſi quoddam iter ſeu ꝑ
paracio ad baptiſmū et dr a ſcrutādo ideſt in=
quirendo quia fidei religionis inquiſitio fit in
eo vnde originem traxerit iam dicetur· Inci
pit autem fieri ſcrutinium in quarta feria ter/
cie ebdomade·xl·ſed in hac quarta fit ſolenne
fiebant enī in primitiua eccleſia·vij·ſcrutinia
duo ſcilicꝫ in quarta feria· et ſabbato tercie eb
domade et duo in hac quarta feria·et ſabbato
huius quarte ebdomade·et duo in hac quarta
feria·et ſabbato quinte ebdomade et vnum in
quarta feria vltime ebdomade·in quibus·ad=
ulti qui venturi erant ad baptiſmum docebant̄
oracionem dominicam et ſimbolum·ut in ſequē
ti tunc ſabbato in quo baptiſādi erant vtrūqꝫ
ante baptiſmum ſcirent·et adhuc hodie inq̄
buſdam eccleſijs ſeptē fiūt ſcrutinia ꝓpter ſep
tiformem graciam ſpiritusſancti· Sed tercium
videlicet hac die ſolenniſſimum·et in omnib9
eccleſijs ordinem romanum ſequētibus in q̄li/
bet ſcrutinio dicitur miſſa ſcrutinij videlꝫ·Dū
ſāctificatus fuero·de qua iam dicetur·dicūtur
eciam proprie collecte pro cathecuminis vt·
Omnipotens ſempiterne deus eccleſiam tuam
Item remidij rc· Sed queritur quare terci
um ſcrutinium fit ſolenne et non ꝑmum nec ſe=
cundum·Reſpondetur ad notandum ꝙ nec pri
ma etas·i·infancia nec ſecūda id ē puericia ita
apta eſt iuicio dei ſic illa in qua maxime diſcre
cio boni et mali haberi incipit et in qua cōē car
nem pugnatur·Inde eſt eciam ꝙ non ꝑma tri=
bus·i·tribus jude·nec ſecunda eſt·i·trib9 ſime
on·ſꝫ tercia·i·leuitica ſacrificijs domi ē depu=
tata·Sed nec in ꝑmo libro peutateuci nec in ſe
cundo agitur de ſacrificijs ſꝫ in tercio prout di
ctum eſt in precedenti dominica· Fit autē ſcru
tinium in hac octaua ebdomada a·lxx· quia dū
judei fuerunt in babilonica captiuitate miſcue
runt inter eos quidam de gentibus vnde p9 eo
rum reditum ignorabatur de pluribus vtrum
eſſent judei vel non· Quidam eciam dicebant ſe
fore de leuitica tribu·qui non erant et ſe ſacer
dotes qui non erant··Ideoqꝫ eſdras ⁊ alij ſapi
entes geneologias diligenter ſcrutati ſūt·et
judeos a gentilibus·et leuitas a non leuitis ſe
gregauerunt·ita et nos in hac ſeptima ebdo=
mada q̄ finē illi9·lxx·babilonice captiuitatis ſi
gnificat ſcrutiniū facim9 ut credētes ab incre=
dulis ſegregem9·q̄s in ſacroſācta ſolennita/
te redemptionis noſtre ex aqua ⁊ ſpiritusācto
renouemus·non enī in ꝑmitiua eccleſia alio tē/
pore baptiſma celebrabatur·niſi forte mortis
periculo imminente· Omnes igitur eccleſie
proles q̄ꝫ p anni circulum verbi pabulo gene
rabat hac die nomina ſua dabant·in quibus p
ſcrutandum erat·ne qua radix amaritudinis in
eſſent·vt in hereticis ne prius illis ſācta darē=
tur q̄ꝫ xpiana fides radices in eorum mentib9
fixiſſet·vnde nominibus datis q̄libet eorum p

dies ſequētes uſqꝫ ad paſca fidei regulā audi
ebat et ſic lactatus et grādeſcens i plenilunio
·i·in baptiſmo plena fide ſimbolum rddēs cri
ſto in baptiſmo cōmoriebatur et reſurgebat·
Porro in hac quarta feria fit ſcrutinium ꝓp
ter multa· Primo quia ipſa prefigurata ē a q̄r
ta ſeculi etate·que fuit a dauid uſqꝫ ad tranſmi
gracionem babilonis· In q̄ nō ſolum judee gē
tis inchoatum eſt imperiū·verum eciā criſti et
criſtianoꝝ regnum ex premiſſione ſūpſit exor
dium· Jurante domino dauid·De fructu vētris
tui ponam ſuper·ſe·t·ideoqꝫ merito in hac fe
ria cathecumini ad criſti nomen accedunt·⁊ cri
ſtiana religio in ea iniciū capit· Secundo qr
ſicut in quarta feria ſtelle create ſūt et in celo
ſoli et lune coniuncte·ita et fideles hodie con=
cipiuntur qui criſto ſoli et eccleſie lune coniū/
guntur et in celo·i·in patris regno iā ſplēdēt
in ſpe et in futuro ſplendebunt in re· Tercō
quia ſicut in quarta etate edificatum eſt tēplū
domini per ſalomonem·ſic et in hac quarta fe
ria preparamus baptiſādos vt ſint templū do
mino· Quarto quia in quarta feria cepit noſtra
rdemptio·in qua proditus eſt dominus a juda
vt pro redimenda eccleſia moreretur idō et in
q̄rta feria iſti preparantur·ut effectum preci=
piant redemptionis· Quinto quia agn9·xx/
iiij·diebus obſuabatur et preparabatur et lu
na·xv·immolabatur·dcet ut eccleſia noua ſo=
boles que ad ꝯmoriendum criſto in baptiſmo
ꝑpatur diebus·xv·āteriori ieiunio ſpūaliter
ſaginata etati lune que illam ſignificat exeq̄t
Sexto quia quarta hoīs etas ſcꝫ iuuētus p
quartam feriam ſignificata apta eſt prelijs et
gubernaculo imperij et jdō cathecumini prep
antur in quarta feria ad prelium ꝯtra diabolū
et ad regnum et imperium regni dei hoc autē
ordine ſcrutinia celebrantur quoniam a princi
pio uſqꝫ ad exorciſmum hec fiunt· Primo qui=
dem fit nominum baptiſādorum per acolitum
dſcriptio·et eorum per nomina in eccleſia vo=
cacio· Secundo maſculorum ad dexteram femi
narum ad ſiniſtram ad januam eccleſie·vbi fi=
dem petunt dductio· Tercio per exorciſtaꝫ ge
mina interrogatio·vna de renunciacōe diabo
li·alia de fid criſti· Quarto dmonis exſufflacio·
Quinto crucis in fronte expreſſio· Sexto
dicitur oracio· Septimo fit in ore ſalis impo
ſitio· Quod igitur nomina per acolitum ſcri=
buntur·ex quo eciam ipſe notarius dictus eſt ſi
gnificat ꝙ nomina fidelium in libro vite ſcrip
ta ſunt· Quod nominatim vocantur ſignificat
vocacionem fidlium ad vitam eternam· Ceteꝝ
ianua criſtus eſt ducuntur igitur credituri ad
ianuam·i·ad criſtum qui de ſeipſo dicit ego ſū
oſtium·per me ſiquis introierit ſaluabitur·Qꝫ
vero maſculi ponuntur a dextera et femine a ſi
niſtra·dſignat ꝙ viriliter agentes a dexteris
et effeminati a ſiniſtris in iudicio ſtatuuntur·
Quod abrenunciāt diabolo p hoc ſe a iugo ei9

eui ex originali ſunt obnoxij ſubtrahunt. Per
hoc enim q̄ fidem criſti confitentur. iugo ẽſti
ſe ſubiciunt. Demonis exſufflacõ eſt poteſta
tis eius debilitacõ. Crux que imprimitur fron/
ti eſt vexillum nr̄um. quo. diabolum vincimus
non fit aliud ſignum niſi crux. ut in hoc ſolo ſi/
gno diabolus ſciens ſe eſſe victum contremeſ=
cat. et fugiat. Fit aũt i ſede pudoris ideſt i frõ
te ne erubeſcat fidelis confiteri dominum ſuũ
eſſe crucifixum. Oracõ contra diabolum eſt in=
iunctõ. Sal in ore poſitõ eſt ſapientie condim̃
tum plenius dicta ſũt in parte prima ſub ti
tulo de vnctõibus. et dicet̃ ſub ſabbato ſãcto
¶ Nunc dicenda ſũt que ab exorciſmo vſq; ad
ingreſſum eccleſie fiunt. Primo diabolus exor
cizatur et ter repetuntur v̓ba illa. Audi male
dicte diabole. rc̃. Secundo maſculi ſeorſũ
ponuntur. Tercõ. ad monicõnez dyaconi capi
ta inclinant cathecumini et ſup eos oracõ do=
minica et ſimbolum dicitur. Quarto a ſacdo
te aures et nares illorum ſaliua tanguntur.
¶ Quinto ab acolito illuminantur. Sexto a
dyacono euangelium ſuper eos dicitur. Se
ptimo p hoſtiarium in eccleſiam introducunt̃.
Primo ergo exorciſatur diabolus id ẽ adiurat̃
vt a fidelibus recedat. ter repetũtur v̓ba illa
audi maledicte diabole etcetera. quia in cõfeſ
ſione trinitatis diabolo reſiſtitur. Seorſũ ma
ſculis. et deorſũ feminis fit exorciſmus. q2 ma
ioribus maiora. minoribus minora ſũt propo=
nenda. Quod ad ammonicõnem diaconi capita
inclinant ſignificat q̄ cum deo cõmuniturι ac
clamante dyacono capita inclinabant. et ora
cio pro cõmunione habetur. Quod ſimbolũ et
oracionem dominicã ſacerdos ſuper capita eo
rũ dicit. notat q̄ templum domini contra dia=
bolum munit. aures et nares ſaliua tãgit ut do
ctrinam de ore p̄dicatoris pcedentẽ fideles li
bent̃ audiãt. et ipſa eis bñ redoleat quo aduſ
ſpũm hñt in naribus quãdiu viuunt. Horum
illumiacõ eſt tenebrarum ignorantie et peccati
per lumen intelligentie effugacõ. Euangeliũ
quod ſup eos dicitur. eſt doctrina ſaluatoris
qua inſtruuntur. Deinde per oſtiarium intro=
ducuntur. quia poſt impletõnem euangelij. p
oſtiarium ideſt. p ſpiritum ſãctum in celeſtem
patriam introducũtur. Poſt hec dicenda ſũt
ea que ab ingreſſu eccleſie uſq; ad miſſam fiũt
Primo maſculi ad auſtrũ ſtatuũtur. femine ad
aquilonem. Inde q̄tuor lectõnes ſuper eos le=
guntur. et quatuor inicia euangeliorum. Dein
de duo vnus maſculus. et vna femina. et in ſã/
ctuarium ab acolitis portantur. Poſt ſimbolũ
grece ſuper maſculos. latine ſup feminas dici
tur his peractis eccleſiam ingrediuntur et ſic
miſſa cantatur. Quod autem maſculi ad au=
ſtrum et femine ad aquilonem ſtatuuntur ſigni
cat q̄ forciores hoſtibus temptacõnem obici
endi ſũt et debiliores humiliter ſũt erudiendi.
Quod quatuor lectiones ſuper eos leguntur

ſignificat doctrinam quatuor euãgeliorum. q̄
inſtruuntur. vnde ſtatim quatuor inicia euãge
liorum ſuper eos quaſi congreget eos a quatu/
or partibus orbis. Quod vnus maſculus et vna
femina portantur in ſacrium ſignificat. q̄ de v/
troq; ſexu fideles aſcendunt in celum. Sed non
aſcendunt niſi vnus ideſt in vnitate eccleſie cõ
ſtitutꝰ. ſicut et in probatica piſcina. non ſanaba
tur niſi vnus. Quod ſimbolum legitur ſup ma
ſculos grece. et ſup feminas latine. p duas lin
guas quibus ſimbolum legitur omnẽ linguaz
itelligimus. Nam in grecis viguit ſapia. In la
tinis ſcz romanis potencia et ita per has duas
tãquam excellentiores omnem linguam intelli
gimus. quaſi cum apoſtolo ad phil̓. ij. c. dica=
mus omnis lingua confiteatur quia dominꝰ no
ſter jheſus criſtus in gloria eſt dei patris
¶ Expoſitionem orõnis dominice et ſimboli. ĩ
quarta pte in ſuis locis expoſuimus. Et attẽ
de q̄ ãte hanc quartam feriam in dominica vel
in ſecunda feria eſt huius ferie ſcrutinium po=
pulis annunciandum his verbis. Scrutinij di
em dilectiſſimi fratres quo electi noſtri diuini
tus inſtruantur intime cognoſcite. ideoq; ſolli
cita deuotione ſequenti quarta feria. circa ho=
rã nonã conuenire dignemini. vt celeſte mini=
ſterium quo diabolus cum ſua pompa deſtrui
tur et janua celeſtis regni apitur ĩculpabili mi
niſterio peragere valeamus Jn hac vero feria
quarta finitis miſſarum ſolennijs presbit̓ ãnũ
ciat ut ſabbato proximo ad ſcrutinium reuertã
tur et ſic jterum atq; jterum annunciat donec
ſeptem ſcrutinia celebrentur. Sane expleto
ſcrutinio dicitur miſſa ut premiſſum eſt. in qua
legitur lectõ et epiſtola. quia baptiſãdus ĩ du
obus eſt cathecizãdus ideſt inſtruendus. ſcili
cet in nouo et in veteri teſtamento maxime ĩ il
lis que pertinent ad baptiſmum. Rurſus q2 in
ſtruendus eſt in fide et moribus. ideo due le=
ctiones legunt̃. de quib; in eis cum ſuis reſpon
ſorijs diſputat̃. Legit̃ em̃ de philippo q̄ de enu
cho euãgelizauit jheſũ et ſecundum aug̓. euã=
gelizare jheſũ eſt non tantum docere creden=
da ſed eciam que ſũt poſt baptiſmum ſeruanda.
¶ Jn prima ergo lectõne ſcz ſãctificabo etce
tera. que ſũpta eſt de ezech. xxxvj. de fide agi
tur vbi dicitur. Tollã quippe vos de gentibus
et congregabo vos de vniuerſis terris. et effũ=
dã ſuper vos aquam mundã et mũdabimini ab
omibꝰ inqnamẽtis vr̃is. et dabo uob̄ cor nouũ
Fideles em̃ de varijs terris congregati ſũt in ec=
cleſia et aqua ſalutaris baptiſmi ſuper eos ef=
fuſa eſt qua ab vniuerſis peccatis et erroribz
ſũt mundati. et datum eſt ei cor nouum vt cre=
dant in criſtum. De hac lectione ſumitur introi
tus. Dũ ſãctificatus fuero rc̃. vel baptizatꝰ di
citur cor nouũ. In verſu autẽ. Benedicã domi
num. rc̃. ſũt graciarum actiones de hac ſacrifi=
cacione. et eſt tercij toni. q2 ſanctificatio per=
tinet ad trinitatem. Verum quia per talem

ſãctificationem fiunt homines filij dei · ideo ſe
quitur graduale · Venite filij audite me timo
rē dñi docebo vos qđ eſt ſeptimi toni · ꝓpter
ſeptē dona ſpūſſancti que dañ in baptiſmo · uł
qꝛ ad hoc ꝙ q̇ſvere credat in criſtum neceſſe ē
vt timeat deum · ideo ſequitur ipſū graduale ·
vbi ſequitur de timore · Inicium ſapiēcie timor
domini eſt · Qui ergo radicem imponit crudeli
tatis eum a timore inchoare oportet · iuxta il
lud · A timore tuo domine concepimus ⁊ pepe
rimus ſpiritum ſalutis · · In ſecunda lectione ſci
licet i epiſtola · Lauamini · etcetera · que ſumiẽ
de yſa · j · c · agitur abundãter de moribus · vbi
dicitur quieſcite agere peruerſe · diſcite benefa
cere etcetera · et poſtea concluditur · et venite
et arguite me dicit dominus · quaſi · d · ſi ꝯ fece
ritis et vos nō remuneraūo iure me tãꝗ iniu
ſtū redarguere poteſtis · Itē dꝛ ibi · Lauamini
· ſ · ꝑ baptiſmū · et eſtote ideſt manete mūdi · ſcꝫ
ꝑ penitētiā · et ꝙ poſſint oñdit dicēs · Auferte
malū cogitacionū vrãꝝ et ſi fuerint pc̄ta vr̄a
vt coccinum quaſi nix dealbabūtur etcetera · ve
rum qꝛ illi qui fidem veram et bonos mores ſ
uant · ad hereditatē dñi ꝑtinere probanẽ Id
circo ſequitur graduale · Beata gens cuius ē
populus deus eius · populus quē elegit in he
reditatem ſibi · hi efficiūtur celi qui verbo id
eſt filio dei firmantur Vñ ſeqẽ verſꝰ · V̄bo do
mini celi firmati ſūt ⁊c̄ · Item quia in talibus lo
cum habet beatitudo · ideo graduale illud eſt
primi toni qꝛ beatitudo a ſolo deo eſt · Ab his
ꝗꝫ non diſcrepat euangelium precedēs · ſ · Pre
teriēs ihs · joh · ix · c · quod eſt de illumiacōe ce
ci · qꝛ ceci illuminantur in baptiſmo · vñ dꝛ ibi
Lutum fecit dominus ex ſputo · et precepit ce
co vt lauaret ſe in natatorio ſiloee ideſt xp̄i qui
miſſus fuit a patre ideſt in baptiſmo vel in do
ctrina criſti de q̄ dicitur geñ · vltimo · c · Nō au
fereẽ ceptrū de juda et dux de femore eiꝰ · do
nec veniat qui mittendus eſt hebreꝰ hꝫ donec
veniet ſilo · ideſt miſſus · poſtmodū i graciaꝝ
actione ſequitur offertoriū ſecundi toni · ꝓpt
illuminationem et confirmacōnem · Dicto autē
offertorio archidiaconus aſcendit pulpitum
clamans alta voce · Si quis eſt cathecuminus
exeat foras · prout dictum eſt in prohemio q̄r
te partis et tunc omnes cathecumini exeūt fo
ras et ſic fit ſepcies priuſꝗꝫ baptiſētur · videlꝫ
in quolibet ſcrutinio · qui regnaturi ſunt nec in
ter dei filios computari nec criſti miſterijs con
uenit intereſſe · Quidam tamen cathecuminos
ãte euãgelium de eccleſia eiciunt · quod nō lau
damus · cum eis ſit euangeliū predicandum ſiē
et apoſtoli ꝑmicijs gēcium euangelium predi
cauerunt · ſed ſacrifitō intereſſe non debent ·
tum qꝛ ſacerdos orat ꝓ circumſtãtibus q̄ꝝ fi
des deo cognita eſt · et nota deuocio · ac iſti nō
dū fideles vocantur · tū qꝛ quod conficiẽ · fide
libus porrigitur · ¶ In poſtcōmunione vero
agit gracias cecus de illuminatōne ſua dicens
Lutum fecit ex ſputo · joh · ix · et eſt primi toni ·
quia ad locum vnde exeunt flumina reuertun
tur ut iterum fluant · ſic autem recognoſcendo
bona · debemus agere deo gracias · Hec quar
ta feria in hoc ꝑuilegiata eſt · quia in ea legun
tur due lectōes · ꝓ eo ꝙ in ſequēti ſabbato or
dines celebranẽ Itē qꝛ hac die ordinãdi exami
nanẽ · Itē qꝛ hac die fit ſcrutiniū baptiſãdo
rum in ſabbato paſcali vt premiſſum eſt ·

¶ De quinta feria ·

Quinta feria oſtendit ꝙ non eſt ſãctifica
cio niſi a deo · vnde introitus eſt · Lete
tur cor querentium dominum · et pꝰ q̄
rite faciem eius ſēper · et eſt ſecundi toni · quia
queritur ut habeatur et poſtea ut amplius ha
beatur · quanto enim magis habetur · tãto ma
gis queritur · Epiſtola vero venit mulier ⁊ ce
tera · iiij · Re · iiij · c · eſt de reſuſcitacione filij mu
lieris ſunamitis quem reſuſcitauit heliſeus · et i
curuauit ſe ſuper puerum · et pueri qualitati ſe
cōformauit · puer vero ſeptē excitacōes emiſit
et ſic eſt reſuſcitatus · Sempe ſunamitis inẽpre
tatur captiua · filius eiꝰ genus humanū quod
dicitur puer propter paruitatem ſēſus baculꝰ
de quo ibi dꝛ eſt lex que percutit dicens oculꝫ
pro oculo etcetera · que neminem ad perfectio
nem ducit heliſeus vero ideſt xp̄us inclinauit ſe
ſuper hunc puerum ideſt exinanīēs ſe factus ē
ei ſimilis et reſuſcitatus eſt · Sed oportet vt ſe
ptem excitaciones emittat · Prima eſt fidei
qꝛ ſine fide non eſt itroitꝰ · Primo eñ veritati
debet quis credere et omnia poſſibilia ſūt cre
denti · domine inquit leproſus · ſi vis me munda
re · et dixit volo mundare · Secunda excitacō
eſt timor · Tercia eſt dolor peccatis · qꝛ miſe
ricordia non fit ſine iuſticia · Quarta propo
ſitum confitendi · Quinta eſt propoſitum ſa
tiſfaciendi · Sexta propoſitū de cetero non
peccandi · ꝙ ſcilicet non offendat deum creato
rem ſuum · et omnia iſta debent fieri in ſpe vite
eterne glorie · Vnde ſpes eſt ſeptima excitacio
Reſponſorium eſt · Reſpice in teſtamentū tuuꝫ
et pꝰ exurge · i · fac nos exurgere · et eſt quinti
toni · propter quinqꝫ ſēſuum reparacionem ſi
ue innouacionem · Euangelium vero · Ibat
ihs etcetera · luc̄ · vij · c · eſt de reſuſcitacōne filij
vidue cui dñs dixit · Adoleſcēs tibi dico ſurge ·
In quibuſdam autem eccleſijs dicitur illud
euangelium · Sicut pater ſuſcitat mortuos ⁊ vi
uificat etcetera · Sequitur offertorium · Do
mine ad adiuuandꝫ etcetera · vij · toni propter
ſeptem excitaciones in graciarum actiones ·
¶ Poſtcōmunio vero eſt de eterna beatitudīe
ſcꝫ domine memorabor iuſticie tue · cui compe
tit dare eternam beatitudinem que erit octaua
reſurrectionis

¶ De ſexta feria ·

SExta feria ꝓrſus idem dicit ꝙ quinta·
Et eſt introitus· Meditabor ⁊c· verſus
celi enarrant· ideſt ſācti· et eſt primi to
ni quia· in ſolo deo ponit ſpē· In epiſtola Eg
tauit et cetera· iij· Re· xvij· c· ponitur reſuſcita=
cio filij vidue ab helia· Reſponſorium ē· Bo
num eſt ſperare in domino ſēper quia reſuſci=
tat et ē quinti toni cꝰ racō in precedenti feria
eciā dicta eſt· Sequitur euangelium· Erat
quidā· joh· xi· c· de reſuſcitacione lazari q̄ hac
die reſuſcitatus eſt· Et offertorium in gra=
ciarum exhibitōnem populum humilem ſaluū
facias domine· ⁊c· primi toni· eadem racōe qꝛ
ſcilicet in ſolo deo ſperandum eſt· In poſtco
munione vero habetur ꝙ ad preces earum· ſci
licet marie et marthe ſuſcitatus fuit lazarꝰ vi
dens dominus flentes ſorores lazari et cetera·
joh· xj· c· per quod ſignificatur· ꝙ ad pre=
ces ſanctorum ſuſcitat deus mortuos· ſpiritua
liter dans eis primam graciam· et eſt primi to
ni ꝓpter ꝑmam reſurrectionē ſcilicȝ anime· ⁊ at
tende ꝙ ſemper hac die que eſt· xv· a paſſione
domini legitur predictum euāgelium· quia cō
ſtat hac die lazarum ſuſcitatum eſſe de quo euā
gelio ſumit̄ reſpoſōrium· Occurrerūt judei ⁊c
quod hodie in quibuſdam eccleſijs cantatur·
cui hodie congrue in euangelio premittitur
dicta lectio de filio ſareptene mortuo quem ſuſ
citauit helias· ponens eum ſuper lectum et ex
pandēs ſe tribus vicibus ſuper eum· Nempe iſ
mulier eſt eccleſia que fide ſuſcipit criſtuȝ ī ho
ſpicio cordis· filius eius eſt quilibet fidelis· q̄
moritur cum morte dignum· peccatum cōmit=
tit lectꝰ helie, catholicā deſignat eccleſiā ī q̄m
ſole anime reuiuiſcunt· dū per fidē trinitatis a
morte reſurgunt· Cetera laudes confeſſiōes
et ꝯſolacōes ſūt cuiuſlibȝ a peccatis ī ſuſcitati·

¶ De ſabbato ·

SAbbatum vero de largitate ſaluatoris
eſt· vnde introitus eſt· Scientes venite
ad aquas doctrine· ſcilicet et baptiſmi·
Sequitur et bibite cum leticia hec ad ſabbatū
mentis pertinent· et oſtenditur largitas dei q̄
paratus eſt large dare cuilibȝ· et benignitas
eius· Vnde dicit venite bibere aquas ſcilicȝ q̄
mundificāt et ſāctificant gratis· Sequitur v=
ſus· Attendite popule meus· in quo oſtēdit̄ ꝙ
eciam hoc de aquis doctrine intelligitur ſecū/
di toni ꝓpter mundacionem anime et corpis· ⁊
ſumitur de pſa· Epiſtola eſt· In tēpore pla
cito exau· te· pſa· xlix· c· ⁊ poſt nunquid poteſt
mulier obliuiſci infantem ſuum· ecce oſtendit̄
largitas vel caritas dei erga nos· Poſtea ſeq̄=
tur reſponſorium· Tibi dēlictus eſt pauper in
graciarum actiones quarti toni· propter qua
tuor virtutes· per quas ſāctificat· In euange=
lio vero qd eſt joh· viij· c· de eadem largitate
agitur Ego inquit ſū lux mundi· Non dicit hu
ius hominis vel illius ſicut flos campi qui ſeq̄
tur me non ambulat in tenebris· Oſtendit ergo
ꝙ paratus eſt illuminare omnem hoīem qui ſe
quitur ipſum· Ceterum qui videt currit· q̄ cur
rit peruenit· exceptis ſuperbis· Vnde ſequit̄·
Tu de teipſo teſtimonium perhibes teſtimoni
um tuum non eſt verum· Reſpondit eis ſcilicet
judeis jheſus· Nonne ſcriptum eſt in lege vr̄a
ꝙ duorum hominum teſtimonium verum eſt·
videbāt eīn miracula· et ita pr̄ erat teſtis eiꝰ
et reliquit eos dominuſ· quaſi ſuperbos diſpu
tatores· non curantes illuminari· Soli eīn hu=
miles illuminantur· Vnde ſequitur offertoriū
Factus eſt dominus· primi toni· quia ſolus de
us poteſt illuminare Quia igitur in hoc ſabba
to oſtendit eccleſia largitatem domini dantis
graciam in baptiſmo· et in doctrina quibus ex
largitate dei abundanter datur gracia· Ideo
fiunt ordines in illo die· ⁊ eciam quia imminet
tempus paſſionis domini· in qua arcius ſe te=
net eccleſia ad ſignificandum· ꝙ ordinati arciꝰ
ſe tenere dn̄t· ut qui ꝑus ebrij erāt ammodo ſo
brij ſint· et iterum debēt ſe immolare deo hoſti
am ſāctam· deo placentem· Hoc eciam ſabbato
fit ſcrutinium baptiſādorum· quia cathecumi
ni ad requiem eternam· que per ſabbatum itel
ligitur veniūt ꝑ baptiſmū· vnde in quibuſdaȝ
eccleſijs hodie due lectōes leguntur in miſſa·
ex eadem cauſa qua in quarta feria precedenti

¶ De dominica quinta in paſſione dn̄i ·

SEquitur dominica de paſſione domini·
ſcȝ de cruce· Incipit autem hꝰ celebri=
tas paſſionis a fine ſabbati id ē a veſpa
lucem huius dominice precedente quia lazaro
in precedenti ſexta feria ſuſcitato quidam de
bethania abierunt ad phariſeos narrantes eis
miraculum· et cum in illa ſexta feria fuerit neo/
menia ideſt prima dies menſis ad ſāctificatiōȝ
multi judei· pontifices phariſei conuenerāt ibi
qui audientes ſignum mox ut ait joh· hoc ē in
ſabbato collegerunt conſilium aduerſus jheſū
et ex illa die cogitauerunt vt interficerent eum
Ac deinceps jheſus non palam ambulabat a=
pud eos quia nondum venerat hora eius ideo=
qȝ in veſpera ſabbati quaſi poſt horam eiuſd
conſilij publicum luctū incipit eccleſia ſuo con
paciens domino ut capiti mēbra· et ex tunc lu/
gendo recitat vexillum regis· miſterium cruciſ
acetum· fel et arundinem· clauos et lanceam ꝑ
forati corporis· diem paſſionis· raciones paci
entis· illuſiones inimicoꝝ· ⁊ inſidias eoꝝ· hec
et his ſimilia in veſpis et nocturnis plangit of
ficijs· que de autenticis veteris et noui teſtam̄
toꝝ ſunt congeſta ſcripturis· ¶ Preterea
poſt precedentium· vij· dominicarum ordina/
tiſſimam diſpoſitionem quibus ut premiſſum ē

vij·mūdi etates figurantur·que omnes fūt do
mini paſſione redempte·merito ipſius domini
ce paſſionis celebratio inchoatur·et quaſi lon
ga funeris pompa premiſſa ·demū ſequitur ip
ſa ſalutis noſtre victima ingerens oculis ea q̄
pro nobis pertulit vulnera·et mortis inſignia
Rurſus ideo eccīa cantat·Vexilla regis et=
cetera·ut ſi forte aliqui ſint lapſi veniāt ad ve
xillum quod omnes amaritudines facit eſſe dul
ces quod ſignificatum eſt per lignum proie=
ctum in aquas marath · Semper enim et maxi
me iſto tempore debemus habere in memoria
dominicam paſſionem·Vnde in canticis·Faſci
cul⁹ mirre dilect⁹ meus mihi·inter vbera mea
commorabitur qꝛ memoria paſſionis dñice ſecum
non patitur amaritudinem peccati· ideo autez
ſpāliter duabꝫ ſeptimanis ante paſcha paſſio
domini recolitur· Primo qꝛ ipſe a duobus et
pro duobus populis paſſus eſt· Scdo qꝛ
duo teſtamenta per duas ebomadas exprimi⁹
vetus·quod predixit dominum paſſurum et no
uum quod oſtendit ipſum paſſum· Tercio
quia in duobus huius ſeculi temporibus·ſcili=
cet ante legem·et ſub lege eadem paſſio vocio
nata eſt· Quarto ut hee due ſeptimane redu/
cant nobis ad memoriam murmuracionem eo=
rum qui ante legem·et ſub lege in inferno fue
runt vſqꝫ ad tempus gracie·quod in tercia eb
domada ſcilicet paſchali ſignificatur·Ab hac
namqꝫ die qua gloria patri dimittitur·due fūt
ebdomade uſqꝫ ad paſcha ·tunc vero tercia ē i
qua reſtauratur omnis dimiſſa glorificacio

In tercio enim tpe quod fuit ſub gracia·om
nia beneficia que patres noſtri expectauerunt
in ecclesia redduntur· Ideo autem gloria pr̄i
dimittitur·quia ille verſus ad laudē pertinet
trinitatis·que fuit in paſſione domini quā ab
hac die repreſētat de honeſtate·Conſtat eniꝫ
quod criſtus qui eſt tercia in trinitate perſona
fuit dehoneſtatus·Sed in reſurrectiōe gloria
patri reſumitur ·quia per reſurrectionem fuit
gloria immortalitatis glorificatus · Sꝫ certe
hec deteſtacio fuit ſpecialiter in crucifixione·
Vnde poteſt dici ꝙ gloria patri pronūc tacet̄
propter humilitatem per quam ad criſti paſſi
onem perueniendum eſt et quia dominus ſe ab
ſcondit· Et eſt aduertendum · ꝙ tacetur i in
troitibꝫ et reſponſorijs· qꝛ illa fūt de paſſione
et in venite exultemus·in pſalmis vero·et ym/
nis non·quia p̄s ſignificat operacionem· Ip=
ſū eñ non perſequebatur niſi linguis tractans=
do de nece ipſius·nec ipſe bonum deſijt opera
ri·Non ergo tacetur in totum quia remiſſio rꝫ
bet eſſe luctus·eo ꝙ non ſtatum poſt habitum
conſilium de nece eius traditus eſt agnus ima
nibus delanionum· Sed in triduo ante paſcha
omnino tacetur quoniam tunc maxime ſācta tri
nitas dehoneſtata eſt·lꝫ eñ ante dies illos de
nece domini ageretur tunc tamen vapulat·ſpu
itur alapatur et crucifigatur vnde yſa·Et vi=

dimus eum non habentem ſpeciem neqꝫ decorē
vel quia tunc ſepulturam domini celebramus·
que maxime fuit eius humiliacio· Ab hac eci
am dominica in quibuſdam eccleſijs tacetur ad
primam·criſte filij dei·tum quia extunc eccle=
ſia eius mortem et paſſionem repreſētat · tum
quia ſecundum iudeorum reputacionem nō po
terat alijs miſereri qui ſeipſum ſaluum facere
non poterat de hoc dictum eſt in quinta parte
ſub ti·de prima· Non fiunt eciam ſpeciales ꝯ
memoraciones de ſanctis·neqꝫ de pace·ab hac
dominica uſqꝫ ad ſabbatum penth · quamuis
poſt laudes dicatur·precioſa i conſpectu domi
ni etcetera·et ad primam oracio domine deus
omnipotens etcetera·in quibus commemora=
cio genēalis fit de ſanctis·Circa qd̄ ſciēdum ꝙ
commemoracio ſanctorum duplici ex cauſa fieri
conſueuit videlicet ad recolendum eorum ſā=
ctitatis meritum et impetrandum patrocinium
nobis ſalutare·Que duo excellentiſſime in cri=
ſto·noſtro capite paſſionis et reſurrectionis ſi
ne tempore nobis attendenda monſtratur qꝛ
paſſionis ſue tempore prebuit eximium humili
tatis et ſanctitatis exemplum·poſt reſurrecti/
onem vero ſuam apud patrem ſicut teſtatur jo
hannes noſter aduocatus factus eſt ſingularis
vt igitur noſtra intencio illo precipue tempo=
re feratur in ſue ſanctitatis exemplum et ſpes
noſtra eleuetur ad vnicum eius ſingulare refu
gium· conuenienter tunc aliorum ſāctoruꝫ ſpe
cialia ſuffragia omittuntur·Hinc eciam eſt ꝙ
q̄dā eccleſie omittunt poſt primam dicere·pre
cioſa eſt i cō·domini etcetera Incipiētes ibi de
us in adiutorium meum·ꝛc̄·et in illa eciā oraci
one·domine ſācte pater omnipotens ꝛc̄ · que
dicitur ad primam preter mittuntur verba illa
per interceſſionem beatiſſime virginis marie et
omnium ſāctorum·Qui vero dicunt precioſa aſ
ferunt illud quod non eſt hora·nec pars cano/
nice hore ꝓut dictum eſt in quinta parte ſub
ti·de prima·Fit tamen aliqualis et generalis
ſāctorum commemoracio in eccleſia ·quia per
eorum multitudinem et noſtram inbecilitatem
de ipſorum quolibet ſicut debitum eſſet ſolen=
nizari non poteſt·Et ex hoc eciam apparet q̄re
omittitur commemoracio de pace · qꝛ ſicut ait
apoſt·ad coloceñ·i·xp̄s pacificauit per ſāgui
nem crucis ei⁹·ſiue q̄ in terris· ſiue q̄ in cel' ſūt
et p⁹ reſurrectōꝫ ſuā pacē diſcipul' ſuis nuuci
auit·et cū eis ipſe qui pax noſtra eſt continue
vſqꝫ ad aſcenſionē ſuam conuerſari·et tunc eis
pacē ſuam dedit dicens pacem meam do vobis
et in penth·ꝯſolatorem mittere dignat⁹ ē in
caſſum ergo fieret commemoracio de pace· In
troitus autem incipit ab oracione domini i paſ
ſione· Judica me deus ut diſcerne cauſā meam ·
ꝛc̄·in hoc eñ inſtruxit nos in orando · Sequit̄
emitte lucem tuam ꝛc̄·qꝛ qui videt ōmia fortiſ
efficitur in pugna et veritatē tuā ꝛc̄·q̄ eñ vidꝫ
vera bona ꝺ facili ducitur in etña tabernacula

et ē q̄rti toni ꝓpter formā crucis vel ꝓpt̄ q̄tu/
oꝛ q̄ petunt̄·ſ·iudiciū·diſcrecio·libacio·et foꝛ
titudo·Epiſtola xͦo·ſ·Criſt⁹ exiſtēs pontifex
futuroꝝ bonoꝝ pāpli⁹ et pfecti⁹ ꝛc̄·q̄ eſt he
breoꝝ·ix·c·oſtēdit efficaciā paſſionis criſti·
ꝑ paſſionē em̄ ei⁹ in et̄na tabnacula ducim̄ c⁹
memoꝛes eē d̄bem⁹·ſꝫ qꝛ non omnes intrabūt
niſi qui faciunt eius voluntatem·jdeo ſequitur
reſponſorium·Eripe me de inimicis meis doce
me ꝛc̄·Aliter em̄ non intratur in ſācta ſāctoꝝ
et eſt tercij toni·propter liberationem a tripli
ci inimico per virtutem trinitatis·Poſtea ſeq̄
tur t̄ctus in quo cōqueritur dominus de inimi
cis ſuis dicens·Sepe expugnauerūt me a iuuē
tute mea in abel et in alijs ꝛ veriſſime dicit̄ tra
ctus·quia h⁹ cogunt nos ducere vitam miſe/
rā·ſ allophilia philiſtei·et eſt octaui toni·ad
ſiḡficandū ꝙ huius tribulaciones veniūt ſup
nos vt ſimus memoꝛes altius vite que erit ī oꝛ
ctaua etate quia·ad dominum cum tribularer
cla·etcetera·Et job operuit confuſio faciē ei⁹
Poſtea ſequitur euāgelium·Quis ex vobis et
cetera·joh̄·viij·c·in quo habetur contumelia
judeoꝛum dicentium domino demonium habes
et dominus abſcondet ſe vt expectaret tps im
molacionis agni et·x·luna oſtendit ſe·ſicut di
cebat de agno fieri vt habetur in exo·xxvij·c·
Eccia vero oſtendit ſe eſſe contrariam eis in of
fertoꝛio·q·d·Jpſi dicunt demonium habes·ſꝫ
ego confitebor tibi domine·et eſt pꝛimi toni·
quia ſoli deo confitendum eſt·Poſtcommunio
autem eſt hoc coꝛp⁹ ꝛc̄·luc̄·xxij·et math̄·xxvj
et marci·xiiij·et·i·coꝛ··xj·c·Et icipit eā ſacdos
ad oſtendēdū ꝙ magnus ſacerdos ſacrificium
vetus mutauit in nouum ſacrificium et eſt·viij
toni·quia illud ſacrificium eſt verum·qd̄ per=
fitietur·in paradiſo quando reſurgemus·et il
lud apoſtoli·vere implebit̄ oīa veſtra ſunt·

De ſecunda feria·

Secunda feria eſt de crucifixione noſtra
et maxime de ieiunio·quia debem⁹ cru=
cifigere menbꝛa noſtra cū vicijs et con
cupiſcencijs·ſic̄ precedens dominica eſt d̄ cru
ce·Sꝫ qꝛ non pt̄ hō ieiunare n̄ libent̄ ab ī imi/
cis viſibilibꝫ iuiſibilibꝫ diabolo·ſ·ꝛ mūdo ꝛ ma
lis hominibus·ideo eccleſia petit in introitu
liberari ab inimicis·et eſt tercij toni·prop
ter liberacionem a triplici inimico·Epiſtola ve
ro eſt Factum eſt v̄bum·jo·iij·c·in qua inuita
mur ad ieiunium ꝑ exemplū niniuitarum q̄ ſoꝛ
lius jone et vnica p̄dicacione ieiunium indixe=
runt eciā iumētis vt liberarent̄ a temporali ſub
u̇ſione q̄ntomagis nos debemus penitēciā ſuſ/
cipere ad vocem veri jone·ſ·xp̄i et apoſtoloꝝ
vt a ſubuerſione ſpirituali liberem̄·In reſpon
ſoꝛio petit ſimiliter liberari ab inimicis·Et eſt
verſus·Deus in nomine tuo ſaluū me fac tercij
toni·propter virtutem trinitatis·ꝛ liberacōꝫ
a triplici inimico·Poſtmodum ſequitur euan=
gelium·Miſerunt p̄ncipes·jo·vij·c·in quo dic̄
dominus ſcribis et phariſeis·Quid vultis me
interficere et loquitur de reſurrectione ſua et
aſcenſione·et ſpiritusſancti miſſione·propt̄ iſ
vt illi qui ſūt in cruce qui ſuſtinent multa a ma
lis ſicut ipſe dn̄s ſēper habeant reſpectum ad
fructum caritatis·Vnde aſcendam in palmaꝫ ꝛ
appꝛehendam fructum eius·In offertoꝛio·Do=
mine conuerte et eripe·animam meam etcetera
petit liberari ab inimicis in anima et eſt·vj to
ni·quia liberacio anime perfecta liberatio eſt·
ſenarius enim numerus perfectus eſt·Jn poſt
communione·Dominus virtutū ipſe ē rex glo/
rie·attribuit deo liberacionem ſuam etcetera
et eſt tercij toni·quia ille eſt deus trinitas qui
liberat·Dicitur autem ad horas capitulū illud
attende domine hieꝛ·xviij·c·et illud·domine
omnes q̄ te derelinquūt·ibideꝫ·xvij·c·et illud
cōfūdant̄ q̄ me·qd̄ eſt ibidem·et illud tu aūt do
mīe·xx·c·et illud·dn̄s de⁹ apuit·yſa·l·ca·

De tercia feria·

Tercia vero feria ad pacienciam inuitat·
vnde introitus eſt·Expectabo dominū
etcetera·verſus dominus illuminacio
mea·de⁹ enīꝫ dat pacienciam·et qui illumiat⁹
eſt pacienciam habet·et eſt ſeptimi toni·quia
pacientia concipitur reſpectu q̄etis eterne·po
ſtea ſequitur epiſtola·congregati ſūt daniel·
vltimo in qua oſtendit effectus paciēcie quia
ibi habetur quomodo babiloni miſerunt dani
elem in lacum leonum nec tetigerunt eū·ꝛ miſ
ſus eſt ei cibus a domino per abacuc·et ſignifi
cat ꝙ per pacienciam liberat nos dominus a
ſpiritualibus babilonis·ꝛ quandoqꝫ eciā libe
rat coꝛpoꝛaliter et dat vitam eternam iuxta il
lud apocalipſis·Qui vicerit dabo ei māna ab/
ſconditum··Jn reſponſoꝛio diſcerne cauſā meaꝫ
etcetera·petit liberari ne ſuccumbat·Deinde
ſequitur emitte lucem tuam et veritatem tuaꝫ·
Ecce ſēper petit lucem quam qui videt pacien
ciam habet et ſic liberatur·et eſt quinti toni·
quia petit liberari a temptacione quinqꝫ ſēſuū
vel ab inimicis qui nocuerunt per q̄nqꝫ ſēſus·
Intrat em̄ moꝛs per feneſtras coꝛpoꝛis·Jn e=
uangelio vero·Ambulabat jheſus in galileaꝫ
etcetera·oſtenditur diſcretio bonoꝛum ꝛ malo
rum·tempus vero bonoꝛum erit in futuro·Vn̄
debet dicere paciens ſicut dixit dominus tēp⁹
meum nondum eſt·et debet ſperare in domino
Vnde ſequitur offertoꝛium·Sperent in te q̄ te
nouerunt etcetera·et quia ſēper ſuſtinent ma=
los ideo in poſtcommunione·Redime me domi
ne etcet̄a·petit liberari·que eſt ſeptimi toni·
propter requiem que ſperatur·

De quarta feria·

QVarta feria oñdit q̃ a ſolo deo ē libera
tõ q2 ſiōl ē de9 q̃ nõ ꝑmittit nos tēpta
ri ſupͣ illud qð poſſum9 ſuſtiere· vñ in/
troit9 ē· Liberator me9· et v̾ſus· Diligã te do
mie fortitudo· mea· rc̄· Ecce poit deũ fortitu/
diez ſuã· et ē t̄cij toni ꝓpt̄ donũ t̄intatis et ꝓpt̄
t̄plicē inimicũ· In epiſtola v̾o· locut9 ē leuiti
ci· xix· c· enumerant̄ p̄cepta· vbi oſtendit̄ jude
os non obſuare illa· in hoc q̃ perſequebantur
innocentem· et omnes eciam qui perſecunt̄ bo
nos· non ſunt timendi quia ſũt inimici domini·
vñ ibi habetur non iniuſte iudicabis et jdeo in
reſponſorio· Exultabo te rc̄· petit liberari· qð
eſt ſeptimi toni· propter ſeptiformem graciã
· In euangelio vero ffacta ſũt joh· x· c· oſtendit̄
quid fecerit domin9 in encennijs· q2 judei tule=
runt lapides ut iacerent in eum et domin9 dix·
Multa bona opa feci vobis propter quid vul=
tis me lapidare· encennium feſtum erat dedica=
cionis templi· hoc eſt de reparacione ipſius a
machabeis Seq̄t̄ et hyems erat· hoc erat i die
iudicij qñ reparabitur verum templum quãtũ
ad bonos· et hyems malor̄ erit· boni vero co=
gnoſcent dominum ſic̄ i euãgelio dr̄ vos aũt co
gnouiſtis me· q2 pr̄ i me ē et ego i pr̄e et tunc
plene libabit̄ ecc̄ia ſicut petit i offertorio· Eri/
pe me rc̄· qð eſt ſeptimi toni· q2 tunc erit vera
quies· vl̄ ꝓpt̄ gr̄am ſeptiformē quia vero bea
t9 erit qui erit in illa quiete qð non erit ſine in
nocencia jdeo eſt poſtcõmunio lauabo inter in
nocentes rc̄· et introibo ad altare dei· i· ad alta
re quiete mentis et ad altare ſupnuz qð ē· viij
toni· q2 h̄ erit in octaua etate ſicut dictum eſt·
Quarta ergo feria eſt de encennijs· i· de de=
dicacione que plene fiet in futuro quando ec=
cleſia perfecte dedicabatur deo·

De quinta feria·

IN quinta feria jmmolat eccleſia hoſtias ſpiri/
tuales per q̃s poſſit ꝯſeq̄ illud gaudiũ· ſ3 quia
nõ ip̄et̄tur miſc̄dia ñ ꝯfitēdo iuſticiã· jdeo dic̄
i itroitu ꝯfitēdo iuſticiam dei erga nos omnia
que feciſti nobis domine· in vero judicio feciſti
daniel̄· iij· c· Si immiſiſti tribulaciones bene=
factum eſt· quia peccauimus tibi· ꝛ poſtea pe
tit miſericordiam· da inq̄t gloriam nomini tuo
et fac nobiſcum ſcð3 multitudinez miſericordie
tue· v̾ſ9 ē· Magn9 dñs et laudabil̄ nimis et ē
t̄cij toni· quia qui confitetur debet confiteri t̄
pliciter peccatũ ſuũ in alijs tñ eccleſijs eſt ver
ſus· beati immaculati· Idem habetur in epi=
ſtola que ſũpta eſt de daniele· iij· c· orauit da=
niel domine deus ne deſpicias rc̄· quia peccaui
mus et non eſt nob̄ ſacrifitium rc̄· ita eñ dice=
bant filij iſr̄l̄· quando erant in babilone· ſic et
nos poſſum9 dicere quando ſum9 in peccato·
nõ eſt ſac̄ficium· ſ3 in ſpũ humilitatis et in aio
contrito ſuſcipiantur domine a te· In reſponſo
rio tollite hoſtias rc̄· monet nos offerre hoſti
as ſpirituales· verſus eſt· Reuelabit deus con
denſa· Aliter enim non poteſt offerre ſpiritua
liter· niſi deus remoueat tenebras a corde· et ē
quinti toni· quia talem oportet in quinq3 ſēſi=
bus mactari· Unde ſequitur euangelium· luce·
vij· Rogabat jh̄m· rc̄· in quo habet̄ quomodo
maria magdalena impetrauit veniam lacrimiſ
quia quot habuit in ſe oblectamenta· tot ma=
ctãdo ſe hoſtias ſpirituales obtulit deo in cor
pore ſuo· In offertorio ſuper flumina rc̄· o=
ſtenditur quõ flendum ſit· et quomodo oport3
lugere· duo enim ſunt que hoc faciunt ſcilicet
memoria peccati preteriti· et recordacio cele=
ſtis hieruſalem· quoniã quãdo homo ſuas mi
ſerias mundicie comparat angelorum· flet ſu=
per flumina babilonis· et eſt primi toni· quia
hoc deb3 eſſe p̄mum in memoria· ſc3 finis ꝓpt̄
quem ſumus· In poſtcommunione orat· vt
dominus ſit memor promiſſionum memento v̾
bi tui ſeruo tuo· in quo mihi ſpem dediſti· et ē
octaui toni· quia in octaua etate fiet illa dedi=
cacio· In quibuſdam tamen eccleſijs legitur
euangelium· vbi dicitur q̃ cum quidam vellēt
apprehendere iheſum et tamē nemo miſiſſ3 ma
num in eum· dixerunt pontifices ad miniſtros·
quare non adduxiſtis eum Reſponderunt mini
ſtri· nunquam ſic locutus eſt homo ſicut hic lo
quitur· Hac eciam die conuenienter legitur
illud euangeliu3 vbi dicitur q̃ reuerſi ſũt vnuſ
quiſq3 in domum ſuam· et in offertorio dr̄· i ſa
licib3 i medio ei9 ſuſpendim9· or· n· q2 p9 hãc
diem nullũ euãgeliu3 legitur· i q̃ dominus ju=
deis publice predicaſſe narret̄ Ecce ergo illud
diuitatis organu3 in illis ſalicibus et fluctuoſ
hominibus babilonis ſuſpenſum eſt·

De ſexta feria·

SExta feria eſt de paſſione· et orat ċſtus
dans nobis in introitu formam orandi
miſerere rc̄· et eſt quinti toni· quia non
pt̄ fieri liberacio ſine quinq3 ſēſuũ cohibitõe·
In epiſtola domine omnes rc̄· hie· c· xvij· Pe=
tit ſuam liberacionem et inimicorum confuſio=
nem· In reſponſorio vero ꝯquerit̄ ſimilit̄
de inimicis· ꝛ maxie de ypocritis· pacifice loque
bat̄ rc̄· ſ· cũ dicebãt· mgr̄ ſcim9 q2 verax es et
tñ dol9 erat i corde· Vñ vide dñe rc̄· In euã
gelio· Collegerũt põtifices et pharisei rc̄· jo·
xj· c· ſimilit̄ dol9 exp̄mit̄ et dicitur· igitur veni
ent romani et tollent locum noſtrum et gentē
quia iam ablatum erat ceptrum de juda· et dux
de femore eius· et pilatum preſidem romane
poteſtatis habebant· Quia vero vbi eſt dol9
et crudelitas· ibi maxime indiget homo ſapi=
encia ut ſapienter reſpondeat· ideo in offerto=
rio petit intellectum vt poſſit reſpondere ſine
peccato· bñdict9 es dñe· doce me iuſtificacõeſ

tuas ꝛc̄· et reſpondebo ſic̄ dicit dauid tercō· R·
dimitte eum ut maledicat mihi ſicut precepit
dn̄s tales em̄ ſūt virga dn̄i· vn̄ aug· vn̄ ſup bi
unt impij qꝛ eos facit pr̄ meu s virgam ſuam ꝯ
in ꝓuerbijs· Fili mi ſtude ſapienciam vt poſſis
reſponderi ſmoni· et eſt ſeptimi toni propter
ſpiritusſancti graciam ſeptiformem· Poſtcom/
munio quoqꝫ· Ne tradideris me ꝛc̄· eadem raci
one eſt· ſeptimi toni· in qua petit liberari·

De ſabbato·

Sequitur ſabbatum quod dicitur ſabba
tum vacans· ſicut et ſecunda dominica
q̄dragesime· In hoc enim ſabbato intē
dere conſueuit dominus papa pauperibus cri
ſti dādo elemoſinam et mandatum celebrando
tū qꝛ in cena dn̄i ꝓpt̄ officij magnitudiem hoc
facere non poterit tum quia ſicut dicit johēs·
ante ſex dies paſche venit jheſus in bethaniā
et factum eſt conuiuium in domo marie et mar=
the vbi fuit lazarus· quem dominus poſtea ſu
ſcitauit· et tunc maria vngento nardopiſtito
vnxit pedes jh̄u· apoſtolicꝰ ergo in memoriaꝫ
eiꝰ qd̄ illa deuotiſſime egit· facit menbris cri/
ſti quod ipſa capiti fecit· vt pedes jheſu vngē
do ideſt domini veſtigia ſectando· et capillis
tergendo ideſt ſupflua paupibus erogando
impleatur domus· odore vngenti ideſt mūdꝰ
impleatur bona fama Quia g̊ hac die circa pre
miſſa caritatis opera exercenda occupatus eſt
· Ideo vacat hoc ſabbatum a proprio offitio et
mutuo accipit a quinta feria antecedenti vl' in
quibuſdam eccleſijs a ſabbato· ātecedenti· Si
cientes venite ad aquas· Legitur epiſtola
de hieremia· xviij· capitulo· Dixerunt impij et
cetera· in qua ſūt male cogitaciones que pre=
ceſſerunt paſſionem venite cogitemus contra
iuſtum cogitaciones et poſtea percuciamꝰ euꝫ
lingua tales aūt nō habēt ſabbatū quia nō eſt
pax impijs dicit dominꝰ. In euangelio vero
ſubleuat ꝛc̄· joh· xvij· c· rogat pro ſe· et pro di
ſcipulis· et pro omnibus fidelibus vt habeant
ſabbatum· quod erit p vnitatem et caritatem i
futuro· quando vnum erimꝰ ſicut pater et fili
us ſunt vnum ideſt in maiorj approximacione·
que poſſit eſſe illi vnitati q̄ pater et filius vnū
ſūt· In alijs vero eccleſijs legitur euangelium
Cogitauerunt autem· joh· xij· capitulo· In q̄=
buſdam eciam eccleſijs legitur euangelium de
ꝓdicōe jude· amen amen dico vobis· niſi man=
ducaueritis cui recte premittitur lectio hiere=
mie vbi dicitur· Venite cogitemꝰ contra iuſtū
cogitacōes· Hoc ſabbatū ꝑuilegiatuꝫ eſt quia
vt premiſſum eſt dominus papa tunc elemoſi=
nas dat· et mandatum facit· et quia hac die
vt quidam dicūt· eſtus diſcubuit i domo ſymo
nis leproſi· et martha miniſtrabat ei· et maria
lacrimis ſuis pedes eiꝰ lauit· et ꝓprijs capill' tſit

De dominica ſexta in ramis palmarum·

In dn̄ica in ramis palmaꝝ ꝯ i paſſione dn̄i legit
tur hieremias duplici rōne· Prima qꝛ ipſe ma
nifeſtius de paſſione dn̄i ꝓphetizauit quam ali
us· Scd̄a qꝛ p eiꝰ paſſionē prefigurata ē paſ=
ſio dn̄i· qꝛ deplorando captiuitatem judeorum
p babilonios facta pfigurauit· et romanā quā
incurrunt ꝓpter criſti paſſionem· In noctur
nali autem offitio dicitur inuitatorium· Ipſi ve
ro non cognouerunt vias meas· quod dicitur ī
uitatorium per contrariuꝫ quia inuitat nos ad
cognoſcendum vias domini p contrarium actū
judeorum· qui non cognoſcentes vias dn̄i non
introierunt in requiem ipſius· In primo ve
ro reſponſorio oſtenditur ſecuritas pacienciuꝫ
tribulaciones et cauſa quare non eſt timenda
tribulacio· quia deus eſt adiutor in die qua in=
uocaui te et cetera· verſus eſt· In die tribulaci
onis mee et cetera· quia ſi deus adiuuat nō eſt
timendum· Vnde job· pone me iuxta te et cuiꝰ
vis manus pugnet contra me· et eſt primi to=
ni· quia a ſolo deo ſperandum eſt liberatio et
auxiliū· Sequit̄ reſpōſoriū· Ingrediēte dn̄o ſe
cundi toni· qꝛ laudabant pueri dn̄m ſcꝫ vtrāqꝫ
naturam in criſto deitatem cū dicebant Oſāna· i·
ſalua obſecro humanitatem· cum dicebant· Fi/
li dauid· vel deum corde et ore pueri laudabāt
ſicut judei corde et ore conuiciebant· Cir=
ca diurnum vero officium dicenduꝫ eſt q̄ poſt
ſabbatum in quo oſtenditur deuocio marie ſe=
quitur dominica in qua oſtenditur deuocio pu
erorum· vngimus enim dominum cum maria et
cum pueris veneram̄ et ideo facit eccleſia hac
die proceſſionem corporaliter et ſpūaliter· ex/
ierunt em̄ pueri extra caſtra obuiam domino
venienti de bethania in iheruſalem· et nos ſili
ter debemus extra caſtra ideſt extra delicias
carnis exire obuiam ei ſicut dicit apoſtolꝰ· Ex
eamus extra caſtra improperiū eius portātes
et ſicut illi· ſic et nos in ꝓceſſione noſtra cāta/
mus· Oſāna Vn̄ i egreſſu de eccleſia cantat̄ an
thiphona· pueri hebreoꝝ· et nos debemus eē
pueri· ideſt innocentes et debemꝰ eſſe pueri he
breorum id eſt tranſilienciuum omnia terrena ſi
ue peccata· Poſtmodum facit eccleſia ſtacio
nem ī aliquo loco competēti· ut ibi cum deuoci
one et leticia ſuſcipiatur verbum dei ſicut xp̄us
qui eſt verbum patris· ſuſceptus eſt cum leti/
cia a pueris in hieruſalem· In ſcripturis enim
ſiue ſermonibus eſt criſtus· Vnde ipſe in euan
gelio ſcrutamini ſcripturas· ille enim loquunt̄
de me et eſt dulcedo ſcripture· Legitur aūt
euangelium de matheo· xxi· capitulo· Cū ap
propinquaſſet jheſus hieruſalem ꝛc̄· miſit du/
os de diſcipulis ſuis dicens· Ite in caſtelluꝫ
qd̄ ecōtra vos eſt· Vn̄ alibi legitur miſit diſci
pulos ſuos· lxxij· binos et binos ideſt habēteſ
geminam caritatem dei· et proximi miſit iquā

querere aſinam et pullum ideſt iudaicū popu-
lum et gentilem· vt eos ducerꝫ in celeſtem hie
ruſalē· Et legitꝰ ideo· hac die· qꝛ ibi de fructu
paſſionis habetꝰ· Poſtea cantatur· occurrunt
turbe cum floribus et palmis· nos ſimiliter de
bemus ei occurrere cū floribus virtutum et pal
mis victoriaꝝ· palma enī victoriam ſignificat
Vnde iuſtus vt palma florebit· ſecundum gre
goꝛium ex qualitate palmarum deſignatur ꝓ
ficiens vita iuſtoꝝ· et eſt octaui toni· proptꝰ
victoriam criſti in capite et in menbris· per q̄
peruenitur ad octauaꝫ reſurrectionis· Deinde
redeunte ꝓceſſione· cantatur canticum puero
rum· ſcilicet gloria laus· per aliquos eccleſiaꝫ
ingredientes· preſ̄tim per pueros· quia īgre-
diente domino in ſāctam ciuitatem hebreoꝛum
pueri etcetera· Innocentes enim laudant eum·
Et nota q̄ theodolphꝰ aurelian̄· epūs apud
ludouicum impatoꝛem karoli magni filiū fal-
ſo a quibuſdam ſuis emulis accuſatus ab eodeꝫ
eſt andegauis carcerali cuſtodie mancipatus
Cumqꝫ in hac dominica iuxta domum in q̄ cu-
ſtodiebatur proceſſio tranſiret· ille feneſtra a
perta· factoqꝫ ſilencio hos pulcerrimos verſꝰ
a ſe editos ſcilicet· gloꝛia laus et honoꝛ etcete
ra preſēte impatoꝛe cantauit· cui intātum pla
cuerunt· q̄ mox illum a vinculis abſoluit· et e-
piſcopatum ſibi reſtituit· atqꝫ eos hac die in
fine ꝓceſſionis cātari inſtituit· In ingreſſu ec-
cleſie poſt canticum pueroꝝ cantatur reſpon-
ſoꝛiū· Ingrediente domino· quod eſt p̄mi toni
propter p̄mam etatem· quia ſoli deo cantandū
eſt· Rurſus canticus puerorum qui fit ianuis
clauſis· ſignificat illud quod cantus et occur-
ſus pueroꝛum ſignificabat· prefigurabat enī
occurſum et leticiam angeloꝛum recipientium
criſtum in celum poſt reſurrectionem quē ſibi
et ſequentibus ſe per ſuam ſāctiſſimam paſſio-
nem meruit aperiri cuius quidē clauſo āgelos
nō extꝰ miſerat· ſꝫ aditum hominibus non prebe
bat· et ideo pueri qꝛ ſua puritate angelos ſig-
nificant intra ianuas clauſas quaſi domino veni-
enti occurrens ad aperiendum celum vt eoꝛum
reparetur ruina verſis vultibus cum leticia et
clamoꝛe ꝓferunt ymnum laudis· qui eis q̄ ſūt
extra cum gaudeo reſpondentibus ipſos intrā
tes cum criſto in ſuum conſoꝛcium receperunt
Hinc eſt q̄ in ingreſſu eccleſie cātatur reſpon
ſoꝛium· Ingrediente ꝛc̄· declarās hec que dicta
ſūt figurari per ea que fiunt· cum enim ibi fiat
mentio de reſurrectione· Nam ibi fit mentio de
palmis que victoriam criſti de moꝛte et dyabo
lo ſignificant accipit eccleſia factum illoꝝ pu-
eroꝛum in ſignum precedens eius quod iam di
ctum eſt· et factum iſtoꝛum in recoꝛdacionem
illiꝰ· Hane añ crucē et in cruce rami virides
inſiguntur· ad notandum q̄ omnem virtutū vi-
roꝛem a crucifixo habemus· criſtus enī ramis
viridibus fuit· hn̄s in ſe· et nos ab ipſo omnem
viroꝛem virtutum· Vnde ipſe dicit· ſi in viridi h̄
faciunt in arido quid fiet· In ſūma ergo duꝫ
proceſſionem facimus criſtum venientē ad nos
ſuſcipimus cum pueris obuiam imus ſi innocen
ciam ſeruamus· oliuas gerimus· ſi pacis et miſe
ricoꝛdie operibus indulgemus· palmas poꝛta
mus· Si de vicijs et diabolo victoꝛiam obtine
mus· virentes floꝛes et frondes geſtamus· ſi
virtutibus exoꝛnamur· veſtimenta ſternimus·
carnem moꝛtificantes ramos carpimus· ſācto
ꝛum veſtigia imitantes· Quod proceſſio ciuita
tem vel caſtrum egreditur onanter ad crucem
et ad loca promocioꝛa ſiue eminentia vadens
recolit pueros hebreos miſſe verſus montem
oliueti· iuuenes eciam q̄ abſit nobis gloꝛiari n̄
in cruce domini noſtri iheſu criſti· qui autē pō
tifices extra vꝛbem iuxta crucem cum ſuis oſti
tuto occurrunt· et cum ipſo ciuitatem ingredi
untur accuracius agunt· imitantur enī populū
iſrael et pueros eoꝛum qui extra ciuitatem do-
mino occurrerunt· et cum eo illam ingreſſi ſūt
Hec ergo magna proceſſio repreſētat illam q̄
tali die facta eſt a turbis et pueris iudeorū cū
veniret iheſus hieruſalem ſuper aſinam ſedēs
ſignificat eciam q̄ dominus ad nos veniet et ad
eterna tabernacula nos ducet· vel forte recolit
ꝓceſſionem filioꝛum iſrael· qui hac die ioꝛda-
nem ſiccis pedibus tranſierunt· et cum trium-
pho terram ꝓmiſſionis intrauerunt· nec eſt h̄
ꝓceſſio inter alias dominicales computanda·
hec enim eſt precomium paſſionis· ille vero ſūt
ſignificatiue et rememoratiue dominice reſur-
rectionis uel aſcenſionis· Vnde rectius faciunt
qui anteq̄ tercia dicatꝰ illas premittunt· hanc
vero proceſſionem pꝰ terciam huiꝰ diei cū pal
mis celebrant· de hoc ſub aſcenſione dicetur·
Et quidem huic ꝓceſſioni lectio zach· et euā
gelium iohānis recte premittuntur· qm̄ ibi do
minica proceſſio prophetatur· hic hiſtoꝛia ee
declaratur in tractu infanteſ ad precomia inui
tantur· paſſio vero in miſſa legitur· Benedicū
tur autē et diſtribuuntur rami p ſacerdotem· lꝫ
xp̄us eos nec benedixiſſe nec diſtribuiſſe lega-
tur quia xp̄us non honoꝛauit eos ſꝫ fuit hono-
ratus ab eis et ex eiſ· tum quia populus ille iu
deoꝝ fecit h̄ coꝛpaliter et tp̄aliter· ſꝫ nos agi
mus h̄ ſacmētaliter et ſp̄ualiter ad effectum q̄
in eoꝛum benedictione exprimitꝰ· Illi namqꝫ
ferentes ramos triumphum criſti nondum cō
pletum· ſed tempore paſſionis complendum p̄
figurabant· Vnde non opoꝛtuit ramos diſtꝰ
bui vel benedici a criſto quia nonduꝫ figura fu
erat impleta· eciam vero per talia repreſētat tꝰ
umphum criſti iam completum ſecundum illḋ
coloceñ· ij· Expolians principatus et poteſta
tes tranſduxit confidenter palam triumphans
illos in ſemetipſo· quia ergo non ſolum ipe tri
umphatoꝛ eſt· ſꝫ eciam per ipſius graciam et
ſāctificationem triumphabunt omnes electi·
conuenienter et benedictio ramoꝛum· et diſtri-
butio per ſacerdotem qui criſtum repreſentat·

debet expleri. Quare aũt non fit feſtum ꝺ di
cta aſina. ſicͧ fit ꝺ cruce. dicetur. in. vij. pte ſub
feſto crucis. Poꝰ ꝓceſſionẽ ſequitur ſtatim miſ
ſa de paſſione. quia debemꝰ gaudere de fructu
paſſionis et ꝯpati. quia ꝓ nobis paſſus ẽ ibi
eni eſt vnde letemur ſcꝫ de amore quem oſten=
dit nobis in cruce. et vnde triſtemur ſcꝫ de pec
catis noſtris quia tot fũt quot propterea op/
tuit filium dei pati. venit autẽ decima luna ſi
ue die primi menſis. i. ante ſex dies paſche ad
ciuitatem in qua pateretur. ut eſſet in domibꝰ
judeoꝝ. ſicut preceptum erat in exodo. xxvij.
c. et in deuť. decima luna accipietis agnũ im
molabatur autem agnus. xiiij. luna. i. xiiij. die
primi menſis ad veſpam. ⁊ dominus eadẽ ho=
ra agnum cum diſcipuľ manducans vbi legaľ
paſche decreta ꝯpleuit. egreſſus eſt cũ eis ſta
tim ad locum oracionis et circumſpectis omni
bus cum iã veſpe eſſent exiuit in bethaniam cũ
duodecim Nempe miſtice decima luna venit.
qꝛ populus iſrabeliticus decima luna egreſſꝰ
eſt de egipto ſimiliter per iſtum verum agnũ
eſt data libã poteſtas populo iſrabelitico. i.
videnti deum per fidem exeundi de peccato ꝙ
non fuit datum per moyſẽ et virgam eius. i. ꝑ
diſciplinam et ſacerdocium legale. In princi=
pio ergo miſſe reducens eccleſia ad memoriam
dñicam paſſionem incipit ab oracione dicens.
Domine ne longe facias ⁊c. et eſt octaui toni.
ſignificans ꝙ per paſſionem veniť ad reſurre=
ctionem. Sequiť epiſtola. Hoc ſẽtite. ad phi=
li. ij. c. in qua oſtenditur paſſio et paſſionis fru
ctus. Dicit ergo hoc ſẽtite in vobis. quod et ĩ
criſto jheſu. i. imitamini ipſũ ut ſicut habuit ca
ritatem quia voluit pati. ita et vos habeatis
caritatem qua paciamini omnia tormenta tem
poralia ut habeatis humilitatẽ q̃ in criſto ma
xime fuit. manſuetudinem et paciẽciam et intel
lectum realem vt ſẽciatis. cito enim ſẽtiť dul/
cedo ſpiritusſancti in corde quando ibi eſt. hij
q̃dẽ fũt fructus paſſionis ſcilicꝫ. dulcedo ĩ cor/
de et gloria. quedam tamen eccleſie legunt le
ctionem. venerunt autem ĩ helim. exo. xv. c. vi/
ſo autem hoc fructu. fit homo paciens. qꝛ ge=
nerat pacienciam ꝯſideracio fructus. et jdeo ſe
quitur reſponſorium quod reſpondet epiſtole
in quo oſtẽdiť quõ ꝑ paſſiões uenitur ad glo
riam. et dicuntur ibi tria. quare eſt tercij toni.
¶ Primum eſt tenuiſti manum dexteram tuam
et confirmaſti me in bono. ¶ Secundum eſt. et
in voluntate tua deduxiſti me. taľ facit quicq̃d
deus vult. Tercium eſt cũ gloria ſuſcepiſti me
Primum eſt cã crucis. Secundũ ipſa crux. Ter
cium fructus ipſius. verſus eſt. quã bonus iſrľ
deus. quando ſcꝫ deducit ſuos ad paſſionem.
Vnde de beato ſtephano legitur lapides tor
rentes illi dulces fuerunt Poſtea ſequitur ẽ
ctus. Deus deus reſpice in me ⁊c. et eſt ſecundi
toni. qꝛ ibi oſtenditur paſſio et fructus ipſius
vnde et titulus illius pſalmi eſt. ꝓ ſumptione
matutina Euangelium de paſſione eſt ſcilicꝫ
Scitis quia poꝰ biduũ. math. xxvj. c. et eẽ offer
toriũ. ſ. Improperiũ expectauit cor meũ et miſe
riã qꝺ ſũptũ ẽ ꝺ pſalmo. lxviij. q̃ totꝰ ex pſona
ſaluatoris orantis ĩ paſſionis agone ꝯſcribiť.
q. d. eccia ex q̃ xp̃us tot paſſus ẽ libẽť paciar.
Vñ dicit expectaui. ſuple quaſi rem dulcem.
Poſtcommunio de paſſione eſt. ſ. Pater et ſi fi
eri pẽ. math. xxvj. marci. xviij. ⁊ luce. xxij. c. ⁊ ẽ
octaui toni. ꝓpť racionem premiſſaꝫ. In quibꝫ=
dam eccleſijs dicitur in hac dominica et in die
bus ſequentibus prefacõ de paſſione prout di
ctum eſt ſub quarta feria cinerum. Dicitur aũt
hec dominica in ramis palmarum. eo ꝙ tunc
rami palmarum ſi haberi poſſunt in proceſſiõe
portantur. Dicitur eciam alibi dominica oliua
rum. quia eciam rami oliue portãtur. quod fit
ad repreſẽtandum filios iſrael. qui cum ramis
palmarum et oliuarum venienti domino obuiã
exiuerunt. Sequens quoqꝫ ſeptimana maior
vocatur. eo ꝙ maius et prolixius habet offici
um. Dicitur eciam penoſa. quia tunc precipue
debemus vicia noſtra punire. vel quia domiꝰ
in ea laborauit ⁊ penas ſuſtinuit ĩcreãdo. ſicut
et in prima mundi ebdomada creando. Dici=
tur ꝗꝫ indulgẽtie qꝛ penitẽtes in ea abſoluũť
Dicitur eciam ſãcta qm̃ in ea impij iuſtificanť.
Hec autem dominica in tribus ꝑuilegiata eſt.
primo quia illa die filij iſrael intrauerunt ter=
ram ꝓmiſſionis et jordanẽ ſicco veſtigio tran
ſierunt. ſic enim contingit ꝙ eo anno tot dies
fuerunt uſqꝫ ad paſcha. quot ſunt ab hac dñi=
ca. ſecundo quia hac die veniens dominꝰ ꝺ be
thania cum honore maximo in iheruſalem ẽ ſu
ſceptus. Tercio quia eadem die dominꝰ a tem
plo ementes et vendẽtes eiecit.

¶ De ſecunda feria.

Secunda feria oſtendit cauſã paſſionis.
ſcilicet in criſto humilitatem et pacien/
ciam. et in judeis crudelitatem et ĩuidi/
am In juda cupiditatem et auariciã. et eſt ĩtro
itus quarti toni. ꝓpter formam crucis. Epi=
ſtola vero ſumitur de yſaia. l. c. In qua oſtẽdi
tur ꝑncipalis cauſa paſſionis domini dominꝰ de
us aperuit mihi aurem. ſ. ad intelligendum et
propter hoc dedi genas meas vellentibus ⁊c
In quibuſdam eccleſijs in hac et ĩ tercia ferijs
dicuntur due lectiones in miſſa pro eo ꝙ criſti
paſſio a lege ꝓphetis prenunciata fuit. In re/
ſponſorio petit liberacionem ſuam Exurge do
mine et intenꝺ ⁊c. verſus Effunde frameam ẽ
cij toni. quia virtute trinitatis liberamur ab ĩ
imicis. Framea eſt ſpata quaſi fremea vel qua
ſi ferrea. In euangelio vero. Ante ſex dies
johannis. xij. c. oſtenditur triplex cauſa paſſio
nis et dicit ante ſex dieſ paſche. non ideo ꝙ ibi
tres futuri eſſent ante paſcha. ſꝫ quia ibi cau=
ſa paſſionis oſtenditur In juda oſtendiť cauſa

cupiditatis· eo ꝙ dixit· vt quid perditõ hꝫ erat
eñ habens loculos· et ideo ſic dicebat ut num=
mos furaretur· vñ habetur in joh̄· In iudeis
cauſa eſt inuidia quia moti ſūt in euꝫ propt̄ lau
dem puerorꝝ dicentes· Si dimittimus eum ſic
omnes credent in eum et ideo querebant inter
ficere eum· In ipſo vero criſto eſt fructificacõ
tocius generis humani· Vñ in euãgelio dicit·
Niſi granum frumenti ꝛc̄· In quibuſdam tñ
eccleſijs in ſecunda feria legitur paſſio ſecūdū
marcum· ſ· Erat paſcha et azima poſt biduum
ꝛc̄· et in tercia feria dictum euangelium ſecun=
dum iohannem· ſ· ante ſex dies paſche· ſꝫ primi
videntur magis hiſtoriam ſequi· quia pꝰ bidu
um· i· poſt terciam et quartam ferias· in quinta
feria paſcha ideſt agnus paſcalis immolatus
fuit· Preterea ſecunda dies creationis munda=
ne minus eſt ceteris ornata diebus· Nam cū di/
xiſſet dominus fiat firmamentum in medio aq̄=
rum non eſt additum· Et vidit deus ꝙ eſſet bo=
num in q̄ numerus binariꝰ infamatur· qꝛ primꝰ
ab vnitate degenerat· et diuiſionē ſignificat·
Vñ in eo facta eſt aquarum diuiſio· Non eſt er
go mirum· ſi hec dies ſecunda que illam reſpi
cit minꝰ ceteris i offitio dominice mortis pur
puretur inſignijs· Sed non eſt multum atten=
dendum vtrum in ſecunda vl' i t̄cia feria legat̄
paſſio· quia enim quatuor euangeliſte paſſio=
nem domini deſcp̄ſerunt idcirco ſecundū quēli
bet eorum paſſio legitur ex inſtitutione alexã
dri pape eo ordine quo ſcripſerunt· Nam die
domico legitur paſſio ſecundum matheum q̄ p̄
us ſcripſit ſecunda vel tercia feria ſecundū mar
cum· qui ſecundus ſcripſit· quarta ſecūdum lu
cam qui tercius ſcripſit· ſexta feria ſecundū jo=
hannem qui vltimo· Mediolañ· non legunt paſ
ſionem niſi ſecundum johannem· et in ſexta fe=
ria· Sane paſſionem lecturus benedictionē non
petit· qꝛ in illa deſcribitur eſſe ſublatus qui au
ctor eſt benedictionis· vnde non eſt a quo pe=
tat̄· Legitur eꝫ ſine lumiaribꝰ· qꝛ ille morte ex
tinctus nunciat̄· qui ſecundū johannē lux ē mū
di et vt repreſētetur· quia eius diſcipuli tunc
quaſi extincti ſūt quibus ipſe viuens erat dix
erat vos eſtis lux mundi· Non fertur eciam incē
ſū ad notandum ꝙ tunc feruor deuocionis vel
oracionis qui per incenſū deſignatur ſignifica
ri in apoſtolis tepuit ul' pocius quaſi extinctꝰ
fuit· Legitur eciã ſine ſalutacõne· ſiue ſine dñs
vobiſcum· in deteſtacionem ſalutacionis jud̄ et
ſine reſponſione Non enim reſpondetur gloria
tibi domine· quia in ipſa exprimitur ꝙ criſtus
fuit a ſuis ſeparatus per mortem corporaliter
et ſpiritualiter qui metu mortis eo d̄relicto fu
gerant et nulla gloria ſibi erat· Non legitur eē
tota ſub tono euangelij· ſꝫ cantus v̄borꝝ criſti
dulcius modulant̄ ad notandū quanto dulcius
verba criſti in ipſius ore reſonabant q̄m in ore
cuiuſlibꝫ euangeliſte referentis cuius v̄ba in
tono euangelij ꝓferunt̄· v̄ba v̄o impijſſimorꝝ
judeorꝝ clamoſi et cum aſperitate vocis ad de
ſignandum· ꝙ ipſi c̄ſto aſpe loquebantur· In fi
ne tamen in q̄buſd̄ eccleſijs benedictio petitur
incenſum portatur et ſub euangelij tono legit̄
quia finita eſt iam narracio paſſionis· et ex tūc
omnia verba ſūt euangeliſte narrantiſ que pꝰ
criſti mortem uſqꝫ ad reſurrectionem otiger̄t·
In alijs tamen eccleſijs finis paſſionis· qui ad
ſepulturam pertinet in tono legitur doloroſo
vt planctus mulierum de paſſione criſti lamen
tancium deſignetur de quo planctu dicit domi
nus in euangelio· Filij iheruſalem nolite flere
ſuper me ꝛc̄· et ad maiorem deuocionem et ama
ritudinem propter criſti paſſionem in animis
audiencium excitandam Et legitur ſuper nudū
pulpitū prout ſub feria ſexta dicetur In offerto
rio· Eripe me· petit liberari· ſicut et in reſpon=
ſorio· et eſt quarti toni propter formam crucis
¶ In poſtcommunione· Erubeſcat· petit per=
ſecutores ſuos confundi· et eſt primi toni ut ſic
in regione quieſcencium gaudeat·

¶ De tercia feria·

Tercia feria eſt ſimiliter de paſſione· qꝛ
manifeſte querebant eum interficere vt
habetur in euangelio· Erat autem pa=
ſcha et azima poſt biduum ꝛc̄· et quia eccleſia
conſiderat ſalutem ſuam in cruce tripliciter· ſci
licet in amore quem dominus nr̄ nobis oſtēdit
in cruce· et in imitacione crucis et in ſalute nob̄
data per crucē· ideo dicit in introitu· Nos autē
gloriari oportet in cruce domini ꝛc̄· ad gal' ul
timo· c· Epiſtola vero eſt dicit hieremias que
eſt hier̄· xj· c· In ea v̄ba iudeorū de crucifixiõne
criſti mittamus lignum in panem eius· i· ipſuꝫ
qui ſe dicit panem in ligno crucis audierant ei
quod ipſe dixerat· Ego ſum panis viuus qui d̄
celo deſcendi et hoc erat dictum per lignū cru
cis deſtruamus ipſum vel doctrinam eius·
Sequitur reſponſorium· Ego autem et ceta·
tercij toni propter triplex meritū quod ibi no
tatur· primum cum dicit· Induebar cilicio· i· ñ
oſtēdebã eis deitatē· ſꝫ aſperitatem humani=
tatis· et hec fuit humilitas· et ſapientia Aliud
notatur ibi· Humiliabam in ieiunio animaꝫ me
am· ſ· non reddendo malum ꝑ malo ſed eciaꝫ ꝓ
eis orabam et hoc eſt tercium· Vnde dicit· Et
oracio mea in ſinu meo conuertetur ſupple ex q̄
eiſ non prodeſt· quia non ſūt digni· Euangeli/
um vero· Erat paſcha· marci· xiiij· c· eſt de paſ
ſione vbi dicitur ꝙ dominus crucifixus fuit ho
ra tercia· et hoc dicit ut oſtendat eorum impe=
tuoſitatem· quia ab hora tercia linguis eū cru
cifixer̄t dicētes crucifige crucifige ñ ceſſantes
In offertorio petit ſe cuſtodiri a diabolo et a
mēbris eius· Vñ dicit cuſtodi me de manu pec/
catoris· i· diaboli ꝛ ab hominibus iniquis erue
me et eſt ſecundi toni· ¶ In poſtcommunio=
ne· aduerſum me oſtendit maliciam perſequē=
tium· et meritum paciencium ſequitur ibi· et in

et in me pſallebant qui bibebant vinum etcetera
.i. filij diaboli q inebriebant de calice babilonis

¶ De quarta feria.

QUarta feria eſt illa in qua dominus vē=
ditus fuit a iuda. quia non ſolum voluit
pati pro nobis. ſʒ eciam vendi vt libe/
raret nos a venditione q̄ primus parēs vendi=
dit nos diabolo per eſum pomi vetiti. Vn̄ yſa.
gratis venundati eſtis et ſine argento redime
mini. Similiter multi vendunt ſe diabolo ꝑ
momentaneam delectacionem. ſicut vendidit ſe
adā pro eſu pomi vetiti. Quarta ergo feria vēditꝰ
eſt ſol iuſticie. ad noſtram ſalutē. et quarta fe
ria formatus eſt ſol viſibilis. ad mundi lucem.
Orauit autem dominus ſicut habetur in euan=
gelio huius diei flexu genu. et idcirco in intro
itu. q eſt ad phil. ij. c. inuitat. eccleſia vt in no
mie dn̄i omne genu flectatur. celeſtium. q2 eo=
rum ruinam repauit. terreſtrium. quia eos li=
berauit infernorum quia eos eduxit de lacu in q
non erat aqua. ut dic̄ zacha. et eſt tercij toni.
propter tria que inuitant ad flectēdū genua
Sequitur et omnis lingua confiteatur q2 do=
minus noſter jheſus criſtus i gloria eſt dei pa
tris et ſumitur de apoſtolo. verumtamen ordi
nator officij intercepit verba illa. et omnis li=
gua confiteatur. eo q2 iudaica ſilet. Deinde ſeq
tur lectio. Dicite filie ſyon ecce ſaluator tuꝰ ve
nit. yſa. lxij. c. vbi habetur de mercede. dicitur
eciaȝ ibi. Ecce merces eiꝰ cū eo &c. Et dixerūt ā
geli quoſdam enim latuit incarnacio quis ē iſte
qui venit de edon. ideſt de terra tinctis veſti=
bus ideſt menbris corporis. que ſunt veſtimē/
ta diuinitatis ſāguinis purpura ſumpta de bo/
ſra. Boſra eſt ciuitas in moab et interpretatur
firma ſiue munita. hoc eſt de inferno id eſt de
rena habitatione tranſlatiue enim boſra ē ihe
ruſalem quam dominꝰ quōdam ſuo firmauit au
xilio. ſʒ facti moabite. ideſt ex patre diabolo.
veſtes reges tixerunt. purpura ſāguinis re=
ſpondit. Ego qui loquor iuſticiam et ſum pro
pugnator ad ſaluandum et dixerunt Quare er
go rubrum eſt idumentum tuum. quaſi dicēt.
quare cruentatus es preſſura crucis. ſi tu iuſti
ciam loqueris. at ille reſpondit. torcular calca
ui ſolus ſcilicet pro omnibus vt omnes libera
rentur et de gentibus non eſt vir mecum. Poſt
lectionem vero cantatur reſponſoriū. Ne auer
tas faciem tuam &c. in quo orat ipſe. vt p paſ=
ſionem veniat ad gloriam quia vero in agonia
ꝓlixius orauit vt habetur in euangelio ideo ſu
mitur offertorium. et poſtcomunio de pſalmo
q intitulatur oracio paupis cū anxiaretur. ex/
cepto verſu reſpoſorij qui eſt. Saluum me
fac deus qm̄ in. a. v. ad. a meam. Epiſtola eſt ſi
militer de yſa. liij. c. Domine quis credidit &c.
in qua eciam deſcribitur in eodem ſtemate in q
ab euangeliſta repreſētatur in paſſione vbi di
citur. Non eſt ei ſpecies neqȝ decor. et ita ſicut
ouis ad occiſionem ducetur. Poſt epiſtolā ſeq/
tur tractus. et in ſolito modo ſcʒ immediate et
hoc ideo quia eccleſia arcius luget quam ſole/
at et plangit ſe vt dictum eſt in quarta parte
ſub ti. de tractu Tractus enim ſignificat ꝑla=
tum et ideo in tota ſexta feria non dicunt niſi tra
ctus. Reſponſorium vero eſt penitenciū. et
quia dominus non eſt iſta die crucifixus. ſʒ tan
tum venditus ideo non ſolum dr̄ tractus verum
eciam et reſponſorium. Paſſio que ſequitur ap
propinquabatur &c. luce. xxij. c. conuenit cum
precedentibus. in qua exprimitur conſilium iu
deorum iude prodicio et domini paſſio. Poſtco
munio eſt. potum meum cum fletu miſcebā. po
tum ſcilicet paſſionis quādo videlicet ſudor eiꝰ
erat ſicut gutte ſāguinis decurrentis in terrā
poteſt eciaȝ dici. q2 duo ſunt nobis neceſſaria.
ſcilicet oracio. et paciencia ſecundum quod di
cit dominus. Orate ꝓ perſequentibus et calū=
niantibus vos. Ad hec quidem duo inuitamur
in introitu ad oracionem cum dicitur. In noīe
jheſu omne genu flectatur. ad pacienciam exē=
plo ſaluatoris. de quo ſubiungitur. criſtus fa
ctus eſt obediens &c. Non enim eſt obediēs in
tribulacione. niſi qui libenter tollerat. Due le
ctiones ideo leguntur quia hac die dominꝰ tra
ditus eſt ꝓ duobus. et a duobus populis. In
quibuſdam eccleſijs ad vtramqȝ genua flectunt
quia ab utroqȝ populo adoratur. Preterea hac
die ſicut dic̄ aug. conſilium inierunt judei quo
jheſū dolo tenerent et occiderent. et judas ve
nit ad eos. et pacti ſūt ſibi pecuniam ſe daturos.
Sicut ergo eccleſia repreſētat in ſexta feria a/
ctus judeorum. ita et in quarta conſilium eorum
Quidam autem primo legunt lectionem illam.
Dicite filie ſyon et poſtea illam. Domine quis cre
didit. Alij vero econuerſo. primi quidem attē=
dunt ſolum illud quod diximꝰ. et quod vendi=
cio iude que facta fuit quarta feria paſſionem
domini preceſſit. de qua venditione fieri vide
tur ſermo in illa lectione. Dicite filij ſyon. in il=
lo verbo. Ecce merces eius cum eo. Alij aūt at=
tendunt q2 primꝰ hō duas mortes incurrit. ſ. car
nis et anime. et criſtus nos ab vtraqȝ libera=
uit. et quia mors anime mortem corpis pceſſit
ideo prius legunt lectionē illam. in qua agitur
de morte anime. et de liberatione ab ipſa. De
morte agitur in illa. Domine quis credidit &c.
ibi omnes quaſi oues errauimꝰ. et vnꝰ quiſqȝ in vi
am ſuam declinauit. De liberatione vero ſtatiȝ
ſequitur ibi. Dominus poſuit in eo iniquitates
eorum omnium noſtrum. et iterum Si poſuit ꝓ
peccato animam ſuam videbit ſemen longeuuȝ
Ad animam eciam ptinet graduale vnicū ha=
bens verſū. ſ. Ne auertas faciem tuam a puero
tuo ideſt ab eo qui paruus et humilis apparet in
experientia tribulacionis. Sequitur verſus.
Saluum me fac etcetera. uſqȝ non eſt ſubſtancia
Agne enim ſeducionis iudeorum uſqȝ ad aīam

ſaluatoris tollendam peruenerunt·et illi qui
erant profundi lim⁹ infirmati eius preualuerẽt
Sicut autem ſaluator animam ſuam poſuit ꝓ
animaꝝ noſtraꝝ redemptione·ita ⁊ corp⁹ ſub
iecit pro corpoꝝ redemptione·vnde in ſcđa
lectione de ipſius corpe agitur· ſanguine ꝓpo
rubricato·vbi dicitur·Quis eſt iſte qui venit
de edon·⁊c̃·et ibi·quare rubrum eſt veſtimentuꝫ
tuũ ⁊c̃·ipſe rñdit torcular·⁊c̃·Et qꝛ de ſola mi
ſeracione paſſus eſt dominus pro nobis·ideo
propheta in perſonã eccleſie lectionem illã cõ
cludit dicẽs·miſeracionum dñi recordabor·lau
dem anunciaui ſuper oĩbus que reddidit nobiſ
dominus deus noſter·qꝛ vero quinqꝫ ſenſibus
corporis peccauimus·ideo ſequiẗ tractus·dñe
exaudi oracionem meaꝫ·⁊c̃·hñs quinqꝫ ſenſus
vel hꝫ quinqꝫ verſus ꝓpter quinqꝫ vulnera xp̃i
Seu qꝛ quinquies exiuit ſanguis ab eo·primo
in circumciſione·ſcđo in orõe·tercio in flagel-
lacione·quarto in crucifixione·quinto in lãcea
tione·et in ipſo tractu genus humanum petit
auxilium·⁊ ↄfitetur defectum quem ex peccato
primi parentis incurrit·cum dicit·qꝛ defecerẽt
dies mei ſicut fumus·Dies eñi eſt vita hominiſ
cuius nox eſt mors·ſed hec vita eſt abbreuiata·
et deficit propter ſuperbiam primi parentis·
que per fumum intelligiẗ·et ſequiẗ·oſſa mea
ſicut in frixorio ↄfrixa ſunt oſſa mea ſunt vires
interiores vel fortes qui ſunt in eccleſia·q̃ car
nes id eſt carnales ſuſtentat·frixorium eñi tri-
plex eſt·ſcilicet peccatorum recordatio·ꝓprio
rum ↄpaſſio·futuri iudicij meditacio·In his fri
gitur bonus homo·clauditur autem tractus ſi
cut lectio·et in miã dñi·vñ vltimus verſus eſt·
tu exurgens dñe miſereberis·Hec igitur quar
ta feria priuilegiata eſt·qm̃ legũtur in ea due
lectiones propter ordinandos in ſabbato ſeqn
ti·Item quia in ea die xp̃riſtus venditus fuit
triginta denarijs·ſicut et joſeph triginta ar-
genteis·quia ſeruus non eſt ſup dominum·nec
diſcipulus ſuper magiſtrum·Et ab hac quarta
feria ſumptum eſt ꝙ ſemper in quarta feria ie
iunare et abſtinere a carnalib⁹ deſiderijs debe-
mus·et in memoriam vendicionis xp̃i·hec feria
ſecundum locum obtinet poſt ſextam feriam ꝑ
totum annum in ieiunijs penitencialibus

¶ De quinta feria·

In hoc tractatu quinte ferie cene domini ħ or-
dine procedemus·Nam primo gñalr̃ dicemus
aliqua de officio ſequentium trium dierum·po
ſtea ſpecialiter de officio huius diei Et primo
de introductione publice penitencium in eccle
ſiaꝫ·et de ſacramentis quibus hec hꝫ quinta fe
ria ſpecialr̃ inſignitur Secundo de triplicis
olei conſecracione·Tercio de huius diei miſſe
officio·vbi etiam agitur de pedum locione·et
de officio veſpertino· Quarto de altariũ de
nudacione·et de officio veſꝑtino ⁊ tã de ipoꝝ

ꝗ de pauimenti eccleſie lotione·et de corporiſ
dñi reſeruatione·et de quibuſdam alijs·

¶ De officio trium dierum·

Denotand̃ autẽ eſt ꝙ eccleſia luget tri
bus diebus·qꝛ tot diebus fuit dominus
in ſepulcro·Sicut eñi jonas fuit in ven
tre cete tribus diebus et tribus noctib⁹ ita ⁊ fi
lius hoĩs fuit in medio terre·et c̃·qđ ſinodochi
ce eſſe aſſerit aug⁹·Nam pars illa ſexte ferie·q̃
fuit in ſepulcro accipitur pro nocte·et die ſex-
te ferie·et nox diei dominice ſimiliter ꝓ nocte
⁊ die ipſius diei accipitur·dies vero ſabbati in
tegra eſt ſcꝫ nox cum die ſuo·i·ſpaciuꝫ videlicꝫ
vigintiquatuor horarum·Eſt ꝰ ſenſus·Fuit
dominus in ſepulcro tribus diebus et t̃bus no
ctibus·id eſt tribus temporibus quoꝝ quodli
bet conſtat ex die et nocte·Sic eñi loqui ↄſue-
uimus·quia ſi aliquis etiam minima parte ali-
c⁹ diei fuerit in aliquo loco dicimus eum ea die
ibi fuiſſe·Fuit itaqꝫ ſcđm ipſum·xl·horis in ſe-
pulcro·videlicet quatuor horis ſexte ferie·et
xxiiij·ſabbti et·xij·noctis diei dñice·qꝛ quadri
ficum orbem morte tranſgreſſionis deceꝫ man
datoꝝ mortuum viuificauit· Sed ſcđm pre-
miſſa videtur ꝙ triduana domini ſepultura de
beat celebrari ſexta feria ſabbato et die domi-
nica·Sed reſpondetur ꝙ quia dominus in noc
te diei dominice reſurrexit·nocteꝫ illaꝫ ad ho-
norem reſurrectionis ſolenniter celebramus·
Vnde neceſſe eſt ꝙ in quinta feria ꝑueniamus
et ita triduo ſcꝫ q̃nta et ſexta ferijs et ſabbato
humiliacionem domini in merore celebremus·
qꝛ et in q̃nta feria iaꝫ interuenerat nephariuꝫ
ↄmercium iudaice prodicionis·Quidam tamẽ
cuilibet premiſſorum trium dieꝝ vigintiqua-
tuor attribuũt horas volentes xp̃i defũcti exe
quias ſeptuagintaduabus horis celebrare·et
triſticiam·lxxij·diſcipuloꝝ merito per ħ expri
mere Sane eccleſia his diebus tenebras colit
et matutinas finit primo quia in luctu et in me
rore eſt propter domini paſſionem ⁊ ꝓpter ei⁹
triduanã mortem exequias celebrat triduanaſ
Secundo officium tenebraꝝ ſignificat·ñ tam
tenebras materiales q̃ fuerẽt ſuper faciẽ terre
dum pendebat ſol iuſticie in cruce·Fuit eñi tũc
eclipſis miraculoſa·ñ naturalis per tres ho-
ras·videlicet a ſexta vſqꝫ ad nonam incluſiue·
quam etiam ſpirituales que in illo triduo ĩ cor
dibus fidelium extiterunt per hoc ꝙ tenebras
colit tenebrarum primatus inſinuatur·que hiſ
diebus inceperũt precedẽ dies ꝓut ſub ſabba
to ſancto dicetur·In his vero tribus diebus ſi
lent campane·qꝛ tunc ſiluerẽt apoſtoli·et predi
catores·et alij qui per campanas intelligunẗ
Sonus autem campanarum·ſignificat ſonum
predicationis·de quo dicitur·In omneꝫ terraꝫ
exiuit ſonus eorum·Non enim iam circuibãt iaꝫ
euangelizando vicos ⁊ vrbes·Sed ymno dicto
exierunt cum heſu in monteꝫ oliueti·q̃ cũ dñs

dixiſſet· ecce appropinquat qui me tradet· pre
triſticia dormitauerūt et a laudibus obticuerunt
Vnde et a cōpletorio ſiue a veſpera q̄ dñs tra-
ditus fuit campanarum ſilentiū inchoatur· a veſpa
autem qua dominus traditus eſt qn̄ videlʒ diſ-
ſcipuli fugierūt campanis ſilentium indicitur·
Alij videlicet ad primam huius quinte ferie et
non vlterius pulſant campanas· Fit tn̄ ſignum
cum tabula· Primo ad ſignificanduʒ xp̄i huma
nitatem qui ſe abſcondit et vſqʒ ad mortem et
ſepulturam ſe humiliauit· ligni quidē vſus hu
milior eris ſono· hoc oſtendit· et inde eccia ori
entalis vſum adhuc tenet lignorum· et vt popul9
humilior reddatur· Secundo p ſignum tabule
terrorem accipimus· Tabula ergo percutitur
quia magnus timor apoſtolis a iudeis incucie-
batur· Tercio per lignum in ligno malleuʒ ſcʒ
in tabula ſuſpenſum intelligimus xp̄m· qui eſt
lignum plantatum ſecus decurſus aquarum qui
in crucis ligno pependit et pendens orabat· et
predicabat dicens· pater dimitte illis quia ne
ſciunt quid faciunt· Cum ligno autem tm̄ pulſa
tur· quia tūc ſolus xp̄s predicator habebatur
et ſolus torcular calcauit· Quarto per tabulaʒ
ipſam lignum fructiferum ſcʒ xp̄s per malleum
quo tabula percutitur lignum preuaricationis
ſignificatur· Quinto ideo campane et non ſig
num tabule ſ alterius huiuſmodi ſilent· quia lʒ
maiora ſigna noſtra videlicet apoſtoli a laude
dei in xp̄i paſſione ſiluerunt· Minora tn̄ ſigna·
vt mulieres non ſiluerunt· ymo ſecute ſunt ipſ-
ſum vſqʒ ad crucem Principia qʒ horaruʒ ſcʒ
deus in adiutorium· et fines· ſcʒ per dominum·
et benedicamus et huiuſmodi dimittuntur· qꝛ
receſſit et nobis ablatus eſt ſacerdos et paſtor
bonus qui eſt alpha et o· id eſt principium et
finis· qui etiam eſt ſummus ſacerdos· et caput
noſtrum· et traditus impijs· nec eſt a quo peta
mus q̄ intendat in adiutorium noſtrum· pcuſ-
ſo nanqʒ paſtore noſtro diſcipuli eius diſperſi
ſunt· Hic ergo iſtud officium caret principio et
fine· quaſi viduatum et mortuum videtur· qꝛ et
patres noſtri viduati poſt mortem xp̄i fuerūt
Non dicitur eciam gloria patri· qꝛ in xp̄i paſſio
ne abſcondita fuit fortitudo glorie ipſius xp̄i·
et in eius morte trinitas viſa eſt extincta· In c9
laude dicitur ille verſus· De hoc eciam ſub dñiſ-
ca de paſſione dictum eſt· hoc etiam notatur in
quibuſdam eccleſijs in quibus his diebus duo
tm̄ cerei ante altare ardent· tercio extincto· p
ut ſub ti· de paſca dicetur In his quoqʒ trib9
diebus ſalutacio non fit· quia dñs vobiſcum nō
dicitur· vt vitetur peſtifera ſalutacio per quaʒ
iudas tradidit xp̄m dicens· aue rabi· Pax etiam
non datur· pro eo q̄ iudas oſculo tradidit xp̄m
et qꝛ in duobus ſequentibus diebus in altari n̄
cōſecratur· nec dicitur· pax domini ſit ſp vobiſcū
nec dona nobis pacem In quibuſdam tamen
eccleſijs datur hodie pax· p eo q̄ hodie ſacmē
tum ſacramentorum· ſ· eucariſtie inſtitutū eſt· His
qʒ diebus fit officium humilius ſolito propter
domini humiliacionem et triduanaʒ e9 ſepultu
ram quaʒ celebramus· Verumtamen nocturna
le officium per quod ſignificantur pphetie pſ-
hetarum alta voce et manifeſte cantatur· qꝛ pro
phete et alij ſancti patres veteris teſtamēti alta
et apta voce q̄ de xp̄o erant ventura predixerūt
et quod ſpiritusſanctus ſibi dictabat· remota
formidine nunciarunt· diurnum vero offm̄ per
quod apoſtolorum predicacio figuratur· voce di/
miſſa et quaſi ſub ſilentio cantatur· qꝛ tūc apl̄i
omnino tacuerūt· aut ſaltem occulte predicaue-
runt Incipit autem tenebrarum officium· ze/
lus domus tue comedit me· id eſt amor vehemēs
eccleſie fuit cauſa quare paſſus ſum· Non dicitē
inuitatorium ne inuitemur· ſed pocius per ſilē
tium deteſtemur peſtiferum iudeorum cōſilium
et conuentum factum vt iheſum caperent ī ſer
mone· et eum morti traderent· Preterea tunc
apoſtoli diſperſi erant qui alios ad conuiuium
inuitare et conuocare conſueuerant· Ymnus
etiam laudis non dicitur· quia tunc factus eſt
obprobrium et abiectio plebis Finis domice
oracionis q̄ dr̄ ante lectiones dicitur in ſilētio·
pro eo q̄ de euangelio ſumitur· Naʒ tunc euan
gelica enunciacio fugientibus apoſtolis ceſſa-
uit· Et eſt notandum q̄ xp̄us cuius ipa eſt orō·
auulſus a ceteris et quaſi in ſilencio orauit· Sʒ
fit tunc ſonitus per tactum ligni cum manu qꝛ
et xp̄s in ligno crucis pendens voce magna cla
mauit· Non dicitur etiam in lectionibus· iu-
be domine benedicere· nec tu autem domine·
quia receſſit paſtor et ſacerdos· qui gregi bñ-
nedicere et miſereri dʒ· Sed qꝛ illum ꝓpter pec
cata amiſimus· ad h vt eum recuperare valea-
mus āmonemur per v ſuʒ illū· hieruſalēʒ hierlm̄
conuertere ad dominum deum tuum· qui in fi-
ne lectionum dicitur vt ad penitenciam cōuerta
mur· Nam poſt luctum poſſumus gaudere· Per
hoc autem q̄ dicitur bis hieruſalem· arguitur
duricia iudeorum et peccatorum· ſicut alibi in
euangelio· hieruſalem hieruſalem· q̄ occidis p
phetas· et cetera· Ruſus per iube domine in-
telliguntur ad p̄dicationem euntes· p tu autē
inde redeuntes· ideo ergo neutruʒ dicitur qm̄
apoſtoli quos repreſentāt qui lectiones legūt
his diebus fugerant Vnde nec ad predicacōʒ
miſſi ſunt· nec qui miſſi erant ſabbato domino
redierunt· Omnes antiphone ſunt de paſſio
ne et compaſſione·
In his eē tribus noctibus· ix· pſalmi· ix· lectōs
et· ix· reſponſoria diuiſʒ per ſingula nocturna
cantantur· ad oſtendendum q̄ xp̄s in infernuʒ
deſcendens tria hominuʒ genera· ſ· vgines cō
iugatos et continentes inde rapuit et ad ange
lorum ſocietatem tranſuexit· que tria genera ī
euangelio diſtinguuntur· per eos qui in mola
per eos qui in agro et per eos qui in lecto ſunt
Tria ergo hominum genera· ſcʒ qui fuerūt in
lege naturali· et in tempore legis et pphetarum

per tria nocturna recolimus: et ſicut illi ꝑ mor-
tem domini in tribus ſociati ſūt · nouem ordini-
bus angelorum · ſcꝫ in actionibus · cognicioni-
bus et gaudijs · ita per tres noctes dñice ſepul
ture · ix · pſalmi · ix · lectionibus · et · ix · reſponſo-
rijs ſubdiuiduntur pſalmi enī ad actiones · lec-
tiones ad operum dei cognicionem · reſponſoria
vero ad gaudium et ad cantum pertinent an-
gelorum. Ceterum tres prime lectōes vel in q̄buſ
dam eccleſijs ſex ſunt de trenis hieremie deflen
tis captiuitatem populi ſui · non ſolum babilo-
nicam · ſꝫ eciam romanam quam incurrerunt ꝓ-
pter paſſionem domini · et ideo dicuntur lamē
tabiliter in perſonam ſanctorum de iudeis qui de
flent caſum gentis ſue · Sicut enī ille deplora-
uit mortem ioſie regis occiſi in futuraꝫ deſtru
ctionem gentis · ita et nos deploramus mortem
et paſſionem xp̄i regis noſtri · In fine aūt lamē
tacionum dicit idem hiere · ſpiritus oris noſtri
criſtus dominus captus eſt in peccatis noſtriſ
Alie vero tres ſunt de expoſicione pſalmi trac
tantis de paſſione · et ideo voce depreſſa legun
tur tres vltime de epiſtola pauli · prīa ad cor ·
Conuenientibus vobis in vnum · etc̄ · vbi oſten-
dit apoſtolꝰ · quomodo debet cena domini ſu/
mi · ex quibus ſex lectionibus apparet q̄ ꝓphe/
te preuiderunt xp̄m occidenduꝫ · et apoſtoli do
cent occiſum · Dicuntur autem treni · id eſt la
mentaciones a trenato monte · vbi lamenta ani
marum que ibi puniuntur ſepe audiri dicuntur
Inde etiam dicitur trenum qd̄ eſt carmen lamē
tacionis et funeris · Dicuntur etiam treni · quia
ſemper tres verſus poſt vnamquamq̄ litteram
hebrei alphabeti ſecuntur · quod alphabetum
totū ꝑ ordinem in illis lamentacionibꝰ ponit̄
Primo qꝛ mos fuit hebreis illud ponē in corū
cantibus ſiue luctus ſiue leticie alicꝰ rei multū
notabilis · prout pꝫ in vltimo capitulo prouer
biorum · mulierem fortem · etc̄ · et in quibuſdam
alijs locis · ꝓut hētur in ꝓhemio libri regū Se
cundo · qꝛ ſicut dicit hiē · in eodem ꝓhemio et in
prologo biblie verſus quibus dc̄e lr̄e antepo-
nuntur · in lamētaciōbus hiē · incipiūt in hebreo
ab eiſd̄ litteris · Tercio vt per hoc notetur ceci
tas et duricia iudeorum · qui res tanq̄ alphabe-
ticum notiſſimas ſcꝫ paſſionem filij dei intelli-
gere et credere nolunt · dicente propheta · mil
uus in celo turtur et ſiconia · cognouerunt tem
pus aduentus ſui · iſrahel auteꝫ me non cogno-
uit et populus non intellexit · Quarto qꝛ inter
pretaciones litterarum ipſaruꝫ maxima ex par
te continent ſentenciam verſuum quibus ante
ponuntur Circa quod notandum eſt q̄ aleph
interpretatur doctrina · beth domꝰ · gimel ple
nitudo · deleth tabularum ſeu ſcripturarum · hꝫ
ſiquidem eſt prima connexio litterarum ipſarum
vbi dicitur q̄ doctrina eccleſie · que eſt domus
dei eſt in plenitudine ſcripturarum · he iſta · vau
et zay · he beth vita · hec eſt ſecunda connexio ·
vbi dicitur q̄ iſta et hec doctrina quā ꝑdiximꝰ

eſt vita qua viuimus · Zeth bonum · Ioth prīci
pium · hec eſt tercia connexio vbi dicit̄ q̄ bonū
eſt principium per ſcripturas quaſi per ſpecu
lum ſaltem in enigmate agnoſcere dominum ·
Caph manus · lamech cor vel diſciplina hec eſt
quarta connexio vbi dicitur q̄ in vtero cordis di
ſciplina erigitur · quia nichil facere poſſumus
niſi que facienda erunt agnouerimꝰ · Men ex ip
ſis · num ſempiternum · ſamech adiutorium · hec
eſt quinta connexio vbi dicitur q̄ ex ip̄is ſcriptu
ris eſt nobis ſempiternum auxilium · Ayn ocu-
lus · phe errauit · ſadech iuſticia vel conſolacio
hec eſt ſexta connexio vbi dr̄ q̄ ſepe dicta ſcriptu
ra · eſt oculus errantibus et conſolacio · Coph
aſpice · res caput · ſin ſuper vulnus · thau ſignū
vel conſumacio · hec eſt ſeptima connexio · vbi
eciaꝫ in numero fit miſticus intellectus · vbi dr̄
Aſpice in ſcriptura contineri caput noſtrum ·
a quo habemus medelam ſuper vulnera et con/
ſequimur conſumacionem · id eſt vitam eternaꝫ
Sic ergo ſaluatoris exequie celebrantur vt in
modico apice ab aliorum defunctorum exequijs
diſtare videantur · Conſequenter candele et
lumina extinguuntur · nam hee tenebre tribus
noctibus celebrate ſignificant tenebras q̄ tri-
bus horis fuerunt xp̄o pendente in cruce · Et iō
tribus noctibus lumen extinguitur · qꝛ verum
lumen triduo iacuit in ſepulcro Circa quod ad
uertendum eſt · q̄ q̄dam accendūt ſeptuaginta
duas candelas · quidam viginti quatuor · q̄dam
quindecim · quidam · xij · quidam · ix · quidam · vij
et ſcd̄m quoſdam non eſt numerus certus · oēs
tamen non ſine miſterio agunt · Septuaginta
due candele que extinguuntur deſignant · lxxij
diſcipulos · quoruꝫ predicacio in morte xp̄riſti
pene extincta eſt · ſignificant eciam q̄ dominus
lxxij · horis in ſepulcro per ſinodochen intellec
tis vel tot accenduntur propter ſeptuaginta
duas naciones ſeu genera linguarum · xxiiij · can-
dele accenduntur · Primo quia ſol iſte qui mun
dum viginti quatuor horis diei et noctis illu/
minat ſignificat xp̄m verum ſolem qui extinguit̄
quia xp̄ſ occubuit veſpere paſſionis et tenebre
facte ſunt ſuper vniuerſā terrā · Secundo dies
cuius maius lumen xp̄riſtus eſt · nox vero cuiꝰ
minus eſt lumen eccleſia eſt · Luminaria ſūt apo
ſtoli · et alij viri apoſtolici · qui ſunt quaſi · xxiiij
hore · que diei xp̄riſto et nocti eccleſie famu-
lantur · xxiiij ergo lumina extinguuntur · qꝛ apo
ſtoli in vnoquoq̄ die per · xxiiij · horas latuerūt
Tercio viginti quatuor candele deſignant ver
ſū · gloria patri · etc̄ · qui ī nocturnis feſtiuitatū
xxiiij · vicibus ſolet dici · Primo pꝰ deꝰ in adiu-
torium Secundo poſt inuitatorium Tercio pꝰ
ymnum · nonies in pſalmis trium nocturnorum
ter in reſponſorijs et te deum laudamus quaſi
gloria patri eſt · Iterum ad laudes · ſemel poſt
deus in adiutorium quinquies in pſalmis ſe-
quentibus ſemel in ymno et ſemel pꝰ bn̄dictus
verſus enim ipſe in hoc officio tacetur · vt pre-

miſſum eſt. quia ille ſi cuius laudem dicitur in
ſepulcro iacz. ideoqꝫ .xxiiij. candele ad hꝫ deſig
nandum extinguuntur. vel ſignificāt .xij. apo
ſtolos. in quoꝝ honorem tociens dicitur glīa
patri in nocturnis. prout dictū eſt in prohemio
quinte partis .xv. candele ſignificant .xij. apo
ſtolos. et tres marias que ſequebantur dn̄m q̄
extinguuntur. quoniam tunc omnes laudes di
tacuerunt. apoſtolis tamen fugientibus ipſe
marie. qꝛ minus timebant circa xpriſtū. quoad
poterant verſabantur Vnde legitur. Pelli mee
oſumptis carnibus adhe. os me. ꝛ cᵉ. ſunt tan.
la. mea cir. de. meos. labia id eſt mulieres que
ſunt quaſi pellicula circa dentes. Vel .xiiij. ex il
lis. candelis ſignificant .xiiij. articlos fidei q̄ꝝ
extinctio ſignificat extinctionem fidei fcām in
fuga apoſtolorum. extinctio vero vltime can-
dele ſignificat mortem xp̄i. .xij. candele accenſe
repreſentant .xij. apoſtolos. que extinguūtur
ad notandum ꝙ apoſtoli tunc ſiluerunt et fu-
gierunt. et pene extincta eſt fides in eis. Nouez
candele ſignificant genus humanum. quod ꝑ
peccatum ſe a nouem ordinibus angelorum. et
a vera luce excluſit. Septem candele ſigꝫficant
graciam ſpiritus ſeptiformis que in cordibus
diſcipulorum pene fuit extincta. Vbi vero non
obſeruatur certus candelaꝝ numerus. ſꝫ quili-
bet laicus pro velle candelam ſuam apponit can
dele hꝰ ſignificant prophetas et alios ſanctos
patres. qui xp̄m venturum lumen noſtrum pre
anunciantes. et ꝟba ſalutis predicantes diuer
ſis penis vexati mortui ſunt et extincti. Porro
oēs candele non ſimul ſꝫ vna poſt aliam exting
uuntur. quia diſcipuli non ſimul a xp̄o ſꝫ ſucceſſi
ue vnus poſt alium diſceſſerunt. Alia etiaꝫ rō
ſam ſequitur. Quidam extinguunt eos poſt ſin
gula cantica vſqꝫ ad plenaꝫ extinctionem figu-
rantes ꝙ in ſingulis canticis ſiue pſalmis me-
ſticia decidimus. quia verus ſol occubuit. gau-
diumqꝫ noſtrum in luctum eſt ouerſum. iux̄ illḋ
Cecidit corona capitis noſtri. conuerſus eſt in
luctum chorus noſter. Alij in tribus vicibꝰ eas
extinguunt recolentes triduanam dn̄i ſepultu
ram. In quibuſḋ quoqꝫ eccleſijs candele manu
quadam cerea extinguuntur. que ſignificat
manum iude. de qua dominus dixit. qui intin-
git manum mecum ꝛc̄. que fuit quaſi cerea. i.
ad malum flexibilis. per quam xp̄s rex nr̄ ꝛve-
ra lucerna traditus fuit. et quantum in illo fu
it extinctus. Candela autem que in medio eſt.
non extinguitur ſꝫ in feneſtra vel in archa ac-
cenſa ſeruatur occulte. vel pꝰea reueletur ꝛ ec-
cleſiam illuminet. Nempe candela ip̄a ſeu eius
lumen occultatum ſignificat primo fidem que ī
ſola virgine remanſit. per quam poſtea omnes
fideles docti et illuminati ſunt. Secundo ſigni/
ficat xp̄m qui licet videretur ſꝫm carnem extin
ctus. tamen ſꝫm diuinitatem (que illis erat oc-
culta) viuebat. et poſtea reſurgens cum luce
clariſſima ſe ſuis diſcipulis manifeſtauit.

Tercio occultati luminis quod videbatꝰ extin-
ctum reuelacio notat fidei illuminacionez i apo
ſtolis. et in alijs in quibus tunc pene extincta
erat. Quarto notat fidem poſt infidelitatem.
Quinto notat ꝙ ignis ſpūſſancti qui in fideli
bus videtur extinctus iterum reluceſcet in eiſḋ
Sexto luminis renouacio ſignificat noui teſta
menti renouacionem. Septimo luminaria ſucce
ſſiue vnum poſt alterum extinguuntur. ꝛ vnum
quaſi pene extinguitur qꝛ abſconditur et poſt
ea reuelatur ad notanḋ ꝙ peruerſi vinee culto
res. et generacio praua nuncios patris. videlꝫ
prophetas ꝑ varia tempora completo ſuo mi/
niſterio prophecie occiderunt. et tandem pa-
tris heredem quem in ſepulcro poſitum lumīe
occultato figuramus. cꝰ luminis reuelacio eſt
reſurrectionis eius manifeſtacio et ꝯmemoracō

Sane candela que vltimo extinguitur ē ma
ior ceteris ſcd̄m quoſdam et ſignificat xpriſtū
qui fuit dominus prophetarum. ſcd̄m alios ve
ro non eſt maior ceteris. et ſic̄ ſignificat xp̄m
qui reputatus eſt vnus ex prophetis. et vlti-
mus extinguitur. quia nullus poſt eum apud
illos propheta ſurrexit. ſꝫ extinctus eis perfi
die tenebras dereliquit. Et ad canticum euan
gelicum candela ip̄a extinguitur qꝛ xp̄s euan
geliſans occiditur. Et attende ꝙ in hoc offō
paſtoris officia. vt capꝉn ſubticentur. qꝛ paſ
tores diſperſi fuerant. verſus tamen ꝙ eſt mi
norum offitium non omittitur. qꝛ diſcipuli mi-
nus cogniti videbantur. vnde et hoc offm̄ tri-
duanum pocius a minoribus celebratur in tipo
minorum diſcipulorum et mulieꝝ que dominū
ſequebantur. Vociferacio ad benedictus et tu-
multus popularis qui tunc fit ꝛ ꝯcrepacio eſt iu
de proditoris ꝛ tumultꝰ cohortis quā cū gla
dijs et fuſtibus iudas contra xpriſtum adduxit
vel ceci diſcipuli ſalutacio dicentis. Aue rabi.
Tercio canticum ipſum tunc alta voce ḋꝛ ad no
tandum. quia multi interfecti anti xp̄o gaude-
bunt. Clangor canentium kirieleiſon eſt tumul
tus dominum perſequenciū et eum yronice ado
rantium. vel ſignificat lamenta ſanctaꝝ mulie
rum que ſequebantur dominum. que leguntur
ꝑ oſtea lamentari ſedentes ꝯtra ſepulcꝝ. Tro
pi vero id eſt verſus illi qui in his tribus noc-
tibus cum kirieleiſon. et domine miſerere quaſi
lamentabiliter cantanꝰ ſignificant lamētacōes
et dolores mulierum de cognacōe ſua que a ga
lilea fuerant ſecute hieſum inter quas erāt ma
ria magdalena et maria iacobi et Salome plo
rantes iuxta ſepulcꝝ. In quibuſdam etiam
eccleſijs tropis cantatis procidentes ad terrā
dicunt in tenebris ſub ſilencio. miſerē mei deꝰ
et collectā reſpice queſumus domine. in q̄ tior
apoſtoloꝝ in occultis notatur. Poſtea fit cū
manu vel alio quidem ſonitus añ luminis reuela
cionem qui ſonitus repreſentat terroris eorꝫ
incuſſionem vel ex tumultu cohortis. vel ex tre
motu. In quibuſdam tn̄ eccleſijs ignis nouus

de lapide producitur· quia per xpiſtum medi
atorem nr̄m nobis ſpiritusſanctus infunditur·
Ab hac q̄ꝫ die ad octauam penth·in quibuſdaꝫ
eccleſijs officium beate marie omittiẗ vt memo
rie atqꝫ reuerencie paſſionis et reſurrectōis·de
quibus in eccleſia hoc tp̄e agitur ardencius in
ſiſtatur·cum em̄ honor et obſequiuꝫ ſpecialiter
hoc tempore xp̄o eꝰ nato in noſtra humanita=
te paſſo et glorificato impenſuꝫ redundet ī ip
ſam matrem nulla quidem ſibi fit iniuria ip̄m of
ficium omittendo Omittitur eẗ offm̄ mortuoꝝ
quia cum recordacio beneficiorum xp̄i p̄cipue·
que ipſe paſſionis et reſurrectionis ſue tempe
contulit omnem noſtrum affectum et intellec=
tum requirant·proinde eccleſia illud ſolum of
ficium quod ad ip̄m xpiſtū ſpectat ·in quo de
eius paſſione et reſurrectione agitur eo tempe
agit· vt ſic non ad plura diſperſa· ad vnum dū/
taxat vehemencius occupetur· nec per hoc de
functi qui ſunt in purgatorio diſpendium pa/
ciuntur·quia cum ſint nobis per caritatē vniti
beneficia noſtra(ſm̄ quod meruerunt) partici=
pantur ab eis·nec expreſſius memoria pro illꝰ
fieri poſſet q̄m agendo memoriam de morte et
reſurrectione xp̄i ·per quam a penis liberari ex
pectant·extra eccleſiā tn̄ vtile eſt ip̄a offā dicē

¶De diurno huius diei officio·R·

Requitur de diurno hꝰ diei offō videre·
Et quidem hec quinta feria in ſignē ſa
cramentis· tum ab eccleſia· tuꝫ a dn̄o in
ſtitutis·in qua die primo penitentes in eccl̄ia
introducuntur·qui in capite ieiunij de ea electi
fuerant·Vnde in canone innoc·ita legitur·de
penitentibus vero qui ſiue ex grauioribꝰ omiſ
ſis ſiue ex leuioribus penitenciaꝫ gerūt· ſi nul=
la interueniat egritudo quinta feria an̄ paſca
eis remittendum ·romane eccleſie conſuetudo
demonſtrat Primo ergo de penitencium in=
troductione in eccleſiam dicturi aliqua de ipſa
electione premittamus· Siquidem miſericors
et miſerator dn̄s·cuius miſericordie non eſt nu
merus·ſicut in pſalmo habetur· miſericordiā
ſemper agens et peccatoꝝ ſalute ſiciens p hꝰ
mundi pelagium periculoſe nauigantibus· et
q̄nqꝫ fluctuantibus inter alia multa remedia·
ſpecialiter duas naues ſiue tabulas parauit pri
ma eſt baptiſmus·ſecunda penitencia·ſic apo=
ſtolus ait ad ephe·ſi· Et quidem q̄ penitentes
de eccleſia eiciuntur repreſentant exiliū et eiec
tionem ade et eue de paradiſo· ꝓpter eſum po=
mi·peccatores q̄ de eccleſia eicimus·et eiectis
penitenciam ſeptennem aut aliam pro criminū
qualitate imponimus·et eiecti per ſepteꝫ ebdo
madas extra morantur ·quia genus humanum
in adam lapſum iudicio dei ·in h̄ exilio ſeptem
milibus damnatur annoꝝ·maria q̄ꝫ lapſa ſep=
tem diebus extitit extra caſtra·Forma eiectōis
habetur in concilio agathan̄· Eiectioneꝫ vero
chayn in facie dn̄i repn̄tat eccleſia excōicando
viros ſanguinū precipue cū candelis extinctiſ
q̄ et ille et iſti ſpiritum vicijs extinxerunt ·que
candele in prolacione anathematis dn̄t proici
et pedibus conculcari ·nec vlterius dn̄t ad ali=
quem vſum· ſicut nec ſal infatuatum aſſumi·Eie
cti ferunt candelas in manibus ad ſignificand̄
q̄ pro opere quo primi parentes porrexerūt
manus ad pomum vetitum appoſita eſt ignea
rumphea in paradiſo ·Clauduntur coram eis
fores eccleſie in ſignū aditus paradiſi q̄ndam
obcluſi· Qd̄ de loco ad locum vadunt ſiue in exi
lium mittuntur·ſignificat q̄ chayn poſt mortē
fratris profugus et vagus fuit ſup terram q̄
cilicijs et laneis vtuntur·de iob tractum eſt q̄
penitenciam in fauilla et cinere agens ſacco ſe
operuit·et de niniuitis ·qui ſimiliẗ fecerunt·
Cilicium quoqꝫ portant in ſignum pellicearum
tunicarum ade et eue·iohis eciam habitum re=
colentes· Carcer penitencie a ioſeph inicium ha
buit q̄ comam et barbam nutriunt· tractum de
ioſeph cui in carcere poſito iſta excreuerūt ·q̄
iacent aut ſedent in terra ſumptum eſt de iob q̄
in ſterquilinio ſedit· In terra etiam comedunt·
q̄ſi ip̄o facto dicant·maledicta es terra in ope
tuo· non dicitur eis aue· q̄ nondū mutatū erat
nomen eue· q̄ pedes nudant ·nuditatem repre
ſentant ade innuentes q̄ indigent ornatu gl̄ie·
q̄ baculis vtuntur tractum eſt de iacob qui pe=
regrinans in baculo iordanem tranſiuit· In
his etiam omnibus inuitantur ad humilitatem
purgatoriam confeſſionem ·et tam peccatoruꝫ
q̄m eterne pene meditacionem·et q̄ ſint memo
res ſue peregrinacionis· Namqꝫ eiciunẗ d̄ eccl̄ia
et poſt eos cantatur·in ſudore vultus tui veſce
ris pane·hoc ideo fit· vt videntes eccleſiam p̄
eis eſſe confuſam magis ac magis ꝯfundantur
In veſtimentis quippe ſordidis et excremento
crinium et barbe multiplicacio miſerie pecca/
torum inſinuatur·quaſi dicant ip̄o facto· Ini=
quitates mee multiplicate ſunt ſuper capillos
capitis mei· q̄ in terra iacent·eis eternaꝫ dam
nationem ad memoriam reducit·q̄ſi dicant dn̄e
perdes omnes qui in terram deſcendunt·i·qui
dediti ſunt terrenis·niſi reſipiſcant q̄ de loco
ad locum c̄ baculo vadunt eis ad memoriam pe=
regrinacionem ſuam reducit· qui p peccatū re=
ceſſerāt a deo·in baculo em̄ intelligiẗ correctio
conſolacio et ſuſtentacio· quaſi dicant ·Virga
tua et baculus tuus ip̄a me conſolata ſunt· Eſt
autem baculus cubitalis· quia in qua menſura
menſi fuerint remecietur eis· Sed queritur q̄re
hac die penitentes in eccl̄iam introducuntur·
Reſpondeo in quinta feria deus creauit piſces
et volucres· piſces in aquis reliquit· volucres
in aera leuauit· iuxta illud Magne deꝰ potēcie
qui ex aquis·nāt·partim remittis gurgiti · ſcꝫ
piſces· partim leuatis in aera ſcilicet volucres
Per piſces intelliguntur cupidi·auari luxu=
rioſi qui in fluxu cupiditatum huius m̄di delec
tantur· Volucres ſunt ſp̄uales qui in ſp̄ualem

conuerſacionem quaſi in aera leuantur· Preemi-
nentes igitur in quinta feria in eccia introdu-
cunt̃ cͣ q̃ſi ſegregati a malis et ab h9 mōdi deli-
cijs in celiſ animo conuerſantur· Preterea in fi-
ne quinte etatis quam hec quinta feria ſignifi-
cat· Johannes baptiſta penitenciaȝ p̄dicauit
et dominus noſter venit in mundum pc̄ta ab-
ſoluens· prout in prima huius diei oracione di-
citur· Rurſus in hac die inſtitutum ſacram̄tuȝ
ſacramentorum· ſcilicet corporis et ſanguinis
domini· cum dominus vetus finiuit teſtamen-
tum· et nouum inchoans panem et vinuȝ in cor-
pus et ſanguinem ſuum tranſſubſtanciauit qđ
eſt ſacramentum miſericordie· quia ergo xp̄us
ſolus de miſericordia crimina tollit vt p̄miſſuȝ
eſt· ideo penitentes hac die reconciliantur· q̄
hac die miſericordie conſecrauit ſacramentum
Et inde eſt q̄ miſſa huius diei ſolenniter canta-
tur· vt ibi dicetur· Merito igitur hac die q̄ to-
ta in remiſſionem peccatorum ꝯſecrata eſt pe-
nitentes reconciliantur ad p̄cipienda corporis
et ſanguinis domini ſacramenta· decuit itaqȝ
hoc ſacramentum ſacramentoꝝ inſtitui in fine
quinte ferie adueniente· vj· feria· eo q̄ in fine
quinte etatis· et in primordio ſexte lex finē et
euangelium ſumpſit exordiū· Preterea hac die
abſoluuntur· quia in ea xp̄s fuit captus et liga-
tus· que ligacio abſolucionem noſtram operata
eſt· hac etiam die xp̄s lauit pedes diſcipuloꝝ
ſuorum· vt pedes et affectus noſtros lauet· id
eſt ſoluet a peccatis· Forma vero reconcilia-
cionis hec eſt· Erit pontifex ad ianuas paten-
tes eccleſie vbi iacent penitentes proſtrati in
terra· et eos vice xp̄i vocat ad timorem domini
dicens ter· Ve· ve· ve· filij audite me· timorem
domini docebo vos· hanc eſſe xp̄i voceȝ probat
ti· pſalmi· xxviij· de quo ſumitur· qui talis eſt
pſ· dauid· Cū mutauit vultum ſuum coram ab-
imalech· Abimalech interpretatur patris mei
regnum· per q̄ȝ iudeos accipimus· corā quib9
verus dauid mutauit vultum ſuum· id eſt ſacri-
ficandi ritum et ferebat̃ in manibus q̄ſi panem
et vinum dedit diſcipulis dicens hoc ē corp9
meum et hic ēſt ſanguis meus· quod quidē ho-
die factum eſt· dicens ḡ pontifex vicarius ihu
xp̄i· venite penitentes· Inuitat ad corp9 ſang-
uiniſqȝ ꝯuiuium· proinde pro eis orat· genua
flectit· eos ammonet· eoſqȝ reconciliās ī ecciaȝ
introducat· Illud etiam notabile eſt q̄ vndi-
qȝ ianue eccleſie patent· ad notanđ venientes
ab auſtro vel ab aquilone· id eſt iuſtos et pec-
catores quando accedant ad miſericordiam nō
eſſe prohibendos et a paſca in antea patebunt
eo q̄ in octaua noſtre reſurrectionis nl̄l̄ī erit
improperium peccatorū electis· Illud quoqȝ
notabis q̄ penitentes in eccleſia recepti crineſ
et barbam quam nutrierant deponunt cͣ ſeue-
ſtes mundas et cultiores depoſitis· penitencia-
libus induunt a ioſeph cupientes exemplū qui
de carcere ductus tonſus eſt et lotus et veſtit9

decoratus· p h̄ qȝ innuit̃ q̄ deponentes multi-
tudinem peccatoꝝ induūt veſtim̄ta virtutum·

¶ De quinta feria

Hac etiaȝ quinta feria ſecundo loco tri-
partituȝ oleum ꝯſecratur· q̄m hodie ag-
nus dei ad victimam ſcȝ veſperam immo-
labatur· de cuius ſanguine et vterqȝ poſtis et
ſuperliminare domoꝝ in quibus erat edendus
liniebatur· vt h̄ ſigno viſo exterminator egip-
ti domos ſacri conuiuij p̄teriret intactas· in q̄
prefiguratum eſt q̄ ſi frontibus nr̄is vnctione
criſmatis quaſi ſanguine xp̄i qui vnctus inter-
p̄tatur·· ſignum crucis imprimitur· dyabolus in
domibus animarum noſtrarum nullam nocen-
di habet poteſtatem· Recte ergo qua die illud
figuratiuum agebatur ſignificatum ſolenniter
celebratur· Sed diceres· conſequens igitur
eſſ̄ȝ vt hac die pueri ꝯfirmentur· i· in frontib9
criſmate ſacro ſignentur· Reſpondeo ſancta ec-
cleſia illum in quo paſſus eſt dominus· luctui
dedicauit· et ſolennitatis et conuiuij gaudium
in diem tercium in q̄ reſurrexit dominus reſerua-
uit· vt tunc demū pro recuperata ſalute aīarum
que eſt patrata in ſexta feria et pro futura cor-
porum reſurrectione· que donata eſt nobis in
eccleſia paſcalis agni· conuiuium celebremus·
dicentes· paſca noſtrum ymolatus eſt xp̄iſt9
itaqȝ epulemur· Sumentes ergo illud· vnde
poſtes noſtrarum frontium ſignare debemus
rectius ab ip̄a ſignacione vſqȝ ad ꝯuiuiū paſca-
le ceſſamus· vt tunc ſubmerſo pharaone tran-
ſeuntes per mare rubrum· ſignantes domos ꝯͣ
exterminatorem paſcale conuiuium celebrem9
Sed diceres· cur itaqȝ in ſabbatum criſma-
tis ꝯſecracio non differtur· Reſpondeo quia ab
hac quinta feria vſqȝ ad veſperam ſabbati a mi-
ſſarum ſolennijs vacamus· ip̄m autem criſma n̄
niſi intra miſſarum ſolennia phas eſt ꝯſecrari·
Sed ante miſſam baptiſmum ꝯuenit celebrari
prout ſub ſabbato ſancto dicetur· vel ideo in
quinta feria conſecracio celebratur· quia xp̄s
in quinta fuit vnctus etate· nam in quinta ve-
nit qui in ſexta ſanguinem conſecrauit decus
vnctione· Dicit daniel· vngatur ſanctus ſancto-
rum· Et yſai· Sp̄us domini ſuper me eo q̄ vnxi-
it me· a· e· m· m· Et dauid· vnxit te deus· de9 t·
o· le· pre con· t· cuius vnctio extunc cepit· cum
verbum caro factum eſt· cum plenitudo diuini-
tatis in eo corporaliter habitauit· Tunc autē
completa eſt· cum in baptiſmo ſuper ip̄m ſpi-
ritus ſanctus in ſpecie columbe deſcēdit· ideoqȝ
vnctio que hodie conficitur ad vngendū vſqȝ
ad baptiſmum differtur· vt ſignificemus ſpiri-
tum ſanctum ſuper dominum in baptiſmo viſi-
biliter deſcendiſſe· et nos in baptiſmo ſp̄m
ſanctum accipere· et his itaqȝ patet in veſpa
ſabbati ſtatim poſt baptiſmum eſſe ꝯfirmandū·
vt poſtea celebretur paſcale conuiuium· et q̄
quibuſdam placet· ſaltem in paucis eſſe tunc

confirmacionis miſterium inchoandum Quia
igitur de triplici oleo mencio facta eſt · notand
eſt q̃ triplex ſacramentum ex eadem ſubſtancia
fit olei · ad oſtendendum q̃ licz vnus ſit ſpiritus
ſanctus · multiformis eſt tamen ſm̄ dona ſua ·
Vnde apoſtolus · i · ad chorinth · xij · alij p ſpm̄
datur ſermo ſapiencie · alij ſermo ſciencie · alij fi
des · alij gratia ſanitatum · hoc triplici oleo co
aptantur q̃ inde apparebit ſi olei triplicez pro
prietatē attendamus · Olea em̄ (vt dic̄ iſidor9)
eſt arbor pacis inſignis · piguedo cuius valet
ad reficiendos artus laſſos et infirmos · et eſt
pabulum luminis · quod eſt arbor pacis referē
ad oleum criſmatum · quod pabulū eſt luminis
refertur ad oleum cathecuminoꝝ q̃ art9 laſſos
et infirmos reficit ad oleum infirmoꝝ · Hijs igitē
tria precedentibus verbis aplico aptantur · Si
quidem in multitudine pacis eſſe videtur · qui
dulcedinem internē ſuauitatis guſtauit · ſicut
dicit pſ̄ · Guſtate et videte quoniam ſuauis eſt
dominus · Saporem huius dulcedinis ſenſat
ille qui dicebat · gracia dei ſum id quod ſū · pri
mo ad chor · xv · c · Hec gracia eſt donum ſapi=
encie · que intelligitur per pacis oleum verum
quia huc ſaporem in alium libenter deriuat vir
fidelis · Idcirco alij datur ſermo ſciencie · Scia
em̄ eſt doctrina qua fidelis aliorum verbo vel
adminus exemplo inſtruitur · qui per balſamū
intelligitur · quia apoſtolus in hoc laborauit
Idcirco cum dixiſſet gracia dei ſum id qd̄ ſum ·
Statim ſubiunxit · et gracia dei in me vacua nō
fuit · hec duo ſimul coniuncta ſcilicet oleum et bal=
ſamum · et dulcor ſapiencie · et odor doctrine p
fectum faciunt ſeruientem · que duo ſcz ſapia et
doctrina ad oleum criſmatuz pertinent Ad ole
um vero cathecuminoꝝ pertinet fides q̃ men=
tem illuminat ſicut oleum lumen preſtat Fides
em̄ valet ad duo ſcz ad purgamentum et tuta=
men · purgat preterita vicia et tutelaz preſtat
contra futura · ſicut verba conſecracionis hui9
olei manifeſte oſtendant · que inferius exponē
tur · Ad oleum infirmorum pertinet gracia ſa
nitatum · id eſt ſanitas corporis et mentis valz
em̄ contra vtriuſqz egritudinem ſicut ex verbis
benedictionis ipſius liquet · Quare autez infir
mi et cathecumini inunguntur et de vnctōib9
que fiunt ex hoc triplici oleo dictum eſt i par=
te prima ſub titulo de vnctionibus Sequitur
videre de ipſorum oleoꝝ ꝯſecracionibus · Et
primo de oleo infirmorum · Secundo de oleo
criſmato · Tercio de oleo ſancto Primo ḡ de
oleo infirmorum dicendum eſt · nam illud pri9
eſt conſecratum · q̃m criſmatum et ſanctum · Et
eſt racio · quia illius ſacramentum prius fuit
tempore q̃ criſmati vel ſancti · Nam dn̄s diſci=
pulos ſuos docuit infirmos vngere · ſicut i euan
gelio dicitur · oleo vngebant infirmos et cura/
bantur · Et iacobus apoſtolus ait · Infirmatur
quis · rc̄ · vt ſequitur · Oleum vero criſmatum et
ſanctum · ſcilicet cathecuminorum ab eccleſia

inſtituta ſunt · licz et in veteri aliqua de vtroqz
habeatur ſimilitudo · Ibi nanqz duplex oleum
inuenitur · vnum videlz criſma quo vngebantur
reges · precepit enim dominus moyſi vt confi/
ceret criſma quo vngeret tabernaculum in de=
dicatione templi · et archam teſtamenti aaron ·
reges et ſacerdotes et filios eius dicens · ſume t
aromata prima et oleum · Inde eſt q̃ vnctione
criſmatis eccleſias et calicem ꝯſecramus · reges
etiam et pontifices inungimus · Moyſes tn̄ oleo
materiali non legitur inunctus · ſꝫ ſolum ſpūali
ſicut et xp̄s · Oleum etiam ſanctum a lege ſump
ſit exordium · quo reges tm̄ et ſacerdotes vn=
gebantur Alij dicunt q̃ oleum infirmoꝝ apo/
ſtoli inſtituerīt qui cum illo egrotos vngebant
Oleum vero criſmatum et cathecuminoꝝ apo=
ſtolici viri ꝯſtituerunt · et ideo conſecracio olei
infirmorum prior eſt tempore q̃ criſmati · et eē
q̃m olei ſancti · quia prior et maior et venerabi
lior eſt doctrina apoſtoloꝝ q̃ pape · Hui9 autē
olei conſecracio non habet tale principium q̃le
alia habent · quia non dicitur in eo domin9 vo
biſcum · nec oremus · nec ſurſum corda · nec ali=
quid huiuſcemodi · nec etiam talem habz finē
qualem in alijs conſecrationibus dicimus · vt
· ſ · dicetur · ſcilicet per dominum noſtrum ieſum
xp̄iſtum · etc̄ · vel per eum qui venturus eſt iu
dicare viuos et mortuos · Sed ſic clauditur In
nomine dn̄i noſtri ihe ſu xp̄i · et eſt racio · q2 be
nedictio ipſius olei ſancti non eſt officium p ſe ·
ſꝫ eſt embolismus precedentis officij quod appa
ret · quia cum ponatur ante illud verbum cano
nis · per quem hec omnia domine bona ſemper
creas · ſtatim benedictione ipa finita ſubiungi
tur · per quem hec omnia rc̄ · Et ſic ē emboliſm9
id eſt adiectio precedentis officij · ſcz illius ora
cionis · Nobis q̃z peccatoribꝫ · vbi pro peniten
tibus oratur · Eſt em̄ duplex emboliſmus · ꝑut
dc̄m eſt in quarta parte ſub ti · de ſilencio poſt
oracionem dominicam · Sed quare ꝯſecratio
huius olei canoni adicicitur · Reſpondeo p̄io
ibi rationabiliter oleuz morientium conficitur
ubi mors domini conſumatur · vt ſicut mors do
mini deſtruxit mortis autorem · ſic gracia que
p vnctionem morti ꝯfertur deſtruat peccata ·
que ſunt cauſa mortis · Secundo duo ſunt de q̃
bus in hoc officio agitur · ſcilicet ymolacio xp̄i
et ymolacio eccleſie · ymolacio xp̄i fuit in cruce
ymolacio eccleſie fit cum peccatum moritur ·
De ymolacione xp̄iſti fit mencio in introitu ·
Nos autem gloriari · etc̄ · et ſpecialiter in cano
ne · De ymolacione eccleſie fit mencio in epiſto
la · vbi dicitur · Si noſmetipſos iudicaremus nō
vtiqz iudicaremur · Sunt eciaz et alia duo · ſcilicz
infirmitas et medicina · infirmitas ex peccatis
ſepe prouenit · medicina de gracia dei · De in=
firmitatibus ait paulus in epiſtola · qui indig
ne manducat et bibit corpus et ſanguinez dn̄i
iudicium ſibi manducat et bibit · n̄ diiudicans
corpus domini · Idcirco inter vos multi infirmi et

imbecilles et dormiunt multi· De medicina dicit
iacobus· Infirmatur quis in vobis inducat pre
biteros eccleſie· et orent ſuper eum· vngentes
eum oleo in nomine domini· et oracio fidei ſal
uabit infirmum· et alleuiabit eum dominus· et
ſi in peccatis ſit dimittuntur ei· Si igitur propterea
infirmabantur· quia manducant corpus domi
ni indigne· et gracia ſpiritusſancti quam ſigni
ficat hec vnctio eos ſaluat· merito conſecracio
ni corporis domini adicitur conſecracio huius
olei· Per paſſionem enim domini cuius memo
racio fit in conſecracione corporis proſtratus
eſt dyabolus et gracia ſpiritusſancti· cuius ſignum
eſt vnctio, dyaboli arma id eſt peccata cotidia
na tolluntur· Tercio ideo conſecracio olei infir
morum conſecracioni corporis xpriſti adiungi
tur· quia nouiſſima oracio conſecracionis cor
poris xpriſti ex vero penitencium fit ore· ideo
ſub ea conſecratur oleum pro penitentibus· vbi
eorum ſacrificia domino offeruntur Conſequen
ter attendamus aliqua verba conſecracionis huius
olei infirmorum· dicitur enim ibi ſic· Emitte ſpi
ritum tuum paraclitum in hanc pinguedinem
olei· Nempe non ſine cauſa ponitur ibi paraclitum·
quod patebit ſi triplicis olei efficaciam atten
damus· Oleum ſanctum precipit ſiue in exorciſ
mo olei ſancti videlicet cathecuminorum precipitur
dyabolo vt recedat a cathecumino qui adhuc re
putatur mortuus quouſque non eſt baptizatus· Ole
um criſmale iam viuentes ſanctificat· Oleum in
firmorum ſauciatis medelam preſtat· quia vero
egritudinem ſequitur dolor· Vnde in eadem con
ſecracione olei infirmorum dicitur ad euacuandum
omnes dolores et omnem egritudinem· ſequitur que
dolorem conſolacio· Ideo recte ibi ponitur pa
raclitum quod interpretatur conſolator· In mor
tuo autem qui dolorem non ſentit non ſequitur con
ſolacio· ſed nec ſanus et ſanctificatus· quia in eo
non eſt infirmitas ex quo dolor indiget conſola
cione· Circa oblacionem eiuſdem olei infirmorum
notandum eſt quod in ordinario ita ſcribitur· Offera
tur pontifici oleum· quod offerunt populi
antequam dicatur· Per quem hec omnia ſemper
domine bona creas· Nempe hoc in exod· xxvij· c·
prefiguratum vbi dicitur moyſi quod accipiat a po
pulo oleum oliuarum puriſſimum· Oleum ſiquidem
cum offertur a populo tantum liquor eſt· ſed
per benedictionem fit ſacramentum Miſtice autem
hec oblacio ſiue amminiſtracio ſignificat quod po
pulus debet clero temporalia miniſtrare· ſpi
ritualia miniſtranti ei· Vnde apoſtolus· Si ſe
minauimus vobis ſpiritualia non eſt magnum ſi
veſtra carnalia metamus Conſecrat autem oleum
epiſcopus cum omnibus ſacerdotibus ei aſtan
tibus· quia hoc ſacramentum fuit a xpi diſcipulis
inſtitutum· vel tractum eſt ab antiqua conſue
tudine qua conſueuerat eccleſia primitiua cum
ſimul pontifice verbis et manibus corpus xpriſti
conficere· forte ad teſtimonium· prout hodie in
miſſa de ordinibus cum ordinatore faciunt ordinati

Nam et ſummus pontifex quociens diuina celebrat
ſacerdotes ei aſtantes verbis et manibus cum eo
conſecrant· Et quia (vt iam dictum eſt) huius olei con
ſecracio eſt embolismus canonis· idcirco eam
totam ſicut et canonem ſacerdotes cum eo dicunt
· Inde perficit officium epiſcopus vſque ad illum
locum· pax domini ſit ſemper vobiſcum· Et clerus
reſpondet· et cum ſpiritu tuo· et tunc tacet· et
ſolus epiſcopus communicat Secundo viden
dum reſtat de oleo criſmali· Fabianus enim papa
ſtatuit hac die· ſingulis annis debere confici
criſma· quia nouum eſt ſacramentum· et ideo ſemper
eſt innouandum et vetus concremandum· Iſta
enim ab apoſtolis eorumque ſucceſſoribus acce
pit· a cunctiſque tenenda mandauit· Circa quod
ſciendum quod criſma conficitur ex balſamo et oleo
propter miſticam racionem· quoniam per oleum ni
tor conſciencie deſignatur· iuxta illud euangelium·
Prudentes virgines acceperunt oleum· etc· Per
balſamum vero exprimitur odor fame· propter quod
in libro ſapiencie dicitur· Sicut balſamum aromatizans
dedi odorem· Oleo ergo quod lucet additur bal
ſamus qui redolet· quia fide operante per dilec
cionem lucere· et bona fama redolere ad hono
rem dei et ad vtilitatem proximi debemus· Odor
enim balſami in oleo bonam facit operacionem
longe lateque diffuſam· gracia ſpiritusſancti co
operante demonſtrat Secundo additur oleo bal
ſamus· ad ſignandum quod in vultu xpi reſplenduit
celeſtis nitor et gracia excellencius quam in aliis
Nam vt hieronimus ait· virgo de virgine natus
qui non ex voluptate carnis ſed ex voluntate dei
natus eſt· niſi habuiſſet in vultu oculiſque quoddam
deſiderium· nunquam eum ſtatim cum ingenti
deſiderio ſecuti fuiſſent apoſtoli· nec qui vene
rant ad eum comprehendendum corruiſſent
Iſte nitor operante dei gracia vultus electo
rum exhilarat· vt dominum cum magna dilec
tione imitentur· vnde in prefacione que cantatur
in conſecracione criſmatis dicitur dauid propthe
tico ſpiritusſancto gracie tue ſacramenta pre
noſcens· vultus noſtros in oleo exhilarandos
eſſe cantauit· et paulopoſt· huius olei vnctio vul
tus noſtros iocundos efficit ac ſerenos· vultus
nostri ſunt operum noſtrorum manifeſtacio· Ter
cio quia balſamus oleo additur vt omnes qui ex eo vn
cti fuerint operante gracia ſpiritusſancti conuer
ſatione doctrinam iungere mereantur· Et hec duo
ſcilicet vita et doctrina ſunt connexa in ſeptem do
nis· propter quod criſmalis vnctio fit· Nam ſa
piencia ad vitam intellectus ad doctrinam· con
ſilium etiam ad doctrinam· pietas ad vitam· et
timor ad vitam refertur· Doctrina autem per bal
ſamum intelligitur· vt premiſſum eſt· Criſma
grece dr· vnctio latine que eciam domino nomen
accomodauit· Nam xpus a criſmate dicitur· id
eſt vnctus· prout dictum eſt in prohemio ſecunde
partis· Conſecratur autem criſma in eo loco
vbi conſueuimus dare pacem· ſicut et oleum ſan
ctum· et hoc ideo vt pax et concordia per vnctionem

criſmatis regnet in nobis· Criſmate enim vngi
mur et donis ſpiritusſancti repleti deo et homi
nibus pacificemur· q2 in maliuolam animam nō
introibit ſapiencia Habet quidam criſma offi
per ſe quod incohoatur a ſurſum corda· et finitē
per xp̄m dominum noſtrum qui vi· et re· ptinet
enim ad eos qui ſurrexerunt et viuunt cum xp̄o
Sane poſtq̄ ſolus pontifex communicauit·
vt premiſſum eſt ipe vadit ſedere ſuper ſedem
ſuam· et tunc· xij· preſbiteri parati· xij· apoſto
los ſignificātes· et alij clerici diſcipulos ſignātes lxxij
deſcendunt in ſacrarium ad apportandum ſolen
niter tam oleum criſmale q̄ ſanctum · ſiue cathe
cuminorꝝ· hoc modo aū/ precedūt duo luminaria
ſecuntur due cruces· et in earꝝ medio vnus aco
litus ferens ampullaꝫ cuꝫ oleo futuro criſmali
ſubſecuntur duo thuribula· et in eorꝝ medio al
ter acolitus ferens aliam ampullaꝫ cum oleo fu
turo ſancto · Subſequenter ſubdyaconus librꝝ
euangelij ferens· deinde dicti p̄ſb̄ri et alij cle
rici bini ſecuntur vſqꝫ perueniunt ad grad9 añ
altare· Nempe duo luminaria ſunt lex et pphete
que nobis ſaluatorem prenunciauerūt · due cru
ces ſunt duo martiria ſine ſanguine ſcꝫ mortifi
cacio corporis pprij que eſt crux a ſiniſtris et cō
paſſio proximi que eſt crux a dextris Inter has
fertur oleum futurum criſmale · quo inunguntē
pugnatores qui debent eſſe parati ad martiriū
et ſemper duplici martirio debent ſe affligere
Crucem a ſiniſtris habebat ille qui dicebat· p̄
ma ad corinth· ix· c· Caſtigo corpus meum· et
in ſeruitutem redigo· Crucem a dextris habe
bat idem qui dicebat· ſecunda ad Chor· xi· q̄s
infirmatur et ego non infirmor quis ſcandali
zatur et ego non vror· Duo thuribula ſunt du
plex genus oracionis· ſcꝫ oracio pro remouen
dis mal· et orō pro adipiſcendis bonis· H̄ duo
notat pſalmiſta cum dicit· exaudi deus oracōꝫ
ſcꝫ que eſt pro adipiſcendis bonis· et ne deſpe
xeris deprecacionem meam ſcilicet que eſt pro
remouendis malis· Inter duo thuribula fertur
oleum futurum cathecuminorum · q2 pro ca
thecuminis eſt orandum· et eos orare oportet
ut ad robur qd per oleum criſmale ſignificatur
valeant peruenire· Inde euangelium ſequitur
quia in eo tocius boni noſtri eſt cōſumacio preſ
biteri et alij bini ſecuntur quaſi dicuntur ſpōſe
Cant· i· Trahe me poſt te· et curremus in odo
rem vngentorum tuorum· Poteſt eciam dici
q̄ ampulla cum oleo futuro cathecuminorꝝ hu
manitatem xp̄i ſignificat plenaꝫ ſpiritusancto
duo luminaria· due cruces et duo thuribula ſūt
lex et prophete predixerunt xp̄m et dominum
eſſe venturum· Sequens vero euangelium af
firmat quod lex et prophete predixerunt · p̄ſ
biteri et clerici bini et bini ſunt teſtes criſmal
miſterij· Hij ſunt apoſtoli bini ad predicacōis
officium deſtinati cooperatores et teſtes xp̄i·
cantus iſtorꝝ· ſcꝫ O redemptor· predicacōem
et oracionem ſignificat apoſtolorꝫ Ampulla

q̄ꝫ in ſingulos ordines ad altare defertur· per
quod innuitur q̄ dominus in corpore ſuo ante
paſſionem officia ſeptem ordinum adimpleuit
Premiſimus deductionem olei criſmalis et ſanc
ti· ſiue cathecuminorum de ſacrario vſqꝫ ad ſāc
tuarium· nunc dicamus de eadem vſqꝫ ad epiſ
copum· Poſtq̄ enim predicta preceſſio venit
ad ſanctuarium tunc ante altare ad orientem or
dinate ſe diſponunt hoſtiarij· lectores· exorciſ
te et acoliti· ita q̄ ſextum locum obtinet ſubdy
aconus· qui illa die legit epiſtolam· et p9 oēs
eſt acolitus cum ampulla · ita q̄ oms ſunt ſub
vmbraculo ſub quo ampulla delata eſt a ſacra
rio que defertur de vno ad alterum per q̄dam
connexionem ſindonis albe· qua ex parte velata
eſt ampulla quouſqꝫ perueniat ad epiſcopum·
ita vt a medio ſurſum videre poſſit· Nempe in
connexione ſindonis connexio intelligitur cari
tatis· ampulla xpriſtus eſt· vel ampulla cū cri
ſma corpus domini ex virgine maria aſſumptū
cum diuinitate ſcꝫ xp̄m eſſe viuum ſignificat· p̄
miſſum ordinem quedam eccleſie ſeruant·
Eſt et alius ordo quem et alij ſeruant· Nam fer
tur ampulla cooperta ſindone alba in ſiniſtro
brachio· portantem ampullam precedit lumen
et antecedunt duo ſacerdotes vnus cum thuri
bulo· alius cum cruce· et in medio eorum diaco
nus cum libro euangelij· et ſuper capita eoruꝫ
fertur vmbraculum ſeu palleum· et duo antece
dunt cantando· In quo facto repreſentatur p
ceſſio quam fecerunt filij iſrahel· tendentes p
deſertum ad terram promiſſionis· quoniā ſyn
donē archa ampulla vrna· lumen precedēs am
pullā· columna ignis· que precedebat populū
ſacerdos cum thuribulo· aaron cum thuribulo
Numeri· xvij· c Sacerdos cum cruce Joſue cum
ſceptro· dyaconus cum libro euangelij· moiſes
cum libro legis· Vmbraculum eſt tabernaculū
vel nubes lucidiſſima que filios iſrahel obum
brauit· qui cantantes precedunt · leticiam eorꝝ
ſignificant qui ad terram promiſſionis tranſie
runt Vel duo cantores ſunt predicatores· duo
precepta caritatis anunciantes· Hec auteꝫ om
nia in figura contingebant illis· In hoc eciaꝫ
facto repreſentatur proceſſio xpriſti et eccle
ſie tendentis de hoc mundo ad patriam· Nēpe
ampulla eſt xpriſtus Syndō alba eſt ſancta cō
uerſacio eius· In ſiniſtro brachio tenetur· quia
hec omnia in hac vita que per ſiniſtram ſigni
ficatur acta ſunt· vel quia conuerſatus eſt in vi
ta preſenti· lumen precedens eſt iohannes qui
fuit lucerna ardens· diaconus in medio duorꝝ
ſacerdotuꝫ eſt xp̄s in medio moyſi et helie· duo
precedentes cum lumine ſunt diſcipuli · quos
binos miſit ante faciem ſuam · Ampulla fertur
cooperta vſqꝫ ad altare· et tunc diſcooperitur
q2 xp̄us q̄ſi coopertus fuit vſqꝫ ad paſſionem·
Nam pene ab omnibus e9 conuerſacio ſancta dice
batur· ſꝫ in paſſione fuit nudus hominum repu
tacione· quia qui pacis diebus ante dixerāt· bn̄

dictus qui venit in nomine domini· clamauerūt
crucifige crucifige eum· Quidā tamen priuſq̄
ad altare perueniant ampullam mediā coope
riunt et mediam nudam ad altare producunt
qꝛ xp̄s ante paſſionem non latuit vt cum fugit
in egiptum et cum inter cognatos querebatur·
et cum parentibus ſubiciebatur modo ſe palam
exhibuit· vt cum predicauit vltra hominem di
cens ego et pater vnum ſumus· et cum miracl̄a
fecit in quibus virtutem ſue diuinitatis oſ̄dit
Ampulla ſtatim poſtq̄ benedicta fuit ex ꝑte
coopta· et ex ꝑte diſcopta vt allata fuerat ſa
lutatur ab epiſcopo et preſbiteris· quia xp̄us
poſtq̄ tranſiuit ad altare crucis· id eſt ad ymo
lacionem et ſe obtulit deo patri· ſicut ampulla
ad conſecracionem epiſcopi aliqua parte cor-
pus ſuum nudum monſtrauit· vt thome ⁊ alijs
diſcipulis quos voluit eſſe teſtes ſue reſurrec-
cionis· Alijs vero inuiſibilis fuit· vel quia pro
parte nuda et pro parte coopta ſalutatur· quia
xp̄s in humanitate manifeſtus· ⁊ in diuinitate
occultus ab omnibus veneratur· Salutantur
autem ampulle quinquies ab epiſcopo· vt de
quinq̄ vulneribus graciarū actio xp̄o reddatur·
poſtquam autem ampulla ſalutata eſt a mini-
ſtris altaris cooperitur· vt a nemine nuda vi-
deatur· et cooperta iterum ſalutatur· qꝛ xp̄s
poſtquam ſalutauit et manifeſtauit ſe diſcipu
lis ſuis quos voluit ſuos· ſueq̄ reſurrectionis
eſſe teſtes aſcendit in celum et inuiſibilis fc̄us
eſt hominibus· Sed q̄uis eius preſenciam cor
poralem n̄ videamus tn̄ venerando eum quoti-
die ſalutamus· quia et diſcipuli eum aſcenden-
tem in celum adorauerūt· tandem ampulla in ſa
crarium refertur· et xpriſtus in celum quē vene-
ramur per fidem· donec perueniamus ad ipm̄·
iō ſindon munda eſt eius caro vel ꝯuerſacio imma
culata· Sane epiſcopus ter alat in ampullam·
Primo quia ſicut alatus ab interioribus et ſe-
cretis procedit ad pulpitum et vocatur ſpūs·
ſic ep̄s per ſpm̄ ſuum demonſtrat ſpm̄ ſanctum
a patre et filio procedentem in corpore domi/
ni habitare· Ampulla enim cum criſmate cor-
pus ſignat cum diuinitate· Ampulla vero cum
oleo humanitatem plenam ſpirituſancto deſig
nat· Secundo etiam alat quia legitur in euan/
gelio quia dominꝰ inſufflauit diſcipulis dicēs
Accipite ſpm̄ ſanctum· et c̄· hic igitur alat ꝯ illā in
ſufflacionem ſignificat· ideo autem ter alat qꝛ tres
ꝑſone ſunt ⁊ nunq̄ ſpūſſanctus eſt ſine patre ⁊
filio a quibus ꝓcedit ⁊ a ſeip̄o venit· datur autem
ſpūſſanctus officio ſacerdotum· ſꝫ n̄ datur ab
alijs· ſic enim adeſt virtus ſpūſſancti per inſuffla/
cionem a ſacerdote factam in honore ⁊ ſignacione
ip̄ius ſpūſſancti· ſicut ꝑ verba q̄ dicuntur in no
mine ſuo· His pactis cantatur agnus dei ⁊ ordo
Tercio loco tunc oleū ſanctū ſeu cathecuminorum
de cuius deductione p̄miſſum eſt· Sciendum eſt q͛ hec
olei bn̄dictio ꝓpriū habꝫ offm̄· nam poſt eius exorciſ
mum· quem ep̄s lenta voce dicit quaſi p̄facionem

inchoat dicens· Dominus vobiſcum Surſum cor
da· et finitur per eundē dn̄m ih̄m xp̄m q̄ tecum
vi· et c̄· ⁊ in eo loco ꝯſecratur vbi dicitur pax dn̄i· Hoc
enim eſt opus grē dei vt pacē ⁊ ꝯcordiā inter nos
habeamus ⁊ ꝑ vnctionē pax habeatur· Olea nāque
vt dc̄m eſt· ē arbor pacis inſignis quod p̄figura
tum eſt in ve· teſ· ſicut verba huius ꝯſecracōis hn̄t
que ſunt hec· et cū mūdi crimina diluuiꝰ expiaren
tur effuſo ſilitudinē futuri muneris ꝑ ramū viren
tis oliue· pacē terre redditā nūciauit Valꝫ autē
huiꝰ olei vnctio ad duo· ſcꝫ ad purgacōē ⁊ tutelā
ad purgacōē vt ſi q̄ cathecumino poſtq̄ venit
in ſcrutiniū adheſere macule recedāt· Ad tute
lā vt diabolus expulſus redire n̄ audeat· Verba
oracōis hec demonſtrant· dd° ſic q̄ illis aduſanciū ſpm̄
tuū adheſerīt macule recedāt· ad tactū huiꝰ ſcti-
ficati olei hec de purgacōe· De tutela ſeq̄t· nllis
ſpūalibꝰ neq̄cijs locꝰ· nulla refugis virtutibꝰ fa
cultas· nulla inſidiantibꝰ malis latendi lnia re/
linq̄tur· qꝛ vero diabolꝰ ſe damnanḋ maxīe in fu
turo iudicio nouit· et inde tremit· idcirco exor-
ciſmꝰ t'minatur· ꝑ eundē d· n· i· x· q̄ vē· ē i· v· et m· ⁊
ſ· ꝑ ig· exorciſmꝰ enim ē adiuracō nā i eo adiuratur
diabolꝰ vt recedat· Item qꝛ hoc oleo ꝑfuſi ⁊ baptiza
ti ſpūs ſignū hn̄t ideo oro t'minatur ꝑ eundē· d· n· ⁊c̄

¶ De locione pedum

Tercio feriatim miſſe huiꝰ diei offm̄ proſe-
quamur· Sane in ꝑſona penitenciū cantat
eccīa i ꝓncipio miſſe· Nos autē gl'ari opor
tet· Tales enim dn̄t et ꝑnt gloriari in cruce qui
ꝑniā perfecte egerūt· et qm̄ in hac die inſtitu
tum eſt ſacramētū ſacramētorum vt p̄miſſū eſt· iō
ob ſolennitatē noui ſacrificij ⁊ ꝓpter gaudiū recō
ciliacōis penitenciū cantat eccīa in miſſa canti
ca leticie p̄ter alla· ⁊ miſſa ſolennis dicitur in cōten
tu et ornatu miniſtrorum· ſicut in feſto natalis xp̄i
Nā hoc feſtū oīa alia excellit· excepto feſto trini
tatis· ⁊ videtur quodammō eccīa ſibi ꝯtraria· cū in
alijs huiꝰ diei horis cātica leticie recitat ⁊ eas ſub
breuitate· et q̄ſi flebiliter dicat· ſꝫ n̄ eſt ꝯtrarietas·
qꝛ alia eſt cā leticie alia triſticie ꝓpter memoriā
enim paſſiōis eſt triſticia· ꝓpter miſteriū enim ſacri ſa-
cramētorum eſt gaudiū· et iō ex inſtōe bonifacij
pape cantat eccīa· glīa in excelſis deo· qꝛ gau
dent angeli de ꝯuerſione penitenciū· ⁊ hec in eccījs i
qbꝰ criſma ꝯficitur ⁊ n̄ i alijs ꝓut q̄dā dicunt· vbi
enim ep̄s p̄ns n̄ eſt· nec gloria in excelſis dicitur· nec
alie ſolennitates ſeruantur vt dicunt· quamuis
et tunc· nec flectamus genua· nec oro ſup po-
pulum dicatur· Epl'a vero· Conuenientibꝰ ⁊ c̄
que eſt prima chor· xi· eſt de modo ſumendi ce-
nam domini· Reſponſorium eſt de crucis ſiue
xpriſti per crucem exaltacione· Xpriſtꝰ factus
eſt obediens· et eſt ſexti thoni· ꝓpter obediēcie
perfectionem· quoniam ſenarius numerus per
fectus eſt Euangelium eſt· ante diem· ioh· xiij
c· vbi ſequitur· Cū dilexiſſꝫ ſuos ih̄s in finē di
lexit eos· et eſt de dilectione et humilitate· q̄a
illud ſacramētum eſt dilectōnis et humilitatis·

Agitur etiam ibi de locione pedum · quia dñs
precinxit ſe lintheo · id eſt humanitate puriſſi=
ma immittens aquã i peluim · id eſt graciam in
in corde et lauit pedes · id eſt affectus · venit aũt
ad ſymonem petrum qui recuſauit ex humilita
te tantum · tercia tamen vice obediuit · et opor
tuit eum obedire · vt haberet partem cum eo ·
vnde vocatur ſimon petrus ꝓpter obedientiaꝫ
Tres ergo ſunt cauſe quare dominus voluit
lauare pedes diſcipulorum · Primo ꝓpter ſig=
num dilectionis Secundo in exemplũ humilita
tis · Tercio racione miſterij · quia locio pedum
deſignat locionem effectuum · puluis enĩ adhe/
ſerat pedib9 apoſtolorum · i · elacio manis glo
rie · quando dixerant · Domine in in nomine tuo
eicimus demonia · et quando conuertebantur
plures vel triſticia quando non ↄuertebantur
hoĩes ad voluntatem ſuam et ideo oportuit la
uari huiuſmodi affectiones · jn illo die vt ſic eſ=
ſent mundi toti · naꝫ prima die ieiunij dixit dñs
Tu autem cum ieiunas faciem tuam id eſt aĩaꝫ
vel racionem tuam · laua id eſt a peccato mor=
tali munda · Cum igitur a principio lauamus
nos a peccato mortali · a puluere id eſt a venia
libus debemus abſtergi · hoc autem fit vt dig
ne poſſumus accipere corpus xp̃i · quod fit per
acta perfecte penitencia · et ideo penitencium
abſolucões fiũt in hac die vt p̃miſſuꝫ eſt · Pedũ
quoqꝫ locio ſignificat locionem marie · quando
lauit lacrimis pedes domini · ideo cantaẽ anẽ ·
iſta · Mulier que erat in ciuitate peccatrix · Rur
ſus locio pedum ſignum eſt remiſſionis pecca=
toꝝ · In baptiſmo nanqꝫ vnuſquiſqꝫ tot9 ablui
tur · Sed cum in rebus humanis poſtea viuitur
vtiqꝫ terra calcaẽ · Ipi enĩ humani affectus ſi
ne quibus in hac vita mortali non viuitur · q̃ ſi
pedes ſunt · qui g͛ non indiget niſi vt pedes la
uet · oñdit omnia peccata ſibi eſſe dimiſſa · ſine
quibus hec vita ñ ducitur · pedes ergo q̇ ſunt
vltima pars corporis lauantur · ad notandũ ꝙ
iudei aqua baptiſmatis in vltimo tempore mũ
dabuntur · vnde et reliquie iſrahel ſaluabuntur
Quare autẽ hꝫ fiat locio iſta die iſta ſupra dictũ
eſt · Et eſt notandũ ꝙ ex omnibus mandatis dei
iſtud ſolum dr antiphonomatice mandatum · qm̃
maiori exhibicione officij hoc obſeruari prece
pit · cum diſcipulis ſuis pedes lauit · dicens Si
ego laui vobis pedes dominus et magiſter · et
vos inuicem debetis lauare · et eẽ cuꝫ interdc̃o
ait petro · Si non lauero tibi pedes · ⁊c̃ · Mãda
tum eciam illud de quo dc̃m eſt in proprio ſab=
bato quod fit a prelatis · repreſentat illud qd
xp̃s fecit · Et attende quia ad anẽ · que dicunẽ
dum fit mandatum · non dr niſi vnus verſus de
vno pſalmo · quia alij verſus eiuſdem pſalmi ·
non ita conueniunt cum antiphonis vel cũ his
que in ipſo mandato fiunt · jn offertorio oſten
duntur premiſſa duo ſimul videlicet ꝙ debem9
a mortalibus et venialibus abſtergi · dicendo
dextera domini fecit virtutem · abluendo a mor

talibus · dextera domini exaltauit me · abluẽdo
a venialibus · In poſtcõione · Dominus iheſus
poſtꝙ̃ cenauit · ioh̃ · xiij · c · oſtenditur humilitas
et eſt ſecundi toni ꝓpter ſecundam locionem a
venialibus · Breuiter autem notandum eſt · ꝙ
huius miſſe officium noſtre redempcionis con=
tinet ſummam et miſterium · Nam in euangelio
legitur de pedum locione · In epl̃a de corpore
xpriſti et ſanguine · In introitu de cruce · In gra
duali de morte · In offerenda de reſurrectione
Nam hec omnia ſm̃ miſticum ſenſum ex euan=
gelio · quod eſt caput officij pendent · Xp̃s qui
dem cum diſcipulis cenans ſurrexit a cena veſti
menta depoſuit lintheo ſe precinxit · aquaꝫ in
peluim miſit · et inter cenandum pedes eorum
lauit et ip̃os lauare docuit et poſt locionẽ ite=
rum recubuit · Nempe xp̃m a cena ſurgere · eſt
a cubitu patris venire · veſtimenta deponẽ · ſe
exinanire · lintheum precingere · formam ſerui
accipere · aquam in peluim mittere · ſanguinem
ſuũ effundere · pedes lauare · peccata remittẽ ·
lintheo extergere · paſſionis fide mundare ve=
ſtimenta reſumere eſt a mortuis reſurgere · et
veſtem glorioſe carnis induere · Recumbere ẽ
aſcendere et in dextra dei ſedere Ad hec perti
nent officia diſcipulos docere · eſt eis ſpiritum
ſanctum mittere · Veruntamen qꝛ nondum per
fecte credebant · ideo non dicıẽ credo · Ecce bre
uiter ſũmam redempcionis humane que fuit oĩ
bus ſufficiens · ſꝫ non efficiens · Vnde agitur in
oracione · Deus a quo · et iudas de duobus ge=
neribus penitencium vno proficiencium vt la=
tronis confitentis qui audire meruit · hodie me
cum eris in paradiſo · et alio non proficiencium
vt latronis ↄtemnentis · et iude proditoris qui
laqueo ſe ſuſpendit · jnno · papa ſtatuit hac die
corpus xp̃i ſub ſpecie panis reſeruari vt infir/
mi et religioſi · quibus eſt neceſſitas ↄicandi ha
beant ipſum et propter officium adimplendũ
Nam in duobus diebus ſequentibus non confi
citur corpus xp̃i · Sanguis vero non ſeruatur
ſub ſpecie vini propter multa · Primo · quia
vinum quod liquidum eſt de facili poſſet ex ne
gligencia ſpergi · Secundo quia per calicem q̇
hac die ſumitur finis veteris legis intelligiẽ ·
Vnde ſecundum lucam per calicem intelligi
tur ꝙ diſcipulis et non alijs eadem die datũ do
minus diſcipulos deſignauit · Tercio qꝛ corp9
quod ſeruatur non eſt ſine ſanguine · Quarto ·
quia per hoc ꝙ ſanguis non ſeruatur oſtendi=
tur ꝙ vetus ſacrificium dꝫ ceſſare · panis nanqꝫ
nouum · vinum vero vetus deſignat teſtamen=
tum · Ad quod oſtendend dominus cuꝫ bibiſſet
inquit · Conſumatum eſt · ergo calix ſumitur et
panis ſeruatur · eo ꝙ lex finem · et euangelium
habet inicium · Quarto quia xp̃us dixit in cena
domini · Amen dico vobis · non bibam ammodo
de hoc genimine vitis · donec bibam illd in re ·
p · m · Non auteꝫ dixit de corpore ſeu de eſu · imo
inuenitur ꝙ poſtea comedit partem piſcis aſſi ·

et fauum mellis· Sed non inuenitur q poſtea biberit· Sed nunquid vinum quod in die paraſceues cum dominico corpore ſeruato ſumitur in altari conſecratur et ſanguis xp̄i efficitur· per immiſſionem ipſius corporis in calicem a p eius tactum Super hoc dicunt quidam q per dominicam oracionem que tunc dicitur· fit conſecracio ſiue commutacio vini in ſanguinē· Nā greg· aſſignans cauſam quare dominica oracio in die illa a ſacerdote dicatur dic̄ q in primitiua eccleſia apoſtoli ſola dominica oracione vtebantur in oſecracione· Nos tamen hoc non diſcimus· quia ſi hoc iam eſſet· n̄ eſſet neceſſe corpus domini ad diem illam ſeruari· Preterea ex his que in canone dominicam oracionem precedunt ſatis patet q ad prolacoꝫ ipſius oracōis tranſſubſtanciacio non fit et nullo tempore miſſa fuit celebrata ſine verbis illis · hoc eſt corpus meum· et c̄· que ſola in principio naſcentis eccleſie proferebantur ad oficiendum ab ap̄lis qui poſtmodum dominicam oracionem ſuperaddiderunt· prout dictum eſt in prohemio h9 partis· Dicimus ergo illud ex hoc non oſecrari ſʒ ſanctificari· differt autem inter hec· Naʒ conſecrare eſt oſecracione tranſſubſtanciare· Sanctificare eſt ex contactu ſeu admixtione ſacre rei reuerendum et ſanctum effici· vt pʒ in aqua benedicta cui alia admiſceretur· Item ſanctificatū dicitur· quod a tactu rei ſanctificate efficitur magis reuerendum· Si enim diceretur q ſolo otactu vinum et aqua oſecrarentur magnum inconueniens ſequeretur· Naʒ ſic contingeret calicem non lauari· et milia mille panum a tactu vnius hoſtie ſine verbis poſſe conſecrari· et q ſi gutta aque benedicte in ſtagnum vel puteū fundaretur aqua illa benedicta ꝑpetuo remaneret et alia plura· Preterea ſi vinuʒ a tactu dominici corporis conſecraretur eſſet contra decretum quod prohibet hac die fieri oſecracionem· de quo dictuʒ eſt in quarta parte ſub ſeptima particula ſecrete ſuper verba· h eſt calix· Illud ꝗ̄ꝫ pretereundum non eſt· quia romanus pontifex hodie remota tabula lateranī· altaris de qua dictum eſt in prima parte ſub titulo de altaris dedicacione· et in ſecunda parte ſub ti· de dyacono· infra ip̄m altare conficit eucariſtiam et ſanguinem· et cum turibulo incenſat illd In hoc facto repreſentans quia ſummus pontifex legalis ſemel et in anno ingrediebatur in ſancta ſanctoꝝ c̄ ſanguie ſecū portans turibl̄m viuis carbonibus plenū· prout dictum eſt in ꝓhemio quarte partis· et ſub tercia parte canonis· ſic et ſc̄m apoſtolum· hebre· ix· c· xp̄us per proprium ſanguinem introiuit ſemel in ſancta eterna redempcione inuenta· Peracto miſſe officio ſtatim intercenandum id eſt duʒ ſacerdos communicat cantatur veſpertinum officium· ad oſtendendum q hoc ſacramentum· ſcʒ eucariſtie inſtitutum fuit in veſpere· quia ergo redempcio noſtra in veſpera mundi id eſt in ſexta etate ſeculi facta· eſt iō veſptina ſinaxis· i· pſalmodia ſiue ſolemnitas pſalmoꝝ nūo miſſe otinuatur a ſub vnica orōe vtrunqꝫ offm̄ terminatur ſcʒ p ite miſſa eſt· ſi ep̄s adeſt· ꝟ per bn̄dicam9 ꝓpter veſptinaʒ oclōꝫ· et qr eccie datus eſt calix· ideo eſt prima ant̄· Calicem ſalutaris accipiam· quem dedit dn̄s apoſtolis dicens· Hic ē calix noui teſtamenti in meo ſanguine Secunda ant̄· eſt· Cum his qui oder̄t pacem eraʒ pacificus· pacienciam em̄ quam hʒ ille qui paratus eſt bibere calicem dn̄i pacem cum oībus opaē In alijs tribus rogat ſe liberari· qr habita pace pectoris ſi mouetur homo ꝓpter tribulacōs et h ecia hʒ a deo· vnde petit liberari· ant̄· ad magnificat· Cenantibus a c̄· eſt de cena domini

De nudacione altarium·

QVarto loco notand eſt q ſtatim veſptino finito officio denudatur altaria vſqꝫ in ſabbatum· que poſtmoduʒ tercia die cooperiuntur Siquidem hec denudacio ſignat primo receſſum diſcipulorum domini ſeu ap̄lorum· Vnde qui iuxta me erant de longe ſteter̄t Et in euangelio · relicto eo omnes fugierunt· Altare nanqꝫ xp̄m ſeu corpus eius ſignificat Vnde terreū altare facietis michi· Altare de terra facere eſt eius incarnacionem credere vl̄ ſperare· Altaris vero veſtimenta apoſtolos· ſeu ſanctos dei ſignant· Quorum predicacione xpriſtus quaſi quibuſdam veſtimentis adornatur· et per illos magnificatum eſt nomen eius· Altare igitur veſtimentis denudatur· quia fugientibus apoſtolis xpriſtus ſolus remanſit· Tercia die cooperitur· quia poſt eius reſurrectionem diſcipuli ad eum redierunt · Secundo denudacio altaris deſignat q xp̄s fuit nudat9 in cruce· cum itaqꝫ nudum altare conſpicimus illud ꝓpheticum ad memoriam reuocamus· Ecce vidimus eum et non eſt ei ſpecies neqꝫ decor et oſideramus eum deſpectum et nouiſſimum virorum· quod accidit in paſſione· Naʒ antea ſpecioſus pre filijs hominum extitit· Fuit quid denudatus ad columnaʒ et ad crucem cum diuiſerunt ſibi milites veſtimenta ſua· Tercio altaris denudacio ſignificat xp̄m diuinitatis gl̄ia nudatum· Vnde pſ̄· deus deus meus quare dereliquiſti me· Quarto deſignat q velum templi ſciſſuʒ eſt· et liber qui ſignatus erat apt9 eſt· Vnde in ꝓuerbijs· aperta ſunt prata· et apparuerunt herbe virentes· i· exempla actionū xp̄i que ſunt ab eternitate et ducunt ad eternitatē Et bene dicit· aperta ſunt prata · apparuerunt herbe virentes· quia ea que magis occulta erant in lege· ſicut paſſio · et reſurrectio · et aſcenſio patefacta ſūt · In pleriſqꝫ locis lauanē altaria vino et aqua· et ramis fricantur· preſertim cum ramis de ſauina · lauantur ergo aq̄ et vino· ad notandum q corpus xp̄i quod eſt verum altare ſanguine et aqua in cruce aſperſum

eſt· Nam de ipſius latere exiuit ſanguis et aqua
per que genus humanum lotum eſt· Vel vino
et aqua lauantur· ad oſtendenduʒ q̄ non io̅his
ſʒ ſuo baptiſmo fuit baptizatus· ſcʒ ex aqua et
ſpū̅ſancto· et lauantur cum pſalmo penitencio
nali vel cum cantu ad paſſionem ꝑtinente pluꝰ
autem ibi eſt de vino q̄ de aqua ponendū· q̄m
aque multe populi multi· Sicut in apocalipſi
habetur· per quod ſignificatur q̄ ſanguis xp̄i
ſufficit ad redimendum plures in infinitum·
q̄m ſint redempti vel nunquam redimendi·
· Rami vero aſperſi quibus altare fricatur·
ſignificat ſpineam coronam qua xp̄s corona-
tus eſt· vel flagellam amaraꝫ dolores ⁊ ictꝰ
quos in morte ſuſtinuit· vel lauacio altaris· i·
corporis xp̄i cum aqua ſignificat lac̄mas marie·
vinum vngentuʒ· rami eius capillos· Et ſcias q̄
quedam hac feria quinta hora iam aduespera
ſcente denudant altaria et lauant· Alij vero ſo-
lum denudant ſʒ in paraſceue lauant· quod ma
gis congruit racioni· In quibuſdam eciā locis
pauimentū eccleſie etiaʒ mundatur· per quod
paupes xp̄i ſignificant̄· prout in prima parte
ſub ti· de eccleſia dictum eſt· Pauimentum ꝰ ec
cleſie mundat· qui pauperibus vel fratribus
ꝓpter deum pedes lauat· et illis cetera miſeri
cordie opa exhibet· Inde eſt q̄ parietes domꝰ
q̄uis vocabulum eccleſie habent· pro eo q̄ con
tinent ipam· n̄ tn̄ ipi ſeu homines ſunt eccia
et pauimentum eſt quaſi hominum pedes· paui
mentum ꝯ mundatur ad notand̄ q̄ a vicijs mun
dari debemus· Statutum eſt in canonibus· ne
hac quinta feria ieiunium ſoluatur· q̄ꝛ eīn dn̄s
ſurgens de cena lauit diſcipulorum pedes· et
iterum redijt ad cenam· iō quidaʒ adinſtar iſti
us volebant poſt prandium pedes alijs abluē
et iterum poſt ablucionem cenare· quod fieri n̄
debet· Hec dies in pleriſq; locis capitularium
vocatur· quia tunc capita infanciuʒ qui vngen
di ſunt lauantur· ne obſeruacione quadrageſi-
me ordidata ad vnctionem accedant· Rurſus
hac die ſymbolum competentibus tradit̄ ꝓpter
ꝯſinem dominice paſcalis ſolennitatem vt qui
iam ad dei g̃raʒ percipiendaʒ feſtinant· fidem
quaʒ ꝯfitentur agnoſcant· Hec ꝰ quinta feria
q̄tuor p̄ncipalr̄ priuilegiata eſt· Primo q̄ꝛ tūc
penitentes in eccia recipiunt̄· Scd̄o in ea nāq;
nouū teſtamentum incipit ⁊ vetus terminatū fuit
Tercio q̄ꝛ in ea fit olei ꝯſecracio· Quarto q̄ꝛ in
ea ſacramentum ſacramentorum inſtitutum eſt

De die paraſceue·

S Equitur de paraſceue· q̄ quare ſic dicat̄
in prohemio ſeptime partis dicetur· Sa
ne hac die eccleſia artiſſimum ieiunium
et ſilencium agit· nullum tn̄ officium ſolenniter
celebrat· Sed hora nona conuenit ad orand̄ cru-
cem non ad miſſe officium· quo hec dies caret
ſʒ quaſi ad funeris obſequium dicendum· et hoc
ideo· q̄ꝛ hora nona dn̄o mortuo centurio factꝰ
eſt preco fidei noſtre· et perfidis recedentibꝰ
licuit ioſeph et nycodemo diſponē de funē· et
mulieribus accedere propius· Dicitur aūt offici
um tacita et humili voce et abſq; principio· ꝓ-
ut in precedenti ti· dictum eſt· ſuper altare vni
ca dumtaxat toballia diſponitur· per quā ſyn-
don qua corpus xp̄i inuolutum fuit ſignatur·
In quibuſdam eccleſijs in hora ſexta ignis
extinguitur et in nona accenditur· quia tunc
ſol in ſexta lumen abſcondit ⁊ in nona reddidit
Incipit hoc officium a lectionibus in p̄mitiua
eccleſia omnis miſſa a lectionibus inchoabatur
Sed hoc hac die ſpecialr̄ fit pro eo q̄ꝛ paſſio
domini hodie celebrata eſt· In cuiꝰ memoriam
omnis miſſa cantatur et legunt̄ lectiones· ſine
titulis· quoniam tunc amiſimus xp̄m caput qui
nos illuminat ſicut tituli illuminant libros· le-
guntur aūt due lectiones· q̄ꝛ pro duobus po-
pulis xp̄s paſſus eſt gentili· videlʒ et hebreo
vel pro ſalute carnis et anime· vna ſumpta eſt
ex lege altera ex prophetis· quia xp̄i paſſio a
ꝓphetis fuit prenunciata et a lege et patriar-
chis prefigurata· Abraam enim carnem criſti
figuratiue imolauit· Similr̄ et abel qn̄ agnum
ſanctificauit· Vnde dominus· aſſimulatus ſum
inquit prophetis· Rurſus ideo due lectiones
dicuntur· quia ſicut in quarta feria mortē noſ-
tram duplicem manifeſtauimus· pro qua xp̄us
pati venerat ita ad memoriam in paraſceue re
ducimus· ſuam paſſionem et noſtraʒ imitacionē
Quedam autem eccleſie primo legunt lectionē
oſee· vj· c· ſcilicet in tribulacione· et ſecundo le-
ctionem· exodi· xij· c· ſcilicet dixit ad moyſen do
minus· et illi naturalem ordinem ſeruant q̄ pa
ſſio domini prenunciata eſt a lege· Secundo a
prophetis· In prima quidem eſt precomuʒ re
ſurrectionis vbi dicitur· poſt duos dies viuifi-
cabis nos· et in die tercia ſuſcitabis nos· In ſcd̄a
modus exprimitur paſſionis· vbi dr̄· Immola-
bitq; eum vniuerſa multitudo ad veſperaꝫ· Que
dam vero econuerſo faciunt et mouent̄ ex eo q̄ꝛ
paſſionem lectioni ex lege quaſi continuare vo
lunt· quia in paſſione quedam verba ponuntur
que ex illa lectione ſumpta ſunt· ſcilicet os nō
comminuentis ex eo· continuant ergo paſſiōeʒ
lectioni· quia eius eſt expoſicio· et agitur de
duobus ſpecialiter in officio hodierno ſcilicet
de paſſione xp̄i et de paſſione eccleſie· que eſt
illius imitacio· ſicut dicit petrus· xp̄s paſſus ē
pro nobis· hec ſiquidem duo in lectione exodi
commemorantur· vbi dicitur· erit autem agnꝰ
ſine macula· maſculus anniculus· iux̄ hunc ritū
tolleris et edum· Agnus eſt corpus xp̄i imma
culatum· edus eſt eccleſia que nos ſumus· paſ-
ſio xp̄i celebrata eſt in eius ymolacione noſtra
celebratur in viciorꝫ mortificacione· In lectio-
ne oſee manifeſte agitur de paſſione xpriſti et
eiꝰ effectu· vbi dicitur venite reuertamur ad do
minuʒ· quia ipſe fecit et ſaluauit nos· percuciet
et curabit nos· iuſtificabit nos· poſt duos dieſ

et in die tercia ſuſcitabit nos et viuimus in con
ſpectu eꝰ· Quod hiero· ſic exponit· pcuciet do
minus et ſaluabit nos· quia quem diligit corri=
pit et caſtigat· Juſtificabit nos pꝰ· d· d· et m·
· d· t· ſ· n· quia tercia die reſurgens a mortuis
oīne genus humanū ſuſcitauit· et cum curauit
nos viuificauerit ꝛ ſuſcitauerit in oſpectu eꝰ vi
uemus· Ibi ḡ loqtur ꝓpheta de tribus diebus
quibus dominus fuit in ſepulcro· cum dicitur·
viuificabit nos poſt d· d· et· m· t· d· ſ· nos id eſt
pꝰ duos dies ſepulture veniet nobis quaſi ym=
ber temperaneus et ſerotinus terre· et dabit
graciam incipientem et ſubſequentem Seq̄
tur tractus· Dn̄e audiui audicionem· abacuck·
vlt· c· et ꝙ dicit verſus· In medio duoꝝ aīaliū
ognoſceris· Ad lr̄am intelligitur ſcꝫ in p̄ſepe·
bouis et aſini· Vnde yſaias· Cognouit bos po
ſſeſſorem ſuum· et aſinus preſepe domini ſui vl̄
in medio duoꝝ latronum· vel in medio duoꝝ
populorum· Secunda lectio eſt de exod· et ha
betur ibi· Os non confringetis ex eo· hoc ople
tum eſt quando fregerunt duorum latronum
crura· venientes autem ad ihesum inuenerīt eū
mortuum· et non fregerunt eius crura· Allego
rice vero in eo ſunt fracta crura· id eſt virtutes
et maxime paciencia· Vnde yſa· Dedi faciē meā
ſicut petram duriſſimam· et ſcio qꝛ non ofun=
dar· per crura enim intelliguntur itinera· de q̄
bus in cantico abacuck· Incuruati ſunt colles
mundi· id eſt homines excelſi per intelligenci
am ab itineribus eternitatis eꝰ· id eſt exemplo
actionum ipſius que ducunt ad eternitatē tan
q̄ columnes immobiles· id eſt argentee· ꝓpter
eloquenciam que fundatē ſunt ſup baſes argē
teas vel aureas· id eſt rationes imobiles eter
ne ſapiencie· Secuntur tractus de paſſione
domini· quia tunc luget eccleſia valde· et ſunt
duo tractus ad intencionem maioris luctus· ſ·
pro peccatis que omittimus· et pro penis q̄s
patimur· et pro incolatu qui prolongatꝰ· nec
cantatur graduale cum tractu· ſꝫ ſoluꝫ tractus
prout dictum eſt in quarta feria et in quarta p
te· ſub ti· de tractu· Duo ergo dicuntur· primꝰ
ſcꝫ· Dn̄e audiui· eſt in quibuſdam eccleſijs qua
tuor verſuum· alter plurium· Tractus quatu/
or verſuum· ſignificat ꝙ per criſti paſſionem
redimitur homo qui ex quatuor elementis con
ſtat Vnde xpriſtus nec in celo nec in terra cru
cifixus eſt· ſꝫ in medio id eſt in aere· Fecit enim
pacem inter celeſtia et terreſtria· quoniā erat
inimicicia inter hominem et hominem· Sꝫ ma=
ior inter angelum et hominem· maxima inter
deum et hominem· Ipſe enim xp̄s omnia pacifi
cauit in cruce· quoniam fecit vtraqꝫ· vnū cū ſit
lapis angularis Adhuc per quatuor verſꝰ tra
ctus· ſignificantur quatuor partes crucis Se
cundus vero tractus· ſcilicet Eripe me· ꝓlixior
repreſentat magnum bellum dauid cum golia·
et xp̄us noſter dauid hodie magnum golyam
id eſt dyabolum debellauit· Rurſus iō tractus
eſt longus· quia hoc quod nobis ꝓmiſſum eſt
in lectione oſee· vbi dicitur poſt duos dies ſu/
ſcitabit nos· debemus retinere et in ſpe· jteꝫ in
ſecūdo tractu ponitur· Obumbraſti caput meū
in die belli· quia non tantum in alio tempore ſꝫ
eciaꝫ in die paſſionis diuinitas a paſſione per=
manſit immunis· ymo in paſſione xp̄s homo ita
ꝓtectus eſt gr̄a diuinitatis· vt hoſtes ſuparet q̄
ſuperari videbatur· Quedam autem ecc̄ie can=
tant ſecundū tractuꝫ· Qui habitat in adiuto=
rio altiſſimi quia xp̄us a diabolo primū latenē
tunc paratus fuit velud a dracone latitantem
in petra poſtea in paſſione tanq̄ a leone fortꝛ
acriter vexatus eſt· quod notatur p illū verſū
Super aſpidem et baſiliſcum· Sequitꝰ euan=
geliū ſiue paſſio· Egreſſus ē· iohis· xviij· c· qđ
dicitur hac die· quia ipē interfuit crucifixioni
et iuxta crucem ſtetit ſecurus alijs fugientibꝰ
quia notus erat pontifici· qꝛ igitur hac die pa
ſſio domini oculis noſtris repreſentatꝰ· merito
eꝰ teſtimonium legitur qui vidit et teſtimoniū
perhibuit· et ſcimus quia teſtimonium eiꝰ ve=
rum eſt· preterea ipē poſterius ſcripſit euan=
gelium· quare merito poſterius legitꝰ· et qꝛ ibi
manifeſtius ſunt ſacramēta· vnde ibi dicitꝰ· Os
non comminuetis ex eo Item illud· vnus mi=
litum latus eius aperuit et otinuo exiuit ſang/
uis ꝛ aqua· legitur autem hac die paſſio ſuper
nudum pulpitum· Primo ad memorandū ꝙ ſu
per nudum crucis patibulum nudus fuit poſi=
tus ipē xp̄s Secundo ad repn̄tandum ꝙ iohan
nes ſm quem paſſio legitur relicto ſyndone nu
dus profugit a iudeis· Tercio ad repn̄tandum
ꝙ ſicut xpriſto in cruce pendente ipſius ſecre=
ta non tam cordis q̄ corporis nuda omnibus
aſtantibus apparuerunt· Jta et velo templi per
medium ſciſſo· omnia templi intima nuda remā
ſerunt· Legitur etiam nudis pedibus· vt cum
afflicto pro nobis nos affligi debere monſtre
mus· In quibuſdam vero eccleſijs ſyndō ſeu
terſoria vel veſtes altari nudato ſupponuntur·
uſqꝫ dum paſſio legatur· Cum vero peruenitur
ad locum illum· Diuiſerunt veſtimenta mea tūc
duo ſubdiaconi ſyndonem illam vel terſoria tol
lunt repreſentantes hyſtoriam· quia quatuor
milites xpriſtum crucifigentes veſtem ſibi ſu/
ſtulerunt· et ſubdyaconi quaſi furtiue pannos
ſubtrahunt· ad notandum ꝙ iohannes· qui cū
domino vſqꝫ ad crucem perſeuerauit· poſtea
more furis ſe ocultauit et nudus effugit· In
quibuſdam locis vna veſte ſublata· altera ſup
altari remanet ad ſignificandum ꝙ veſtis dn̄i
inconſutilis non fuit ſciſſa vel partita· ſꝫ ſorte
ſuper eam miſſa contigit integra vni militi· ad
ſignificandum ꝙ eccleſie vnitas nunq̄ potuit
a ſciſmaticis vel hereticis ſcindi· quia non eſt
ſapiencia contra dominum· Qđ vero dicitur
in paſſione exiuit in euꝫ· qui dicitur caluarie lo
cus Nota ꝙ ſicut legitur in hyſtorijs· calua=
ries eſt proprie os capitis humani nuduꝫ· jnde

dictus eſt locus ille mons caluarie ſiue caluariū
vbi rei decolabantur ⁊ vbi multa capitum oſſa
erant diſpſa· Quia vero xp̄us in cruce pendens
prolixe orauit· decantans em̄ xp̄s pſalmos ſcʒ
Deus deus meus reſpice in me· vſqʒ ad illum·
In manus tuas domine· Illo dicto emiſit ſpiri
tum· ideo et nos poſtq̄m recitata eſt paſſio ei9
oraciones dicimus· ad notandum ꝙ quando ab
inimicis proſequimur ſemper ad oracionez eſt
recurrenduʒ· iſte tamen eſt inſolitus mos oran
di· Nam in aliis diebus ante euangelium oraci
ones dicuntur· et in earum principijs dicitur·
Dominus vobiſcū· qui eſt proprie vox et ſacer-
dotis offm̄ q̄d n̄ fit in iſtis· quia ſacerdos et do
minus noſter occiditur· Orauit autem xpriſt9
pro tribus· Primo pro ſe dicens· Pater clarifi
ca filium tuum· Secundo pro ſuis dicens· Pat̄
quos dediſti mihi pro eis rogo· Tercio pro il
lis qui in eum credituri erant dicens· Pater n̄
tm̄ pro illis rogo· ſʒ pro illis qui credituri ſūt
in me· Et ex hoc videtur ꝙ non debemus roga
re pro eis quos ſcimus non eſſe ſaluandos vt ꝓ
illis qui in inferno remanſerunt· nec pro iuda·
qui deſperauit· Sed oramus pro nobis ⁊ omni
gradu eccleſie· et pro neophitis· et pro genti
libus· pro iudeis· pro hereticis ⁊ ſciſmaticis vt
xp̄s graciam ſuam eis infundat· et ad fideʒ cō
uertat· xp̄s em̄ orauit pro inimicis et amicis·
Ideo eccleſia ſtatim ſimiliter orat pro omnibus
Sane eccleſia pro his orans flectit genua ora
tionibus· vt per habitum corporis deuocionē
et mentis humilitatem oſtendat· inſinuans et̄
ꝙ in nomine Jheſu omne genu flectendum eſt·
quoniam omnes naciones ſibi genua curuant·
niſi quando pro iudeis oratur· quia enim ipſi
illuſerunt domino flexis genubus dicentes· ꝓ-
phetiſa nobis xp̄e quis eſt iſte qui te percuſſit
et ideo in deteſtacionem illuſionis huius eccia
pro eis orans genua non flectit vt vitet opera
ſimulata· preterea quia eorum cecitas nulla po
terit oracione depelli donec plenitudo gentiū
ſubintrauerit· ideo non eſt pro ipſis vehemen-
ter orandum· nec genua flectenda· Eſt tamē vt
cunqʒ orandum· quia futurum eſt vt qui eſt ex
altatus in cruce omnia trahat ad ſe· Sed et in
oracionibus pro iudeis et paganis non reſpō
detur amen· vt quidam dixerunt· et h̄ ideo· q2
cum illi ſint extra collegium· ſiue corpus eccie
fidelium populus non oſtendit affectum ſuum
ad eos· Juxta illud ap̄li ad corinth̄· quid mihi
de his qui foris ſūt iudicare· per amen aūt affec
tus exprimitur· Preterea licet pro illis oret̄·
vt eorum duricia conuertatur· quia tamen hoc
impleri non poterit vſqʒ circa finem ſeculi apo
ſtolo teſtante qui dicit· Donec plenitudo gen
tium introierit et omnis iſrahel ſaluus fiat· iō
ad oraciones pro illis non reſpondet̄ amen·
Veruntamen recte intuenti n̄l intereſt q̄ ad h̄
inter illas et alias oraciones· ymo ita r̄ndetur
ad illas amen· ſicut ⁊ ad alias oraciones ꝓ alijs

ſtantibus quod hic oſ̄ditur pro quolibet ſtatu
bis profertur oremus· ſʒ quod ſub primo ore-
mus ante flectamus genua dicitur· non eſt ora
cio ſed adoracio· vt orem9 ſiue prefacio ſeu mo
nicio exprimens quid ſiue pro quo ſit in ſequen
ti oracione orandum· vnde ſub thono prefacio
nis non oracionis dicitur· ideoqʒ pro nullo ſta
tu poſt prefacionem reſpondetur amen· Sicut
nunquam fit poſt aliquam prefacionem· licet
etiam ibi ponatur per xpriſtum dominuʒ nr̄m
ſicut patet in quotidiana miſſe prefacione· Vbi
autem ſecundo oremus dicitur· oracio eſt· et re
ſponderi debet amen· pro iudeis et paganis·
ſicut et pro alijs· Conſequenter ſacerdos poſt
oraciones crucem velatam baiulat ad dextrum
cornu altaris· ibiqʒ crucem ſuper humeros te-
nens in perſonam xp̄i iudeis improperat bene-
ficia domini· d· popule meus quid feci tibi·
In quibuſdam tamen eccleſijs duo preſbiteri
baiulant illam· ad notandum ꝙ in xp̄i perſona
due fuerunt nature· diuinitas videlʒ et huma-
nitas· quod dicitur· popule meus quid feci ti-
bi· aut in quo contriſtaui te· reſponde mihi· q2
eduxi te de terra egipti· ⁊c̄· ad diuinitatem re-
fertur· quod vero ſequitur· paraſti ſaluatori
tuo crucem· ad humanitateʒ· et ſic d̄ alijs ſeq̄n
tibus verbis Cantat autem ſacerdos quaſi he
braice in perſona ſaluatoris· Acoliti cantant
grece· Agios otheos· quaſi in pſona grecoꝝ
chorus reſpondet· ſanctus ſanctus in perſona
latinorum· Sicqʒ tribus linguis laudat̄ deus·
ſcʒ hebraica· que propter legem omnium ling
uarum eſt mater· greca que doctrix eſt· et lati-
na que imperatrix eſt propter romani domini-
um imperij et papatus· q2 em̄ hebraica nunc
ſilet a laude dei ponimus pro illa popule me9
quod q2 cantatur in perſona domini loq̄ntis
hebreis· ideo intelligitur dictum hebraice· Et
nota ꝙ contra tres illuſores xp̄i· tres premit-
tuntur adoraciones· vt infra dicetur· Tres ve
ro ant̄· ſcʒ Popule meus· Quia eduxi· et Quid
vltra· ⁊c̄· parꝫ aut nihil ſenſibus differentes·
verbis et modulacione ꝯſimiles triplicem titu-
li ſcripturam ſignificāt· qui ſcriptus fuerit tri
bus linguis· ſcilicet hebraice· grece et latine·
Iheſus nazarenus rex iudeoꝝ· vtrum prinici-
pium libri ſcriptum fuerit tribus linguis igno
ratur Sed de hac clauſula rex iudeorum· cō
ſtat· quod q2 negauerunt iudei dicentes Noli
ſcribere rex iudeorum· ſed quia ipſe dixit· rex
ſum iudeorum· Ideo illud in iſtis antiphonis
aſtruitur ab effectu· Sed quia tanquaʒ rex eo
rum duxit eos per deſertū· et introduxit in ter
ram bonam· Item ꝙ in titulo ſcriptum fuit ie-
ſus· in ſingulis antiphonis concluditur ſalua-
tor· ꝙ ibi nazarenus ad ſingulas reſpondetur·
agyos· ſanctus· Et quia titulus tribus linguiſ
ſcriptus fuit· ideo duabus linguis reſpōdetur
ſcilicet greca et latina· que xp̄m adorant· He-
braica vero contradicit et adhuc blaſphemat

fides

predictas· Et nota q̃ ant̃· popule meus· eſt mi
chee· vj· c· principium ant̃· q2 eduxi te· nũi· xiiij
c· et medium ſcʒ manna· ⁊c̃· eſt yſa· xvj· c· et io/
ſue· vj· c· vbi etiam eſt finis ipſius ſcʒ introdux
it· Notanduʒ q̃ iudei tres accuſaciones contra
xpriſtum poſuerunt· ſcilicet q̃ tributum nega
ſſet q̃ ſe regem feciſſet· et q̃ ſe filium dei dixiſ=
ſet· Contra quas tres in eius perſonaʒ excuſaci
ones dicuntur ſcilicet popule meus· vbi xp̃us
eis exprobrat tria beneficia ſua· ſcʒ liberaci o/
nem de egipto· regnum in deſerto· et in trodu
ctionem in terram optimam· q· d· Tu accuſas
me de negacione tributi· pocius deberes gr̃as
agere· quia te liberaui a tributo· ſiue a ſeruitu
te egipti· tu accuſas me quia regem me dixi po
cius deberes gracias agere q2 rexi in deſerto
et regulariter paui· Item accuſas me· quia fi=
lium dei me dixi· pocius deberes gracias agẽ·
quia terram lacte et melle manantem contuli ti
bi· Deinde crux denudatur in ſignum q̃ pue=
ri iudei ſaluatorem denudauerunt· ⁊ fit denuda
cio inter tres vices· ad notandũ q̃ illi ter xp̃o
in paſſione illuſerunt· Primo quando in atrio
principis velata facie eius colaphis eum cede
bant· Ad quod deſignandum in principio reue
lacionis ipſius crucis non oſtenditur facies cru
cifixi· Secundo ante pretoriuʒ· quando eo tra
dito ad crucifigendum milites plectentes coro
nã ſpineã illudebãt ei flexis genub9 adorãdo
eum dicentes· Aue rex iudeoꝝ· ad quod repre
ſentandum in ſecunda reuelacione diſcoperitũ
caput et facies crucifixi Et ſcias q̃ corona fuit
de iuncis marinis ſicut eam vidimus ĩ theſauris
regis francorum· quoꝝ acies ñ minus ſpinis
dure ſunt et acute· Tercio qñ ei in cruce pen=
dente tranſeuntes dicebant· vah q̃ deſtruis tẽ
plum dei· Et quia quando hec illuſio fiebat cri
ſtus totus nudatus in cruce pendebat· ideo in
tercia reuelacione totus nudus oſtendit̃ cruci=
fixus· Et eciam ad ſignificandum q̃ omnia que
in lege et ꝓphetis obſcura fuerant· in paſſione
aperta ⁊ manifeſta ſunt· Reuelatur ẽ crux p9
oraciones· ad notand̃ q̃ oracio a xpriſti paſſio=
ne quam in cruce ſuſtinuit habet effectum et
exemplar Ipſe enim in cruce pendens ꝓ amicis
et inimicis orauit· Sane a dextra parte crux in
cipit reuelari· q2 xp̃s crucifixus vera fide ado=
ratus extitit ab apoſtolis et diſcipulis iudeis
qui tunc in dextra orant· ⁊ qñ hec fides p il=
los deuote publicata· et in medio genciũ pro=
ducta eſt· ideo ob hoc ſignificandum añ mediũ
altaris per ſacerdotem deducitur Rurſus q2
xpriſtus nunc ſuper eccleſiam quieſcit· et vſq3
in finem ſeculi quieſcit· ideo ad hoc ſignifican
dum· ſubſequenter crux ſuper altare ponitur
per quod hec eccia gentium deſignatur· deiq3
quia in fine ſeculi fides in cordibus gentium
refrigeſcet et teſte yſa· a reliquijs iſrahel q̃ ſal
ue fient ſuſcipietur· et oĩs iudeis et gentilibus
habebitur· merito ad hoc ſignificanduʒ in fine

miſſe crux de altari deponitur et in ſuo loco col
locatur· Crux quoq3 reuelata· et eciam vexilla
eccleſie in quibuſdam locis diriguntur in altũ
ad xpriſti victoriam deſignandam Ad hõ crucem
baiulantes antiphonas canentes· crucem illo
deferunt· vt. grece et latine reſpondeatur· et
deuote adoretur· quia dominus crucifix9 tranſ
iuit a perfidia iudeoꝝ ad ꝯfeſſionem et deuo=
tionem gencium· et ſignificant apoſtolos et ca
nentes· id eſt totis viribus crucis obprobrium
confitentes et predicantes· Item crucem baiu=
lando nunc eunt· nunc vt feſſi ſubſiſtũt· q2 ⁊ illi
perſecutionum pondere feſſi aliq̃ntuluʒ quie/
uerunt· Subſequenter ipſa crux denudata ſalu=
tatur et adoratur· quia eum cui iudei pfidi illu
ſerunt xp̃iam reuerenter ſalutando· et deuote
oſculando venerentur· et dum adoratur· canit̃
in quibuſdam ecc̃ijs reſponſorium· Ecce quõ
moritur· yſa· lvij· c· et ant̃ Sicut moyſes· iohis
· iij· c· Et eſt ſciendum q̃ contra premiſſas tres
illuſiones· ter illum adoramus dicentes· agios
quaſi ter honorantes illum ter illuſum ꝓpter
nos· Et quia illi illudendo genua flectebant·
ideo et nos illum adorando· genua flectimus
ad terram· et ante illam proſternimus· vt q̃ il
li ſuperbe illudendo fecerunt· nos humilr̃ ⁊ ve
re faciamus· et mentis humilitatem p habitũ
corporis oſtendamus· et ſicut humiliatus eſt
patri pro nobis vſq3 ad mortem mortem autẽ
crucis· ſic et nos eius mortis imitatores humi
liari oportet· de modo proſtracõis ait aug9·
Quiſquis ſic humiliatur vt genua figat adhuc
habet vt amplius humiliet̃· Quiſquis vero ſic
humiliatur vt hereat in terra venter ei9 vltra
quod humilietur non hʒ· nudis eciaʒ pedibus
adoratur vt omnes ꝓprias affectões ſibi nudas
ac notas eſſe monſtremus· et vt cum afflicto ꝓ
nobis nos affligi oſtendamus Salutatur aũt
crux· quia per eam ſalus hominibus reformat̃·
poſtea adoratur· id eſt cum reuerencia oſculat̃
Solus enim deus adorandus eſt· cetã vt crux
cauſa illius veneranda ſunt· Ceteruʒ expoſicio
illorum verborum agios· et c̃· ibidem ſequitur
Nam agios grece dicitur ſanctus latine· ab a
quod eſt ſine· et ge quod eſt terra· quaſi celeſ=
tis ſine terra· In canone tamen iſidori habet̃·
q̃ agios grece dicitur vas latine· otheos vo
grece dicitur deus latine· yſchiros grece for=
tis latine· athanatos grece imortalis latine ab
a qd̃ eſt ſine et thanatos qd̃ eſt mortale· eley
ſon id eſt miſerere· ymas· i· nobis De profun
do crucis miſterio dictum eſt in prohemio q̃n=
te partis· et hic aliqua perſtringamus· Fuerũt
autem in dominica cruce ligna quatuor videlʒ
ſtipes ſiue lignum erectum· lignum tranſuerſũ
truncus ſuppoſitus· et titulus ſupra ſcriptus·
Fuerunt et claui quator· quibus et manuſq3 pe
des confixi ſunt· Fuit et lancea qua latus aper
tum eſt· et corona ſpinea capiti circumpoſita·
que omnia pñt in ſpirituali cruce ſignificari·

Quatuoꝛ em̄ crucis ligna ſunt q̄tuoꝛ m̄etis vir
tutes ſcȝ fides ſpes pſeuerācia et paciēcia de
quibus ait apoſtolus vt compꝛehendatis cum
omnibus ſanctis que ſit longitudo et latitudo
ſublimitas et pfundum longitudo crucis eſt
pſeuerācia de qua dn̄s inqiut qui pſeuerauerit
vſqȝ in finem hic ſaluus erit latitudo crucis
ē paciētia de qua veritas ait In paciētia vr̄a
poſſidebitis animas veſtras pfunditas eius ē
fides de qua apoſtolus Fides eſt ſubſtācia ſperandaꝝ reꝝ argumētū non apparentiū Sub
limitas vero eſt ſpes de qua p̄s In verbo tuo
ſupſperaui Habuit ḡ crux criſti vnum lignuȝ
erectum in longitudinem alterum tranſuerſū
in latitudinem quaſi in moduȝ potencie ſeu mar
celli q̄ duo ſignificata ſunt p illa duo ligna q̄
paupercula mulier in ſarepta collegit Sti
pes vero erectus habuit truncum ſuppoſituȝ ꝛ
titulum ſupſcriptum qꝛ pſeuerācia de fide pce
dit ad ſpem quaſi ſtipes erectus De trunco ſup
poſito ad titulum ſupſcriptū quod beatus iob
intelligens ait Credo ꝙ redemptoꝛ meꝰ viuit
et in n. ꝛc̄. repoſita eſt hec ſpes mea in ſinu meo
Niſi em̄ crux habeat fundamentum fidei et titu
lum ſpei profecto ſupplicium eſt ſolummodo et
non meritū Qđ aūt paciētia ſpectet ad crucem
appar et ex eo ꝙ pacienter in aduerſis tribulaci
onibus ſuſtinet cruciatum vnde jac. Tribula
cio pacienciam opaṫ de pſeuerācia ꝗ̄ legitur
Eſto fidelis vſqȝ ad morteȝ et dabo tibi coronā
vite Eciam ꝺm apoſtoluȝ non coronaṫ niſi qui
legittime certauerit pſeuerancia igiṫ q̄ coro
nat certamen habet vt merito ſpectet ad crucē
In hijs ḡ duobꝰ lignis duos pedes ꝛ duas ma
nus quatuoꝛ clauis debet affigere criſtianus
Quatuoꝛ claui ſunt quatuoꝛ pꝛincipales virtu
tes iuſticia foꝛtitudo temperācia ꝛ pꝛudencia
Pedes ſunt mentis affectus de quibus in canti
cis Laui pedes meos quomō inquinabo illos et
dn̄s inquit apoſtolis Qui lotus eſt non indiget
niſi vt pedes lauet et eſt mūdus totꝰ Et iteꝝ
Excutite puluerem de pedibus veſtris Duo ḡ
pedes ſunt duo mentis affectus ſcilicet timoꝛ ꝛ
amoꝛ pes timoris clauo foꝛtitudinis debet con
figi ne timidus propter aduerſa ſuccumbat
Vn̄ p̄s Cōfige timoꝛe tuo c. m. a. iu. e. t. timui
dum enim in petro metus clauo foꝛtitudinis
affixus nō extitit ad vocem ancille negauit Cū
vero confixus extitit an̄ reges et p̄ſides nomē
domini p̄dicauit pes amoꝛis ſiue apetitus clauo
iuſticie debet ꝯfigi ne cupidus ad illicita deſide
ria euagetur Si em̄ apetitus non fuit cōfixus
tūc caro aduerſus ſpm̄ ꝯcupiſcit Sic itaqȝ cri
ſtianus pedes ſuos cruce debet affigere ne vel
timidus ſuccumbat vel cupidus euagetur Alij
tam̄ dicunt ꝙ criſtus tribus dumtaxat fuit cla
uis affixus ſignantibus tres cruciatus quos in
cruce ſuſtinuit videlicet paſſionē in coꝛpoꝛe paſ
ſionem in mente et paſſionem i coꝛde Ambo
enim pedes vno clauo affixi ſunt ita ꝙ dexter
fuit ſup ſiniſtrum ad ſignificandū ꝙ ſpirituales affectiones per pedem dextrum ſigṅficate ſu
pereſſe et dominari debent terrenis per ſiniſtrum
ſignificatis Lancea vero qua latus eſt vulne
ratum caritas eſt de qua ſponſa in canticis vul
nerata ſine caritate Latere quidem coꝛ conti
guū eſt cuius beneficia diligimꝰ quod ideo vul
nerandum eſt ut affectus exeat non ſolum ad
amicos verum eciam ad inimicos Vnde dn̄s ait
Diligite inimicos veſtros et benefacite hijs q̄
oderunt vos et calumpniantibus vos Corona
vero ſpinea eſt penitencia circumponenda capi
ti id eſt menti de qua p̄s Cōuerſus ſum in e. m.
d. con. ſpina hec corona de tribus ſpinis com
plectitur ſcilicet contricōne confeſſione et ſa
tiſfactione Pꝛima pungit coꝛ p doloꝛem pter
vanam cogitacionē Secunda pungit os per
pudoꝛem propter variam locutionem Tercia
manum per laboꝛem propter iniquam operacio
nem Manus enim opera ſunt vnde p̄s Bene
dictus dominꝰ deus meus q̄ do. m. m. ad p̄liū ꝛc̄
Et ſalomon in pūerbijs dedit ei linum et lanā
et operata eſt conſilio manuum ſuarum Sunt
igitur due manus duo opeꝝ genera videlicet
opus volūtatis et neceſſitatis Manus operis
voluntarij configi debet clauo pꝛouidencie ne
curua faciat opera tenebraꝝ dum enim in pau
lo clauo pūidencie confixa nō fuit ſaulꝰ eccleſi
am dei perſequebatur Cum vero in paulo con
fixa fuit ipſe pꝛo eccleſia paſſus eſt Manus ve
ro operis neceſſarij clauo temperancie ne lapſa
nimis ad ſupflua extendatur Neceſſaria opera
ſunt naturalia vt doꝛmire comedere et ſimilia
Et nota verſus Pes cedrus eſt truncus cipꝛeſ
ſus oliua ſupꝛemum palmaqȝ tranſuerſum ſūt
in cruce criſti lignum Oſculata et adoꝛata cru
ce duo preſbiteri deferunt ad altare coꝛpus do
mini qđ pꝛidie fuerat conſecratum et recondi
tum Sacerdos vero induta caſula illud ſuper
coꝛpoꝛale diſponit iuxta latus calicis in q̄ ſit vi
num et aqua mixtū non ſanctificatum quaſi ipo
facto dicatur hoc eſt illud coꝛpus de quo ſang
uis et aqua fluxerunt Vtrum autē ex contactu
hoſtie vinum conſecretur dictum eſt in tytulo
precedenti quo facto incipit moꝝ Oremꝰ pre
ceptis ſalutaribꝰ perficiens dominicam oꝛacio
nem Et illam libera nos queſumꝰ in quo repre
ſentatur antiqua apoſtoloꝛum celebrandi miſ
ſam conſuetudo Pꝛius enim lectione premiſſa
dicebantur ſolummodo verba illa hoc eſt coꝛ
pus ꝛc̄ hic eſt ſanguis meus Sed ipſi poſtmo
dum dominicam oꝛacionem addiderunt et ita il
lo modo hac die celebꝛatur de quo dictum eſt
in pꝛincipio quarte partis Ex quibus colligē
ꝙ ſola dominica oꝛacio non ſufficit ad eukariſti
am conſecrandam Siquidem ſacerdos alio tem
poꝛe dicens per omnia ſecula ſeculoꝛum eleuat
calicem cum coꝛpoꝛe domini et poſtea dicens p̄
ceptis ꝛ cetera calicem depoſitum iterum coope
rit in quo illud nobis ſignificatur ꝙ de cruce

depoſitum corpus domini ſepelitur. Duo autem
preſbiteri qui hodie corpus ad altare deferunt
repreſentant Joſeph et Nicodemum. qui cor-
pus domini tulerunt ad ſepulchrum. Tres pre-
miſſi canonis articuli. ſcilicet preceptis. pater
noſter. et libera nos queſumus. ſuper depoſitu͞z
calicem pferunt̄. q2 tribus diebus ſepult9 do-
minus occultatur. Et oracio ipſa. libera nos al-
ta voce ſicut et dominica oracio profertur. pro
vt dictum eſt in quarta parte ſub ti. de ſilencio
poſt oracionem dominicam. Nec eſt pretereun-
dum q hac die quando particula hoſtie in calis-
ce͞z mittitur. Non dicuntur verba illa. Fiat com
mixtio. quia ibi de ſanguine mēcio fit. ſed in ca
lice ſanguis non eſt. nec hodie conſecrat et fra
cta hoſtia non dicitur. pax domini. eo q oſcula
circumſtancium non ſecūtur. Oracio q̄ȝ illa. Do
mine iheſu criſte fili dei ec̄. Et illa corpus tuu͞z
domine. Omittuntur eciam illi verſus. Quid re
tribuā ec̄. illa q̄ȝ. Placeat tibi. omittitur q2 ibi
continetur. Preſta vt hoc ſacrificiu͞z quod ocu
lis tue et cetera. hac eciam die ſacrificium non
offertur ſacramentaliter. ſed ſumitur altera
die oblatum. Agnus dei non dicitur. quia nō
videtur eſſe inuocandus qui cernitur in agone
deficere et cum ſilencio ſacerdos cōmunicat.
Vnde poſtcommunio non cantatur. quia nobis
ſumentibus ſanguis ille quem ſumimus de ore
noſtro p nobis ad dominum clamat. Nos enim
ſumus terra illa que aperuit os ſuum et bibit ſā
guinem abel id eſt criſti quem effudit cayn. id
eſt iudaicus populus. Vnde factus eſt vagus.
et profugus ſuper terram. Iuxta illud. Diſper
de illos in veritate tua. et factus eſt maledictuſ
illa maledictione. ſanguis eius ſuper nos et ſup
filios noſtros. Et rurſus poſtcommunio que iu
bilu͞z et leticiā deſignat non dicitur quia eccle
ſia hac die plorat. Sed queritur quare criſtus
voluit pati ſexta feria. Reſpondeo vt dies qua
crucifix9 eſt coaptaretur ſexte ferie prime cre
acionis et ſexte etati huius mundi. Siquide͞z
in ſexta feria primus homo ſcilicet adam creat9
eſt ad ymaginem dei. et ex latere eius dormien-
tis ſumpta coſta femina fabricata. et in ſexta e
tate filius dei vt hominem ad ymagine͞z dei cre
atum redimeret. in carne apparuit qui in ſexta
feria dormiens in cruce ſanguinem et aquam d
latere ſuo vnde ſanctam eccleſiam conſecraret
emiſit. ideo ergo in ſexta feria pati voluit. quia
cum tali die adam peccauerit illa eciam die ho-
minem redimere voluit. de hoc dictum eſt ē ſub
ti. de natali. Et nō q xp̄s opletis t̄gita duob9
annis et menſibus tribus. vel ſcd̄m criſo. trigin
ta tribus et dimidio. crucifixus eſt eadem die q̄
conceptus eſt a virgine ſcilicet in ſexta feria.
que fuit octaua kalendas aprilis. de quo dicet̄
in ſeptima parte ſub feſto annunciacionis.
¶ Queritur eciam cum de morte ſanctorum
cū gaudio feſta in eccleſia celebrentur. quia
precioſa eſt in conſpectu domini mors ſanctorum
eius. Quare eccleſia hodie de morte domini cum
gaudio ſimiliter non ſolemnizat videtur eñ q
multomagis deberet letari et feſtum de illa ce-
lebrare. cu͞z mors ipſius ſit pcioſiſſima. et morſ
mortis et eſt noſtra redemptō. et quia apoſto-
lus gloriandum ait. in cruce domini noſtri iheſu
criſti. Reſpondeo. ipſe p peccatis noſtris mor-
tuus eſt. ſicut dicit dominus per yſaiam. pter
ſcelus populi mei percuſſi eum. et ideo debet ho
mo erubeſcere. non gaudere cum et ſol ſenſibiliſ
erubeſcens radios ſuos retrouertitur. quia ob-
ſcuratus eſt. et petre ſciſſe ſunt. Merito ergo
omnis homo in hac die triſticia͞z pretendit ne
eſſe durior lapidibus videatur. Preterea ipſe
domin9 triſtis fuit. Vnde triſtis eſt anima mea
vſq͞z ad mortem. et eciam beata virgo. Vnde et
tuam ipſius animam pertranſibit gladius. et
apoſtoli. Merito igitur in hac die eccleſia in ar
tiſſimo eſt ieiunio et ſilencio et triſticia compaſ
ſionis. de hoc dictu͞z eſt ſub feſto circumciſioniſ

Rurſum hunc diem celebramus cum merore
triſticia et abſtinencia. paſſiones vero ſancto-
ru͞z cū gaudio. q2 ſancti poſt martiriū ſtati͞z ce
los aſcenderūt. xp̄us vero ad infernum deſcen-
dit. ſ͞z quonia͞z tartara confregit. et inde ſancto
rū animas eduxit. et tercia die reſurrexit. ideo
tunc ſcilicet die reſurrectionis maxime letamur
hinc eſt q paſſiones patrum veteris teſtamē-
ti. quia ad inferos deſcenderunt non celebram9
preterq̄ innocencium. ex eo q in ipſis ſingulis
criſtus occiſus eſt. et machabeis. prout in ſepti
ma parte ſub eorum feſto dicetur. de hoc ecia͞z di
ctum eſt in prima parte ſub ti. de picturis.
Et eſt notandū q criſtus paſſione ſua redemit
non tantum illos qui tunc erant in lymbo infer
ni qui locus dicebatur ſinus abrahe vbi lazar9
erat. ſed eciam omnes futuros qui ſancta morte
vitam erant finituri. vnde oſee vlt̄. Ero mors
tua o mors morſus tu9 ero infer. ſed nec omnes
qui in inferno erant inde extraxit. Item que
ritur. quare eccleſia non conſecrat hac die cor-
pus domini. cum domin9 dixit. hoc facite i meā
commemoracionem. Et in gabilon. concilio dici
tur. q nulla dies excipitur. qua non pro viuen
tibus depcetur. Preterea cum criſtus ymmola
tus hac die et ſabbato quieuit in ſepulchro et
diſcipuli totam noctem ſequentem vſq͞z in dilu
culo in triſticia tranſegerint. Racionabile vide
retur. vt hac die corpus domini conficeretur.
et inde vſq͞z in primam ſabbati iugi ſilencio cō
ſopiti a ſacri altaris miſterio vocaretur. Reſpō
deo ad hoc mltiplex racio reddi poteſt. Prima
eſt dn̄s noſter pridie quam pateretur accipiēs
calicem et panē benedixit deditq͞z diſcipulis di
cens. Hoc eſt corpus meum. Hic eſt calix meus
et tunc ymmolatus eſt in manibus ſuis. de qua
ymmolacione ſubiūxit. Hoc facite in meam com
memoracione͞z. Illa igitur die ſcilicet feria q̄nta
non eſt omittenda cū ſit firmiter iniūcta ſexta
feria eſt dies. Secunda qua velut in monumēto

quieſcit ſabbatum· Tercia qua velut a morte re
ſurgit· reſurrexit enim ante diem triduum ergo
dominice mortis qͦ perfici nequiuit eo reſpe-
ctu ꝙ ipſe eſt a iudeis trucidatus eo tranſponitͤ
ꝙ ſuis ipſe manibus imolatur· cuius qꝫ rei illͦ
magnū eſt iudiciū· ꝙ in nocte cene luminaribꝰ
extinctis vigilias celebramus· Hic qꝫ fit ut in
quinta feria quaſi ſexta in duplum manna colli/
gatur quoniam in hac die quaſi in ſabbato nō
inuenitur· Tercia racio eſt· quia eccleſia corpꝰ
illud quod flagellis et ſpinis et cōtumelijs iſta
die reuera affectum eſt· non debet miſſarum cuꝫ
ſolennijs celebrari· quoniam veniente veritate
debet ceſſare figura· Tercio quia oblata eſt
hoſtia de manibus criſti et noſtris· Non ergo
ſacrificent amici dum trucidant inimici· ſed tam̄
quia ſemper indigemus communione et ſemper
eſt tempus communicandi· ſacerdos ipſum cor
pus recipit in hoſtia et die antecedenti reſerua
ta· Quarta racio eſt quoniam hac die velum
templi ſciſſum eſt· et cornua altaris tranſuerſa-
ta ſunt· et ita non habemus vbi corpus criſti cō
ficiatur· Quinta eſt· quia ſcilicꝫ receſſit et ſub
latus eſt verus ſacerdos· id eſt criſtus ſponſus
eccleſie· deſcendit enim ad inferos· Sextam ra-
cionem ponit Innocencius papa dicens· ꝙ ideͦ
in die paraſceue et in ſabbato ſancto ſacramē-
tum non celebratur quia cōſtat apoſtolos iſtis
duobus diebus in merore et triſticijs fuiſſe· et
ſe ꝓpter metum iudeoꝝ occultaſſe· Miſſa em̄
que in ipſo ſabbato celebratur· non ad ipſuꝫ ſab
batum ſed ad diem pertinet ſubſequentem vt in
fra dicetur Septima· quia moyſes ait· vos ta
cebitis· et alius ſcilicet criſtus pugnabit ꝓ vo
bis· torcular enim calcauit ſolus· Cum igitur
hac die non ſit corpus domini conficiendum· ad
hanc diem reſeruandū eſt· hec ſexta feria et ab
iſta omnes alie ſexte ferie priuilegiate ſunt ꝓ
ter criſti paſſionem· ſicut et a ſequenti domini-
ca omnes alie dominice propter eius reſurrecti
onem· Sunt autem huiuſmodi ſexte ferie ſex p̄-
uilegia· ſcꝫ criſti immolacio· inferni ſpoliacio·
mortis cōculcacio· humani generis redempcō
paradiſi apparicio et ſcripturarum manifeſtacō
· In paraſceue vno ſolo cibo veſcimur· quia cri-
ſtus ea die vnum ſcilicet latronem ſibi incorpo-
rauit· dicens· hodie mecuꝫ eris in paradiſo· Vñ
ipſe dixit ſingulariter ſum donec ego tranſeam

De ſabbato ſancte paſche·

Sequitur videre de ſabbato ſancte pa
ſche· Sane ſicut deus operibus crea-
cionis mundi· ſcilicet in ſeptem diebꝰ
completis in ſeptima requieuit ab om
ni opere qͦ patrarat· Sic et in ſexta etate recre
acionis opibus cōſumatis· iuxta quod dominꝰ
in cruce pendens dixit· Conſūmatum eſt· in· vij·
etate requieuit· Cum enim anima eius paſſibili-
tatem corporis exuit q̄dāmodo requieuit et p̄te-
rea i ſepulchro dormiuit· ideͦqꝫ dies iſta ſabbatū
appellatur· quod requies interpretatur· vt di/
ctum eſt in prohemio ſecunde partis· quod an-
thonomatice ſabbatum ſanctum dicitur eo ꝙ ut
premiſſuꝫ eſt ſignificat requiem criſti ab opere
recreacionis in fine ſexte etatis· vel propter re
quiem criſti· in cuius morte ſanctificati ſumus·
dicitur eciam ſanctum propter baptiſmum qͦ
fit in die iſta in qua noua eccleſie proles ſancti-
ficatur· Hec autem dies ſicut et precedens nul/
lum habet officium diuinum in quo conſtat apo
ſtolos fugiſſe et in merore fuiſſe· nam officium
quod cantatur eſt noctis diei dominice ſcilicet d̾
reſurrectione· non de ſabbato ſicut et contingit
in ſabbatis quatuor temporum· quod apparet
ex eo· quia dicitur in cerei benedictione· hec eſt
nox· et in collecta miſſe· Deus qui hanc ſacratiſ
ſimam noctem· Vnde antiquitus totum officium
d̾ nocte dicebatur· et adhuc in pleriſqꝫ locis fit
Primo ad notandum ꝙ cathecumini quorum ē
ipſum officium conſepulti cum criſto per baptiſ
mum reſurgunt cum ipſo· Secundo propter
viſitacionem mulierum ad ſepulchrum domini
mane veniencium· Tercio quia dominus de no/
cte reſurrexit ſcd̾m iher̄· gre· et ambro· et ideo tā
to lumine illuſtrata eſt ex domini reſurrectione
merito tunc vigilare et deo laudes canere debe-
mus· tradicio qꝫ iudeorum eſt· criſtum media no
cte venturum in cuius figura angelus tranſiuit
media nocte percuciendo p̄mogenita egipcioꝝ
et dñs tranſiuit protegendo populum ſuum· et
iher̄· recor· inquit tradicionem apoſtolicam per
manſiſſe in die vigiliaruꝫ paſche ante noctis me
dium· dimittere non liceat populos expectantes
criſti aduentum ut reſurgenti ſaluatori occur/
rant· et poſtquam tempus tranſierit ſecuritate
preſumpta feſtum cunctos agere diem Sed
quia quod pro deuocione fuerat inſtitutum in
minus honeſtas actiones quibus nox facultatē
prebet conuerſum eſt· inſtitutum fuit vt officiū
ipſius noctis de die celebraretur· de hoc tactuꝫ
eſt in prohemio quarte partis· et in quinta p̄te
ſub titulo de nocturnis· Auguſtinus tamen di
cit dominum in diluculo ſurrexiſſe· et ipſum per
ſexaginta horas mortuum ſiue in ſepulchro ex-
titiſſe· cui eccleſia conſentire videtur· que pro
reſurrectione matutinum eadem celebrat hora
Silet ergo eccleſia vſqꝫ in horam decimam et
tunc congregantͤ ad officium celebrandum qñ
reſurrectio appinquatͤ videlicet circa veſperaꝫ
noctis que luceſcit in prima ſabbati et quam per
totam noctem vſque ad diei claritatem continu
at et illud impleatur· Nox illuminacio mea in de
licijs meis· et nox ſicut dies illuminabitur·
Tribus autem de cauſis dicitur hec dies illumi
nata· Primo quia refulget in delicijs noſtris
propter redempcionem ſeu reſurrectionem ani
maruꝫ que licet ſit in die paraſceue· morte domi
ni recuperata· eius tamen gaudium et leticia eſt
ad hanc noctem tranſlata propter racionem po
ſitam ſub quinta feria cene domini· vbi agitur

de olei conſecracione· Secundo ꝓpter reſurre-
ctionem corporum que domino reſurgenti pri-
ma ſabbati ſperatur futura· ideoque vigilamus
et reſurgenti vigilando concinimus· Tercio ꝑ
baptiſmi ſacramentum quod hodie celebratur
quoniam ab illis cauſis ſumpſit exordium et illa-
rū nobis tribuit fructum· Celebratur eñ hac
die cathecuminorum officium ut ipſi criſto con-
ſepulti per baptiſmum in morte cum eo reſur-
gant· hec ergo nox paſcha dicitur quod tranſi-
tus interpretatur· qua tranſiuit dominus de
mundo ad patrē· de morte ad vitam tranſimus
et nos· paſcha enim noſtrum ymmolatus ē cri-
ſtus· de hoſte ad patrem· de tenebris ad lucem·
de reatu ad graciam· de pena ad gloriā· de pug-
na ad victoriam· hec nox ſiue paſcha in qua re-
ſurrexit dominus ·xvij· lun· menſis primi id eſt
aprilis qui eſt primus apud hebreos· qui com-
putanſt menſes ſcd'm lune curſum· ideo quidē
in menſe primo reſurrexit· quia ipſe eſt princi-
pium· Item ideo in luna decimaſeptima vt per
obſeruacionem decalogi perduceret nos ad et̄-
nam requiem ſabbati ſui· ſurrexit igitur cum lu-
na alta petit ad deſignandum ꝙ eccleſia petere
debet alta virtutum ⁊ ſcandere ad templa celo-
rum· Item in tercia ebdomoda lune ſurrexit·
per quod tercium tempus ſcilicet gracie adue-
niſſe ſignificauit· et inde eſt ꝙ cum ſemper in
lunacione aprilis et in plenilunio hanc ſolem-
nitatem ex iuſſu domini celebremus· qñqꝫ in no-
ſtro aprili· et quandoqꝫ in marcio eam ſolemni-
ſamus· ſed cuꝫ poſt ·xij· lunaciones conſtituimꝰ
innuitur ꝙ per decem legis et duo caritatis ꝑ-
cepta ad reſurrectionis gloriam perueniemus.
Si vero eam poſt ·xiij· lunaciones obſeruamꝰ
innuitur ꝙ per decalogum et trinitatem perue-
niemus ad gloriā eternitatis Adhuc iō hec
nox in plenilunio celebratur quoniam lune iu-
bar luminis a ſole mutuatur· luna ē eccleſia ſol
criſtus· qui dum occidit occiditur· ſed cuius oc-
caſu eccleſia gracia et plenitudine illuſtratur·
Item hec nox in qua criſtus reſurrexit· equi-
noxio tranſacto quando ſcilicet dies incipiunt·
creſcere et eſſe maiores noctibus celebratur·
Primo· quia poſt ignoranciam prolongatur ꝺ
deo ſciencia et ibi habundauit iniquitas et ſup
habundauit gracia· Secundo quia virtutes in
nobis creſcere et vicia ſuperare debent· Tercio
qꝛ ꝑ eius reſurrectionem tenebre mortis cepe-
re minui· et dies vite īcepit augeri· Quarto qꝛ
per ipſum qui eſt lumen de lumine peruenit̄ ad
diē lucis eterne· Item hec nox celebratur in
vere qñ poſt hiemis aſperitateꝫ flores vernāt
et volucres iubilant· quia pulſo per fidei gelu
mundus floruit pulchritudine virtutum ·⁊ in
omnē terrā exiuit ſonus eorum· hec nox eſt vtri-
uſqꝫ diei communis ſcilicet ſabbati precedētis
et dominice ſequentis· Nā vſqꝫ nūc dies prece-
debant noctem · nunc econuerſo fit · conditor
eniꝫ temporis fecit· ut a principio dies naturaꝰ

precederet nocteꝫ ſcd'm qꝺ dicit ſcriptura· Fiat
lux· et facta eſt lux ⁊ ea precedente per ſuperiꝰ
emiſperium ab oriente in occidentem factum ē
mane· preceſſit ergo dies noctem in ſignum ꝙ
homo ſiue adam tranſiturus erat de luce virtu-
tum in tenebras vicioruꝫ· ſiue ꝙ homo a die pa-
radiſi· deſcenderet ad noctem inferni · Sed in
reſurrectionis nocte artificialiter fecit domi-
nus· ut nox reciprocando precederet diem in ſi-
gnum reparacionis ſecundi ade qui nos per ſuā
reſurrectionem de peccatorum tenebris repara-
uit ad lucem· Vn̄ de apoſtolus· Nox preceſſit· di-
es autem appropinquabit· Seriatim huius
dei officium perſequentes dicemus· Primo per
quem quomodo et quare agni de cera hac die
fiant· Secūdo de bñdictione cerei· tercio de le-
ctionibus et tractatibus· Quarto de benedictio-
ne baptiſmi ſiue foncium vbi eciam agitur ꝺ ce-
reis cathecuminorum· Quinto de baptiſmo vbi
agit̄ de veſtibus· quas neophiti octaua die de-
ponunt· et de patronis· Sexto de confirmacōe·
Septimo de miſſa ·

In primis itaqꝫ hac die acoliti eccleſie ro-
mane faciūt agnos de cera noua benedicta
vel de cera cerei paſchalis agni precedētis
admixto criſmate/qui in ſabbato in albis in ec-
cleſia ꝑ dominum papam populo diſtribuunt̄·
agni iſti ſignificant agnum illum immaculatuꝫ
ꝗ tollit peccata mundi· Cera ſignificat eius hu-
manitatem ſicut beatus greg̉ dicit· mel in cera
diuinitas in humanitate· Apis quidem qui ope-
ratur in ceram cū melle nulla reſoluitur libidi-
ne et beata virgo eum qui eſt deus et homo cō-
cepit ſine virili ſemine· In cera admiſcetur oleū
ſeu criſma quia dominus noſter plenus eſt miſe-
ricordia que per oleuꝫ deſignatur In octaua di-
ſtribuuntur· quia in octaua reſurrectionis do-
minus ſuis premia diſtribuit· Rurſus agnus
in agno cereo prefiguratus et in paſcha immo-
latus ad memoriā reducitur· cui beatus greg̉·
oleuꝫ infundi inſtituit· qui paſcalis agni miſte-
ria reſerauit· hij eciam cerei agni figurant ag-
nos nouellos· de quibus eccleſia cantat in ſab-
bato· ⁊ in albis· ⁊ ideo quandoqꝫ in illo ſab-
bato fiunt quod eciam verſus apoſtolicus doceꝫ
quem in dominica tunc ſequenti dominus papa
menſam intrare et agnos cereos capellanis et
familiaribus ſuis diſtribuere volēte· Septimꝰ
acolitus ſolenniter portans et preſentans ſibi
agnos ipſos· dicit ter alta voce· domine· domine
domine iſti ſunt agni nouelli qui anūciauerunt
alleluia· modo venerunt ad fontes ⁊c̄· Ubi agni
a fulgōre et tempeſtate fideles et credentes de-
fendūt ꝓpter virtutem conſecracionis et bene-
dictionis· Sane ſcd'm quarundam eccleſiarum
conſuetudinem cereus diſtribuitur in octaua
paſche populo ad ſuffumigandas domus ad ſig-
nificandum ꝙ in vltima reſurrectione criſtus
fidelibus in premio tribuetur· ad quod expreſ-
ſius ſignificandum romana eccleſia agnos facit

ſuptadictos ·
SEcundo loco paſchalis cereus benedi=
cetur· Circa qđ ſciendum eſt ꝙ in prin=
cipio officij totꝰ in eccleſia debet ignis
extingui· et nouus de lapide percuſſo cum calibe
vel ex criſtallo ſoli obiecta debet elici et de ſacra=
mento foueri/ ignis vetus veterem ſignificat
legem cuius figure in morte criſti complete fu
ere· et ideo velut extincte ceſſare debuerunt· ſed
de lapide id eſt de criſto qui eſt lapis angularis
qui verbere crucis percuſſus ſpiritumſanctum
nobis effudit· vel de criſtallo inter ſolem et lu/
naꝫ mediante id eſt criſto qui fuit mediator inť
deum et hominem· qui ſicut ipſe teſtatur ignem
in terram mittere venit· Nouus ignis elicitur ·
dū per eiꝰ paſſionē vel reſurrectionem ſpiritus
ſanctus nobis effundiť cui prebet alimenta ſa=
cramentum id eſt criſtus qui eſt vitis vera cri
ſtallus quoqꝫ per lucida eſt criſti humanitas ĩ re
ſurrectione ſplēdidiſſima· Ad hoc nouꝰ ideo be
nedicitur vt ſicut ille qui eſt lumen indeficiens·
illuminans omnem hominem venientem in hūc
mundum igne illuminauit moyſen ita illuminet
ſenſus et corda nr̄a vt ex his tenebris ad lumen
et vitam eternam mereamur peruenire· nec eſt
vana religio ſolenni ꝓceſſione· ad huius ignis
benedictionem exire in quo meminiſſe debemus
exeūdum nobis eſſe ad illuꝫ queꝫ iudei ex caſtra
eiecerunt· Exeamus inquit apoſtolus ad eum ex
tra caſtra improperiū eius portantes· et benedi
cimus illum cum cruce et aqua vt nos ſex paſſio
nis eius ꝑ quē ſp̄uſſanctus accipitur lotos eſſe
ſignificemus Rurſus extinctis eccleſie lumina
ribus et igne de petra cum calibe excuſſo· ignis
aqua aſpergiť benedicta qꝛ extinctis apoſtolis
ꝗ lux mundi a criſto dicti ſunt· de criſto petra ex
cuſſus eſt ignis caritatis cū calibe lancee vulne
rantis dum ſanguis et aqua de eius corpore ſa
cro emanauerunt a quibus efficaciaꝫ habent ſa
cramenta quibus mediantibus in amoreꝫ domi=
ni inflammamur aqua gracie perfuſi· Et atten=
de ꝙ ſicut his ſingulis diebus ſcilicet cena do /
mini· paraſceue· et ſabbato ſancto ignis extin=
guiť· ſicut volunt quidam· vt ec̄ in eis nouꝰ i /
gnis in memoriā paſſionis vt prediximus accē
datur· Subſequenter benedicitur cereus ex
inſtitucione zozimi· et theodori primi pape· ſed
beatus ambroſius benedictionem dictauit· ğǧ
auguſtinus et petrus diaconus caſſineñ · mona
chus alias benedictiones dictauerunt · que in
vſu non ſunt· benedicitur autem ideo quoniam
ex ſimplici ſui natura abſqꝫ benedictione non p̄t
tranſire ad ſignificacionem miſterij columne i /
gnis· de qua iam dicetur· Benediciť eciam ꝓpē
gloriam reſurrectionis eius quem et pater be=
nedixit· et quia per ipſum criſtus viſibiliter ad
memoriam reducitur· Benedicitur quidem eciā
preſente epiſcopo vel ſacerdote a diacono qui
eſt minoris ordinis · quia criſtus reſurgens a
mortuis primū marie magdalene ſe maifeſtans
voluit per debiliorem ſexum gloriam ſue reſur=
rectionis apoſtolis nūciari· et ſicut noſtre mor/
tis inicium per mulierem in munduꝫ intrauerat
ita et reparacionis inicium per mulierem nūcia
retur· Ad hec diaconꝰ benedicens cereum ſig=
nificat euangelij predicatorem qui criſtum pro
nobis paſſionis violencia corporaliter extinctū
debet laudum benedictionibꝫ predicando reſur
rectionis luminoſa gracia reddere illuſtratum
qui dalmatica induitur quoniam debet eſſe cele
ſti conuerſacione adornatus quam dalmatica ip
ſa deſignat· Porro cereus ſuper columnam illu
minatus ſignificat primo colūnam ignis que p̄
cedebat in nocte populum iſrahel· Extinctus ve
ro ſignificat columnam nubis que precedebat
in die· prima quideꝫ denocte illuminans et ſecū
da in die refrigerās in qua ſpiritusſanctꝰ ſigni
ficabatur· tenuit quidem in nobis columna nu=
bis· figurā humanitatis et columna ignis figu
ram diuinitatis· / Recte autem cereus colum /
nam ſignificat· / Nam illa preceſſit · populum
ad mare rubrum in quo baptizate ſunt· iſte ve/
ro precedet neophitos ad baptiſmum· Item
illa preceſſit populū vſqꝫ ad terram promiſſio=
nis· iſte vero precedit ſeptem diebus neophi /
tos ad fontes et dominus nos precedit ut pa /
ret nobis viam vſqꝫ ad patriam que poſt finem
huius vite que ſeptenario reuoluitur nobis ꝓ
mittitur· Et nota ꝙ nec in prima nec in ſecūda
manſione columna preceſſit populū ſed in ter /
cia prima manſio fuit in ramate· ſecunda in Ze=
gor· tercia in ethan· Ramathe interpretatur cō
mocio tinee· Zegor tabernaculum· Ethan fir=
mum vel perfectum vel ſigna eius Hee tres mā
ſiones his tribus diebus domini coaptantur ſci
licet diebus paſſionis ſepulture et reſurrectio=
nis· nam in die paſſionis fuit dominus quaſi in
ramathe id eſt in commocione tinee videlicet in
commocione iudeorum qui ad modum tinee ve
ſtem inconſutilem domini id eſt eccleſie vnita=
tem· ymmo et ipſi demoliri viſi ſunt· Sꝫ de hac
manſione quaſi exuit cum obijt · et venit in Ze
gor id eſt in tabernacula cum in ſepulchro la
tuit et tanquam fortis miles fortem diabolum
ligando vaſa eius dirupit· tabernacula enim mi
litancium ſunt· Sed de hac manſione exuit cum
ſurrexit et intrauit in ethan quod interpretať
firmū ſeu perfectū ſeu ſigna eius qꝛ ipſe reſur
gens a mortuis iā nō moriť mors illi vltra non
dominabitur tunc ſignaculuꝫ ſuis fuit cū ipſe eis
glorioſus apparuit· et eos tanq̄ colūna ignis il
luminauit· Secūdo cereꝰ ſup colūnā ignis ſig
ficat criſtum qui nos in huiꝰ mūdi nocte illumi
nat et in die a viciorum incentiuo refrigerat vt
premiſſum ē· Recte quidē cereꝰ criſtū ſignificat
ꝓpter tria que in eo ſunt lichimē namqꝫ animā
cera corpus et lumen diuinitatis ſignificat ·
Tercio cereus renouatus et illuminatus poſt
benedictionem ſignificat nouam criſti doctrinā
que eſt in nouo teſtamento qui ait· Mandatum

nouum do vobis vel gráciam nouam·quia vox
dominica ſingulariter illuſtrata eſt· videlicet
criſti reſurrectõne qui reſurgens a mortuis ap
paruit in carne glorioſus ⁊ ſplendore diuinita
tis illuminatus·hui9 enim cerei ceraȝ apes ma
ter ſine concubitu eduxit· et criſti carnem vir=
go maria concepit et peperit· et in carne deum
quaſi mel in cera proferens inuiolata perman=
ſit· Incipit autem cerei benedictio·Exultet iã
angelica turba·de hoc enim eſt exultacio q̃ ex=
traxit ſuos de inferno et de eius victoria· Aſcẽ
dit eñ ſuper occaſum dominus nomen illi·et pri
mo ſalutat populũ dicens·dominus vobiſcum·
vt illum reddat beniuolum et attentũ·Ceteruȝ
lumen cerei ſeu eius ſignacio duplex eſt·ſigni=
ficat·n·ſpiritũſanctũ·quo criſtus plen9 fuit et
gloriam reſurrectionis eius· ſcđm primum mi
ſterium in quibuſdam eccleſijs cereus a princi=
pio benedictionis accenditur·quia criſt9 ab in
icio ſue conceptõnis ſpiritu ſancto fuit repletuſ
Et verba benedictionis in hoc conſonare viden
tur·Nam ſtatim circa principium dicitur·Gau=
deat ſe tellus tantis irradiatam fulgoribus· Et
poſtea ſubditur·Letetur mater eccleſia tanti lu
minis adornata fulgoribus·et poſtea dyacon9
rogat circumſtantes cum eo·miſericordiam dñi
inuocare ad tam miram hui9 luminis clarita=
teȝ quod licet ꝯ ſignato intelligatur· ſcȝ criſto
conueniens tamen videtur ·ut et ipſum ſignifi=
cans ei aliq̃ modo ꝑut fieri poteſt· reſpondeat
et eius ſimilitudinem gerat· Quantuȝ ad alterꝫ
autem miſterium videlicet q̃ lumen gloriaȝ re
ſurrectionis ſignificat· In quibuſdam eccle=
ſijs illuminacio cerei vſq̃ poſt appoſicionem in=
cenſi defertur· Infigit eñ ipſi cereo diacon9 q̃n
q̃ grana thuris in modum crucis cuȝ dicit· Su
ſcipe ſancte pater huius incenſi ſacrificium veſ
pertinũ· Siquideȝ paſſio ſaluatoris reuera fuit
ſacrificium veſptinũ legis iuxta illud· Eleuacio
manuũ meaꝝ ſacrificiũ veſptinũ quia fuit in veſ
pera mundi id eſt in ſexta etate factum eſt·⁊ in
veſpa diei·q̃ g̃na thuris deſignãt aromata que
mulieres emerunt vt vngerent crucifixum·
Emerunt enim ad litteram aromata veſpe ſab=
bati·quia ſabbato ſiluerunt ꝓpter feſtum ſab=
bati·et oſtendit eccleſia ſe illam deuocionem ha
bere in aromatibus virtutuȝ vel quinq̃ grana
ſignificant quinq̃ plagas in cruce receptas·
poſt hoc aliquantulum inferius fit cerei illumi
nacio·quia poſt paſſionem ſecuta eſt reſurrecti
onis gloria·et lucet cathecuminis ante baptiſ=
mum et poſt vſq̃ ad octauas· ad notandum q̃
criſtus lucet eccleſie vſq̃ in diem iudicij· In ce=
ra eciaȝ aff igitur tabula ſeu carta ſcripta que
ſignificat tabulam in qua pylatus ſcripſit ·Jh̃s
nazarenus rex iudeorum quam vidimus pariſi9
in capella illuſtris regis francoꝝ· Vna cum ſpi
nea corona et ferro·et haſta lancee et cum pur
pura· qua criſtum induerunt· et cum ſindone
qua corpus fuit inuolutum·et ſpongia ⁊ ligno
crucis·et vno ex clauis et alijs reliquijs multiſ
Et cum cereus xp̃m ſignificet·merito in dicta
tabula inſcribitur ann9 domini tunc currens cũ
eius incarnacione ·quia in cereo notatur q̃ cri
ſtus eſt annus antiquus et plenus dierum· de q̃
in octaua parte ſub ti· de anno ſolari dicetur·
Ideo autem criſtus annus dicitur quia ſicut in
anno dierum habetur multitudo fructuum· ita
et in criſto fuit·et eſt multitudo omnium bo=
norum fructuum·Habet eñ criſtus ſuos men=
ſes·ut ſũt duodecim apoſtoli et ſuos dies vt ſũt
omnes fideles ſuas horas ut ſũt neophiti· Scri
buntur eciam ibi indicio vel hera vel epacta·ꝺ
ꝺ q̇bus ſub ti·ꝺ ãno ſolari dicetur·ad notanduȝ
q̃ hominum actiones et temporꝝ ſucceſſiones·
per dei diſpoſicionem ordinant̃ In quibuſ dã
eccleſijs additur alter cereus minor· prim9 ma
ior conſecratur in perſonam criſti dicentis·
Ego ſum lux mundi·alter in ꝑſonam apoſtolo=
ruȝ·quibus ipſe dominus inquit· Vos eſtis lux
mundi· vterq̃ cereus p̃cedit cathecuminos ad
baptiſmuȝ·Et apoſtoli nos ad terram promiſſi
onis· Itẽ criſtus per ſe illuminat eccleſiam illu
minat eciam illaȝ per apoſtolos ·q̃ꝝ precepta
diligenter intueri et obſeruari debemus·quod
oſtẽditur ex illuminacione aliorum cereorum q̃
ab illis duobus illuminantur· In pleriſq̃ vero
eccleſijs duo alij parui cerei accendunt̃ a maio=
ri·et ſtatuitur vn9 ab vna pte cerei benedicti
Alius ab alia qui ſignificant ſanctos veteris ⁊
noui teſtamenti qui per criſtum illuminati ſunt
et per doctrinam apoſtolorum et prophetarum
qui cum criſto concordant Illi autem et cete
ra eccleſie luminaria ex igne maioris cerei accẽ
duntur·ad figurandum q̃ ignis ſpiritusſancti
a criſto procedit·et q̃ non ſolum prophete et a
poſtoli qui per duos cereos ſignificantur· verꝫ
et omnes eccleſie fideles a xp̃o illuminati ſũt· q̃
ideo ſunt duo·tum q̃ apoſtoli bini ad predican
dum miſſi ſunt tum quia diſcipuli et alij illumi=
nati a criſto gemina caritate feruent·et taȝ ver
bo quã exemplo lucent· Poſſunt eciam ipſi duo
cerei cathecuminos ſignificare qui a lumine ma
ioris cerei accenduntur·quoniam a lumine cri=
ſti oportet cathecuminos illuminari·lumen qui
dem criſti eſt eius gloria et doctrina que perſe=
quentes lectiones intelliguntur ſeu inſinuant̃

¶ De lectionibus ⁊ tractibus huius officij

Tercio loco circa lectiones ⁊ circa trac=
tus· Sciendũ q̃ lectiones que criſti glo
riam et doctrinaȝ ſignificant·idcirco ca
rent titulo·quia cathecumini duȝ non ſunt ciueſ
ihieruſalem et ſcp̃turas ignorant ⁊ nomĩa ciuiũ
ihieruſalem ignorant· Vñ ſi eis nominarentur
nomina doctorum veteris vel noui teſtamenti·
forte pocius contempnerent q̃ venerarentur
carent eciam titulo quia criſtus caput noſtrum
nondum redditum eſt nobis· Leguntur quoq̃

ſine tono quoniam in eis inſipientes et cathecu
mini ſimplices inſeruntur· Lectiones autem in
quibuſdam eccleſijs leguntur quatuor· in q̄buſ
dam ſex· in quibuſdam· xij· et in quibuſdaꝫ· xx=
iiij· Qui quatuor legunt· ideo faciunt· quia do=
ctor cathecuminorꝝ debet eſſe conuiuator eorū
debet enim eis parare conuiuium in menſa ſacre
ſcripture que per menſam q̄ in tabernaculo do
mini fuit ſignificatur q̄ q̄tuor pedes habuit·
quia ſacra ſcriptura quatuor modis exponit̄ vi
delicet· hyſtorice· allegorice· tropologice· et a
nagogice· quod plenius dictum eſt in ꝓhemio
huiꝰ ꝑtis libri Prima lectio· In ꝑncipio cre
auit deus celum et terrā· q̄ eſt gen̄· ꝑmo ca· hy
ſtoriā mōſtrat· Ad lr̄am em̄ facta ſunt· q̄ ibi di
cunt̄ de creatōne celi et terre· ⁊ aliarꝝ rerꝝ· de
homine qui factus eſt ad ymaginem et ſimilitu
dinē dei et ſic de alijs· Secunda lectio ſcilicet·
Factū ē in vigilia ⁊c̄· que eſt exodi· xiiij· ca· pti
net ad allegoriā· Tercia ſcilicet· Apprehēdent
ſeptē mulieres ⁊c̄· q̄ eſt yſaie· iiij· ca· ad tropo=
logiā· Quarta ſcꝫ· Hec ē hereditas ſeruorum q̄
eſt ibidem· lv· c· ad anagogem· ꝓut infra pate
bit· Verum ſi diligenter attendere voluṁꝰ· p̄=
ma lectio et ſecunda tam ad primū q̄ȝ ad ſecun=
dum pedem pertinent· tercia pocius ad ſecundū
q̄ȝ ad tercium· Prima pertinet ad ſecundum pe=
dem ſicut ad primū· nam que in ea hiſtorice di=
cuntur allegorice exponuntur· verbi gracia·
Factus eſt homo criſtus ad ymaginem et ſimili
tudinem dei· maſculum id eſt criſtum et feminā
id eſt eccleſiam· Creauit eos· vel eciam partim
ad ſecundum· partim ad tercium refertur· quia
opera ſex dierum coaptant̄ operibꝫ lucis ſpiri=
tualis· qua interius reformamur et illuminam̄
Nempe opꝰ primi diei fuit lux qua ſignificat̄ il
luminacio fidei· Opus ſecundi diei fuit firmamē
tum· quod diuidit aquas ſuperiores· id eſt an=
gelos ab aquis inferioribus· id eſt hominibus·
qui eo non indigent· Opus tercij diei fuit ſe
gregacio aquarum ab arida id eſt ſegregacio
eorꝝ q̄ dediti ſunt fluxui carnaliū voluptatū et
q̄ quēadmod̄ aque ſe et alios q̄ ſciunt ab hijs q̄
ad modum aride ſiciunt fontē aque viue vt poſ=
ſunt fructificare dicentes. Sitiuit in te anima
mea ⁊c̄· q̄rte diei opus eſt· luminaria et in fir=
mamento· hec luminaria ſunt doctores· qui inhe
rentes firmamēto ſacre ſcp̄ture inferioribus lu
mine ſciēcie lucēt· Quinte diei opꝰ ē creacio pi
ſciuꝫ et auiū ex aq̄s ꝑ que intelligunt̄ renati ex
aquis baptiſmatis quorꝝ quidam beneficio bap
tiſmatis vtuntur ad modum piſcium ut paruuli
quidā vero alis gemine caritatis ad inſtar aui
um volant ad ſuperiora· ut homi adulti· Vn̄ in p̄
ma lectione dicebatur· Spiritus domini fereba
tur ſuper aquas· ſcilicet baptiſmum· In aquis ve
ro remanent piſces· id eſt curioſi· Aues vero id
eſt baptizati ad celeſtia volant· Sexte diei opꝰ
eſt creacio animaliū de terra· Siquidem terra
caro noſtra ē· ex qua creantur animalia cum ex

ea procedant opera viua· et ita interior homo
noſcere reformatur ut in eo ymago et ſimilitu=
do dei reluceat· ſcd̄um quod dictuꝫ eſt ibi· Factꝰ
eſt homo ad imaginem et ſimilitudinem noſtrā
Rurſus per primam lectionem inſtruuntur bap
tizandi ne credant manachedis· qui dicunt om
nia hec viſibilia a rege tenebrarum fore·
Poſt iſtam primam lectionam nullum ſequitur
canticum · Sicut em̄ q̄tuor cantica ſicut qua=
tuor lectiones· poſt duas primas ſequitur vnuꝫ
canticum et poſt vltimam duo cantica ſecuntur
poſt primam ergo non ſequitur canticum quia
in eo agitur de primo homine qui creatus deuꝫ
non laudauit· ſed peccauit· et in eo omnes pecca
uerunt· ideoqꝫ pocius deberet ſequi luctꝰ· q̄ȝ cā
ticum quod eſt exultacio mentis habita de eter
nis· quia vero primus homo per oblectamenta
peccati a gloria cecidit et ad eā redire poſſumꝰ
ſi racione contra peccatum ſteterimus· Ideir
co orat ſacerdos ſtatim poſt lectionem dicens·
Deus qui hominēꝫ mirabiliter collocaſti· da no
bis contra oblectamenta mundi racione perſi=
ſtere· ut ad eterna gaudia peruenire mereamur
Et in eo eciam q̄ ipſe dicit· qui hominēꝫ mirabi
liter creaſti et mirabilius reformaſti Innuit· q̄
in precedenti lectione hyſtorice agitur de homi
nis creacione et allegorice de eius reſurrectio=
ne· id eſt de illo per quem facta eſt redempcio·
· In ſecunda quoqꝫ lectione eſt hyſtorica narra/
cio· ſed ipſa pertinet ad ſecundum pedem menſe
q̄ q̄d ibi hyſtorice dicitur· allegorice intelligi
tur· Nā ſicut in mari rubro ſubmerſis egipcijs·
liberati ſūt hebrei· ita in baptiſmo ſubmerſis vi
cijs et peccatis liberatur populus dei· Vn̄ poſt
iſtam lectionem ſequitur canticum leticie et exul
tacionis· videlicet· Cantemus domino· exo· xv·
c· in quo exultat populus criſtianus· qui a ſpi=
ritualibus egipcijs per baptiſmum eſt liberatꝰ
ſicut iudei a corporalibus· et ideo ſacerdos orat vt
dominus ad ſalutem gencium operetur in aquiſ
baptiſmatis miniſterium quo ipſe priorem po/
pulum ab egipcijs liberauit· per egipcios q̄dē
peccatores· per mare rubrum baptiſmus intelli
guntur· ex quibus egipcijs neqꝫ paruus neque
magnus permanſit· nec eciaꝫ in baptiſmo mag
num vel paruum peccatū remanet· quod in peni
tencia facile n̄ cōtingit· Recte igitur ſubicitur
canticum illud· Cantemus domino· quia licet q̄ȝ
diu homo in peccato eſt deuꝫ laudare nō poteſt
quia non eſt ſpecioſa laus in ore peccatoris tam̄
cum liberatus eſt poteſt cantare domino primū
canticum ſcilicet de liberacione ſua Tercia ve
ro lectio que eſt de yſa· pertinet ad ſecundum pe
dem menſe ſcilicet ad allegoriam· licet et ad ter
cium ſcilicet ad tropologiam vt cumqꝫ valeat
coaptari in ea enim componuntur ſacramenta
criſti et eccleſie Sacramentum criſti ibi nota
tur· Apprehendēt ſeptem mulieres virum
vnum· Mulieres ſunt ſepteꝫ dona ſpiritusſancti
in baptiſmo collata que apprehenderunt vnum

virum id eſt criſtum ut in eo plene quieſcerent
quod in alio homine facere non poterant vicijſ
et peccatis impedientibus. Seqꝫ ibi. Panem
nr̄m comedem9 qd ad ipſum ſpiritūſanctū cuiꝰ
hec dona ſunt refertur. Nam ſpm̄ſanctuꝫ panē
ſuum comedere et veſtimentis ſuis cooperiri.
nihil aliud eſt ꝙ ipſum equalitatem patris et
filij poſſidentē nullo indigē. Poſtea ſubiun-
gitur. tantummodo inuocetur nomen tuum ſu-
per nos. id eſt illi in quibus erit habitacio tua
a nomine tuo criſtiani dicantur. Aufer obpro-
brium noſtrum quod ſcilicet in alijs hominibuſ
paſſi ſumus. a quibus ſepe per vicia et peccata
expulſi ſumus. hoc eſt ergo allegoria. Morali-
ter autem per ſeptem mulieres intelligūtur ho-
mines ſeptiformi gracia repleti. id eſt ſapien-
tes. intelligentes. conſulentes. fortes. ſcientes
hij timoreꝫ domini habentes. Qui apprehendēt
vnum virum id eſt criſtum ei per fidem et cari-
tatem adherendo hij dicant ꝙ in lectione ipſa
ſequitur. ſcilicet. Panem noſtrum comedemus.
id eſt corpus tuum. quod eſt noſter panis. qꝛ
nobis ad refectioneꝫ datus veſtimentis ſcilicꝫ
bonorum operum contra frigus peccati operie-
mur. inuocetur tantūmodo nomen tuum ſuper
nos. vt videlicet a te criſtiani dicanē. Aufer
obprobriuꝫ noſtruꝫ. ſcilicet ne ſerui diaboli no-
minemur. In eo vero quod ſequitur. ſi ablu-
erit dominus ſordes filiarum ſion et lauerit ſan-
guinem iheruſalem de domo eius in ſpiritu iudi-
cij et ſpiritu ardoris notatur ſacramentuꝫ eccle-
ſie per ſordes notat leuiora peccata. per ſanguī-
nem grauiora. Leuiora enim peccata lauat do-
minus in ſpiritu iudicij id eſt leuioris correctio-
nis. Grauiora in ſpiritu ardoris id eſt grauio-
ris ſatiſfactionis. Notat igitur in hoc effectuꝫ
baptiſmi. qꝛ dominus tam grauiora peccata ꝙ
leuiora tollit per baptiſmum. Poſt hanc le-
ctionem ſequitur canticum quod eſt primū can-
ticum ſinagoge ſcilicet. Facta eſt vinea dilectio
mea. Yſa. v. c. Vinea enim ad litteraꝫ ſinagoga
eſt ſepes circa eam ſunt obſeruancie legales tur-
ris in ea eſt templum. torcular altare holocau-
ſti. et in eis ſacramenta eccleſie nichilominus
intelligūtur. Vinea enim eſt eccleſia que facta
eſt in cornu illo. ſcilicet de quo ſcriptum eſt.
Erexit cornu ſalutis nobis. hoc cornu eſt criſtꝰ
et vinea facta eſt in loco vberi. criſtus eſt locuſ
vber. de quo dictum eſt. Mōs dei mōs pinguis
Circa hanc vineam ſepes eſt diuina protectio
foſſa timor domini. turris ipſe criſtus. de quo
dictum eſt. Eſto nobis domine turris fortitudi-
nis. Torcular crux criſti. de quo ſcriptum eſt.
Torcular calcaui ſolus. et qꝛ in lectione et can-
tico exprimuntur ſacramenta eccleſie et ſinago-
ge. idcirco ſacerdos orat dicens. Deus qui nos
ad celebrandum paſchale ſacramentū vtriuſqꝫ
teſtamenti paginis inſtruis. vtriuſqꝫ teſtamē-
ti dicit. ut notet vtrumqꝫ teſtamentum. et ſub-
dit. da nobis itelligere miſericordiā tuā ut p

cepcione preſencium munerꝝ firma ſit expecta-
cio. futurorum. Miſericordia domini quam nos
intellgere optat. eſt remiſſio peccatorꝝ in bap-
tiſmo. preſencia igitur munera ſūt ſpiritualia
dona q̄ in preſenti precepimus. Quarta lectio ē
hec. Hereditas ſeruorꝝ domini iuſticia eorum.
apud me dicit dominus. Et pertinet ad quartū
pedem ſcilicet ad anagogem. Nempe ſicut ex p̄-
dictis patet in prima lectione inſtruitur homo
de ſua formacione. In ſecunda et tercia de refor-
macione que fit in baptiſmo per iheſum criſtuꝫ
Vnde iam non reſtat niſi ꝙ inſtruatur cathecu-
minus de vita beata et de bonis moribus per q̄s
ad eam venitur que in hac quarta lectione do-
centur. Siquidem vita eterna eſt hereditas q̄
ſeruis domini debetur et iuſticia eorum eſt apd
eum eſſe. Nam meritis eorꝝ iuſte debenē ut apd
eum eternaliter quieſcant. Ea vero que ſecunē
ad mores pertinent. vt illud. Audite audienteſ
me. et comedetis bonum et delectabitur in craſ-
ſitudine anima veſtra. per bona intelligit ipſuꝫ
vel verbum eius quo omnia reficiuntur. Vnde
notans delicias anime non carnis dixit delecta-
bitur in craſſitudine anima veſtra. hanc lectio-
nem ſecuntur duo cantica in quibuſdaꝫ eccleſijs
. In ea enim agitur de hereditate eterna que erit
in duobus id eſt in gloria anime et corporis. ſꝫ
cōueniencior eſt racio qꝛ in ea agitur de duob9
ſcilicet de moribus bonis et vita beata ut dictū
eſt. Primum canticum eſt ſcilicet attende celuꝫ
quod eſt deutro. xxxij. ad bonos mores ꝑtinet.
vnde verba cantici huiuſmodi verbis lectionis
in pleriſqꝫ reſpondent. In lectione vero dicitur
feriam vobiſcum pactum ſempiternum miſeri-
cordias dauid fidelis. Et in cantico dicitur. De-
us fidelis et abſqꝫ vlla iniquitate et ibi dicitur
quomodo deſcendit ymber et nix de celo et illuc
vltra non reuertitur. ſed inebriat terram et ge-
nerare eam facit. hic dicitur. Quaſi ymber ſup
herbam et nix ſuper fenum ⁊c̄. Quia bona opera
que facimus ſunt ad dei gloriam referenda.
. Idcirco circa finem lectionis dicitur. Date mag-
nificenciam deo vr̄o. Attendens vero ſacerdos
cathecuminorꝝ aīos eſſe deuotos et ad baptizā-
dum eſſe paratos. orat ꝙ dominus quos aqua
baptiſmatis abluit contina protectione tuea-
tur. Poſtea vero ſequitur canticum in perſo-
na cathecuminorum reſpondencium ſe affectare
baptiſmum. vt per hoc ad viſionem dei perueni-
ant. Vñ cātaē. Sicut ceru9 deſiderat ad fōtes
aquarum ita deſiderat anima mea ad te deus.
Super quo auguſtinus dicit ꝙ hoc eſt in perſo-
na cathecuminorum dicīē deſiderancīū ad fon-
tem baptiſmi peruenire. ſicut deſiderat ceruus
ad fontes aquarū venire poſt exponit deſideriū
ſuū cathecuminis. Sitiuit anima mea ad deum
fontem vi. q. ve. et appa. a. faciem domini. qua-
ſi dicat ſi nō ingreſſu ſi nō in ꝓgreſſu ſaciabor
in prouentu. Hoc deſiderium confirmat ſa-
cerdos orans et dicens. ut deſiderijs celeſtibus

reccenſi fontem vite ſiciamus· Qui autem ſex le
ctiones legūt hoc faciunt qꝛ p criſti paſſionem
et reſurrectionem mundus ſex diebus pfectus
redemptus et reparatus eſt· vel ꝓpt ſenarium
numerum qui perfectus eſt· vel quia cathecumi
mini ad ſex opera miſericordie inuitantur·
Nunc tangamus conſuetudinē eccleſiarū·xij·le
ctiones legentiū·quod faciunt in honorem·xij
apoſtolorū a quibus poſt xp̄m omnis doctrina
criſtianitatiſ proceſſit aqua cathecumini illum
nantur·et hij q̄nq; legunt ſex grece et ſex lati
ne·quia criſtus a iudeis ad gentes tranſlatus ē·
Greca enī et latina lingua ſunt principaliores
inter alias et per eas apte totum genus omniū
gencium reparatarum per criſtum intelligim9
verum et ſi premiſſi legant·xij·lectiones nō tn̄
cantant niſi quatuor cantica predicta· Poſt q̄r
tam namq; lectionem cantant primum canticū
poſt octauam ſecundum·poſt vndecimam terciū
poſt duodecimā quartum·prima lectio eſt· In
principio creauit deus celum et terram ·In qua
homo ad ymaginem dei factus docetur· Sed
hec imago pene amiſſa p peccatū reſtauratur
per baptiſmum·Vnde ſequit̄ ſecunda lectio·
Noe vero cum eſſet ꝛc̄·q̄ eſt geñ·v·in fi·et·vi·
et·vij·et·viij·c·in qua oſtendit̄ q̄ omnes perie
rūt in diluuio·exceptis his qui arca ſaluati ſūt
diluuium eſt baptiſmus·arca eſt eccleſia·omneſ
enī q̄ extra eccleſiā baptizant̄ periūt·et illi ſoli
qui ſunt in eccleſia merito ſaluāt̄·et qꝛ p9 bap
tiſmum debet eſſe paratus ad tēptacionē·idcir
co ſequit̄ tercia lectio·Temptauit de9 abrahā
q̄ eſt geñ·xxij·c·in qua iſaac legit̄ a patre ob
latus·et aries ꝓ eo immolatus·et ita dei filius
ꝓ nob̄ oblat9 eſt·ſʒ nō ei9 diuinitas immo eius
corpus ꝓ nobis eſt immolatum et qꝛ in paſſio
ne domini maiorem efficaciam baptiſmus reci
pit·idcirco quarta lectio ſcilicet·Factum eſt in
vigilia matutina·in qua oſtendit̄ q̄ in mari ru
bro ſubmerſi ſunt egipcij et liberati hebrei· Sa
cerdos enim eſt moiſes·baptiſmus mare·cete9
colūna ignis·cathecumini egipcij baptizati he
brei·Tres p̄me lectiones ſumpte ſunt de geñ·
Quarta de exo·quam ſequitur canticū ſimiliter
de exo·ſumptum quod eſt canticū victorie·
Quinta lectio eſt·hec eſt hereditas·ſumpta eſt
de iſaia·in qua agitur de baptiſmo ibi· Sicien
tes venite ad aquas· vbi inuitantur ad baptiſ
mum· Sexta lectio eſt· Audi iſrahel· ſumpta de
baruth·c·iij· ꝯueniencius dicitur ſumi de ihe
remia·quia quicquid ſcripſit baruth ab ore ihe
remie ſumpſit·in ea agitur de criſti reſurrectio
ne que in baptiſmi immerſione ſignificatur·ibi
poſt hec in terra viſus eſt·et cauſā hominibus
conuerſatus eſt· Septima ē· Facta ē ſup me ma
nus dn̄i ſūpta de ezechiele·xxxvij·in qua agit̄
de generali reſurrectione cui9 cā p̄ceſſit reſur
rectio xp̄i·ibi· Oſſa arida huiuiſcūt· Octaua ē·
Apprehēdēt ſeptē mulieres virū vnū ſūpta ē d̄
iſa·i q̄ xp̄s ꝛ eccleſie ſacr̄mētū exp̄mit̄ ꝛ eciā bap
tiſmus·ibi cū abluerit dn̄s ſordes·ꝛc̄·poſtq̄ ſe
quit̄ cāticū yſa·in perſona eccleſie·videlicꝫ·Vi
nea facta eſt· Nona eſt· Dixit dn̄s ad moiſen·
exo·xij·c·i qua ſub figura agni immolati criſti
paſſio pro nobis immolate exp̄mitur· Decima
eſt·Factum eſt verbum domini·que eſt ione·ij·
·c·ſub figura enim ione in mari proiecti·ꝛ a ce
te abſorpti·ꝛ tercia die euomiti ſignificantur
paſſio ſepultura et reſurrectio criſti· Vnde
cima ſcripſit moiſes·ꝛ eſt deutrono·xxxj·capi
tulo in fine·quam ſequitur ſuum canticū· Attē
de celum in quo premittuntur premia renatis·
quibus in lectione lex domini preponit̄ Duo
decima eſt·Nabuchodonoſor·dañ·iij·capitulo·
in qua figurate oſtenditur q̄ ſicut angelus in
camino ignis flammam extinxit·ita ſpirituſſan
ctus per baptiſmū flammam peccati extinguit
Vnde cathecumini baptiſmum deſiderantes cā
tāt cāticū· Sicut ceruus deſiderat ad fontes
aq̄rum·quod ſumptum eſt de p̄s· Ad oracionē
autem que poſt hanc lectionem ſequitur non di
dicitur Flectamus genua in deteſtacionem eius
q̄ nabuchodonoſor rex in contemptū dei coegit
populum genua flectere ante ſtatuam auream
quam erexerat· Romani vero dicuntur legere
xxiiij·lectiones·xij·grece ꝛ·xij·latine· propter
cauſam ſcriptam ſub ſabbato quarte ebdomade
aduentus·primo legunt·xij· grece·iuxta tranſ
lacionem ſeptuaginta interpretum que eſt au
tentica apd̄ grecos·poſtea·xij·latine·iuxta no
ſtram ꝛ vt ſignificent cathecuminos fundari ſu
pra fundamentum apoſtolorum et prophetarū
poſtea deſcendunt ad baptiſmum cum cantico·
debent enim eſſe fontes in eccleſia et non alibi
Quia mater eſt ex qua noua progenies genera
tur· Quicumq; ergo numerus fuerit in lectio
nibus quatuor tantum ſunt cantica· Eſt autē
canticum ſanctorum interceſſio facta pro cathe
cuminis vt eccleſie iungantur· ſicut et cantus
poſt baptiſmum·eſt graciarum actio de coniun
ctis et interceſſio ut perſeuerent Ideo autem cā
tica cantantur quia cathecumini quorū eſt hu
ius diei officium futuri ſunt in proximo de cētu
centum quadraginta quatuor milium cantanci
um canticum nouum· Cantātur eciam prop
ter futuram renouacionem in veram innoceci
am quam iam factum ſit quod cito venturum ē
Ex perſona enim eorum cantores cantica canūt
que ceteri cantare nequeunt quaſi maculati ite
rum poſt baptiſmum· Vocantur autem canti
ca quia cantantur·vel quia liber vnd̄ excerpta
ſunt cantica ſiue carmina vocantur· De pri
mo ſcriptum eſt·nunc cecinit moyſes et filij iſra
hel carmen hoc domino· De ſecundo ſic
cantabo dilecto meo canticum patruelis mei·
De tercio ſic ſcripſit moiſes canticum
De quarto·et de omnibus ita dicit auguſti
nus in p̄facione cantici· Sicut ceruus ideo q̄
tuor cā ica dicūt̄ qꝛ ſcripture q̄b9 cathecumini
inſtruuntur quatuor habent intellect9· Primū

canticum habet intellectum hyſtoricum. Secū
dum allegoricum. Tercium moralem. Quartuz
anagoicum. quorum vnumquodqȝ ſubditur le/
ctiom in eodem dogmate conſiſtenti. Ac ideo
vltimis quatuor lectiombus. que de bonis mo⸗
ribus et celeſti patria diſputant. coniungutur
duo cantica. qui de eadem materia loquitur ut
premiſſum eſt. Illud quoqȝ notabile eſt. ꝙ
quocumqȝ fuerunt lectiones. ſemper oracio/
nes ſequentes ad lectiones et tractus reſpici⸗
unt precedentes. et eſt prepoſterus ordo. alias
enī primo ſacerdos orat. Secundo legit lector
Et exinde ſuccinit cantor. Hic vero primo legi
tur vt neophitis doctrina fidei preponatur.
Secundo cantatur in perſona illorum vt cog/
noſcatur quanta ſit deuocio et hilaritas bapti⸗
zandorum. qua cognita ſacerdos orat confiden
ter. ut eorum deuocio non deficiat. ſed incremē
ta ſuſcipiat. Et ſicut in lectionibus tituli ſup⸗
primuntur ſic eadem racione oracionibus domi
nus vobiſcum ſubtrahitur. Et nota ꝙ in hoc of
ficio lectiones ſunt quaſi ſpes magiſtrorum cā⸗
tica quaſi beniuolencia auditoruȝ. Oracio ſacer
dotis et reſponſio populi ſcilicet amen. ſunt qua
ſi confirmaciones beniuolencie precedentis.
Item hodie in lectionibus et letanijs ſenes p̄
cedunt. et iuuenes ſubſecuntur vt infra dicetur

De benedictione fontium

Quarto loco de benedictione foncium
ſeu baptiſmi dicturi premittimus. ꝙ
ideo fit hac die baptiſmus. quia in eo
conſepulti ſumus criſto. et propter h̄
baptizandus ter immergitur prout infra dicet̄
Secundo ideo quia baptiſmus partim a paſſiōe
et partim a reſurrectione vim ſuam accipit. a
paſſione ablucionem. a peccatis a reſurrectione
gracie innouacionem Tercia racio quia ſicut
dominus tunc liberauit antiquos patres a carce
re infernali. Vnde pſa. Habitantibus in regi
one vmbre mortis lux orta eſt eis. ita et hac die
liberantur a peccato originali. In foncium bene⸗
dictione et in cathecuminorum immerſione qui
dam vtuntur ſimplicibus et linijs indumentis.
propter racionem ſcriptam in prima parte ſub
titulo de altaris dedicacione. De letania que
in benedictione baptiſmi dicitur infra dicetur.
In benedictione baptiſmi ſunt ſex. quoniam ſa/
cerdos orat. aquam manu tangit. vocem mutat
cereus immergitur. et alij cerei illuminantur.
inſufflat ſacerdos et criſma miſcet. Primo ergo
orat deum patrem. et per ihesum criſtum implo
rat ſpiritum ſanctum. ut in fontes deſcendat. iō
qȝ in modū oracionis legit. ſed ante omnia ab
aſtantibus ſibi captat beniuolenciam ſalutando
eos dicens. Dominus vobiſcum. et illi reſpōdēt
et cum ſpiritu tuo. quaſi diceret. domin9 ſit tecū
in tanto ſacr̄mento perficiendo. quia ſine eo nil
potes. poſt ſacerdos. alloquitur dominum. quaſi

longe poſitum rogans vt velit adeſſe preſens.
dicens. Omnipotens ſempiterne deus. adeſto
magne pietatis tue miſterijs. adeſto ſacramen
tis et cetera. Sed quia videtur ſacerdoti q̄d
inſufficiens ſit et indignus ad inuocandum tam
magnum dominum. ideo iterum circumſtantes
monet et vocem mutans dicens. Surſum cor
da. et ipſi reſpondent. habemus ad dominum.
Iterum quia dominus dicit. adhuc te loquente
ecce aſſum intelligens iam dominum eſſe preſen
tem monet alios ſecum gracias ei agere dicens.
Gracias agamus domino deo noſtro. et ipſi re
ſpondent. dignum et iuſtum eſt. poſtea ſacerdoſ
domino tamquam preſenti familiariter loquenſ
dicit. Vere dignum et iuſtum eſt equum ⁊c̄.
Et poſtea addit. Qui inuiſibili potencia tua
ſacramentorum mirabiliter operaris effectum.
poſtea ponit duo in quibus ſignatum eſt bap⸗
tiſmum. Primum in exordio mundi naſcentis.
Secundum in purgacionem mundi nocentis
Primum eſt cum dicit. Deus cuius ſpiritus
ferebatur ſuper aquas ut iam tunc inter ipſa p̄/
mordia mundi virtutem ſanctificacionis a qua
natura conciperet. id eſt ex conceptura ſignifi
caretur. Secundum cum ſubiungit. Deus q̄
nocentis mundi crimina. per aquas abluens re⸗
generacionis ſpeciem in ipſa diluuij effuſione
ſignaſti vt vnius eiuſdemqȝ elementi miſterio
et finis eſſet vicijs et origo virtutibus. reſpice
in faciem eccleſie tue et cetera. et terminat hāc
oracionem ut tue maieſtatis imperio ſummat
vnigeniti tui graciam de ſpiritu ſancto. Deinde
ter tangit aquam manu. Primo diuidens aquā
in modum crucis. per quam ut premiſſum eſt
baptiſmus maxime efficaciam recipit. vt aqua
ſpiritu ſancto fecundetur. et ſpiritus inmundus
expellatur. De fecundacione dicit. Qui hanc
aquam regenerandis hominibus preparatam
archana ſui luminis admixtione fecundet et ce
tera. De expulſione demonis dicit. procul ḡ
iubente te domine omnis ſpiritus inmundus ab
ſcedat et cetera. vſqȝ ibi. Non inficiendo corrum
pat. Secundo aquam manu tangit. vt eam p̄
inuocacioneȝ ſancte trinitatis muniat. ne hoſtiſ
ab illa expulſus redeundi habeat poteſtatem.
Vnde tangendo dicit. ſit hec innocens et ſancta
creatura libera ab omni impugnacionis incur
ſu et cetera. quod ex adiectiuis ibi poſitis con
uincitur. quia fons viuus ad patrem. aqua re
generans ad filium. vnda purificans ad ſpiri
tum ſanctum refertur. Tercio aquam tangit
cum eam in quatuor proicit partes. ut iam dice
tur. Trinus igitur aque tactus trinam ſancte
trinitatis operacionem figurat. Hac oracione
finita benedicit aquam dicens. Vnde benedi
dico te creaturam aque per deum viuum et cete
ra. vbi tantum vtitur verbo prime perſone.
dicens. benedico te. qui primo vtebatur verbo
ſecunde dirigens ſermonem ad deum. Vel
tercie loquens de ſeipo vel de re benedicenda

vtitur ergo nunc verbo ꝑme ꝑſone·ut oſtēdat
ſe hoc facere miniſterio quod dominus fecit au
ctoritate·et ſicut in baptiſmo domini affuit tri
nitas·ita et in noſtro baptiſmo eam adeſſe oſtē
dit·patrem adeſſe oſtendit cuʒ dicit·Benedico
te creaturam per dominum ꝛc̄·et filium cum di
cit·Benedico te per iheſum criſtum et per ſpiri
tumſanctū· ſcilicet circa finem cum dicit· De
ſcendat in hanc plenitudineʒ fontis virtus ſpi
ritusſancti·Sed nota ꝙ in benedictione que eſt
per patrem ponuntur quinqꝫ miracula in aqua
facta ante aduentum criſti· et in benedictione
que fit per filium alia quinqꝫ miracula in aqua
facta poſt aduentum·que licet non omnino eo
dem ordine facta ſint quo ponuntur tamen quā
tum ad miſterium racionabiliter ordinantur·et
poſteriora congrue prioribus coaptantur· pri
ora hoc ordine ponūtur· Primo qui te ſeparauit
verbo ab arida· Secundo cuius ſpiritusſanctus
ferebatur ſuper te. Tercio qui te de paradiſo
manare precepit·Quarto qui te in deſerto ama
ram ſuauitatem indita fecit eſſe potabilem·
Quinto et ſicienti populo de petra produxit·
Poſteriora ſic ponuntur·Primo qui te in chan
na galilee mutauit de aqua in vinum· Secundo
qui pedibus ſuper te ambulauit. Tercio qui in
te a iohanne baptizatꝰ eſt· Quarto qui te vna
cum ſanguine de latere ſuo produxit· Quinto
qui in te omnes gentes a diſcipulis baptizare
precepit· In omnibus enim hijs baptiſmus
exprimitur et poſteriora prioribus ꝑ anthypo
ſim reſpondent·ibi namqꝫ in primo miraculo a
quā ſcʒ baptiſmi verbo ſeparato ab arida acce
dente verbo terrenitateʒ peccatorum a nobis ſe
parat et in hec primo ·ſimiliter in baptiſmo aq̄
mutatur in vinum ·quia triſticia peccatoruʒ ex
pulſa mens noſtra quadaʒ ſpiritu ali leticia ine
briatur·que per vinum intelligitur·vnde vinū
letificat cor hominis· Aquam in vinum mutari
eſt timorem de peccatis conuerti in exultacionē
mentis·Item ibi dicitur in ſecūdo miraculo·cu
ius ſpiritusſanctus ferebatur ſuper aquas· et h̄
ſimiliter in ſecundo dicitur· Qui pedibꝰ ſup te
ambulauit et hec duo bene conueniunt· quia in
baptiſmo ſicut in alijs indiuiſibilis eſt operacio
patris et filij et ſpiritusſancti ꝛ vtrobiqꝫ dicit̄
ſuper quia gracia que confertur de ſupernis ē·
et vt notetur ꝙ dominus potenciam ſuam nō al
ligauit Item ibi dicitur in tercio· Qui te de pa
radiſo ꝛc̄·hic qui in te a iohanne baptizatus ē
quia gracia de paradiſo manans aquis in bap
tiſmo eſt infuſa·vnde de baptiſmi gracia eccle
ſia profluens in quatuor partes orbis dilatata
eſt quod quodammodo factum eſt quando domi
nus baptizatus eſt a iohanne·quia tunc omnes
aque vim regeneratiuam ſuſceperunt· Rurſus
ibi dicitur in quarto· Qui te in deſerto amaraʒ
ſuauitate indita fecit potabileʒ·hic dicitur qui
te vna cum ſanguine de latere ſuo produxit·
quia in gentilitate que prius erat a domino de

ſerta·aqua baptiſmi reficiendi mentes et ſanan
di habet effectum· Dulcorata autem fuit aqua
quia per paſſionē crucis maxime baptiſmus ple
nam recepit efficaciam Vnde in cruce de late
re domini aqua profluxit·Item eciam ibi in quin
to dicitur·Et ſicienti populo de petra produxit
hic vero dicitur·Qui in te omnes gentes per di
ſcipulos baptizare precepit· quia baptiſmus a
petra criſto originem habens·populum eum de
ſiderantem reficit· non enim ꝓdeſt baptiſmus
niſi ſicienti eum id eſt deſideranti vel in ſe vel in
alio·Vnde diſcipulis preceptum eſt ut baptiza
rent omnes gentes·in nomine patris et filij et
ſpiritusſancti·ſicut in vlt̄·math̄·dicitur·Hic ē
notandum ꝙ vbi dicitur· Qui te de paradiſo
manare· et in quatuor fluminibus exire et totā
terram rigare precepit ibi ſacerdos aquam ma
nu in quatuor partes effundit·ut oſtendatur
ꝙ gracia baptiſmi in quatuor partes orbis ſi
dilatata·Ceterum ſacerdos ipſe ſepe mutat vo
cem ·In primis enim orat deum ut dignetur
mundare mentem eius ad ſuſcipiendum ſpiritū
ſanctum et deprecatur eius aduentum ·et ideo
voce humili ſcilicet in modum oracionis legit·
que vocis humiliacio eſt ad ſpiritusſancti aduē
tum et ad eius dignaʒ recepcionem mentis pre
paracio·poſtea vero indicans ſe illū habere le
git in modum prefacionis agens gracias q2 tā
magnus hoſpes dignatus eſt ad taʒ humile ho
ſpicium deſcendere et recolens miracula iaʒ per
aquaʒ facta·Deinde poſt benedictioneʒ que fit
per filium que terminatur In nomine patris et
filij et ſpiritusſancti mutat vocem iterato· Cuʒ
enim vſqꝫ tunc in modum prefacionis cantaue
rit·poſtea legit in moduʒ lectionis voce ſcilicʒ
humiliori que vocis humiliacio eſt ſignum hu
militatis· humilitas eīn noſtra per baptiſmi re
generacionem ad alta polorum redditur· Dicit
ergo ſacerdos h̄·nobis precepta ſeruantibus·
ꝛc̄·q̄ſi diceret·non auderem tantā et tam altaʒ
rem ſcilicet ſpiritumſanctuʒ ut in creaturam aq̄
deſcendat inuocare·niſi quia tu precepiſti nob̄
baptiſma exercere·Et addit ſacerdos· Tu de
us omnipotens clemens·adeſto tu benignus a
ſpira·vbi illud orat ut ſicut in predictis miracu
loſe in aqua operatus eſt· ita modo faciat vide
licet ut preter naturalem emundacionem quam
poſſunt aque adhibere corporibus·ſunt eciā pu
rificandis mentibus efficaces· Poſt hoc alta
voce clamat ſacerdos· Deſcendat in hanc pleni
tudineʒ fontis uirtus ſpiritusſancti ideo alta uo
ce ut altum mentis deſiderium deſignet·et tunc
deponitur cereus in aquam·que cerei immerſio
eſt ſpiritusſancti aduentus ſeu immiſſio·que in a
qua baptiſmi in ſpecie columbe deſcendit· Se
cundo ideo cereus in aquam deponitur quo maʒ
corpus criſti per ceram ſignificatum in baptiſ
mo aquas ſanctificauit et uim regeneratiuam il
lis contulit·Tercio baptiſmus cerei remiſſioneʒ
peccatorum ſignificat quam per criſti mortem

conſecuti ſumus. Nunc quoqȝ neophiti cereos
ſuos extinctos qui et ſi plures ſint ꝓ vno repu
tantur. et in quibuſdam eccleſijs ſtatim cum ca
thecumini baptizati ſunt illuminantur. In qui
buſdam vero differtur eorum illuminacio vſqȝ
ad agnus dei. quod cantatur in letania. et in qui
buſdam eciam vſqȝ ad miſſam. quando videlicȝ
alij cerei eccleſie illuminantur. ¶ Sane cerei q̄
ſtatim poſt baptiſmum accenduntur. ſignificant
ꝙ per turbacionem peccatorum committatur il
luminacio graciarum. Qui differunt vſqȝ agnuſ
dei ſignificat. ꝙ per agnum qui tollit peccata
et tenebras mundi. renati et fideles illuminan
tur. Qui vero differunt vſqȝ ad miſſam ideo fa
ciunt quia miſſa illa ad noctem pertinet reſurre
ctionis dñice vt ſic nox illa irradicata fuit ſplē
dore dñice reſurrectōis ita ꝗ a lumie nr̄o irradie
tur. ꝗ vt neophitos nr̄os xp̄o ꝯſurrexiſſe ſignifi
cem9. et ꝓpt̄ eādē cāȝ alij cerei eccie ad miſſaȝ
illuminant̄. et ſcd̄um hoc cerei cathecuminorum
ſūt ſine lumine vſqȝ duȝ alij cerei eccleſie illumi
nentur. Ad notandū ꝙ poſtq̄ ſpirituſſanctus
purgauerit corda eoꝝ ꝗ eos introduxerit in ſo
cietatem et vnitatem eccleſie. tunc illuminabit
corda eorum. De cereis eciam neophitorum di
cetur in ti. de ſeptem diebus poſt paſcha. Poſt
immerſionem cerei in quibuſdaȝ eccleſijs ſacer
dos inſufflat in aquam dicit que totam huius
aque ſubſtanciaȝ regenerandi fecundet effectu
Primo vt ſicut in exorciſmo cathecumini ſpi
ritus immundus inſufflatur ut ab homine rece
dat ut infra dicetur. ita ꝗ in exorciſmo aque ut
ab ea expellatur et ad impleatur qđ dñs inquit
Nunc principes mundi huius eicientur foras.
Secundo ut intelligat ſathanas quantus habe
atur ꝙ tam leuit̄ videlicȝ ꝑ ſuauem exſufflacio
nem poteſt expelli. Tercio vt ſacerdos oſten
dat quali ignominia diabolus dign9 ſit ab aq̄a
expelli. Inſufflat autem ſacerdos ter quia ſpi
rituſſanctus tria in baptiſmo operatur. a vicijs
purgat. virtutibus ornat et tandem premio eter
no coronat eos in quibus fit hec inſufflacio. ut
dicetur vbi de immundi ſpirit9 expulſione age
tur. poſt exſufflacionem munitur aqua iterato
crucis ſignaculo per inuocacionem ſancte trini
tatis ne habeat poteſtatem diabolus ad eaȝ am
plius redeundi. Poſtremo fit admixtio criſma
tis in aqua ſicut dictum eſt. Vnde dicitur in
burcar. li. iij. Benedicimus fontes baptiſmatis
oleo vnctionis. Et auguſtinus eiſdem verbis
vtens ſubicit. ꝙ hoc magis tacite ſiue ſine ſcrip
tura ac miſtica racione introductum eſt. quam
per aliquam ſcripturam. Per huiuſmodi ergo
admixtionem vnio criſti et eccleſie ſignificatur
Naȝ criſma eſt criſtus. aqua populus et dicetur
Sanctificetur fons iſte. Ex quibus verbis ad
qu id fiat. admixtio ſatis datur intelligi. Et no
ta quatuor eſſe genera ſacre aque benedicte ꝓ
ut in quarta parte dictum eſt vbi agitur de aq̄
benedicte aſperſioue.

¶ De baptiſmo. R.

Quinto loco eſt de baptiſmo dicendū. De
ſcrutinijs vero que ꝓcedunt baptiſmum
ſolennem et de multis ad baptiſmum ꝑ
tinentibus. dictuȝ eſt ſub quarta feria tercie eb
domade quadrageſime. Primo notandum ē.
ꝙ baptiſmus grece interpretatur vnctio lati
ne vel locio. baptiſmus quidem per aquam con
fertur ut res inuiſibilis per illud viſibile elemē
tum conferatur ſuper quo ſpirituſſanctus in ꝓn
cipio ferebatur. Sicut enim aqua corpus viſibi
liter purgat exterius. ita baptiſmus latenter
animam. Vnde aug̃. aqua corpus tangit. et mē
tem abluit. Et eſt notandum ꝙ pagani ſiue gē
tiles circa fontes templa ſua facere ſolebant. ꝗ
ſaltem ibi ſemper aquam habebant. per cuius
aſperſionem purificari credebant. ꝗ inde lubra
vocabantur quaſi purificancia. et ita quodāmo
do figuraliter ad baptiſmum tendebant. Nos
vero ab eorum conſuetudine baptiſma non ſūp
ſim9 ymmo a trib9 que in veteri teſtamento fu
erunt. ſcilicet a cathacliſmo id eſt diluuio et a
mari rubro et a jordane que baptiſmi figura fu
erunt. Baptiſma dñs inſtituit cū de latere ſuo
ſanguinem et aquam produxit. quem poſtea ꝯſ
ſi lege edictali ſanxiuit. d. Niſi quis renat9 fue
rit ex aqua et ſpirituſancto non intrabit in reg
num celorum. Et ipſe dominus baptizatus eſt in
ſua paſſione. Vnđ inquit baptiſmo habeo bap
tizari quo coarctor vſqȝ dum perficiatur Fieri
debet baptiſmus in aqua: quia illa copioſius in
uenitur et hanc ſpiritus in principio fouiſſe le
gitur et quia ſordes abluit. ſitim comprimit.
ymaginem reddit. ſicut cantatur de narciſſo ig
nem extinguit. ſic in baptiſmo a peccatorum ſor
de lauamur. a fonte vite potamur. ymaginem
perditam reſtauramus. vnde ignis penarum
extinguitur. Debet autem aqua eſſe viua et pu
ra. poſſet tamen eciam fieri in reſoluta. ſiue a ni
ue ſiue a glacie ſiue a lacrimis terre. ſiue eciam
ex inſtitucione victoris pape. id eſt in mari. ſiue
in flumine. ſiue in lacu ſiue in fontibus. Non au
tem licet baptizari in aqua condita ut in ceruiſi
a vel medone. nec eciam in aliquo liquore vt in
vino vel oleo Sed ſi alig liquor aque admiſce
atur bene fit baptiſmus. dum tamen aqua preua
leat. quottidie eniȝ mari nou9 liquor vel ſputū
vel vrina additur. et tamen ibi baptizatur. ali
qui tamen contradicunt. Porro tamen ſcđuȝ ca
nonicam tradicionem ſolemne baptiſma in duo
bus dumtaxat ſabbatis celebratur videlicet in
iſto et penth. Quare in iſto premiſſum eſt. In
ſecundo quia ſpirituſſanct9 in die penthecoſtes
donatur nobis per quem facta eſt repromiſſio
peccatorum. vt dicetur ibi. Alio vero tempore
non licet baptizare. niſi neceſſitatis cauſa que ē
quadruplex. Prima eſt cauſa municionis vt ſi
rex obſidet aliquam ciuitatem vel opidum. tūc
eniȝ pueri illius loci baptizari debent ne inbap
tizti decedant Secunda eſt gentiliū ꝑſecutō

tercia naufragium· quarta egritudo· pot eſt tñ
egritudo hic large accipi pro infirmitate na
ture· que facile diſſolui poteſt· ita q̄ neſcimus
diem neqȝ horam· et ob hanc cauſam ſingulis
diebus et horis fit baptiſmus non ſolemnis ·
ſolennitas tamen baptiſmi ſaltem in paucis ad
p̄miſſos duos dies· ꝓpter ſimilitudinem et me
moriam reſeruatur· Greci vero baptiſmum cele
brare ſolent in ephia· ꝑ eo q̄ tunc fuit dominꝰ
baptizatus· ꝓut ſub feſto dictum eſt· Celebra
ri eciaȝ debet baptiſmus ſolennis hora nona ut
dicetur ſub ſabbato penth· ſciendū auteȝ eſt q̄
baptizandus cum p̄mo ad eccleſiam venit· p̄uſ
q̄ im̄ergat̄ interrogat̄ vtꝝ abrenūciet diabo-
lo ꝛc· qd̄ pocius vſu quā ꝑ aliquam ſcripturam
introductum eſt ſcd̄m auguſtinum et eccleſia re
ſpondet· abrenuncio· Et iteꝝ vtrum credat in
patrē et filiū et ſpiritūſanctū· et ipſa reſpōdȝ
Credo· In hijs autē duobȝ ꝺ vita ⁊ fide iſtruit̄
De vita cū docetur· abrenūciare diabolo ⁊ om
nibꝰ pompis ſiue operibus eius· De fide cum do
cetur credere in trinitatē et ꝓpter hoc due fiūt
ei conſequenter vnctiones· ſcilicet in ſcapulis ·
⁊ in pectore· Ideo auteȝ fit huiꝰ interrogacio ⁊
reſponſio· et vacua domus a priſco habitatore
deſerta fide ornetur et dei habitacio p̄paretur
Auguſtinus dicit q̄ eciam fiant hec iuxta ſalua
toris imperium· qui ad patrem in celū aſcē ſurꝰ
diſcipulis ſuis· id eſt apoſtolis dixit· Euntes do
cete omnes gentes baptizātes eos· In nomīe pa
tris et filij et ſpiritusſancti· Interrogatur eciam
ſi credat in ſanctam eccleſiam remiſſioneȝ pecca
torum· et carnis reſurreccionem· non tñ ſcd̄m
ipſum auguſtinum· eodem modo interogamus
ut quomodo in deum credimus ſic et in ſanctaȝ
eccleſiam et catholicam credamus· ſȝ ꝓpterea ſā
cta et catholica eſt· quia recte credit̄ in deum ·
non ergo diximus vt in eccleſiam quaſi in deuȝ
crederetis· ſed ut in eccleſia ſancta et catholica
conuerſantes in deum crederetis eciam reſurre
ctioneȝ carnis que futura eſt· Innuit ergo aug̃·
ex premiſſis verbis q̄ prepoſicio ibi repetit̄ dū
dicitur in ſanctam eccleſiam· et ſenſus mutatur
de quo dictum eſt ſub quarta parte ſub ti· ꝺ ſim
bolo· Planior tamen intellectus eſt vt prepoſi
cio ipſa p̄termittatur· nec repetatur vt ſit ſēſus
Credo eccleſiam ſanctam catholicam· id eſt fi-
dem catholicam tenentem eſſe ſanctam· id eſt iu
ſtam et bonam· vel eccleſiā ſanctaȝ id eſt ſancti
ficatam et firmatam et ſemper perſeueraturam
ita q̄ nunq̄ deficiet· vel credo ſanctam et catho
licam eccleſiam eſſe vnam et in vnitate conſiſte
re· Patrinus autem pro baptizando interroga
tur· ut iam dicetur· Poſt interrogacionem ⁊
reſponſionem ſacerdos ter in faciem baptizan
di exſufflat ad notandum q̄ ſeua poteſtas id ē
malignus ſpiritus ab eo exſufflatur id eſt exſuf
flando expellitur ſeu in proximo expellenda ſig
nificatur ut per pium ſacerdotis miſterium ſpi
ritui ſancto cedat· fugiens ſpiritus malignus ·

Hinc eciam ait auguſtinus· q̄ paruuli exſufflā
tur ⁊ exorcizant̄ id eſt increpant̄ ſeu adiurant̄
ut expellat̄ ab eis diaboli poteſtas inimica que
decipit hominem ut poſſideat homines· Hec au
tem exſufflacio ſiue exorcizacio et ſi non proſit
aliquid ad vitaȝ· quia adhuc in eis mors manet
prodeſt tamen vt inimicus minus ei nocere poſ
ſit· Adeſt enim ſpiritusſanctus non ſolum ver ſ̄ñō
bis que dicunt̄ in nomine ſuo verum eciam ſig
nificacionibꝰ que fiunt in honore ſuo· Et eſt no
tandum q̄ exorciſmus grece latine dicit̄ adiura
cio· ut ē illud· Exi ab eo inmunde ſpiritꝰ· Cathe
ciſmus autem ⁊ exorciſmus neophitoꝝ ſunt·
precedunt enim baptiſmum· et magis debent di
ci ſacramentalia q̄ ſacramenta id eſt ad ſacra
mentum baptiſmi pertinencia vel preludia no
ui baptiſmi· ſine eis tñ p̄t eſſe babtiſmus· Cathe
ciſmus vero grece latine dicit̄ inſtructio· inde
cathecizare· id eſt inſtruere i ſimbolo et fidei ru
dimentis Inde eciam dicitur cathecuminꝰ grece
quod ē latine audiēs vel inſtructꝰ· quia adhuc
doctrinam fidei audit nondum tamen baptiza-
tus eſt licet ſit in fide inſtructus· Qui et compe
tens vocatur· quia poſt fidei inſtructionem et
poſt acceptam penitenciam competit gracie cri
ſti recipiende· Neophitus vero grece latine no
uellus et rudis· vel nuper renatus interpretat̄
Hoc quoqȝ ſciendum eſt· q̄ ſicut ſunt dona· vij·
ſpiritusſancti ita eciam ſeptem ſunt dona baptiſ
mi· Primum eſt ſalis collacio· Datur enim ſcd̄m
rabanum et bedam ſal benedictum in os bapti
ſandi· ut per ſal tipicum id eſt figuratiuum ſa
piencie· ſale condit⁹ iniquitatis fetore careat
id eſt carere ſignificetur· ne a vermibus pecca
toruȝ vltra putrefiat· ſed magis illeſus ſeruet̄
ad maiorem graciam percipiendaȝ· ſal q̄ȝ ſigni
ficat prima fidei documenta ſine quoruȝ condi
mento inſulſus eſt omnis homo· de quo et de ſa
le dictum eſt in prima parte ſub ti· de conſecra-
cione altaris et eccleſie· Secundum eſt auriuȝ
et narium cum ſputo linicio quod fit primo exē
plo criſti· qui lutum cum ſputo faciens mutum
et ſurdum ſanauit· et oculos nati ceci liniuit· et
expuens in linguam eius tetigit· ⁊ digitos in eiꝰ
auribus imponens dixit· effeta quod eſt aperi-
re· Secundo ſcd̄m rabanum hoc ſacramentum
ideo agitur· vt per ſaliuam typicam id eſt figu
ratiuam ſapiencie dei et per ſacerdotis tactum
ſapiencia et virtus diuina ſalutem eiuſdem ca-
thecumini operetur· ut aperiantur ei nares ad
capiendum odorem noticie dei· vt aperiantur
ei aures ad audienduȝ mandata dei· vt aperiāt̄
illi ſenſus in intimo corde ad reſpondendum ſa
cerdoti de articulis fidei interroganti· Digi
ti ergo qui in aures mittuntur ſunt verba ſiue
dona ſpiritusſancti· Tercio per hoc q̄ aures ſa
liua tanguntur ſignificatur· et petitur· q̄ do
ctrina que de ore altiſſimi fluxit per aures eius
intret ei q̄ȝ ſuaue redoleat· ſaliua nempe criſti id
eſt dulcedo verborum ex ore eius defluencium·

et ipſa criſti diuinitas nos ſanat· ¶ Quarto eciā
nares tanguntur vt diuinam ſuſcipiant virtutē
per quam bonum a malo diſcernant · odorem et
ſanā doctrinaꝫ ſeparare valeant a fetore heteti
ce prauitatis· Vnde in eccleſiaſtico dicitur· Na/
ſus tuus ſicut turris libani que reſpicit contra
damaſcum· Quinto ad notandum ꝙ q̄diu ſpiri=
tum naribus trahet· in fide percepta manere de
bet et aures vt verbis euangelicis pateāt· et va
rias et inutiles fabulas a ſe repellant· Sexto
ſecundum Ambroſiū propter gloriam ſiue dig
nitatem muneris et operis non tangitur os cuꝫ
ſaliua· ſed nares· ut bonum odorem accipiant pi
etatis eterne· Tercium et quartum eſt in pecto
re et inter ſcapulas cum oleo facta ſignacio· de
quibus dictum eſt in prima parte ſub ti· de cō
ſecracionibus· Quintum eſt baptiſmi ablucio·
¶ Circa quod notandum eſt ꝙ trina fit immer
ſio ſeu locio in baptiſmo in nomine trinitatis·
ſcilicet in nomine patris et filij et ſpiritusſancti
qꝛ eciam in fide trinitatis fit baptiſmus in qua
trina immerſiōe· triduana domini ſepultura ſig
nificatur· fuit in tribus diebus et tribus nocti=
bus in corde terre· Trina qꝫ fit immerſio quia ī
baptiſmo a triplici peccato· ſcilicet cogitacionis
locucionis et operacionis mundamur · et a tri/
plici tranſgreſſione legis· ſcilicet legis nature
legis moſaice· et legis euangelice· Non igitur
debet quis tantum ſemel immergi· pro eo ꝙ cri
ſtus ſemel mortuus eſt· Debet tamē ſemel bap
tizari tantum qꝛ tm̄ ſemel criſtus mortuus ē et
ſepultus· et reſurrexit· q̄ tria in baptiſmo ſigni
ficant· Et licet trina ſit immerſio tamen vnum
eſt baptiſma· Item qꝛ tantū vna eſt fides· ideir
co vnum debet eſſe ſacramentum eius· iuxta illđ
vna fides vnum baptiſma Immerſio eciam fit ī
modum crucis· quia qui baptizatur mundo cru
cifigitur et cruci criſti affigitur ¶ Trina qꝫ ab
aqua eductio· triduam temporis exprimit reſur
rectionem· Si tamen quis ita eger ſit vt nō poſ
ſit ter ſine leſione immergi ſufficit illum aqua a
ſpergi· ut probatur multipliciter in canone cy
priani· Licet quidem illud intelligant de aque
benedicte aſperſione· ſed et ſi magna corporis
pars preter caput infunditur· vel ſalteꝫ caput
baptizatus quis reputatur et non aliter · licet
quidam eciam ſi ſuper pedem aqua ceciderit re=
putent baptizatum· Pueris baptizatis nomen
imponitur in baptiſmo quod inde eſt · quia
baptiſmus eſt vicarius circumciſionis · in qua
nomina pueris imponūt hebrei eo ꝙ tempore cir
cumciſionis abrahe nomen fuerit immutatū cū
enim prius dicebatur abram· poſtea vocatus
fuit abraam· Sed ſi in baptizato obliuione no=
men nō imponitē vel forte errore maſculo nomē
femine vel econuerſo īponitur· tenet quidē bap
tiſmus· nec iterabitur· et nomen in confirmacio
ne frontis denuo imponetur· Sextuꝫ eſt in ver
tice· ideſt in ſummitate capitis ſuper cerebrum
cū criſmate facta punctio· de quo in prima pte

ſub ti· de conſecracionibꝫ dictum eſt· Septimū
eſt in fronte criſmacio· de qua infra dicetur·
Datur autem in quibuſdam locis baptizatis
candida veſtis in ſignum ſacerdocij· et quedam
rotunda mitra in ſignum corone regni vite· qꝛ
ipſe eſt membrum xpi q̄ eſt rex et ſacerdos· Om
nes enim veri criſtiani reges et ſacerdotes di=
cuntur· Vnde Petrus apoſtolus ait· Vos eſtis
genus electum· regale ſacerdociū· Reges quia
ſeipſos et alios regunt· Sacerdotes· quia ſeip=
ſos domino offerunt· Iuxta illud apoſtoli· obſe=
cro vos per miſericordiaꝫ dei· vt exhibeatis cor
pora veſtra· ꝛc· Secundo criſmale ſeu veſtis cā
dida que ſuper caput baptizati īponitur· ſigni
ficat ſcdm̄ rabanum interioris et exterioris ho
minis caſtitatem et innocenciam et puritatem
criſtianam· quaꝫ poſt ablutas veteres maculas
ſtudioſe ſeruare debet· Iuxta illud· Omni tem=
pore veſtimenta tua ſint candida· Tercio re=
nati· albis induuntur veſtibus· ad deſignandū
miſteriū eccleſie reſurgentis· Deſignatur eniꝫ
per hoc corporum et animarum futura reſurre/
ctio glorioſa et eciam reſurrectionem a peccatis
atqꝫ angelicus nitor· Recte igitur baptizati
albis vtuntur veſtibus· vt quorum prime nati
uitatis faciem vetuſti erroris pannus fuſcauit
habitus ſecundo regeneracionis preferat glo
rie indumentuꝫ· vnde veſtis ipſa duplex eſt q̄ſi
in modum cappe manicate quia ſancti duplicia
ſcilicet beatitudinem et gloriam poſſidebunt·
Ipſe autem veſtes ſunt ſtole albe· de quibus di
citur· Et date ſunt illis ſingule ſtole· Stole eīm
baptiſmi· Palmi vero triumphū inſinuāt Quar
to hec alba veſtis corpꝰ· Ipſe vero albatus ani
mā ſignificat· In prouincia narboñ· hec alba ve
ſtis linea in ſui ſummitate cum filo rubeo ſuper
ſuitur· aut alia varietate inſignitur· q̄ndam q̄
dammodo pretendens coronam· Nempe alba ve
ſtis innocencie ſtolam que nobis in baptiſmo
redditur ſignificat· rubea fimbria que ſuperſui
tur criſti paſſionem· per quam baptiſmi ſacra
mentum impletur deſignat· Coronam preten
dit in ſignum corone regni ut premiſſum eſt·
Rurſus ideo criſmale candidum filo rubeo inſig
nitum· baptizatis datur ut ſint ſolliciti ſeruare
candorem virtutum quam in baptiſmo per paſ
ſionem domini rubricatum receperunt· iuxta il
lud· Quare rubrum eſt veſtimentum tuum· vn̄
in apoc̄· Beatꝰ qui cuſtodit veſtimenta ſua ne
nudus ambulet· Sane albati ſeu neophiti huiꝰ
albam veſtem per ſeptem dies portant· qꝛ hꝰ tē
pore qđ ſeptem diebus agitur innocenciaꝫ per
bona opera exercē oportꝫ · iuxta illud qđ ait ſa
lomon· Omni tempore veſtimenta tua candida
ſint et oleum de capite tuo non deficiat · In octa
ua vero die illam deponunt· quia in etate quam
dies octaua ſignificat ab omni opere vite pre
ſentis ceſſabimus· tunc enim adueniente veri
tate omnis figura ceſſabit · qui per candidam
veſtem innuitur · nam tunc erimus vtroque

homine id eſt anima et corpore glorioſi Rur
ſus hẽ veſtis candida corp9 ſignificat · q̄ omni
tempore vite noſtre quod p ſeptenariũ agitur
mundum ſeruare conuenit · in fine vero vite no
ſtre illud deponimus · aliud glorioſum reſump=
turi · qđ erit in octaua etate · merito ergo illam
ſeptem diebus ſeruam9 et in octaua deponim9
Unde ſalomon · da partem ſeptimam et octauaꝫ
Seruat̃ q̃ꝫ hec alba veſtis de ſabbato in ſabba
tum qñ in ſabbato ſancto vel penth · baptizati
ſunt ad notandũ q̄ ſi mundiciã corporis ſerua /
uerimus de ſabbato pectoriſ tranſituri ſum9 de
poſitis corporibꝫ ad ſabbatũ et̃nitatis · Et exui
tur in alio ſabbato ad notãdũ q̄ aĩa illi9 d̃ cor
pore exiens ſabbatum id eſt requiẽ inueniet · ſi
eius veſtis fuerit alba · Pari q̃ꝫ racõne confir
mati ſiue in fronte criſmati vſq̃ꝫ ad ſeptimã di=
em lauari nõ debẽt · Qũ enim eccleſia tanto tem
pore celebret aduentũ ſpiritusſancti ſup aplõs
merito vnuſquiſq̃ꝫ ſpiritum ſanctum accipiens·
tanto tempore celebrare debet · illius aduentuꝫ
in ſe ſingulos dies pro ſingulis donis celebran
do · Hec autem veſtis vni impoſita alteri po
teſt imponi ſi neceſſe fuerit · ꝑut iam de panno
quo caput confirmati alligatur dicetur quam
uis melius ſit nouam habere · In q̄buſdam eciam
locis baptizatis dantur calciamenta · que ſunt
dominice mortis inſignia · vt exemplo eius qui
ꝓ nobis paſſus et mortuus eſt carnem ſuam vi
cijs et ocupiſcencijs mortificet baptizatus · Da
tur q̃ꝫ candela illuminata in manu baptizati · vt
cum dominus ad nupcias venerit · ſit ſemper pa
ratus ei in aula celeſti occurrere cũ luminarijs
virtutum et bonoꝝ opeꝝ · De cereis eciam neo
phitoꝝ ſupradictũ eſt · Sane legitur in canõ=
ne gregorij q̄ iudeis baptizandis quadragin=
ta dierum abſtinencia indicenda eſt · et ſi poſtq̄
baptizati ſunt apoſtatauerunt · cogendi ſunt
fidem ſeruare · et filij quos circũciderunt ab eo
rum conſorcio ſeparentur · Serui vero eorum
circumciſi ab eis pro iniuria corporis ſui liberta
ti tradant̃ · et in concilio agathenẽ · ſtatutuꝫ ẽ
q̄ iudei baptizandi qui de facili ad vomitum re
deunt · nouem menſes ſint prius inter cathecu=
minos · Eger q̃ꝫ ſicut ait cyprian9 baptizari po
teſt · mortuus vero nõ nec eukariſtia ſibi dari ·
ſicut legitur in burcardo li · iiij · c · cauendum ẽ ·
et in li · v · c · idem placuit · ſed ſicut in eodem · li ·
iiij · c · ſubito legitur · ſubito obmuteſcens ſic · ſi
tamẽ voluñtatis p̄terite teſtimoniũ verb habꝫ
aut p̄ſentis in ſuo nutu · Pregnans vero mu
lier ſi baptizetur · non intelligit̃ ſm yſidorum ·
partus baptizatus in ventre · q2 qui adhuc na
tus ſecundum adam non eſt · ſecundum criſtum
regenerari ñ p̄t · nec dici regeneracio in eo po=
teſt in quo generacio non preceſſit · baptizan=
dus ergo eſt qui ex baptizato naſcitur ·
¶ Tenendum q̃ꝫ eſt q̄ diſcipuli et apoſtoli bap
tizati fuerint · qui eciam alios baptizabant · ꝑ=
ut dicetur ſub penthecoſ · quod de iohanne ſpe=

cialiter iheronimus atteſtatur · et aug̃ · de pau=
lo · Item ſtatutũ eſt in concilio carthagiñ · q̄
mulier q̄uis docta baptizare non preſumat · ni=
ſi neceſſitate vrgente · Rurſus in concilio
lugdunẽ ſtatutũ eſt ut qui preterq̄ in mortiſ
neceſſitate cum veteri criſmate baptizauerit d̃
ponatur · In concilio ylerdẽ · ſtatutum eſt ut
omnis p̄ſbiter qui fontem lapideuꝫ habere nõ
poteſt · vas conueniens ad hoc ſolum habeat q̄
extra eccleſiam non deportetur · Debet igit̃ fõs
eſſe lapideus · nam et de ſilice aqua in baptiſmi
preſagium emanauit · Sed et criſtus qui eſt fõſ
viuus eſt lapis angularis et petra Hoc quoq̃ꝫ
notandum eſt · q̄ per circumciſionem delebatur
olim originale et nunc per baptiſmum · prout
ſub ti · de circumciſione dictum eſt · ideo autem
originale peccatum omnibus nocet · q2 quando
adam peccauit nondũ aliq̄s ex eo fuerat materia
liter proſeminatus · ipſum autem originale pec
catum in ipſa anime infuſione contrahitur · q2
tunc p̄ncipales vires anime debilitantur · Sed
cum originale peccatum contrahatur ſolum ex
carnis corrupcione · q̄re imputatur anime · Re=
ſpondeo · quia cum aĩa condelectatur carni · vel
melius · vt ibidem quedam digna retribucio no
tetur · Anima enim primi hominis prius peccan
do carnem ipſam corrupit · Unde modo corrup
cio carnis animas corrũpit · Circa baptiſmi for
mam notandum eſt · q̄ ſicut ait alexander papa
ſcius · Si quis pueꝝ ter in aqua merſerit · in no
mine patris et filij et ſpiritusſancti · Amen · et ñ
dixerit · Ego baptizo te in nomine patris et fi
lij et ſpiritusſancti · non eſt puer baptizatus · ſꝫ
ſi immerſerit ter pueꝝ nichil dicens · baptiza=
tus non eſt · Verum tempore apoſtolorum bap
tizãdo nil aliud dicebatur · niſi baptizo te in no
mine trinitatis · et ita explicite dicebãt · vel ec
implicite vtpute · In nomine domini noſtri ihe
ſu criſti · Et baptizabantur in ſtagnis et flumi
nibus · Sed beatus clemẽs ſecundus a beato pe
tro ex ipſius doctrina · vnctionem olei et criſma
tis addidit · Poſtea leo papa · damaſus · et am=
broſius exorciſmos et benedictiones et ceteras
ſolennitates adiecerunt · Baptiſmi autẽ forma
non viciatur · ſi quid in ea ſupflue ponitur · vt
ſi dicatur · Baptizo te in nomine patris et filij
et ſpiritusſancti et dyaboli · vel arma viruq̃ꝫ ca=
no · vel ſi quid pretermittitur forme · vel ſi dica
tur · arma virumq̃ꝫ cano · et ego baptizo te ⁊c̃ ·
Si vero aliquid interponatur · vt ſi dicatur ·
Ego baptizo te · et deus eſt · in nomine patris et
filij · ⁊c̃ · dicunt quidem nõ eſſe baptizatum · alij
vero contra · Si autem verborũ ordo forme mu
tetur · vt ſi dicit · Baptizo te ĩ nomine filij et pa
tris et ſpiritusſancti · dicunt non eſſe baptizatuꝫ
quia ordo verboruꝫ de forma deeſt · Si vero mo
ra naturalis · et compendioſa interponatur · pu=
ta reſpirando · tuſſiendo vel ſcreando non obeſt ·
Ceterum forma ipſa pronũciari poteſt litteras=
liter vulgariter · grece latine et armenice · Idem

enim ſunt effectus. licet voces non ſint eedez ſe
cundum ariſtotilem. Vnde grecus huc veniens
baptizat in lingua greca. et econuerſo. quia a
poſtoli loquebant̄ varijs linguis Hinc eſt ꝙ
ſi quis dicit. Baptizo te in nomine genitoris ⁊
nati ſiue geniti. et ſancti flaminis baptizatus ē
Bene .n. fit baptiſmus ſub noībus ſinonimis.
Sed ſi dicatur mergo te in nomine patris ⁊c̄.
non eſt baptiſmus. quia illud verbum mergo n̄
eſt ſinonimum cum illo verbo baptizo. Non fit
eciam baptiſmus ſi dicatur. baptizo te in noīe
trium perſonarum. vel in nomine trinitatis. vl̄
in nomine criſti vel ſi baptizauerit in trib9 p̄n
cipijs. aut in tribus filijs. aut in tribus paracli
tis. vel ſi omittatur aliqua de tribus perſonis.
puta ſpiritusſancti. vel filij. vel patris. Sed et̄
ſi diceretur in nomine paternitatis et filiacio=
nis. et cetera. non eſſet baptiſmus. Item ſi o
mitteretur hoc pronomen ego. dicendo. bapti
ſo ⁊c̄. tenet quidez. quia pronomen illud ſubin
telligitur. vnde non deeſt. Sed eciam ſcd̄m Za
chariam papam. ſi ſacerdos ſimplicitate duct9
non intendens errorem introducere dixerit.
Baptizo te in nomine patria et filia et ſpiritus
ſancta. baptiſmus non viciatur. Si vero dubi=
tatur de aliquo vtrum ſit baptizatus vel non.
Statuit Alexander papa tercius. ꝙ baptizet̄
ſub hac forma. Si es baptizat9 nō te rebaptizo
ſed ſi nondum baptizatus es. ego baptizo te in
nomine patris et filij et ſpiritusſancti. Amen.
Adhuc ſi infans nō poteſt totus naſci. ſed ſo
lum caput illud baptizetur priusq̄ moriatur.
Sed ſi mater in partu moritur incidatur. et in
fans viuus de ventre extrahatur. et baptizet̄.
Circa patrinos q̄ in baptiſmo et cōfirmacione
neceſſarij ſunt. dicendum eſt. ꝙ vbi infans fari
vel credere neſcit. patrinus interrogatur ⁊ re
ſpondet ꝓ eo. et in eius fide et profeſſione bap
tizandus ſaluatur. Quod eciam ſcd̄m yſidorum
in egroto ſurdo et muto baptizandis cōtingit
Nam eciam legimus cyrophoniſſam mulierē ve
niſſe ad iheſum ⁊ rogaſſe ꝓ filia. ſpiritum immū
dum habente. et illam ad p̄ces matris ſaluatā
fuiſſe. Aug9. q̄ꝫ aſſerit ꝙ reſponſio ipſius pa=
trini ad celebritatem. id eſt ſolennitatem perti
net ſacramenti. quaſi diceret. non ad neceſſita=
tem. Paruulum enim non fides illa. que in cre=
dencium voluntate conſiſtit. ſed fidei ſacramentuz
fidelem facit. Vnde fidelis vocatur. non rem ip
ſam mente abnuēdo id eſt ꝯfitendo ſed ipſius
rei ſacramētum recipiendo. Sicut ergo paruu
li alieno errore dannati fuerāt. ſic ex aliena ꝓ=
feſſione ſaluari poſſe neceſſe eſt. et cum illi ad in
telligibilem etatez peruenerint. debent patrini
inſinuare illis ꝓfeſſionem quam ꝓ eis fecerunt
Porro ſacerdos baptizans. et epiſcopus con
firmans ſe illis obligant ꝙ de eis curam ſpecia=
lem gerant. quia cum ipſe non omnibus po=
teſt curam ſpecialem impendere. Idcirco pa=
trino committit qui ſe ꝓ iſto fideiuſſorem con

ſtituit. q̄ꝫ renatum docebit oracionem dominicā
et ſimbolum fidei. que quilibet criſtianus adul=
tus ſcire tenet̄ vel in lingua latina vel mater=
na. et ſi patrinus filiolum docere neglexerit g̃/
uiſſime peccat. Item iuxta auctoritatem leonis
pape vnus tantū debet eſſe in baptiſmo et vn9
in confirmacione. patrinus. ſiue vir ſiue mulier
et hoc ꝓpter pericula que ꝯſueuerūt ꝯtingere
in ꝯiunctionibus matrimonialibus. In quibus/
dam tamen eccleſijs ꝯtraria ꝯſuetudine hoc de=
rogatum eſſe videtur. et hoc ideo. quoniā ſi ve
niat in dubium de aliquo vtrum ſit baptizat9
vel nō. quāto plures ſunt patrini ⁊ teſtes bap
tiſmi tanto forcius dubium excludetur. et tanto
plures ad inſtruendum filiolum ſe conſtituunt
debitores. Item ſcd̄m canonem in cathecismo
et in baptiſmo et in ꝯfirmacione vnus; et idem
patrinus ſufficere poteſt vbi neceſſitas cogit.
alias ſingulos ſinguli ſuſcipiant. Verum bap ti
ſatis ſeu confirmatis patrinorum perfidia cui n̄
conſentiunt non obeſt. Cum igit̄ patrinus
filiolum inſtruere teneat̄. et in fide ipſius bap
tizandus ſaluet̄. nullus debet patrinus effici ni
ſi ſciat dominicam oracionem et ſimbolum. in q̄=
bus ipſe tenet̄ filiolū ſuuz inſtruere. cum ſit fi=
deiuſſor fidei illi9. et eū debet cuſtodire ꝓ poſſe
ne a fide et iuſticia deuiet. caſtitatem cuſtodiat
iuſticiam diligat. et teneat caritatem vt pute ē
ſponſurus in die iudicij de omni exceſſu illius.
Sunt autem q̄tuor genera perſonarum. quas
eccleſia non ſuſcipit in patrinos. Primuz gen9
eſt monachus. abbas. abbatiſſa moniales et hu
iuſmodi. Secundum genus ſunt infideles.
Tercium. illi qui nondum ſunt confirmati qui a
lios nō poſſunt tenere in baptiſmo vel cōfirma
cione. Non enim vere debent vocari fideles. vn
de nec veri teſtes eſſe poſſunt. Quartum genus
eſt vir et vxor ſimul niſi prius ambo votuz em
ſerint caſtitatis. Si enim ambo eundem puerū
de fonte leuarent. ſpirituales patres eiuſdem fi
erent. Vnde vlterius carnaliter commiſceri
non deberent. Nec eciam vt aiunt quidam aliq̄s
de ſacro fonte leuare debet aliquos de ſua con/
ſanguinitate preſertim filium ꝓprium. vel filiā
vel vxoris. vel ecōuerſo. q2 caritatis dilectio p
baptiſmum propagari debet. Baptiſmi ſolen=
nitate completa itur ad fontes cum triplici le
tania et inde q2 an̄ baptiſmum et poſt letanie
circa baptiſterium peraguntur pro eo ꝙ in
apoc̄. legitur. Yris erat i circuitu ſedis. Yris vt ait
beda que fit ſole irradiāte nubes. et que poſt di
luuium fuit ꝓpiciacōnis indicium ſignificat in=
terceſſiones ſanctorum. ſedes eccleſiam ſignifi=
cat. nubes ſunt viri ſancti. iuxta illud yſa. Qui
ſunt hij qui vt nubes volant. qui ante aduentū
criſti et poſt deuotiſſime pro eccleſia orauerunt
et orant. Fit autem hec letania circa fontes vſ
q3 ad ſancte iohannes baptiſta ora pro nobis.
eo ꝙ ipſe primus inuenit vel docuit baptiſma.
Deinde ſimiliter cū trina letania redit̄ vſq3 ad

omnes ſancti orate pro nobis· ad oſtendendum
ꝙ ipſi orant pro filio baptizato qui mortuꝰ fu
erat et reuixit· perierat et inuentus eſt· vt in ve
ra fide trinitatis participet ſacramento baptiſ/
mi vel vt deum quem confeſſus eſt diligat to
to corde tota mente et totis viribus· Sane agū
tur in quibuſdaꝫ eccleſijs ſeptene letanie ante
baptiſmum· q2 oramus ſanctos intercedere ꝓ
nobis· ut ſpiritusſanctus cuius gracia ſeptifor/
mis eſt veniat ſuper aquam baptiſmi In alijſ
agunt̄ quine dum cathecumini baptizant̄ ut de
us cuſtodire dignetur q̄nqꝫ ſēſus corporꝫ eorꝫ
ne per eos illecebris ſecularibus incitati purifi
cacionem in baptiſmo acceptam amittant· Tri=
ne eciam quandoqꝫ poſt baptiſmuꝫ aguntur ut
credulitatem trinitatis in qua baptizati ſunt· ⁊
quam profeſſi ſunt toto corde tota mente totiſ=
qꝫ viribus· diligant· Quidam eciam cantant le
taniam in eundo ad fontes propter ſpem et in/
de redeundo propter rem· et ad notandum ꝙ ſā
cti orant pro baptizandis ut ſacramentum vera
fide participant· et pro baptizatis ut in ſacra=
mento vere fidei percepto confirmēt̄ur· In fine
letanie fiunt iuxta apoſtolum peticiones· ut ꝓ/
picius eſto· parce nobis domine· et obſecracio/
nes· ut per natiuitatem tuam· libera nos domine
et poſtulaciones· ut peccatores· te rogamus au
di nos· Quid ſignificet cantus poſt baptiſmum
dictum eſt ſupra ubi de canticis agitur· Ceterꝫ
in quibuſdaꝫ eccleſijs in lectionibus et letanijſ
ſenes precedunt et iuuenes ſubſecuntur· vel q2
ſenex ſeruus ſcilicet eleazar adduxit rebeccam·
ut yſaac iuuenis apphendēt eam vel q2 in baptiſ
mo iuueneſcit eccleſia et renouatur ut aquila iu
uentus noſtra· Rurſus in quibuſdam eccleſijs
duꝫ ·xij· lectiones leguntur letanie dicuntur· et
earum duodenarius numerus per tres quater=
narios clericorum impletur· quibus oratur· ut
in baptizandis doctrina capiat apoſtolorum fi=
de trinitatis et quatuor virtutibus predictorꝫ

De confirmacione· R·

Sexto loco de confirmacione dicamus· Si
quidem poſt baptiſmum ſequitur ſpiri=
tuale ſignaculum ſcilicet confirmacio· q̄
perfectio fiat quando ad inuocacionem epiſco/
pi ſpūſſanctus infunditur· Baptizatus auteꝫ
confirmari non poteſt niſi demum poſt ſeptem
dies poſt baptiſmum propter ſeptem dona ſpi/
ritusſancti· que recipiuntur in baptiſmo· Nam
pro ſinguliſ donis decet dies ſingulos celebrari
Alij dicunt ꝙ ſtatim poſt baptiſmum eſt confir
macio inchoanda propter racionem ſcriptā ſub
quinta feria cene domini· vbi agitur de olei con
ſecracione· Nam et clemens primus ſtatuit· ut
baptizatus quamcicius fieri poſſit confirmetur
quia non eſt perfectus criſtianus qui hoc nō ne
ceſſitate ſed in curia aut voluntate omittit· hec
frontis criſmacio confirmacio dicit̄· quia per eā
ſpiritusſanctus dat̄ ad augmentū ⁊ robur· Vn̄

cum ceteras vnctiones et ſimplex ſacerdos va
leat exhibere hanc non niſi ſummus ſacerdos id ē
epiſcopꝰ debet conferre quia de ſolis apoſtolis
legitur· quorū vicarij ſunt epiſcopi ~~ꝙ per ma=~~ qđ ī actib' lucas
~~nus leccio~~ manifeſtat· Cuꝫ audiſſent inquit apo
ſtoli qui erant iheroſolimis· quia recepiſſent ſa
maria verbum dei miſerunt ad eam petrum ⁊ io
hannem qui cum veniſſent orauerunt pro ipſis
ut acciperent ſpiritumſanctum· nonduꝫ enim in
quemꝗ illorum venerat· ſed baptizati tantum
erant in nomine dn̄i iheſu impoſicionem ſpiritū
ſanctum dabant quemadmoduꝫ actuū apoſtolo
rum· Tunc imponebant manus ſuper illos et ac
cipiebant ſpiritumſanctum· cuius aduentus per
miſterium vnctionis deſignatur· quia columba
in qua ſpiritusſanctus ſuper criſtuꝫ in baptiſmo
deſcendit ad veſperum in cathaciſmo reuertens
ramum retulit oliue virentis· cuius vtiqꝫ ſacra
mentum dauid propheta prenoſcens exhilaran
dam faciem in oleo predicauit· Arnaldiſte et ali
perfidi heretici dicentes manuum impoſicionem
ſiue conſolamentum fieri poſſe a quolibet homie
bono obiciunt ad hoc quod premiſſum eſt de eo
quod legitur in actibus apoſtoloruꝫ ꝙ ananias
ſaulo et ſimeon et lucius firenī· et manaen barna
be et ſaulo manus impoſuerunt qui tamen nec a
poſtoli· nec epiſcopi fuiſſe legūtur· Et ex eo ꝙ
predicitur· miſerunt ad eos petrum et iohannē
apparet ꝙ epiſcopi debent illuc ire vbi ſunt qui
bus ſit neceſſe manꝰ īponi· cumqꝫ illuc venerint
orent pro eis dicentes· Emitte in eis ſeptifor=
mem ſpiritumſanctuꝫ· ⁊c̄· Non eniꝫ diſcipuli da
bant ſpiritumſanctum ſed orabant vt veniret
in eos quibus manus īponebant· hoc ḡ agit epi
ſcopalis confirmacio baptizato quod tutor pu
pillo· Quid enim prodeſt amplam hereditatem
filio relinquere niſi ipſe vel lex aut preſes illi
prouideat de tutore paraclitus quidem eſt eiuſ
conſolator in criſto· cuſtos et tutor qui ſuaden=
te diabolo poſſet ſicut et pupillus ſuam perdere
facultatem id eſt baptiſmi vtilitatem ſi hunc
non haberet tutorem· In confirmacione ergo
tocius criſtiane religionis miſterij plenitudo ↄ
pletur ·In baptiſmo namqꝫ per ſpiritumſanctū
datur remiſſio peccatorum· Hic autem ipſe ſpiri
tus inuitatur vt veniat in domum ipſam quam
ſanctificauit deſcendere et habitare dignetur·
ut ad epiſcopi inuocacionem infunditur· Vnde
vrbanus papa inquit· per manꝰ epiſcopalis im
poſicionem ſpiritusſanctus datur· ex quo cor fide
le ad prudenciam et conſtanciam dilatatur· vt
quis plenus ſit criſtianus· His ergo inun=
gitur criſmate baptizatus· ſcilicet in vertice et
in fronte· nam et ipſis apoſtolis bis fuit datus
ſpiritusſanctus· Primo in terra quando criſtꝰ
exſufflauit in eos dicens· Accipite ſpiritumſan
ctum· Secundo a celo in die penthecoſtes· ſꝫ ⁊
ipſi apoſtoli receperunt ſpiritumſanctuꝫ in bap
tiſmo· Non enim credendum eſt ipſos non fuiſſe
baptizatos qui alios baptizabant ut premiſſuꝫ

eſt. Hec ergo duplex baptizandoꝝ vnctio ſig
nificat· ꝙ ſpiritusſanctus datus eſt apoſtolis·
ſemel in terra ad dilectionem proximi· et ſemel
de celo ad dilectionem dei· Vnde ad notandum
pulchritudinez donoꝝ ſpiritusſancti· que in cō
firmacione conferuntur dicitur· Emitte in eum
ſpiritum ſapiencie et intellectus ⁊c̄· Hee ſunt
veſtes quibus induuntur filij regis· De quibus
dictum eſt· Dedit eis poteſtatem filios dei fieri
hijs qui credunt in nomine eius et de quibus di
cit apoſtolus· Quotquot baptizati eſtis criſtuz
induiſtis· Non enim habet criſtum pro indumē
to qui donis ſpiritusſancti quibus criſtus ab ip
ſa concepcione ornatus fuit non eſt ornatus·
Differt autez hec vnctio que fit in fronte p̱ epi
ſcopum ab illa que fit in cerebro ſiue in verti=
ce per ſacerdotem. Primo quia ſcd̄m Rabanuz
in illa ſignatur ſuper baptizatum ſpiritusſancti
deſcenſio ad habitacionem deo conſecrandam
In hac vero ſignatur ut euiſdem ſpiritus=
ſancti ſeptiformis gr̄acia cum omni plenitudine
ſāctitatis ſciencie et virtutis venire in nomine
declaret̄· Secundo differūt qr per illā que fit
in vertice· anima criſto deſponſat̄· Per iſtaz ve
ro ditatur et dotatur· Item per illam oſtendū
tur vulnera eſſe ſanata· per hāc plenitudo gra
ciarum confertur· quod ex verbis vtriuſqz vn=
ctionis poteſt perpendi· In collacione enī illiꝰ
vnctionis dicit ſacerdos· Deus omnipotens pa
ter domini noſtri ihesu criſti· q̄ te regenerauit
ex aqua et ſpiritusſancto· quiqz tibi dedit remiſ=
ſionem omnium peccatorum· ipſe te lineat criſ=
mate ſalutis in vitam eternaz· Hijs verbis que
eſt ſaluacio in vitam eternam· Per hanc vncti
onem obtineri oſtenditur· Sed hec verba īnſcē
dit epiſcopus in vnctionem confirmacionis di
cens emitte in eum ſeptiformem ſpritumſanctū
tuum paraclitum de celis ſpiritū ſapiencie et in
tellectus· ſpiritum conſilij et fortitudinis· ſpiri
ritum ſciencie et pietatis· et imple eum ſpiritu
timoris domini et conſigna eum ſignaculo ſan=
cte crucis propiciatus in vitaz eternam· conſig
na inquam ut ſpiritumſanctum non amittat· in
concilio thole· dicitur ꝙ nullus debet bis confir
mari ſicut nec rebaptizari· poſt oracionem quā
communiter dicit epiſcopus ſuper omnes cōfir
mandos ſi plures ſint ſingulariter cuilibet fron
tem linit in modum crucis criſmate· cum pollice
dicens cuilibet· In nomine patris et filij et ſpiri=
tusſancti pax tibi que ſalutatio fit ad nouum ho
minem qui dignus eſt ſalutari propter vite no
uitatem et qui ſecundum deuz creatus eſt· in iu
ſticia et ſanctitate et veritate· Interim enim cum
erat vetus non erat ſalutandus· ſed tm̄ erat ꝓ
eo orandum· Ideo autem fit in modum crucis et
cum criſmate· ſicut et omnia criſmata cum cru=
cis figura perficiuntur· vt appareat· ꝙ eſt illiꝰ
per cuius crucem redemptus eſt· ſine quo ſigna
culo nō oportet nos ante deū preſentari· Quod
fit cū pollice quia ille in cōſecracōne pontificis

ē ad hoc ſpecialiter conſecratus vel quia omne
datum optimum deſcendit a patre luminuz ido
in fronte· quia ibi melius et cicius videtur vt ſic
exterminator angelus videns eū hoc ſigno mu
nitum ad ſe non pertinere pertranſeat· ſicut per
tranſiuit domos hebreorū in egipto· vbi vidit
vtrumqz poſtem linitum ſagume agni· et excuſ
ſit primogenita egipciorum in domibus vbi
hoc ſignum non erat· Quid enim eſt ſaguis ag
ni niſi fides paſſionis criſti· vtqz poſtis hoc ſan
guine linitur cum fidem paſſionis criſti in cor=
pore et mente geſtamus· in corpe per miſteriū
ī mente per efficaciā· Ideoqz fit ī fronte· quia
perfectorum eſt non in occulto· ſed in manife=
ſto criſti nomen ſemper habere· Hinc eſt ꝙ io=
hānes apoſtolꝰ ait Vidi ſup̄ motē ſyon agnū
ſtantem et cū eo centum quadragintaquatuor
milia habentes nomen eius et nomen patris eiꝰ
ſcriptum in frontibus ſuis Stare enim ⁊ in mō
te ⁊ cum agno ſtare perfectorū eſt· et perfectō
in cōfirmatione datur vt premiſſuz ē· melius ꝙ
in fronte infigitur· in quo ſummus pontifex la=
minam auream figebat· in qua ſcriptum erat in
effabile nomē domini· et vt baptiſatus libere ꝯ
fiteatur ꝙ credit· quia quod corde creditur ad
iuſticiam· ore autem confeſſio fit ad ſalutem me
mor eius quod dominus ait· Qui me confeſſus
fuerit coram hominibus ⁊c̄· Subſequenter epi
ſcopus confirmatuz percutit in facie Primo vt
tenacius memorie teneat ſe ad hoc ſacramētum
recepiſſe· Secundo quia hoc ſacrameutū datur
baptizato ad robur fidei· vt premiſſum eſt vt
videlicet ſit ita fortis in fide in baptiſmo ſuſcep
ta ꝙ vlterius coram quocunqz confiteri nomen
criſti non erubeſcat· Tercio hec percuſſio repre
ſentat manuum impoſitionez· quoniam apoſto
li per manus impoſitōem confirmabant· Quar=
to ad terrendum malignum ſpiritum vt fugiat
⁊ ne redire audeat ſicut fecit beatus benedictus
liberans per alapam monachum qui a maligno
ſpiritu vexabatur vt legitur in dyalago greḡ
li· ij· c· xxxij· Duo ergo facit epiſcopꝰ· Primo qr
eum vngit in fronte· Secundo quia percutit ip
ſum in facie· Vnctio ſignificat augmentū gra
cie quantum ad actus audaces agrediendi ea q̄
pertinent ad fidem· Percuſſio vero fit ne vlte=
rius confundatur aut timeat confiteri nomen
criſti quaſi diceret epiſcopus confirmato· ſa
ita ſis fortis· vt quicumqz ſic te percuſſerit·
vel quocūqz alio modo tibi confuſionem fecerit
pro eo criſti fidem confiteris tu in his omnibꝰ
non erubeſcas Percuſſi enim in facie erubeſcere
ſolent· Similiter eciam fit alicui et propter eaz
cauſam militibus nouis· Fieri poteſt confirma=
cio in campo· melius tamen fit in eccleſia· aut in
atrio eccleſie· In burcardo li· iiij· c· epiſcopus
In concilio aurel̄· ſtatutum eſt ut ſacramentuz
confirmacionis a ieiunijs et iuuenibus perfecte
etatis· puta· xij· vel· xv· annoruz ſeu adultis mo
nitis· prius peccata confiteri conferatur hodie

quameiciius poteſt· hoc fiat ut premiſſum eſt·
Criſmato autem aliquo panno albo frons illiuſ
circumcingitur ne recens vnctio defluat aut de
leatur· et ſeptima die deponitur ſicut ſupra vbi
agitur de baptiſmo dictū eſt· Et in concilijs bel
uaceñ· dicitur ꝙ pannꝰ criſmalis quo caput pu
eri in fronte per epiſcopum uel in vertice per
preſbiteruꝫ criſmati circumcingitur· poteſt ite
rum ſuper alium baptizatum imponi· Item non
confirmatus non poteſt alium tenere in baptiſ
mo vel in ꝯfirmacione· nec vir et vxor· uel con
ſaguineus· vel eciam plures teneant confirmā
dum prout in baptiſmo dictum eſt·

De officio huius diei· R·

Septimo loco de miſſa huius diei dicen
dum eſt· In qua quidem plura ſunt
notabilia· Primo ꝙ ante miſſam alta/
ria cooperiuntur· quod fit quia iaꝫ ec
cleſia incipit reſurrectionis preludia celebrare
Magna enim pars huius officij ad illam perti-
net et in reſurrectione criſtus qui per altare ſig
nificatur· ſtola corporis indutus eſt· Item mini
ſtri altaris precioſis et ſplendidis ſunt veſtibꝰ
decorati· ad ſignificandum ꝙ neophiti ſunt in
dumentis virtutum ornati Item miſſa ideo nō
cantatur ſolito more· quia in ea non dicitur in-
troitus qui eſt caput miſſe· eo ꝙ ille qui eſt ca-
put et principium noſtruꝫ ſubtractus eſt et in
ſepulchro ſilet· et nocte reſurrectionis licet re/
ſurrexiſſet· tamen a ſuis neſciebatur· Vñ cū ma
ria magdalena inuenit monumentuꝫ vacuū cre
didit eum eſſe ſublatum· Hac enim die et in vi-
gilia penth· ſeruamꝰ ātiquū eccleſie morē qui
fuit ante papam celeſtinum ſecundum· quē in
troitus in miſſa non dicebatur· ſed a kyrieleyſon
incipiebatur· Incipit a kyrieleyſon officium·
quod eſt quedam vox leticie· De hoc ꝙ neophi
ti ſunt renati· rogat eccleſia vt dominus eos in
nouitate conſeruare dignetur· Omnia eniꝫ que
dicūtur vſqꝫ ad euangelium ad eos referuntur
Sequitur· Gloria in excelſis deo· quod ideo cā
tatur· quia pax data eſt renatis· que ab angeliſ
nunciata eſt in nocte natiuitatis· Cum ergo ipſi
renouati ſint gracia dei poſſunt cantare cum an
gelis· Secundo ideo quoniam angeli qui primo
illud nato domino cantauerunt pro renatis in
baptiſmo gloriāt· Tercio quia reſurrectio xpi
proxima eſt· ideo dicitur ille angelicus cantus·
et cum ipſis angelis chorus exultat perſonanti
melodia et campane ſiue ſigna eciā concrepant
que hactenus fuere muta· Collecta eciam de
renatis manifeſte eſt que eſt· Deus qui hanc
ſacratiſſimam noctem gloria dominice reſurre-
ctionis illuſtras· cōſerua in noua familie tue ꝓ
genie ſpiritum adopcionis quem dediſti ꝛc·
Cui premittitur· dominus vobiſcum et non pax
vobis· vt iam dicetur· Similiter epiſtola re-
fertur ad eos videlicet· Si conſurrexiſtis cū cri
ſto· que ſurſum ſūt querite vbi criſtꝰ eſt in dex
tra dei· ad coloceñ· iij· c· quaſi diceret reſurrexi
ſtis in baptiſmo a peccatis ſicut criſtꝰ reſurre/
xit ab omnibus infirmitatibus ſuis· Sed ad qđ
debēt laborare reſurgentes et niſi ut ea que ſur
ſum ſunt optineant· ideo adicitur· que ſurſum
ſunt ſapite· non que ſuper terraꝫ· id eſt celeſtia
non terrena vobis ſapiant· Et additur· mortui
enim eſtis· et vita veſtra abſcondita eſt cuꝫ cri
ſto in deo· mortui enim eſtis peccato· et mortui
eſtis vobis ut iā non vobis ſꝫ domino viuatis·
Sicut dicit apoſtolus· viuo ego non ego· ſed
viuit in me criſtus· Vita autem noſtra abſcondi
ta eſt in deo· ideo quia nondum apparet quid fu
turi eſtis· ſed cum apparuerit criſtus vita· appa
rebitis cum criſto in gloria· Ecce ad quid debe-
ant tendere neophiti ſcꝫ vt ſint et appareant cū
criſto in gloria ad quam repreſentandam mini
ſtri altaris ſolemnes veſtes induunt· vel ut re-
natorum ſtolam innocencie demonſtrent· In epi
ſtola vero baptizati inſtruuntur Poſt epiſto
laꝫ ſequitur alleluia quod eſt vox angelica ſiue
canticum angelorum· ſicut oſtendit iohannes
in epiſtola dicens· Audiui quaſi vocem tubarū
multarum in celo dicencium alleluia quia ange
li gloriantur ꝓpter baptizatos a dyaboli ſerui
tute ereptos· et ad fidem conuerſos· Et dicitur
alleluia ſine graduali· ad ſignificandum ꝙ ca-
put nr̄m quieſcit· vbi enim eſt quies ibi non eſt
motus· vbi autē non eſt motus· ibi non eſt aſcē
ſus de gradu in gradum· quod ſignificat gra-
duale· Ideo autem graduale non dicitur· quia
baptizati nondum per opera in virtutibus gra-
dum fecerunt· Dicitur eciam tractus· qui ſigni
ficat pacienciam· per quā expectare debent glo
riam ſempiternam quam ſequens ſabbatum in
albis repreſentat In quo ſabbato non cantatur
graduale· quia non eſt neceſſarium bonum opꝰ
uel tractus· quia nec paciencia· ſed duplex alle
luia· pro duplici gloria ſcilicet anime et corpo-
ris· de hoc ſub ti· de ſeptem diebus poſt paſcha
dicet· Et preter morem ante tractum ponitur
alleluia· quod eſt quedam vox leticie· ad notan
dum leticiam neophitorum quaꝫ habent de ſpi
rituali nouitate· Sed qꝛ graues ſunt labores
vie ſequitur tractus qui dicitur a trahendo·
Ad idem tamen inuitantur neophiti in verſu al
leluia· et in tractu videlicet ad dei laudem· Nam
alleluia ſonat laudate dominum· Et in verſu al-
leluia dr̄· Cōfitemini domino id eſt laudate do
minum et additur cauſa· quoniam bonus eſt in
ſe et in nobis cum quibus miſericorditer et be/
nigne egit dimittendo peccata in baptiſmo·
Et cātatur tono reſurrectionis ſcilicet octauo
Sed quia effectus benignitatis poſſet eſſe ad
tem pus· ideo ſubditur· quoniam in ſeculum
miſericordia eius· ad idem eciam inuitantur in
tractu· ſcꝫ· Laudate dñm oīs gētes· qm̄ ꝯfirma/
ta ē ꝛc· reuera firmat̄ mīa q̄ ineternum durat·
ſicut in verſu alleluia dictum eſt· Hec antē duo
ſcꝫ miſericordia et veritas in pſalmis iungunt̄
ut nec miſericordia iniuſta· nec veritas nimis

auſtera credatur· Quare duplices laudes dicū
tur· et quare tractus· et quare ſub humiliori lin
gua dicitᷣ ſub ti· de ſeptem diebus poſt paſcha
dicetur· Secundo ideo alleluia priuſquam tra/
ctus dicitᷣ· quia hebrea lingua mater eſt et no=
biliſſima omnium linguaꝝ ꝓpter auctoritateꝫ
diuine ſcptur e· latina vero inferior quaſi filia·
ꝓterea alleluia ſignificat iudeos prius conuer=
ſos· tractus gētiles· poſtea credentes· Tercio
dicitᷣ pmo alleluia in memoriā ꝑoris ſtatus ade
ſequitur tractus in memoriā ſequentis· Prece=
dit eciam alleluia ꝓpter gaudium reuertenciuꝫ
de captiuitate babilonica· In alijs vero dieb9
graduale precedit alleluia propter profectum
proficiencium· Deinde ſequitur euangelium·
Veſpere autē ſabbati· que luceſſit in prima ſab
bati· Math· xxviij· ca· in quo de ſollicitudie mu
lierum circa ſepulchrum et de miſterio angelo=
rum et de reſurrectione ſaluatoris agitur vſqꝫ
nunc enī fuit ſacrificiū neophitoꝝ· ſed de hinc
reſurrectio ad memoriam reuocatur · Et nota
ꝙ veſpere ſabbati hic accipitur pro nocte et ē
ſenſus· veſpere ſabbati· id eſt in nocte ſabbati·
Sed quia credi poſſet ꝙ veniſſent mulieres in
principio noctis· uel in medio· idcirco adiunctū
eſt· que luceſſit in prima ſabbati· id eſt que per
tinet ad lucem prime ſabbati· Luceſſerat enīꝫ
iam quando venerat maria magdalena et alte=
ra maria videre ſepulchrum· et cetera· Ante
euangeliuꝫ auteꝫ non portatur lumen· nec eciā
in quibuſdam eccleſijs candelebra cum lumina
rijs ſtant ad miſſam ſuper altare· Primo quia
ille qui eſt verum lumen nondum nobis reddi=
tus eſt· quoniam eius reſurrectio nondum erat
manifeſta· ymmo credebatr adhuc in ſepulch
ro latere· Secūdo quia mulieres criſtuꝫ nō deū
ſed ſolummodo eſſe mortalem credentes occul=
te ſine lumine ibant ad ſepulchruꝫ vt vngerēt
corpus iheſu· Tercio ad notanduꝫ cecitatē cor
dis ignorancium ipſum reſurgere poſſe · Incenſū
tamen fertur in ſignum ꝙ mulieres tulerunt a
romata ut vngerent iheſum· Rurſus accenſa lu
minaria non feruntur· ſed incēſum ſic ad notan=
dum ꝙ tunc oracionis affectio que per incenſū
exprimitur animis infirmoꝝ non deerat ſꝫ veri
tatis lux que per accenſa luminaria deſignatur
eis ītitudinaliter non clarebat ꝓpter domini ſe
pulturam· Poſt euangelium non dicitᷣ· Credo·
et per hoc infirmoꝝ animoꝝ dubitacio denote
tur quedam tamē eccleſie dicunt hoc die Credo
ut per totam ſequentē ebdomodā quo renati aſ=
ſeuerant ſe in eum tendere et ea que de criſto di
cta ſunt in euangelio firmiſſime credere· Offer=
torium quoqꝫ non dicitur · in quo ſignificatur
primo ſilencium mulierum que territe quaſi cuꝫ ſi
lencio receſſerunt a monumēto ad quod iuerāt·
ut criſto vngentum offerrent· Secundo ꝙ ipſe
venientes iuxta legis mandatū vngere corp9
iheſu latenter venerunt ad ſepulchrum· et con
tra illud in ſilencio ſteterunt timentes reſponde

re angelo vel cuſtodibus ſepulchri · ergo earū
more cantores ſilent· Tercio quia nondum fur=
rexit qui det nobis quod offerre poſſimus · Cā
tatur auteꝫ· ſanctus· ſanctus· ſanctus· qđ ē an/
gelorum canticum quia angeli tanꝙ nichil ti=
mentes in ſepultura domini et eius reſurrectio=
ne quam non tacuerunt ſuum habuerunt miſte=
rium· In canone eciam ſcilicet infra actioneꝫ
fit mencio de renatis· Agnus dei non cantatur ·
tum quia nondum ſurrexit · ꝙ ipſi ſcirent qui in
die reſurrectionis dixit diſcipulis ſuis· pax vob
Tū quia diſcipuli tūc diſperauerant non crede
bant eum eſſe deum· qui redimeret iſrahel · Vn
de cleophas dixit nos ſperabamus ꝙ ipſe eſſet
redempturus iſrahel· quaſi diceret iam non ſpe
ramus· ymmo deſperamus· Sed et mulieres q̄
venerunt ad monumentum· credentes corpus
ſublatum eſſe non credebant ꝙ ipſe peccata mū
di tollere poſſet· Vnde et maria magdalena que
fuit magis ſollicita audiuit a domino· Noli me
tangere· nondum enim aſcendi ad patrem meū
ſubaudi in corde tuo id eſt donduꝫ credis me eſ
ſe equalem patri· ergo non credis me poſſe tolle
re peccata mundi · In quibuſdam tamen eccleſi
is dicitur ter agnus dei· ſine dona nobis pacem·
Non datur eciam pax in deteſtacionem oſculi iu
de proditoris· Et quia criſtus qui eſt vera pax
noſtra nondum pacem nunciauit· quia nondum
ſurrexit qui in die reſurrectionis apoſtolis ait ·
Pax vobis· Vnde forte hic modus ſalutacionis
ſcilicet pax vobis ab epiſcopo in principio hu=
ius miſſe non dicitur· ſed differtur ut nouam ſa
lutacionem in die reſurrectionis ſue populus af
fectuoſius āplectatur · In aliquibus tū eccleſijs
pax datur· eo ꝙ gloria in excelſis cantatur· P9
communio eciam non cantatur· Primo ad no
tandum ꝙ non erant tunc qui in fide criſti com
municarent· Secundo quia baptizati nondum
communicauerunt· ſed in die paſche ꝯmunicare
debent · Tercio quia nondū ſurrexit q̄ nobis dat
qđ cōmunicemus· Quarto quia veſpere que ſe
cuntur vicē optinēt poſtcōmunionis· Quinto·
quia omnes tacuerunt in xpi cō ꝓhenſione et cru
cifixione· ideo cantores tacent· Cantoribus igi
tur tacentibus ſacerdos ſuum implet offici=
um · quia apoſtolis de reſurrectione dubitanti=
bus et mulieribus timentibus et nil dicentibus
criſtus ipſe per ſuam glorioſaꝫ apparicionē qui
bus voluit fecit ſe manifeſtum· Conſequenter
intercenandum id eſt dum ſacerdos comunicat
adiciuntur breuiſſime veſpere· ſcilicet· Laudate
dominum omnes gentes· que quaſi non ſunt ve
ſpere· quia ſabbatum eterni quietis · quod p h
ſabbatum figuratur· nullam habet veſperam·
Fit eciam officium breue propter ipſos neophi=
tos quibus omnia debent breuiter cantari· ma=
xime primo die ne eis generetur faſtidium ex ꝓ
lixitate· Vnde ſub vna collecta miſſa et veſpere
clauduntur· ne forte ſi finita miſſa dicerētur ve
ſpere· neophiti non auditis veſperis recederent

credentes habere licenciã abeundi· vel ideo to
tum officium ſub vna oracione completur· quo
niam ſacramentum baptiſmi ĩ criſti paſſione cõ
ſummatur· vel ideo dies hec in miſſa non in ve=
ſpera terminatur· ut xp̄us qui nos morte rede=
mit ſine fine laudetur qui eſt in ſecl'a benedict9
·In quibuſdam autē eccleſijs cantatur pſalmuſ
Laudate dominum ſine gloria· quia filius qui ē
tercia perſona in trinitate nondū ſcitur eſſe no/
bis redditus· Rurſus inuitantur neophiti ad
laudem domini p̄ pſalmū illū laudate· et ipſi ſe
laudare reſpōdent dicentes· quaſi vn9 homo p̄
ſe vel per alios Magnificat anima mea dominū
Hoc ſabbatum priuilegiatum eſt· quia in eo fi=
unt ordines· cathecumini poſt baptizantur· ce=
reus benedicitur· et plures lectiones leguntur

De feſto ſancte paſche diei· R·

Equitur videre de feſto paſchali · de
quo primo aliqua generalia premit=
temus· Cõſequenter vero de noctur
no huius diei officio· Poſtmodū de di
urno aliqua ſupponemus· Siquidem tempus
paſchale ſignificat tempus illd quod erit poſt
diem iudicij· quando videlicet ad patriam vite·
quam per adam amiſimus· deo ꝓpiciante regre
diemur· Qua conſideracione poteſt dici hoc tem/
pus regreſſionis· quod tamen incipit in octaua
·In hac autẽ die reſurrexit dominus que eſt mū
di prima· et rediens ad caput eſt in octaua· ut
dicetur in prohemio· vij ·partis· de qua dicitē
in paralipomenon ĩ titulis pſalmoꝝ quā octa
uam· ſicut ſeptem mundi etates precedunt qua
rum ſex ſūt viuentiū et ſeptē dormienciū· et ſic
ſeptē dies nr̄e recreacionis hāc diē p̄cedūt· ſic
& ſeptē dn̄ice a circumdederunt vſq3 ad letare
iherusalem preceſſerunt quas interpoſita domi
nice paſſionis memoria· hec dominica octaue e/
tatis repreſentatiua ſequitur· in qua eciam rep̄
ſentatur q̄ ſicut octaua eſt eadem cum prima ſic
reſtituetur homo in idipſum · et ad id qd fuerat
conditus· ymo ſupra prime originis repabitur
dignitatem et conſequetur corporis et anime
feliciſſimam immortalitatem· Qualiter domi/
nus tribus diebus et tribus noctibus fuit in ſe
pulchro· et qua hora reſurrexit· et qua hora de
bet dici officium matutinum· etc· quare hac die
paſcha celebratur· dictum eſt ſub quinta feria
cene domini· et ſub ſabbato ſancto · Sane pa
ſcha grecum nomen eſt· quod hebraice dicitur
phaſe· quod latine tranſitus interpretatur· ſe=
cundum Bedam· non ergo dicitē paſcha a paſſi
one· ex eo quia paſſim grece dicitur pati latine·
ſed dicitur a tranſitu · Et hoc primo ſecundum
hyſtoriam ex eo q̄ exterminator angel9 vidēs
ſanguinem in foribus iſrahelitarum p̄tranſijt ·
nec eos percuſſit· Tunc eciā populus ex egipto
tranſiuit id eſt exiuit· terciaq3 die mare rubrum
pertranſiuit· Secundo ſcd̄m allegoriam quia ec̄
in hoc tempore tranſit per baptiſmum ab infide
litate ad fidem· Tercio ſcd̄m tropologiam qm̄

hoc tempore tranſimus per contricionem et con
feſſionem de vicijs ad virtutes ut infra dicetur
Quarto ſecundum anagogem· quia nunc cri
ſtus tranſijt a mortalitate ad immortalitatem ·
et faciet nos eciam tranſire· Vnde in euangelio
Cum vidiſſet ihesus inquit· quia venit hora
ut tranſiret de hoc mundo ad patrem· etc· Nomi
namus autem hanc diem greco et non hebraico
vocabulo· licet lingua hebrea dignior ſit tam=
quam mater· Primo ne in hoc videamur iudai=
ſare· Secundo ne in hoc imitemur quoſdam he/
reticos dicentes euangelium ſine ceremoniali=
bus non ſufficere ad ſalutem· ·Item vtimur gre
co et non latino vocabulo ꝓpter auctoritatem ·
qm̄ greca lingua antiq̄tus rome· et in ytalia tā
te fuit auctoritatis· ut non ſolum dies ſolemnes
grecis nominibus nuncuparentur· vt paſcha·
penthecoſten· ypapanti· et epiphania· verū ec̄
dignitates· ut apoſtolicus· patriarcha· archie
piſcopus· epiſcopus· et huiuſmodi· Yſidorus
tamen dicit q̄ paſcha vocabulum· non grecum
ſed hebreum eſt· Et innocen̄· iij· dicit in quodã
ſermone q̄ paſcha hebraice dicitur a phaſe qd
eſt tranſitus· grece vero a phaſiz quod eſt paſ
ſio· Auguſtinus dicit· q̄ hoc nomen paſcha per
diuinam diſpoſicionem ꝯpactum eſt· ex hoc no=
mine greco paſſie· quod paſſio interpretatur·
et ex hoc nomine hebreo phaſe qd tranſitus in=
terpretatur· nam hec duo nomina conueniunt ĩ
hoc nomine paſcha· tam ſcd̄m ſignificacionem
q̄ ſecundum vocem· Secundum ſignificacionē
enim quoniam in paſſione criſti fuit eius tranſi
tus vnde merito hoc nomen habet intellectum
vtriuſq3 nominis· et eſt latinum· ut ſic ex duab3
linguis fiat tercia· ſcilicet latina· Et eſt hoc no
men paſcha prime declinacionis et neutri gene
ris· quod ſolum in tribus grecis nominibus in
uenitur· ſcilicet paſcha manna et mammona·
Vel eſt tercie declinacionis· ut dicatur paſcha
tis· ſicut dr̄ fantaſma tis· Vocatur autē paſcha
ipſa dies reſurrectionis et eciam tempus a do=
minica in ramis palmarum vſque ad octauas
paſche q2 in dominica ipſa inducebatur agnus
qui in quinta feria immolari debebat· verumtn̄
ſcd̄m vulgi conſuetudinem dominica in ramis
palmarum dicitur paſcha floridum· feria ſexta
phaſe· hodierna vero dies paſcha· olim tamen
proprie dicebatur paſcha dies illa qua agnus
immolabatur· Solemnitaſ paſche anthonomaſi
ce dicitur ſolemnitas ſolemnitatū eo q̄ ceteras
ſolēnitateſ huius ſolēnitatis nobilitas antece
dit· et omnes dies dominici ſunt octaue huig fe
ſti· ut dicetur in prohemio· vij· partis· et in ea
omnia leticie inſignia proponuntur· Templū
quoq3 mundatur· et ornatur in parietibus quia
in eis cortine et pallia extenduntur· et in choro
dorſalia · et tapeta · extenduntur · et bancha=
lia · diſponuntur · velamen eciam quod erat
ante crucem vel in altū dirigitur vel remouetē
vel poſt altare ponitur· ad notandum q̄ prius

occulta modo ſunt manifeſta· altare quoqꝫ ſuis
ornamentis decoratur· ut in quibuſdam eccle-
ſijs vexillis· que ſignificāt victoriam iheſu cri-
ſti· crucibus et alijs· de quo et de velaminibus
trium colorum que hac die in tribus lectionibꝰ
de altari remouenē· ⁊ de triplici ornatu materi
alis templi dictum eſt in prima parte ſub ti· de
picturis· Miniſtri quoqꝫ ad decorem huius ſo-
lemnitatis ſe balneis prelauant· barbas ⁊ coro
nas tondūt· capillos deponunt· veſtes ſiue cap
pas nigras deponunt et albas induunt· que li-
cet ad decorem fiant· ad ſpiritualem quoqꝫ ho-
minem referuntur· Non eniꝫ lauamur ad volup
tatem ſed ad ſignificacionem· vt ſcilicet per ex-
teriorem locionem corporis interiorem anime
debere fieri oſtendamus· barbas et coronas tō
dere eſt ſuperfluitates et vicia deponere capil/
los ſuper aures tondere eſt· v· ſenſus corporis
ad ſeruiendum deo expeditos habere· nigꝛs ve-
ſtes ſiue cappas exuere· eſt aſperitatē penitēcie
deponere· albas ſiue ſuperpellicia induere· eſt
ſtolam immortalitatis firmiter expectare vel ꝑ
veſtem albam ſignificamus innocencie ſtolam
renatorꝝ vel per hoc repreſentamus hodiernā
apparicionem angelorum qui in veſtibus albis
apparuerunt· In hac ſancta die nil quod a ſa-
cerdote non ſit benedictum comedere debemus·
qꝛ inimicuſ noſter nunc nos magis ſatagit ſub
plantare· Vnde in quibuſdam locis queċumqꝫ
comedi debent ad eccleſiaꝫ portantur ⁊ in atrio
vel in veſtibulo eccleſie cum cruce et aqua bene
dicta· ⁊ in veſtibus ſacris a ſacerdote benedicū
tur· hinc eſt ꝙ hodie agnus a ſacerdote benedi
citē ad repreſentandū ꝙ deus per moyſen ⁊ po-
pulum agnum comedi iuſſit· in figurā iheſu cri
ſti· cuius ſanguine omnia primogenita ſibi de
mundo redemit ⁊ angelo in nocte illa omnia ꝑ
mogenita in egipto percuciente populum ſuum
ſeruauit agni ſanguine prenotatum· agnus au
tem ſecundum romanum ordinem non ad altare
ſed ad menſam benedicitur· In quibuſdam eciā
locis benedicitur lac ⁊ mel in memoriam eius ꝙ
dominus inquit patribus noſtris abrahe· yſaac
⁊ iacob· Introducam vos in terram fluentem
lac ⁊ mel· Nullus debet eciam vnquam aliquid
comedere· niſi prius ſaltem ſigno crucis facto·
Vnde legitur ī dyalogo Greg· pape· li· j· c· iiij·
Quod cum quedam monialis iret per ortum lac
tucam ſine benediccione comedit· ⁊ ſimul demo-
nem qui ſuper eam erat ſuſcepit qui multum il-
lam vexauit· Nos quoqꝫ vidimus in ciuitate bo
noñ· puellam a duobus ſpiritibus immundis ⁊
malignis triennio vexatam· Cumqꝫ a quodam
perito volente illos cum exorciſmis et adiuraci
onibus ab humano corpore pellere· interroga
rentur qualiter corpus mulieris intraſſent re-
ſponderunt ꝙ ſedebant in quodam malograna
to quod ipſa puella comederat qui tandem vir
tute adiuracionuꝫ nobis preſentibus ab huma
no corpore receſſerunt In quibuſdam quoqꝫ
locis hac die in aleis in natali prelati cū ſuis cle
ricis ludunt vel in clauſtris vel in domibus epi
ſcopalibus· ita ut eciā deſcendant ad ludū pile·
vel eciam ad choreas ⁊ cantus· per quod notaē
libertas decembrica quia antiquitus cōſuetudo
fuit apud gentiles ꝙ hoc menſe ſerui paſtores
et ancille quadā libertate fruerentur et cum do
minis ſuis dominarentur· ⁊ cum eis facerent fe
ſta ⁊ conuiuia poſt collectas meſſes· laudabiliꝰ
tamen eſt a talibus abſtinere· In pleriſqꝫ eciaꝫ
regionibus mulieres ſecunda die poſt paſcha
verberant maritos ſuos· tercia vero die mariti
vxores ſuas· ſicut et ātiquitus licebat ſeruis do
minos ſalteꝫ in crimine adulterij accuſare impu
ne· Hoc autem fit ad notanduꝫ ꝙ debent ſemui
ceꝫ corrigere ne alter ab altero hoc tempore ex
igat debitum thori· Statutum eſt enim ꝙ cum
hac die communicare debeant tribus preceden
tibus ⁊ tribus vel quinqꝫ vel· vij· ſequentibus
diebus ab amplexibus vacent· quod ſumptū ē
a dauid qui cum pueris ſuis accepturus panes
ꝓpoſicionis ait ad abimelech ſacerdotem conti
nuimus ab heri ⁊ nudiuſtercius· His tribus die
bus primis ſolenniter eſt feriãduꝫ· in ſequen
tibus vero licet viris ruralia opera que magis
ſūt neceſſaria exercere· ſed feminis non licet ne
re· nūquam autē choreas ducere· quia ſcd'm gre
go Melius eſt fodere et arare ꝙ coreas ducē
Inde eſt ꝙ hy ſinguli dies ꝓpria habent reſpō
ſoria· ceteri vero in quibuſdam eccleſijs muta-
ta in alijs tamen habent eciam vſqꝫ in quintam
feriam propria· Fiunt quoqꝫ apud quoſdam
hoc tempore aquarum dimerſiones· ne quia ho
mines vigilauerunt in quadrageſima in hijs ſā
ctis diebus dormire velint· Hoc quoqꝫ notā
dum eſt ꝙ paſcha noſtrum ſemper debet fieri ī
die dominico· ſicut ſtatuit pius papa· et eciam
victor papa qui propter hoc concilium paleſti
num conuocauit licet enim prius eodem die cele
braretur· quia tamen quidam inde dubitabant
angelos domini ad corroborandos illorum ani-
mos apparuit in habitu paſtorali herme docto
ri precipiēs ut paſcha ſemper die dominico ab
omnibus celebraretur dominus tunc vere ſurre/
xit in die· vj· kalñ· aprilis· Nā paſſus eſt octaua
die kalñ· aprilis videlicet in die tali in quali cō
ceptus eſt ſiue in quali annūciacio virgini per
āgelū facta ē ꝓut dictuꝫ eſt ſub ti· de paſceue·
Celebrari eciam debet paſcha in lunacione a
prilis quoniaꝫ ī exo· precepit dominus ꝙ men
ſis ille primus haberetē ⁊ agnꝰ die decimaqrta
immolaretē· Vnde victor papa dicit· ꝙ paſcha
debet celebrari poſt quartamdecimam diem lu-
nacionis aprilis qui eſt primus menſis ſecundū
hebreos vſqꝫ in viceſimamprimam diem eiuſ dē
menſis· id eſt lunacionis· Loquitur ibi enim de
menſe lunari non de ſolari quoniam in illa luna
cione eſt ſemper paſcha vſqꝫ ad viceſimampri-
mam diem et vſqꝫ ponitur ibi incluſiue· quoniā
includitur ipſa viceſimaprima dies· Vult ergo

dicere victor papa q pascha non debet eſſe in=
fra decimamquartam diem lunacionis aprilis·
nec poſt viceſimumprimum diem illius· Si enȝ
decimaquarta dies lunacionis eſt in die domini
ca ibi eſt paſcha iudeorȝ et dominica ſequenti
eſt paſcha noſtrum ſcȝ in viceſimaprima die· et
hec lunacio quãdoqȝ incipit a marcio quod ple
ne in fine octaue partis dicetur· Eccleſia tamen
antiquitus celebrat paſcha cum iudeis quarta=
decima luna primi menſis quocũqȝ die occurre=
ret· quem ritum ſancti patres in nicena ſynodo
prohibuerunt· conſtituentes non ſolum lunam
paſchalem et menſem inquirere ſed eciam diem
dominice reſurrectionis obſeruare et ideo exten
derunt paſcha a quarta decima luna vſqȝ ad vi
ceſimamprimam ut dictum eſt· ut ſic et dies do=
minicus nõ omitteretur et in die reſurrectionis
domini paſcha celebraretur· et hoc pluribus
d cauſis· Primo ne eccleſia videat̃ iudaiſare et
figuris iudaicis adherere et in temporibȝ et an=
nis conſiderere· Secundo quia die dominica da=
tum fuit manna a domino· per quod ſignificat̃
eukariſtia· id eſt panis angelorum habens in ſe
omne delectamentum et ſuauitatem omnis ſapo
ris· Vnde exo· decimoſeptimo die ſex parent q
inferant ut ſit duplum quam inferre ſolebant p
ſingulos dies· et hec eſt dies veneris· et ita die
dominica datum eſt manna· Tercio quia pre=
ceptum eſt comedere agnum cum lactucis ag=
greſtibus et in azimis ſinceritatis et veritatis·
id eſt cum puro affectu et puro intellectu hoc
eſt in veritate· Criſtus vero mortem noſtram
deſtruxit moriendo· et vitam noſtram reſurgen
do reparauit· et ita patet q in die reſurrectio=
nis debemus comedere agnum· quia tunc inci=
pit veritas noſtre vite· Quarto non celebram9
paſcha noſtrum cum iudeis· qui illud celebrant
decimaquarta luna· quia quamuis tunc ymola=
tus fuerit agnus· tamen incipit eius immolacio
in ſequenti die· quia tunc eſt tempus luctus nec
eſt tempus ſolemnizandi· et ideo eccleſia dimit
tit hoc vſqȝ ad tempus ſolẽnitatis· quia debet
fieri cum ſolemnitate ſicut dictum eſt· Quinto
quia cum criſto vult eccleſia celebrare paſcha
ſuuȝ· Triplex enim paſcha fecerunt iudei· Pri n3
mum in ramate quod interpretatur commocio
tinee· Per hoc ſignificatur primum paſcha id
eſt ſpiritualis tranſitus de vicijs ad virtutes·
per tineam enim peccatum intelligitur· quia ſic̃
tinea conſumit pannuȝ imperceptibiliter ſic pec
catum aiaȝ· Cũ autẽ peccatũ cõmouetur in nob·
ſiue amouetur p penitenciam fit iſte tranſitus·
Secundum paſcha factum fuit in ſyna· quod in
terpretatur menſa· per quod ſignificatur ſecun
dum paſcha ſpirituale ſcilicet tranſitus d virtu
te ad virtutem· per quod reſtituitur homini ſua
menſura attigendi celeſtia· Iſte tranſitus fit·
quando tranſimus de virtute in virtutem· Tũc
enim accedit ad menſuram ſuam homo quoniaȝ
factus eſt ut ſit ſocius angelorum· Primum pa

ſcha criſtus non potuit celebrare quia peccatuȝ
nõ fecit· nec inuent9 eſt dolus in ore eius· neqȝ
ſecundũ qꝛ datus fuit ei ſpirituſſanctus non ad
menſurã ã tpe ſue natiuitatis· Terciũ paſcha
factũ fuit in galgale qd interpꝛtat̃ reuelacio·
Iſtud paſcha fit a nobis qñ tranſimus de mundo
ad patrẽ ſiue de mũdo ad celuȝ et reuelarentur
nobis omnia que modo credimus· Hoc paſcha
celebrauit criſtus p reſurrectionȝ ſuã· qd nos
celebramus p decimamquartã lunam pmi men=
ſis poſt equinoxiũ vernale· qñ dies incipiũt ma
iores eſſe noctibus prout dictum eſt ſub ſabbato
ſancto· Sexta cauſa eſt· quia de primo paſcha ꝟ
ſecundo nõ eſt gaudiũ multũ· ſȝ de tercio· Vnde
ij· reg· xvij· c· Non glorietur accinctus eque ſi=
cut diſtinctus· Septima quia ex iuſſione angeli
monemur paſcha in dominica celebrare ut pre
miſſum eſt· Quare hec et cetera feſta ſaluatoris
preter natale mutabilia ſint dictũ eſt ſub nata=
li Quando autẽ debeat paſcha ãnũciari dictuȝ ẽ
ſub ephia· Porro conſiderande ſunt quedam
huius paſchalis temporis varietates· Sunt· n·
in eo tres ſeptimane quaſi proprijs vocabulis nũ
cupate· Prima eſt paſchalis· Secunda in albis
Tercia expectacionis· Prima dicitur ſanctifica
ta propter iuſtificacionem anime· Vnde et quia
homines per baptiſmum ſanctificati per totam
ſeptimanam illam veſtem quam in baptiſmo ſu
ſceperunt deportant· que ſignificat primam in=
nocencie ſtolam· Secunda dicitur in albis· pri
mo quia baptizati in ſabbato ſancto deponunt
in ſabbato in albis albas ſtolas ſeu veſtes· qs
in baptiſmo ſuſceperunt· per albas quidȝ innui
tur quales in preſenti vita eſſe debeant· ſcȝ mũ
di· et qualia demqȝ ſint corpora recepturi· quia
ſancti beatitudinem et gloriam poſſidebunt· pro
ut dictum eſt ſub ſabbato ſancto Secundo quia
hoc tẽpore illi qui baptizati ſunt in ſabbato ab
epiſcopis confirmati· alias albas ſtolas porta
re vſqȝ ad aliud ſabbatum ſolent· Cõmuniter
tñ prior ſeptimana vocatur in albis propter an
gelos qui in reſurrectione domini in albis appa
ruerunt ut premiſſum eſt et qꝛ olim baptizati il
lis diebus candidis veſtibus vtebantur· vſqȝ
ad ſabbatũ in albis· Et propter premiſſas eciã
cauſas dicitur ſabbatum in albis· uel quia mos
fuit antiquitus ut in ipſo ſabbato veſtes ex to
to deponerent et albas induerent quod non fit
in ſabbato ſancto· Tercia ſeptimana ſcȝ que ẽ
poſt aſcenſionem dicitur expectacionis· quoni=
am repreſentat illud tempus quod apoſtoli ex
pectauerunt aduentuȝ ſpirituſſancti· quibus do
minus dixit· Manete in hac ciuitate et expectate
vſqȝ dum induamini virtute exalto· prima autẽ
ſeptimana non protendit̃ niſi vſqȝ ad ſabbatũ
in albis excluſiue et ſic paſcha ſex dies ſoluȝ ha
bet pro octauis Septimana vero in albis in
cipit ſabbato in albis et terminatur in alio ſab
bato et ſic durat per octo dies Octaua ve=
ro aſcenſionis cum deberet terminari in quinta

feria ante penthecoſtē protenditur vſqꝫ ad pē
thecoſten. quia licet duo dies. qui ſuperſunt o/
ctaue aſcēſionis poſſint inofficiari ad miſſam a
dominica antecedenti. tamen ad nocturnos non
haberent inuitatoriū uel lectiones. uel reſpon=
ſoria niſi ab aſcenſione domini acciperent. Unde
illi decem dies pro vna octaua reputantur. nec
mirum cum ⁊ totum tempus paſchale pro vna
reputetur octaua. ⁊ ſimiliter a natiuitate vſqꝫ
ad octauam ephie. de hoc dicetur ſub dominica
poſt aſcenſionem. Tempus autem paſchale
vſqꝫ ad penthecoſten vocatur quinquageſima.
quia continet quinquaginta dies ꝑ quod tem=
pus iubilei ſignificatur. vt dicetur ſub penthe
coſten. Duas enim quadrageſimas celebramus
cui numero additur decimus numerus. et fit qn
quagenarius. primum autem paſcha in qua la=
bores ⁊ miſerie huius temporis ſignificantur
vnde tunc ieiunamus. ⁊ cantica leticie ſubtice=
mus. Secundum poſt paſcha que ſignificat ſta
tum eterne felicitatis. ⁊ in ea tempus glorie no
ſtre poſt hanc vitam repreſentamus. tūc enim
ab omni labore qeſcemus ⁊ in dei laude erimus
qre tunc cantica leticie multiplicamus. ⁊ ianua
penitentibus aperitur. qꝛ nulliꝰ peccati impe
dimentum erit. Totuꝫ enī erit abſorptum a gloria ꝓ
ut in collecta huius diei habetur. et dictum eſt
in prohemio huiꝰ partis. Nec ieiunamꝰ. nec ge
nua flectimus. ymo ſtantes oramus. Tum quia
nō erit ꝓ q flectanē. ſed domꝰ dei gloria reple
bitur. Tum eciam ut libertatem quam nobis do
minus reſurgendo acquiſiuit profiteamur.
tum quia mulieres ad monumentum venientes
nō flexerūt genua. ſꝫ erecte inſpexerūt in ſepul
chro. ſicut dicit ambroſius in fine luce. tū qꝛ ſe=
cundū eū in hijs qnqginta diebus quibus do/
minus nobiſcuꝫ fuit gaudendū eſt ⁊ iugis feſti
uitas eſt in eis tanquam ſit dies dominica. tum
eciaꝫ quia hoc tempꝰ paſchale ſignificat octa
uam reſurrectionis. in qua nec ieiunabitur. nec
genua flectenē. ſed perfectum gaudium omni=
bus erit. In feſtiuitatibus eciam beate marie
⁊ diebus dominicis ⁊ feſtiuis ⁊ in diebꝰ penthe
coſtes. niſi in preſencia corporis et ſanguinis
criſti genua flectenda non ſunt. de hoc in qnta
parte ſub titulo. de prima dictum eſt. et ſub ſab
bato poſt penthecoſten dicetur. Genua enim in
eccleſia flectere cordis contricionem ſignificat
Et eſt notanduꝫ ꝙ in genu flexionibus utendū
eſt oracione dominica. uel oracione quam aug.
ſcripſit ſeu approbauit ſcilicet. Deus propicius
eſto michi peccatori vel peccatrici uel illa quaꝫ
quidam ſanctus heremita compoſuit ⁊ docuit
taydem meretricem docēs illam quottidie genu
flectere et in terram diſcumbere oculos ſurſum
non attollere et dicere. Qui me plaſmaſti miſe=
rere mei deus. Ceterum feſtiuitas paſchalis eb
domodaria eſt. prout in titulo ſequenti dicetur
In paſchali ſeptimana ſalutare nos ad inuicē h
modo debemus. ſcilicet reſurrexit dominus. ⁊ ſa

lutatus debet reſpondere deo gracias uel ⁊ ap=
paruit ſimoni et poſtea debemus dare oſculum
adinuicem. in ſignum pacis et caritatis. vſus tñ
hoc non habet. Romanꝰ tñ pontifex hac die miſ
ſam celebraturus cardinales. ꝑlatos notarios
⁊ familiares ſuos. hoc modo ſalutat et oſculaē
⁊ eciā omnes premiſſi ſe inuicem hoc modo ſa=
lutant ⁊ oſculantur. Salutans enim dicit. Sur
rexit dominus vere. Salutatus et oſculatus re=
ſpondet et apparuit ſimoni.

De nocturno officio huius feſti

Equitur videre de nocturno officio
huiꝰ diei. Incipit autem eccleſia inui
tatorium alleluia. Surrexit dominus
vere quinti toni propter quinqꝫ ap=
paricones domini in illa die que dicta ſunt in
quarta parte ſub titulo de ſalutacione ad popu=
lum vel propter quinqꝫ ſenſuum reparacionem
que fit ꝑ reſurrectionem. In quibuſdam tñ ec
cleſijs dicit̄ inuitatorium cum triplici alleluia.
et ſeptimi toni propter quietem qui datur in re
ſurrectione apoc. xiiij. Ammodo iam dicit ſpiri=
tus ut requieſcāt a laboribus ſuis ⁊ indigemuſ
inuitatorio quia vie ſion lugent eo ꝙ non ſunt
qui veniant ad ſolemnitatem. ymnus autem nō
dicitur in quibuſdam eccleſijs quia in reſurre/
ctione non cantabimus ymnos huius. ſed i pla=
teis iheruſalem cantabimus alleluia. vt habet̄
capitulo penultimo thobie. ſed loco ymni canta
tur alleluia ꝓpter ſpem quā habemus de glori
oſa reſurrectione. Alie vero eccleſie cantāt ym
num qꝛ ſemꝑ laudandus eſt deus. ⁊ cātant illū
ad terciam. ſub duplici cantu videlicet vnū ver
ſum ſub vno cantu ⁊ alium verſum euſdem ym
ni ſub alio. ⁊ vnum alciori voce ꝙ alium ad ſig
nificandum duplicem ſtolā glorie. quā criſtus
aſſumpſit ſcilicet corporis ⁊ anime. Quia ve=
ro virtute trinitatis in qua eſt perfectio facta
eſt reſurrectio. ideo dicuntur tres lectiones.
tum quia ſoror noſtra paruula eſt. ⁊ vbera non
habet. tum quia baptizati non indigent labore
quaſi modo geniti infantes. de hac in ſequenti
tractu dicetur. Hac eciam die ⁊ hoc tempore cā
tantur tres pſalmi cum tribus antiphonis. Ob=
ſeruatur autem ideo iſte ternarius numerus.
primo quia parcitur hominibꝰ propter prece
dens ieiunium attritis. Secundo ne neophiti
multitudine onerentur ut premiſſum eſt. tercio
propter triduanam domini ſepulturam que pre
ceſſit dominicam reſurrectionem. Quarto ad no
tandum ꝙ tria que dominus ſecunduꝫ lucam ꝓ
miſit in hoc ſeculo perficere. ſcilicet demones
eicere. ſanitatem perficere. ⁊ tercia die conſum
mari in reſurrectione cōſummata ſunt. primum
operatus eſt dominus cum fecit ut relicta crea=
tura rediremus ad creatorem. Secundum cum
per fidem nos ſibi tamquam membra capiti vni
uit. ut de eius ſpiritu viueremus. Tercium cum
in hoc confirmauit nos ne laberemur. vel conſū
macio eſt noſtra reſurrectio Hec eciā in noſtra

ꝯuerſione apparent. Eiciuntur eniȝ a nobis de
mones per exorciſmos. ſanamur per catheciſmū
et conſummamur per baptiſmum et confirmacio
nem. primuȝ notatur in primo pſalmo et ſua an
tiphona. vbi dicitur. et conſilium meū nō eſt cū
impijs. in quo pſalmo oſtendit̄ quid vitare de-
beat quis. ad hoc ꝙ ſit beatus. ſcilicet. nō ire in
conſilio impioꝝ. et quid facere debeat ſcilicet.
habere voluntateȝ domini in corde. et in ea die
et nocte meditari. primus ergo pſalmus cum ā
tiphona ſua monſtrat impios. id eſt demones
eici a conſilio filij dei. In hoc demonum eiectione
fit ꝙ dominus in euangelio iohannis dicit. nūc
iudicium eſt mundi. nunc princeps huius mun
di eicietur foras hoc iudicium eſt diſcrecio qua
fideles per fidem ſeparantur ab impijs demoni
bus quod iudicium factum eſt in multis milibuſ
credencium. Sed in hoc iudicio impij id eſt in im
pietate perſeuerantes non reſurgunt ſed hij q̄
per fidem criſto vniuntur. et hoc ſecunduȝ quod
notatur in ſecundo pſalmo et ſua antiphona.
vbi dicitur poſtulaui patrem meum alleluia de
dit michi gentes alleluia in hereditatem ſibi al
leluia. Hoc factum eſt cum fideles per fidem ei
tamquam capiti vniti ſunt. ut per ipſum ad mo
duȝ hereditatis fructificent. vnde in pſalmo ir
ridendo dicit. Quare fremuerunt gentes ⁊c̄. di/
centes. Diſrūpamus vincula eoꝝ et proiciamꝰ
a nobis iugum ipſorum. ſtulte dicunt. Qui ha-
bitat in celis irridebit eos ⁊c̄. Et xp̄s dic̄. Ego
autem conſtitutus ſuȝ rex ab eo. qui dicit. poſtu
la a me et dabo tibi gentes hereditateȝ ⁊c̄. et ad
uerte quia in antiphona dicitur. dedi. et in p̄s.
dabo. ut in antiphona oſtendatur impletum eſſe
q̄d in pſalmo eſt ꝓmiſſum. tercium notatur in
t̄cio p̄s. et in ſua antiphona in q̄ tangit̄ ꝯſūma-
cio q̄ dn̄s ꝓmiſit ſe pfectuꝝ i tercia die vbi dc̄
Ego dormiui et ſompnum cepi. Hoc enim licet
de paſſione et morte et reſurrectione ſaluatoriſ
intelligatur. moraliter tamen ꝯuenient̄ intelli
git̄ de eo q̄ diu in peccato dormiuit et tandem ꝑ
dei adiutorium ſurrexit. Quinto eciam poteſt di
ci ꝙ quia ꝑ opera iſtoꝝ triū dierū fiūt cathecu
mini membra criſti. ſcilicet per exorcizatōneȝ ꝑ
abrenunciacionem dyaboli. per fidem qua vni-
tas in eis perficitur. et ꝑ īpoſicionē manꝰ epoꝝ
ſiue reſurrectionem domini q̄ eſt iuſtificatō nr̄a.
ideo propter hanc iuſtificacionē canimus tres
ātiphonas ī nocte reſurrectionis. p̄ma diſiūgit
nos ab impijs. Secūda ꝯiūgit nos capiti criſto
tercia facit nos reſurgere ꝓpt̄ iuſtificacionem
Sexto eciam poteſt dici ꝙ ꝑ tres pſalmos tria
t̄pa ſignificant̄. tres antiphone cantant̄. in qui
bus patriarche ꝓphe et apoſtoli ſignificantur.
tres lectiones leguntur q̄ꝛ lex p̄s et ꝓphecie re
ſurrectionem dn̄i ꝯfitent̄. tria reſponſoria ſub
ſecuntur. q̄ꝛ tres ordines ſcȝ noe iob et daniel.
xp̄i reſurrectione ſaluantur. Singulis reſpōſo
rijs. Gloria patri ſubiungitur in quibuſdaȝ ec

cleſijs. quia trinitas ab omnibus ordinibꝰ col-
laudatur. ī quibuſdam vero non niſi vnū glori
a tribus reſpōſorijs ſecundū generalē ꝯſuetu
dinē ꝯtinuat̄. ad notandū ꝙ ī trinitate vnum
deum glorificamus. Septimo ternarium ī omni
bus frequentamus propter ſacramentum bap
tiſmi ī trium perſonarum noīe celebrati. Octa
uo paucitate vtimur lectionum propter pauci
tatem que tunc aderat predicatorum. Nam a-
poſtoli erāt ī numero pauci. metu iudeoruȝ mu
ti. de morte domini meſti. de audita reſurrectio
ne quaſi deliri. qua paucitate volunt uti quidaȝ
vſq̄ ī penthecoſtes quando facti ſūt predicato
res. numero plures. et ſpūſancto ferueciores
ut iam dicetur. Alij vero ſolemnitatem pocius
attendentes integrum et ſolemnem ſeruant nu
merum. quia et ſi apoſtoli muti fuerunt. tamen
alloquium angelorum et frequens viſitacio
domini non defuerunt. quare in ſequenti ebdo
mada cantatur tantum vna antiphona cum tri
bus pſalmis ut in ſequenti titulo dicetur.
Sane tercio reſponſorio cum gloria patri decā
tato cum cereis et ſolemni proceſſione de choro
ad aliquem locum tendimus. vbi ſepulchrum
ymaginarium coaptatur. et vbi introducuntur
perſone ſub formis et habitu mulierum et duo-
rum diſcipulorum. ſcilicet iohannis et petri. q̄
ad ſepulchrum criſtum querentes venerunt et
quedam alie perſone in perſonis et forma ange
lorum. q̄ criſtum a mortuis reſurrexiſſe dixerūt
in perſonis quorum recte cantari poteſt illa ſe-
cunda reſponſorij prima particula. Nolite time
re et cetera vſq̄ ad fineȝ reſponſorij. Hic redeūt
ad chorum quaſi fratribus referentes que vide
runt et audierunt et vnus reditꝰ cicꝰ alio. ſicut
iohannes cucurrit cicius petro
In perſonis quoruȝ conuenienter cantatur illd
reſponſorium. Congratulamini ſine verſu. Si/
qui autem habent verſus de hac repreſentacio-
ne compoſitos licet non autenticos non impro
bamus. tunc chorus audita reſurrectione prorū
pit in vocem altiſſone cantans. Te deum
laudamus. Quidam vero hanc repreſentacio
nem faciunt antequam matutinum inchoent.
Sed hic eſt propior locus eo ꝙ te deum lauda
mus exprimit horam qua dominus reſurrexit.
Quidam eciam eam faciunt ad miſſam cum dici
tur ſequencia illa. Victime paſchali laudes cuȝ
dicitur verſus. Dic nobis. et ſequentes.
Ad huc in die reſurrectionem noſtram repre
ſentamus. qua criſto conſurreximus. et ideo de
die dicimus. Hec dies quam fecit dominus et
cetera. Et in nocte ſepulturam qua ei conſepul
ti ſumus. et ideo illud non dicimus de nocte.
Vnde dicit apoſtolus. Conſepulti ſumus cuȝ
illo per baptiſmum in mortem. Trina etenim im-
merſio in aqua baptiſmi triduanam domini ſe
pulturam repreſentat. Ille quidem cōſepultꝰ
eſt criſto. qui peccare quieſcit. ille conſurrexit.

cum criſto. qui celeſtibus intendit. Et aduerte
quia in duabus precedentibus noctibus tridua
nam domini ſepulturam repreſentamus. ſecun
dum quod dominus latuit in ſepulchro. Vn-
de tunc alleluia non diximꝰ. In hac vero nocte
ſepulturam domini repreſentamus in eo ꝙ cri/
ſto conſepulti ſumus. ſed propterea alleluia cā
tamus quod criſto conſepeliri gaudium eſt nobꝭ
Ad primam vero non dicitur ymnus. prop-
ter racionem in ſexta parte ſub ti. de nocturnis
aſſignatam. nec quicumqꝫ vult. Quidam ta/
men dicunt pſalmum Confitemini ſicut et in ſe
quenti titulo dicetur. Non fiunt eciam petici
ones obſecraciones ꝛ poſtulaciones. qꝛ dicit dn̄s
In die illa non rogabitis me quicquaꝫ. Et quia
cū glorificati reſurrexim9 nō indigebim9 iſtis
Non ergo dicuntur preces quia vbi non erit mi
ſeria non erit petenda miſericordia vbi non erit
temptacio. non erit dicendum. Libera nos a ma
lo. Non dicitur eciam capitulum. quod eſt re
fectio ne poſt longam pſalmodiam homo tedio
afficiatur. Confortat enim feſſos ſicut electua
rū membra. Tum quia ibi nullum erit tedium
Tum quia in hoc officio breuis eſt pſalmodi
a. Et quoniam capitulum in p͛oris non dicitur
ideo nec reſponſorium debet dici. quod reſpon-
det capitulo ſiue lectioni. In miſſa tamen dicitꝰ
quia reſpondet epiſtole et in laudibus. quia re-
ſpondet lectionibus. et dicitur tunc capitulum
criſtus reſurgens. require. vj. capitulo. De
veſperis in ſequenti titulo dicetur

De officio diurno huius feſti.

Nunc de diurno officio videamus. Et
quidem hac die fit ſtacio apud ſan-
ctam mariam maiorem. quia cum bea-
tus gregorius hac die ibi celebraret
et pax domini pronunciaret. Angelus domini
alta voce reſpōdit. Et cum ſpiritu tuo. Et prop
ter hoc cum papa ibi hac die celebrans dicit.
pax domini. in teſtimonium huius miraculi nil
ſibi reſpondetur.
Ceterum ante miſſam fit proceſſio. quod ex euā
gelij autoritate extrahitur eo ꝙ angeli dicunt
mulieribus. Ite dicite diſcipulis quia precedat
vos in galileam et dominus ad eas. nūciate fra
tribus meis ut eant in galileaꝫ. ibi me videbitiſ
hoc ergo ſignificat proceſſionem apoſtolorum
ut viderent dominum in galilea euncium
Rurſus galilea tranſmigracio interpretatur.
In galileam ire fuit de iudeis ad gentes tranſi-
re. de qua tranſmigracione poſteaꝫ dixit. Euntes
docete omnes gentes. baptizantes eos. In no-
mine patris et filij et ſpiritusſancti.
In ſignificacionem ergo huius tranſmigra
cionis hodie ſolemnem agimus proceſſionem.
ſiue in ſignum. quod nos oportet de vicijs
tranſmigrare ad virtutes ſiue proficiſci de vir
tute in virtutem. Ad hoc vt videre dominum
mereamur quod fit ſpecialiter in baptiſmo ꝛ in
ſignificacionem baptiſmi nos et loca noſtra aq̄
benedicta aſpergimus cantantes vidi aquam.
Alijs vero temporibus cantatur aſperges.
Verumtamen nec hodie nec penthecoſtes aqua
benedicitur. que lacius proſecuti fuimus in q̄r/
ta parte ſub titulo de aque benedicte aſperſione
Ab hac proceſſione omnes proceſſiones do-
minicales per annum originem traxerunt ut vi/
deamus dominum in galileam id eſt in tranſmi
gracione de vicijs ad virtutes.
Dies enim dominica eſt dies reſurrectionis
natiuitatis et ſpiritusſancti miſſionis et in omni
bus de nouo dumtaxat eſt teſtamento cantan/
dum De proceſſione dictum eſt in quarta par
te ſub titulo de acceſſu pontificis ad altare.
Sed ad quid fuit dictum apoſtolis ut irent in
galileam ad videndum dominuꝫ. prout legitur
iij. math.
Cum eadem die eum viderunt in iheruſalem.
Reſpondeo hoc dicitur maxime propter allego
riam. licet ad litteram factum ſit. Allegorice
enim tranſmigracio illa ſignificat tranſmigra
cionem de iudeis ad gentes. in qua maxime vide
tur criſtus. quia in hoc maxime apparet criſti
deitas ꝙ totus mundus ad predicacioneꝫ famu
lorum criſti credidit. Dixerunt enim apoſtoli
iudeis. quia verbum dei repuliſtis ꝛ vos indig
nos feciſtis vite eterne. Ecce cōuertimur ad gē
tes. In hac proceſſione procedunt luminaria
ut illud euangelicum impleatur in nobis.
Sint lumbi veſtri precincti et lucerne ardentes
in manibus veſtris. Crux enim precedit ut car
nem noſtram crucifigamus cum vicijs et concu
piſcencijs et poſt cruces et vexilla que ſunt vi/
ctorie iheſu criſti inſignia. ſecuntur ſacerdotes
dealbati exultantes in laudes reſurrectionis. ꝗ
precedunt cum tacita populi ſequentis expecta
cione. per diſtinctas et moroſas expectaciones.
ut corporaliter illud propheticuꝫ quod tunc cā
tat̄ ipleri videat̄: cū iocūditate exhibitis et cū
gaudio deducimini. Nam et montes et colles
exilient expectantes vos cum gaudio.
Item in ea maior ſacerdos precedit. quia dixit
dominus precedam vos in galileam
Iteꝫ in ea nichil reſonet quod ſit veteris hyſto
rie. ſed ea ſolum cātātur que gloriam perſonēt
euangelij. inter que illud preſertim in quibuſ-
dam eccleſijs admittitur. virtute magna red/
debant apoſtoli teſtimonium reſurrectionis ihe
ſu. quia ſicut diximus in galilea tranſmigracio
eſt apoſtolorum predicacio. Cum autem ventū
eſt ad medium templi utriuſqꝫ ſexꝰ populo cir
cumſtante totis viribus chorus in vocem exul/
tacionis erumpit antiphonam cantans. Sedit
angelus.

Nunc exprimit quid apoſtoli docuerunt· aut do=
cere debuerunt· ſcilicet criſtum viuere· et eſt to
tis viribus cōmēdū et in auditum circumſtā
cium efferendum· quia quem queritis viuit· et
vita hominū cū eo ſurrexit vel hodierna ꝓceſſi
o illud nobis rcolit· ꝙ rex glorie cū exercitu re
demptorum de infernalib9 clauſtris ad celeſtia
regna migrauit· P9 ꝓceſſionez ſequitur miſſa
et incipit precentor loco magni precentoris· id
eſt criſti· Reſurrexi et adhuc tecum ſum· Poſt=
quam cantat chorus ad ſignificandum ꝙ ad cri
ſti ſimilitudinem alij ſancti qui erunt in patria
deū laudabunt· Nō vero ſeqtur· et adhuc tecū
ſū in ꝗ notatur eternitas ī q̄ ſemp eſt cū patre
Cantamus ḡ hac die ī pſona criſti· reſurrexi rc̄
ſed tunc illud dicetur in pſona noſtra· quando
reſurgentes tranſibimus d hac mortalitate ad
immortalitatem· qd ſignificatur in hoc quod
dicetur in euāgelio et trāſiens miniſtrabit eis
Miniſtrauit enim nobis cibū ſpūalē ſeipſū· ſic
iudeis dedit manna in deſerto· Poteſt eciā dici
ꝙ dñs per ora ꝓphaꝝ dirigens ſermonē ad pa
trē· ait· Reſurrexi et adhuc rc̄· In q̄ tria notat
ſcꝫ ſuam glorioſam reſurrectionem et patris in
paſſione ꝓtectionem et cognicionem eius per
ſciencie ſue dilatacionem· Per orbem reſurrecti
onem eius notat cū dicit· Reſurrexi et adhuc te
cum ſuꝫ· rc̄· q· d· non eſt ita ſicut iudeus cogita
uit· ꝙ a te omnino ſim derelictus ⁊ abiectus tan
quam immundus· Vnde deridendo dicebat iude
us· Si filius dei eſt liberet euꝫ quaſi diceret· nō
liberabit eū qr de eo nō curat· Protectionē pa
tris in paſſione notat cū dicit· Poſuiſti ſup me
manum tuā· q· d· Protexiſti me nō a paſſione ſꝫ
ab eo ꝙ iudei intendebant videlicet ab extincti
one nominis mei ad quā intendebant· Vnde di/
cebant· Si dimittimus eū ſic omnes credent in
eū· ſꝫ in hoc ꝙ me occiderūt· hoc ꝙ ipſi timebāt
conſecutū eſt· Nā ego q̄ ſum granū frumenti ca
dens in terram multū fructum attuli· Tā de iſto
q̄m de illo primo laudandus eſt pater· Vñ p9
vtrumqꝫ cantat̄ alleluia· Sciencie patris dila=
tacionem notat cū dicit· Mirabilis facta eſt· rc̄
q̄ſi diceret· ex hoc cognicio tua pater· nō tātuꝫ
ad iudeos ſed eciā ad gentes dilatata eſt· Nam
prius tantum in gente iudeoꝝ ꝯgnoſcebaris·
iuxta illud notus in iudea deus· Et quia ab vtro
qꝫ populo cognoſceris ab vtroqꝫ tibi lauſ offere
tur· et idcirco duplex alleluia ſequitur· et ad id
pertinet verſus· Domine ꝓbaſti me rc̄· ſeſſionē
meā id eſt humilitatē in paſſione· et reſurrecti
onem meā id ē gloriā meā in reſurrectione· In
q̄buſdā tñ eccleſijs tacet̄ verbū illud· ſeſſionem
et ſolū dicit̄ reſurrectionē meam· poteſt tamen
vtrūqꝫ dici· p quod duplex xp̄i natiuitas deſig
natur· Sequit̄ ymnus trinitatis· ſcilicet gloria
patri qui in precedentibus diebus intermiſſus
fuit ꝓpt̄ ignominiā illatā trinitati in tercia per
ſona ſcilicet in filio· Nunc autē quia ſublata eſt
ignominia illa· ymnus ille cantatur· hec eciā in

quibuſdā eccleſijs p cereos repreſentant̄· vbi
tres cerei ante altare ardere ꝯſueuerunt· ſed in
tribus diebus ante paſcha non ardent niſi duo·
in ſignum ꝙ tercia perſona ſublata eſt· hac ve=
ro die tercius cereus reaccenditur in ſignum ꝙ
ipſa criſti perſona glorioſe redditur nobis· p9
hoc dicitur collecta in qua oſtendit̄ quis ſit re=
ſurrectionis et mortis effectus· quoniam aper
cio ianue regni celeſtis eſt effectus· Qualiter
autem illam ianuam intrare debeamus dicit̄ in e
piſtola que eſt p̄ma ad corinth· v· c· ſcꝫ expur=
gate vetus fermentum· id eſt abicite vetuſtatē
a vobis· et hoc ē ire in galileam· hoc eſt de vicijſ
ad virtutem· et d virtute in virtutez· ſicut eſtis
azimi id eſt eſſe debetis uel eſtis per baptiſmum
quare etenim paſca noſtruꝫ immolatus ē criſt9
quaſi diceret coctus eſt agnus et paratus· Ita
qꝫ epulemur· et determinat quis ſit agnus· cuꝫ
dicit criſtus Criſtus autem ⁊ eſt paſcha noſtrū
id eſt paſchalis et feſtum paſchale· Alia eciam
racione ipſe eſt paſcha quia per ipſum ⁊ ab ip
ſo et ad ipſum eſt nobis tranſitus predictus·
Nō in fermento ueteri neqꝫ in fermento malicie
id eſt male uolūtatis et nequicie· id eſt praue in
telligencie· nequaq̄ enīꝫ eſt qui de deo male in purꝫ
telligit· ſed in azimis ſinceritatis et ueritatis·
id eſt in attenſo affectu· et purificato intellectu
uel in ſinceritate caritatis et puritate fidei· Sꝫ
eciam plus dicit ueritas quam fides· comprehē
dit enim ſapienciā ⁊ intelligenciam· ſed videt̄
littera epiſtole in ſe contraria· Si enim ſumus
azimi id eſt ſine fermento· quomodo expurgabi
mus uetus fermentum· quomodo eciam dicitur
ut ſitis noua conſperſio· uidetur enim dicere·
ut ſitis azimi ſicut eſtis azimi· Nam noua conſp=
ſio nichil aliud eſt quam farina aqua conſperſa
id eſt paſtha nondum fermentata· Sed eſt
notandum ꝙ duobus modis dicitur quis pecca
re· ſcilicet peccato proprio uel alieno cui conſē
tit· Erant enim illi quibus loquebatur apoſtol9
azimi id eſt ſine proprij peccati fermento· ſed
erāt alieno peccato infecti· dum non reprehen=
debant illum cum poſſent qui patri ſuo propriā
nouercam abſtulerat· qui inter eos erat· Vnde
dicitur eis· Expurgate uetus fermentum· id ē
abicite illū a uob per excōicacionē· ut ſitis noua
ꝯſperſio id ē ſine fermēto alieni peccati Sequi
tur graduale quo utitur eccleſia propter nos q̄
non habemus adhuc niſi reſurrectionem anime
⁊ expectamus reſurrectionem corporis· ſcilicet
Hec dies quam fecit dominus exultemus ⁊ lete
mur in ea· quia exultando ⁊ letando itur in pa=
radiſum· ſed cum labore ⁊ anguſtia ⁊ cum ma/
xima afflictione itur in infernum· quia non eſt
pax impijs dicit dominus· ſed bonis eſt iocundi
tas· Pax ⁊ quies maxima propter ſpem glo=
rioſe reſurrectionis· Cantatur autez graduale qđ ſignificat
~~ſcilicet licet ſit~~ luctus laborancium propt̄ bap
tizatos qui arripuerunt laborem milicie· vt per
ueniāt ad alleluia eterne leticie· Grandis eniꝫ

laborſeis ſupereſt· ut partem habeant in ſecun=
da reſurrectione· Et eſt ſciendū q eſt dies tem
poris· Unde· hodie ſi vocem eius audieritis id ē
ſi in tēpore q̄ viuitis Et eſt dies eternitatis· Un
de melior eſt dies vna in atrijs tuis ſup milia·
Hanc diem hodierna feſtiuitas inchoat· et ideo
recte demonſtratiue dicitur· Hec dies quam rc̄
Et hodie reſurrexit dominus· Sed hec dies dū
eſt in aurora uel in aſcenſu vocatur dies ſalutis
et gracie· Cū fuerit in meridie vocabitur dies
eternitatis et glorie· Hec decliuiū non ſentit et
ideo ſolemnitas iſta veſperum non habet· ut di
citur in ·c· ſequenti· Poſtmodum ſequitur alle
luia· Cantus quidem angelicus ſcilicet paſcha
noſtrū ymolatus eſt criſtus· p̄ma corinth· v· c·
quia ipſe eſt panis angelorum quem deſiderāt
angeli ꝓſpicere et mḡtum eſt homo· quaſi di=
ceret· Laudate dominum deum quia paſcha no=
ſtrum imolatus eſt criſt9· Deinde ſequitur euā
gelium marci· xvj· c· Qui habet figuram leonis
quia et criſtus fuit leo in reſurgendo· et quia ſe
cundum ordinem leguntur euangelia prout in
ſequenti titulo dicetur· Eſt autem euangelium
Maria magdalena iacobi et ſalome aro· eme· rc̄
Sic oportꝫ nos emere aromata bone volūtatiſ
yſa· Venite et abſq argento et abſq vlla com
mutacione· emite vinū et lac id eſt aromata vir
tutum quibus vngitur deus· quia delicie ſunt ei
eſſe cum filijs hominū· Et ſequitur ibi q ange
lus apparuit mulieribus in veſtibus albis· ſed
in euangelio mathei quod legit̄ in vigilia dicit̄
q aſpectus eius erat ſicut fulgur· et veſtimēta
eius ſicut nix· et per hoc notatur ſicut dicit gre=
gorius q dominus in iudicio terribilis appare=
bit reprobis· et blandus iuſtis vna facie· Hoc
enim erit ex diuerſitate conſcienciarum· Quia ḡ
blandus apparebit iuſtis· ideo ne nimis de reſur
rectione exultemus ſequitur in offertorio· Ter
ra tremuit et quieuit· in poſtcommunione que ſi
cut et alleluia ſumitur de epiſtola· hortatur ec=
cleſia filios ſuos· ut cum fide veniāt ad commu
nionem· dicens· paſcha noſtrum ymolatus rc̄·

¶ Aiunt quidam q illud quod dicitur in in=
troitu· Reſurrexi· vox eſt ſponſi ad ſponſam eā
de morte ſua in preſenti tempore conſolantis·
cui ſponſa reſpondet· Poſuiſti· rc̄· vel eſt vox
generis humani quod in adam cecidit et per cri
ſtum reſurrexit· Cetera ſunt concentus angelorū
et hominum de xp̄i reſurrectione gaudencium·

¶ De ſeptem diebus poſt paſcha· R·

Hec prima ſeptimana paſchalis tempo
ris· licet communiter vocetur ſepti=
mana in albis· tamen ſequens magis
ꝓprie vocatur in albis ꝓpter cauſas i
precedenti ti· poſitas et hꝰ eſt cōmunis huic tē=
pori et precedenti· Eſt aūt tota de ſeptuageſima
que terminatur in ſabbato in albis· Inde eſt
q tractus in ſabbato paſchali et graduale per

totā ipāꝫ ebdomodā dicitur· quod laborem ſig
nificat· Alleluia vero rc̄· cantica leticie cantan
tur· ut dictum eſt ſub dominica ſeptuageſime·
et hoc propter tempus regreſſionis quod inci
pit ſecundū quoſdā in paſcha ꝓut ibi dictū
eſt· Iſti ergo ſeptem dies computantur cum
ſeptuageſima quia hec ſeptimana eſt ſeptima a
quadrageſima per quam idem ſignificatur· qd̄
per ſeptuageſimam in cuius ſeptima decade fi/
lij iſrahel acceperunt licenciam redeundi· et iam
quaſi liberi erant· ideoq diebus iſtis cantica le
ticie cantantur· Porro omnes iſti dies ſeptem
ſunt quaſi vna dies dominica· Unde ſemper can
tatur in eis· hec dies quā fecit· rc̄· Et in prefa
cione dicitur· Te quidem domine omni tem=
pore· ſed ī hoc potiſſi· die· glo pre· rc̄ Et in eis
ſemper agit̄ de reſurrectione ad oſtendendum·
q per ſeptem dona ſpiritusſancti venitur ad ve
ram reſurrectionem· vel pocius quia in tota vi/
ta iſta q̄ per ſeptem dies currit· debemus anhe=
lare ad gloriam reſurrectionis q̄tum poſſum9
ſic et paſcha in veteri teſta· p ſeptē dies cele=
brabatur· et cenofegia id eſt fixio tabernaculo/
rum· Quecumq enī hac die facimus ideo face
re debem9 ut in celo tab̄nacula noſtra figamus
quod erit per gloriam immortalitatis· ut ille q̄
crucifixus ē oſtendat nobis ſuā deitatem cū di=
cit in officio nocturno· Ego ſum qui ſum et cum
dicit ſe eſſe illū qui dixit moyſi· qui eſt miſit me
ad vos· exo· iij· Siquidem paſcha eſt ebdomoda
ria feſtiuitas quia qualibet die ebdomade mutā
tur officia· In veteri enim teſtamento tres ha=
buerūt ebdomodarias feſtiuitates· ſcꝫ paſca et
penth· quas eciam nos habemus licet ad aliud
quam illi habuerunt et cenophegiā quam non
habemus niſi quodammodo ut dicetur in prohe
mio· vij· partis· Quidam vero ſcripſerunt q fe
ſtum penthecoſtes non fuit in veteri teſtamēto
feſtum ebdomodale· Et q in nouo teſtamento
habet· vij· officia ꝓpt̄ ſeptē ſpiritusſancti dona
non quia ſit feſtum ebdomodale· quia tres ulti=
mi dies non habent omnino ꝓpria officia· Ad
hoc notandum eſt· q cum in vrbe romana eſſet
magna aeris peſtilencia· Beat9 gregori9 in tē
pore paſchali ordinauit· ut ymago beate virgi
nis que in eccleſia ſancte marie maioris ſuatur
quam beatus lucas pinxiſſe dicitur· et eidē vir
gini ſimilima perhibetur proceſſionabiliter porta
retur· et dum ante proceſſionē reuerenter por
taretur· ecce tota aeris infectio· et turbulencia
cedebat ymagini fugiens· ac ſi eā ferre nō poſ
ſet· ſic q poſt imaginem mira ſerenitas remane
bat· tunc autē iuxta imaginē audite dicuntur
tres voces angelorum canencium· Regina celi
letare alleluia· quia quem meruiſti portare alle
luia· Reſurrexit ſicut dixit alleluia· Statimq be
atus Gregorius adiunxit· ora pro nobis deum
rogamus alleluia· que antiphona ideo hoc tem/
pore frequentatur· Et tunc Gregorius vi/
dit ſupra caſtrum creſcencij· angelum dn̄i qui

gladium cruentatum tergens· in vaginam re=
ponebat· Intellexit ergo Gregorius ꝙ peſtis il
la ceſſaſſet· quod et factum eſt· Vñ caſtrum illd
exinde caſtrum ſancti angeli vocatum eſt· pre=
miſſa ymago ĝ ecclesia beate marie maioris in vr
be ſup lumen baptiſterij ſeruatur quã romani
reginam vocant· per hos autẽ dies tres tantũ
dicuntur· ps· ſicut in dominica reſurrectionis·
In hoc tamẽ intereſt ſecundum aliquas eccleſi
as quia tunc dicuntur cum tribus antiphonis
in hys vero diebus cũ una ſola· Siquidẽ ideo
tres pſalmi per hos ſeptẽ dies baptiſmales di
cuntur quia qui pure baptiſantur ſeptem ſpiri
tuſſancti dona ſuſcipiũt· que p hos ſeptem dies
ſignãt· Suſcipiunt eciam tres virtutes ſcilicet
fidem ſpem et caritatem· q̃ per tres pſalmos in
telliguntur que nobiſcum vſq̃ in finem manere
debent· Canimus ergo tres pſalmos ut recola
mus nos hec tria habere Antiphona vero vna
eſt quia vnus eſt a q̃ hec omnia ſunt· Rurſus
vero quia ut premiſſũ eſt· Hec tota ebdomoda
eſt q̃ſi una dies dominica· Inde eſt ꝙ per omnes
hos ſeptem dies canimus pſalmos de nocturno
dominice diei· vel eis adiacentes· Quedam tamẽ
eccleſie pretermittunt pſalmos maiores et la
borioſos ſcilicet confitebor· et diligam te quia
neophitis omnia breuia debẽt preponi et ſoror
noſtra paruula ẽ ⁊ vbera non habet Et apoſto
lus· lac de vobis potum non eſcam ſed numerũ
ſupplemus per illos duos Cum inuocarem Ver
ba mea Et ita decem et octo pſalmos perficim9
uſq̃ in ſextam feriam In ſabbato autem ſumi
mus tres de adiacentibus q̃s in die dominica
ad primam cantare ſolemus· ſcilicet· Dominus
regit me Domini eſt terra ⁊ iudica Sed ⁊ illoſ
duos Deus deus reſpice ⁊ Ad te domine leuaui
propter cauſam predictam pretermittimus· In
ſeq̃nti vero tempore multiplicandi ſunt pſalmi
ſicut ⁊ boni mores qui per pſalmos intelliguñt
per q̃s ad gloriam peruenitur quam per totum
tempus iſtud figuramus· In q̃buſdã tamen ec
cleſijs nõ dicunt niſi tres pſalmos uſq̃ ad pen
thecoſtẽ ⁊ hoc ex inſtitucione alchuini prout di
cetur ſub dominica ð trinitate· Sed hoc non be
ne fit hodie· primo quia cauſa quare illud inſti
tutum fuit hodie ceſſat· Secundo quia contra
canonem gregorij faciunt· prout dictum eſt in
q̃nta parte ſub ti· de nocturnis· Tercio quia in=
ter canonicos r̃gulares ⁊ alios clericos q̃ vſur
pato nomine ſeculares dicuntur· nulla debet eſ
ſe q̃ ad hoc differencia· nam et ipſi magna ex p
te antiquitus regulares fuerunt· Et certum eſt
ꝙ canonici regulares in octaua reſurrectionis
dicunt in nocturnis nouem lectiones cum nouẽ
reſponſorijs ⁊ eciam eccleſia romana· qui enim
dicunt ꝙ omnia facilia debent eſſe eo tempore·
ꝓpt̃ neophitos illã facilitatẽ nimis extendunt
Nã due tñ ſũt ebdomade neophitoꝝ ſcʒ in pa/
ſcha ⁊ penth· et ꝑterea ↄcludit̃ eis in aſcenſione
vbi ſunt nouẽ reſponſoria et nouem pſalmi cũ

ſuis antiphonis· Nulla enim eſt ſufficiens racio
quare in ſequenti die poſt aſcenſionem dicamuſ
tantum tres pſalmos cum vna antiphona· de iſ
eciam dictum eſt in titulo precedenti· Semper
ſcdm romanum ordinem in omnibus dominicis
nouem lectiones dicuntur· licet maguntinum ↄ
cilium a paſcha vſq̃ ad penthecoſt· tres tantũ
inſtituerit eſſe legendas· ut ſeruicium matuti=
num in die cantetur· quia in futuro trinitas cõ=
prehendetur et a ſanctis in luce domino ſeruiet̃
Ad primam autem dicunt quidã ꝙ per totã
ebdomadam totum pſalmum Confitemini· ⁊c·
In q̃ precipue de criſti reſurrectione agitur·
Alij vero ſolum verſum hec dies ⁊c· quem in p̃
ma et in alijs horis pro capitulo dicunt· quia
vitam illã figuramus in qua doctrina nulli ne
ceſſaria erit· ſed omnes docti gratulabimur et
exultabimus· Pſalmus vero· Quicumq̃ vult
et cetera toto iſto tempore non dicitur· quoniã
ad fidem pertinet· hoc enim tempus ſignificat
octauam etatem vbi non erit fides que euacua=
bitur· ſed res que comprehendet̃ nõ erit figu=
ra ſed veritas· In quibuſdam tamen eccleſijs
aliter obſeruatur· quia vbi fides non eſt ſuper
edificari non poſt· Minus tamen ſymbolum ſcili
cet Credo in deum· ob eandem cauſam ſubticet̃
ad primam· Nam cum venerit quod perfectum
eſt euacuabitur quod ex parte eſt· Vnde in con
denſ· id eſt in condenſitatibus populi vſq̃ ad
cornu altaris id eſt ad communionem· Non dici
tur capitulum neq̃ preces· ut dictum eſt in ti·
precedenti· Veſpertinum officium eſt huius
feſtiuitatis claritate illuſtratum· non enim per
Deus in adiutorium meum intende· quoniam
in illa vita non ſicut hic adiutorio indigebim9
ſed per kyrieleiſon inchoatur· quia veſptina ho
ra ſabbati paſchalis baptiſma fuit per kirielei
ſon inchoatum et in trinitatis nomine celebra=
tum et ꝓpterea in eadem hora et in eiſdẽ ver
bis p totã ebdomodã hãc in feſtiue regenera=
cionis iocũditatẽ ſãcta trinitas adorat̃· vl' per
kirieleiſon incipit̃· ut q̃ſi nõ exiſtẽs per ſe offici
um miſſe officio cõtinuetur· Nã ut in titulo pre
cedẽti diximus hec dies veſpa non habet· quia
decliuium eternitas non agnouit· Tres ps̃
ſub vno alleluia id eſt gaudio cantãtur in qui
buſdam eccleſijs· quia per fidem trinitatis ad
vnum eternitatis gaudium peruenitur· Vl' hij
tres pſalmi reſurrectioni que t̃cia die facta ẽ·
conueniunt ihesu xp̃o· Pro capitulo ſeq̃tur hec
dies· ſicut in alijs horis· quia ibi non erit neceſ
ſaria· ſʒ exultacio· vl' ut notetur ſollicitudo bap
tizatorum adhuc peregrinancium ⁊ laboran=
cium· quia nondum habent gaudium· niſi ſpei
quo peruenitur ad alleluia rei proinde ymno ſe
quitur alleluia quod eſt proprius illoꝝ cuiuſ
ymnus· ¶ Sane deſcendimus proceſſionaliter
ad fontes cum cereo per totam ebdomodam can
tantes canticum exultacionis et populus ſequi
tur ſcilicet viri per ſe· ⁊ mulieres p ſe· qd fit in

memoriam̄ eius quod hebrei pharoni et ſuis in
mari rubro ſubmerſis fecerunt· qui in gracia=
rum actiones de ſubmerſione hoſtium p totam
ebdomodā redibant ad mare viri p ſe et mulie=
res per ſe cantantes illud canticum moyſi·Can/
temus domino· Siquidem hoſtes noſtri ſunt de/
mones·mare rubrum eſt baptiſmus in quo ſub
merguntur omnes hoſtes id eſt vicia et pecca /
ta et demones· Et inde eciā eſt q̄ neophiti bap
tizati in ſabbato ſancto p̄cedente ſuo lumine ſci
licet criſto redeunt ad fontem baptiſmi·hijſ
ſeptez diebus gracias agentes· quia inimici eo
rum ſubmerſi ſunt ·ſcilicet vicia· et peccata· et
tunc circa fontes cantāt̄ pſalmi·Laudate pueri
ſcilicet nouiter baptizati·et in exitu iſrahel de e
gipto· q̄z p baptiſmum de tenebris peccati exi=
mus·Duo ergo pſalmi circa fontes cantantur·
quia per geminam dilectionem ad fontē vite p
tingit̄·qui baptizatis et baptiſmo conueniunt
baptizatis·ut laudate pueri· ēt̄ et ē āmonicio
laudis ad neophitos· qui facti ſunt pueri· id ē
a vicijs puri·pro quibus mater eccleſia iubilat
ad fontes in laudez eius gracie p quem meruit
eiſſe quod in cantico amoris audiuit·Fons orto=
rū·p·a·v· poſtea itur ad aliquod oratorium
cū pſalmo·In exitu iſrahel q̄ conuenit baptiſmo cū
dicitur·Quid eſt tibi mare quod fugiſti· Et fit
ſtacio ad crucifixū et redduntur ei grates·quia
ipſe eſt qui baptizat· Unde in euangelio
Super quem videritis ſpiritum deſcendentem·
ēt̄·hic eſt qui baptizat et ſalutatur quia p cru
cem et in cruce nati ſumus animarum noſtraruz
redempcionem· Rurſus per hos ſeptem dies
baptiſmales neophiti quottidie ad eccleſiaz du
cuntur·ſicut enim filij iſrahel licet tranſiſſent
mare rubrum in quo baptizati ſunt·non tn̄ per
uenerūt ad terram promiſſionis· niſi ſub duci/
bus domino illos paſcente ex manna et columna
ignis eos precedēte·ſic et ipſi hijs ſeptē dieb9
ſub ducibus id eſt preſbiteris patrinis et matri
nis ducuntur ad eccleſiā et paſcunt̄ corpore do
mini et cerei precedunt eos· et ſic tandē in ſab=
bato quaſi perueniunt ad terrā promiſſionis
Cereos autē aliquos in ſabbato ſancto dū bap
tizarentur habuerunt· per hanc ēdomodam in
quibuſdam locis ad miſſas et veſperas accēdūt
et in ſabbato in albis et in ſequenti dominica il
los acceuſos offerunt ſacerdoti· Siquidem lu
minaria accenſa·bona opera ſunt· quibus toto
tempore p̄ſentis vite que p ſeptenarium ducit̄
lucere debent·offerunt̄ ſacerdoti·quia poſt hāc
vitā ad ſummū ſacerdotem·id eſt ad criſtum cū
luminaribus bonoruz operū· vendunt·iuxta illd
Uenientes autem venient cum·e·p·m·ſ· Po
teſt eciam dici q̄ proceſſiones veſptinales hu=
ius ebdomade·reuerſionem ſignificant de capti
uitate babilonie Hec eſt enim ebdomoda reuer
tencium qui in fine ſue captiuitatis reuertūtur
ad deum·et veſpere trina ſtacione complentur
ſicut et baptiſmus in trinitatis nomine celebra

tur·Qui vero fontes non habeant non exeant·
ſed quinqz pſalmos continue dicant·et poſt col
lectaz diei·de cruce collectam adiungant·Gedē
veſpe quottidie repetuntur·quia pro vna et ea
dem die tota hec ebdomoda reputatur· In qui
buſdam eciam eccleſijs in hijs ſeptem diebus·
quando deſcenditur ad fontes·ante fertur que
dam ſerpens ymaginarius ſuper virgam et can
dela nouo lumine accēſa ſup caput ſerpentis re
torta affigitur·ex qua cereus paſchalis· et om
nes alie candele eccleſie accenduntur·¶ Circa
quod ſciendum eſt·q̄ ſicut legitur numeri·xxi·c
Moyſes in deſerto erexit ſuper palum ſerpentez
eneum· vt qui percuſſi erent a ſerpentibus p il
lius ſanarent̄ aſpectum in quo criſti paſſio pre
figurata fuit·Unde et dn̄s ait in euangelio io/
hannis· Sicut moyſes exaltauit ſerpentem in d
ſerto·ita et exaltari oportet filium hominis·
·Ideo ergo ſerpens ymaginarius fertur·et aſpi/
citur·ut criſti paſſio memoretur· et per hā a vul
neribus peccatorū ſanemur· Nam ſerpens in pa
lo eſt criſtus in patibulo ·Ideo in benedictione
baptiſmi·et cuz ad fontes deſcenditur quia bap
tiſmus a criſti paſſione virtutem accepit in quo
eciam a peccatis ſanamur et mundamur·Fit hic
in veſperis quoniam ipſe criſtus fuit ſacrificiuz
veſpertinum·Unde p̄s·Eleuacio ma·m·ſ·ue·
Ignis nouus ex ſilice excuſſus·criſtus paſſus·
qui eſt lumen de lumine·ex q̄ cetere candele in
eccleſia illuminantur·quia ipſe illuminat omnē
hominem venientem in hunc munduz·Candela
in capite ſerpentis retorta eſt ſpinea corona in
capite criſti poſita·In completorio vero in qui
buſdam locis pretermittitur pſalmus Qui ha
bitat·ſicut in prima·p̄s· Quicumqz· In hijs
autem ſex diebus dicitur ad miſſaz reſponſoriū
et alleluia·prout infra dicetur·Et dicit̄ primo
reſponſorium et poſt ſequitur alleluia et hoc tri
plici de cauſa·Primo quia enim in laboribus vi
te preſentis exultandum eſt iuxta illud· hilarē
datorez diligit deus· Ideo nunc poſt graduale
et verſum conuenient et ſequitur alleluia·quod
eſt vox leticie· Sed reſponſorium actiuam· alle
luia vero contemplatiuam vitam ſignificat·
Reſponſorium enim ſignificat actionem quam
ſancti exercebunt in reſurrectione corporum· q̄
erit in omni leticia prout uerba reſponſoriorūz
huius temporis declarant·que omnia ſiue uer
ſus eorum excepto eo qui cantatur in tercia fe=
ria·prout ibi dicetur ſunt de pſalmo centeſimo
decimo ſeptimo· Confitemini domino· qui pſal
mus ſonat confeſſionem laudis· et eſt de eterna
leticia·quia igitur omnis illa laus confeſſionis
ſiue actio ad gaudium et dei·glorificacionem tē
dit·merito ab alleluia concludendum eſt· Et q̄
niam eadem actio nichil aliud eſt·quā laus dei·
·Ideo ad hoc oſtendendū poſt hos ſex dies con
tinue canitur ſine reſponſorijs alleluia· Tercio
ideo in hijs ſex diebus hoc fit·quia ſenarius nu
merus ad opa ſicut ſeptenari9 ad requiē referē

Qui enim vult p̄uenire ad requiem oportet' euꝫ
primo toto tempore preſentis vite bene opera⸗
ri. Circa hoc ſciendum eſt ꝙ eccleſia his die⸗
bus ſanctorum actum in corpore cum fine letici
e recolit ſic incipiens actum. ut pertingat ad q̄⸗
etem. p̄mus dies mandat actuꝫ. ſeptimus requi
em geſtat. octauus glorificat. Nempe reſponſo
rium illam actionem ſignificat. quā ſancti in re
ſurrectione corpoꝝ exercebunt. anime quippe
ſanctorum ante reſurrectioneꝫ corporum in qui
ete ſunt. ſed dum illa recipient in actione erunt
et tunc ſic erit actio ut non deſinat quies. In q̄⸗
ete quideꝫ erunt quia non laborabunt nec cogi
tacionibus fluctuabunt. nec erit eciaꝫ in quiete
illa ſegnicies deſidioſa. ſed ſic ab huiꝰ vite ope
ribus in fine quieſcerent. ut in alterius vite acti
one gaudeant. Hec auteꝫ actio ideo nobis p̄ nu
merum ſenariū in memoriā reducit̄. ſicut quia
ſeptenarius numerus req̄em ita ſenarius opera
reſponſorioꝝ ſignificat. Per reſponſoria enim
intelligimus ſanctoꝝ actiones que erunt cum
omni leticia ut iā dictum eſt. Et nota ꝙ predi⸗
cti verſus qui canuntur hijs ſeptem diebus cuꝫ
reſponſorijs dicuntur eo ordine quo poſiti ſunt
in pſalmo Cōfitemini. Vnde ſumpti ſunt excep
tis duobus qui in quibuſdaꝫ eccleſijs ꝑpoſtere
ponunt̄. Nā in q̄nta feria dicūt verſuꝫ Bn̄dictꝰ
qui venit in nomine domini ꝛc̄. qui ibi ponitur
vltimo. Et in feria ſexta verſum. Lapidē quem
reprobauerūt edificantes ꝛc̄. et hoc ideo quia
in illo plenius agit̄ de paſſione ſaluatoris. quā
in alijs verſibꝰ ibi poſitis. et ideo merito illa di
e cantat̄ in qua paſſus fuit. Nec eſt obmitten
dum. ꝙ in quibuſdam eccleſijs in hijs ſeptem
diebus duc in albis ſup pellicijs incipiūt reſpō
ſoriū. Hec dies. Et in alijs quoſdam tropos pꝰ
altare quod repreſentat ſepulchrum pro eo ꝙ
corpus iheſu in eo ſacramentaliter collocatur.
et conſecratur gerentes typum duorum ange⸗
lorum qui ſtantes in ſepulchro criſtum reſurre
xiſſe retulerunt. Verba enim illa. Hec dies ꝛc̄.
ad reſurrectionis diem pertinere noſcunt̄. Rur
ſus cantando poſt altare repreſentāt apl̄os et
mulieres timētes. et criſtum reſurrexiſſe dicere
publice formidantes. Fit autem hoc ad laudes.
ad terciā et ad veſperas. Primo enim ꝙ in his
tribus ſpecialiter horis criſti paſſio eſt expleta
Nam mane captus et illuſus. in tercia flagella
tus et linguis crucifixus. In veſperis de cruce
depoſitus et ſepultus eſt. Secundo in ſig⸗
num ꝙ reſurrectio tribus vicibus nunciata eſt.
Primo ſcd̄m marcum et matheum. per vnuꝫ an
gelum qui ſcd̄m auguſtinū ſtabat in monumē
to non directe. ſed quaſi ad hoſtiū. Secundo p̄
duos angelos qui ſcd̄m johannem ſtabant in
tus. Tercio per ipſū criſtum iux̄ monumentum
Fit eciā h̄ in quibuſdaꝫ eccleſijs ad miſſam. eo ꝙ
illa in altari celebratur ſuper quod criſti cor⸗
pus conſecratur. Ideo autem a paſcha vſq̄ꝫ
ad octauam penthecoſtes canitur alleluia fere
in omnibus antiphonis et reſponſorijs noctur
nalibꝫ et offerēdis et poſtcōmunibꝫ ut celebra
cio tēporis poſt reſurrectionē reducat nobis ad
memoriam vitam contemplatiuam. ſicut tēpꝰ
quod eſt ante paſcha reducit ad actiuam. Tem
pus enim ante paſcha quod in ieiunijs et oraci
onibus agimus ſignificat erumnas huius vite
et tribulacionem captiuitatis in qua duꝫ ſumꝰ
cantica leticie ſubticemus. Tempus vero poſt
paſcha ſignificat beatitudinem et perpetuam
exultacionem in qua poſt reſurrectioneꝫ erimꝰ
Et ideo relaxatis ieiunijs canēdo alleluia quod
interpretatur. laudate dominum frequētamus.
de quo dictum eſt in prohemio huius partis.
Illud tamen notandum eſt ꝙ in quibuſdam ec
cleſijs in hac ebdomada alleluia cantatur in miſ⸗
ſa ſine finali melodia. et verſus antiphona ſine
neuma. ſed in ſequentibus cantatur cum illa.
Et hoc ideo quia i hac cantamus ꝓ dn̄o noſtro
qui in anima et corpore pro reſurrectione iam
factus eſt glorioſus. et illa finalis melodia ex⸗
pectacionem noſtram ſignificat. vel eciam ſan⸗
ctorum ſecunde ſtole expectacionem. tercio er
go quia habemus quod optamus. paruuli nam
que plorant cum panem non habent. ſed cum
habent quod deſiderant tacent. ita et nos quaſi
ploramus alio tempore. quia non habemus qd̄
deſideramus et ſancti quaſi in deſiderio ſunt ex⸗
pectacionis. In quibuſdam eciam eccleſijs in
magnis eciam ſolemnitatibus tacetur illa melo
dia in ſignum ꝙ ſancti pro quibus celebramus
certi ſunt ꝙ ſecundam ſtolam quam expectant.
amittere non poſſunt. Iubilus quidem diuer
ſa notat ut dictum eſt ſub natali. Poro in iſtis
octo diebus cantatur pro memoria neophitorū
et ſingulis diebꝰ ſingula denotata ſunt officia
ꝙ non fit in toto tempore vſque ad penthecoſ⸗
tē. et in prima die ſcilicet in ſabbato ſancto et
in octaua duplices laudes ponuntur. In pri⸗
ma enim dicitur alleluia. confitemini et tractuſ
Laudate dominum omnes gentes. In octaua
vero dicitur duplex alleluia. quod idō fit. quia
prima vita noſtra que fuit ante peccatum. bea
ta fuit. ſed non ſempiterna. ſed vita que erit in
ſeptima quietis erit beata. et ſempiterna. quia
ergo prima vita fuit beata idcirco cantat̄ pri
mo alleluia quod eſt vox angelica in lingua he
braica quia dignior eſt. ſed quia non fuit ſempi
terna. ideo humiliori lingua latina cātatur tra
ctus laudate. quia vero vita que erit i ſeptima
etate. erit beata et ſempiterna. ideo in ſabbato
in albis qui eſt dies ſeptimꝰ duplex alleluia cā
tatur propter duplicem ſtolam ut ibi dicetur.
Nam vita illa que in ſeptima quietis dabitur.
non tolletur. in octaua etate. per que octauum
officium intelligitur. ſed pocius conſummabit̄
¶ Circa cantica leticie notandum eſt. ꝙ quatu⸗
or ſunt ſtatus eccleſie Primus eſt culpe. Se
cundus culpe et pene. tercius pene et gracie.
Quartus gracie et glorie. Primum repſentat.

eccleſia in ſeptuageſima Ideoqꝫ ſubticet· Te
deum laudamus et alleluia·quia non eſt ſpecio=
ſa laus in ore peccatoris · et gloria in excelſis
deo·quia poſitus eſt inter deum et homines pa=
ries inimiciciarum·Secundū repreſentat in ad
uentu·ideoqꝫ et ſupradicta cantica ſubticentur
preter alleluia·quia lex data deum intelligere
docuit et laudare·Tercium repreſētat in eſtiuo
tempore·ideoqꝫ propter graciam acceptam in
feſtiuis iſta cantatur·ſed propter penam iſtam
in ferialibus ſubticentur preter alleluia·quod
eciam quottidie frequentat̄ quia ſpes de reſur=
rectione futura non infirmatur·Quartum rep̄=
ſentat inter octauas paſche et penth̄··Ideoqꝫ ſu
pradicta cantica leticie frequentantur et multi
plicantur quia tamen nonduꝫ habemus gloriā
quam expectamus ideoqꝫ· Te de laudamus et·
Gloria in ex In ferialibus ſubdicemus·et in do
minicis in quibus quaſi dupliceꝫ reſurrectionē
repreſentamus·et eciam in feſtis ſanctorum in
miſſa duo alleluia cantamus·ſꝫ in ferialib9 vnū
ut iam dicetur·Nec te moueat ꝙ non rectuꝫ ſed
prepoſterū ordinem eccleſia repreſentat· eo ꝙ
erūt nouiſſimi primi et primi nouiſſimi·ſic ergo
varietas dierum et ſtatuum humanorum·varie
tatem inducit officiorum·Querendum tamen ē·
quare diuina officia ita diſtinguūt̄ ut alia cele/
brentur cum ſolo reſponſorio·alia cum ſolo allā
Et hꝫ qn̄qꝫ cū ſimplici allā alia qn̄qꝫ cuꝫ duplici
allā·Alia ſimul cū reſponſorio et allā· Et alia cū
reſpōſorio et tractu et alia cuꝫ alleluia et tractu
Dici poteſt ꝙ dies ieiuniorū quibus reſponſori
um ſine alleluia canitur· recolunt actus eorum
qui preſbiteris grauia confitentur· ut ab illis
conſilium accipiant penitendi·Ipſi ergo dies a
guntur cuꝫ ſolo reſponſorio·per quod vita acti
ua intelligitur·que in labore ducitur ſine alle/
luia quod eſt canticuꝫ leticie quia eccleſia dolet
ꝓ talibus tam̄ꝙ pro membris vulneratis et nō
dum ſanatis· Ex eo enim ꝙ alleluia dimittitur
robur eccleſie monſtratur quem habet de ſuis
vulneribus nondum ſanatis·Preterea ideo tūc
non dicitur alleluia · quia non eſt pulchra laus
in ore peccatoris In dieb9 vero profeſtis que
ſunt ab octaua paſche vſqꝫ ad octauam penth̄·
ſimplex alleluia ſine reſpōſorio canitur· Primo
quia dies illi vitam contemplatiuam ſignificāt
que erit poſt reſurrectionem In qua reſponſio n̄
erit·quia p̄nie actus ibi ſuperfluus erit· Sed tn̄
alleluia canetur de percepta immortalitate·Se
cundo qꝛ tunc pro illis canimus qui iam ſunt in
patria·ad quos iam non pertinet actio laborio
ſa quam reſponſorium notat·Sed ſunt in dei cō
templacione et exultacione·que intelligitur ꝑ
alleluia·Tercio quia ante reſurrectionem cor=
porum noſtrorum·Anima ſine corpore deuꝫ lau
dabit·Quarto quia ſancti ante diem generalis
reſurrectionis ſimplicem tantum recipiunt ſto
lam ſcilicet anime· Rurſum in priuatis ferijs
gloria in excelſis deo et cetera · et duplex allā

non dicitur·quia nondum habemus perfectam
iuſticiam nec gloriam quam expectamus· Sed
quia eccleſia iam primam habet reſurrectioneꝫ
·Ideo alio tempore ſemper alleluia canit·preter
quam in ſeptuageſima·ut dictum eſt in prohe/
mio huius partis et ſub titulo de tēpore aduen=
tus ·In octauis vero paſche et in ſabbato in
albis duplex alleluia dicitur·quia tunc tempus
reſurrectionis repreſentamus· et in requie que
erit in reſurrectiōe duplicem ſtolam ſcilicet ani
me et corporis percipiemus·quia erim9 vtroqꝫ
homine·idem in anima et in corpore glorioſi·
Erimus enim incorrupcionis gloria veſtiti ·In
dominicis quoqꝫ que ſunt ab octaua paſche vſ=
qꝫ ad octauam penthecoſtes duplex alleluia di/
citur· Tum quia in reſurrectione quam ipſi di
es ſignificant corpus ſimul cuꝫ anima laudabit
deum· Tum quia duo ſunt vnde letari debet a
nima in die ſempiterna·vnum de percepta leti=
cia·aliud de percipienda in reſurrectione· tum
quia reſurrectio domini que facta eſt in die do /
minica eſt cauſe noſtre reſurrectionis future et
ideo in omnibus dominicis quaſi octauam domi
ce reſurrectionis repreſentamus In ferialib9
vnum·quoniam ante reſurrectioneꝫ anima vna
dumtaxat fruitur beatitudine· Rurſus ideo vſ
que ad octauam penthecoſtes quia in octaua eta
te in qua erit corporum reſurrectio erimus vtro
qꝫ homine glorioſi ·In omnibus quoqꝫ feſtiui=
tatibus illo tempore occurrentibus duplex allā
dicitur·Et hoc primo ꝓpt̄ requieꝫ et fruicionem·
Secundo quia illi iam de duobus gaudent·
ſcilicet de eterna quiete et de diuina viſione·
Tercio quia cum iam habeant gloriam ani=
me ſecuri ſunt de gloria corporis Quarto tūc
vnum alleluia canitur quia quieſcunt ·aliud qꝛ
deum vident· Sex vero dies paſchales vide
licet inter ſabbatum ſanctum et ſabbatum in al
bis ·et dominici dies atqꝫ feſtiui quos celebra=
mus ab octauis penthecoſtes vſque in ſeptua=
geſimam · in quibus reſponſorium et alleluia
canitur· recolunt actus eorum qui elimoſinas
largiendo infirmos viſitando· et ſolum que bo=
na ſunt operando·perſeueranciam habendo in ſā
ctitate quam in baptiſmo receperunt ſine dubio
ad contemplacionem dei perueniunt· Inde eſt
ꝙ poſt reſponſorium quod vitam actiuam ſigni
ficat ſequitur alleluia quod ſignificat contem
platiuam ·ſed tunc vnum tantum ſiue ſimplex
alleluia dicitur propter cauſas ſupradictas·
Prius autem dicitur reſponſorium et poſtea ſe
quitur alleluia prout ſupra dictum eſt· Domi
nici autem dies et feſtiui a·lxx·vſqꝫ in paſcha·
quorū reſponſorijs non alleluia·ſed tractus ſub
ditur·recolunt eos qui ſunt in bonis operibus·
Sed videntes laborem vie timent caſum·nam
temptacōnib9 tonduntur ſine quibus hꝫ vita nō
ducitur Inter reſponſorium enī et alleluia tra
ct9 eſt medius qui neqꝫ in tanta leticia eſt ſicut
alleluia·neqꝫ in tanto opere ut reſpōſorium In

ſabbato vero ſancto gaudentes pro neophitis
noſtris· quia ab omni peccato liberati ſunt can
tamus alleluia· ſed quia eos trahendos varijs vide
mus laboribus tractum adicimus· per quem la
bores intelliguntur· de quo dictum eſt ſub titu· de
lxx· et in prohemio huius partis· Quomodo offi
cia iſtorum· vij· dierum et officia dominicarum que ſunt
inter paſcha et penthecoſten adaptentur· vij· do
nis ſpiritusſancti ſub vigilia aſcenſionis· et ſub
ſabbato in albis dicetur· Circa euangelia que
hoc tempore leguntur ſciendum eſt quod omnia ptinentia
ad reſurrectionem ſecundum iuxta ordinem ſcriptorum ponuntur·
Matheus enim primo ſcripſit· Secundo marcus
tercio lucas· vltimo johannes· vnde primo ponitur
euangelium mathei in vigilia paſche· In ipſo ve
ro die paſche euangelium marci· In ſecunda et tercia
feria euangelium luce· In quarta et in quinta feria
et in ſabbato euangelium johannis· In ſexta fe
ria interponitur euangelium mathei· Sane in euan
gelijs vigilie et diei tantum agitur de annunciacione
reſurrectionis facta per angelum· In alijs de viſi
one· Conueniebat enim ut prius annunciaretur domi
ni reſurrectio· et poſt ea ad maiorem fidem facien
dam corporaliter ipſe ab omnibus videretur· tria ve
ro johannis euangelia omnino propter hoc poſtere poſita
ſunt· primum namque fuit quod legitur in ſabbato poſt
ea quod legitur in vna feria et aliquanto tempore
poſt quod in quarta feria legitur· Nam maria mag
dalena cum veniſſet ad monumentum et non inue
niſſet corpus domini ſublatum credidit et cucur
rit et nunciauit petro et johanni qui cucurrerunt
ad monumentum· et johannes precucurrit· ſed
non ſtatim introiuit· ſed petrus tandem veniens in
troiuit· et poſtea iohannes intrauit· et cum non
inueniſſent redierunt ad propria· hoc legitur in ſab
bato illis redeuntibus maria remanſit ad monu
mentum et inclinans ſe in monumentum· vidit
vnum angelum ſedentem ad caput alium ad pe
des qui dixerunt· Mulier quid ploras· que dixit
quia tulerunt dominum meum et neſcio vbi poſue
runt eum et tunc conuerſa retrorſum vidit ihe
ſum qui dixit ei· mulier quid ploras quem que
ris· et illa reſpiciens· et ortulanum eum eſſe cre
dens dixit· Domine ſi tu ſuſtuliſti eum dicito
michi et ego eum tollam· hoc legitur in quinta feria
Aliquanto tempore poſt petrus iuit piſcatum
cum ſex alijs ad mare tyberiadis vbi dominus ap
paruit eis in littore· et hoc legitur in quarta fe
ria· Sed quare hec omnia· ſolucio in quarta fe
ria cantatur illud quod cantabitur ſanctis in die iudi
cij· venite benedicti patris mei etc· Et in illo
euangelio quod eadem die legitur dicitur quod domi
nus apparuit diſcipulis in littore maris Et hoc
bene conuenit· Nam per litus maris· vt dicit
beatus gregorius ſuper illum locum finis intel
ligitur mundi· in quo dominus apparebit ſuis
glorioſus et tunc petrus trahet ad littus rethe
plenum magnis piſcibus· centum quadraginta
tribus nec tamen ſcindetur rethe· per Petrum intel
ligitur ordo ſanctorum prelatorum· qui de fluc
tu huius ſeculi ad littus ſtabilitatis eterne du
cent eos qui per ipſos conuerſi ſunt· ſed hoc at
tribuitur ſoli petro propter eccleſie vnitatem·
Sed quare legitur in ſabbato in albis euange
lium quod tunc legitur· Reſpondeo quod officium
illius ſabbati cum officio precedentis ſabbati ſan
cti in multis conuenit· Nam in precedenti ſabbato
duplex laus cantatur ſicut et in hoc· et eciam lectio
in conuenit· quia in lectione precedentis ſabbati dicitur
que ſurſum ſunt ſapite· non que ſuper terram et in
lectione ſequentis dicitur· Deponentes omnem
dolum etc· et ita tamquam lapides viui edificamini
et cetera· Et nichil aliud eſt quam que ſurſum
ſunt ſapere· Conueniebat igitur ut euangelium euan
gelio correſponderet· quod fit in eorum princi
pijs· Nam in euangelio precedentis ſabbati dicitur
Veſpere autem ſabbati que luceſſit in prima ſab
bati· id eſt diluculo venit maria magdalena
Et in euangelio ſequentis dicitur· Vna ſabbati
maria magdalena venit ad monumentum cum
adhuc tenebre eſſent quod idem eſt· In hoc tamen
videtur differencia quia dicitur ibi quod venit maria mag
dalena et altera maria· hic non fit mencio niſi de
maria magdalena· ſed ut ait auguſtinus in libro
de concor· euangeliorum· Ideo johannes ſolam
mariam magdalenam nominat quia fuit ceteris
feruencior· nec tamen ideo ceteras non excludit
Euangelium vero mathei legitur in ſexta feria
quia dominus per paſſionem meruit ſibi dari po
teſtatem in celo et in terra· vel pocius datam no
tifficari· Et quia dominus in ſexta feria paſſus eſt
ideirco legitur euangelium mathei in ſexta fe
ria· in qua dominus ait diſcipulis Data eſt mihi
omnis poteſtas in celo et in terra· Vnde apoſtolus
Criſtus factus eſt pro nobis obediens patri
vſque ad mortem· mortem autem crucis· propter
quod et deus etc· Vbi ergo poneretur euangelium
in quo agitur a johanne de prima viſione do
mini que facta fuit marie magdalene niſi in quin
ta feria· In prima enim die non poterat poni propter
dictas decauſis· nec in ſecunda nec in tercia nec in
quarta· nec in ſexta nec in ſabbato· Vnde re
ſtat quod in quinta feria neceſſario poni debuerit·
Aiunt quidam quod licet in ſecunda feria legatur
euangelium de apparicione domini facta diſci
pulis euntibus in emaus· non tamen illa facta
fuit ea die· ſed in precedenti decem etenim appa
riciones poſt criſti reſurrectionem in euangelijs
inueniuntur ad fidem noſtram confirmandam·
quinque in prima die et quinque poſtea· ſed in apo
ſtolo dicitur· quod in die reſurrectionis apparuit ja
cobo· et quingentis ſimul fratribus Et ſicut
quidam dicunt in ipſa eciam die primo apparu
it matri ut dictum eſt in quarta parte ſub titulo
de acceſſu pontificis ad altare· Et jacobo qui
votum vouerat non comedere· ſed et· Joſeph
qui pro eo tenebatur in carcere· Verum quia
de viſione angelorum· et de maria magdalena
euangeliſte diſcordare videntur· ideo aliqua ſu
per hoc preter propoſitum dicamus· Nam math·

dicit ꝙ mulieres viderunt angelum ſedentē ſu
per lapidem qui tamen erat extra monumentū
Marcus dicit ꝙ introeuntes ipſe in monumētum
viderunt eum ſedentem a dextris. Johannes di
cit ꝙ maria magdalena vidit duos āgelos vnū
ad caput. alium ad pedes ſedentes. Lucas dicit.
ꝙ duo angeli ſtantes dixerunt marie magdale
ne. et alijs. cur queritis viuentem et cetera. Jo
hannes dicit ſolam vnam veniſſe ſcilicet mariā
magdalenam. Matheus duas ſcilicet eam et aliā
Marcus tres ſcilicet eam et mariam matrem ja
cobi minoris. et mariam filiam ſalome que fuit
mater filiorum zebedei ſcilicet jacobi maioris et
johannis euangeliſte. ſecundum Chriſoſtomū
Tantum ſalome filia fuit. Lucas enim plures
dicit. dicit enim. Erat autem maria magdalena
et johanna jacobi minoris ſubaudi mater et ce
tere que cum ipſis erant. et alie venerunt quas
non numerant euangeliſte. Eccleſia tamen tres
marias repreſentat. Rurſus matheus dicit
ꝙ mulieres certificate per angelum. inter quas
erat precipue maria magdalena denunciauerūt
apoſtolis dominum reſurrexiſſe. Et johannes
dicit. ꝙ maria magdalena nunciauit petro et jo
hanni eum ſublatum fuiſſe. Vera quidē ſunt
omnia que dicunt euangeliſte in hijs et non ſūt
aduerſa. ſed quod vnus minus dicit. alius ſup
plet. Verum eſt enim ſicut narrat matheus
quod primo viderunt angelum ſedentem ſuper
lapidem quem reuoluerat ab hoſtio monumenti
qui et dixit eis eum reſurrexiſſe et adiecit. Veni
te et videte locum vbi poſuerunt eum. et tunc ip
ſe ſurgens preceſſit eas in monumentum. et ſe
dit in dextris ſicut narrat marcus. Poſt maria
magdalena vidit vnum ad caput et alium ad pe
des ſedentes. ſicut dicit johannes qui dixerunt
ei. Mulier quid ploras. et nunciauerunt eum re
ſurrexiſſe. et tunc ſurrexerunt ipſi ut apparerēt
ei ſtantes ſicut dicit lucas. ut in hoc quod ſurre
xerunt dominum ſurrexiſſe oſtenderent. et cum
ſtarent dixerunt ei et alijs. cur queritis viuen
tem cum mortuis. id eſt eum qui reſurrexit. cur
queritis in ſepulchro quod eſt locus mortuorum.
Ambroſius dicit duas fuiſſe marias. magdale
na vna. que ſecundum matheum ſciuit dn̄m reſur
rexiſſe Alia que ſcd̄m johannem neſciuit. ſed cor
pus ſublatum credidit. Auguſtinus de vero
cor. euangeliſtarum ſic ſoluit. Dicit enim ꝙ cum
maria magdalena cū alijs veniret diceēdo. Quis
reuoluet nobis lapidem ab hoſtio monumenti.
cū adhuc aliquātulum longe eſſe vidit lapidē
reuolutum. et ſtatim cucurrit ad petrū et johā
nem et ſignauit eis corpus domini fuiſſe ſubla
tum. qui venientes inuenerunt monumentum
vacuum et credentes ꝙ fuiſſet ſublatum redie
runt. Maria autem iterum adiunxit ſe alijs et
propius accedens cum eis vidit angelum ſedē
tem ſuper lapidem ſicut dicit matheus. et cete
ra ſicut ſuperius dicta ſunt. Zacharias qui com
poſuit vnum euangelium ex q̄tuor aliter ſoluit.

dicit enim ꝙ maria magdalena et alie venerūt
ad monumentum et viderunt angelum ſedentē
ſuper lapidem. ſicut dicit matheus. et poſt in mo
numento ſicut dicit marcus. et inde duos ſtan
tes vnum ad caput et alium ad pedes. ſicut dicit
Lucas. ſcilicet illum priorem cum alio vel eo di
ſparante alios duos qui dixerunt. Cur quere
tis viuentem cum mortuis. et ſignauerunt eum
reſurrexiſſe. Alie crediderunt verbis eorum.
maria remanſit incredula. vnde alie nunciaue
runt diſcipulis dominum reſurrexiſſe illa nunci
auit petro et johanni eum ſublatum fuiſſe. que
poſt aduentum et receſſū eorū ſola remanſit ad
monumentum. que inclinans ſe in monumentū
vidit duos angelos ſedentes vnum ad caput et
aliū ad pedes. ſicut dicit johannes. qui dixerūt
ei. Mulier quid ploras. et illa reſpondit. quia
tulerūt dominum meū et neſcio vbi poſuerunt
eum. et conuerſa vidit dominum. qui dixit ei.
Mulier quid ploras. quē queris. et illa putans
eum ortulanum eſſe dixit. Domine ſi tu ſuſtuli
ſti eum dicito michi. et ego eum tollam. et tunc
dominus eā ex nomine nominauit. et ipſa tūc eū
cognouit. et poſt plures locuciones angelorū
tunc primo credidit et voluit procidere ad pe
des domini. et dominus dixit ei noli me tangere
Nondum enim aſcendi ad patrem meum. ſubin
telligitur in corde tuo. quaſi diceret. quem que
ris. tanquā mortuū. non credis patri eſſe equa
lem. Et adiecit enim dominus. Vade et dic fra
tribus meis. Aſcendo ad patrem meum et patrē
veſtrum et cetera. id eſt in proximo eſt ut aſcen
dam. et ipſa cepit ire iam certificata et inuentis
alijs mulieribus iuit pariter cum eis. hoc nunci
are apoſtolis. et in illa via apparuit eis dominus
dicens. Auete que acceſſerunt et tenuerunt pe
des eius. Predictū autem modum loquendi in
quo quaſi generaliter dictū eſt ꝙ mulieres iue
runt nunciare dominum reſurrexiſſe cum tamen
maria que erat vna de illis. tunc incredula fuit.
ſepe in ſcripturis inuenimus. ſicut et dominus di
cit diſcipulis et me ſcitis et viam meam ſcitis.
Cum tamen quidem eſſent inter eos qui hoc ne
ſcirent. Unde dominus. tanto tempore vo
biſcum fui. et non cognouiſtis me. et cetera.
Sed illud primo dictum eſt ſcientibus. iſtud ig
norantibus. ita eciam dicitur. ꝙ dominus in aſcē
ſione apparuit diſcipulis. et exprobrauit incredu
litatem et duriciam cordis eorum quia hijs qui
viderant eum reſurrexiſſe non crediderūt. cum
tn̄ aliqui inter eos fuerint qui iam crediderāt.
ſicut petrus et alij plures ſed illud primo dictū
eſt de incredulis. hec opinio videtur probabili
or quam ſecunda. et quod dixit ambroſius. nō
eſt credendum quod dixerit aſſerendo. ſed alio
rum opiniones referendo. licet ipſe eam argu
mentis probare videatur. quibus iuxta predi
ctam opinionem leuiter reſpondetur. et fere to
tum quod ipſe inducit. per interempcionem ſol
uit. verum ꝙ ipſe dicit ꝙ vna maria fuit ſcd̄m

mathꝫum que ſciuit dominum reſurrexiſſe·hoc ē
falſum·quia alijs credentibus verbis angeli ip
ſa remanſit incredula·Auguſtinus vero non ſic
fuiſſe dicit ut narrat·ſed narrat ita potuiſſe fu=
iſſe Vnde probaliori ſentēcie non preiudicat

De ſecunda feria poſt paſcha·R·

Quia per gloriaꝫ reſurrectionis imple
uit dominus que promiſit in veteri te
ſtamēto ut videlicet introduceret nos
in terram fluentem lac et mel· jdeo di
cit eccleſia in introitu huius ſecunde ferie·
·Introduxit nos dominus in terram fluentē lac
et mel·exo·xiij·qꝛ criſtus iam introductus eſt
et eccleſia triumphans in re·Eccleſia vero mi=
litans in ſpe·Epiſtola ſumitur de actibus apo=
ſtolorum·x·c·Stās petrus in medio ač·ꝛ intē
dit ꝓbare paſſionē criſti ꝛ reſurrectionem·vñ
dicit huic omnes ꝓphete teſtimoniū ꝑhibent·
Euāgeliū·duo ex diſcipulis·Luce·xxiiij·c·con
cordat epiſtole de apparicōne domini diſcipul
eūtibus in emaus·ibi enim habet̄ qꝛ cognoue/
runt eum in fractione panis· Quid eſt fractio
panis niſi expoſicio ſcripture·ibi enim cogno=
ſcit̄ dñs·Reſpōſoriū vero ꝯcordat cū introitu
Dicat nunc iſrahel·Allā·Nonne cor noſtꝝ erat
ardens·ač·eſt de ſcripturaꝝ expoſicione·In a
lijs eccleſijs dicit̄ allā·Angel9 dñi·math·vl·c
Offertorium·Angelus domini ꝛč·eſt d̄ teſtimo
nio apoſtoloꝝ·Poſtcōmunio·Surrexit dñs·
ꝛč·luce vl·c·eſt de apparicione que facta eſt pe/
tro·Multiplicat igitur apparitiones ut dictum
eſt ad ꝯfirmandā fidem·Sane ex hodierno euā
galio ſumit̄ alleluia·nonne ꝛ offerenda·Ange
lus dñi·ex eo qꝛ ibi dicitur·mulieres viſiones ā
gelorum vidiſſe qui dicunt eum viuere·Simili
ter ꝛ cōmunio·Surrexit domin9 ex eo·qꝛ ibi di
cit̄·ſurrexit dñs vere ꝛ apparuit ſymoni·ad pie
tatē ꝗ pertinet hoc officiū in ꝗ ꝯtinet̄ rememo
racio ſcripturaꝝ·et ꝑ pietatem accedit ad mā
ſuetudinē·Manſuetis autē terra ꝓmittit̄ illa
de qua dicitur·Beati mites qm̄ ipſi poſſidebunt
terram·ſcilicet fluentē lac et mel·Vñ in introi
tu·ſcilicet·Introduxit nos dñs in terram fluē
tem lac et mel·et ſunt hec verba moyſi populū
poſt eſum agni de egipto ducentis·Introduxit
inquam ſpe·ſed in illam poſtea introducet re·
quam caleph dedit axe filie ſue irrigatam irri/
guo ſuperiori in inferiori et irriguū inferius
timor eſt·ſuperius amor·Caleph etenim qui ꝗ
ſi cor interpretatur·dat anime deuocionem cū
timore pariter et amore· In hac ſecunda fe/
ria fit in vrbe ſtacio apud ſanctum petrum ꝓpt̄
hoc qꝛ in euangelio habet̄·et apparuit ſimoni ꝛ
quia ibidem dicitur·Nonne cor noſtrum ardens
erat in nobis·quia ipſe pre ceteris magis arſit
dominum diligendo·Hac die piſces viuos inſpi
cimus recolentes cum gaudio qꝛ dominus ad ꝓ
bacionem reſurrectionis partem piſcis aſſi co=
medit· Et in tercia feria ad fontes imus·ut ibi
dicetur·et mulieres verberant viros·eciam in
hijs tribus diebus eſt feriandum prout ſub pa
ſcha dictum eſt·

De tercia feria poſt paſcha·R·

In tercia feria oſtenditur per quod habeatur he
reditas celeſtis patrie·oſtenſo vero in ſecunda
feria qꝛ in terram fluentem lac et mel iaꝫ intro=
duxit nos deus in ſpe·et poſtea introducet in re
oſtendit per quod habeat̄ quia per diuinam ſci/
enciam ſiue cognicionem domini noſtri· Vnde
hec tota feria eſt de cognicōe ſiue ſapienca dei
et inde introitus eſt·Aqua ſapiencie et cetera·
Eccleſiaſtici xv·ca·et eſt ſeptimi toni·quia in
ſeptem donis ſpiritusſancti eſt iſta ſapiencia·
·In epiſtola·Surgens paul9 actuū tredecimo
capitulo·oſtenditur criſti paſſio et reſurre=
ctio·per quam hec ſapiencia habetur·Qui enim
veram fidem habet de hijs habet ſaporem dei·
Hec autem cognicio·eſt dies quaꝫ fecit domi=
nus·de graduali ergo patet·Et nota qꝛ cū oēſ
graduales verſus huius ebdomade ſumantur
de pſalmo centeſimo decimoſeptimo·ſcilicet cō
fitemini·qui eſt nonus poſt Dixit dominus·ho=
diernus ſumitur de pſalmo·capitulo ſexto·ſcili=
cet Confitemini·qui eſt decimus in matutinali·
Cantate eo qꝛ iſte pſalmus exhortatur fideles
ad laudes dei·qui per ſapienciam ſui redemit et
liberauit eos de quadruplici tēptacione quia li
berauit eos de neceſſitatibus coruꝫ id eſt ab in
fidelitate·et quia liberauit eos de neceſſitatibuſ
eorum id eſt a praua conſuetudine·et liberauit
eos a tedio bone actionis et eduxit eos a verſu/
cijs heretice impugnacionis·Alleluia eſt·Sur
rexit dominus et apparuit mulieribus·Vel ſecū
dum alias eccleſias·oportuit quod ſumitur de
euangelio·In alijs eciam dicitur·ſurrexit domi
nus vere·Luce vltimo capitulo·In euangelio
vero·Stetit iheſus et cetera·Luce viceſimo
quarto capitulo·oſtendit dominus·et probat
reſurrectionem ſuam diſcipulis ſuis·per qua=
tuor·primo per conſuetum moduꝫ loquendi cū
dixit·Pax vobis·Loquebatur enim eis ſepe de
pace·Et amator pacis erat·vnde et ipſe domi=
nus inquit·In me paceꝫ habebitis·In mundo au
tem preſſuram·Pacem relinquo vobis·pacem
meā do vobis·Secundo per hoc oſtendit ſe pal
pabilem·Tercio quia cum eis comedit·Quarto
quia eis aperuit ſenſum ſcripturaruꝫ·Et quia
hanc ſapienciaꝫ dominus dedit per ſe ꝛ per apo
ſtolos·ideo dicitur in offertorio· Intonuit de
celo dominus·id eſt de apoſtolis·ut omnes cre=
derent in illum·Hec enim inquit johannes ſcꝑ
ta ſunt ut credatis·et credentes vitaꝫ eternam
habeatis In poſtcommunione ꝗ eſt ad coloceñ·
iij·ca·inuitamur ad hanc ſapienciam·Si ꝯſur=
rexiſtis cum criſto·que ſurſum ſunt ſapite·ecce
de ſapiencia·Et quia de ſapiēcia habetur in hac

lib'

~~Rñ~~
~~ſecunda~~ feria · ideo fit ſtacio ad ſanctum pau=
lum qui fuit ſapiencioꝛ omnibus apoſtolis · ſeu
cui dominus ſingulariter aperuit ītelligēciā ſcꝑ
turarum · de quibus legitur in euangelio et in ī
troitu · Vnde ipſe dicit · non a me nec ab homine
accepi euangeliū meum · ſed per reuelacionem
domini mei ihesu cristi · vel quia per euꝫ maxime
adimpletum eſt quod in euangelio legitur · ſci
licet oportuit predicare penitenciam in omnes
gentes · ideoqꝫ et eius predicacio legitur in ho
dierna lectione actuuꝫ apoſtolorum · hac die vi
ri verberant mulieres prout ſub paſcha dictuꝫ
eſt · Hac eciam die ad fontes imus · pro eo qꝛ ho
die in introitu viri beati aqua ſapiencie potati ·
referuntur et in offertorio fontes aquarum a=
peruiſſe memorentur ·

De quarta feria ·

Oſtenſo in tercia feria de celeſti patria
et per quod habeatur oſtenſo eciam in
ſecunda feria qꝛ in terram fluentem
lac et mel · ꝛc̄ · introducimꝰ ideo nunc in
hac quarta feria inuitamꝰ ad illā Vn̄ introitꝰ ē
Venite benedicti patris mei ꝛc̄ math · xxv · ca ·
Quia vero dominus dicit · Penitenciam agite ·
appropinquabit enim regnum celorum · ꝛ quia
ibi non intrant niſi purificati per penitenciam ·
Ideo beatꝰ petrus in epiſtola · Aperiens · actuū
tercio inuitat iudeos ad penitenciam · ideo autē
ad penitenciam īuitatꝰ homo · ut de filio diaboli
fiet filiꝰ dei · et hec mutacio dextre excelſi prop
ter quod in reſponſorio habetur · Dextera domi
ni fecit virtutem · Sequitur alleluia de reſurre=
ctione · Surrexit dn̄s et cetera · Et in alijs eccleſi
is eſt · Criſtus reſurgens et cetera Semper em̄
in hijs diebus aliqua de reſurrectione dicuntur
In alijs enim dicitur · Cum ſederit · mathei · xxv ·
ca · Quia vero hec mutacio fit eciam quando ho
mines fiunt filij dei propter predicacionē · ideo
in euangelio manifeſtauit ſe ihesus · johannis
xxj · capitulo · Dicit dominus Mittite in dextram
nauigij rethe · hoc facit qui tantum predicat ꝓp
ter deuꝫ et tunc trahuntur magni piſces · Poſt
ea dedit eis piſcem aſſum · Piſcis aſſus id eſt cri
ſtus paſſus · Hec erit refectio in patria cū come
demus panem angeloruꝫ · De quo in offertorio
Portas celi ꝛ cetera · Poſtcommunio eſt · Criſtꝰ
reſurgens · ro · vj · capitulo · Et quia beatus lau
rencius fuit vnus de magnis piſcibus et fuit aſ
ſatus pro criſto · ideo fit ſtacio ad beatum lau=
rencium ·

De quinta feria ·

Quinta feria eſt de conuerſione gencium
propter paſſionem et reſurrectionem ·
vnde introitus eſt · victricem manum
tuam laudauerunt pariter criſtiani qꝛ
ſapiencia aperuit os mutorum · vnde yſa · vice
ſimo quinto capitulo · Tunc claudus ſaliet ſicut
ceruus · ꝛ aperientur lingue mutorum quod fa
ctum eſt qn̄ xp̄s demones eiciebat · et faciebat
homines mutos loqui · vnde in euangelio · Erat
ihesus eiciens demonium et illud erat mutum ·
In epiſtola vero · Angelus domini actuuꝫ octa
uo ſignificatur conuerſio iſta gencium · Vnde
dicitur ibi de eunucho qui conuerſus eſt a phi/
lippo qui īterpretatur os lampadis ſiue os illu=
minans · quia quāqꝫ per ſcripturaꝝ inſpectionē
vel predicacionem cōuertitur homo vt gētiles
qui ſignificātur per eunuchum quandoqꝫ vero
per inſpiracionem conuertitur ad dominum · ut
habetur in euangelio qꝛ apparuit marie magda
lene · Quia vero per conuerſionē gencium fa/
ctus eſt criſtus lapis angularis · ideo in verſu
reſponſorij habetur · Lapidem quem reprobaue
runt edificantes et cetera · et quia vera conuer
ſio fit per penitenciam · ideo ſequitur alleluia
mathei · xxvj · In die reſurrectionis mee dicit do
minus precedam vos in galileaꝫ · id eſt in tranſ
migracione de vicijs ad virtutes · Euangeli
um · Maria ſtabat · johannis viceſimo capitulo ·
eſt de apparicione domini · marie magdalene in
ſpecie ortulani ſiue peregrini · quia peregrinus
eſt deus homini quamdiu eſt ī peccato In offer
torio · In die ſolemnitatis · exodi quarto et · xiij ·
capitulo · ſimiliter promittitur conuertentibus
vera beatitudo · In poſt communione vero po=
pulus et cetera · j · Regum ſecundo capitulo · ad
laudandum inuitamur · et fit ſtacio ad ſanctos
apoſtolos · quia in philippo qui interpretabatꝰ
os lampadis · intelliguntur omnes apoſtoli · ꝑ
quorum predicacionem conuerſio gencium fa=
cta eſt Item quia fratres domini · de quibus in
euāgelio legitur ſunt apoſtoli per quos os mu
ti apertum eſt · et diſerte lingue infancium · ideo
ſtacio fit ibi ·

De ſexta feria · R ·

Sexta feria eſt de inſtitucione baptiſmi
vnde introitus eſt · ꝑtt Eduxit eos do
minus · ſcilicet de egipto · id eſt de te=
nebris peccati · ꝛ inimicos eorum ope
ruit mare · id eſt baptiſmꝰ et ſubicitꝰ ibi ter alle
luia · propter liberacionem ab hoſtibus et bonū
gracie · Poſtmodum ſequitur epiſtola · criſtus
ſemel ꝑma petri tercio captitulo · in qua beatuſ
petrꝰ agit de baptiſmo · et de archa noe Sicut
in diluuio per archam ſalue facte ſunt anime li=
cet pauce ſcilicꝫ octo ſimiliter ꝛ in baptiſmo · qꝛ
ſicut in aquis diluuij · que mundauerunt to=
tum mundum · mundus a peccatis purgatus eſt ·
et per archā anime ſalue facte ſunt · ita et in a/
quis baptiſmi · in quo omnia peccata mundata
ſunt · per eccleſiam ſaluati ſumus · Sequitur
graduale · Hec dies quam fecit dominus · ver=
ſus · Benedictus qui venit in nomine domini ·

eſt enim homo qui cōſecrat baptiſma· ſed deus
eſt qui inuiſibiliter baptizat Vnde ſequitur·
deus dominus et illuxit nobis·ſcilicet per illumi
nacionem baptiſmi·et per illuminacionez legis
domini· Alleluia eſt· Angelus domini cum du/
plici verſu·ſicut in die paſche· in quibuſ daz ec
cleſijs· quia in hac die agit̄ de inſtitucione bap
tiſmi· Vnus verſus eſt ꝓpter criſti reſurrectio
nem in corpore· alius propter ſtolam anime·
quam in baptiſmo ſuſcipiunt baptizati·Euange
lium vero eſt de inſtitucione baptiſmi·ſcd̄m ma
theum vltimo capitulo· vndecim diſcipuli abie
runt in montem quez conſtituit illis jheſus et ſe
quitur ibi·Euntes docete omnes gentes· bapti
ſantes eos·in nomine patris·et cetera·Et quia
in memoria debemus habere iſtum diem propt̄
inſtitucionez baptiſmi·ideo ſequitur in offerto
rio·Erit nobis memorialis dies iſta et cetera·
exo·xij·et·xiij· capitulo·memorialis quidem de
bet eſſe dies·in qua de vicijs ad virtutes tranſi=
mus·hec enim dixit moyſes in die paſche· Poſt
communio eſt·Data eſt michi omnis poteſtas·
mathei vltimo capitulo· Quia vero beata vir=
go creditur interfuiſſe in inſtitucione baptiſmi
quia ut iheronimus· ait hoc apud Nazareth in
domo eius actum eſt·ideo hac die fit ſtacio in ec
cleſia eius·

De ſabbato in albis·

Sequitur de ſabbato in albis in quo ē
introitus· Eduxit dominus populum
ſuuz in exultacione· hoc maxime in ex
tremo ſabbato fieri intelligimus·qn̄
erit verum ſabbatū· Sed ne iudei credant hoc
dictum eſſe de ſe· Sequitur in epiſtola beati
petri prima·ij·capitulo· Fratres deponentes
omnem maliciam et dolum·et cetera·ſequit̄ du=
plex alleluia ſine graduali· Primo quia nunc
terminatur ſeptuageſima poſtquam ſequitur
octaua reſurrectionis quando habebit̄ duplex
ſtola anime ſcilicet et corporis·et ceſſabit labor
operis de quo dctium eſt in prohemio h9 par=
tis· et ſub ti· de ſeptem diebus poſt paſcha
et in quarta parte ſub titulo de alleluia· Secun
do quia in die iudicij plenum erit gaudium pro
dominica et noſtra reſurrectione· Tercio gemi
natur alleluia·quia tunc erit leticia ſempiterna
quia enim erit leticia vnum alleluia quia ſempi
terna ſecundum concinitur alleluia· Quarto qr
in octaua reſurrectionis omnis ſollicitudo depo
netur qd̄ ſignificat̄ i hac octaua die i qua veſtis
candida ſiue criſmale deponitur· ideo in albis n̄
cantatur graduale·ſꝫ duplex alleluia· quia tūc
erimus in albis· Item ꝙtum ad reſurrectionez
domini non debet graduale cantari· neqꝫ ꝙtum
ad baptizatos ·et ideo cantat̄ vnum alleluia ꝓ
baptizatis ſcilicet· Laudate pueri dominum· et
aliud de reſurrectione domini ſcilicet· Hec dies
quam fecit dominus·preterea ideo poſt
alleluia hec dies ſequitur alleluia Laudate pue
ri quia de leticia animarum tranſient ad gloriaz
incorruptibilem corporum· Euangelium vero
vna ſabbati· johannis viceſimo capitulo· eſt d̄
duobus diſcipulis qui currebāt ad monumētū·
petrus ſcilicet et iohannes· qui ſignificant du·
os populos·cucurrit tamen cicius johannes id
eſt iudaicus populus· quia habebāt prophetaſ
ſcilicet jheremiam yſaiam· et alios qui de paſſio
ne domini locuntur·ſed petrus cicius intrauit·
id eſt gentilis populus·non tamen intrauerunt
iudei in multitudine· qui enim credit intrat·
Sicut dicit auguſtinus Et attende quia epiſto
la et euāgelium huius ſabbati concordant cuz
epiſtola et euāgelio ſabbati ſancti prout dictū
eſt ſub titulo de ſeptem diebus poſt paſcha··In
offertorio vero d̄ illuminacione poſt baptiſmū
aguntur grates· Benedictus qui venit et cete
ra· Poſtcōmunio eſt· Omnes qui in criſto bap
tizati eſtis criſtū induiſtis·gala·iij· die iſta fit
ſtacio ad eccleſiā beati johannis in laterano·qr
ibi enim in precedenti ſabbato baptizati ſūt pu
eri·et in octaua die in lege circūcidebātur ideo
recte hac die ipſi conueniunt· ut hoc ſpirituali/
ter agatur in baptizatis ·et hoc eſt quod dicit̄
in epiſtola·deponentes omnem maliciam et om
nem dolum et cetera· quaſi modo geniti infan=
tes·ne per feneſtras quinqꝫ ſenſuuz intret morſ
Dicitur autem ad horas capitulum· Criſtus re
ſurgens·ro·ſexto capitulo·et illud Expurgate
vet9 et cetera·i·ad corinth· quinto capitulo·et
illud Criſt9 paſſus eſt·prima petri·ij· Quia ve
ro in tota ſeptuageſima·que vſqꝫ ad hanc diez
protendit penitenciam egimus·ideo eccleſia ho
die celebrat in albis ut magis ac magis albi ſi=
mus ſicut dominus ait in euangelio mathei· iij·
Agite penitenciam·appropinquabit enim reg=
num celorum· Quare hoc ſabbatuz dicitur in al
bis·dictum eſt ſub paſcha· Hac die dominus pa
pa diſtribuit agnos dei· Alicui eciam diſtribui
tur cereus paſchalis·de quo dictum eſt ſub ſab
bato ſancto·et cetera·

De recapitulacione euangeliorum·R·

Poteſt eciaz aliter dici· qr ideo in p̄miſ
ſis ſeptem dieb9 baptiſmalia celebrā
tur officia· vel quia baptizati ſapien
cia ſeptiformi docentur· vel quia ipſo
ruz temporis vniuerſitas dierū ſeptenario vol
uitur quib9 quia fides ſpes et caritas precipue
ſunt neceſſaria ideo trib9 pſalmis vtimur in no
cturnis· Singulorum autem dierum officia ſic
poſſumus ſeptem ſpiritibus et beatitudinib9 co
aptare·officium quidez dominice reſurrectiōis
pertinet ad timorem quo timemus terribilem ſē
tenciam iudicis· Cum enim dicet ·pater
rex et iudex omnium· Reſurrexi et adhuc te
cum ſum· id eſt in ſugillacionem inimicorum·

dicentiũ·quando morietᵘ·et peribit nomen ei9·
tunc magnus erit timor et tremor ·Unde et in
offertorio·Terra tremuit et cetera ſpiritus ti=
moris vt fundamētũ ponitᵘ·Sed quare a timo
re incipientes in ſapiencia terminamus cũ yſa·
cepit a ſapiencia et deſcenderit ad timorem·Re
ſpondeo·yſaias·ſaluatorem deſcripſit qui car=
nem aſſumendo deſcendit·Nos vero de terrenis
ad celeſtia tendere conamur· et ideo gradus a
ſcendendo connumerare debem9·ut a timore ad
ſapientiam peruenire poſſumus· ·In ſecunda
feria legitur euangelium de duobus diſcipulis
euntibus in emaus·quibus dominus apparuit·
et ſcripturas moiſi et omnium prophetarum a/
peruit· Et attende q̄ licet hodie legatur euã
gelium de apparicione domini·non tamen ho=
die·ſed heri apparicio fuit· Ad pietatem er
go pertinet hoc officium in quo continetur re=
memoracō ſcripturarum et accedit ad manſue/
tudinem prout ibi dictum eſt· In tercia fe
ria legitur euangelium· Stetit iheſus vbi mul
tiphariè ſuam reſurrectionem pro ati ·ſcilicet
per viſum·per tactum·et per guſtum·et etiam
per auditum·cum ſcripturas etiam exponit q̄d
pertinet ad ſcienciam· Unde i introitu·Aqua
ſapiencie et cetera·Beati viri potati referun/
tur·in offertorio·Intonuit fontes aquarum a/
peruiſſe memorantur·In poſtcommunione·Si
conſurrexiſtis·que ſurſum ſunt querere et ſape=
re iubentur·Et in euangelio ſenſus ad intelli=
gendum ſcripturas diſcipulis aperitur ·Scrip
turarum quippe intelligentia et ſciencia lamen=
tati et luctus eſt cauſa effectiua· Qui enim agit
in ſcripturis prophetas et eorum dominum oc
ciſos quomodo dolore mordetur·et quanto quiſ
peccata ſua intelligit·tanto in luctum et peni=
tentie lamentum prorumpit· Licet igitur his
diebus ſit gaudijs vacandum·tamen ieptam le=
ticiam remoueamus· ne carnes agni ſine lactu=
cis agreſtibus comedamus· quia beati qui lu=
gent· In quarta feria legitur euangelium
de diſcipulis piſcantibus quos dominus inuita
uit ad prandium·et dedit eis panem et piſcez aſ
ſum· id eſt xpriſtum cognoſcere deum et homi=
nem paſſum· eſt illa q̄ quidē ſaturitas d̄ qua di=
citur·Beati qui eſuriunt et ſiciunt iuſticiam· q̄/
niam ipſi ſaturabuntur·Quod ergo dicitur ibi
Venite prandete hoc eſt quod cantatur in in=
troitu Venite benedicti patris mei percipite re
gnum·hoc enim regnum eſt prandium eternuz
vbi erunt piſces magni·ſed vnus ſuper prunaſ
non paſſionis·ſed amoris·Racionabiliter autē
in feria quarta nobis a xpriſto regnuz promit
titur quia in quarta etate regnauerunt dauid
et ſalomon·in quorum manibus xpriſti regnuz
ſpecialius et plenius ſignificatur·et quia petr9
ſupradictum rethe traxit in terram· ipſi enim
commiſſa eſt eccleſia·ipſi ſpecialiter dictum eſt
paſce·o·m·ideo pro epiſtola ſumitur eius pre=
dicacio de actibus apoſtolorum·Ad ſaturitatez
quoque pertinet offerenda· Portas celi ape=
ruit ſcilicet prophetas qui predixerunt·ange
los qui annunciauerunt· Mariam que genuit·
apoſtolos qui predicauerunt·doctores qui ex
poſuerunt·Per hos omnes pluit dominus mã
na in ore egencium animarum ·id eſt dei ver/
bum vel corporis ſacramentum vt non defice
rent in via tendentes ad patriam· vbi come=
dent panem angelorum·Verſus gradualis de
xtera domini fecit virtutem ·congruit illi ver
bo euangelij· Mittite in dexteram nauigij re=
the ·et eſt ſenſus· Dextera domini fecit virtu=
tem·quia potencia verbi michi vniti fecit me
vincere mortem·ideoq3 dextera domini exalta
uit me·id eſt laudabilem me fecit·et repetit·de
xtera domini fecit virtutem·ut oſtendat reſur
rectionis qualitatem ſcilicet eternã Vñ ſequi
tur·Non moriar·ſed viuã· iuxta quem ſenſum
capimus cum apoſtolo in alleluia et communi
one xpriſtus reſurgens·et pertinz hoc ad for
titudinem· et quia beatus Laurencius fuit pi
ſcis aſſus fortis in eſurie· et eſuriens i fortitu
dine ideo fit ibi ſtacō· Officium quinte ferie
pertinet ad conſilium et miſericordiam· Mag
num enim fuit cõſilium peccatricis pedes lauã
tis cum lacrimis ut miſericordiam conſequere
tur·prout in euangelio dicitur· Officium ſe
xte ferie pertinet ad mũdiciam cordis et corpo
ris inbaptizato·Nam de quo ibi agitur·lauan
tur corpus et anima·et q̄a mundis cordibus vi
ſio dei promittitur·vt ibi beati mundo corde·
quoniam ipſi deum videbunt·et per mũdiciam
ad intellectum peruenitur· ideo recte in euan
gelio dicitur·quod tranſmigrantes deuz vide
bunt· In ſabbato legitur euangelium i quo
d̄r· q̄ licz johannes precurrerit·tamen petrus
ſequens cicius in monumentum intrauit·et po
ſtea johannes·Hoc prout dictum eſt ibi ſunt
duo populi·Petrus ſignificat gentes que po
ſterius venerunt ad noticiam paſſionis·ſed ta
men primitus crediderunt · johannes ſinago
gam que i lege et prophetis prius audiuit do
mini paſſionem·ſed nondum credere in mortu
um voluit· Credet autem cum iſrael ſaluus fi
et·De hijs duobus populis ſcz credentibus et
non credentibus loq̄tur Petrus in epiſtola d̄
ponentes rc̄·De credentibus dicitur in intro=
tu·Eduxit dominus po·ſ·in·ex· eduxit eum do
minus iſrael de egipto cum auro et argento·ſz
illis in deſerto murmurantibus· et ideo pereun
tibus eduxit eos qui non murmurauerunt d̄ de
ſerto in terra promiſſionis·et propter eoſdez
dimittimus graduale· et duplicatur alleluia·
quia tunc neophiti laborabant·nunc deum vo
ce et opere laudant·ad eoſdem pertinet alle
luia·Laudate pueri dominum·Totus enim ille
pſalmus ad lectionem dirigitur genciuz quod
ex eius illo fine probatur ·Qui habitare facit
ſterilem in domo· eiſdem pueris conuenit·
quod canitur in Offertorio · Benedictus

qui venit in nomine domini· hunc ergo verſicu
lum cantauerunt pueri occurrentes domino ad
paſſionem venienti· quod ſequitur· Benedixi
mus vobis de do· domini · adiecit mater eccleſia
dicens pueris ſuis· Benediximꝰ vobis id eſt ſig
nificauimus vos baptiſmo· nos qui ſumus fami
lia dñi· qꝛ deꝰ dñs illuxit nobis· Sequens ver
ſus. Hec eſt dies· ad gaudium ſpectat credenci
um· Ille alius· Lapidem quem reprobauerunt
ad ſugillacionē pertinet iudeorū ad eoſ deꝫ cre
dentes ptinet· Poſtcommunio omnes qui ī cri
ſto et cetera· Pertinet igitur officium iſtud ad
pacificos qui filij dei vocabuntur· dedit enim do
minꝰ hijs qui credunt in nomine eius filios dei
fieri quibus ſapia datur perfrui·

De prima dominica poſt paſcha·

In octaua paſche incipit tempus regreſſionis·
ſeu reconciliacionis· prout dictum eſt in prohe
mio huius partis· Sane in hac die dominica in
quibuſdam eccleſijs fiunt octaue paſche· et di
cuntur reſponſoria de die dominica et introitꝰ
Reſurrexi· et graduale quod derelictum erat·
reſumunt habentes reſpectum ad generalem re
ſurrectionem ad cuius gloriam per gradus aſcē
ditur· Criſti enim reſurrectio in octaua etate fa
cta eſt Sed cum paſchalis ſolennitas ſignificꝫ
illam octauam· que ſequitur ſeptenarium huiꝰ
vite· Queritur quare habet octauas cum eciam
eius ſolennitas protendatur non tantum per o
cto dies· ſed eciam vſqꝫ ad diem penthecoſtes·
Racio quia reſurrectio futura ſignificata eſt p
circumciſionem que octaua die mandata eſt· cꝰ
vere circūciſionis octo ſūt beatitudines quarū
octaua redit ad primam et ideo ad repreſentan
dum has beatitudines ſolennibus octo dierum
officijs celebramus octauas dominice reſurre
ctionis que eſt cauſa et ſignuꝫ noſtre future cir
cumciſionis· Has beatitudines coaptat augu
ſtinus in libro de doctrina criſtiana ſeptem ſpi
ritibus omittens vltimam quia redit ad primā
gradatim enim a timore peruenitur ad ſapienci
am· vnde inicium ſapiencie timor domini· de hoc
dicetur in prohemio ſeptime partis· Quia ergo
nouiter baptizati ſunt pueri· et quia multos no
uellos in quadrageſima genuit eccleſia· et quia
in illo tempore fuerunt apoſtoli pueri propter
quod dominus fuit cū eis quadraginta diebus
poſt paſcha inſtruens eos in fide· ut poſſent om
nino fieri ſpirituales· et ut vrerentur igne ſpiri
tuſſancti ꝓpter iſtas tres cauſas ſiue nouitates
inſtruit nos eccleſia in fide in hoc tempore· et
ideo in prima quindena leguntur apoc̄· et actuſ
apoſtolorum in quibus libris habetur de ſeptē
ſignaculis videlicet de incarnacione · natiuita
te et cetera· que criſtus ſolus aperuit que ſunt
maxima principia fidei noſtre· Poſtmodum in
alia quindena cantatur in reſponſorijs de pſal
mis et in lectionibus leguntur epiſtole canoni
ce vſqꝫ ad aſcenſionem domini · ut ſupra fidem
edificentur bona opera p̄s· enim et epiſtole bo
na opera deſignant· Et attende qꝫ ante reſurre
ctionē lex et prophete legebantur· poſt reſur
rectionem vero apoca· et epiſtole canonice que
ſunt apoſtolorum ſcripta legantur· et cantibus
iubilantur· lex enim et prophete criſti paſſionē
et reſurrectionem predixerunt· Sꝫ apoſtoli iam
factam annunciauerūt et teſtificati ſunt· ideoqꝫ
reſponſoriuꝫ illud cantatͬ virtute magna redde
bāt apoſtoli teſtimonium reſurrectionis· Racio
nabiliter eciā legitur apoc̄· et canitur eo qꝫ in eo
viſio criſti et angelorꝫ collocucio memoratur
In illa eniꝫ vita quam paſchale ſignificat. tem
pus/anime viſione trinitatis et angelorum con
ſorcio gratulabuntur· Legitur autem apoc̄· cuꝫ
hyſtoria dignus es domine· Alleluia incipit
Ego ſum vitis· Quod autem in quodam reſpon
ſorio dicitur· decantabit populus iſrahel allelu
ia et vniuerſa multitudo iacob canebat legitti
me et dauid cum cantoribus cytharaꝫ percuciēſ
in do· d· illō reſpicit qꝫ ī domo ſaul dſtructo id ē
mortis imperio archa id eſt humanitas ſaluato
ris in qua ſunt manna id eſt verbuꝫ et tabule te
ſtamenti id eſt theſauri ſapiencie et ſciencie dei
abſconditi in iheruſaleꝫ ducitur et tabernaculo
collocatur · vt eterna pacis viſione fruatur et
ad patris equalitatem glorioſus exhibeatur ·
Cum autem ſuperius temporibus infancie ſalua
toris paulum diximus eſſe legendum· nunc ve
ro ſcripta ceterorum apoſtolorum · patet qꝫ to
to tempore ſiue ante paſſionem ſiue poſtea quo
domini preſencia memoratur congrue preconeſ
noui teſtamenti locuntur · ut quaſi ab vberibus
ſponſi filij conſolacionis lacte potētur· Hec nā
qꝫ ſcripture ſunt vbera· De quibus dicitur· Me
liora ſunt vbera tua vino· de quibus nos ſic re
ficiat Deus cuius miſericordia plena eſt terra
ut omnes de ipſius plenitudine accipiamus·
Et nota qꝫ ſecundum romanum ordinem legun
tur nouem lectiones in dominicis a paſcha vſqꝫ
ad penth· prout dictuꝫ eſt ſub titulo de ſeptem
diebus poſt paſcha· Propter nouitatem aūt
triplicē que directa eſt incipit introitus· Qua
ſi modo geniti infantes et cetera· j· pe· ij· ca·
In epiſtola vero in fide inſtruimur que incipit
Omne quod natū eſt ex deo vincit mundum· ac
Iohannis· v· c· oſtendit fidem per teſtimoniuꝫ
in celo et in terra et in conſciencia· In terra cū
dicit· Tres ſunt qui teſtimonium perhibent in
terra· Spiritus aqua et ſanguis quia enim cla
more magno dominus emiſit ſpiritum et qꝫ ex eo
iam mortuo exiuit ſanguis et aqua iudiciuꝫ fuit
humanitatis et hij tres vnum ſunt id eſt vnum
ſignificant· Tres perhibent teſtimonium in ce
lo pater in voce verbum in carne· ſpiritus in
columba · et hij tres vnum ſunt · De
teſtimonio conſciencie ſequitur in epiſtola qui

qui credit in filiuȝ dei iam in ſe teſtimonium dei
habet id eſt hoc dictat ei conſciencia · Sequi
tur duplex alleluia · in dominicis enim et feſti
uis diebus ab hac die vſqȝ ad octauam penthe
coſtes canitur duplex alleluia de quo dictum ē
ſub titulo de ſeptem diebus poſt paſcha · et ſub
ſabbato in albis et ſub ſeptuageſima · primum
alleluia eſt · p9 dies octo johānis · xx · capitulo
Euangelium Cum eſſet ſero · jo · viceſimo caplo
eſt de duabus apparicionibus · Prima omnibus
apoſtolis in ipſo die paſche excepto thoma alia
octaua die preſēte thoma · qui vidit et credidit
et tetigit · et dixit dominus meus et deus meus ·
Aliud vidit aliud credidit · vidit humanitatem
et credidit deitatem · et congruit factum inter/
pretacioni nominis · Thomas enim interpreta
tur abiſſus · non profunde intellexit qui ex eis q̄
exterius vidit deitatis intima penetrauit · Poſt
modum inuitauit nos in euangelio beatus Jo
hannes ad credendum ab vtili et honeſto · vtile
eſt enim nobis credere · vnde dixit · multa ſigna
fecit ihesus que non ſunt ſcripta in libro hoc ·
Poſtcommunio eſt · Mitte manum et cetera · jo
hannis viceſimo capitulo ·

De ſecunda dominica ·

Sequitur de ſecunda dominica p9 pa
ſcha quia enim per criſti reſurrectio
neȝ illuxit deus nobis · non tantū par
uulis ſed eciam perfectis · ideo hec do
minica de paſtoribus eſt · qui debent plene imi
tare criſtum · Unde introitus eſt · Miſericordia
domini plena eſt terra · ea enim non tantum par
uuli · ſed et magni repleti ſunt · Et ideo ſicut an/
tecedens dominica fuit de paruulis ſic iſta eſt de
perfectis · Unde ſequitur · Verbo domini celi id
eſt apoſtoli firmati ſunt · Et quia petrus loquit̄
ad paſtores in epiſtola · Criſtus paſſus eſt pro
nob · et cetera · p̄ma petri · ij · capitulo · ideo nunc
fiunt ſinodi · et fit ſtacio ad ſanctum petrum Jn
fine enim dicitur · Conuerſi enim eſtis ad paſto
rem et epiſcopum animarum veſtrarum · Duo
alleluia dicuntur · Primum ſcilicet cognouerūt
diſcipuli etc̄ eſt de reſurrectione · Jn alijs tamen
eccleſijs dicitur · Surrexit dominus · Mathei vl
timo capitulo · Aliud ſcilicet · Ego ſuȝ paſtor bo
nus etc̄ · johannis decimo · eſt de prelatis · Euan
gelium vero · Ego ſum paſtor bonus · joh · x · eſt
de bonis prelatis et mercenarijs · Offertorium
eſt · Deus deus meus ad te de luce vigilo · quia
prelati debēt ſemper vigilare · Unde in canticis
canticorum dicitur · Jnuenerunt me vigiles qui
cuſtodiunt ciuitatem · Poſtcommunio ſimiliter
eſt de prelatis · Ego ſum paſtor bonus · etc̄

De dominica tercia ·

Jn precedentibus duabus dominicis oſtenſum
eſt q parui et magni per criſti reſurrectionem
plem ſunt miſericordia domini · Parui cum dici
tur in introitu precedentis dominice · Miſeri
cordia domini plena eſt terra Magni cum dicit̄
ibidem · verbo domini celi firmati ſunt · et in hac
vero tercia et in ſequentibus duabus dominicis
ante aſceſionem hortatur nos eccleſia ad iubiluȝ
et exultacionem · propter criſti reſurrectionem
et aſcenſionem · Unde introitus huius dominice
incipit Jubilate deo omnis terra · et cetera ·
Et ibi ſequitur alleluia · quia iubilus eſt exulta/
cio mentis · habita de eternis · ſoli autem deo
iubilandum eſt · Sequitur pſalmum dicite nomi
ni eius · eſt hilari operacione ipſum laudare · et
ſequitur ſimiliter ibi vnum alleluia quia ab vna
radice ortum habent omnia talia id eſt a carita
te · Sequitur · Date gloriaȝ laudi eius · et ibi
dem · et in fine ſequitur triplex alleluia · quia a
potencia patris et ſapiencia filij et a benignita
te ſpiritusſancti proceſſit · q nos liberauit p paſ
ſionem et reſurrectionem ſuaȝ · et ideo laudand9
eſt deus · Licet autem ſit exultacio tamen incuti
tur timor · ne ſpes ſine timore luxuriet in pre/
ſumpcione · vnde ſequitur verſus · dicite deo · q̄
terribilia ſunt opera tua domine · Debet enim ti
mere nouus populus · quia iudei excecati ſunt · q̄
erant populus peculiaris domini qui licet appo/
ſuiſſent cuſtodes · tamen dixerunt · venerunt di
ſcipuli eius et furati ſunt eū et h eſt q dicit p̄s
Mencientur tibi · id eſt ad honorem tuum · quia
ex hoc magis confuſi ſunt inimici tui · id eſt iudei
Et ſequitur ibi · Jn multitudine virtutis tue q̄ſi
diceret · licet vidiſſent multa miracula · videlicȝ
ſolem obſcuratum · et petras ſciſſas · in hoc ē ec
multitudo virtutis dei · q mendacia inimicorum
vertit in ſuum honoreȝ · Jn epiſtola vero monet
petrus baptizatos ut ambulent in nouitate vite
abſtinentes a carnalibus deſiderijs · dicens ·
Obſecro vos fr̄es tāq̄ aduenas et peregrinos
abſtinere vos a carnalibus deſiderijs prima pe
tri ſecundo capitulo · et concordat cum introitu
quia guſtato ſpiritu deſipit omnis caro Quedā
eccleſie dicunt alleluia · criſtus reſurgens · ro ·
ſexto capitulo · Euangelium eſt de reſurrectiōe
Modicum et non videbitis me modicum id eſt a
morte vſqȝ ad reſurrectionem · iterum modicuȝ
et videbitis me · poſt reſurrectionem et modicū
quia vado ad patrem · johannis xvj · capitulo ·

De dominica quarta ·

Jn quarta eciam dominica inuitamur ad iubiluȝ
et ſpecialiter inuitantur ad hoc gentes vnde in
troitus ſumptus eſt de p̄s · inuitante ad cantum
que incipit · cantate domino canticum nouuȝ · q2
mirabilia fecit dominus Bernhardus inquit
Tria fecit domin9 mirabilia ī incarnacione ſua
Primum q mater eſſet virgo · Secundum q
deus fieret homo · Tercium q predicta poteſt
credere carnalis homo · Sequitur ibi · ante
conſpectum gencium · reuelauit iuſticiam ſuam ·
id eſt filium ſuum · Sequitur verſus · Saluauit ·

ſibi dexterã eius ⁊c. Et quia per fidem vniti ſūt
duo populi ſcʒ gentilis et iudaicus. ideo in ora=
cione habetur. Deus qui fidelium mentes vnius
efficis voluntatis ⁊c. Rurſus quia iſta domini
ca quarta appinquat aſcēſioni. ideo dicitur euã
gelium. vado ad euʒ qui me miſit. et nemo ex vo
bis ⁊c. johannis. xvj. et poſt. expedit uobis ut
ego vadam ⁊c. oſtendit̄ em̄ cauſa iubili ſcilicet
aſcenſio. huic conſonat principiuʒ epl̄e beati ja
cobi. j. c. Omne datum optimū ⁊ omne donum p
fectum deſurſum eſt deſcendens a patre luminū
¶ Sequitur in euangelio. Cum venerit paracli
tus. arguet mundum de peccato. id eſt de infide
litate. fides enim peccatum excludit. Vnde ar/
guere de hoc peccato. eſt arguere de omni pec=
cato. et de iudicio ⁊ de iuſticia. dicit ergo de pec
cato. ſcilicet quod habent. De iuſticia quam nō
habent. ſcʒ ſanctoꝝ. quia vado ad patrem. id ē
in cordibus ſanctoꝝ. hominum. perducei do eoſ
ad patrem per cognicionem dei bonam. et extol
lendo eos ad patris conformitatem. ⁊ tamen vo
lunt homines ſanctis aſſimilari. De iudicio qꝛ ñ
timent. quia princeps mundi huius iam iudica
tus eſt. et adhuc ſecuntur damnatum. Et ſuffi=
ceret de duobus arguere. ſcʒ de fide quam non
habent et habere poſſent ſi vellent. et de iuſtici
a ſiue de bona vita. in qua non imitamur ſanctoſ
et ideo adiecit verbum timoris. ſcʒ de iudicio.
quod debent tales ſubire. Sequitur ibi. et que=
cumqʒ audiet. loquetur. et huic concordat finiſ
epiſtole. Suſcipite cum manſuetudine inſitum
verbum ⁊c. Si enim ſpiritus ſanctus audit que
loquitur multo forcius debet homo audire ⁊ ex
pectare donec deus in ipſo loquatur. quia qui de
ſeipſo loquitur mendacium loquitur.

¶ De dominica rogacionum.

Qvinto loco ſequitur de dominica ro=
gacionum. in qua inſtructos per qua
tuor dominicas. quaſi armatos qua=
tuor cardinalibus virtutibus monet
annunciare alijs. ut qui audit dicat. veni et cor
tina cortinam trahat dicens in introitu que eſt
yſa. xlviij. ca. ſcd̄m aliam tranſlacionem. vocem
iocunditatis. id eſt nouum teſtamentum in quo
pmiſſa redduntur non terroris ſicut vetus lex
fuit. annūciate ⁊ cetera. hec aūt dominica dr̄ ro
gacionum ppter ppinquam aſcenſionem domi/
ni quã quia nos ſequi non poſſumus. ideo in ora
cione docemur petere duo. que petenda ſunt ſ.
ut cognoſcamus et faciamus. dicit enim oracio
Largire queſumus domine ſuplicibus tuis ſem
per ſpiritū cogitandi que recta ſunt ppicius et
agendi ⁊c. vñ in epiſtola redarguit beatus jo=
cobus eos qui volunt cognoſcere ⁊ non facere
dicens. Eſtote factores verbi et non auditores
tantū ⁊c. jaco. j. c. Quedam eccleſie dicūt allelu
ia. Pōne cor noſtrū ardens ⁊c. luce. ul. c. ⁊ vſqʒ
modo ⁊c. jo. xvj. c. In euangelio vero. Amen
dico vobis. joh. xvj. c. oſtendit qꝛ debeamus pe
tere. ſcilicet eterna dicens. vſqʒ modo non pe=
tiſtis quicqꝫ. qui enim petit temporalia nil petit
quoniam in eis que non quieſcunt quies eſſe nō
poteſt. Vnde ſequitur. petite et accipietis. quia
dextera domini ſemper aperta eſt.

¶ De rogationibus.

Rogationes tribus diebus ante feſtuʒ aſcenſionis domini
fiunt rogaciones q̄ dicunt̄ letanie. Letanie aūt
grece apud nos ſupplicacio ſeu rogacio eſt. in
qua eccleſia ſancta deuʒ rogat ut qui deſtruxit
oſilium arcitofel deſtruat oſilium eoruʒ qui vo
lunt viuere ſup pacem eius. Tunc eciam ſuppli
camus deo. ut nos a morte ſubitanea et ab om=
ni infirmitate defendat. rogamus vero ſanctoſ
ut pro nobis apud deum intercedãt. et denomi
natur greco letania vocabulo ppter autorita=
tem lingue grece put dictū ē ſub paſcha. Eſt
aūt duplex letania. ſcʒ maior et minor. Maior ē
in feſto beati marci q̄ inuenta fuit a beato gre=
gorio ppt̄ peſtē inguinariã ſeu inflaturã ingui
num cuius inſtitucionis cauſas paulus mōtis caſ
ſini monachus longobardoꝝ hiſtoriogͣphus
ita deſcripſit dicens. qꝛ tp̄e pelagij pape tanta
fuit inundacio aquaꝝ p ytaliam qꝛ aque aſcen
debant vſqʒ ad ſuperiores feneſtras templi ne=
ronis qd̄ erat rome. nec aque intrabant templū
tunc per tyberim effluxit multitudo ſerpentū in
ter q̄s fuit maximus draco ex q̄ꝝ flatibus aer ē
corruptus. et inde emerſit peſtis inguinaria. q̄
homines paſſim ⁊ ſubito moriebantur. Et cum
pene totus romanus populus deleretur. pelagi
us papa omnibus ieiuniū pceſſionem induxit. ſʒ
in ipſa pceſſione ipe cū. lxx. alijs expirauit cui
ſubſtitutus ē Grego. pmus q̄ et magnus dictus ē. et
hãc letaniã vbiqʒ terraꝝ ſeruari pcepit. ideo
eqʒ hec letania dicit̄ gregoriana uł romana. Vo
cant̄ aūt cruces nigre q̄niam in ſignuʒ meroris
ex tãta hominū ſtrage et in ſignum penitencie.
homines nigris induebant̄ et cruces et altaria
nigris velabantur. Tercio eciam mō dr̄ pceſ
ſio ſeptiformis ex eo qꝛ beatus greg. ſepteno or
dine iri in ea in maioribus eccleſijs ordinauit.
In primo ordine ſunt clerici. In ſecūdo religi=
oſi. In tercio ſancte moniales. In quarto pueri.
In quinto laici pfecte etatis. In ſexto uidue et
continentes. In ſeptimo coniugati. In alijs uero
eccleſijs qd̄ non poſſumus in numero perſona=
rum ſupplemus in numero letaniaꝝ. Ptã ſepcies
uero letaniaʒ dicere debemus priuſq̄ᵐ inſignia d̄
ponamus. Contigiſſe autem dicitur romanis p̄
miſſa inguinaria peſtis. pro eo qꝛ cū in q̄dragesi
ma otinent̄ uixiſſent. et in paſcha corpus dñi re
cepiſſent. poſtmod̄ laudis cōmeſſacionibus et lu
xurie frena laxabãt. Fuit quid̄ tã ſeua hec peſtiſ
ut ubiqʒ hoīes ſubito perimeret ita qꝛ ſicut dr̄ cū
aliq̄s ſternutabat ſepe ſpiritū emittebat. Vnde
cū aliq̄s ſternutabat audiens ſtatim accurrens
dicebat. deus te adiuuet. et abinde ut dicūt hec
adhuc conſuetudo ſeruatur. ut audiens aliqueʒ
ſternutantē ſtatim dicat. te deus adiuuet. Rurſu

vt fertur · cum tunc aliq̄s oſſitabat frequenter
ſubito ſpiritū emittebat · vnde cum aliq̄s ſe vel
leuiter oſſitare ſenciebat ↄtinuo ſignū crucis ſibi im
primere feſtinabat · q̄ conſuetudo ſimiliter vſq̃
hodie obſeruat̄ · Maior vero letania q̄ et roga
ciones et proceſſiones uocat̄ fit tribus diebus
ante aſcenſionē · q̄ ſicut legit̄ in burcardo li · xiij
ca · Exigentibus · inuenta eſt apud vien̄ · a beato
mamerto epiſcopo vien̄ · qui ꝓpter peſtem lupo=
rum et aliaruꝫ feraꝝ in galeis homines acriter
perimencium et ꝓpter periculoſos terre motus
illic crebro ↄtingentes indixit populis ieiuniū
triduanum · et letanias inſtituit · ceſſante vero
illa pſecucione ieiuniū illud in conſuetudinem
annue obſeruacionis deuenit · Et ſicut quidaꝫ re
ferunt · fuit p eccleſiam obſeruatum · ut vniuer
ſaliter obſeruetur · dicit̄ ergo iſ letania minor · qꝛ
a minori ſcilicet a ſimplici epiſcopo et in mino/
ri loco ſcꝫ in vienna inuenta eſt · Illa vero dicit̄
maior · qꝛ in maiori loco ſcꝫ rome · et a maiore ſci
licet a magno greg̃ · et ꝓ magno et grauiſſimo
morbo inuenta eſt · Minor tamen antiquior eſt
tempore · Naꝫ inſtituta fuit tempore ſenonis im
peratoris maior vero tempore mauricij impera
toris · Fiunt eciam letanie ꝓpter plures alias
cauſas · Vnde liberius papa ſtatuit · ut ꝓ guer
ra · ꝓ fame ꝓ peſtilencia et huiuſmodi aduerſi=
tatibus imminentibus · ſemper letania fiat ut ſic
iſta p ſupplicaciones · oraciones et ieiunia effu=
giam9 · qꝛ ergo hoc tp̄e maxime bella emer
gere ſolent · et fructus terre qui adhuc in tene=
ritate uel flore ſunt · pluribus modis facile cor
rumpi ſolent · et ideo hoc tempore fiunt letanie
ut rogemus deum ꝙ talia a nobis auertat · et ab
aeris intemperie · et a beluis et ab hoſtibus cri=
ſtiane regionis nos eripiat et defendat · ſup hꝰ
patrocinia ſanctoꝝ ſpecialiter et generaliter
iplorantes · et ideo rogacōnes vocant̄ dicunt̄
eciā ꝓceſſiones · qꝛ tūc ecc̄ia ꝓceſſionē facit ge
neralem · Et eſt notandū ꝙ rogam9 ſanctos ꝓ
ter nr̄am inopiā · ꝓpt̄ eoꝝ gloriā · et ꝓpter dei
reuerenciam · Quando autē letaniā ꝓ imminen/
tibus periculis in penitenciali et flebili habitu
facimus illam vltimā ꝓceſſionē mulieꝝ plan=
genciuꝫ poſt dn̄m qn̄ ducebat̄ ad crucē repſen
tam9 · Plangentes iuxta mandatū dn̄i ſup vos
et ſuper filios veſtros · Fiunt eciaꝫ hoc tempore
letanie · qꝛ criſto aſcendente qui dixit · Petite et
accipietis · ↄfidencius eccleſia petit · ieiunat eñ
tunc et orat · ut paꝝ habeat de carne ꝓpter car
nis maceracionē et acq̄rat ſibi alas p oracionē
q̄ eſt ala q̄ anima volat in celum ut ſic xp̄m aſcē
dentem libere ſequi valeat qui aſcendit pandēs
iter ante nos · et volauit ſup pennas ventoꝝ · et
hec eſt cauſa · quare vltimam letaniā · ſiue vlti=
mum ieiunium aſcenſioni ↄtinuatur · vt videlicꝫ
ꝓpter oraciones et ieiunia depoſita mole carniſ
criſtum aſcendentem ſequi poſſumus In leta
nijs ergo fit proceſſio et cantatur in quibuſdā
eccleſijs in principio proceſſionis · Exurge do=
mine et̄c · Frequentandū etiā eſſet et a pueris di
cendum illud canticum angelicum · Sancte deuſ
ſancte fortis · ſancte et immortalis miſerere no=
bis · Nam ſic jo · damaſcenus refert in libro · iij ·
cum apud ↄſtantinopolim ꝓpter quandaꝫ tribu
lacionem fierent letanie · q̄dam puer ex medio
populi rapt9 eſt in celum et hoc canticum ibiđ
edoctus · Deinde ad populum rediens illud in ↄ
ſpectu omnis populi decantauit · et mox omnis
tribulacio ceſſauit · q̄d canticū calcedon̄ · et ſino
dus approbauit · huius ergo cantici laus et autori
tas colligitur · Primo ex eo ꝙ angelus illud do=
cuit · Secundo ex eo ꝙ ad eius placionē illa tri
bulacio ceſſauit · Tercio ex eo ꝙ tantum concili/
um approbauit · Quarto ex eo ꝙ demones illđ val
de timent · Ceteꝝ in ꝓceſſione ipſa precedunt
crux et capſa reliquiarum ſanctorum · ut vexillo
crucis et oracionibus ſanctoꝝ demoneſ expellā
tur ut dictum eſt in quarta parte · in ti · de acceſ
ſu pontificis ad altare · Portant̄ eciam vexilla ·
ad repſentandū victoriam reſurreccionis et a=
ſcenſionis criſti · qui cum magna preda celos a
ſcendit · Vnde vexillū p aera incedens · eſt cri /
ſtus in celum aſcendens · et ſicut vexillum in ꝓ=
ceſſione · ipſa multitudo fideliū ſequit̄ · ſic et cri
ſtum aſcendentē magna ſanctoꝝ collectio comi
tatur · Portātur eciā vexilla ad imitacionem ei9
q̄d dicitur in yſa · xj · c · Et leuabit domin9 ſignū
in naciones · et ↄgregabit populos iſrl̄ · et diſp
ſos inde colliget a q̄tuor plagis terre Quod ve
ro cruces et vexilla portantur · a ↄſtantino ſup
ſit eccleſia qui cum in ſompnis crucis ſignuꝫ vi
diſſet eiq̄ꝫ dictū fuiſſet vinces in hoc ſigno iuſſit
crucem in vexillis bellicis inſigniri · quod in le
tanijs crux maior a crucis baiulo de altari ſumi
tur recolit ꝙ de criſti humeris tulit eam · Simō
cananeus in quibuſdam locis fit letania per cā
pos · ut eciam a ſegetibus demones expellant̄ ·
vel pocius ut a dn̄o conſeruētur · Cat9 autē in
ꝓceſſione quid ſignificet dictum eſt in p̄ceden
ti titulo · de ac · pon · ad al · Cōſueuit eciā quidaꝫ
draco cum cauda longa erecta · inflata duobus
primis diebus ante crucem et vexilla precede=
re vltima vero die · quaſi retro aſpiciens cauda
vacua atque depreſſa retro ſequitur · Nempe
draco iſte ſignificat dyabolum · qui per tria tē
pora ſcilicet ante legem et ſub lege et tempore
gracie que per hos tres dies ſignificantur ho=
mines fefellit · et nunc fallere cupit ·
In duobus primis temporibꝫ regnauit · et qua
ſi dominus orbis fuit · cauda longa id eſt poten
ter · et inflata id eſt ſuperbe incedens · Vnde cri
ſtus illum mundi principem vocat · Et Johā
nes ait in apocalipſi · vidi ſathanam de celo ca=
dentem velut fulgor · et traxit ſecum terciam
partem ſtellarum id eſt hominum · In cuius rei
figuram duobus diebus modo predicto prece=
dit in tempore vero gracie per criſtum victus
eſt · et data eſt apoſtolis eiciendi ſpiritus im=
mundos poteſtas propter fidei dilatacionem ·

amiſſa· poſt crucem ſequitur cauda vacua et diſ-
miſſa· et non longa quia nō audet ita potenter
regnare ut prius· ſed ꝑ ſuggeſtiones et laten-
ter homines ſeducit quos videt pigros in bo͞is
operibus et remiſſos· nec viam vite ſectantes·
quaſi fur retro aſpiciens ſi quis oberret et a re-
ctitudine fidei cadat quem ad ſe quaſi caudam
trahat et ſibi incorporet ſicut et in deſerto fili
os iſrahel infirmos et debiles et qui aberrātes ꝑ
manebāt vltimi hoſtes poſt tergum venientes
necabant· In letanijs debemus ſecundum aure-
liane concilīu ieiunare vel ſaltē cibis q̄dragesima
libus et cappis nigris in ſignū penitēcie vti nec
debet quis vti veſte ſolēni ꝓpter qđ vocant̄ pro
ceſſiones nigre non tamē debent cruces nigre
vocari· In letanijs quoqꝫ debent omnes a ſer-
uilibus operibus vacare· ſcʒ viri et mulieres· ſer
ui et ancille· et donec terminentur proceſſioni
adeſſe· ut ſicut omnes peccauerunt ſic et omēs
pro venia ſupplicent· Omnes ad deum corda cū
manibus eleuent id eſt ſtudium oracionis eri-
gant· Poſt proceſſionem cantatur miſſa in
aliqua eccleſia· Et eſt introitus· Exaudiuit ꝛc̄·
Rememorat enim eccleſia p̄terita dei beneficia
ad maiorem ſpem· et dei largitas inuocatur ut
ꝑ hoc concipiat futura· ex eo enim ꝙ multocie-
ns exaudiuit ꝓpenditur· ꝙ adhuc exaudiet· ex
audiuit inq̄m de templo ſuo ſancto ſcilicet per
graciam· et quia non poteſt huius eſſe exaudi-
cio ſine dilectione· Sequitur verſus· Diligam
te ꝛc̄· Iterum quia non exaudiuntur· niſi per con
feſſionem· ideo dicit jacobus in epiſtola· Confi
temini alterutrum peccata veſtra que eſt jaco·
vi· c· et ut maior ſpes habeatur adhibet exem-
plum de helya qui pecijt ut non plueret· et non
pluit annis tribus· et menſibus ſex et poſtea ꝙ
plueret· et pluit· Si enim helyas ſolus exaudi-
tus eſt· multo forcius tota eccleſia exaudiet̄ ma
nus enim domini non eſt abreuiata· Sequitur
vnum alleluia· Confitemini· Sed cum in dieb9
antecedentibus duplex alleluia cantetur quas
re in his diebus vnicum tantum dicitur· Itē cū
in alijs ieiunijs non dicatur alleluia quare in hꝫ
dicitur· Ad primum dicimus· ꝙ ſicut ſepe dc̄m
eſt· duplex alleluia cantatur in antecedentibus
diebus ꝓpter duplicem ſtolam que habebitur
in reſurrectione communi· anime videlicꝫ et cor
poris· Officium autem paſcale quod hoc ſigni-
ficat finitum eſt· et ideo remota cauſa remoue-
tur effectus· Ad ſecundū dicimus· ꝙ ideo in a
lijs ieiunijs non cantatur alleluia qđ eſt cāticū
leticie· q2 fiunt ꝓ peccatis· ꝓpter qđ dicuntur
ieiunia merorꝭ· Hoc autem ieiunium et ieiuniū
penthecoſt· ſunt exultacionis quia non fiunt ꝓ
peccatis· ſed ut poteſtas dyaboli remoueatur
et peſtis· et ideo in eis alleluia cantatur· Prete
rea in hoc ieiunio dicitur alleluia ꝓpter gaudiū
aſcenſionis quod imminet· In euangelio vo
Si quis veſtrum ꝛc̄· luc̄· xi· c· oſtenditur ꝙ de-
bemus petere pſeuerantꝰ per amicū· qui dicit
amico· Amice comoda mihi tres panes ꝛc̄· ſi ꝑ
ſeuerauerit pulſans ꝓpter improbitatem eius
ſurget· et dabit ei· per hoc habet̄ ꝙ eciam exi-
ſtens in peccato mortali· ſi pſeuerantꝰ pecie-
rit exaudietur· propter improbitatem· Alle-
gorice· amicus noſter eſt xp̄us a quo intelle-
ctus theoricus petit tres panes ſcʒ fidem· ſpem
et caritatem quia amicus id eſt intellectus pra
cticus· ſ· racio inferior venit de via id eſt de conſi
deracione temporaliū· Sequitur· et non habeo
quid ponam ante illum· quia non inuenit in ta-
libus ſpiritualem refectionem· et ſic petit ſupe
rior intellectus pro inferiori· vel pro tota ani
ma· non enim poteſt habere vel racio inferior a
liquam refectionem ſpiritualem niſi ab intelle-
ctu ſuperiori· cuius eſt cōtemplari celeſtia· Se
quitur poſtea ibidem· nūquid ſi pecierit panē
id eſt caritatē· lapidem dabit ei id eſt induracō
nem qꝫ eſt contrariū caritati id eſt nūquid da
bit contrarium· q· d· nō· Similiꝰ ſi pecierit pi
ſcem id eſt fidem qui nutritur in aquis baptiſ-
mi· nūquid pro piſce dabit ei ſerpentem id eſt
infidelitatem a qua eſt omnis vis peccati· q· di
ceret non· Aut ſi pecierit ouū id eſt ſpem· quia
in ouo eſt ſpes pulli· nūquid porriget ei ſcorpi
onem id eſt deſperacionē· que retro et occulte
pungit ſicut ſcorpio deſperancium enī eſt retro
abire· q· d· non· Vel ꝑ panem intelligunt̄ om-
nia que hominis victui ſunt neceſſaria· ut cibuſ
et potus ꝑ ouum· omnia genera fetuū animali
um et fructuum ꝑ piſcem omnia genera natali-
um· Poſtcōmunio· Petite et acci· ſūpta eſt de e-
uangelio· Ad horaſ dicitur capitulū· Cōfitemi
et illud· Helyas homo erat· et illud· Si quiſ er
rauerit· que ſūt jaco· v· c· In feſto autē beati mar
ci· dicunt quidam epiſtolam· Qui timet deum·
q̄ ē ecc̄· xv· c· Alij dicunt· Similitudo vultuum
que eſt ezech· i· c· Euangelium ego ſum vitis
quod eſt joh· xv· c· Alij vero dicunt· Deſigna-
uit· Secunda quoqꝫ die rogacionum· eſt idem
officium· quod in p̄ma· niſi quia in quibuſdam
eccleſijs euangelium de matheo legitur· in quo
eſt eadem ſentencia·

De vigilia aſcenſionis·

Quia vero ieiunium de quo premiſſum
eſt non ſufficit ſine operibus miſeri-
cordie ideo in vigilia aſcēſionis· que
eſt tercia dies rogacionū· eccl̄ia mo-
net ad opera miſericordie dicens in introitu· q̄
eſt in quibuſdam eccleſijs· Miſericordia domi·
ꝛc̄· Dicit enim gregorius· Si vis oracōnē tu-
am ad celum volare· fac ei duas alas ſcilicꝫ ieiu-
nium et elemoſinam· cum bonis enim deſiderijs
volamus ad celum· Vnde de domino dicit̄· Ele-
uatis manibus ferebatur in celum· In alijs tam̄
eccleſijs dicitur· Omnes gentes· Epiſtola vero
que eſt in quibuſdam eccleſijs multitudinis nō
videtur concordare· ymmo videt̄ prepoſteracio
quia poſt aſcenſionem domini factum eſt ut mul
titudinis credencium eſſet cor vnum et anima

vnā· ſed hoc fit duabus de cauſ· Prima ut epi
ſtola conſonet euangelio· ſubleuatis oculis ⁊c̃
joh·xvij·c· in quo dicit dominus· Pater clarifi
ca id eſt manifeſta filium tuum et poſtea rogat
dicens rogo ut vnum ſint· ſicut ego et tu vnum
ſumus· hec autem vnitas oſtenditur in epiſtola
Alia cauſa eſt· quia quando ex vero corde danẽ
elemoſine omnia reputantur communia· ſic dic̃
apoſtolus de manna ꝙ qui plus collegit ñ pl9
abundauit· et qui minus non habuit minus· qui
enim diues eſt· non debet propter hoc am-
plius comedere· ſed alijs diſtribuere· et hoc
dicitur in epiſtola· et erant illis omnia com
munia· Ideo autem predictum euangelium dici-
tur hodie quia qui paſſurus orauit hominibuſ
innotuit cum aſcendit· Vel quia in fine conclu-
ditur· Ego ad te venio in quo rogat ꝓ his q̃s
dedit ei pater· ut ſint in patre vnum cum omnia
ſint in fide et caritate vnuꝫ id eſt concordia vni
ti viciſſim· Vnde precedit epiſtola· Multitudi-
nis credencium· Hylarius vero exponit ſic pre
dicta verba· Rogo ut ſicut ego et tu vnuꝫ ſum9
ſcilicet non tantum voluntate· ſed eciam natu-
ra· ſic et ipſi vnum ſint ſcilicet vnitate ſpiritus
et gracia ſpiritusſancti· In alijs tamen eccleſijſ
dicitur epiſtola· Vnicuiqꝫ veſtrum ad ephe· iiij
·c· Offertorium eſt· Viri galilei· Actuum ·i·c·
Poſtcommunio eſt· Non vos· joh· xiiij ·capitulo
·In alijs vero eccleſijs dicitur· Petite· math· vij·
ca· Quia ergo in hoc officio de elemoſina ⁊ opi
bus miſericordie agitur· ideo in quibuſdam lo
cis· ut premiſſas ſibi alas acquirant elemoſina
rum largicioni intendunt· quam tamen vſqꝫ in
feſtum aſcenſionis deferunt· quaſi tunc p9 xp̃m
in celum aduolent et ut tunc liberius vacaẽ poſ
ſint· Quidam tamen non incongrue ſupradicta
officia paſcalis ebdomode ꝑ ſeptem dona ſpiri-
tusſancti· ad eos referunt· qui ſunt in baptiſmo
renati· ut renatus afflatus ſpiritu ſapiencie
ſancto dicat· Reſurrexi· per quid reſurrexerit
euangelium declarat ſcilicet per reſurrectionẽ
domini quid inde acquiſierit ſpiritus inſtruit
intellectus dicens· Introduxit nos in terrã ſci
licet eccleſiam· et adhuc addit ſpiritus conſilij
aqua ſapiencie potauit eos· Quid inde quoqꝫ
acquirere debeat ſpiritus indicat fortitudinis
dicens· Venite benedicti patris mei· ꝙ ex his
collatis beneficijſ deum laudare debeat ſpirit9
ſciencie docet dicens· Victricem ⁊c̃· Quid reſur
rectio renatis attulerit indicat ſpiritus pietatiſ
dicens· Eduxit eos domin9 in ſpe· et adhuc ſpi
ritus timoris adiungit dicens· Eduxit dominuſ
populum ſuum· pro his omnibus beneficijs in
baptiſmo collatis hominibus· angeli gratulã-
tur· homines deo confitentur· et ad xp̃i preco
nia ſemuicem exhortantur· gracias agunt· iu-
bilant beneficia· et beneficiorum cauſas reme-
morant· et ad maiora confidenter aſpirant et
circa hoc cetere partes officiorum ſubſcripte
ebdomode verſantur· Et inde eſt· ꝙ hic mutaẽ

ordo bonorum· Et attende· ꝙ per officia hu
ius ebdomode ad quatuor introitus quater· et
ad tres· ter ponitur alleluia· quia ſancta trini
tas a quatuor mundi partibus collaudatur· d̃
xp̃i reſurrectione· et de hominum redempcio-
ne· In prima dominica ſcilicet quaſimodo geniti
baptiſati monentur a matre tanquam infantes
innocenter viuere· et lac ſancte ſcripture concu
piſcere ut paſcale ſacramentum per xp̃i reſur-
rectionem acquiſitum· moribus et vita teneant
mundum vincant· ut cum xp̃o triumphent· et le
ticiam in corpore et in anima ſimul obtineant·
propter quam leticiam alleluia duplicatur· q̃
mortem euaſerunt· et ſpem vite habere merue-
runt· vel propter actionem et contemplacionẽ
vel propter gaudium predicatorum et conuer-
ſorum· In ſecunda vero dominica ſcilicet miſe-
ricordia domini· baptiſati iam inſtructi xp̃i mi
ſericordiam intonant et trinitatem predicant·
Naꝫ i miſericordia ſpirituꝫ in verbo filiũ in deo
patrem annunciant preponunt vero ſpiritum·
per quem ſunt ſanctificati· deinde filium· per
quem redempti· deinde patrem· cui reconciliã
tur· Et quia trinitatem concinunt ideo ter iu-
bilant alleluia· In tercia dominica· ſcilicet iubi
late· baptiſati ad laudem dei· totum mundum
inuitant et trinitatem perſonãt· cum ibi in deo
patrem et in nomine filium in laudem ſpiritum
ſanctum accipiunt· Et quia per duo precepta
caritatis firmantur in fide trinitatis ideo pri-
us bis· deinde ter concinunt alleluia In quarta
dominica· ſcilicet cantate rurſus baptiſati ad
dei laudem gentes conuerſas inuitant ⁊ trinita
tem commemorant· dum ibi in domino patrem
per mirabilia filium· per iuſticiam intelligunt
ſpiritumſanctum et quia fidem trinitatis· gen-
tes a q̃tuor mundi partibus acceperunt· ideo
trinitatem ſub quarto alleluia concludunt· In
quinta dominica· ſcilicet vocem iocunditatis·
Rurſus baptiſati liberatorem ſuum gentibus ſu
is annunciauerunt· annunciant qui trinitatem
per ter poſitum concinunt alleluia· et ſicut ibi
continetur inſtancia predicancium ſic in officiõ
Exaudiuit de templo ſancto ſuo ſollicitudo ſe
ab errore conuertencium· et in officio vigilie·
Omnes gentes· applauſus intelligitur aſcenſo-
rum·

¶ Sequitur de feſto aſcenſionis dñi· R·

In feſto aſcenſionis domini quod celebraẽ
die quadrageſima poſt paſcha· quia xp̃us
die quadrageſima poſt reſurrectionem ce
los aſcendit fit proceſſio ſolẽnis· Precepit enĩ
dominus diſcipulis ſuis ut precederent in mon
tem oliueti· ut viderent ipſum aſcendere· et fe-
cerunt ei proceſſionem· et ipſe eleuatis mani-
bus ferebatur in celum· De hoc dictum eſt in
quarta parte ſub titulo de ac· pon· ad al· Hec
proceſſio ſignificat aſcenſum de virtute in vir-
tutem et cantatur reſponſorium de aſcenſione

ut inuitemur ad aſcendendum poſt dominum.
De bethania autem que interpretatur obedien-
cia de qua eduxit apoſtolos aſcendit dominus.
per quod ſignificatur ꝙ ſine obediencia nullus
poteſt aſcendere in celum. Unde quidā cantāt
in proceſſione reſponſoria pertinēcia ad ipſam
eductionem ut eduxit dominus. Quod vero aſ-
cendit de mōte oliueti ſignificat ꝙ per opera
miſericordie oportet nos aſcendere. Cum igit̄
hac die proceſſionem racionabiliter agamus.
nihilominus et hoc racionabilius eſt ꝙ non ce-
lebretur antequam tercia dicatur ſꝫ ea canta-
ta. licꝫ in die paſce et ceteris dominicis aliter fi-
at. et in paſcali proceſſionem in dnicalibꝫ aqua
benedicitur in memoriam et veneracōnem bap
tiſmatis ideoqꝫ p̄cedunt terciam. in qua ſpiri-
tusſanctꝰ ſup diſcipulos aſcendit. ut ſicut prius
baptiſamur. et poſtea ſpiritumſanctum accipi
mus ſic aqua benedicta prius nos et loca noſtra
reſpergimus et poſtea aduentus ſpiritusſancti
memorialē id eſt terciam decantamus. Cur
in dominicis diebus baptiſmatiſ memoria rno-
uetur. ſuperius enodatur. In hac vero die tē-
cia cantata proceſſio celebratur. ſimilit̄ et om-
nes que ſine aque benedictione celebrant̄. Tūꝫ
ut miſſe coniungantur officio tum quia nullus
eam ſequitur niſi ſanctificatꝰ ſpiritu ſancto. De
hoc eciam ſub dominica in ramis palmarum di-
ctum eſt. Facta proceſſione cantatur anti-
phona. O rex glorie. propter illud. Non vos ē
linquam orphanos. Sequitur introitus. Vi-
ri galilei. quid admiramini aſpicientes in celuꝫ
Immotis enim oculis aſpiciebant et diucius aſ-
pexiſſent. niſi angeli eis intimaſſent ꝙ recede-
rent dicentes. Hic jh̄us qui aſſumptus ē a vob
in celum. ſic veniet quemadmodum vidiſtis eū
aſcendentem in celum id eſt ſic veniet ad iudici-
um in nube. Nubes ſignificat graciam. quia ſinꝫ
nube et ſine gracia nullꝰ poteſt aſcendere. eciā
xp̄us ſecundum ꝙ homo et hoc ſignificabat nu-
bes in qua aſcendit quia vero de aſcenſione do-
mini eſt ineffabile gaudium. ideo ſequitur ver-
ſus. Omnes gentes plaudite manibus. Seq̄
tur epiſtola. Primum quidem ſermonem et ce-
tera. Actuum. i. capitulo in qua habetur de aſ-
cenſione. Poſtea ſequitur duplex alleluia. q2
dominus aſcendit in duplici ſtola. Et ita eaꝫ
racione cantantur duo alleluia in aſcenſione q̄
durāt vſqꝫ ad penthecoſt. qua et i tempore pa
ſcali. primum alleluia eſt. Aſcendit deus in iu-
bilacione id eſt in gaudio ineffabili antiquorū
patrum qui cum eo aſcendebant. et apoſtolo-
rum et angelorum dicencium. Quis eſt iſte rex
glorie pſa. Quis eſt iſte qui venit de edom.
Sequitur et dominꝰ in voce tube id eſt in vo-
ce horribili quia de voce loquitur angelorum.
vel dominus per angelos cum dicebat apoſto-
lis. Sic veniet ꝛc. vel quia inuitabat ad nup-
cias eternas. ſicut et tuba ſolebat antiquitus
inuitare ad nupcias temporales. Secundum
alleluia eſt. Aſcendens xp̄us in altum. Ali qui
tamen dicunt. Non vos. johannis. xiiij. capitulo
Sequitur euangelium marci recumbentis. vlti
mo capitulo. Recumbentibus duodecim diſci-
pulis et cetera. vbi ſequitur. Et exprobrauit.
Ecce rugitus. in fine habetur de aſcenſione. Do-
minus quidem jheſus poſtquam locutus eſt eis
aſſumptus eſt in celum. Poteſt eciam dici. ꝙ
eorum que hac die cantantur. quedam ſunt aſ-
cenſionis pacte. ut illud narrat joh. poſt paſſi
onem et cetera. Et illud. Aſcendit deus et cete
ra. Quedam ſunt conſolacio ſponſi ad ſponſam
ut illud. Non turbetur cor veſtrum neqꝫ formi
det. Et illud. Tempus eſt ut reuertar. Et illud
Si non abiero paraclitus. Quedam ſunt congr̄
tulacio ſponſe ad ſponſum. ut illud. Rn̄. Exalta
re domine. Et illud. Omnis nubem. in narracōe
ſpes concipitur. in conſolacione erigitur. in gr̄a
ficacione certificatur vel delectatur. Similitē
in diurno narratur aſcenſio in epiſtola et in euā
gelio vbi dicitur. ꝙ dominus aſſumptus eſt in
celum et ſedet ad dextram dei in equalitate pa
tris. Et in alleluia. Dominus in ſyna. conſolat̄
ſponſus. in alio allā. Non vos relinquam agra
tulatur ſponſa. In offerenda narratur perfe-
cta eſſe aſcenſio et in communione dicens. Pſal-
lite deo. qui aſcendit ſuper. c. celorū ad oriētē
hoc eſt vſqꝫ ad verbum ſibi perſonaliter vnituꝫ
quod non dicitur ortum vel oriturum. ſed oriēs
quia ſemper filius a patre procedit. vel ſuper
celum celi ad orientem. hoc eſt ſuper firmamē
tum celi ad orientalem plagam. Quod autem
cantatur in introitu et offertorio viri galilei.
ſumitur de epiſtola in qua clauſula percutitur
ab angelis eorum ſuperbia qui tranſfixerunt.
et eorum mundana ſapiencia qui non cognoue
runt. et eorum pigricia qui talenta ſibi commiſ-
ſa cum lucro debito non reportauerunt et ſolli
citatur eorum deſiderium qui aduentum domi-
ni diucius expectauerunt. Hoc enim officium
totū ꝯſiſtit in ſollicitudine et gaudio. Hoc em̄
feſtum habet decem dies pro octauis. ut dictū
eſt ſub titulo de ſancta paſca. Hac die ſunt in
quibuſdam partibus elemoſine generales ut
dictum eſt in precedenti titulo et in titulo d̄ ro
gacionibus. Dicitur autē hac die ad horas ca
pitulum. Primum quidem. Et illud. Cunqꝫ in-
tuerentur. Et illud. Viri galilei. que ſunt actu
um. i. capitulo.

De dominica poſt aſcenſionem.

Nunc conſequenter dicendum ē de do
minica poſt aſcenſionem. Siquidem
ablato a ſe ſponſo magis deuota ē ec
cleſia. Unde orat in hac dominica in
introitu. Exaudi domine vocem meam qua cla-
maui ad te. Et ſequitur ibi. Vultum tuum do-
mine requiram. q. d. Deſiderio et cogitacione ſe
quar te. quia ſum filia aquile. Sequit̄ epiſtola

Eſtote ꝛc̄·i· Pe·iiij in qua habet̄· q̄ vnuſquiſ
q̄ʒ ſicut accepit gr̄aʒ illā in alterutrum admi=
ſtret· et de cōmiſſione talenti· et q̄ mutua ca=
ritate ſectemur eos et ſint hoſpitales inuicem
ſine murmuracōne ꝛc̄· Sic enim adaptat nobiſ
pennas virtutum· quibus volare poſſumus ad
celum poſt xp̄riſtum· quia bonis operibus ſci
licet caritate et miſericordia· quaſi de mōte o
liueti aſcēdim9· Sequit̄ duplex alleluia· vnū
eſt in quibuſdam eccleſijs· dominus in ſina in
ſancto· Sʒ q̄d eſt hoc qđ dicit· Dominus aūt
non aſcendit de monte ſina· ſed de monte oli=
ueti de bethania· ſicut habet̄ luce vltime· Ad
qđ dicendū q̄ de ſina· in ſancto aſcendit q̄ntū
ad interp̄tacōnem· Sina enī interpretatur mā
datum· Aſcendit enim de ſancto mandato· qđ
eſt· Ite et predicate euangelium omni creat̄e
Vel mandatum ſanctum eſt· Negociamini dū ve
nio· Ipſe enim eſt homo peg̃re proficiſcens·
qui vocauit ſeruos ſuos ꝛc̄· Vel de ſancto man
dato aſcendit· quia per implecōnem mandato=
rum dei aſcendit xp̄s in q̄ntuʒ homo· et alij p9
ipſum· Euangelium vero eſt de ꝓmiſſione ſpi
ritusſancti· Cū venerit paclit9 qui a patre ꝓ
cedit ſpūs veritatis ꝛc̄· jo· x· c· Alia patēt Si=
cardus epiſcopus cremoñ· dixit in mitrali· q̄
apoſtoli poſt p̄mam vnctōneʒ· quā i xp̄i mor
te ſuſceperant inſufflante illo et dicente· Acci
pite ſp̄mſanctū· ſecūdā expectabāt q̄ꝫ promi=
ſerat dn̄s dicens· Si abiero· mittam paclitum
ad vos· Expectantes ergo decantāt in introi=
tu· Exaudi· qui verſus de pſalmo· xvij· ſ· Dn̄s
illumiacō aſſumit̄· cui9 titul9 eſt in fineʒ· pſal
mus dauid· priuſq̄ʒ liniretur· agitur enim ibi đ
vnctione dauid que fuit triplex· Primo enim
vnctus eſt in ſignum regis futuri· Secundo i
regem ſuper tribum iuda· Tercō ſuper totuʒ
iſrael· Nos quoq̄ʒ idem cantam9· quia vnctio=
nem terciam expectamus· Prima enim vnctō ē
in baptiſmo· Secunda in confirmacōne aut in
penitencie confeſſione· Tercia erit in reſurre=
ctione· Vel prima fuit in apoſtolis· Secūda i
iudeis· Tercia in gentibus· Et quoniam apo
ſtoli ut diximus erāt expectantes in templo et
orantes· laudantes· et benedicentes deum· id
circo in noſtra expectacōne in epiſtola· Eſto=
te prudētes inuitamur ad oracōnes· ꝛ i offe=
rēda· Lauda anima mea dn̄m prouocamur ad
laudes· Quis autem effectus fuerit illi9 apo=
ſtolice vnctionis· euangelium declarat· Cum
venerit vbi dicitur· Vos teſtimonium ꝑhibe=
bitis quia ab inicō mecum eſtis· In q̄buſdam
tamen eccleſijs eſt offertorium· Aſcendit de9
et poſtcōmunio· Pater cū eſſem· Et attēde
q̄ ob premiſſam cauſam· ſ· quoniam apoſtoli
expectabāt indui virtute ex alto· hec ebdoma
da dicitur expectacōnis· in qua ſolent quidam
ieiunare et oracōni vacare· vſq̄ʒ ad penthecoſ·
eo q̄ apoſtoli ieiunaſſe leguntur per hoctem
pus· Sed magiſter gilbertus probat ieiunāduʒ
non eſſe· q2 eſt de paſcali tp̄e et de quinquage
ſima penth· Victor9· ſʒ ambroſius ꝛ auguſti=
nus aiunt inter paſca et penthecoſtes non eſſe
neceſſitate ieiunia indicenda· Voluntate enim
omni tempore a cibis percipiendis poſſumus
abſtinere· ſʒ ex neceſſitate non oporet· Vnde
ambro9· per hos quinquaginta dies ieiunium
neſcit eccia· ſicut ip̄a dn̄ica qua dn̄s reſurrexit·
Sunt enim omnes hij dies velut paſca et in do=
minica celebrandi· in quibus ſicut ait beda ma
ioribus epulis et ymnis celeſtibus eſt vacandū
ob reuerenciaʒ dn̄ice reſurrectionis· et ob me=
moriam dn̄ice conuictus cum diſcipulis· ob ſpem
glorie immortalitatis· Verumtamen ob hac au
ctoritate penitentes excluduntur Beda greg·
letanias excipit· et eciam concilium Aurelian̄· illđ
tamen voluntarium eſt· Illud eciam notabile ē
q̄ octauam aſcenſionis· que deberet in quinta
feria terminari vlterius oportet prorogari·
Licet enī offm̄ dominice in quinta feria repeta
tur· tamen in nocturnis officijs ſexte ferie ꝛ ſab
bati· inuitatorium et reſponſoria de aſcenſione
cantantur· Verumtamen nocturnales pſalmos
dicimus cum trib3 lectionibus· ꝛ te deū lauda=
mus omittimus· Prorogat̄ g̃ octaua· cū ꝛ apo
ſtoli eſſent laudantes deum· De hoc dictum eſt
ſub paſca· Nec vacat a miſterio· quoniam apo=
ſtoli expectantes per obſeruacionem· x· precep
torꝫ paclitum miſterium denarij accipere mer u
erunt· et nos eciam expectantes ob eandđ obſer
uacionem denarium vite ꝑcipiemus eterne· In
his decem diebus legendi ſunt actus apoſtolo
rum· quos qui ꝑſequit̄ ſp̄mſanctum accipiet· ꝛ
denarium promerebitur·

¶ De vigilia penthecoſtes

Sequitur de vigilia penth· in q̄ ſicut
in vigilia paſce celebratur baptiſma
q2 iſte due feſtiuitates ſunt maiores·
et magis neceſſarie inter omnes· In
vigilia enim paſce celebratur baptiſmus· quia
in paſſione xp̄riſti omnes baptizamur· quia re=
dimimur et iuſtificamur· Nihil enī naſci nobis
profuit niſi redimi profuiſſet· it̄ redimi nichil
profuiſſet niſi paclitus mitteret̄ ꝛ iō in vigilia
penth· celebrat̄ baptiſmus· q2 tunc per ſp̄m
ſanctum mundamur ꝛ ſanctificamur· qn̄ dn̄s in
celum aſcendens diſcipulis promiſit dicens· jo
hannes quidem baptizauit aqua vos aūt baptiza
bimini ſp̄ūſancto· non poſt multos dies· i· p9
· x· dies· quod ꝛ factū eſt ꝑpter hđ g̃ eccia in deci
ma die p9 aſcenſiōʒ celebrat baptiſmū ad nōnđ
q̄ nr̄i neophiti baptizant̄ in ſp̄ūſancto· quem=
admodū ꝛ illi· Baptizant̄ eciā hodie ſolennit̄· tuʒ
ad hđ vt poſt paſca nati vel neceſſitate impediti
baptizentur· Tum q2 petrus hodie tria milia
hominuʒ baptizauit· Tum q2 dei filius in dei di
gito forteʒ deuicit· ideoq̄ʒ iđ opus ꝑ iđ miſteri
um repn̄tatur digito venienti ꝛ filio reſurgente

Tum quia baptiſmi regeneracio· ꝓpria eſt ſpi=
rituſſancti operacio· Tumqꝫ ſicut hodie deſcē
dit in apoſtolos quem deſcenſum baptiſmū ap=
pellauerat dicēs· Vos aūt baptiſabimini ſpiri
tuſancto ſicut in baptiſmate deſcendit licꝫ inui
ſibiliter in baptizatos· Sꝫ cū tamen ſpirituſſan
ctus die dñica et hora tercia miſſus fuerit in di
ſcipulos Quare baptiſmus fit i ſabato et hora
nona· Videtur enim ꝙ deberet poci⁹ hora ter
cia celebrari· Reſpondeo q̄uis baptiſma fiat in
ſabbato tamē ad illud baptiſma ꝑtinet quod a=
poſtoli acceperūt i die penth· et q̄uis illud ea
dem die vel hora non celebretur ꝓpter aliquas
fluctuantes mundi occaſiōes· Tū ꝓpter ſacmē
tum quod in ſe continet imitando criſti mortem
et ei⁹ reſurrectionez· ne membra caput ꝑcedāt
debemus illud baptiſma eidem diei et dacōnem
ſpirituſſancti eidē hore deputare, In baptiſmo
enī non tantū repſentat̄ ſepultura ſaluatoris
ſed eciam mors criſti per quam baptiſmus ple=
nam recipit efficaciam et ipſe hora nona emiſit
ſpiritū· Centurio quoqꝫ ſicut ex actibus apoſto
loꝝ habetur eadē hora audiuit ab āgelo Audi
te ſunt orōnes tue et eadem hora a beato petro
baptizat⁹ eſt et hora nona angelus domini ve
nit ad eum nuncians ei ut mitteret ad petrum q̄
euꝫ baptizaret inde ergo mos inoleuit vt hora
nona fiat baptiſmus ſolemnis Alie eciā ſunt hu
ius hore ꝓrogatiue ꝓut dcm̄ eſt in quinta pte
ſub ti· de nona Ideo aūt ſpirituſſanctus datus
eſt diſcipulis hora tercia qꝛ fideꝫ ſancte trinita
tis predicaturi erant· Hoc ſabbatum intitulat̄
ſabbatum duodecim lectionum · quia in primiti
ua eccleſia duodecim lectiones legebantur · vt
dictum eſt ſub quarta feria tercie dominice ad
uentus· Officium autem hui⁹ diei fere idem eſt
in pluribus eccleſijs cum officio ſabbati paſca=
lis et lectiones leguntur ante baptiſmum· ad in
ſtructionem baptizandorum et leguntur ſine ti
tulis· prout ibi dictum eſt· Verumtamē quedā
lectiones ibi leguntur que non hic et quedam
ibi· que hic· prepoſtere tamen· ibi eſt eniꝫ ꝑma
lectio· In principio hic vero eſt prima· Temp
tauit· Item ibi prius legitur · Apprehenderunt
ſepteꝫ mulieres· ꝛc̄· et poſtea ſcripſit moyſes ꝛc̄
hic vero econuerſo· Circa quod notandum eſt
ꝙ duo fuerunt patres vnus ſecundum carnem
ſcilicet adam· qui ꝓpter inobedienciam deo di=
ſplicuit et in q̄ omnes peccauerūt et mortui ſūt
Alter ſecundum ſpiritum ſcilicet abraham · qui
ꝓpter obedienciaꝫ placuit deo ⁊ ei⁹ imitatores
liberati ſunt et viuunt· De primo agitur i vigi
lia paſche vnde tūc primo legitur· In principio
et cetera· vbi deſcribitur dignitas hominis ꝓ
quo omnia facta ſunt· vt cauſa eius miſerabili
or appareat· et inde eſt quod nō ſequitur ibi cā
ticum quia non bene nobis cantauit· ymo ꝑ euꝫ
naſcimur ad luctum· Addicitur tamen lectio
Factum eſt in vigilia et cetera· in qua per figu
ram maris rubri· agitur de baptiſmo i quo egi=

peris ſpiritualibus ſubmerſis· vere filij iſrahel
liberati ſunt· vnde ſequitur ibi canticum victo=
rie ſeu leticie ſcilicet· Cantemus domino Sꝫ qꝛ
imitatores abe ad hoc ut liberentur· Primum in
ſtruendi ſunt in fide· et poſtea in moribus Ideir
co primo legitur ibi lectio illa· Apprehendent·
in qua de fide agitur· et i qua criſtus a ſeptifor
mi gracia ſpirituſſancti apprehenſus oſtēditur·
et poſtea illa Scripſit moyſes· i qua agitur de
moribus· In hac aūt vigilia agit̄ de patre ſpi
rituali ſcilicet abraham· Vnde legitur tunc pri
ma lectio ſcilicet Temtauit deus abrahā· ⁊ p⁹
eam dicitur canticum leticie quia nobis bene cā
tauit et per eius fidem ad gaudium properam⁹
Vnde dictum eſt ei· In ſemine tuo benedicētur ō
nes gentes· Aiunt tamen quidam nulluꝫ tractū
ſequi debere· quia poſt promiſſionem ſibi factā
nullum cecinit canticum abraham· quia nullum
ſocium cum quo cantaret habebat ſolus dei cul
tor et peregrinus in terra aliena Hec aūt lectio
bene congruit huic diei· quia in effuſionem ſpi=
rituſſancti data eſt gentibus benedictio · de qua
dixit dominus ad abraham· In ſemine tuo bene·
et cetera· Huic eciam recte congruit oracio · De
us qui abrahe · et cetera· Secunda lectio eſt ·
Scripſit moyſes que datam legem declarat· q̄
hodie data eſt· et nouaꝫ ſignificat que in cordi
bus fidelium difuſa eſt· Vnde canticum ſequi=
tur in quo eterna leticia repromittitur Sꝫ quia
vere abrahe filij bonos habuerunt mores ante
quam ſeptem mulieres apprehenderent virum
vnum· id eſt antequam chriſtus ſeptiformi g̃/
cia ſpirituſſancti repletus naſceretur· et poſtea
in nouo teſtamento per baptiſmum chriſto con
iuncti ſunt ideo poſtea legitur lectio Appreh=
derunt ſeptem mulieres virum vnum que ſep=
tem dona ſpirituſſancti pronunciat· que bonis
moribus quemlibet virum informant· vnde ſeq
tur canticum· quia bonos mores gaudium com
mittatur· Quarta lectio ſcilicet Audi iſrahel v
tutes que dona cōmittantur inſinuat· vt ſapien
ciam· prudenciam· lumen· et pacem· vnde canti=
cum ſequitur quia pro hijs· et in hijs eternalit̄
gratulabimur· Prima quidem reſonet hiſtoriā
Secunda allegoriam· Tercia tropologiam·
Quarta vero anagogeꝫ· Prima ergo lectio eſt
Temtauit deus abraham· Sed quid pertinet
modo dicere de immolacione yſaac magis enim
pertineret ad vigiliam paſche · Reſpondeo di=
citur ꝓpter promiſſiones que ſunt ibi videlicet
Multiplicabo ſemen tuū ſicut ſtellas celi· bap
tizati enī ſunt ſtelle· Et iterum· In ſemine tuo be
nedicentur omnes gentes· Hoc enim conuenit
baptizatis· qui ſunt verum ſemen id eſt veri fi=
lij abrahe· In lectione vero· Apprehendent ſep/
tem mulieres ꝛc̄ per ſeptem mulieres ſignificā
tur ſeptem dona ſpirituſſancti· que dantur in
baptiſmo alia patent· Poſtea fit proceſſio
ad fontes· ſicut et in vigilia paſche et cantatur
miſſa ſine introitu· qꝛ eccleſia non habet adhuc

ſpiritumſanctum ſaltem in tanta plenitudine ī
quanta expectat eum in craſtino· qui eſt princi=
pium et finis omnis boni ·In uigilijs ergo pa/
ſche et penthecoſt· incipit miſſa a kyrieleyſon ſi=
ne introitu prout dictū eſt ibi et dicitur Gloria
in excelſis deo· et hoc more apoſtolorum qui eē
priuſquam ſpiritumſanctum acciperent· erant
iugiter in templo laudantes et benedicentes do
minum· Rurſus quia angeli gaudent de renatiſ
ideo ſubiungitur· Gloria in excelſis· poſtea ſeq
tur epiſtola de actibus apoſtoloruʒ· Cum apol
lo ꝛc̄ · in qua habetur ꝙ paulus baptizatos a io
hanne quoniam in ſpiritumſanctum non crede=
bant· dixerunt enim· Sed neqʒ ſi ſpiritusſanct9
eſt audiuimus· Poſt modum ſequitur unum al=
leluia ſcilicet· Confitemini in graciarum actio=
nem pro baptizatis· quia ab ōni peccato libera
ti ſunt· Dicitur ergo hodie alleluia· nec dicitur·
flectamus genua· quia hoc eſt ieiunium exulta=
cionis et leticie propter reſurrectionem et aſcē
ſionem· Sequitur tractus · ſed quare hoc cum
ſpiritusſanctus omnia faciat leuia· Ad hoc dicē/
dum eſt ꝙ hoc fit propter baptizatos qui mul
tos tractus miſeriarum paſſuri ſunt ſi vixerint·

Poſtmodum ſequitur euangelium jo· xiiij· c·
de promiſſiōe ſpiritusſancti· Si diligitis me mā
data mea ſeruate· et cetera· Credo in vnum
deum· non eſt eciam omittendum quia cum ſim=
bolum iſ͞ deriuatū ſit a ſimbolo apoſtoloruʒ fidē
quam habebant inſinuat Offerenda emitte ma
nifeſte ad opacionē ſpiritusſancti pertinet quia
per euʒ renouatur facies terre ex delicto ade ma
ledicti per eum dominus benedicitur per eum ce
lum ſicut pellis extendit̄ · id eſt ſcriptura ut q̄ſi
nihil lateat explanatur Similiter et communio
vltimo et cetera· jo· vij· ca· ad eandem pertinet
ſpiritusſancti operacionem qui facit flumina ve
lut aque viue de ventre credentis exire· id eſt af
fluenciam ſalutaris doctrine· Et eſt ut quibuſ=
dam placet hec miſſa· per benedicamus domino
concludenda in veſperis· hij pſalmi ſecundum
quarundam eccleſiarum conſuetudinem conci/
nuntur· ſcilicet· Laudate pueri· Laudate domi=
num omnes gentes· Lauda anima mea dominuʒ
Laudate dominum quoniam bonus eſt pſalm9
Lauda iheruſalem dominum· eo ꝙ in hijs pſal=
mis laudes dei magis reſonare videntur vbi· n·
ſpiritus ſpirat· organum ad laudes inuitat

¶ ·In die ſancto penthecoſtes· R·

PEnthecoſtes ſicut et paſcha apud he
breos celebre feſtum erat· quod poſt
quinqʒ decades paſche celebrabatur·
vnde et vocabulum ſumpſit· Nam pen
thecoſtes dicit̄ a pentha ꝙ ē quinqʒ et coſtes qδ
eſt decem· Vocatur enim penthe· quinquageſi=
mus dies a paſcha· prout iam dicetur·· Inter
hoc feſtum et aduentū domini cantatur alleluia

et gloria in excelſis · prout dictum eſt in prohe
mio huius partis· et ſub titulo de ſeptem diebʒ
poſt paſcha· Ideirco autem alleluia frequent̄
cantatur per totam ebdomadam penthecoſt· qꝛ
per dies penthecoſt· eccleſia per baptiſmuʒ deo
populos congregat· et ideo ſaluti eorum con=
gaudens quouſqʒ albis utuntur ueſtibus· ym=
num laudis decantant · Tunc eciam ſtantes
oramus in ſignum liberacionis eorundem· q̄ per
dona ſpiritusſancti de morte ad vitam reſuſcita=
ti meruerunt· Hac enim die miſſus eſt in apoſto
los in linguis igneis· Hanc octaua penthe=
coſt· a quibuſ daʒ celebratur· quia ſicut in ſepte
nario ebdomadarum qui precedit intelligitur
perfectio bonorum operum ſeptiformis ſpiri/
tus· ita in octaua intelligitur cōſumacio premi
orum quorum vtrumqʒ appriatur· ſpiritui ſan=
cto · licet tota trinitas vtrumqʒ operetur· quo
niam indiuiſibilia ſunt opera trinitatis· ſed qꝛ
ſpiritusſanctus aſt amor patris et filij· et ex ſolo
amore hoc dat et dabit nobis dominus· idcirco
ſpiritui ſancto aſcribitur· Alij vero nō celebrāt
octauam penthecoſtes· Nam cum ſolum ſeptem
ſint ſpiritusſancti dona ſolum ſeptem diebus de=
bet fieri feſtum penthecoſtes· Et ideo clemens
papa dicit in ſua epiſtola decretali ꝙ hoc feſtū
caret octauis· Sʒ pari racione nec paſcha debe
ret octauam habere niſi ſolum vnam diem prop
ter vnitatem· Rurſus hoc feſtum ſeptem dieb9
agitur propter preſentis vite ſeptenarium uel
propter animarum ſabbatiſſimum uel quia per
ſeptem ſpiritusſancti dona corporibus et anima
bus plena gaudia conferuntur· Vnde et ſepteʒ
vltimi pſalmi a laudib9 intitulant̄ quia per ſep
tiformis gracie operacionem gaudia conferunt̄
eterna· De hoc dicetur ſub dominica prima poſt
penthecoſtes ¶ Vtrum penthecoſtes ſit ebdo
modaria feſtiuitas· dictum eſt ſub titulo de ſep
tem diebus poſt paſcha·

·In nocte penthecoſt ·leguntur tres lectiones
et dicuntur tres pſalmi cum tribus antiphonis
ſicut fit in nocte paſche· Ad notandum vnum eſ
ſe opus tocius ſancte trinitatis in potencia mi=
raculorum· Quidam tamen noueʒ legunt lectio
nes ſicut fit in alijs dominicis· ſed tamen cano
nicum eſt tres dumtaxat legere· propter ſacra
mentum baptiſmi in trium perſonarum nomine
celebrati· vel ob triduanam domini ſepulturaʒ
cui ſumus in baptiſmo conſepulti· Rurſuſ
ideo tres pſalmi cum tribus antiphonis dicunt̄
quia ſpiritusſanctus tria circa apoſtolos opera
tus eſt· Nam veteres innouauit· innouatos
confirmauit· et confirmatos ad alios conuertē
dos miſit· Ad primum pertinet quod dicitur
in prima antiphona· Factus eſt repente de ce=
lo ſonus· Ad ſecundum quod dicitur in ſecun
da· Confirma hoc deus· Ad tercium quod
dicitur in tercia· Emitte ſpiritum tuum· Eorum
enim miſterio docti ſunt alij · et ſpiritu ſancto

interius recreati· Et quia in in ipſis apoſtolis
duo operatur ſpiritusſanctus ſcilicet remiſſionē
peccatorum et operacionem miraculorum ⁊c̄.
idcirco ille antiphone terminantur per duplex
alleluia verum ſi diligenter attendere volumus
et oferre p̄s et antiphonas q̄ dicunt̄ in paſcha
cū hijs que dicūt̄ in penth̄·alia racio invenitur
Nam ibi infra ebdomadam fit variacio pſalmo
rum antiphonarum et tonorum·Hic autem nec
in ipſa die nec in alijs fit variacio et omnes ille
antiphone ſunt vnius toni·ſcilicet octaui et ei9
dem differencie·Racio autem eſt·quia quaſi du
plex baptiſma legimus apoſtolorum·Primum in
quo perceperunt remiſſionem peccatorum·Nam
eos baptizatos eſſe criſti baptiſmo ambigendū
non eſt·ut dictuȝ eſt ſub titulo d̄ vigilia paſche
Et ſecunduȝ quod receperunt ad robur virtutū
et ad operacionem miraculorum·et ad repulſionē
illecebrarum omnium ſecularium·Primo bapti
ſatus fuerat petrus cum ad voceȝ ancille criſtū
negauit·Secundo baptizat9 fuit in die penth̄·
cum coram regibus et principibus non timuit
p̄dicare verbū dei··In p̄mo ḡ mlta inſtabilitas
et varietas fuit circa diſcipulos·In ſecundo vni
formitas et ſtabilitas·In hunc etiam modum in
eccleſia dei duo ſunt genera bonorum·ſcilicet a
ctiuorum ⁊ ↄtemplatiuorum·Actiua vita conſiſtit
in bonis operibus·id eſt in amminiſtracione ex
teriorū·in qua conſtituti·ab amore temporaliū
non omnino ſeparantur·licet amorem dei·amo
ri temporaliū preferant·Contemplatiua conſi
ſtit in dileccione dei et cōtemplacione·Hee due
vite per mariam et martham ſignificate ſunt·
marie pars dicta eſt optima·Juxta illud·Maria
optimam partem elegit et cetera· Non tamen
reprehenditur pars marthe quia et ipſa actiua
vita bona eſt que hic inchoatur et terminatur
Contemplatiua vero optima eſt que inchoatur
hic et in futuro conſummatur In illa tamen eſt
multa varietas·in iſta vniformitas ꝓut in hac
vita eſſe poteſt· Antiphone ergo cum pſalmis
que cantantur in paſcha pertinent ad vitā acti
uam et idcirco in eis eſt varietas·

¶ Antiphone vero et pſalmi que cantantur
in penth̄·pertinent ad contemplatiuam vitam
et ideo in eis eſt vniformitas·In prima enim an
tiphona q̄ in paſcha cantatur dicitur·Et conſili
um meum non eſt cum cum impijs hic dicitur·
Factus eſt repente de celo ſonus et cetera·Spi
ritus ſeu ventus veniens ſolet puluerem a fa
cie terre deicere·Magna enim eſt differencia in
ter donum ſpiritusſancti·quo ſeparantur fideleſ
ab impijs et donū·q̄ ois puluis terrenarum co
gitacionuȝ a pectore humano tollit̄ illd̄ ad acti
uam vitam pertinet hoc ad contemplatiuam In
ſecunda ibi dicitur·Poſtulaui patrem meū·⁊c̄·
Hic vero dicitur·Cōfirma hoc deus ⁊c̄·Ad om
nes quideȝ fideles pertinet eſſe de hereditate do

mini ſed ad paucos pertinet eſſe a terrenis cogi
tacionibus ſeparatos·et in hoc confirmatos·ne
ad terrena redeāt·ſȝ p ↄuerſacionē eſſe in ierl̄m
celeſti·et ibi alleluia cantare non ceſſent· quod
hic petitur··In tercia ibi dicitur· Ego dormiui
et ſompnū cepi·⁊c̄·hic dicit̄·Emitte ſpirituȝ tu
um et creabunt̄·⁊c̄·Omnes fideles et boni a vi
cijs reſurgunt vel reſurrexerunt·ſicut criſtus a
mortuis reſurrexit quod ibi dicit̄·hic vero pau
cis renouatur facies terre·id eſt racō anime q̄ꝺ
fit ab omni puluere terrenorum deſideriorȝ im
munis·Ibi ergo hoc eſt in vita actiua· que ibi
oſtenditur eſt inchoacio·Hic autem hoc eſt in
contemplatiua que hic oſtenditur eſt perfeccio
et conſummacio ibi varietas·hic vniformitas·
⁊ ꝓpterea ibi variantur antiphone et pſalmi·
hic non propter hanc conſummacionem et vni
formitatem notandam· Antiphone ſunt octaui
toni et euſdem differencie quia octo ſunt beati
tudines quarum octaua redit ad caput·Nam in
prima dicitur·Beati pauperes ſpiritu·quoniā
ipſorum et cetera·et in octaua·Beati qui perſe
cucionem paciuntur propter iuſticiam·q·i·e·r·
ce·propter hanc eandem conſummacionem no
tandam·in quibuſdaȝ eccleſijs celebratur octa
ua penthecoſtes·Per hos quoqȝ ſeptē dies treſ
quottidie leguntur lectiones ut ſeptem fratreſ
tres procurent ſorores·id eſt ſeptem dona ſpi
ritusſancti per illos ſignificata·tres virtutes·
ſcilicet fidem ſpem et caritatem·prout gregori
us proſequitur in moralibus·Horum enim die
rum officia ſeptem donis ſpiritusſancti adaptan
tur· Heſternum igitur et hodiernum pertinet
ad ſapienciaȝ et intellectum ut ex operibus pa
tet· Per totam eciam ſeptimanam ſunt ſollē
nitates ſeruande·Dicitur enim gloria in excelſ̄
alleluia·credo·jte miſſa eſt·⁊ te deum laudam9
prout in ſequenti titulo dicetur·Dicitur eciam
ad horas capitulum·Dum complerentur·actuū
ij·Et illud Spiritus domini·ſapiencie primo·c
Et illud caritas dei·ro·quinto capitulo·Reqē
videre de officio miſſe·et quidem in die penthe
coſtes celebratur feſtuȝ de aduentu ſpiritusſan
cti·viſibiliter enim tunc deſcendit in diſcipuloſ
et fuit hoc miraculum et argumentuȝ quod nō
potuerunt calumniari iudei Reſurreccionem enī
et aſcenſionem calumniabantur·ſed hoc non po
tuerunt facere d̄ aduentu ſpiritusſancti·quia ex
omni nacione que ſub celo eſt conuenerant ad
diē feſtum et tūc deſcendit ſp̄uſſanctus viſibili
ter in diſcipulos·ſic xp̄s ꝓmiſerat ⁊ loq̄bantur
omnibus linguis corā omnibus·Et ideo incipit i
troitus ſapiencie·j·c· Spiritus domini reple
uit orbem terrarum id eſt eccleſiam·que dicitur
orbis terrarum·Sicut enim extra orbem terra
rum nichil viuit·ad litteram·ſic extra eccleſiā
nil viuit ſpiritualiter· Sequitur· Et hoc
quod continet·omnia·id eſt ſpiritusſanctus·

cuius bonitate omnia ſubſiſtunt Habet ſciens
ciam vocis id eſt linguarum. Et ita potuit dare
et dedit apoſtolis Vnde confuſi ſunt inimici xp̄i
Et ideo ſequitur verſus. Exurgat deus et diſſi-
pentur inimici eius. Per ſpiritum enim ſanctum
omnes demones compelluntur et eiciuntur.
Ruſus impleuit orbem terrarum. Dum apoſto
los inebriauit. quorum ſonus in omnem terram
exiuit. de quo ſono dicitur in epiſtola. Factus ē
repente de celo ſonus. et quoniaꝫ orbis terre ꝑ
quatuor climata ſeparatur. ideo quater ī introi
tu alleluia concinuntur. Duplex vero alleluia
quod poſt epiſtolaꝫ ſignificat duplicandam le
ticiam. Vel ſpiritū ſanctum bis apoſtolis fuiſſe
datum. ſcilicet de terra et de celo. Vel eos ſpi
ritu et mente pſallentes. Vel duorum populo
rum conuerſionem. Et hoc quod continet om-
nia ſcienciam habet vocis. id eſt nouit. qua mē
te quiſqꝫ loquebatur. vel habet ſcienciaꝫ omniū
per que et de quibus poteſt vox humana varia
ri. vel ſcienciam vocis id eſt voceꝫ ſciencie habꝫ
id eſt facit nos habere ut que ipſo inſpirante a
poſtoli ꝓferrent cū intelligencia ꝓnunciarent
Et nota q̄ ſpiritusſanctus paraclitus dicitur. q̄
verbū grece. latine ſonat aduocatus. quod no
men et filio ⁊ ſpiritui ſancto aſcribitur. vnde do
minus in euangelio. Rogabo patrem meum et
alium paraclitum dabit vobis. Et iohannes in
euangelio Aduocatum habemus apud patrē
ihesum criſtum iuſtuꝫ. Dicitur eciam paraclitꝰ
conſolator. Nam paraclitus dicitur latine conſo
lacio. Poſtmodum ſequitur alleluia. de actibus
apoſtolorum. ij. c. Dum complerentur dies pen
thecoſtes. dies ſcilicet. l. ſ. a reſurrectione. Sic
eniꝫ quinquageſima die a paſcha fiebat penthe
coſtes iudeorum ita et noſtrum fit ⁊ ſicut popu
lꝰ iſrahel q̄nquageſima die ab immolacione ag
ni paſchalis ſiue a paſcha. quod celebrauerunt
in ramatha. venerunt ad montem dei oreb vel
choreb vel ſynay quod idem eſt. et tunc legem
acceperunt ita et die q̄nquageſimo a reſurrecti
one domini datus ē ſpiritusſanctus diſcipulis in
ſuperiori cenaculo illius aduentuꝫ expectantibꝫ
precipitur enim leuit. xxiij. ut in die penth. of
ferantur noui panes ſcilicet ꝓpoſicionis de no-
uis frugibus ꝑ quod ſignificat̄ q̄ debemꝰ deo
gracias agere. ex eo q̄ eadem die dedit nouam
legem ꝑ ſpiritumſanctū in qua die data eſt lex
vetus ſcilicet quinquageſima die a paſcha. de
quo dicetur in prohemio ſeptime partis. De do
no cuius debemꝰ laudare deū quod eſt offerre
panem nouum. quia eciam lex vetus ſpiritualiť
intellecta noua eſt. Et attende quoniam agnus
immaculatus eſt decimoquarto die aprilis. Lex
vero data eſt quarta die menſis tercij. Dicitur
tamen eſſe data tercia die. iā enim ut inquit ſcꝑ
tura aduenerat tercia dies. et mane inclinaue-
rat. et ceperunt audiri tonitrua. Die namqꝫ ter
cio deſcendit dominꝰ noſter ſuper montē ad dā

dam legem et moyſes aſcendit ad deum et deſcē
dens. narrauit omnia plebi. mane qꝫ ruſus
aſcendens duas tabulas ſcꝑtas accepit. et caue
ut in ſecundo menſe triginta dumtaxat compu-
tes dies ſecunduꝫ lunam ergo ſedecim in menſe
primo. xxx. in ſecundo et quatuor in tercio faci-
unt quinquaginta Ruſus in quinquageſimo
anno erat iubileus annus qui interpretatur re
miſſionis annus. quia ſeptenis annorū ebdoma
tibus id eſt quadraginta et nouem annis texi-
tur. in quo clangebant tube et omnia debita re
mittebantur. ſerui manumittebant̄ et libertas
conceſſa confirmabatur. Antique poſſeſſiones
alienate omnibus reſtituebātur vt dictum eſt
ſub dominica quinquageſime. Similiter in die
bus penthecoſtes. hunc numerum poſt domini
reſurrectionem obſeruamus ſuſcipientes adue-
nientem in nos ſpiritusſancti graciam. per quam
efficimur filij dei et virtutum poſſeſſio nobis re
ſtituitur. ⁊ remiſſa culpa ⁊ tocius debiti cyrogr̄
pho euacuato ab omni ſeruitutis nexu liberi ef-
ficimur. preterea iſte numerus quinquageſimꝰ
reſultat ex ſeptenario numero ducto in ſeipſo ſu
peraddita vnitate. Septem enim ſunt ebdoma
de a paſcha vſqꝫ ad penthecoſtes. et ita compe
tenter q̄nquageſima die a paſcha eſt penthecoſ-
ſtes. in quo datur ſpiritusſanctꝰ cuius dona ſūt
ſepteꝫ que dantur ab vno Iudei enim ſeptena
riū numeꝝ nō ſine figura in omnibꝰ obſeruāt
ꝓut dictū eſt ſub q̄nquageſima. Aſcenſio ante
facta fuit quadrageſima die q̄ eſt numerꝰ peni
tencie et hoc cōpetens fuit. q̄r ꝑ penitenciaꝫ ho
mo fit ſimilis deo et hoc eſt aſcendere. Sed vi
detur q̄ ſicut iudei ab imolacōe agni tipici. xl.
dies computando ibi faciebant ſuum pentecoſt.
ita et nos quinquaginta dies ab imolacione ag
ni debemus computare et ſic deberemus noſtrū
penthecoſt. facere in die veneris. anteq̄ꝫ nō faci
mus quod docet computacio. Ad hoc dicimꝰ q̄
nō faciebāt computacionem ab imolacione ag-
ni. ſed a ſequenti dominica Vnde legitur leuiti.
xxiij. Numerabitis ab altera die ſabbati id eſt a
dominica que eſt altera dies poſt ſabatum. nu-
merabitis dico ſeptem ebdomadas vſqꝫ ad alte
ram diem ſeptime ebdomade. hoc dixit ſpiritus
ſanctus per moyſen. innuens per hoc penthecoſ-
ſtes. criſtianorum quod ſemper eſt in die domi-
nica. Dicit ergo lucas de hac die. Dum
complerentur dies penthecoſtes. erant omnes
diſcipuli pariter in eodem loco. id eſt in con-
ſona et concordi vnitate. Et factus eſt re-
pente de celo ſonus. quia exiſtentibus in peni
tencia. que eſt annus iubileus. et complecio
penthecoſtes. et exiſtentibus in vnitate da-
tur ſpiritusſanctus. ſed repente. quia neſcit
tarda rerum habere molimina ſpiritusſancti
gracia. In igne autem deſcendit. quia ſicut ig
nis illuminat et inflammat. ita ſpiritusſanctus
illuminat ad cognicionem dei. et inflammat ad

amorem dei· Apparuit ergo in linguis igneis
ut facūdi eſſent in omni genere linguarum· ⁊
quia ipſa eſt lingua que de occulto ſue bonita
tis verbum protulit in vterum virginis ⁊ ꝓ
fert verbum in corde hominis Mathei·x·Vos nō
eſtis qui loquimini· ſed ſpiritus patris veſtri
qui loquitur in vobis· ipſe enim quos replet
eloquentes facit· Sequitur· Quaſi adueni
entis ſpiritus vehementis· hoc autem dicit̄ ꝙ
nihil potuit reſiſtere ſpirituiſancto ·nec apo-
ſtolis· Unde dominus in euāgelio mathei· ego
dabo vobis os ⁊ ſapienciam cui non poterunt
reſiſtere et contradicere omnes aduerſarij ve
ſtri· Et de beato ſtephano ſcriptum eſt in acti
bus ꝙ non poterat reſiſtere ſapiencie ⁊ ſpiri/
tui qui loquebatur· Quia vero in epiſtola dici
tur· Et factus eſt repente de celo ſonus· tāꝗ̄
aduenientis ſpiritus vehementis ⁊ cetera· ideo
ad hoc repreſentandum in nonnullis eccleſijs
clanguntur tube· dum ſequencia dicit̄· Uenit
enim ſpiritusſanctus in ſpiritu vehementi· qa ſi
cut ventus vehemens proicit puluerem a fa-
cie terre· ſic ſpiritusſanctus eicit a corde hominis
omnem terrenitatem· · Tubis quidem vtebãn
tur antiqui· ut legitur in numeris· ad multitu
dinem congregandam· ad dimicandum ·et ad
congratulādum in diebus feſtiuis cum diuer
ſitate tamē ſonorum quaꝝ vſus fuit tāte vir-
tutis in iubilo ut ad crepitum ſiue ſonū earū
corruerēt muri iericho· Hec ſiquidē ſunt duo
teſtamēta uel ꝑdicatores· quibus ad procin-
ctum fidei populus euocatur ·ad penitentiam
et lacrimabilem compunctionem excitatur· ad
laudes domino exhibendas inuitatur· et ad mō
tem ſion et ad ciuitatem ſanctam hieruſalem·
et multorum milium angelorum frequentiam
et ad futurum dei iudicium prouocatur· Et
vide quia in aduerſis et proſperis tubis clan-
gitur· quia omne tempus conuenit verbo dei
Unde Benedicam dominum in omni tempo
re· ſemper laus eius in ore meo· De organis di
ctum eſt in quarta parte ſub titulo de ſanctis
Tunc etiam ex alto ignis proicitur· quia ſpūſ
ſanctus deſcendit in diſcipulos· in igneis lin-
guis· et etiam flores varij· ad denotandū gau
dium· et diuerſitatem linguarum et virtutum
Columbe etiam per eccleſiam dimittuntur· in
ꝗ̄ ipā ſpiritusſancti miſſio deſignat̄· Poſt epi-
ſtolam dicit̄ graduale in quibuſdam eccleſijs
quia feſtum paſchale terminatum eſt· Tamē
in quibuſdā alijs dicit̄ duplex allā· qꝛ ſpūſſan
ctus datus eſt gemine ſtole· Euangelium·
Si quis diligit me· iohānis xiiij· capitulo ma
nifeſte eſt d̄ ſpiritusſancto· Poſtcommunio eſt
Factus eſt actuum· ij· capitulo· Quare hoc fe-
ſtum celebratur a iudeis· et quare a xpiſtianis
dicetur in prohemio ſeptime partis·

De ſecūda feria·

Sequitur ſecunda feria· in qua oſten
ditur· ꝙ non tantūmodo data ē lex
iudeis· ſed etiam gentibus· Unde in
troitus eſt· Cibauit eos ex adipe fru
menti· id eſt de intelligentia ſpirituali et d̄ pe
tra melle· id eſt melliflua doctrina xp̄i que eſt
petra ſaturauit eos· et hoc habetur i epiſtola
Aperiens petrus· Actuū· x· capitulo· in ꝗ̄ ha-
betur· ꝙ adhuc loquente petro· deſcendit ſpūſ
ſanctus· Uel frumentum xpriſtus eſt cuius a-
deps eſt ſpiritusſanctus· quo fideles ſaciantur
cum ſpiritusſancto replentur· qui etiam ſaciant̄
melle de petra· id eſt doctrina de xpriſto proce
dente· in quo ſunt omnes theſauri ſapiencie et
ſciencie dei· Hic autem ꝓpter promiſſiones ꝗ̄
ibi continentur concinitur quater alleluia· ſic
et in feria tercia et ſabbato exponetur· De
hoc dictum eſt in tercia dominica poſt paſca·
Alleluia eſt· Spiritus domini· Sapiencie
primo capitulo· Aliud alleluia eſt· Loqueban
tur· Actuū· ij· capitulo· Euangelium vero io-
hannis· iij· capitulo· non videt̄ conuenire ſpi/
rituiſancto· ſed concordat epiſtole· Ibi enim
oſtenditur ꝙ non tantum iudeis· ſed etiam gē
tibus data eſt lex dicens· Sic deus dilexit mū-
dum ſupple non tantum iudeos· ut filium ſuum
vnigenitum daret· et poſtea ſequit̄ ut omnis
qui credat i illū nō pereat Et nota terribile v̄
bum· ꝙ qui non credit in eum iam iudicatus ē
Preterea per hoc ꝙ de dilectōe mencio fit ſpi
ritusſanctus qui amor eſt· et ſatis exprimitur
Poſtcommunio eſt· Spiritusſanctus ioh ā
nis xiiij· capitulo· Et eſt ſciendum ꝙ per to
tam hanc ſeptimanam in miſſa ſunt ſolennita
tes ſuande· ut gloria in excelſis· credo· ite miſ
ſa eſt· et te deum laudamus· et alleluia ut bap
tizatorum ſaluti congaudeamus· et ut future
leticie plenitudinem figuremus· Poſtremo
notandum· ꝙ dominus non predicauit genti
bus per ſe· ſed per apoſtolos· Unde· Ite bapti
ſate eos in nomine patris ⁊ filij· et ſpiritusſan
cti· ſicut yſaac iuniori filio ſuo nihil precepit·
de offerendo ſibi cibo· ut benedictōnem accipe
ret· ſed p operacōnem rebecce primatum bene
dictionis accepit· et quia hec facta ſunt dei oc
culto iudicio· ideo officium huius ſecunde ferie
pertinet ad concilium· quod eſt donum ſpirituſ
ſancti·

De tercia feria·

Sequitur tercia feria· et quia ſpirit9
ſanctus nō datur niſi per miniſtros
iō in tercia feria dicit̄ introitus in ꝑ
ſona prelatorū· Accipite iocundita
tem glorie noſtre· in quo quia per geminā di
lectionem ad fidem pertingim9 trinitatis· iō
quinquies cōcinimus alleluia· et eſt ſenſus· ac
cipite iocunditatem glorie id eſt ſpiritumſan
ctū qui vos glorificabit ⁊ clarificabit ut quiſ
ꝗ̄ d̄ ſe dicere poſſit· quod dicitur i cōmunione

Spiritus qui a patre procedit ille me clarifica
bit. Sequitur epiſtola. Cum audiſſent apoſto=
li actuum octauo capitulo vbi ſequitur. Tunc
imponebant man9 ſuper illos et accipiebant ſpi
ritum ſanctum. quia in impoſicione manus acci=
piebant ſpiritum ſanctum. Euangelium iohā
nis decimo capitulo concordat epiſtole vbi di=
citur. Qui non intrat per hoſtium et cetera. Nō
enim intrat in eccleſiam qui non intrat per eos
qui ſunt hoſtiū. ſcilicet per criſtum et apoſtolos
Nam heretici non dant ſpiritum ſanctum niſi in=
quantum conueniunt cum eccleſia. Et quoniaꝫ
apoſtoli et eorū ſucceſſores. patriarchas in ſpi
ritu fortitudinis ſunt aggreſſi et aggrediunt̄.
ideo officium hodiernum pertinet ad fortitudi/
nem. que eſt ſpiritusſancti donum. Rurſus ſpi
ritusſanct9 hoſtiarius eſt qui per oſtiuꝫ introdu
cit ad patrem quod eciam in offertorio canitur
Portas celi id eſt apoſtolorum ſcripturas ape=
riet. poſtcommunio eſt. Spiritus qui a patre.
johannis vndecimo capitulo.

De quarta feria.

Sequitur quarta feria in qua fiunt ie=
iunia quatuor temporum. Apoſtoli
namqꝫ nobis exemplū ieiunādi hoc tē
pore reliquerunt. qui poſt ſuſceptum
ſpiritum. ſ. ſicut mentes auerterant a ceteris mū
di illecebris. ſic et ab epularum appetitu. Licet
enim quamdiu cum illis fuit criſtus non ieiuna=
rent. poſt ablacionē tamē eis ſpontaneis ſe ſub
didere ieiunijs. Sponſo enim ablato eis ieiunan
dum erat ſicut dominus predixerat quando ſpō
ſus aufferetur ab eis tunc ieiunabunt. vnde. Re
pleti ſpiritu ſancto ſponte ieiunare ceperunt. q̄
circa in precedenti ſecunda feria quidam eſti=
ualem inchoant quadrageſimam. Alij vero ſani
us hodiernum ieiunium autumant eſſe huius tē
poris quadrageſime inicium cui quidam termi=
num ſtatuunt in feſtiuitate ſancti johannis ſiue
ſex habeat ebdomadas ſiue non. Tercij feſtiui=
tatem ſancti johannis includunt. et eo vſqꝫ ieiu
nantes ſine termino prefixo precedunt. donec
ſenarium compleant numeruꝫ. Hanc quadrage
ſimam ꝓbat iheronimus non eſſe neceſſitatis. ſꝫ
voluntatis dicens. Nos vnam facimus quadra
geſimam. illi tres quaſi tres paſſi fuerint ſalua
tores. non ꝙ per totum annum ieiunare non li=
ceat. excepto penthecoſt. ſed quia aliud eſt ne/
ceſſitate. aliud voluntate munus offerre. Sed
hoc dixit ihero. contra montanum hereticum.
qui apud ſuos tribus quadrageſimis ſtatuit
ieiunandum. Et dicitur hoc ieiunium eſtatis. ꝙ
eſt ieiunium exultacionis in quo genua non fle
ctimus. ymo cantica leticie dicimus. ut dictum ē
ſub quarta tercie ebdomade aduentus. Hoc au
tem ieiunium ſtatutum eſt ab eccleſia in tali tē
pore. quia qui in ſe ſentit graciam ſpiritusſancti
leuiter et cum gaudio ieiunat. et eciam quia ſu=
per ieiunantes deſcendit ſpiritusſanctus viſibili
ter. Et ideo incipit introitus. Deus cum egredie
ris in conſpectu populi tui et cetera. Egredi=
etur autem dominus. quando aliquo ſigno viſi=
bili venit ad auxilium hominum. Egreſſus vero
eſt cum dedit nobis filium ſuum qui venit pan
dens iter ante nos. ut dicit mich. Egreſſus eſt
eciam per ſancti ſpiritus miſſionem. quando viſi
biliter deſcendit ſuper apoſtolos. et quia per h'
diſſipati ſunt inimici. ideo ſequitur verſiculus.
Exurgat deus et diſſipentur inimici eius. et cete
ra. Sequitur in quibuſdam lectio de principio
ſapiencie ſcilicet. Diligite iuſticiam qui iudica=
tis terram vbi oſtenditur qualiter poterit ha=
beri ſpiritusſanctus. ibi. ſpūſſanct9 diſcipline ef
fugiet fictuꝫ. et in fine dr̄. Spūs domini reple
uit orbem terrarum et cetera. Poſtmodum ſeq̄=
tur eplā. Stans petrus et cetera. actuum ſecun=
do caplō. in qua oſtenditur. ꝙ ſuper ieiunanteſ
deſcendit ſpūſſanctus. Et ibi ſeq̄tur. Non enim
iſti ſunt ebrij ſicut vos dicitis. cum ſit hora ter=
cia diei. ſed hoc eſt quod dixit dominus per pro
phetam johel. Effundam de ſpiritu meo ſuper
omnem carnem et prophetabunt filij veſtri et
filie veſtre et cetera. In alijs vero eccleſijs dr̄
prima lectio. ſtans petrus et poſtmodum eplā.
per manus autē actuum quinto caplō. Que ita
qꝫ lectiones leguntur qꝛ duo populi ad fideꝫ cō
uertuntur. vel qꝛ ordinandi in vtriuſqꝫ teſtam̄
to. pagina ibuuntur. ſeq̄tur alleluia. qꝛ eſt ieiu
nium exultacionis. vt dcm̄ eſt. Et dicunt q̄dam
pater cum eſſem. johannis. decimooctauo ca.
ſeq̄tur euangelium johannis ſexto caplō. Nemo
venit ad me niſi pater q̄ miſit me traxerit eū ſci
licet per ſpūmſanctum et poſt ſeq̄tur. patres ve
ſtri manducauerunt manna et mortui ſunt. q̄ mā
ducat ex hoc pane viuet ineternum qꝛ egreſſuꝫ
eſt coram criſtianis manna ſpūale. ſicut ante co
ram iudeis temporale. ſed manducantes corpo/
rale. mortui ſunt. q̄ vero manducauerit ſpūale
non morietur morte. ſcꝫ incredulitatis ſeu jehen
nali. Vnde patet ꝙ elegancius egreſſus eſt do=
minus coram nouo populo. quam coram veteri
Communio eſt. pacem et cetera. et eſt johanniſ
decimoquarto caplō. Et attende ꝙ officium hu
ius quarte ferie predicat ſcienciaꝫ. que eſt donū
ſpūſſancti. q̄ vſqꝫ adeo ſanctos illuminat ꝙ d q̄n
qꝫ libris moyſi paucisqꝫ prophetaruꝫ ſcripturis
librorꝫ copia creuit. quod miſtice innuit nob.
euangelium de q̄nqꝫ panibus. et duobus piſci=
bus quod hodie i q̄buſdam eccleſijs legitur.

De quinta feria.

Sequitur q̄nta feria. que ſecundum ali
quas eccleſias non habet introituꝫ ꝓ
prium. ſed qꝛ dn̄s deſcendit in die do=
mica. per miſſionem ſpiritusſancti. et
quinta feria aſcendit in celum.

ideo diei dominice et quinte ferie communis eſt
introitus· A dominica ergo mutuat· nec habet
proprium ut a ſabbato in ſabbatū· ſeptem dū
taxat ſint officia ſeptem donis ſpiritusſancti de/
putata· Quidam tamen et huic officio mutuato
non incongrue donum aſcribunt huius aſcripci
ones non a ſabbato ſed a dominica facere incipi
entes ·In dominica etenim ponunt ſpiritum ſa=
piencie ·In ſecunda feria intellectus ·In tercia cō
ſilij ·In quarta fortitudinis· Et in hac quinta
ſpiritum ſciencie· qui dat ſcrutari profunda· ſic
cantatur in alleluia· Spiritus omnia et cetera·
·In quibuſdam vero eccleſijs cantatur introituſ
qui in ſequenti dicitur feria· ſcilicet· Repleatur
os meum laude tua· Alique vero eccleſie habēt
proprium officium ſcilicet deus patrum noſtro
rum· da nobis ſpiritum gracie et cetera· in quo
eccleſia orat filijs dari ſpiritumſanctū ad remiſ
ſionem peccatorum· et ad facienda miracula·
Et quia per ſpiritumſanctū fiunt miracula· ido
habetur in epiſtola· Philippus et cetera· que ē
actuum octauo capitulo· ꝙ philippus multos
claudos ſanauit· et ſpiritus immundos eiecit· et
factum eſt gaudium magnum in illa ciuitate ſci
licet ſamarie· Et quia per ſpiritumſanctum om=
nia iſta fiunt· ideo ſequitur euangeliū luce· ix· c·
Conuocatis iheſus· xij· diſcipulis ſuis dedit eis
poteſtatem ſuper omnia demonia· et poſt· Non
feretis virgā neqꝫ peram qui fieri non poſſunt
niſi ſpiritusſancti habundancia habeatur·

De ſexta feria

Sexta feria eſt introitus· Repleatur
os meum laude· ut poſſim cantare alle
luia· quia qui gaudet ore et corde po
teſt ieiunare ieiunio exultacionis· Et
quia eſt dies veneris in qua paſſus eſt dominus
et dies ſpiritusſancti· ideo dicit petrus in epiſto
la· Aperiens· actuum· ij· c· que in quibuſdam ec
cleſijs legitur ꝙ xp̄s ſuſcitatus eſt a ſpiritusſā
cto· vnde ibi habet· Suſcitauit iheſū ſolutis do
loribus inferni· ſicut ſcriptum eſt· Nō dabis ſā
ctum tuū videre corrupcionē in q̄ ſignificata ē
illa ſpiritusſancti operacio q̄ ſynagoga nunc mor
tua pietate reſurget· poſtq̄ plenitudo gencium
eadem introierit pietate p̄dicat ergo hoc offi=
cium pietatē· Poſſet eciam pertinere ad ſpiri=
tum timoris· p eo ꝙ dicitur in euangelio· et re
pleti ſunt timore et extaſi et cetera ·In quibuſ=
dam eccleſijs legitur lectio· Exultate filie ſion
que eſt johelis· ij· ca· et quia p ſpiritumſanctum
fiunt miracula· Sequitur euangelium· Factum
eſt· luce· v· ca· de paralitico ſanato· et qꝛ ꝓpter h
debet laudari dominus· Sequitur offertorium
Lauda anima mea dominum· Communio· Spi=
ritus vbi vult ſpirat· johannis tercio·

De ſabbato

In ſabbato eſt introitus· Caritas dei diffuſa eſt
in cordibus noſtris ad romanos quinto capitu
lo· et competit ſpiritui ſancto qui eſt caritas· et
eciā diei ſabbati· quia in ſabbato future quietis
maxime diffundetur· ut qui igniculus eſt in ſyon
caminus ſit in iheruſalem· Et ſequitur verſus·
Domine deus ſalutis mee· in die clamaui et nocte co
ram te ·Ille enim in quo diffuſa eſt ſpiritusſan=
cti gracia laudat deum in pſperis et in aduerſis
Sequitur epiſtola· ·Juſtificati et cetera· ad ro
manos quinto ca· in qua habetur de huius diffu
ſione· Quia enim caritas dei diffuſa eſt· non per
mittit eam paulus intra fines terre promiſſio=
nis tantum coartari· ymmo oſtendit ꝙ non tan
tum iudeis· verum eciam gentibus datus eſt ſpi
ritusſanctus· dicens ipſis iudeis· Vobis oporte
bat primū predicari· Sed quia repuliſtis ver
bum dei· et vos indignos feciſtis vite eterne·
Ecce conuertimur ad gentes ·In alijs vero eccle
ſijs dicitur epiſtola· Conuenit vniuerſa ciuitas
q̄c· actuum· xiij· Quia ergo gentibus datus eſt
ſpiritusſanctus· ideo ſequitur alleluia· Laudate
dominum omnes gentes ·In hoc enim ieiunio n̄
tacentur cantica leticie propter reuerenciā fe
ſti· nec ſecundum nicen̄· concil'· genua flectimus
ſed ſtantes oramus· propter neophitos gau=
dentes ꝙ a peccatis ſurrexerunt ·In alijs eccle=
ſijs dicitur· Repleti ſunt omnes· actuum· ij· ca·
et Spiritus domini ornauit celos· job viceſimo
ſexto capitulo· Poſtea ſequitur euangelium·
Surgēs iheſus· Luce quarto capitulo· de ſocru
petri ſaluata· que ſignificat ſinagogā· q̄ ſana
ta eſt a petro ab infidelitate· et pfectius p fidē
ipſius ſanabitur in futuro· et ſic conuenit cum
epiſtola· Fiunt autem hac die ordines quia ſup
ordinandos deſcendit ſpiritusſanctus· et eciam
ſuper ieiunantes· et ideo dicunt quatuor lectio=
nes ante lectionem danielis prout dictū eſt ſub
quarta feria tercie ebdomade aduentus· Prima
eſt de principio libri ſapiencie· in qua oſtendit
quibus datur ſpiritusſanctus et quibus non· ſci
licet illis qui ſentiūt de domino in bonitate et i
ſimplicitate cordis querunt illum ·In alijs vero
eccleſijſ· prima eſt de johele· iij· capitulo· Effun
dam de ſpiritu meo ſup omnem carnem· quia ſic
ſpiritusſanctus ſuper apoſto· deſcendit viſibilit
ita ſup ordinandos deſcendit inuiſibiliter· Se=
cunda eſt· Locutus eſt· que eſt leuit· xxiij· capi
tulo· Tercia eſt· Dixit moyſes· que eſt in deut·
xxvj· ca· Quarta eſt· Dixit dominus ad moyſen·
que eſt leuit· xxvj· capitulo· Offertorium eſt·
Intonuit dominus· poſtcōmunio vero· Nō vos
relinquam· et de effuſione ſpiritusſancti loquit
poteſt eciam dici ꝙ hoc officium figurat duorū
concordiam populorū iudei· videlicet et genti
lis· Hij ſunt duo ceci de quibus dicitur in euan/
gelio ꝙ ſunt illuminati a criſto· De qua concor
dia loquitur paulus in epiſtola ad iudeos et gē
tiles dicens ·Juſtificati ex fide pacem habeamuſ
ad deum· per dn̄m noſtrum iheſum criſtum· ſed
quia pax aut concordia vera non fit niſi p cari=
tatem· ideo premittitur in introitu· Caritas dei

diffuſa eſt· in quo ter ponitur alleluia· qm̄ ad fi
dem trinitatis perueniūt per obſequia caritatis
Lectiones eciam ad ieiunium pertinentes atte-
ſtantur per operacionem et graciam ſpiritusſan
cti· ut prima· Effundam de ſpiritu meo· Et ſecū
da· Locutus eſt· vbi dicitur· Numerabitis ſep-
tem ebdomodas vſqȝ ad alteram diem expleci-
onis ebdomade ſeptime preſentem intelligit
feſtiuitatem· que olim dicebatur feſtiuitas eb-
domadarum· Et quia poſtquam gētes intraue-
runt reliqe ſaluabūt̄· ideo nunc flentibus et ſpō
ſum expectantibus· dicit dñs in poſtcōmunione
Non vos relinquam orphanos· Quia igitur hȝ
ɔcordia fiet imminente die iudicij· qui eciaȝ ele
ctis erit cā timoris· ideo hȝ officium ptinet ad ti
morem· vel qȝ timor introducit caritatem licet
caritas foras mittat timorem· Et attende qȝ
ſecundum auguſtinum in ordine officioruȝ iſto
rum deſcendendo cōputamus· In ordine vero
paſchaliū aſcendendo quia per hoc deſcenſus ſpi
ritusſancti ad nos· per illa noſter ad ipſum ſig
nificat̄ aſcēſus· et caue qȝ pret̄ pmiſſa officia ad
ieiuniū ptinēcia q̄ i q̄rta et in ſexta feria· et in hȝ
ſabbato expoſuimus alie q̄dez lectiones et euāge
lia in eiſdem diebus inueniunt̄ q̄ forte ſolēni-
tati magis appinq̄re videntur· ſȝ tn̄ hec et illa g̃
ciam ſpiritusſancti perſonāt et operacionē· vnde q̄
dem hodie nō incōgrue duas miſſas celebrant·
Vnam in tercia de feſto cum gloria in excelſis·
et credo· Aliā i nona de ieiunio ſine gl̃ia i excelſ
in qua ſūt clerici ordinandi· qui merito in hac
ebdomada ordinantur· ut ſpiritusſancti bona p-
cipere mereantur· Et memento qȝ in hac die ter
minat̄ q̄nquageſima et ideo hodie frequentat̄
et cātatur pro g̃duali· Alleluia· Nec flectuntur
genua· ptinet enim ad octauā· Generale q̄dem
eſt· qȝ q̄ciens de tempore in die gracie materia
laudis aſſumit̄ aut dies ad octauā refertur· ge
nua non flectimus· ſed in oracionibus ſtantes
collatam nob̄ graciā et ɔferendā gloriā pfite
mur· ut cū olim eſſemus ſerui curui· nūc fracto
iugo incedamus erecti ut in dñicis diebus in ſā
ctorū natalicijs et paſchalibus inclinare tn̄ ca
pita poſſumus ut mulieres deuotas ad monumē
tum venientes imitemur· etc̄·

De octaua penthecoſtes

In plerīſqȝ locis in octaua penth̄· fit feſtū ſan-
cte trinitatis· Poſtquam em̄ celebrata eſt feſti
uitas patris in natiuitate· qȝ natiuitas dr̄ feſti
uitas patris· et poſtq̄ celebratū ē feſtuȝ filij in
paſcha· et feſtū ſpūſſancti in miſſione ipſius me
rito in octauo penth̄· fit feſtū eoꝝ ſimul feſtuȝ
ſcȝ trinitatis ut oñdat̄ qȝ tres pſone ſūt vnꝰ de
us· Et hȝ ē pma cā q̄re celebrat̄ feſtū triū pſo-
narū diuinaꝝ ſimul· Secūda cā eſt qȝ ad inuo
cacionem ſācte trinitatis dat̄ in baptiſmo ſpūſ-
ſanctus ut pmiſſum ē· Tercia cā eſt ut oñdat ec
cleſia filijs ſuis illū a quo ſunt oia bona cuiꝰ hȝ
ymaginem· et cuiꝰ dȝ habere ſimilitudinē· vi-
delicet dei et ſancte trinitatis· quā ſemp lauda-
re debemus· Et qȝ tota intencio eſt laudare ip-
ſum· ideo in quibuſdam eccleſijs in ſingul̄ anti-
phonis laudū pponitur verſiculꝰ q̄ laborē ſig-
nificat ad oſtēdendū qȝ toto labore toto qȝ viſu
debemꝰ nos vertē ad laudandū deū et ſāctā tri
nitatē· et eodē modo fit i q̄buſdam eccleſijs i fe
ſto beate marie in antiphonis laudum· pro eo
qȝ ipā ſe totā vertit i laudē dei· Vñ tunc i euan
gelio dr̄· Maria aūt obſuabat oia verba hȝ ɔfe
rēs i corde ſuo et qȝ ipā puilegiata fuit in vir-
ginitate· ipſa em̄ ē virgo virginū· In antipho-
nis qȝ de beato laurēcio et de beato paulo et de bea
to ſtephano pponūt̄ q̄dam verſus antiphonis
ad maiorē laborē notandū quem in ſuis martiri
is ſuſtinuerūt· Beatꝰ em̄ laurencius g̃uius ce-
teris paſſus eſt· vñ beatus ſixtus dixit ei· Maio-
ra tibi debent̄ pceriſti fide certamina Beatꝰ ve
ro paulꝰ plus ceteris laborauit pdicando· et be
atus ſtephanus pro criſti fide pmus martir exti
tit Sed in hoc ē differēcia qȝ in nocturnalibus
antiphonis tn̄ de beato laurēcio pmittuntur qȝ
paſſio ſua de nocte conſummata ē· vñ dixit· Mea
nox obſcuꝝ nō habet et iterum· nō eſt inuēta i
me iniquitas et ita apparet qȝ totus fuit ſacrifi
cium laudis· vñ ſemper dicebat· Gracias tibi a-
go domine Mane vero corpus eius fuit cōditū
et ideo tantū nocturnalibȝ et nō laudū antipho
nis verſiculi preponūtur· Rurſus qȝ verſus la
borem et boni opis fructum ſignificant put ta
ctū eſt in pphemio q̄nte partis· merito in dicto
rum ſāctorum natalicijs ſpecialiter premittūt̄
antiphonis· ad notandum qȝ ipſi excellēcius la
bores et bonoꝝ opeꝝ fructus ſuis natalicijs et
martirijs premiſerunt· Item in q̄buſdam eccleſi
is ātiphona de martirio beati petri ppoſtere pre
ponuntur verſiculis ideo quia ipſe petijt ut in
cruce caput ſuū ad terram verteretur· Hij autē
verſus tropi vocantur quaſi laudes ad ātipho
nas cōuertibiles· Tropos em̄ grece ɔuerſio di
citur latine· Quia ergo ſemp ſanctam trinitatē
laudare debemus· ideo ad miſſam dicit̄ introitꝰ
Benedicta ſit ſancta trinitas· quē alcuinus ſup
ſit de thobia· xij· Poſtmodum ſequit̄ epiſtola de
apoc̄· Vidi hoſtium apertum in celo et in circui
tu ſedis id eſt eccleſie que eſt ſedes dñi· mare vi
treum· id eſt baptiſmum in quo ſubmerguntur
omnes egipcij id ē omnia peccata· et nota quia
dicit mare vitreum ppter corpis fragilitatem
et perſpicuitatem quā recipit in baptiſmo· et ē
in circuitu· quia ad eccleſiam venire non poſſu-
mus niſi p baptiſmum· Sequit̄ Simile criſtallo
qȝ q̄ prius erant aque fluxibiles fiunt p graciam
in baptiſmo acceptam firmi ſicut criſtallus· q̄
fit ex aqua congelata et diuturno gelu in natu
rā lapidis ɔſolidata· Et hȝ eſt vna cauſa quare
in hac die legitur hȝ epiſtola· quia in ea dicitur
de baptiſmo· in quo per inuocacionē trinitatis
dantur ſeptē dona ſpiritusſancti· Secūda racio
eſt· quia in ea inuitamur ad laudes trinitatis·

Cum ibi ſequitur ꝙ animalia plena oculis ante
et retro·id eſt prelati dabant gloriam et hono⸗
rem ⁊ benedictionem·ſedenti ſup thronuꝫ viuē
ti in ſecula ſeculoꝝ. Sedens autem ſup thronū
eſt deus trinitas· Vnde ſequitur Et ꝓcidebant
xxiiij·ſeniores in facies ſuas·mittētes coronas
ante eum·hoc ſignificat· ꝙ omnia bona noſtra
debemus attribuere ei· atqꝫ omne illud ex quo
meremur coronam· Sequitur·Et non habebāt
requiem dicencia· Sanctus·ſanctus·ſanctus et
ideo in introitu·et in alijs officijs tociens repe⸗
titur · Bendicta ſit ſancta trinitas· et propter
hoc reſponſorium· ſiue eciam graduale quod re
ſpondet epiſtole eſt · Benedictus es dom/
ine·qui intueris abiſſos · danielis· iij·ca ·
Verſus eſt· Benedicite deum celi tkobie·xij·ca·
Et alleluia· Benedictus es domine·⁊c̄·Offerto
rium benedictus es domine ·Et poſtcōmunio
Benedicimus deuꝫ celi· ⁊c̄·tkobie·xij·capitulo
Euangelium eſt·Erat homo ex pariſeis nicode⸗
mus·in quo habetur de baptiſmo qui in inuoca
cione ſancte trinitatis ſanctificat baptizatos ·
In alijs vero ecclefijs dicitur epiſtola · Gaude
te perfecti·que eſt ad corinth· vl·c· Et in alijs
dicitur·vidi hoſtiū que ē apoc̄·iiij·Et euangeli
um·Cum venerit paraclitus·ioh·xiiij·c·Scien
dum eſt ꝙ hyſtorias de ſancta trinitate·et de i
uencione ſancti ſtephani·compoſuit ſanctus ſte
phanus laudiceñ · Rurſum cum atilia rex qui
criſtianos perſecutus eſt fere omnia volumina
criſtiane religionis deſtruxiſſet Alcuin9 magī
karoli ⁊ lodouici filij ei9 rogatu ·Boni· archi
epiſcopi moguntini multa de eccleſiaſt·officijs
oſcripſit·vn̄ et moguntineñ·concil·approbāte
inſtituit ꝙ a feſto paſche vſqꝫ ad dominicā iſtā
tres tm̄ dicerentur lectiones·⁊ hac die de trini
tate cantari vſqꝫ ad dn̄icam ſeqn̄teꝫ·et tūc inci
pere·Dn̄e in tua miſericordia ⁊c̄ · et ꝯpoſuit of
cium de trinitate·videlicet reſponſorium anti⸗
phonaſ miſſam·et ſequenciā ꝗ omnia obtulit al
lexandro pape· Ille vero reſpondit· non eſſe ce
lebrandū feſtū de trinitate ſicut nec de vnitate
ꝗ̄ā ſingul diebꝰ fit feſtū trinitatis et vnitatis:
q̄r ſemper dicit̄·Gloria patri et filio et ſpiritui
ſancto et ꝓmiſſas hyſtorias et officium non ad/
miſit veꝝ ſupueniēte herefi arriana fere fuit fi
des trinitatis extincta·Sꝫ hylarius euſebiꝰ ⁊
ambroſius reſtituerūt· Cōſenſit igitur eadeꝫ d
cauſa·Gregorius magnus·ut de trinitate ſpeci
alia cantaremus·et eccleſias in ipſius honorem
edificaremus·Exinde ergo eſt ꝙ d hyſtoria tri
nitatis inuenitur varia cōſuetudo alij namqꝫ nō
vtuntur ea·ſequentes reprobacionē alexandri
pape·Sed in qualibet dominica ab octaua pen
thecoſten·vſqꝫ ad aduentum cantant in noctur
nis nonum reſponſorium d trinitate·niſi feſtuꝫ
aliquod impediat·ut eam confiteantur·ꝑ quaꝫ
ſaluantur·⁊ in miſſa alleluia eā hylariter profi
tentes ut dictuꝫ eſt ſub quarta parte ſub ti d al
leluia·Alij vero vtunt ea cantantes eaꝫ in hac
ꝓma dn̄ica·ſequētes primam inſtitucionē alcui
ni Alij ponūt eā in fine temporis declinacionis
ſcilicet i vltima dominica· videlicet ante domi⸗
nicaꝫ d aduentu·ſequētes vltimā approbacionē
gregorij· Romani ergo numquam celebrāt fe
ſtum d trinitate·nec eciam has octauas faciunt
Sꝫ in ꝓma dn̄ica poſt penthecoſt·icipiūt hyſto
riam· Preparate ſeu deus omnium· Alij vero ce
lebrant hodie d octaua ſcꝫ d ſpūſancto ⁊ ponūt
ea hē epiſtolam ⁊ idē quod prediximus euan⸗
gelium·propt baptiſmatis ſacramētum· ceteris
obſeruatis ſicut in die penthecoſt·celebrant au
tē octauam ad īſinuandaꝫ perfectionē ul conſu
macionem opeꝝ ſpūſſancti· Per ſeptē·n·dies ·
operacio gracie ſeptiformis ·In octaua vero cō
ſummacio declarat̄· Et quoniam i octaua redit
ad caput·ideo omnia ſicut in die feſto·a veſpa i
veſpam i ipſis veſpis ⁊ tribus nocturnalibus
pſalmis obſuant· De hijs octauis dicit au⸗
guſtinus · Celebracionem octauarum feria⸗
rum noui homīes celebramus · Baptiſmus neo
phitorū licꝫ i ſabbato peragat̄ ad illum tamē
baptiſmum pertinet quē apoſtoli ſuſceperunt i
die penthecoſt·cuius octaua dies ē dominica ſe
quens Qui vero ponunt hyſtoriam· Prepara⸗
te·ſeu deus omniuꝫ·melius faciunt q̄r romanā
ſecuntur eccleſiam noſtre peregnacionis recolē
tes ⁊ ꝑcurrētes hyſtoriam· Nam ꝑ ſeptuageſi⸗
mam ſignificamus expulſionem generis huma⸗
ni d patria paradiſi· Per quadrageſimam ſerui
tutē populi·ſub pharaone ꝑ paſcha ymmolaci
onem agni ꝑ quadraginta dies paſchales qua
draginta annos i dſerto ꝑ rogaciones t̄re pro
miſſionis igreſſionem ꝑ ſeptem dies penthecos
ſtes i quibus ſeptē dona diuiduntur terre date
diuiſioneꝫ ꝑ tēpus quod ab hodie ſequitur ſig
nificamus populi afflictionem ⁊ gubernacionē
factam per iudices ⁊ reges ideoqꝫ legūtur qua
tuor libri regum prout in ſequenti titulo dicet̄

De prima dominica poſt penth.

Hic dicendum reſtat de prima domini⸗
ca poſt penthecoſtes· que eſt vna de
principalibus dominicis · Et icipit
hic quartum tempus ſcilicet peregri
nacionis quia ſumus in via veniendi ad patri⸗
am Sed quia hoſtes habemus priuſquaꝫ illuc
perueniamus ſcilicet carnem mundum et diabo⸗
bolum·⁊ ideo legitur de libris regum i quibus
agitur de bellis ⁊ victorijs ut iuitemur ad pūg
nandum fortiter contra hoſtes ut victoriam ha
beamus · ſicut iudei de philiſteis ⁊ tandem glo
riemur in celis quia non eſt nobis tantum lucta
aduerſus carnem ſed eciam aduerſus aerias po/
teſtates · vnde primo dicimus in veſperis ·
Benedictus dominus deus meus ⁊c̄· ⁊ hyſtoria
eſt· Deꝰ omnium·ſeu ſecundum romanos Pre⸗
parate· Sed quia belluꝫ ſine diſcrecione n̄ bene
geritur·ideo ſequenti tempore ſubiunguntur

libri ſalomonis. Item q2 inſurgunt vicia. con/
tra que neceſſaria eſt paciencia. ideo ſubſequē
ter ſubiungitur hyſtoria de iob. Recte ergo
inuitamur ad pugnam. quia poſtq̄ digni ſu=
mus in numero iuſtorum haberi p librum nu=
meri iam perfectum. et in ſtatu perfectionis per
nouā legem ſcilicet per deutronomij. in quo ha
betur. Diliges dominū deum tuum ex toto cord
tuo. et ex tota anima tua et ſumus ſub iheſu per
librum joſue et ſub iudicibus id eſt ſub prelatis
per librum iudicum. et ſumus ſine accepcione p
ſonarum per librum Ruth. qui fuit moabitis.
Reſtat tamen pugnare. quia tunc magis temp
tat diabolus. et ſic ordinantur libri regum. in
quibus tractatur de bellis ipſorum ad alios li/
bros. Adaptantur eciam et aliter prime quatu/
or dominice. quatuor libris regum. prout dice
tur ſub quarta et ſub ſeptima et ſub decima.qui
ta dominicis. Leguntur autem in tali tempore.
et poſt miſſionem ſpiritusſancti. et poſt feſtum
trinitatis. quia quando accepimus graciam ſpi
ritusſancti. ex tunc ſumus ſimiles deo. et per hoc
filij ſumus ſummi regis. et per conſequēs ſumꝰ
reges. Vnde in apocaliſi. Fecit nos reges et
ſacerdotes deo et patri ſuo et cetera. Petrus
in canonica. Vos eſtis genus electum regali ſa
cerdocij et cetera. ergo cum ſumus reges. et ha
beamus aduerſarios. non reſtat niſi ut regnū no
ſtrū defendamus. quia ex hoc nobis inuidet dia
bolus. quia ad illud regnum ſumus aſſumpti vn
de fuit ipſe deiectus. et ideo nobis grauis immi
net pugna. Nempe oſtenditur nobis dauid in
exemplum. qui vicit per humilitatem et per io=
cunditatem mentis et vnctus fuit ter. primo a
ſamuele in bethleem in ſignuz regni. Secundo
ſuper domum iuda in regem ſuper tribus iuda.
a viris iuda in ebron. tercio iterum in ebron. et
in confirmacione regni ſuper totum iſrahel.
Similiter nos ſi bene pugnabimus. ter inun=
gemur. Primo in baptiſmo. in ſignum regni
Secundo in confirmacione. Tercio in para=
diſo quando regnum noſtrum confirmabitur.
Saul eciam nobis preponitur in exemplum qui
per inobedienciam amiſit regnum. Vnde non ſi/
mus inobedientes. ſicut ipſe fuit ne perdamus
regnum eternum. Dauid autem fuit humilis in
omnibꝰ operibus ſuis. quod patet quia cū lude
ret coraz archa domini indutus ephot lineo de
poſitis regalibus veſtibus deſpexit eum michol
filia ſaul dicens ei. Quod nudatus fuerat ſicut
vnus de ſcurris. et ille reſpondit. Ludam et vili
or fiam ante dominum qui elegit me et cetera.
Item quando venit ad eum Nathan propheta
et redarguit eum de peccato ſuo publice penitu
it. Item iocunditatem mentis habuit. Et omnia
bona a ſe facta ad deum retulit. Vnde de eo can
tat eccleſia. Preualuit dauid in philiſteum in
funda et lapide in nomine domini ecce exultacō
in deo. Non enim confidebat in ſe. Funda dauid

eſt predicacio. per quam fundaz predicacionis
eicitur dyabolus de cordibus hominum cum per
duram reprehenſionem incutitur timor et con=
cipitur penitencia. Lapis vero dura reprehen=
ſio eſt. Quia ergo huiuſmodi victoria habeē
per humilitatem. ideo ad miſſam incipit introi/
tus. Domine in tua miſericordia ſperaui. ecce hu
militas dauid exultauit cor meuz. ecce mentis io
cunditatis. per hec duo vincitur pungna. Et
quia ille ſolus vincit. qui nichil ſibi. ſed omnia
bona ſua deo attribuit. et ſperat in eo. ideo bene
ſequitur oracio. Deus in te ſperancium fortitu/
do et cetera. Poſtea ſequitur epiſtola de carita
te. Deus caritas eſt et cetera. j. johannis quar
to capitulo. quia per caritatem reges ſumus. et
per eam facimus bona opera meritoria regni. p
que regnum noſtrum defendimus et conſerua=
mus. Vnde ſequitur. In hoc apparuit caritas
dei et cetera. poſt deus caritas eſt. et cetera ibi
eciam oſtenditur quod diligere debemus deum
et proximum. In euangelio autem. Homo q̄=
dam erat diues. luce. xvj. capitulo. oſtenditur.
q̄ non debemus diligere diuicias. per diuitem.
qui induebatur purpura et biſſo. et per penam
eius. ut enim dicitur eccleſiaſtici quinto capitu
lo. Qui amat diuicias. fructum nō capiet ex eis.
qui amat ſcilicet amore libidinoſo. naturali ve/
ro vel caritatiuo poteſt. quia diuites cum iuſti/
cia et operibus bonis non abicimus.
Habetur enim in euangelio de mendico lazaro
In cuius perſona incipit graduale. Ego dixi do
mine miſerere mei. Et ſequitur verſus de operi
bus miſericordie. Beatus qui intelligit ſuper
egenum et pauperem id eſt intelligit et preco
gitat illud quod eſt i egeno et paupere. ſcilicet
egeſtas et paupertas ut ei ſubueniat. Dicit eñ
Gregorius q̄ debemus eos vocare patronos et
amicos noſtros quia eciā fratres noſtri ſunt. et
ſic facere nobis amicos de māmona iniquitatis.
et de male acquiſitis ut cum defecerimꝰ per mor
tem recipiant nos in eterna tabernacula. hoc ñ
fecit diues ille in epulo. Et quia i aliquo noluit
pauperi ſubuenire. ideo cum eo diſtrictiſſime fe
cit dominus. ut non poſſet habere guttam aque
ad refrigeriuz lingue. Et ideo ſequitur alleluia
Deus in iu. for. et pa. et cetera. Poſtea ſequitur
offertorium in perſona mendici. ſcilicet. Inten
de voci oracionis mee. quia et non obliuiſcitur
deus oraciones pauperum. Sequitur poſtcō
munio. Narrabo omnia mirabilia tua. pſalmus
dauid et cetera. In quibuſdam tamen eccleſi
is legitur hodie euangelium. Eſtote miſericor
des. quod eſt luce ſexto capitulo. Et eſt ſciendū
q̄ vrbanus papa quartus ſtatuit fieri feſtum d
corpore criſti quinta feria poſt hanc dominicaz
concedens magnam indulgenciam tam clericis
officiantibus quam populis conuenientibus ad
diuina prout in officio ſuper hoc ordinato ha
betur.

De ſecunda dominica·

Dictum eſt ꝙ ꝑma cauſa qua defendi/
mꝰ regnū noſtꝝ eſt caritas q̄ dila⸗
tatur ꝑ ꝯſideracōnem eternaꝝ nup
ciarum d̕ quibus in apok· Beatus q̄
vocatus eſt ad cenam nupciaꝝ agni· Vnde in
hac ſcd̕a dn̄ica habet̄ de huiꝰ cena in euange⸗
lio Luc̄·xiiij·c· Homo q̄daꝫ fecit cenā magnaꝫ
et vocauit multos·et miſit ſuos ſuos hora ce⸗
ne dicere inuitatis vt venirent ꝛc̄· Hora cene
eſt ex quo porta ꝑadiſi apta eſt ꝑ ip̄m· Seq̄t̄
Et ceperūt omnes ſe ſimul excuſare· Naꝫ ꝑmꝰ
dixit· villam emi·et neceſſe habeo videre illaꝫ
Secūdꝰ dixit· juga boum emi· va·et eo ꝓbaē
illa· Terciꝰ dixit· vxorem duxi·et ideo nō poſ
ſum venire· Dn̄s vero dixit ad ſeruū ſuū·vade
compelle intrare ut domus meā impleat̄· Mul
tos em̄ ꝯpellit intrare ꝑ tribulacōnes· Illi ḡ
qui vocati fuerant·non venerūt quia auari·q̄
per ꝑmū ſe excuſantē·ſupbi vel guloſi·qui ꝑ
ſecundū·et luxurioſi·qui ꝑ terciū intelligunt̄
hac cena ſe reddūt indignos· vn̄ v̄ſus· Villa·
boues·vxor·cenam clauſere vocatis· Mūdus
cura·caro·celum clauſere renatis· Et qꝛ in h̄
iſti ſe reddunt indignos·ideo dn̄s alios vocat
Quia vero ꝑ ꝯſideracōnē huiꝰ cene dilatat̄
caritas· Et quia dominus protegit habētes
caritatem· Ideo incipit introitꝰ· Factꝰ eſt do
minus protector meꝰ·et eduxit me ī latitudieꝫ
caritatis· Sequit̄ v̄ſus de caritate· Diligā te
dn̄e fortitudo mea ꝛc̄·firmamentū meum ꝛc̄· In
oꝛ̄one vero petit caritatem ſancti nomis tui·
ꝛc̄· In epiſtola· Nolite mirari·j·joh̄·iij·c·ha
betur de vita eterna·ꝑ cuiꝰ intuitum amor ꝯ
cipit̄·et ſequit̄ ī fine de caritate filioli· Nō di⸗
ligamꝰ verbo neqꝫ lingua·ſꝫ ope ꝗ veritate·
Hec eſt lingua doloſa·q̄ dicunt amatores mū
di· Rogo te habe me excuſatū· Dicūt etiā ho⸗
mis et ſanctis viris· Rogate pro nob̄·et tamen
venire nō curant· Et attende·ꝙ ꝑmi duo excu
ſant ſe· Per ꝑmum em̄ ſupbi intelligūtur·per
ſcd̕m omnes qui delectant̄ in quinqꝫ ſenſibus
corporis· Per terciū vero luxurioſi·qui ſe nō
excuſant qꝛ nō hn̄t cor·ſicut habetur in Ozee
iiij·Fornicacō vinum et ebrietas auferūt cor·
Mag̉ em̄ abſorbet hoieꝫ fornicacio ꝙ ſupbia
vel auaricia· Quia ḡ ut dictū ē lingua talium
excuſantiū ſe·dicit̄ lingua doloſa· Ideo eccl̄ia
a lingua doloſa petit ſe liberari ī reſponſorio
Ad dn̄m cum tribularer clamaui· In v̄ſu· Dn̄e
libera me ꝛc̄· Et quia perfectus eſt qui nō pec
cat in lingua·ideo ſcd̕o thono cantatur· Poſt
modū ſequitur Alleluia·ſimiliter de caritate·
Diligam te dn̄e fortitudo mea ꝛc̄· Quia vero
ꝯſideracōne vite eterne ꝯcipit̄·caritas viſa ce
na·petit ꝯuerti in offertorio· Conūtē dn̄e· Et
quia ibi cantabimꝰ vocalit̕ vt ait caſſiodorꝰ
ſup pſalmiſtā· Qmis ſp̄us laudat dn̄m·n̄ erat
ibi tantū cena·ſꝫ etiam maxima ſolēnitas·vnde
in tren̄·j· Vie ſion lugēt·eo ꝙ nō ſint q̄ veniūt
ad ſolēnitatem·ideo in poſtcōmunine ꝓmito
tit ſe cantaturū ibi dn̄o dicens· Cantabo dn̄o
qui bona tribuit mihi·et pſalmiſta ꝛc̄·

De dominica tercia·

Tercia cauſa quare inflamam̄ ad d̕fe
dendum regnū noſtꝝ·eſt ꝯſideracō
beniuolentie dei qua nos cuſtodit ꝗ
diligent̕ q̄rit· Ideo in euāgelio hꝰ
tercie dn̄ice· Erant appropinq̄ntes· Luce xv·
c·habetur· Quis ex vobis homo habens cen⸗
tum oues·i·angelos et hoies·et ſi ꝑdidit vnā
ſcilicet hominem nōne relinquit nonagitano
uē in deſ̄to·i·in celo et vadit q̄rē ꝑditam ꝛc̄·
Aut que mulier hn̄s dragmas decem·ſcꝫ āge⸗
los et homies et ꝑdit vnam ſcꝫ hominē ī quo
ymaginē ſuā depinxerat·nōne accendit lucer⸗
nam·i·naturam humanā·in qua lumē deitatiſ
poſuit·vniēdo ſe ei et querit diligent̕ donec ī
ueniat·et cum inuenerit ꝯuocat amicas ꝗ vici⸗
nas dicens eis· Congratulami mihi·quia inue
ni dragmam quā ꝑdideram·ita dico vob̄·gau
dium eſt in celis an̄ dei ſup vno pec·pe·agē·
Ecce q̄nta eſt beniuolētia dei erga nos·iſta be
niuolentia accendit in nobis caritatem· Quia
vero ad nupcias eternas non intrant ſuperbi
neqꝫ luxurioſi·neqꝫ auari·vt premiſſum eſt·jō
introitus huius dominice eſt· Reſpice ī me ꝛc̄
et dic̄· Vide humilitatem meā ꝯtra ſupbiam·
et laborē meū ꝯtra luxuriaꝫ qꝛ inops ꝗ paup
ſum ego ꝯtra auariciā· Et ꝓpter ꝑdicta monet
nos petrus ad humilitateꝫ·dicēs in ep̄la ꝑma
vlt̕·c· Humiliami ſub potenti manu dei ut nos
exaltet ꝛc̄·et poſt ſequit̄ ibi· Sobrij eſtote et
vigilate ī oracionibꝫ·q̄m adū·v·di·tā·le·ru
cir·q·quē·de· Et quia tantum curam habꝫ dn̄s
de nobis·jdeo in graduali inuitat nos eccleſia
dicēs· Iacta cogitatū tuū ī dn̄o·et ip̄e te enu⸗
triet· Verſus·eſt dū clamarē ad dn̄m·ex· vo·
meā ꝛc̄· All̕a ē· Dn̄e refugiū·offertorium eſt·
Sperent in te omnes qui nouerūt ꝛc̄· quia de
ſperantibus in ſe habet curaꝫ· Quia vero dn̄s
non inuenit̄ niſi quis peniteat· Cū vero q̄s pe
nitet ad dn̄m clamat·id̕o ſequit̄ poſtcōmunio
Clamabo· Rurſus hoc officiū eſt de peitente·
ſic apparet ex ip̄a cōione·et ex euāgelio·vbi ꝑ
dauid intelligit̄ quilibet penitēs ibi dr̄· Gau/
dium eſt in celo ſup vno peccatore pe·agē·ꝛc̄
et ex introitu et alijs·et iō cantat̄ feſtuꝫ beati
joh̄is baptiſte·qui legitur populum ad peni⸗
tentiam prouocaſſe·

De dominica quarta·

Quarta cauſa qua defēdimꝰ regnum
noſtrū ſūt opa miſericordie·vnde in
euangelio Luc̄·vj·qd̕ legitur ī hac
quarta dn̄ica dicit̄ in quibuſdā eccle
ſijs· Eſtote miſericordes ſicut et pater vr̄ mi⸗
ſericors eſt·et poſt ſequit̄· Menſurā bonā ꝗ ꝯ
uertam·et coagitatā et ſupeffluēteꝫ dabunt ī
ſinum veſtꝝ· Quia vero nō poteſt homo opa
miſericordie facere niſi ꝑ ꝰilluminetur a d̕o·jō

incipit introitus· Dominus illuminacõ mea· ⁊
quia ꝑ opa miſericordie eſt eccl̃ia terribil' ·vt
caſtrorum acies ordinata· ſicut ⁊ in canticis
canticoꝝ· Sequit̃ verſus· Si exurgãt aduer=
ſum me caſtra· non timebit cor meũ· et ſi exur=
gat in me preliũ· ⁊c· Et poſtea petit ĩ collecta
miam et graꝫ dãdi elemoſinas· cum dicit· Pro=
tector in te ſperancium deus ⁊c· In epiſtola
vero exiſtimo· que ẽ ad Roma ·viij· c· oſtendit̃
premiũ vbi dicit apoſtolus · Non ſunt condi=
gne paſſiones huius tpis· ad futurã gloriaꝫ·
que reuelabit̃ in vobis· et poſt ſequit̃· Et oĩs
creatura ĩgemiſcit· expectans reuelacõꝫ filio=
ruꝫ dei· Et ut hãc gloriã eccl̃ia poſſit adipiſci
petit in rñſorio veniã d peccatis· Propicius
eſto pctis nr̃is dñe· Sequit̃ all'a· In te dñe
ſperaui quia in ſe ſperantibus ꝓpicius eſt· vñ
pſalmiſta· Quoniã in me ſperauit liberabo eũ

Adaptant̃ etiaꝫ iſte q̃tuor p̃cedẽtes dñice
quatuor libris regũ ſic· In p̃mo enĩ libro hẽt̃·
quõ dauid inũctus fuit· vñ in p̃ma dñica inci
pit introitus· Dñe in miſericordia tua ſperaui
Et in rñſorio habet̃· et vnxit me vnctione mi=
ſericordie ſue· ⁊ oleo exultacõis· Vnde ſequit̃
ĩ introitu· exultauit cor meuꝫ ĩ ſalutari tuo· et
ita oſtendit ſe vnctũ oleo leticie ꝑ miſericor=
diam dei· In ſcd̃o libro habet̃ quõ liberatus
fuit ab inimicis et vnct⁹ bis· ut hẽret latitudi=
nẽ regni· Vñ in ſcd̃a dñica incipit introit⁹· Fa
ctus eſt dñs ꝓtector me⁹· et eduxit me in lati=
tudinẽ ut late regnareꝫ· In tercõ libro habet̃
quomõ mortu⁹ fuit· vnde ĩ tercia domĩca vtit̃
eccleſia voce decedentiũ dicens· Reſpice ĩ me
et miſerẽ mei· et in verſu· In te domine ſpaui·
In q̃rto libro habet̃ de ꝓphetis· qui illumĩati
ſunt a deo· ut viderẽt ventura· et iõ in q̃rta do
minica ⁊ ĩ introitu· Domin⁹ illuminacõ mea·

De dominica quinta·

Quinta cauſa qua defendim⁹ et obti=
nemus regnũ noſtꝝ eſt pax cum ini/
micis eccl̃ie ⁊ paciẽtia in aduerſis ad
quã inuitat beatus petr⁹ in epl̃a hui⁹ quinte
dominice· Om̃s vnanimes p̃ma Pe· iij· c· et nõ
reddẽtes malũ ꝓ malo ⁊c· vnde ĩ euãgelio ha
bet̃ de rethe petri· ꝫ multi ſũt q̃ rũpunt rethe
beati petri· i· cõcordiã et vnitatem fraternaꝫ·
et ideo in pſona tollerãtiuꝫ incipit introitus·
Exaudi domine vocẽ meã q̃ clamaui ad te ⁊c·
Verſus ẽ· Domin⁹ illuminacõ mea ⁊c· illumiat⁹
ei a deo ſaluat̃ ab hoſtibꝫ q ſperat ĩ eo· Pro
p̃dicta aũt pace cũ inimicis eccl̃ie impetranda
orat eccl̃ia ĩ collecta dicẽs· Da nob̃ q̃ſum⁹ do=
mine ut et mũdi curſus ⁊c· In aliq̃bꝫ tamẽ ec=
cleſijs ⁊· de⁹ q̃ diligẽtibꝫ te· Sequit̃ euan
geliũ Luc· v· c· Cũ p̃ſme t̃be irruerẽt in ihm·
⁊c· vbi ſequitur· Preceptor ꝑ totam noctẽ la
borãtes nihil cepimus· Tales q̃ laborãt in no
cte ⁊ nihil capiunt ſunt qui pro terrenis pre=
dicãt· ſequit̃· In v̄bo aũt tuo relaxabo rethe·
hoc facit qui habet ſcienciam ⁊ vitã· Talis ei

cõcludit multitudinẽ piſciũ copioſam· Vnde
in p̃ncipio tot capti ſunt boni et mali· ꝙ rethe
rumpit̃· per qd̃ ſignificat̃ ꝙ eccleſie vnitas ĩ
hac vita rumpit̃ a q̃buſdã ꝫ poſt reſurrectio=
nẽ capti ſunt mlti· et tamẽ nõ eſt ſciſſum rethe·
ꝑ qd̃ ſignificãt̃ boni qui nõ ſcindũt vnitatem
eccl̃ie· et ideo in offertorio dicit eccleſia ſe lau
dare deum· qui q̃ntum ad bonos filios dedit
eis intellectũ· ut non rumpãt rethe· i· vnitatẽ
eccl̃ie· Benedicã dominũ q̃ mihi tribuit intelle
ctum· In poſtcõmunione vero dic̃ eccleſia ſe
optare vnitatẽ et hãc petẽ a domino· Vnã in
q̃t pecij a domino· lꝫ enĩ pl̃a petat q̃tidie· tam̃
dicit̃ vnũ petẽ· q ad vnũ finẽ· i· ad habendũ
deum omĩa petẽda petit et hoc eſt qd̃ ibi ſeq̃=
tur· Hãc req̃ram ut inhiteꝫ in domo domĩ omĩ
bus diebus vite mee· hoc ideo dicit· q tũc legi
tur Paral'· i· verba dieꝝ qui habet eandẽ ma
teriam cum libro regum· et ſignificat· ꝙ q̃ in
diebus ſuis bene rexerit ſe habebit dies eẽnita
tis· Et attende ꝙ hoc officium cantat̃ circa
feſtũ beati jacobi qui ſic̃ dicit̃ ĩ euãgelio· Reli
ctis rethibus ſecut⁹ ẽ dominũ· et fact⁹ ẽ piſca
tor hoĩm· i· ſupplãtator re ⁊ noĩe vicõꝝ·

De dominica ſexta·

Quia v̄o nõ valẽt omĩa p̃dicta· ñ fiat
etiã plena iuſticia fidei· ⁊ ĩ nouitate
vite· Jõ in hac ſexta dñica legit̃ ſe=
cund⁹ liber paralipomenõ vbi habet̃· ꝙ ↄfor
tauit domin⁹ ſalomonẽ ꝑ qd̃ ſig̃ficat̃· ꝙ domi
nus ſpũaliter ſuos ↄfortat dãdo eis fortitudi
nem· Jõ ⁊ in officõ hui⁹ domice· Domin⁹ for
titudo plebis ſue· et ꝓtector ⁊c· Verſus ẽ· Ad
te dñe leuaui animã meã· q a b ipo eſt omnis
fortitudo· et tunc bene regim⁹ regnũ noſtrũ
qd̃ maxime fit ſi tendat homo ad ꝓmiſſiones
dei· vnde ⁊ in oracõne· De⁹ q̃ diligẽtibus te
bona inuiſibilia preparaſti ⁊c· In epiſtola autẽ
Quicunq baptizati ſum⁹ ⁊c· ad Ro· vj· c· hor
tatur nos paulus· ut in nouitate vite ambule=
mus· aliter enĩ nihil valent alia· Et ut h̃ poſ
ſimus orat eccl̃ia in rñſorio· Conuertẽ domine
aliq̃ntulũ ⁊c· Ille vero qui ambulat in noui/
tate vite prepat ſe ad laudãduꝫ deũ in p̃nti et
in futuro· Vnde ſequitur Alleluia· Te decet
ymnus deus in ſion· Ad hãc oracõnem vl' pfe
ctionem hortaĩi in euãgelio mathei· v· c· niſi
habundauerit iuſticia veſtra ⁊c· Et ſequit' ibi·
Si offers munus tuũ ante altare ⁊c· Et quia ñ
poteſt homo h̃ facere ſine auxilio dei· jõ orat
in offertorio· Perfice greſſus meos in ſemitis
tuis ⁊c· Et quia talis poteſt offerre· ideo ſeq̃
tur in poſtcõmunione· Tollite hoſtias

De dominica ſeptima

Sequit̃· vij dominica in q̃ legũt̃ libri
ſalomonis· vt pabole· eccl̃iaſtes· cãti
ca libri ſapiẽcie· queꝫ philo ↄpoſuit
⁊ eccl̃iaſticus queꝫ ih̃s ſirach edidit· et tamen
ſalomoni attribuãt̃· Hij libri q̃ ſunt d opibus
ſapiencie ſalomonis· legũt̃ a kalẽdis auguſti

vſq₃ ad kalēdas decembꝛis· qꝛ menſis iſte ca-
lidus eſt· et eſtum ſignificat vicioꝝ· in q̄ nos
oportet ſapienter regē ſic in medio nacōis p̄
ue ⁊ peruerſe· Vel quia menſ̄ iſte ſcʒ auguſt⁹
ſextus eſt· Vnde ſextilis ante auguſtū ceſarē
vocabat̄· et verus noſter ſalomon in vj· etate
venit qui fecit vtraq₃ vnū· qui fuit dei vꝛt⁹ ⁊
dei ſapiencia qui docuit nos ſapienter viuē et
docē· h̄ ē xp̄s rex regū· q̄ ſeptē panibʒ et pau
cis piſcibʒ· ut legit̄ in euangelio hodierno· ſa
ciauit eos qui de longe venerāt· et euʒ triduo
ſuſtinuerant· Rurſus in hac domica icipit ec-
cleſia pabolas ſalomonis· P⁹ feſtū ei t̄nitatiſ
legit̄ liber regū· qm̄ hō q̄n trinitatis ſimilitu
dinem habet· fit rex et ſacerdos· Vnde ꝓponū
tur ei exempla de regibʒ ⁊ ſacerdotibʒ· ſic̄ ſub
p̄ma dn̄ica dictum eſt · Poſtea vero ſequūtur
libꝛi doctrinales· pꝛeponunt̄ em̄ exempla do
ctrinis· qꝛ plus mouent facta q̄ꝫ dicta · Actu·
p̄mo· Cepit iheſus facere et docere· et ſic oꝛdi
nant̄ libꝛi ad ſeinuicē ut p̄cedāt libꝛi exēpla,
res regū· et palipomenō· et ſequūtur libꝛi do
ctrinales ſalomōis q̄ doctrina eſt refectō ſpi-
ritualis ꝺ q̄ hēt̄ i euāgelio hui⁹ vij· dn̄ice· de
h̄ dicet̄ ſub dn̄ica xj· et· xx· Et qꝛ huic doctrie
boīs opibʒ rn̄dē debemus· incipit introitus·
Omnes gentes plaudite manibʒ· Et beat⁹ pau
lus inuitat nos in ep̄lā ad Ro· vj· c· ut rn̄dea-
mus illi doctrine ſuiēdo ꝺo dicēs· Humanum
dico ꝓpt̄ infirmitatē carnis nr̄e· vn̄ in q̄buſdā
eccleſijs ſequit̄· Rn̄ſ· Beata gens cui⁹ ē dn̄s
deus eoꝝ· i· que deum habet pꝛo dn̄o ei ſoli ſ/
uiendo et ſequit̄ verſus· Verbo dn̄i· i· doctria
domini· celi firmati ſunt· i· maioꝛes· ſic apoſto
li et alij ſancti· Sequit̄ in quibuſdā eccleſijs
alleluia· Attendite ꝓpl̄e meus legem meā· Lex
eſt illa refectio· jlla autem refectō oſtendit̄ i
euāgelio Mar· viij· Cū t̄ba p̄lima ꝛc̄· Et eſt
notandū q̄ꝛ ibi dicit̄ q̄ꝛ quidā de lōge venerūt
ſcʒ illi qui de peccatis enoꝛmibʒ redierūt ⁊ pe
nituerūt· Qui em̄ in peccato moꝛtali eſt n̄ hʒ
quid manducet· Erant aūt q̄tuoꝛ milia ſcilicet
habentes quatuoꝛ cardinales virtutes· et co-
mederūt et ſaturati ſunt· quia lex domini ſaci/
at· et remāſerūt ſeptē ſpoꝛte· ſ· p̄dicatores· ſ·
hn̄tes vij· dona ſpūſſancti· et reficientes alios
Jn alijs vero eccleſijs legit̄ euāgeliū · Atten/
dite a falſis ꝓphetis· Quia ꝟo habēs doct̄
nā· videt in q̄nto piculo ſit oſtitut⁹· Vidʒ eiʒ
ſe eſſe in fornace babilonis· ideo in offertoꝛio
Sic̄ holocauſtū ꝛc̄· Daniel̄· iij· c· petit ſe liba-
ri· et vt̄ voce trium pueroꝝ · Jn poſtcōmu-
nione ꝟo· Jnclina aurem tuā· ꝛc̄· petit libera-
cionem accelerari·

De dominica octaua·

Sequit̄ octaua domica· in qua docet
nos eccleſia vitare oēʒ vanitatē· h̄
em̄ debet eſſe effectus doctrie i nob̄
quia in doctrina docet nos fieri ſpūales ⁊ t̄mo
ueri a coꝛpalibʒ deſiderijs ad ſimilitudinē bt̄e
virginis cui⁹ feſtum inſtat· Vnde introit⁹ in
cipit· Suſcepimus de⁹ miſericoꝛdiaʒ tuam· id
eſt filiū tuū ih̄m xp̄m nobis ex miſericoꝛdia da
tū in medio tēpli tui· i· i cōi eccl̄ia tua ſcd̄m no
men tuum deus· De⁹ em̄ vbiq₃ nomīatur· ſic et
laus tua in fines terꝛe· i· vbiq₃· Templū etiaʒ
eſt beata virgo in qua vere ſuſcepim⁹ dei mi-
ſericoꝛdiā· vn̄ circa ei⁹ feſtū rōnabilit̄ pꝛe-
ſens cantam⁹ officiū· cum ſit templuʒ dn̄i ⁊ ſa
crarium ſpūſſancti Sequit̄ ep̄lā ad Ro· viij·
c· Debitores ſum⁹ nō carni· ut ſm̄ carnē viua-
mus ꝛc̄· in qua docemur oculcare omnē carna
litatē· et ad oſtendendū q̄ꝛ hoc poſſumus· ſeq̄-
tur· Non em̄ accepiſtis ſpiritū ſuitutis iteruʒ
in timoꝛe· ſʒ ſpm̄ accepiſtis adopcōis filioꝛuʒ
q̄ guſtato deſipit oīs caro· Sʒ qꝛ n̄ pn̄t hec
fieri· niſi dn̄s pꝛotegat· id̄o oꝛat in graduali·
Eſto mihi in deuʒ pꝛotectoꝛem· Rurſus qꝛ
nō pt̄ habere h̄ omnia· niſi q̄ gaudet i domino
ideo ſequit̄ alleluia· Exultate deo adiutoꝛi no
ſtro· Gaudiū em̄ ſpūale excludit omnē carnali
tatem· Quia vero quidā ſūt vita caſti ⁊ hu
miles· ſʒ ficte· ab his docʒ caueri in euangelio
Math· vij· c· Attendite a falſis ꝓphetis· q̄ p̄-
tendunt caſtitatē· et ſūt luxurioſi· Vel ꝓpt̄ hu
manam laudē ſunt caſti· ſicut fatue virgines·
quibus dicit̄· Amen dico vobis neſcio vos· Sʒ
dn̄s humiles vere ſaluat· vnde ſequit̄ offerto
rium· Populuʒ humilē ſaluū facies dn̄e ⁊ ocu
los ſupboꝝ humiliabis· Quia ꝟo per deliciaſ
ſpūales omnia cōculcam⁹· ideo dicitur i poſt
cōmunione· Guſtate et videte quoniaʒ ſuauis
eſt dominus ꝛc̄·

De dominica nona·

Poſtmodū ſequit̄ nona domica· i qua
legit̄ liber ſapiencie· Sapiencia aūt
eſt cogitare de celeſtibus· et leuare
coꝛ ad illa· vn̄ monet nos ad h̄ maxime ꝓpt̄ fe-
ſtum aſſumpcōis beate ꝟginis q̄d inſtat· q̄n
ſcʒ aſſumpta eſt in celū · Et qꝛ homo ſe ſup ſe
leuare non poteſt niſi eum dn̄s trahat· iō dici
tur i introitu· Ecce de⁹ adiuuat me et domin⁹
ſuſceptoꝛ eſt aīme mee· i· ſurſū captoꝛ· Sic̄ em̄
itur ad celeſtia· non paſſib⁹ coꝛpis ſʒ aſſimula
cione mētis ad deū· i quo vitant̄ omīa mala de
quibus ſequit̄ in ep̄lā p̄ma ad Choꝛ· x· c· Non
ſim⁹ ocupiſcētes maloꝝ ꝛc̄· Poſtea ſeq̄t̄ ibi·
Fidelis de⁹ qui non paciet̄ vos tēptari ſuper
id q̄d poteſtis· ſed faciet cum tēptacōne ꝓuē
tum ut poſſitis ſuſtinere· p̄us tamē timoꝛem i
cutit dicendo· Qui ſtare ſe putat videat ne ca
dat· Jn graduali vero qui ſurſum rapit̄ red
dit gracias deo di· Domine dn̄s noſter q̄m ad
mirabile eſt nomen tuū in vniuerſa terꝛa· Quo
niam eleuata eſt magnificētia tua ſuper celoſ
non tantum in xp̄o et beata virgine· i· ſup ce-
los materiales et ſpūales· veꝝ etiam i ſanctis
ſup celos materiales Jn euāgelio Luc· xvj·
monet ut ſi nō poſſumus p̄ nos volare ad celū
faciamus nobis amicos de māmona iniq̄tatis

id eſt de diuicijs inequaliter poſſeſſis dicens·
Hō q̄dā habebat villicum ꝛc̄· homo iſte ſciuit
ſic ꝑ prudentiam carnis diſponē ꝙ amotus a
villicacōne fuit receptꝰ in domibꝫ dñi· et hoc
ꝑ iniquitatem fraudis · Hic ḡ ille laudaẗ qui
ꝑ iniq̄tatē fraudis ſciuit ſibi i futuꝝ ꝓuidere
multomagis laudabit dñs eos qui dāt elemo-
ſinas qḋ eſt prudencie ſpūs de quo diċ aplūs
Eſt vita et pax· quia homo ſibi ꝓuidet in futu
ro· Poſtea ſequiẗ· Quia filij huius ſecłi prudē
ciores ſunt filijs lucis in gn̄acōne ſua· i· in his
que ꝑtinēt ad gn̄acōꝫ ſuā· id eſt circa tꝑalia·
Et ego dico vobis facite vobis amicos de mā
mona iniquitatis· vt cum defeceritis ſcilicet
moriendo· recipiant vos in eterna tabernaclā
que ſunt ſua· Vn̄ beati paupes ſpū qm̄ ipoꝝ
eſt regnū celoꝝ· Et quia non tantum ꝑ elemo
ſinas ſꝫ etiam ꝑ orōnes volamꝰ ad celeſtia· idō
eſt alleluia· Dn̄e deꝰ ſalutis mee· in die clama
ui et nocte coram te· Quia vero hec tabna-
cula ꝑ opa iuſticie habenẗ· Sequiẗ offerto
riū· Iuſticie domī recte letificantes corda ꝛc̄·
Quo autem ordine hec fiant oſtendiẗ in pꝰ
cōmunione· Primū q̄rite ꝛ̄gnū dei· Mat· vj· c

¶ De dominica decima·

In dominica decima legitur eccleſiaſticus qui
incipit· Omnis ſapiencia a domino deo eſt· v-
bi oſtenditur ꝙ non ſolum ſapiencia ſed etiam
oīa bona ſunt a deo· et idō ab eo ſolūmodo ſūt
petenda ut ad eum debemꝰ clamare et idō inci
pit introitus· Dum clamarē ad dn̄m· exaudiuit
vocem meam· Et quia debemus ipm̄ ſolū ora-
re· ſequiẗ verſus· Exaudi deus oracōnē meam
Et oracō i q̄buſdā eccleſijs· Pateāt aures mie
tue dn̄e· p̄cibꝫ ſupplicantiū· in qua collecta pꝫ
quis rogans dignus ſit exaudiri· vnde ſeq̄tur
Et ut petētibꝫ dſiderata ꝯcedas· fac eos q̄ tibi
ſūt placita poſtulare· Et oſtendiẗ i eplā· Sci
tis quoniam ꝛc̄· pma ad Chorin· xij· c· ꝙ omia
bona ſunt a deo· et ideo ei ſunt exhibēde grā-
rū actōnes· Vn̄ enūatis oibꝫ domis dicit· Hec
aūt omia opaẗ vnus atq̄ idē ſpūs diuidēs ſin
gulis ꝓut vult· Sed quia bonum cito amittiẗ
qḋ nō a largiente cuſtodiẗ· ſic diċ Greg· ideo
ſequiẗ reſponſoriū· Cuſtodi me dn̄e ut pupil
lam oculi· Item quia ad illum ꝯfugere debe-
mus· a q̄ oīa bō hēmꝰ· ſeq̄ẗ alłā· Dn̄e refugiū
factus es nobis· In alijs eccleſijs ḋ Alłā· Te
decet· Euāgeliū vō qḋ eſt in q̄buſdā ecclijs
Cum appropinq̄ret· Luc· xix· c· eſt de ſimonia-
cis· qui iniuriantẗ ſpiritui ſancto· ſcꝫ in hoc qḋ
vēdunt ea q̄ ipe dat gratis· vel ad voluntatē
ſuam tribuūt· ac ſi ab illis eſſent illa bona· ꝯ n̄
a ſpūſancto· Et nota ꝙ hoc euangeliū in quo
hieruſalē deſtructō p̄dicaẗ in auguſto legiẗ·
qꝛ p̄ꝰ a nabuchodonoſor· poſtmoḋ a rōmis in
ħ mēſe deſtructa fuiſſe inueniẗ· In alijs vō ec
cleſijs legiẗ· Dixit ihs ad q̄ſdam· Sequiẗ ꝯ of
fertorium· Ad te dn̄e leuaui aīaꝫ meā· q· d· nō
ad ſimoniacos· non ad p̄latos p̄uos· nō ad q̄ſ-
dam fatuos et ſimulatos religioſos· qui faciūt
ſe a ſimplicibus adorari· ſed a te a quo omnia
bona ſunt· et quia tunc acceptat deus omnia
opera noſtra· quando ſperamus in ipſo deo·
ideo ſequitur· poſtcōmunio accepta bis· ꝛc̄·

¶ De dominica· xj·

In vndecima dominica incipit eccleſia legere
iob qui ſimiliter eſt liber exemplaris· Sed eſt
exemplum perfectionis· id eſt perfecte ſapiē
cie que non habeẗ niſi ꝑ p̄dictā refectōnē do
ctrine ſpiritualis· Naꝫ refectio faċ ſpūalit̄ for
tes· et ideo poſt libros ſalomonis legiẗ liber
iob· in ordie aūt biblie oīs exēplares· ſ· ruth
iob· thobias· iudith· et heſter· p̄cedūt libros
doctrinales ſalomonis ꝓpẗ p̄dictā rōnē· de q̄
etiam dicetur ſub dn̄ica· xv· et quia vnanimi-
tas facit fortes et paciētes· ſic fuit iob et con
cordes· ſicut fuerūt filij iob q̄ faciebāt ꝯuiuia
ꝑ domos vnuſquiſq̄ in die ſuo· ideo incipit in
troitus· Deus in loco ſancto ſuo· i· in humilibus
yſaias· Sup quē requieſcet ſpūs meꝰ niſi per
humilem et quietū· ꝯ tremētem ſmones meos
et ſi deus eſt cum eis nullus poteſt eis p̄ualē·
Deus em̄ habitare facit vnius moris in domo·
id eſt ꝯcordes et vnanimes· q̄les fuerūt filij
iob· q̄ dabant ſibiīuicem comedē· Vn̄ ē verſus
Exurgat deꝰ et diſſipenẗ inimici eiꝰ· quia for
titudo noſtra nihil valet niſi dn̄s nobiſcū co-
operetur· ymo principalit̄ operetur· In eplā
Notū vobis facō euangeliū· que ē· j· Chor· xv
oſtendit beatꝰ paulꝰ humilitatē· vnde ſequiẗ
ibi· Qui non ſum dignus vocari aplūs· Et ꝓpẗ
hanc humilitatem raptus fuit vſq̄ ad terciū
celum· In reſponſorio q̄ꝫ ſequiẗ vox humiliꝫ·
In deo ſperauit cor meū· et adiutus ſum et in
verſu· Ad te dn̄e leuaui aīmaꝫ meā· Et quia ex
tali ſpe ſequiẗ exultacō· ideo in q̄buſdā eccle-
ſijs eſt alłā· Venite exultemꝰ dn̄o· Euange
lium vero eſt de humilitate et eiꝰ affectu· duo
homines aſcendebāt ꝛc̄· Luc· xviij· c· Vnde ſe-
quiẗ· phariſeꝰ dicebat· Dn̄e nō ſū ſicut ceteri
hominū ꝛc̄· ecce ſupbia· ſequiẗ publicanꝰ dice
bat· Deus ꝓpiciꝰ eſto mihi peccatori· ecce hu
militas· et ideo abijt iuſtificatꝰ in domū ſuam
ab illo· Quia vero humilitatē ſequiẗ exultacō
Qui em̄ ſe humiliat exaltabiẗ· ideo ſequiẗ of-
fertoriū· Exaltabo te domie qm̄ ſuſcepiſti me
id eſt ſurſū cepiſti· q· d· Exaltabo te qꝛ exalta
ſti me· Poſtcōmunio ē· Honora dn̄m ḋ tua ſub
ſtācia ꝛc̄· Prou· iij· c· ħ ad lraꝫ faċ humił· dat
em̄ libenẗ paupibꝫ· ꝯ ħ eſt honorare dominū
quia ipe p̄cepit· ut deẗ paupibus· Vel hono
ra dominū ꝛc̄· i· omnia bona tua deo attribue·
et hoc eſt ꝓprium humilum· hec poſtcōmunio
ꝯgrue hoc tꝑe canitur· quando frugibꝫ hor
rea et vino cellaria plena redundant· quibus
deuote dominus honoratur·

¶ De dominica· xij·

Duodecima dn̄ica ē de orōne· ꝯ q̄ſi ex
primiẗ iob orās et ſedēs i ſterq̄lino

conquerendo de falſis amicis· Legitᷣ enī job ī
duabus dñicis· Job q̄dē in ſterquilinio mora
liter eſt aīa in mortali peccato et fetido· ī quo
dum reſidet non reſtat niſi orare deū· vt ipſam
ab eo eripiat· vnde incipit introitus· Deꝰ ī ad
iutorium meū intende· do· ad adiuuā· me con-
re· qui que· animā meā· In offertorio autē
oſtenditᷣ efficacia oracōnis et totum offerto-
riū eſt oracō moyſi ſumpta d exo· qn̄ rogauit
ꝓ filijs iſrael q̄ fecerūt vitulū oflatilē et inci
pit· Precatus eſt moyſes in conſpectu dñi di
ſui ꝛc· qui moyſes ſeipſū expoſuit ꝓ ſalute pl̄i
dicēs dño· Aut dimitte eis hanc noxiā· aut de
le me ꝛc· et reducit ad memoriam merita patꝝ
Memento inquit abraam· yſaac· et jacob ꝛc· ꝛ
placatus factus eſt dñs de malignitate· quā
dixit facere populo ſuo· et ex hꝫ ꝓbatᷣ ꝙ ſācto
rum merita nobis proſunt· Et nota ꝙ ī hꝫ offer
torio fit verboꝝ geminacio· de quo dictum eſt
ſub ſecūda dñica poſt ephiam· In epiſtola
fiduciā talē habemꝰ ꝑ xp̄m ad deū· ij· ad Cor·
iij· c· oñdit apl's ꝙ oracio ſua et alioꝝ bonorū
prelatorum noui teſtamenti maiorē habet ef
ficaciam q̄ꝫ habuit in veteri teſtamento ꝙ etiā
moyſes orauit cum fiducia· confiſus d meritis
patrum· ſꝫ ne videatᷣ hoc ex arrogantia facere
ſubdit· Non ꝙ ſufficientes ſimus cogitare ali
quid a nobis quaſi ex nobis· ſed ſufficiēcia no-
ſtra ex deo eſt cuiꝰ miniſtri ſumus· In euan
gelio vero oſtenditᷣ ꝙ multum valet oracō p̄
latorum· qd eſt in quibuſdam eccleſijs· Dū ēn
ſiret ihs ꝑ medios fines decapoleos et addu-
cūt ei ſurdum et mutū et ſanauit eum dominꝰ
Multi ſunt ſurdi qui nolūt audire verbum dei·
et multi muti qui nolūt loqui et poſſunt· Simi
ter hos debent prelati ꝑ predicacōnem addu
cere ad dñm ī ofeſſiōe et oracō ſaluabit eos·
Vñ ī pſona ſurdi et muti cantatᷣ ī gduali· Bñ-
dicam dñm ī omi tpe· Verſus eſt· In dño lau-
dabitur anima mea· jn alleluia monet ad hanc
laudem· Venite exultemꝰ dño ꝛc· De offer-
torio ſuꝑdictum eſt· Poſtcōmunio vero eſt d
fructu opeꝝ tuoꝝ ſaciabitur terra· id eſt pre
dicatores q̄s dñs replet ꝑ̄us bonis· et ipi re-
pleti alios replent· in alijs vero eccleſijs dr euā
gelium· Exiens ihs de finibꝫ thiri qd eſt marci
vij· c· Poteſt autem dici ſm ſicardū epiſcopū
cremoneñ· in mitrali· ꝙ ſalomone mortuo re-
gnū diuiditᷣ· et ideo menſis ſeptembris hiſto
ria biptitur· Prima ꝑs in vna hyſtoria conſo
lidatur· alia variatur· quia regnū iuda in da-
uid familia ſtabilitur· ſꝫ regnū iſrael a ꝑ̄imis
occupatᷣ· Vnde et hiſtoria de his iuſtis q̄ gen
tibus intermixti fuerāt opilatᷣ· ut de job· tho
bia· judith· et heſter· Cum in ꝑ̄ma ſeptembris
ebdomada legatᷣ job· quem ipe ſcpſit cū reſpō
ſorijs· ſi bona· jn ſecūda liber thobie quē ipſe
opoſuit· jn tercia iudith quē achior edidit· jn
q̄rta heſter quē mardocheꝰ vl' pociꝰ eſdra o
poſuit· Sed et liber eſdre poſt hꝫ opa recitatᷣ·

et cū his cātantᷣ reſponſoria· Peto adonai do
mine his tꝑibꝫ ꝓphetizauit helyas qui geſſit
typū xp̄i· Sic mortuo oſtātino eccleſia ſepatᷣ
vna ꝑs eſt catholica· alia ꝑ multa ſciſmata ſe-
parata· a quibꝫ catholica eccleſia multa adū-
ſa ꝓ dño tollerauit· ſicut illi quoꝝ opera hoc
tꝑe leguntᷣ· Inter catholicos quidā ſunt ꝑ-
fecti· q̄dam imꝑfecti· Perfecti ſūt predicato-
res ydonei miſtri et coopatores dei· qd dicitᷣ ī
epiſtola fiduciā· hi adducūt imꝑfectos ꝛ alie
nos ſurdos et mutos ad gloriā ihu xp̄i· ſicᷣ le-
gitᷣ in euāgelio· vox itaqꝫ ꝑfectoꝝ eſt ī itroi-
tu· Deus in adiutoriū meū intende· qui adiu-
torium dei implorant· ut hereticis valeant re
ſiſtere· et eos ad dei graciam adducere· Aut ē
vox imꝑfectoꝝ ꝓficientiū· qui ut ꝓficiāt dei
implorāt auxiliū ī graduali· Bñdicā· et ī all'a·
Domine refugiū· vox ſiquidem eſt ꝑfectorū·
gracias agentiū· de illis ſe a ꝑſecucōne aliquo
ciens tempantibꝫ· et iſtis ꝓficientibꝫ· et quia
moyſes fuit vnus eoꝝ qui ſe obtulerūt ꝓ pec
catis ſubditoꝝ· ideo in offertorio cantatᷣ· Pre
catus ē moyſes hi ꝑfecti ſūt· illa terra q̄ ſacia-
ta fructu opeꝝ dñi· donis videlicet ſpūſſan-
cti ꝓducit fenū iumētis· i· doctrinā hoībꝫ· vñ
cōmunio eſt· de fructu ꝛc· Et attēde ꝙ recte d
job et moyſe ſimul cantatᷣ· quoniam contēpa-
nei reperiūtur· per quorum exemplum ad pa-
cientiam et manſuetudinem inuitantur·

¶ De dominica· xiij·

In tredecima legitᷣ liber Thobie per quem fi
guratur genus humanum cecum factum per
peccatum primi parentis· ꝙ non potuit ſana-
ri niſi amaritudine paſſionis que ꝑ fel ſigſica-
ta eſt· xp̄s vero per piſcem quia piſcis aſſus ē
xp̄s paſſus· Cecum quidem erat genꝰ huma-
num· quia habitantibꝫ in regione vmbre mor
tis lux orta eſt eis· Petit g̃ ut veiat dñs ſicᷣ ꝓ-
miſit· Dñica enim iſta eſt de ꝓmiſſiōibꝫ· vnde
dicit in introitu· Reſpice dñe ī teſtamētū tuū
et in promiſſione tua· ut ſicᷣ ꝓmiſiſti veniat fi-
lius tuus· et hoc eſt qd ſequitᷣ· Et animas pau
peꝝ tuoꝝ ne obliuiſcaris ī finē· et hoc eſt qd
dixit Thobias filio ſuo· memēto fili· quoniam
pauperē vitā gerimus· hēbis multa bona ſi ti-
mueris deum· Vnde ſequitᷣ oracō· Omipotens
ſempiterne deꝰ de cuiꝰ munere venit ꝛc· et ro
gat vt poſſit currē eccl'ia ad veras promiſſio-
nes· Epl'a ē· Abrahe facte ſūt promiſſiōes et
ſemini eiꝰ ꝛc· Gal· iij· c· vbi agitᷣ de promiſſio
nibus· et ſequūtur ibi· Quid igitᷣ lex· dicᷣ apl's
ſi non poteſt ſanare genus humanum cecum ſi
cut thobiam· et ſequitur reſponſio· Lex quidē
ꝓpter tranſgreſſores poſita eſt· ſicut dicᷣ pe-
dagogus· ſequitᷣ reſpōſoriū· Reſpice dñe ī te-
ſtamentū tuū· vbi oſtenditᷣ vehemēs effectus
oracōnis· jn all'a· Timō deꝰ magnꝰ ꝛc· oſtendi
tur quis eſt qui poteſt illuminare· In euan
gelio oſtenditur ꝙ lex non poteſt ſanare· ꝛ in
cipit in quibuſdā eccleſijs· Bti oculi q̄ vidēt q̄

vos videtis mlͭi ꝓphete et multi reges ⁊c̄· lu
ce x·c·vbi habet̄ ꝙ ſacerdos et leuita ptrāſi
erūt hominē qui incidit ī latrones· Sacerdos
inq̄m et leuita veteris teſtamēti·ſed ſolus ſa⸗
maritan⁹ ſcȝ xp̄s qui eſt cuſtos noſter· ip̄m ſa
nauit· Et quia lex non ſanat·qm̄ neminē ad p
fectōnem ducit ſed ſolus deus in q̄ ſperanduȝ
eſt·ideo ſequitur offertorium· In te dn̄e ſpera
ui· Quomodo autem ſanauit illum cecum patȝ
quia per panem angelorum qui factus eſt lac
hominum id eſt per filium dei incarnatum· et
ideo ſequitur in poſtcōmunione· Panem āge
lorum manducauit homo· Alie eccleſie dicunt
Panem de celo ⁊c̄· Sapie·xvj·c·

De dominica·xiiij·

IN dominica·xiiij·legitur liber iudicum· et can
tatur quomodo victoria data eſt in manu femi
ne et monet nos eccleſia ad ſanctimoniam ſiue
ad continentiam exemplo iudith· Sicut enim
judith interfecit olofernem· qui interpretat̄
eneruans vitulum ſaginatum· ſic monet ecc̄ia
vt interficiamus olofernem·id eſt diaboluȝ q̄
eneruat et inſ̄ficit laſciuos mūdi·q̄d fit p ſan/
ctimoniā abſcindēdo ei caput· Nam caput dya
boli eſt luxuria·quia quaſi p̄mo de ea icipit ho
mines temptare·et ideo dn̄s dicit ī luca· Sint
lumbi veſtri precincti· hoc eſt p̄cingatis vos
ↄtra p̄mū viciū· Exo·xij· i ↄmeſtione agni re/
nes veſtros accingetis· Alio tamē modo ſup⸗
bia eſt inicium omnis pcī· Quia ꝟo fragiles
ſumus et effeminati·vnde interficē nō poſſu⸗
mus olofernē niſi adiutorio dei·iō dicit ī itroi
tu· Protector noſter aſpice deus·et reſpice ī
faciem xp̄i tui· Sequit̄ in quibuſdam eccleſijs
epiſtola ad Gal·v·c· Spiritu ambulate et de
ſideria carnis n̄ pficietis· Caro ei ↄcupiſcit ad
uerſus ſpiritum·et ſpirit⁹ aduerſus carnē·Et
ſequit̄· Manifeſta aūt ſūt opa carnis et nomiat
ea· Item alibi dicit· Si ↄtēditis nōne carnales
eſtis·hoc dicit quia ↄtendim⁹ de carnalibȝ et
poſt· Fructus aūt ſpūſſancti ſūt longanimitas
pax·paciencia ⁊c̄· Deuincere igit̄ olofernēȝ in
nobis eſt facere iſta duo· Per hec q̄ȝ vicia i
terficim⁹ in nobis·ꝙ guſtam⁹ ſpm̄ſanctū quo
guſtato deſipit oīs caro· Sȝ quia non poteſt
ſanari in nobis carnalitas niſi a dn̄o· q̄ ē ſicut
lepra·ideo in quibuſdam eccleſijs ſequit̄ euan
geliū· Dum iret ih̄s·luce·xvij·c·de leproſis·q̄
venerunt ad dn̄m et dixit eis· Ite et oſtendite
vos ſacerdotibȝ ip̄is tamē prius ſanatis· per
q̄d ſignificat̄ ꝙ p̄⁹ peccator a dn̄o ſanat̄·et p⁹ea
iniūgitur ei pn̄ia a ſacerdote et abſoluitur q̄d
ſignificatum eſt p hoc q̄d diſcipuli dn̄i inſtita
lazari ſoluerūt et tamen p̄us erat ipſe reſuſcita
tus a dn̄o· Rediit aūt vnus ad eū flexis geni⸗
bus·gracias agens·p quod ſignificat̄ ꝙ vni
tas eccleſie reddit gracias dō·vnde vnus ſana
bat̄ in piſcina· Joh·iiij·et iō in tn̄s·in gr̄arum
actōnes dic̄ eccleſia· Bonū ē ↄfiteri dn̄o· Et
etiā in all'a·q̄d eſt i quibuſdā eccleſijs· Confi⸗
temini domino et inuocate nomē eius· et q̄a n̄
nō ſufficit niſi et domin⁹ nos cuſtodiat·iō ſeq̄
tur ī offertorio·immittit āgelus dn̄i ī circuitu
timenciū eum· quia cuſtodit nos dn̄s per ange
los·ſequitur·guſtate et videte· quid autē gu
ſtare debem⁹ oſtenditur in poſtcōmunione·ſ·
panem q̄ ſaginat animā nō corpus· vnde ē of⸗
fertoriū in quibuſdā eccleſijs· Panis quē ego
dedero caro mea eſt ꝓ ſeculi vita·

De dominica·xv·

DOminica q̄ndecima hȝ eandem inten⸗
cionē cū p̄cedēti·et ideo in quib⁹dā
eccleſijs ī his duabȝ dn̄icis legit̄ li⸗
ber iudith·et introitus ē· Inclina aurem tuaȝ
domine· Verſus eſt· Letifica animam ſerui tui·
quoniā ad te leuaui animā meā·q·d·n̄ ad car⸗
nalia deſideria· In epiſtola que eſt ad gala
thas vi·c·monet nos ut non ſimus vitulus ſa⸗
ginatus ſȝ ſimus ſpirituales· Vn̄ dicit ibi pau⸗
lus ſi ſpū viuim⁹ ſpū et ambulem⁹·quia qui ſe
minat in ſpū·de ſpiritu metet et vitam eternaȝ·
qui ꝟo i carne de carne metet corrupcōȝ· Se
quitur reſpōſoriū· Bonū ē ↄfidere in dn̄o·q̄ꝫ
ↄfidere in homine·qui dat victoriā ī manu fe
mine q̄n facit hominē vincere in carne· Et q̄a
hoc facit q̄ p̄parat cor ſuum ad ſeruiendū deo
Sequit̄ all'a· Paratum cor meū deus ⁊c̄· In
euāgelio· Nemo poteſt duobȝ dn̄is ſeruire q̄d
eſt math·vi·c·docemur ne ſeruiam⁹ ventri·et
poſt· Nolite ſolliciti eſſe dicentes· Quid mādu
cabim⁹ aut q̄d bibem⁹ ⁊c̄· Sed p̄mū q̄rite re⸗
gnum dei ⁊c̄· Nolite ſolliciti eē ſcȝ ſollicitudie
ſuffocacōnis·ſollicitudie aūt ꝓuidēcie ſollici
ti eſſe debetis· In offertorio vero monemꝰ vt
ſuia n⁹ dn̄o nō ventri· Expectās expectaui do
minū ut reficēt me· Quis aūt ſit ille cibus quo
dȝ aīa refici·oſtendit̄ in poſtcōmunione que ē
in quibuſdam eccleſijs· Qui mā ducat meā car
nem p fidē·ſ·nam ut dicit aug⁹· Crede et man
ducaſti ⁊c̄· Queritur aūt q̄re eccleſia p⁹ libros
ſalomonis legit librū job et poſtea librū tho
bie et iudith·cū alio modō ordinent̄ ī biblia· Sic ē
enim dictum eſt ſub ſeptima dominica p̄cedūt
libri exemplares·et poſtea doctrinales· quia
magis mouēt facta q̄ꝫ dicta et ad vltimū ponū
tur libri machabeoꝝ·qui ſūt libri exemplarēs
ad q̄d dicim⁹·ꝙ p doctrinā ꝓuenitur ad per⸗
fectōnem paciēcie que magis fuit in job· Vn̄
poſtea ſeq̄tur thobias· quia eē magnū pacien
cie ſignū fuit ī thobia·q̄ amiſit multa et filium
ad tp̄s et oc'los·q̄ maxime ab homine diligū
tur·ex eo ꝙ oculi ſunt principiū cognicōnis·
ad quam natus eſt homo·et quia etiā plus va
let exēplū femine·et mag̃ erubeſcēciā incutit
ideo liber iudith in q̄ habet̄ de victoria ī ma⸗
nu femine poſt predictos ab ecc̄ia ordinatur·
Vltimo ꝟo lib̄ machabeoꝝ legit̄·q̄ ibi hēt̄
exēplū de ↄfirmacōe iuſticie· Machabei ei paſ
ſi ſunt martirium ꝓ lege defendēda et cuſto/
dienda ab anthiochio fidei inimico

De dominica .xvj.

Iſta decimaſexta dñica legit et cātat ec
cleſia de machabeis· ut dicet̄ i ſequē
ti titulo· qui multa paſſi ſūt ab anthi
ocho et ſeptem populis· Et ibi habet̄· q̄ tem/
plū qd̄ pollutū fuerat ab illis popul̄· ab iſtis
machabeis purificatū fuit· ⁊ per h̄ ſignificat̄
q̄ anima que templū dei ē polluta a ſeptez ca
pitalibus vicijs non poteſt mūdari niſi purifi
cetur a peccato· qd̄ eſt eaz reſuſcitare d̄ morte
peccati· Vñ habet̄ in euangelio de reſuſcitaci
one filij vidue Et ideo incipit introit9 Miſerē
mei dñe ſcz vt reſuſcites me· Verſus ē Inclina
dñe aurem tuam In epl̄a vero apoſtolus in=
uitat nos ad pacienciaz dicens· Obſecro vos ne
deficiatis in tribulacōibus ⁊c̄· que eſt ad eph̄·
iij· c· Sic eñ vincunt̄ inimici ab machab͂eis ·i·
ſanctis· Sequit̄ graduale· Timebūt gētes q̄
ſicut poſtq̄m illi vicerūt inimicos ſuos· et mū
dauerūt templuz et reedificauerūt ·timuerunt
gētes in circuitu· ſic ⁊ poſtq̄m homo vicit dya
bolum· et mūdauerit ſe per ɔfeſſionē ·⁊ reedifi
cauerit templū dei in ſe timent demones Vnde
ſequit̄ verſus Quoniā edificauit dñs ſyon· Sz
quia nō poteſt fieri niſi a dño q̄ homo liberet̄
a vicijs· ideo ſequit̄ all̄a· Redēpcionē miſit do=
minus populo ſuo ⁊c̄· Euangelium eſt i qui
buſdaz eccleſijs· Ibat ih̄s in ciuitatem q̄ voca
tur naim ⁊c̄· luce· vij· c· Et poſt acceſſit ih̄us et
tetigit lectulum ⁊ dixit adoleſcēs tibi dico ſur
ge et ſurrexit· et dedit illum matri ſue· Sempe
tangit dñs lectulum ubi erat mortu9 qñ infir
mitāte vel aliquo flagello tangit corp9 hoīs
in quo iacet mortu9 ſpūs homis· i· anima· ⁊ ſic
excitat̄ a ſomno mortis· eccia ſ· xxj· Infirmitas
grauis ſobriam reddit animā· Sequit̄ offer
torium quaſi in voce machabeoꝝ Dñe i auxili
um meum reſpice· Sequit̄ poſtcōmunio · Dñe
memorabor iuſticie tue ſoli9 Iuſticie m̄ q̄ quia
omnis qui venit ad te non eiciet̄ foras Poteſt
et aliter dici· q̄ ioſue defūcto hieruſalē deſtru
itur· populus captiuat̄ ⁊ p̄mitur· ideoqz i hoc
menſe octobri machabeoꝝ hyſtoria legitur ⁊
cantatur· Adaperiat ⁊c̄· quia a ſuis aduerſarijſ
admodum p̄mebant̄· quoꝝ p̄mam ptez ſimon
pontifex edidit· aliaz filius eius io· Poſteriorē
quidā iudeus agreſtis ſed eruditus· Hij capti
ui militantez deſignāt eccleſiā· in qua ſunt du
cēs· ⁊ ſatellites doctores et diſcipuli pfecti et
iperfecti· doctores vidua ſignificat euāgelica q̄
vidua eſt quia militās cum ſponſo triūphanti
non eſt cuius filius morit̄· cuz diſcipuli p̄ q̄uis
crimine ab eccleſie corpe ſepāt̄· reſuſcitant̄ cū
illis gracia infundit̄· Hec igit̄ orat i euāgelio
p̄ filij reſuſcitacōne· i· gracie infuſione· et hor
tatur in epl̄a ne deficiant in tribulacōib9· et
huius rei gracia flectit genua ſua · hec eadem
orat in introitu · Miſerere· Et in offertorio· do
mine· Graduale· Reſpice ad id quod in euāge
lio dicit̄· Accepit aūt omnis timor Poſtcō=
munio· Domine memorabor· gracia ꝝ eſt actō
vel hic mēſis octobris vt quidā aūt deſignat
octauā· Hic ḡ iudei finitis p̄lijs· et templo re=
ſtaurato in ymnis ⁊ ɔfeſſionibus dño bñdice=
bāt ſic in octaua magne feſtiuita . is ſācti feſti=
uius exultabunt

De dominica ·xvij·

Iſta dominica decimaſeptima agit̄ d̄ nup
cijs eternis quia ɔſideracōne nupcia
rum illaꝝ libēter patimur tribulacō
nes· ſicut et machabei fecerunt· Sunt aūt qua=
tuor dñice in quibus agit eccl̄a de machabeis
Cōſideracō eñ illa tribulacōnes leues facit ⁊
ꝓpter illas nupcias pena quelibet leuit̄ ſuſti=
netur· de hijs nupcijs dicit̄ in euāgelio q̄ hac
die in quibuſdā eccleſijs legit̄ · Cuz inuitatus
fueris ad nupcias recumbe i nouiſſimo loco ⁊c̄·
Omnes inuitati ſumus ad nupcias eternas ⁊ ſi
in nouiſſimo loco nō poniunuſ n̄· ut ſim9 humi=
les exaltabimur in padiſo· et ecōu̇· Vñ ſtatim
ſubiungit̄· ego aūt dico vobis quia omnis qui
ſe humiliat exaltabit̄ ⁊c̄· Vñ incipit introitus
Iuſt9 es dñe ſcz i hoc iudicio · et rectū iudiciū
tuum· Huic eñ iudicio ɔcordat eccl̄a ſeu ɔſen
tit quo deus exaltat humiles ⁊ ſuꝑbos depmit
dicēs· Iuſtus es dñe ⁊c̄· In epl̄a· Obſecro vos
q̄ ē ad eph̄· iiij· c· inuitat nos ad hūilitatez· vt
dicat̄ nobis· Amice aſcē de ſup ius vbi dicit̄ vt
digne· i· i humilitate ambuletis vocatōne qua
vocati eſtis ſcz ad nupcias· Hoc eſt eñ nouiſſi
mum locum tenere Ad hoc idem monet in ḡ
duali· Beata gens cuius eſt dñs deus eoꝝ ſup
bi faciunt ſe dños· humilium vero deus ē dñs
Vnde verſus eſt Verbo dñi celi· i· humiles fir
mati· i· ſcificati ſūt· debemus ergo eē humiles
qꝛ nichil habem9 m ſi a deo· et ideo ſequit̄ i q̄
buſdam eccleſijs Alleluia· Qui timēt deum ſpe
rent in eum· q· d· non in ſe · Poſtea ſequit̄ euan
gelium d̄ nupcijs ſicut dictū ē· In alijs vero ec
cleſijs legitur· Cuz intraret ih̄s in domū ·luce
xiiij· c· Notādū aūt q̄ anteq̄ in ipſo euange
lio dicatur d̄ nupcijs· habet̄ q̄uo ſanauit ydro
picum· p quez intelligit̄ omnis amator mundi
Prius enim oportet q̄ ſitis mūdi ſaciet̄· qꝛ q̄
biberit ex aqua ſiciet iterum· Io· iiij· q̄diu eñ
homo erit ydropic9 in illis nupcijs nō poterit
ſanari In offertorio ſiſr inuitamur ad hu=
militatem· Vñ ibi habet̄ oracō danielis Ora=
ui ad deum meuz ⁊c̄· danielis· ix· c· ⁊ ꝓpter hāc
humilitatem meruit audire archangelū q̄ cer
tificauit eum d̄ incarnacōne xp̄i· Satis aūt cō=
grue fit ibi mencio de angelo qm̄ hoc officiuz
circa dedicationem beati michaelis cantatur

In poſtcommuniōe habetur d̄ humilib9 et
ſuperbis Vouete ⁊ reddite domio deo veſtro
omes, qui in circuitu ei9 offertis munera· i· hu
miles· qui attribuitis omnia bona deo terribili
et ei qui aufert ſpiritu pncipiuz · i· ſupbia eoꝝ
ecce quia ſuperbos humiliat·

De quarta feria quatuoꝛ tempoꝝ

IN quarta feria legiẗ euãgelium· Reſpondens vnus ď turba ·math·ix·c· ď ſurdo ⁊ muto ·quē apoſtoli curare nō poterãt· eo ꝙ illud genus demonij nō eiciẗ niſi in oꝛacōne et ieiunio· qď bene huic diei cōuenit Hodie nanqȝ ieiunnū eſt quatuor tempoꝛum ideo nanqȝ due lectōes leguntẗ vt oꝛdinãdi in duobus ꝑceptis caritatis· vel duab⁹ legibus inſtruanẗ ·Prima ď calcatoꝛe vue ſcȝ ecce dies amos· in fine tempꝛi ꝯuenit Secũda videlicet· Cōgregatus· nehem· viij·c· ꝯgruit oꝛdinandis· quibus dicitur in introitu· Exultate deo qui meditari ꝓmittunt· in offertoꝛio· Meditaboꝛ Cōmunio eſt Commedite pinguia· ⁊ ſumitur de lectione ſecunda·

De ſexta feria· Rubꝛica·

FEriе ſexte officium· penitēciã exꝑmit oꝛdinandoꝛum· Vnde in euãgelio· Factum eſt · peccata palitico dimittũẗ ⁊ in lectōe· Conuertere· oſee· vi· c· ad ꝯũſacionem inſtruunẗ· et in introitu· Letetur ad querendum dñm inuitãẗ ·Graduale ⁊ poſtcommunio ſunt oꝛacōnes electoꝝ· offerenda ꝯſolacio eoꝛundem In alijs eccleſijs dꝛ tñ euãgelium Rogabat ihm· luce· vij ·c·

De ſabbato quatuoꝛ tempoꝛum·

SAbbati quoqȝ officium· ad doctrinaȝ ſpoꝝ ordinãdoꝝ fit ne ſint ſteriles vt fici arbor infructuoſa· de qua loqͣtur euãgeliũ· Arborem fici ⁊c̄ ·luce· xiij ·c· ne vita illoꝝ ſit terrenis implicita· ſicut mulier incuruata In epiſtola vero· Tabernaculum factũ ē ⁊c̄ ·que eſt ad heb̄ ·ix·c· vbi de primo ⁊ ſecũdo agitur tabernaculo monenẗ· vt ſic ſeruiant in tabernaculis eccl̃ie militantis vt dño ꝑſentēẗ in tabernaculo triumphãtis· In lectiomb⁹ vero quare hoc ſemptembꝛis ieiuniũ indicitur· cauſa inſtitucōnis ⁊ eius vtilitas intimatur· quarũ ꝑma eſt decima die· leuiẗ· xiij· c· Scďa eſt decima qͣta die que eſt ibidez· Tercia eſt· Dñe deus noſter· michee· vi· c· Quarta ē factum eſt verbũ· zacharie· vij ·c· Quinta eſt· angelus dñi· danielis· iij· c· Cetera ſũt oꝛdinãdoꝛum exhortacōnes· oꝛacōes· ⁊ ꝯſolacōnes·

⸿ Cōmunio ſcȝ mēſe ſeptimo de leuitici lectione ſumitur· Merito aũt in hoc menſe fit clericoꝛum oꝛdinacio· quoniã et ī hoc menſe fiebat tabernaculoꝛum celebꝛacō· Oꝛdinati vero ſũt eccleſie miniſtri in dei tabernaculo· per ſeptifoꝛmem graciã in ſeptem gradib⁹ ꝯſtituti· Vñ et beatus petr⁹ legiẗ oꝛdinacōnem feciſſe in ſeptembꝛi· ſex epoꝝ· decez ꝑſbiteroꝝ ·et ſeptem dyaconoꝝ· Et celebꝛaẗ oꝛdinacō in tercia ebdomada· quia ī tꝑe tercio ſcȝ grẽ fuit ab apl̃is inſtituta Olim tamen alia rō fuit a ſapientibus aſſignata· Nã olim inſtituta fuere ieiunia· In ꝑma ebdomada marcij· In ſcďa ieiunij· In t̄cia ſeptembꝛis· In qͣrta decembꝛis· vt ꝯmitterēẗ miſtica theſere ďcadis ihu xpi· Cum enim quis oꝛdinatur· quodãmodo vt xp̄o attineat ꝯgñatur Pꝛima ḡ ꝑſona ꝑme theſere decadis eſt abꝛahaȝ· a q̃ ſumiẗ oꝛdinacō ꝑme ebdomade marcij Prima ꝑſona ſcďe theſere decadis ē dauid a q̃ ſumiẗ oꝛdinacō ſcďe ſeptimane ieiunij Iiconiam tercie eſt iecomia· a q̃ ſumiẗ ordiacō tercie ſeptimane ſeptembꝛis Demũ eſt xp̄s in qͣrto loco a q̃ ſumiẗ oꝛdinacō quarte ſeptimane decēbris Sumũẗ aũt poci⁹ ab hijs ꝑſonis ꝙ ab alijs oꝛdinacōes· Vel qꝛ fuerũt in genealogia maioꝛes· vel ꝓpter nominũ interꝑtacōes Diciẗ em̄ abꝛahaȝ pater multaꝝ genciũ· Dauid foꝛtis · Iecomia ꝑparacio dñi· ſic et illi qui oꝛdinanẗ debent eſſe ꝑſes foꝛtes ꝑparati ad euãgeliuȝ xpi Vel ſicut a ꝑſona in perſonaȝ ſunt qͣtuoꝛdecim gñacōes· ſic ab oꝛdinacōne in oꝛdinacōȝ ſeptimane qͣtuoꝛdecim inueniunẗ vt oꝛdinãdi periti ſint in decalogi ⁊ ī euãgelij diſciplina· Nūc aũt ieiunia ex cauſis ꝑmiſſis aliẗ oꝛdinãẗ vt dictũ eſt ſub qͣrta feria tercie ebdomade aduentus ·

⸿ Et memēto ꝙ apoſtolici vſqȝ ad ſimplicium papã in decēbꝛi ſꝑ oꝛdines celebꝛabãt· vt oꝛdinandos coaptarēt gñacōm ihu xpi· Simplicius vero addidit oꝛdines in febꝛuario tribuendos vt oꝛdinãdos vicini⁹ incoꝛparet coꝛpi ihu xpi· vide ď hoc in ꝓhemio ſcďe partis Sȝ ſi vt ꝑmiſſum eſt· ieiunia ꝯſtituta ſunt in ꝑdictis ſeptimanis ꝓ hijs qui oꝛdinacōeȝ accedũt· nũquid ꝯmutari ꝑñt ·quãdo nullus tũc oꝛdiatur certe non niſi neceſſitate vrgente· ď q̃ in ꝓhemio ſcďe ptis dictũ eſt· Cuȝ em̄ ſit vna eccleſia oīno debȝ in actōib⁹ eius eſſe ꝯcoꝛdia que non eſſet ſi in tam gñali ieiunio· alij pꝛãderēt · alij ieiunarent· Preterea licȝ alicui nō fiat oꝛdinacio· fit tamē alibi ꝓ quib⁹ ieiunare et oꝛare debemus· vt digni ad oꝛdinacōeȝ ꝑueniãt· Oēs enim fratres et vnanimes in domo dñi ſumus·

De dominica· xviij· Rubꝛica

DIctuȝ eſt ī ꝑcedēti domīca ꝙ dēt hō ſe ponere in nouiſſimo loco· ut ponaẗ in ꝑmo ſicut ſunt ꝑlati · Vnde in hac decimaoctaua dñica agiẗ de ꝑlatis qui ſunt in ꝑmo loco· Vnde euãgeliũ eſt in quibuſdaȝ eccleſijs· Sup cathedrã moyſi ⁊c̄ Introit⁹ vero qui ſumitur eccliaſtici· xxxij ·c· icipit Da pacem dñe ſuſtinētib⁹ te vt ꝓphete tui· i· ꝑlati fideles inueniãẗ· ſupplendũ eſt· non infideles· ſicut ſcribe ⁊ phariſei· Verſus eſt · Letat⁹ ſum ī hijs que dicta ſunt michi ·i domũ dñi ibim⁹ · i· ibimus ad nupcias· ⁊ de hoc letatus ſum quia īuitati ſumus ad nupcias· in quib⁹ erit et̄na pax In alijs vero eccl̃ijs verſus eſt. Donũ eſt Preterea ſcripſerũt quidē· qď ideo diciẗ iſte introitus· quia tali die zacharias papa fecit pacem cum longebardis In epl̃a apoſtol⁹ agit grãcias de epheſꝫis· quia habēt fidē verã ď iſtis nupcijs dicens· Gracias ago ſemp deo meo ꝓ vob̄ ⁊c̄· ꝑma ad coꝝ· i· c· In reſponſoꝛio vero Letatus ſum ⁊c̄· oſtendit gaudiũ ď ꝑdictis nupcijs· et ideo ꝓpter ꝑdictas nupcias in· Alleluia

Laudate dominum omnes gentes hortatur ad
laudem. Euangeliū in quibuſdā eccliis. Ac
ceſſerunt ad ihm. qd eſt math. xxii. c. de ſcribis
et phariſeis qui infideles fuerūt. Unde temp-
tauerūt dnm dicentes. Quod eſt mandatū ma
gnū ⁊c. Dixit dns. Diliges dnm deum tuū ⁊c. et
poſtea reprehendit eos de infidelitate. qꝛ nō cre
debant ipm deū eſſe dicens. Quid vobis videt
de xpo cuius filius ſit. dicunt ei. dauid. et dixit
eis. Quomō ḡ dauid in ſpū vocat eum dnm di-
cens. Dixit dns dno meo ſe. a dex. meis ⁊c. Pre-
lati non dnt eſſe tales. i. infideles. ſed ſicut moy
ſes dē q̄ habet̄ in offertorio. Sanctificauit moy
ſes altare dno ⁊c. debēt prelati offerre ſe totos
incenſum. et poſtea multas hoſtias vnd ſequit̄
poſtcōmunio. Tollite hoſtias. loquitur enim dē
prelatis.

De dominica. xix. Rubrica.

Hec decimanona dnica reſpondet pce
denti in qua dictum eſt. Da pacē dne
ſuſtinentibus te ut ꝓphete tui. i. pla-
ti fideles inueniant̄. Reſpondet inqm. Si faci-
ant qd habet̄ in euāgelio qd legit̄ in hac dni-
ca in quibuſdā eccleſiis ſcʒ. Aſcēdēs ihs ⁊c. qd
eſt math. ix. c. in quo habet̄ ꝙ adduxerunt ad
dnm paliticum. Ihs aūt videns fidem illoꝝ q̄
offerebant ⁊c. Paralitici ſūt qui in deliciis car
nis ſunt. qui ita diſſoluti ſūt ꝙ nō poſſunt opa
bona facere et merito fidei platoꝝ ſanāt̄. et iō
bonum eſt hre bonos platos. Quidā aūt dē ſcri-
bis dixit intra ſe. Hic blaſphemat. qui peccat di
mittit. Ihs aūt videns cogitacōnes eoꝝ dixit.
ut ſciant ꝙ filius hominis habet ptatem in terra
dimittendi peccata. dixit palitico. Tolle ḡba-
tum tuū et ambula. Et quia ſolus deus ē qui
ſanat paliſim. ideo incipit introitus. Salꝰ po-
puli ego ſum ⁊c. Verſus eſt. Attendite popu-
le meus legē meā ſubaudi p quā ſanant̄ paliti
ci. In eplā monet apſus paliticos ut erigan-
tur corpaliter a paliſi ad bona opa dicens. Re
nouamini in ſpū mentis veſtre. ⁊ induite nouū ho
minem ⁊c. eph. iiii. c. Sequit̄ eciā ḡduale in
voce paliſici. Dirigat̄ oracō mea ſicut incenſū
⁊c. Verſus eſt. Eleuacō manuū meaꝝ ⁊c. iā iſte
leuatur ad bona opa. Alleluia vero dicitur in
voce paralitici ſanati. ſcʒ. Dextera dni fecit vir-
tutem. ſubaudi quia ſanauit me. Sed quia non
ſufficit ſanare niſi quia dns cuſtodiat. Seq-
tur offertorium. Si ambulauero in medio tribu
lacionis. vbicunqʒ em̄ ambulant ſanati a dno. q̄
cuſtodit eos quantum in ſe eſt.

De dominica viceſima. Rubrica.

In dnica viceſima incipit eccla leges-
re duodecim ꝓphetas. ⁊ danielē. ⁊ cā
tat de yſaia daniele et hieremia. ñ tñ
legit de yſaia et hieremia. qꝛ in aliis tempibuſ
plenius legunt̄. De yſaia enim legitur in aduē
tu. de hieremia in paſſione. Queritur aūt q̄-
re legit eccla ꝓphetas poſt librū machabeoꝝ
cum in biblia ꝑponant̄. Ad qd dicimus ꝙ biblia

preponit omnes libros exemplares. eo ꝙ ma-
gis mouent exēpla q̄m doctrina pter libꝝ ma
chabeoꝝ quē vltimo ponit. et ꝓpt̄ pfectā iuſti
ciam et ꝓpter tempus. quia vltimo tpe fuerunt
Eccleſia eciam legit vltimo libꝝ ezechiel. qꝛ in
eo agitur de templo celeſti in quo eſt conſuma
cio et finis omniū. Duodecim vero ꝓphetas le-
git ꝓpter fundamentū fidei. qd ſemp neceſſari-
um eſt q̄ntūcunqʒ homo ſit pfectus. et vide qd
dictum eſt ſub dnica decima quinta. Incipit
ḡ eccla legere ezechielē in pncipio nouembs.
In matutinali huius dnice officō. pmum reſpō
ſorium eſt in quibuſdā eccleſiis de yſaia ſcilicʒ
Vidi dnm ſedentem ſup ſolium excelſū. Vidit
em̄ yſaias quomodo thronū dei angeli ſunt. et
ſancti in eccleſia triumphāte et militāte. in q̄-
bus p grām ſedet ille qui eſt pmuſ ⁊ nouiſſimꝰ
Quia ergo ezechiel vidit templū celeſte in q̄
ſiunt nupcie eterne. ideo in euangelio miſſe qd
in quibuſdam eccleſiis in hac dnica dicitur. et
eſt math. xxii. c. habet̄ de illis nupciis Sile eſt
regnū celoꝝ homi regi q̄ fecit nupcias. et miſit ſ
uos ſuos ſcʒ hora cene dicē inuitatis ut venirēt
qꝛ oia pata ſūt. venite ad nupcias. Illi vero ꝯ
tempſerunt venire ad nupcias. Hii ſūt iudei. q̄
contempſerūt venire. et miſit tunc ſeruos ſuos
dicens. Ite ad exitus viarum et uocate omnes
et implete ſūt nupcie diſcumbēciū. Et vidit rex
quendā non habentē veſtem nupcialē. et dixit
ei. Amice quomō huc intraſti. non habēs veſtē
nupcialē. et tradidit eum miniſtris ſuis ut ꝓice
rent eum in tenebras exteriores Huic aūt iu
dicio quo dns eos q̄ ꝯtempſerūt venire ad nup
cias amouit a nupciis. et alios omnes vocauit.
congaudet eccla in introitu dicens. Omnia q̄ fe
ciſti nobis dne. in vero iudicō feciſti. In epi-
ſtola vero monet apoſtolus ut caute ambulemꝰ
ad has nupcias. qꝛ ſine veſte nupciali ꝓicimur
in tenebras exteriores dicens. Videte aūt quo
modo caute ambulemꝰ ⁊c. q̄ eſt eph. v. c. et diſ-
ſuadet a contrario dicēs. Et nolite inebriari vi-
no. in q̄ eſt luxuria. ne ſitis in nupciis dyaboli. ſʒ
impleamini ſpū ſancto. Sʒ qꝛ cibum illaꝝ nup
ciarum non poteſt dare niſi ſolus deus. ideo ſe-
quitur in reſpōſorio. Oculi omniū in te ſperāt
dne. et tu das eſcam illoꝝ. i. cibum nupciarum
eternarum. in tempore optuno. Et qꝛ dē nup
ciis illis non poteſt comedere qui ē in peccato
mortali Sequitur in quibuſdā eccleſiis. alla
De ꝓfundis. i. de peccato clamaui ad te dne ut
me eruas de peccato. et ita peto nupciis intēē
In offertorio vero oſtendit̄. quid ſit intēē nup
ciis ſcʒ hre memoriā de eternis dicēs. Sup flu
mina babilonis. ſcʒ delicias ſeculi. illic ſedimus
et fleuimus dum recordaremur tui ſyon. i. tui o
eccleſia triumphās. In poſtcōmunione vero
petit ut detur ei inēēſſe nupciis illis dicēs. Me
mento verbi tui ſeruo tuo. in quo mihi ſpē de
diſti ⁊c. q. d. memor eſto quia ꝓmiſiſti. Qui em̄
ꝓmittit et non dat. videt̄ eſſe oblitus. Et nota

ꝙ tres nupcie legun̄tur in euāgelio · De p̄mis dicit̄ · ꝙ ſimile eſt regnū celoꝝ homi regi · qui fec̄ nupcias filio ſuo Hic fili⁹ ē xp̄s q̄ hūanā naturā ſibi copulauit vbi fuit thalam⁹ virginis Vnde tanquā ſponſus ꝓcedens d̄ thalamo ſuo ad nupcias homīes ſub lege p ꝓphetas inuitauit · De ſc̄dis dicit̄ · Voſ ſimiles hominibus expectantib₃ dn̄m ſuū quādo reuertat̄ a nupcijs · h̄ eſt dn̄s xp̄us et verus homo qui aſcendens angelicā naturam ſibi copulauit ad has nupcias gentes p aplo̅s ꝯuocauit · De tercijs vero dicitur · Vgines que ꝑparate erāt · intrauerūt cū eo ad nupcias · Hic ſponſus eſt xp̄us q̄ eccleſiā p⁹ iudicium ſibi copulabit · et in thalamo glorificabit · ad has p p̄latos eccl'ie quotidie inuitamur · De p̄mis ſolēniſat eccl'ia in xp̄i natiuitate De ſecundis in aſcenſione · De tercijs in reſurrectione · quoniā in noſtra reſurrectione xp̄s ſpōſam aſſumet et de babilonia mūdi introducet in cellarium padiſi · De quibus nupcijs h̄ e̅ſt intelligi · Cum eni̅ intraſſet homo non habens veſtē nupcialem · eiectus eſt in tenebras exteriores · ceteri nupcialit̄ fūt induti cū dn̄o epulari · Hij ſūt lapides viui ex quibus edificant̄ muri hieruſalem · Poteſt eciā aliter dici · ꝙ poſt reuerſionem a captiuitate hieruſalem reedificat̄ · et templum reſtaurat̄ p zachariam · et p aggeum eſdram et malachiā p quos aduentus dn̄i prenunciat̄ · Ideoq₃ in hoc menſe nouēbris vſq₃ ad aduentū dn̄i cantat̄ hyſtoria de ꝓphetis · Vidi dn̄m · et legunt̄ libri ezechielis · danielis · et · xij ꝓphetarum · Captiuitas illa corpalis · noſtram ſpūale₃ ſignificat a captiuitate · reuerſio ē peccatoꝝ remiſſio · Rex itaq₃ ꝓphetarum volens ſupernam hieruſalem reſtaurare filio nupcias celebrauit · Et ſicut legitur in euāgelio multos ad celeſte prandiū inuitauit · Hij qui intrauerūt ſūt lapides viui · de quibus p̄miſſu₃ ē · Ne igitur ad captiuitatem ſimilem reuertamur · et a nupcijs excludamur · monet nos paulus in epl'a p̄cedenti · Videte quō caute ambuletis non quaſi inſipientes · ſed ut ſapientes · Introitus · Omnia q̄ feciſti · vox eſt danielis captiuitatē p̄teritā recolentis · et eam ſuis meritis dei iudicō aſcribētis · Similiter in offertorio · Sup flumia babilonis captiuitatē illam ploram⁹ · Sz in graduali · Oculi omniū · gr̄as agimus · In poſtcōmunione · Memto verbi · poſtulam⁹ ut nupcias ꝓmiſſas in ſpe · pcipiamus in re ·

De dn̄ica · xxi · Rubrica ·

In p̄cedenti dn̄ica inſtructi ſum⁹ et ammoniti ut caute eam⁹ ad nupcias que celebrāt̄ in tēplo q₂ deſcp̄ſit ezech · Sed quia de his nupcijs maxime inuidet nobiſ dyabolus · ꝓ eo ꝙ de illis eiectus fuit · ideo in hac · xxi · dn̄ica agit eccleſia de bello ꝯtra dyabolum et de armatura noſtra cōtra eu₃ · Si enim pugnauerim⁹ int̄erim⁹ eternis nupcijſ · Si tam̄ habuerimus veſtē nupcialē · que eſt caritaſ · aliter non · Vnde quia cinis et ciliciū ſunt arma penitencie · Ideo in introitu vti̅t eccl'ia voce mardochei in cilicio et cinē exiſtentis · dicens de eo · In voluntate tua dn̄e vniuerſa ſūt poſita · et nō eſt qui reſiſtat voluntati tue · heſter · iij · c · ſequitur · Quoniā dn̄s vniuerſoꝝ tu es · et iō beati q̄ tibi ſeruiunt · q₂ tu liberas eos de manu dyaboli et adiuuas eos in bello ꝯtra dyabolum ſicut in hac oracione liberaſti mardocheum de manu naamā · et ſuſpenſus eſt in patibulo · qđ pauerat mardocheo In epiſtola mon₃ apoſtol⁹ armari ꝯtra dyabolum armatura dei dicens · Confortamini in dn̄o et in potencia virtutis eius ꝛc̄ · q̄ eſt ad eph̄ · vi · c · et poſt · Quoniā non eſt nobis colluctacō aduerſus carnē et ſanguinem · ſ₃ aduſus ſpūalia nequicie in celeſtib₃ in omnib₃ ſumentes ſcutum fidei ꝛc̄ · Sz quia eciā bene armati n̄ pn̄t per ſe reſiſtere niſi deus adiuuet · Sequit̄ reſponſorium · Dn̄e refugium factus es nob̄ ꝛc̄ quia ſi laſſamur vel ſauciamur in h̄ bello non eſt refugiū niſi ad ip̄m · Vn̄ ſequit̄ in quibuſdā eccleſijs alleluia · Lauda anima mea dn̄m · Quia vo ſauciati in hoc bello nō ſanant̄ niſi a dn̄o · et inſti ab eo ſanant̄ · ideo in quibuſdā eccl'ijs ſequit̄ euangeliū de ſanacione filij reguli · Erat quidā regulus cuius fili⁹ infirmabat̄ ꝛc̄ · qđ eſt joh̄ · iij · c · Per iſtum regulū intelligunt̄ reges ſcilicet p̄lati · qui reges ſunt et dn̄t eſſe humiles · et ita ſunt reguli · vnde exaudiunt̄ · licet habeant puam fidem ꝓ ſanacōne filioꝝ · Credebat enim iſte regulus · ꝙ dn̄s poterat ſanare filiū ſuū · ſ₃ non credebat ꝙ eſſet deus · q₂ credebat ꝙ non poſſet ſanare n̄ pn̄s · Humilitas ḡ valde neceſſaria eſt p̄latis · Quia vero p paciencia₃ maxie vincitur dyabolus · ꝑponitur in offertorio · job in exemplū · Vnde in ſapia · Melior eſt paciens viro forti · et qui dn̄at̄ animo ſuo expugnatore vrbium · et incipit · Vir erat in terra noīe job ꝛc̄ · In verſibus autē huius offertorij fit ſepe verborum repeticō · De quo dictum eſt ſub dn̄ica ſecunda poſt octauā eph̄ie · Sed quia nihil val₃ paciencia niſi homo ſperet in dn̄o · Sequit̄ p⁹ cōmunio · In ſalutaē tuū anima mea ſperauit ꝛc̄ · quia ſpes pacienciam operat̄

De dn̄ica · xxij · Rubrica ·

Dictum eſt ꝙ nullus poteſt int̄eſſe et̄ nis nupcijs niſi habeat veſtē nupcialem que eſt caritas · et ideo in hac viceſimaſecūda dn̄ica moneiñ et inuitamur ad habendam caritatē · non ut tantum benefaciamus ꝓximo · ſed eciam dimittam⁹ iniuriaſ nob̄ ab eo factas · Vnde in quibuſdā eccleſijs euāgeliū eſt de ſeruo qui debebat decem milia talēta · cū quo poſuit dn̄s rōnem · et ille dixit · Pacienciam habe in me et omnia reddā tibi · et miſertus dominus eius dimiſit ei ꝛc̄ · et incipit · Simile eſt regnum celoꝝ homini regi · qui voluit rōnem ponere cum ſeruis ſuis · qđ eſt math̄ · xviij · c · Siquidem in die iudicij ponet dn̄s rōnem nobiſcum et nullus poterit ꝯputare cum eo · q₂ de tp̄e quō reddet homo rōnem qđ tā bonū eſt ꝙ in q̄lib₃

momento eius poteſt homo fieri filiꝰ dei· Et idͦ
incipit introitus· Si iniquitates obſeruaueris
d·d·q·ſ·q·d· nullus et hoc eſt· Paciencia̅ habe
in me ꝛc̄· et ſequitur v̄ſus· De pꝛofu̅dis clamaui
ad te dn̄e ꝛc̄· In epiſtola· Confidimus ꝛc̄· ad
philip· c·i· Inuitat nos apoſtolus ad ꝑfecta̅
caritatem ut dimittamus fratri ut deus dimit=
tat nobis· quia ſic habet̄ in fine euangelij· Sic
et pater meus celeſtis faciet vobis· ſi non remi
ſeritis vnuſquiſq̄ʒ fratri ſuo de cordibus veſtriſ
Dicit igitur apoſtolus i epl̄a· Fratres ꝯfidimꝰ
id eſt ꝯfidencia̅ talem habemꝰ· Et poſtea ſeq̄=
tur· Obſecro au̅t vos ut caritas veſtra magis
ac magis habundet· ut ſitis ſinceres· et ſitis ſine
offenſa· et tunc eſt vnitas in eccleſia qn̄ non of
fendimus ꝓpter iniurias ſed dimittimus· Vnde
ſequit̄ rn̄ſoriu̅· Ecce qua̅ bonu̅ et qua̅ iocundu̅
habitare fratres in vnu̅· Sed quonia̅ illos q̄
iraſcunt̄· fuat dn̄s ꝑ caritate̅ dum penitent· idͦ
ſequitur Alleluia· Qui ſanat contritos corde et
al· con· eorum· In ꝑmiſſo vero euangelio mo
nemur ad ꝑfectam caritatem· ut caute ambule
mus ad nupcias cum veſte nupciali· Et quia ꝑ=
fecta caritas non tantu̅ impendit beneficia ⁊ di
mittit iniurias· ſed eciam orat ꝓ inimicis· idͦ ſe
quitur in offertorio oraco̅ heſter ad aſſueru̅ re
gem· q̄ interp̄tatur beatitudo· i· ad xp̄m· et in=
cipit· Recordare dn̄e ꝛc̄· heſter· xiiij· c· in q̄ of
fertorio rogat ꝓ reconciliaco̅ne peccatoꝝ· Et
qꝛ de hac recōciliaco̅ne gaude̅t angeli· Sequi
tur i quibuſda̅ eccleſijs poſtco̅munio· Dico vo
bis ꝛc̄· luce· xv· c·

De dominica· xxiij· Rubrica·

In tribus dn̄icis vltimis ſcʒ· xxiij· xxiiij
et· xxv· eſt idem officiu̅· et in eis oſte̅
dit eccleſia ſe habere veſte̅ nupcialeʒ
id eſt caritatem· quia orat ꝓ iudeis ut ꝯuerta̅=
tur q̄d fiet in fine mu̅di qn̄ venia̅t ad fideʒ nr̄am
q̄d figuratu̅ eſt in ioſeph· qui noluit lo̅go tp̄e
ſe manifeſtare fratribus ſuis· Poſtea v̄o ad vl=
timu̅ ſe manifeſtauit eis et pecieru̅t veniam ab
eo et dixit eis· Nolite timere ego paſcaʒ vos· et
inebriatus eſt cuʒ eis· que inebriaco̅ ſignificat
leticiam omnium in illa co̅uerſion e iudeorum·
Hoc aute̅ erit in fine ꝑegrinaco̅nis noſtre· et
ideo de hm̄oi ꝯuerſione agit̄ in fine tp̄is ꝑeg=
inaco̅nis· In quatuor em̄ partes diuiſum ē tem
pus anni· ꝓut dictum eſt in ꝓhemio huius ꝑtiſ
et ꝑ has tres dn̄icas agitur de hac ꝯuerſione
quia ad fidem trinitatis ꝯuertent̄· In hac g̅
· xxiij· dn̄ica introitus eſt de ꝯuerſione iudeoru̅
a ꝓmiſſione dn̄i· Ip̄e nanq̄ʒ dic̄ ꝑ hiere· xxix· c·
Ego cogito cogitaco̅nes pacis· et n̄ afflicto̅is
quia ad hoc tendunt mala que vobis infero ut
reconciliem vos mihi· Et nota q̄ tp̄e henrici
· iij· imꝑatoris· Bruno tulienſ epiſcopus· q̄ de
multis ſanctis cantus ꝯpoſuit· factus pap̄ per
henricum· iij· imꝑatorem et vocatus Leo· x· duʒ
romam ꝓ papatu veniret· audiuit voces anglͦ
rum canenciu̅ et dicenciuʒ· Dicit dominus· Ego
cogito cogitaco̅es pacis· Ip̄ſe vero cogitans
q̄ non habereʒ canonicu̅ ingreſſum renunciauit
et iterum a romanis papa eligit̄· et vitam cum
multis miraculis finiuit· In graduali vero a
git dauid gracias de ſua liberaco̅e a captiuita=
te ſp̄uali et corꝑali dicens· Liberaſti nos ex af=
fligentibus nos ꝛc̄· In v̄ſu vero promittit
laudem bonorum operu̅ dicens· In deo lauda=
bim̄ tota die ꝛc̄· Et qꝛ ſolus dn̄s ē qui ſanat· idͦ
in quibuſda̅ eccleſijs ſequit̄· All̄a· Qui ſanat co̅
tritos corde· In offertorio vero petit venia̅·
ſicut fratres ioſeph dicens· De pꝛofu̅dis clama
ui ad te dn̄e ꝛc̄· Et quia ioſeph · i· xp̄us rn̄dit·
Nolite timere ego paſcam vos · ideo quia ita li
beralis eſt dn̄s et ita cito dimittit· Seq̄tur
poſtco̅munio· Amen dico vobis· quicquid ora̅
tes petitis credite quia accipietis et fiet vobis
math· xviij· c· Quia vero non intrabunt ad nup
cias niſi qui habebu̅t ſimilitudine̅ dei· idͦ in eua̅
gelio· Abeuntes ꝛc̄· math· xxij· c· q̄d legit̄ in q̄
buſdam eccleſijs ꝫ· Reddite ḡ que ſunt ceſaris
ceſari· et que dei deo ſcʒ ymagine̅ ſua̅ ſimilitu=
dine ſua inſignita̅· qꝛ om̄ia ad ſibi ſimilia ꝯuer
tunt̄· In epl̄a q̄ʒ· Fr̄es imitatores ꝛc̄· ad phi=
lip· iij· c· monet nos apoſtolus ut reddamꝰ deo
ymaginem ſuam· et poſt ſequitur· Conuerſaco̅
nr̄a in celis eſt· q· d· in hoc debetis me imitari·
non illos quoꝝ venter deus ē· qui ſunt inimici
crucis xp̄i· Imitamur au̅t deum et apoſtoluʒ
in humilitate manſuetudine caritate et ſancti=
monia· et poſt Saluatore̅ expectamꝰ dn̄m ih̄m
xp̄m· qui reformauit corpꝰ humilitatis noſtre
configuratum corpꝛi claritatis ſue· Si enim ha
buerimus ſimilitudine̅ dei in animabus noſtriſ
in futuro non habebimus illam ſimilitudineʒ in
animabus tantu̅· ſed eciam in corꝑibus· qꝛ ut
dicit apoſtolus· Similes erimus xp̄o·

De dn̄ica· xxiiij· Rubrica·

In viceſima quarta dn̄ica ſimiliter agi
tur de vocaco̅ne et ꝯuerſione iudeo=
rum· vn̄ incipit in quibuſda̅ eccleſijs
eua̅geliu̅ math· ix· c· Loque̅te ih̄u ad turbas·
ecce p̄nceps archiſinagogꝰ venit ad eu̅ et dixit
ei· Filia mea defu̅cta eſt· ſʒ veni ⁊ impone manu̅
tuam ſup eam et viuet· Dum au̅t iret poſt eum
ecce mulier emoroiſſa dicebat· Si tetigero fim
briam veſtimenti eius ſalua ero· et ſanata eſt a
domino· poſtea reſuſcitauit dn̄s filiaʒ archiſina
gogi· Allegorice· archiſinagogus iſte ſigni=
cat moyſe̅ vel alique̅ de ꝓphetis vl̄ ecia̅ apl̄is· q̄
rogauit dn̄m ꝓ ſinagoga· et dn̄s vadit ut ſanʒ
eam· quia non ceſſat corrigere· ut ſanet ipſos
iudeos ꝑ varias tribulaciones et ſ̄uitutes· Sʒ
eoꝝ ſanitas fiet in fine mundi· Mulier vero pa
ciens fluxum ſanguinis eſt gentilitas que dixit
Si tetigero fimbria̅ veſtime̅ti eius· i· ſi minima
p̄cepta ſeruauero ſalua ero· Per fluxu̅ ſang̅nis
peccatum intelligit̄· poſtea vero ſaluabit̄ ſina=
goga· q̄d ſignificat̄ ꝑ filia̅ yairi· poſtmodu̅ ſu=
ſcitata· Item ꝑ yairum· qui interp̄tat̄ illumina̅s

ſiue illuminatus· intelligunt̃ p̃lati · Prelatus enim illuminatus a dño alios illuminat · et talis debet orare ꝓ ſubditis ſuis ſicut iſte ꝓ filia ſua Sicut et orat apoſtolus in epl̃a huius dñice q̃ eſt ad coloceñ· i· c· Non ceſſamus inquit fratres orantes ꝓ vobis. In quibuſdã tamẽ eccleſijs dicit̃ hac die euangeliũ· Cum videritis abhominacionem· math· xxiiij· c· Et attende q̃ hec dñica ꝓprium cantuale non habet officiũ· quia eni͂ vexabatur eccl̃ia pſecucõibus antixp̃i· iõ ſua continet organa · vel ideo quia p̃cedens offm̃ huic euangelio rectiſſime coaptat̃ vel q2 hẽ dñica ſepius ſuꝑhabũdat · idẽco ꝓpo vacat officio·

De dñica· xxv· Rubrica·

Vicesimaquinta dñica agit̃ d' illũiacione iudeoꝝ· Vnde dicit̃ in q̃buſdã eccleſijs in epl̃a que eſt de hiere· xxiij· c· Ecce dies veniunt dicit dñs· et ſuſcitabo dauid germen iuſtum ⁊c̃· Et poſtea ſequit̃ · In diebus illis ſaluabitur iuda et poſt· non dicemus amplius viuit dñs q̃ eduxit filios iſrahel de terra aq̃lonis et de cunctis terris· in quibus ꝓieceram eos· in quibꝫ v'bis p̃cedens cantuale offm̃ concordat· Nam in introitu dicit dñs Ego cogito ⁊c̃· dicit̃· Et reducã captiuitatẽ veſtraꝫ de cunctis locis· Soluti g̃ illa qua nunc tenent̃ captiuitate· in graduali· Liberaſti nos graciarum referunt actionem· Offerenda · De ꝓfundis· ad huc porrigunt oracõnem· qui ſue peticõnis in poſtcõmunione· Amẽ dico vobis recipiũt ſanctificacõneꝫ· Euãgeliũ vero eſt de reſurreccione quã fecit joſeph de fratribꝫ ſuis · qñ recepit eos ad cuiuam· videns ihus q2 multitudo maxima venit ad eum ⁊c̃· Quinq3 panes ſunt ſpũalis intelligencia q̃nq3 libroꝝ quos modo hñt nec eis poſſunt ſaciari· quia eos frãgendo per ſpũalem intelligenciã non mãducãt ſꝫ tunc eos dñs ſaturabit· duo vero piſces ſunt p̃s· et euãgelium· Tunc eni͂ reficiet eos dñs intelligẽcia legis· et pſalmoꝝ euangelij · In quibuſdã tamẽ eccleſijs dicit̃ euangelium· Cum ſubleuaſſet ihs oculos· johis· vi· c· Rurſus in hac vltia dñica ceteras concludente recte ponit̃ offm̃ q̃ ad vtrũq3 dñi ꝑtinẽ poſſit aduentũ· ut dcm̃ hieremie ꝓphetticũ· Ecce dies veniunt· et ſuſcitabo ⁊c̃· Ecce p̃mus aduentus· In diebꝫ illis ſaluabitur iuda· ecce ſecũdus · Sed in euangelio recte agitur de quinq3 panibus q2 poſt quinq3 milia annoꝝ datus eſt nobis· In p̃mo aduẽtu panis angelorum· Ab hinc eciã q̃nq3 dñice ↄputant̃ vſq3 ad illum diem in quo panis ortus in preſepio p̃dicabitur· Quidam tamen hanc epl̃am et hoc euangeliũ ponũt cum offõ trinitatis · Infra ebdomadã vero fit ſicut in ceteris feriatis ↄ ↄgrue circa feſtũ beati andree· hoc euãgeliuꝫ legitur· quoniã in eo de ipſo mencõ ↄtinetur· Quedaꝫ eccleſie faciũt in hac dñica feſtũ de trinitate· Alij vero in octaua penthecoſtes · vbi ꝯ hoc dictum eſt·

De lectionibus nocturnalium·

Illud poſtremo notãdũ eſt q̃ nocturnales lectõnes a p̃ma dñica p9 pen· vſq3 ad aduentum dñi quidã ñ in ſubtiliter referunt ad illam tp̃is ſeriẽ q̃ fuit a dauid vſq3 ad aduentũ dñi · Sed et ad illam ↄgrue referri poſſunt· que a p̃mitia cepit eccleſia· Sicut enim ſauli ſucceſſit dauid · Vnd' p̃mo legit̃ de p̃mis libris regum· ſic demonum cultui· cultus vnius dei· et ſicut regnũ dauid p roboam et hieroboã in ſciſſuras diuiditur· ut legitur in libris ſequẽtibꝫ· ſic eccleſiã ſcindit hẽticorum inſania· deinde ſequunt̃ libri ſalomõis quia poſt pugnas hereticoꝝ claruerũt in eccleſia ſanctoꝝ doctorum ingenia · Poſtmod' ſequit̃ liber job · vbi agitur de pſecucõibꝫ et cõſolacõibus eius· q2 quãtumuis in pace floreat eccl̃ia· temptacõnes tñ non deſũt ſpũaliũ aduerſariorum quorũ quãto eſt occulcior pugna tanto difficilior eſt· ſed glorioſior erit acq̃ſita victoria· Rurſus illd' q̃ꝫ adiciendũ eſt · q̃ ſingulos menſes p̃teritis poſſumus adaptare tp̃ibus· Nam p ianuariũ in quo nouus annus incohatur· tempus a diluuio intelligit̃· vbi mundus renouatur · Per februariũ in quo allã deponit̃· Illud tempus innuit̃ in quo vniuerſitas linguarum confundit̃ · Per marciuꝫ in quo q̃drageſima ſepius celebrat̃ Illud tempus accipit̃ in q̃ dei popul9 in egipto affligit̃ · Per apprileꝫ vbi paſca celebrat̃ vel obſeruat̃ illud temp9 oſtenditur· in quo populus a pharaone liberat̃· Per maium· in quo de penth· ſolẽniſatur illud tp̃s recolit̃· in quo populus in terra ꝓmiſſionis g̃tulabatur· Iunius et julius in quibus hyſtoria regum legitur· regnũ ſaulis et dauid ↄmemorãt· Auguſtus in q̃ liber ſapiẽcie recitat̃· regnum ſapiẽtis ſalomonis inſinuat· Reliq̃ quatuor menſes· regna principalia notant · Babilonicum q8 eſt in oriente· Perſarum quod eſt in meridie· Grecoruꝫ quod eſt in aquilone· Romanorum quod eſt in occidẽte · Igitur hyſtoria job que legitur in ſeptembri per duas ebdomadas regnum exprimit orientis· Vnde ibi dicit̃· Erat vir ille magnus inter omnes oriẽtales· et legitur per duas ebdomadas · quia regnũ illd' durauit per duas annuales ebdomadas · i· per bis ſeptingentos annos· Tot enim anni inueniuntur a tempore nini· a quo regnum babilonie incepit vſq3 ad cirum regem perſarum in q̃ defecit· In reliqua parte ſeptembris· regnum pſarum innuitur quo circa due hyſtorie legunt̃ eo q̃ nũc de perſis· nunc d' medis reges aſſumebant̃· hyſtoria machabeoꝝ que legit̃ in octobri grecoꝝ ſignificat regnum ſub quibus machabei fuerunt afflicti· Per nouembrem et decembrẽ in quibꝫ ꝓphecie legunt̃ regnum romanorum· in quo xp̃i religio viget accipit̃ · Prophecie maxime de xp̃o loquunt̃ cuius natiuitas eſt in fine anni· ſic regnum romanorum in fine mundi·